MANU-SMRITI

NOTES

BY

GANGANATHA JHA, MAHAMAHOPADHYAYA, M.A., D. Litt.

Vice-Chancellor, University of Allahabad.

Part I

TEXTUAL

Published by the University of Calcutta

1924

Printed by
K. Mittra, at The Indian Press, Ltd.,
Allahabad

Notes

I. Textual

We are not going to discuss in these notes the difference among the various commentators. This has been done by Buhler in his translation of Manu, in the '*Sacred Books of the East*' Series. We shall, however, take note of those cases where Buhler has either misread or mistranslated Medhātithi's views.

Nor are we going to *discuss* the various readings; as, from the very nature of our work, we are pledged to the readings adopted by Medhātithi. We are, however, going *to note* these readings here. Though this also has been done by Jolly in the notes appended to his edition of the text in *Trubner's Oriental Series*, we have decided to include these, chiefly because it has been thought desirable to bring out prominently the different readings noted by Medhātithi; and also because Jolly has not noted many rather important readings; and lastly, because no one has yet noted the readings of Manu's texts as quoted in the *Digests*. This is what we shall try to do here.

As regards the readings of the *Bhāṣya* itself, it would be a sheer waste of time to even note the 'readings.' The Mss. are so hopelessly currupt that those 'readings' would, in ninety cases out of a hundred, be a mere jumble of meaningless syllables. Yet we have not omitted the more important variations, specially where they are really different readings—not mere corruptions.

The page-references up to Adhyāya VII apply to Gharpure's Edition of Medhātithi's Manubhāṣya; from Adhāya VIII onwards they apply to Mandlik's Edition.

Notes not preceded by these references appertain to the Text of Manu; those preceded by references to Page and Line appertain to the text of Medhātithi.

Discourse I

VERSE I

(1) Several manuscripts, and commentators of the text, begin it with the verse **स्वायम्भुवे नमस्कृत्य ब्रह्मणेऽमिततेजसे । मनुप्रणीतान् विविधान् धर्मान्वक्ष्यामि शाश्वतान् ।** This verse, if genuine, would, according to Buhler (Intro. p. xiii), indicate that 'some pupil of Bhṛgu recites the work.' We fail to see the point of this. The verse might very well proceed from Bhṛgu himself.

After verse 2, and before 3 some people have the following two verses—**जरायुजाण्डजानां च तथा संस्वेदजोद्भिदाम् । भूतग्रामस्य कृत्स्नस्य उत्पत्तिप्रलयं तथा ॥ आचाराणां च सर्वेषां कार्याणां च विनिर्णयम् । यथाक्रमं यथायोगं वक्तुमर्हस्यशेषतः ॥** 'The origin and death of the entire host of creatures, born from wombs and eggs, or from moisture and germinating shoots, rules regarding practices and duties, please to expound in their entirety, in their due order and according to their applicability.'

Burnell notes : 'Medhātithi says, these laws refer to only the Brāhmans, Ksatriyas and Vaishyas ; not to the Shudras.' It will be found that this is not what Medhātithi says ; he distinctly declares that the epithet 'Sarva,' 'all,' has been added for the inclusion of the Shudra also.

Page 4, line 4—for **प्रमाणान्तरगोचर** read **प्रमाणान्तरागोचर** as found in N.

Page 4, line 9—for **आनुपूर्वी** read **अनुपूर्वैः** as in T.

Page 5, lines 3-4—**अग्निहोत्रं जुहुयात्** is corrupt. The right reading is supplied by N. **अग्निहोत्रं जुहुयादयं सहस्रमानव इत्येतया आहवनीयमुपतिष्ठते इति प्रत्यक्ष एव वेदोऽयं होमं विधत्ते एतयेति च तृतीयया प्रत्यक्षस्यैव मन्त्रस्य आहवनीयस्थाने विनियोगः ।**

Page 5, lines 19-20—for **शब्दागममूलत्वात्** read as follows : **शब्दागममूलत्वाच्छब्द एव । तमावपि शब्दादभि.**

Page 5, line 14—for अप्यतो वैकल्प्यं read अतो द्वैकल्प्ये विधानस्य सर्वस्येति पदं as in N.

Page 6, line 17—for वस्तु read वस्तु as in Mand.

VERSE IV

(1) अमितौजा महर्षिभिः—V. L. अमितौजममहर्षिभिः।

(2) प्रत्युवाचार्च्यं—On account of the grammatical anomaly involved in the form अर्च्यं, which, however, has been explained as standing for आर्च्यं—Medhātithi has suggested the reading प्रत्युवाचार्चयित्वा तान्

P. 8, l. 8—for सूत्रं read मूलम् as in N.

P. 9, l. 6—for तर्कप्रकार read सर्वप्रकार as in T.

P. 9, l. 15 for कस्य read कस्यचित् as in S.

VERSE VI

(1.) अव्यक्तः—V. L. अव्यक्तम्, in which case the term qualifies 'this' (world). Medhātithi, though adopting the former reading, would prefer the latter.

(2.) महाभूतादिवृत्तौजाः—V. L. महाभूताद्युवृत्तौजाः, noted by Medhātithi, who says that the variation does not change the meaning.

P. 9, l. 25—for वृत्त्यात्मना read वृत्त्याद्यात्मना as in J and S.

VERSE VII

(1.) योऽसावतीन्द्रियग्राह्यः—V. L. °तीन्द्रियोऽग्राह्यः, which becomes tautological.

(2.) स एष—V. L. स एव.

(3.) ° सर्वभूतमयः—explained by Medhātithi as सर्वाणि भूतानि मया स्रष्टव्यानीत्येवम्भावितचित्तो भूतात्मा । एवं तन्मयः

VERSE VIII

(1.) वीर्यम्—V. L. बीजम्.

(2.) अवासृजत्—V. L. अपाक्षिपत्.

P. 11, l. 3.—for स्वं तस्य read स्वस्य as in J, or स्वतः as in M.

VERSE IX

P. 11, l. 13—for नागमसिकः read चागमिकः

VERSE X

(1.) नरा :—This is the reading adopted by both Medhātithi and Govindarāja; though all others read नारा : Medhātithi explains the prolongation of the vowel in 'ना' in the name नारायण, in several ways.

P. 12, l. 4—for स भवेत् भगवाक्षरः read स तावद् भगवाक्षर : as in S.

VERSE XI

(1.) नित्यम्—V. L. लोके.

P. 12, l. 13—for नित्यमुक्ता read नित्यमुक्तम् as in J.

P. 12, l. 13—for विरुद्धस्य... उच्यते read सदसदात्मकम् । सदात्मा सदसती । ते आत्मा स्वभावो यस्य तदेवमुच्यते । कथम्पुनरेकस्य विरुद्धभावाभावरूप-धर्मद्वयस्य योगः । उच्यते as in S. and N.

P. 12, l. 1—for प्रतिपत्तृषि अभेदात् read प्रतिपत्तृत्वभेदात् as in M, S and A.

P. 12, l. 25—for यथाशुद्धस्य M reads यथशुद्धस्य which gives no sense.

P. 13, l. 2—for पिण्डीकार्यं read पिण्डाः कार्याः as in J.

P. 13, l. 8—for मनोह्यवचनीयम् read मनोज्ञ वचनीयम् as in N.

P. 13, l. 13—for यथेच्छम read यस्येच्छाम as in J.

P. 13, l. 15—for वृषीभवति read दृढीभवति as in J.

P. 13. l. 18—for अर्थशब्दा read पुरुषशब्दा.

VERSE XII

P. 14, l. 3—after उषित्वा read as follows—तदण्डमकरोद् द्विधा । तावता कालेन गर्भः परिपच्यते । तस्मिन्नण्डे स्थितः......ध्यानवान् । अण्डमपि as in J.

VERSE XIII

(1) ताभ्यां स शकलाभ्यां च—V. L. ताभ्यामण्डकपालाभ्याम्

P. 14, l. 11—for पृथिवी पातालगता the right reading is पृथिवीपातालगतम्—supplied by Jolly's मनुटीकासंग्रह ।

P. 14, l. 10—for पृथिवीमध्य read पृथिवीं मध्ये as in S.

P. 14, l. 15—for स्वस्मात्रूपात् read आत्मनः स्वस्वरूपात् as in M (App).

P. 14, l. 20 for ऽनुरूप read ऽनुस्यूत

VERSE XVI

(1) मात्रासु—V. L. मात्राभिः preferred by Medhātithi.

P. 15, l. 6—for तद्विकारः read तद्विकारान् as in J.

P. 15, l. 7—the stop after सृष्टिम् should be after चकारात्

VERSE XVII

(1) तानीमानि V. L. तस्येमानि.

VERSE XIX

P. 16, l. 9—for अथ यावत् read अव्ययात् as in M (App.)

P. 16, l. 16—for प्रभूरिति read प्रकृतिरिति as in J.

VERSE XX

For आद्याद्यस्य Jolly reads आद्याद्यास्य which is apparently a misprint.

P. 16, l. 24—for च तानि read वचनानि as in M (App.)

P. 16, l. 26 for यदाद्यन्तयतस्य read यद्यत आद्यन्तस्य as in M (App.)

P. 17, l. 7—for द्विवचनेन read द्विर्वचनेन to be construed with भवितव्यम्

VERSE XXI

P. 17, l. 21—भाति च वेदे is to be taken as an absolute construction. A and B drop भाति, which is retained in N.

P. 17, l. 30—for यथाशरीरं ...निर्ममे read च यथाशरीरं तत्त्वसमुदाय-रूपमेवं निर्ममे as in N.

VERSE XXII

Both Jolly and Burnell note कर्मात्मानं as a v. l. mentioned by Medhātithi. No mention, however, of any such reading is found in the Mss.

P. 18, l. 4—the right reading is ब्रह्मोपासनात्स्वनभिरताः

P. 18, l. 12—वेनोस्तुनीतिरित्यादीनां—This is a likely reference to Rîgveda, 8-3-18, where वेनु is the deity addressed.

P. 18, l. 14—for लक्ष्मो read भो as in J.

P. 18, l. 21—for गाथाद्य इतिहास दर्शना:.........प्रपञ्च: read गाथाद्य: । इतिहासदर्शनाश्रयश्चायं सर्व: सर्गादिप्रपञ्च: as in S.

VERSE XXIII

P. 19, l. 6—for प्रमाणविरोधी etc. read प्रमाणाविरोधी न मनःपरितो-षमात्रत्वे as in N.

VERSE XXIV

विभक्तीश्च—V. L. विभक्तिं च (Kalāmādhava, P. 45).

VERSE XXVI

विवेकाय V. L. विवेकार्थं

P. 20, l. 16—for एवं तवो......न वा read एवं तपो धर्मः तदेव दम्भेनास-मर्थेन वा

VERSE XXVII

P. 22, l. 2—for ' त्वेतदपि ' read त्वेतदस्ति as in S.

VERSE XXIX

P. 22, l. 15—for भावत्वे read भवत्वे as in N.

VERSE XXX

P. 22, l. 26—for सकृत्तुमहरहम् read सकृदृतुमहरहम् as in A. It is ऋतु that is repeated thrice, not मनु.

P. 23, l. 1—for सर्वो हि सकृतावपि read सेवा हि सुकृताऽपि as in A.

VERSE XXXI

P. 23, l. 23—for पशुरूपं read पशून्

VERSE XXXII

तस्यां स—V. L. तस्यां तु

P. 24, l. 2—Jolly wrongly omits तं

VERSE XXXIII

P. 24, l. 7—for तन्मध्ये शुद्धिं read जन्मशुद्धिं as in J.

VERSE XXXIV

सुदुश्चरम्—V. L. (*a*) सुदुष्करम्—(*b*) सुदुस्तरम् (*Hemadri Dana* p. 242).

आवृतः—construed by Medhātithi with तप्त्वा

VERSE XXXVI

मनून्—V. L. मुनीन् ।

VERSE XXXVII

P. 25, l. 2—for पृथक्त्वेन केचित् read केनचिच्छ्रमता as in M.

VERSE XXXVIII

P. 25, l. 10, for मेघोदरं दरयं read मेघोदरदरयम् as in J and M.

P. 25, l. 11—for हिमकणिका सूक्ष्मत्वादरश्च read हिमकणिकाः सूक्ष्मत्वादरश्च as in J.

VERSE XL

पतङ्गान्—V. L. पतङ्गं

P. 25, l. 25—for शलभपक्षकादयः read शलभादयः as in J. and M.

VERSE XLI

P. 26, l. 3—for प्रत्ययपरामर्शः read प्रत्यवमर्शः (as in footnote), or परामर्शः as in J and M (App.)

VERSE XLIII

येषां—V. L. (a) एषां, (b) तेषां.

P. 26, l. 12—for यथाक्रमशांसि read यथाक्रमशाखा रक्षांसि as in M (App.)

P. 26, l. 13—अप्सरसः—cf. Vālmiki Rāmāyana—अप्सु निर्मथनादेव रसात्तस्माद्वरस्त्रियः। उत्पेतुर्मनुजश्रेष्ठ तस्मादप्सरसोऽभवन्.

VERSE XLIII

मनुष्याश्च—V. L. मानुषाश्च.

VERSE XLIII

मत्स्याश्च कच्छपाः—V. L. मत्स्याः सकच्छपाः

VERSE XLV

यच्चान्यत्किञ्चिदीदृशम्—V. L. ये चान्ये केचिदीदृशाः, suggested by Medhatithi.

उपजायते—V. L. उपजायन्ते, noted by Medhātithi.

P. 27, l. 1—for उपजायन्तेति वा पाठः। ये read उपजायन्त इति पाठे ये,

VERSE XLVI

उद्भिज्जाः स्थावराः—V. L. उद्भिज्जास्तरवः Buhler remarks that he reads तरवः 'with Medhātithi.' But there is nothing in Medhatithi to show that he reads तरवः

ओषध्यः—This form, as the Bhāṣya has pointed out, is not right, the right form being ओषधयः; though it seems to justify the other form also.

VERSE XLVII

तु विविधं—V. L. (*a*) च विविधं, (*b*) तु विशेषं

—रुहाण्येव—V. L. रुहाश्चैव

P. 27, l. 26 भूमेर्वृक्षाः—J. reads भूमेर्वृक्षयः, which gives better sense.

VERSE XLIX

P. 28, l. 5—निर्वेद......वन्त,—J. reads निर्वेददुःखाश्मिकादिदुःखधर्मफलमनुभवन्तः; and S. निर्वेददुःखाश्मिकादिदुःखाधर्मफलमनुभवन्तः, which is better than J.

P. 28, l. 8 अन्तःसंज्ञा—Read अन्तःसंज्ञेति संज्ञा बुद्धिः as in J, A and N.

VERSE L

नित्यं V. L. नित्ये

P. 28, l. 16—सच्छरीर—Read सतच्छरीर as in N.

VERSE LI

एवं सर्वं स—V. L. एवं च सर्वं

P. 28, l. 27—स्वेऽस्मरे is rightly dropped in J.

—l. 28 for स्पृष्टा read सृष्टा as in J.

P. 29, l. 3—for सर्वव्यापार read सर्वव्यापार

—l. 4 चराग्रहण्यः—A reads शत्रुग्रहण्यः

VERSE LII

यद्वेवं—V. L. यद्वेदं—adopted by Medhātithi.

निमीलति—V. L. प्रलीयते adopted by Govindarāja and Kulluka.

P. 29, l. 8—for यद्वेत read यद्विन (J) or यद्वैत

VERSE LIII

कर्मात्मानः—Buhler says, according to Medhātithi this word means—'who in consequence of their actions became incorporate.' As a matter of fact, however, this is the explanation that Medhātithi gives of the two-termed phrase कर्मात्मानः शरीरिणः

P. 29, l. 20—for व्यापाराभिःशक्त read व्यापारेऽशक्त as in M.

VERSE LV

तमोऽयं तु—V. L. तमो यदा

P. 30, l. 15—for विन्ध्यवास read विन्ध्यवासि as in M and J.

— l. 17 निरुपयोगि—M and S read तदानीमुपभोगः, which also gives good sense; but the best reading is निरुपभोग, as is clear from what follows.

VERSE LVI

संसृष्टस्तदा—V. L. संसृष्टौ तदा

P. 30, l. 28—for वाऽस्मानः । सूक्ष्माः read वास्मानः सूक्ष्माः

VERSE LVIII

Cf. in this connection, Bhāṣya, (p. 7, printed text) on verse 4; also Buhler's Introduction, XV.

P. 31, l. 13—for मित्यं read मित्य as in J and M.

VERSE LIX

सर्वमेषोऽखिलं—V. L. **सर्वमेवाखिलं**

P. 32, l. 7 for **मागमनपरंपर**, read **मागमपरंपर** as in S.

VERSE LXI

महौजसः V. L. **ऽमितौजसः**

P. 32, l. 22 —for **सं** read **तेषां** as in J.

VERSE. IXII

रथोत्तमश्च—V. L. **शीतमिश्र.**

VERSE LXIII

P. 33, l. 5,—for **सम्पद्यन्ते** read **पद्यन्ते** as in M (App.)

After verse 63, M adds a half-verse **कालप्रमाणं वक्ष्यामि यथावत्तन्निबोधत.**

VERSE LXV

त्रिंशत्कला V. L. **त्रिंशत्कलो.**
तावतः V. L. **तावता**

P. 33, l. 15—for **तावदिति** read **तावत इति** as in J.

For this method of reckoning time see the Purānas; specially the Viṣṇu Purāṇa.

P. 33, l. 18—for **नैसर्गिकं कल्प** read **नैसर्गिककल्प** as in J.

—l. 19 for **कालेनाविकृत** it is better to read **कालेन व्यक्त** as in J and M (App.)

VERSE LXII

रात्रिः स्वप्नाय etc.—According Medhātithi this line is not meant to be descriptive of the ordinary day and night, ; what it means

is that in regions not reached by the sun's rays, what is called 'day' is the period of activity, and the period of repose is called 'night'.

VERSE LVI

कर्मचेष्टासु—V. L. suggested by Medhātithi कर्मचेष्टाभ्यः

VERSE LVIII

P. 34, l. 15—for प्रतिज्ञापनं......र्थम् read प्रतिज्ञानं प्रकरणान्तरत्वज्ञापनार्थम् as in S.

VERSE LIX

P. 34, l. 23—for तथा read यथा

VERSE LXX

P. 34, l. 28—for काषायं read काषायेन

P. 35, l. 6—for शतं परिमाणमस्य read तत्परिमाणमस्य as in S.

P. 35, ll. 4 to 9 belong to verse LIX; but all Mss. have it here after LXX.

VERSE LXXI

P. 35, l. 13—for वेकस्य read वेतस्य

—l. 15 द्वादश......विग्रहः—Better reading द्वादश सहस्राणि यस्मिन्निति परिमाणे विग्रहः as in S.; better still......परिमाणे यस्मिन्निति विग्रहः, as in A.

VERSE LXXIII

तद्वै V. L. एतद्

VERSE LXXIV

P. 36, l. 6—for ततश्च प्रागुक्तम् । महानिति read ततश्च न प्रागुक्तमहानिः, as in N. The प्रागुक्तमह is what has been described under

verses 14-15 above. S, J and M. (App.) read तत्रच प्रागुक्तक्रमहानिः ; under 14-15 मनस् has been described as coming first ; so that if we take मनस् there as standing for *mind*, and here as *mahat*, then there is certainly प्रागुक्तक्रमहानि. But Medhātithi has interpreted 14-15 differently, making it out to mean that *mahat* comes first. Thus, according to this explanation, there would be *no* प्रागुक्तक्रमहानि. Hence the reading of N—न प्रागुक्तक्रमहानिः—is the best.

VERSE LXXV

चोद्यमानं—V. L. नोद्यमाने

P. 36, l. 11—for पुनरुच्यते । अथवा read पुनरुच्यते । विकुरुते विशेषतः करोति । अथवा as in J and M. (App.)

P. 36, l. 12 for नोदिता read चोदिता as in J.

VERSE LXXVI

Medhātithi forces the Sānkhya doctrine on Manu, whose words clearly favour the Vaishésika view of the origin of things here described.

P. 36, l. 19—for वायुकर्मणः read वायुकर्म as in S.

VERSE LXXVIII

ज्योतिषश्च—V. L. (a) ज्योतिषस्तु ; (b) ज्योतिषोऽपि

VERSE LXXX

सर्गः संहार—V. L. सर्गसंहार

P. 37, l. 15—for सर्गसंहारवत read सर्गसंहारावत as in J.

P. 37, l. 16—for कौतुकेनाऽपि J and M (App.) read निष्प्रयोजनानपि महाविदः This refers to Brahmasutra लोकवत्तु लीलाकैवल्यम्

VERSE LXXI (?)

'नाधर्मेणागमः कश्चित्—V. L. नाधर्मो नागमः कस्मिन्—adopted by Nandana.

प्रतिवर्तते—V. L. व्यपवर्तते

P. 38, l. 3—for नेक्षवन्ति...... न्तरितम् read नेक्षन्ति न प्रकाशन्ते । तुरीयं वाचं मनुष्या वदन्ति । चतुर्थं भागं वैदिका मनुष्या वदन्ति । एतदुक्तं भवति । वादी न वेदवाक्यं किंचिदन्तरितम् ।

VERSE LXXXII

P. 38, l. 10—for हेतुत्वेन नेष्यते read हेतुत्वेनानेनेष्यते as in J.

P. 38, l. 17—after यथासंख्यं read सम्बन्धः

VERSE LXXXIII

ह्येषामायुः—V. L. त्वेषां वयो

P. 38, l. 23—for वयो J reads वयोऽवस्था

P. 38, l. 25—for युक्तार्थं read युक्तार्थं as in J.

VERSE LXXXIV

P. 39, l. 5—दीर्घसत्रेषु etc. This refers to *Pū. Mimānsā-sūtra* 6. 7. 31-40. Cf *Shabara-bhāṣya on* 6. 7. 37: यदि पञ्च पञ्चाशतः त्रिवृतः न संवत्सराः । यदि संवत्सरास्त्रिवृतः न पञ्चपञ्चाशतः तस्माद्विरोधादन्यतमद् गौणम् । And between the two words पञ्चपञ्चाशतः and संवत्सराः it is best to take the latter as गौण ।

VERSE LXXXV

युगह्रासानुरूपतः—V. L. (*a*) तत्तद्धर्मानुरूपतः; (*b*) युगह्रासानुरूपशः

P. 39, l. 20—for वक्तव्य M and S read युक्तोऽस्य; J, A and N read युक्तस्य.

The sense demands वक्तव्य

P. 39, l. 23—for मध्यपरि read चिरपरि as in J.

VERSE LXXXVI

ज्ञानमुच्यते—V. L.—ज्ञानमुत्तमम् ।
यज्ञमेवा—V. L. यज्ञमित्या ।

P. 40, l. 4—for विद्वतो read विद्वत्तो as in J and M;
and for सुसंपादना read सुसंपादता as in J.
After this verse Rāmachandra reads an additional verse—
ब्राह्मं कृतयुगं प्रोक्तं त्रेता तु क्षत्रियं युगम् ।
वैश्यो द्वापरमित्याहुः शूद्रः कलियुगः स्मृतः ॥

VERSE LXXXIX

सक्तिश्च—V. L. सक्तिं च (Viramitrodaya, Paribhāṣā, p. 45).

क्षत्रियस्य समासतः—V. L. (*a*) क्षत्रियस्य समादिशत् adopted by Parāsharamādhava; (*b*) क्षत्रियायामकल्पयत्; (*c*) क्षत्रियस्य समासतः; (*d*) क्षत्रियाणां समासतः ।

VERSE XCI

P. 40, l. 25—for चित्तानुपालनम् J reads वित्तानुपालनम् ।

VERSE XCII

Cf. 5. 132.

VERSE XCIV

वाह्याय—V. L. वाहाय

P. 41, l. 16—for नुद्दिश्य तत्कव्यम् read पितॄनुद्दिश्य यत् क्रियते तत् कव्यम् as in M (App.) For कव्यम् J wrongly reads कर्तव्यम् ।

VERSE XCV

P. 41, l. 25—for देवानुद्दिश्य read विश्वेदेवानुद्दिश्य as in J and M.

VERSE XCVI

P. 42, l. 2—प्राश्विनः rightly omittted in J.

——l. 4—for आतपे read आतपं as in J and M.

VERSE XCVII

ब्रह्मवेदिनः—V. L. ब्रह्मवादिनः ।

P. 42, l. 11—after तेषामपि read ब्रह्मवेदिनः as in J.

" " For ब्रह्मस्वरूपस्यात्र अचर्व्यानन्दः J reads अचयानन्दः and M (App.) has ब्रह्मस्वरूपपरिज्ञाने ब्रह्माचयानन्दः ।

VERSE XCVIII

उत्पत्तिरेव—V. L. उत्पत्तिरेषा ।

P. 42, l. 14—for विशेषे दर्शिते J reads विशेषदर्शने

P. 42, l. 17—for श्रुतिः read स्तुतिः as in M (App.)

After 98 M has three more lines : तेषां न पूजनीयोऽन्यस्त्रिषु लोकेषु विद्यते । तपोविद्याविशेषेण पूजयन्ति परस्परम् । ब्रह्मविदः परंभूतं न किञ्चिदिह विद्यते ।

This is also admitted by Nandana.

VERSE C

श्रेष्ठेन—V. L. श्रैष्ठ्येन (Kulluka).

VERSE CI

P. 43, l. 5—for परपाकेन M (App.) reads परपाक

P. 43, l. 6—for स्वकृता read स्वकल्पा as in J and M (App.)

——l. 7 for प्रभूतं read प्रभुत्वं as in S and M (App.)

VERSE CII

शेषाणामनु—V. L. शेषाणां चानु ।

स्वायम्भुवः being the proper name of a particular 'Manu,' it is not right to translate it as Buhler has done.

P. 43, l. 13—for सर्वस्याः...श्रुतेः read सर्वस्यास्या...स्तुतेः ; J reads सर्वस्या...स्तुतेः and M (App.) सर्वस्यास्य...स्तुतेः ।

VERSE CIII

P. 43, l. 20—राजभोजनाः शालयः—This shows that Medhātithi was the resident of a country where rice was a rare commodity.

P. 43, l. 28—for त्रैवर्णिकाधिकारः M (App.) reads त्रैवर्णिकार्थं ।

VERSE CIV

संशित—V. L. शंसित

P. 44,—l. 6 after दोषैः read पापैः as in M (App.)

VERSE CV

After 105 M has an additional verse.

यथा त्रिवेदाध्ययनं धर्मशास्त्रमिदं तथा ।
अध्येतव्यं ब्राह्मणेन नियतं स्वर्गमिच्छता ॥

VERSE CVI

यथाख्यं सततं—V. L. यथाख्यमायुष्यं ।

निःश्रेयसं—V. L. नैःश्रेयसं ।

P. 44, l. 19—for विवृद्धिः J reads सिद्धिः ।

VERSE CVII

अखिलेनोक्तो...कर्मणाम्—V. L. अखिलः प्रोक्तो...कार्मणाम् ।

P. 44, l. 27—for चोक्तौ read चोक्तो as in J.

P. 45, l. 1—for यदि read यद् as in M (App.)

—— l. 2 for गुणपदेन read गुणदोषपदेन as in M (App.), which is more in keeping with the context.

VERSE CIX

भाग्भवेत्—V. L. भाक् स्मृतः ।

VERSE CXI

P. 46, l. 1—for तत्वभावभेदो J reads तत्स्वभावभेदा ।

VERSE CXIII

P. 46, l. 20—for भूत्यादीनां M (App.) reads जात्यादीनां, and J व्रतादीनां, which latter is better.

VERSE CXIV

P. 46, l. 26—for स्वेतत् read यस्त्वेतत् as in J.

—— l. 29—for मुख्यादीनां read मुख्यादागमादीनां as in J and M (App.)

VERSE CXV

P. 47, l. 4—for दैंशः read दैंश्यः as in M and

VERSE CXVI

P. 47, l. 6—for क्षत्रिय read क्षत्तृ as in J.

VERSE CXVIII

पाषण्ड—V. L. (*a*) पाषण्डि (*b*) पाखण्ड (*c*) पाखण्डि

P. 47, l. 20—for आधाह्य० read बाह्य० as in J.

Notes

Discourse II

VERSE I

P. 48, l. 4—for शास्त्र J reads शास्त्रार्थं ।

P. 48, l. 26—प्रवर्तयन्ति; 'प्रवर्तन्ते' would appear to be the right reading. But all mss. read प्रवर्तयन्ति; the only construction possible is to take 'जनाः' as the nominative understood.

P. 49, l. 1—for 'आत्म...रक्ताः' read आत्मनि भोगोपायास्तेषु रक्ताः as in S.

—— l. 2—for 'तुं समर्था' read 'तुमसमर्था' ।

—— l. 9—for 'चोद्यते' read 'चोद्यते' as in A.

—— l. 14—for 'रागद्वेषः' read 'द्वेषः' as in M.

—— l. 25—for 'स्वग्रहात्' M (App.) and S read स्वमोहात्

VERSE II

'कामता'—V. L. 'कामतः' ।

Burnell regards verses 2—5 to be 'an interpolation.'

P. 50, l. 10—for सिद्धार्थं read सिद्ध्यर्थं as in J.

—— l. 23—for लाभ S reads लभ

—— l. 27—for यद्यपि read यदपि; S reads यद्यपि, but we have had one यद्यपि already in line 26.

—— l. 27—for the विश्वजिन्न्याय see *Pu-Mi-Su*, 4, 3, 15-16.

—— l. 28—for तथान्यथा read तस्यान्यथा as in M, S and A. तस्या is another reading.

P. 51, l. 3—न चैवेहास्त्यकामता; this is superfluous here.

VERSE III

P. 51, l. 27—for निश्चिनोमि read निश्चिनोति as in M.

P. 52, l. 1—for कारण read करण as in M.

VERSE IV

P. 52, l. 11—for किंचि read क्रिया काचि as in J.

—— l. 13-15—read punctuated thus: चेष्टितं हेतुत्वात्। चेष्टितं का......ज्ञानमस्ति ॥४॥ अत्र प्रतिविधत्ते—।

VERSE V

श्चेह—V. L. श्चैव

P. 52, l. 20—for श्रुतकारणं read श्रुतकरणं as in A.

P. 53, l. 7—for ण्यनुष्ठानं read चामनुष्ठानं as in S.

VERSE VI

आत्मनस्तुष्टिरेव च—V. L. वेदवित्स्मृतिशीलता (Aparārka, p. 82.)

Buhler remarks—'Though the commentators try to find a difference between शील and आचार, it may be that both terms are used here, because in some Dharmasutras, *e.g.* Gautama 1-2, the former, and in some *e.g.* Vasiṣṭha 1—5, the latter, is mentioned.' But Medhātithi has taken शील as qualifying स्मृति, the compound स्मृतिशीले being taken to mean 'conscientious', 'honest,' 'disinterested' recollection.

P. 54, l. 19—देशात्सम्भव read देशासम्भव as in S.

P. 55, l. 27-28—for पुनश्च वेदः कृत्स्न इति read न पुनः कृत्स्नं वेदमिति as in M. S reads न पुनश्च कृत्स्नो वेद इति।

P. 56, l. 5—for प्राथर्वणामामप्यस्ति read प्राथर्वणप्रामाण्यस्ति

—— l. 22—for प्रामाण्यपरिज्ञाने read प्रमाणं परिज्ञाने as in S.

—— l. 24—for चगान्यं विलक्षणेन.........भवति तस्य च, read चगान्यविलक्षणेन ......भवति पुरुषस्य कर्तव्यम्। तस्य च।

P. 58, l. 2—for ध्येयम् read धेयम् as in M.
—— l. 3—for सोमस्य वाव्यक्त read सोमस्य वा व्यक्त as in S.

P. 59, l. 3—अन्ये तु etc.—construe thus: अन्ये श्येनादिवाक्यानां...... निषेधानां च। धर्मोत्पत्तिमप्यभावमाशङ्कमाना अखिलप्रयाम्मन्यन्ते

P.. 59, l. 28—for वदन्ति J reads वदन्तः, which is better.

P. 60, l. 27—for कर्मतः read कर्तृतः as in M.
—— l. 29—तदुक्तं; this refers to Pu. Mimā. Su 1.3.2.

P. 61, l. 8—for विरोधद्वय read विरोधिद्वय।
—— l. 10—ऐकाश्रम्यं— *Vide* Gautama III.35 *et seq.*
—— l. 20—for लिङ्गा read लिङ्गा as in M.
—— l. 21—for लिङ्ग read लिङ् as in M.

P. 62, l. 2—यथा ऽघारे etc. *cf.* Shābara on Pu-Mi-Su. II.2.16 (आघारे) मान्त्रवर्णिको देवताविधिः। 'इत इन्द्र ऊर्ध्वोऽध्वरो दिवि...इन्द्रवान् स्वाहा' इत्याघारमाघारयति। एवमसौ आघारो यदस्येन्द्रो देवता।

P. 62, l. 6—for मूलत्वे read मूलत्वेन as in M.
—— l. 8—तुल्ये श्रौतत्वे etc. Medhātithi accepts Kumārila's view on this point, not Shābara's.

P. 62, l. 13—for सम्प्रदायाविच्छेद M reads सम्प्रदायविच्छेद; but in view of what has gone before in p. 60, l. 20, सम्प्रदायाविच्छेद is the right reading.

P. 62, l. 20—for प्रकीर्णं read प्रकीर्णे as in M.

P. 63, l. 1—for सिद्धरूप read सिद्धे रूप as in M.
—— l. 1—for क्रिया read रूपा as in M.
—— l. 1—विश्वजित्यधिकारवत्—see Shābara on 6.7.18-19.
—— l. 3—for लिङ्गा read लिङ्गा as in S and A.
—— l. 5—for प्रतिज्ञाः साकांक्षा read प्रतिज्ञासाकाङ्क्षा
—— l. 8—for मात्सस्य read मात्स्यस्य as in S.

P. 64, l. 7—for सर्वाश्रमधर्मेष। तैः read सर्वाश्रमधर्मेश्वातः as in S.
—— l. 13—for यदेतत्परायां read यदतत्परायां

—— l. 21—for विप्रतिपाद्येत read विप्रतिपद्येत as in S.

P. 65, l. 2—for बोधकात्वं M reads बाह्यबोधकत्वम्
—— l. 12—for समर्पयन्तः S reads संसर्पयन्ति
—— l. 14—for प्रियेत्युपलक्षितं read प्रियमस्येत्युपलक्षितं as in S.
—— l. 20—for मूलत्वप्रमा read मूलत्वं प्रमाण्येनैव

VERSE VII

P. 66, l. 12—for यत्कार्यं read सत्कार्यं ।
—— l. 13—for हेतोः । आगतः read हेतोरागतः ।

VERSE IX

धर्म—V. L. सर्व ।

P. 67, l. 3—for प्रवर्तेत read प्रवर्तते as in M.
—— l. 8—for नास्ति कस्य read नास्तिकस्य
—— l. 9—for पयुक्ते read प्रयुक्ते as in J and M.

VERSE X

P. 67, l. 15—for स्यक्त read व्यक्त
—— l. 15—for यत्कार्यं धर्मप्राप्त्यर्थं तद्धर्मशास्त्रम् A reads तत्कार्यं-प्राप्त्यर्थं यद्धर्मशास्त्रं, which is better. The sense requires some such words as यत् कार्यधर्मशास्त्रस्त्वयं तद्धर्मशास्त्रम् ।

P. 67, l. 28—for किञ्चंपि read किञ्चपि ।

P. 68, l. 2—for वेदस्यत्यायः read वेदस्यायः as in M.
— l. 11—for आगमविरुद्धादिश्च read आगमविरुद्धश्च, the construction being सोऽयं पक्षः स्ववचनविरुद्धः आगमविरुद्धश्च ।

P. 68, l. 14—for कृषिस्तत्वादौ न भवेत्फलम् read कृषिकस्या गोमारकः फलम् as in the foot note.

—— l. 21—सर्वशाखाप्रत्ययमेकं कर्मेत्यभ्युपगमः ; this refers to Pu. Mi. Su. 2. 4. 8-32.

P. 68, l. 25—for स्वर्गफलं read स्वर्गः फलं

VERSE XI

॰ते सूक्ते—V. L. (*a*) सूक्ते, (*b*) हेतुमयं (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 4.)

॰भवाद्वि॰—V. L. ॰भवो द्वि (Smṛtichandrikā-Vyāvahāra, p. 4.)

Cf. with this verse, 4. 30, where the हैतुक is decried, and 12. 111 where he is extolled.

P. 69, l. 12—for भसत्व S reads भसत्वा, which gives better sense.

P. 69, l. 14—for विवर्येत read विवत्यंते as in S.
 — l. 15—for किन्नाम वेदे read किंनाम as in J and S.
 — l. 16—for किं तयोः read नहि किञ्चित्तयोः as in J.
 — l. 17—for शिष्यै read शिष्टै as in S.
 — ll. 17-18—for सत्तकार्येभ्यो read स्तिरस्कार्यो as in S and J.
 — l. 18—for हर्म्यः read हैम्यः as in J.
 — l. 20—for यतस्तद्व read यस्तद्व as in S.
 — l. 21—for ननु यतस read ननु यस
 — l. 23—the number 11 should come between हेतु कथनं and वेदनिन्दक ।

P. 69, l. 26—for विहितं read विहित as in M.

VERSE XII

P. 70, l. 5—for अवान्द्विजः read अपादूद्विजः as in S.
 — l. 12—for नैरुक्त read तैरुक्तं as in S.

VERSE XIII

प्रमाणं—V. L. प्रामाण्यं ।

P. 70, l. 25—for धा आधार read धीङ् आधान, which is in accordance with the धातुपाठ.

P. 70, l. 26—for सकामा भवति read सकामो न भवति as in J M & S.

P. 70, l. 26—for यथा ऽवयवं read यथावयवं as in S.

P. 71, l. 5—for थैकाम रुष्कैषिच read थैकामा रुष्कैषिच
—— l. 9—for लक्ष्यते read लभ्यते as in S.

VERSE XIV

P. 72, l. 3—for न वचनात् read वचनात् as in S and J.

VERSE XV

यज्ञ—V. L. होम (Sanskāraratnamālā, p. 605).

P. 72, l. 9—for अनन्तर read समनन्तर as in J.
—— l. 16—for यष्टव्यस्य read द्रव्यस्य as in S.
—— l. 24—for प्रतिकालत्रये...... विरोधः read प्रतिकर्मकालत्रयवि-धानाभावास्ति विरोधः
—— l. 25—for सम्भवः । तस्मा read सम्भावात्स्या
—— l. 26—for पीति एवम read पीत्य ।

The difference among याग, दान and होम is thus explained in the Shābarabhāṣya (p. 484)—'The *relinquishing of one's proprietary right* is the factor common to all the three; the difference is only this; in याग there is merely verbal relinquishment: the thing offered is not actually taken away by the recipient; in दान the thing is actually made over to the recipient; and in होम the thing offered has got to be thrown into some suitable receptacle (water or fire).

VERSE XVI

Read with this verse, II.66 and X.127.

P. 73, l. 2,—for निवर्तत read निवर्तेत as in J and S.
— l. 4—for व्यावचरे read व्याचचिरे as in J and M, or व्यावचते as in S.
—— l. 12—for तदर्थमवचो read मवचो as in S.
—— l. 13—for नया read नम्या as in F. N.

P. 73, l. 16—for मनुष्ठानं read मर्यादुष्ठानं as in M (App.) and S.

——l. 18—The two 'च' s are superfluous; S rightly omits them.

——l. 26—for व्यवर्त वि read व्यवनवि as in S.

P. 74, l. 6—नहि मन्त्रा विधिं वदन्ति—"From the very nature of *mantras* it is clear that they cannot be taken as injunctions,—being, as they are, entirely devoid of any kind of injunctive word; also because all *mantras* are found, either syntactically or by direct declaration, or by indirect implication, construed along with other passages which are injunctions; so if the *mantras* themselves were to enjoin another action, there would be two actions enjoined by what is practically only one 'sentence' (Bṛhatī on I—II.—31 to 53)"—*Prabhākara Mīmānsa*, pp. 125-126.

P. 74, l. 9—for ह्रोऽस्तिपिद्ध read ऽप्रतिषिद्ध as in M, or ह्यप्रतिषिद्ध as in S.

VERSE XVII

प्रचक्षते—V. L. विदुर्बुधाः ।

VERSE XVIII

तस्मिन—V. L. यस्मिन (Vīramitrodaya Paribhāṣā, p. 55.)

P. 74, l. 20—for वोपाधि S reads चोपाधि; but the former gives better sense.

P. 75, l. 27—for आत्तीताना read आत्तीना as in S and M.

P. 75, l. 11—for दिष्टकारयो read दृष्टकारया as in S.

VERSE XIX

पञ्चालाः—V. L. पाञ्चालः

मन्तरः—V. L. मन्तरम् (Smṛtichandrikā Saṁskāra, p. 17).

Second line—V. L. एवं ब्रह्मर्षिदेशोऽयं ब्रह्मावर्तादनन्तरम् ।

P. 75, l. 17—for क्षेत्रे read क्षेत्रं

——l. 17—for समन्त read स्वमन्त as in S.

——l. 18—for कृत्त read कृत as त, though found in several manuscripts, spoils the metre.

P. 75, l. 21—for तुष्या read तुष्यां as in S.

——l. 22—for यानम read यानाम as in S.

VERSE XXI

मध्यं—V. L. मध्ये, which, it may be noted, is more in keeping with Medhātithi's idea that this verse does not explain the proper name मध्यदेश, but only points out the tract of land which is of 'middle' quality.

प्रकीर्तितः—V. L. स कीर्तितः

P. 76, l. 4—for मर्यादीकृत्वा read मर्यादीकृत्य (S), which is better.

VERSE XXII

आर्यावर्तं विदुर्बुधाः—V. L. (a) आर्यावर्तं प्रचक्षते (b) आर्यावर्तः प्रकीर्तितः (Aparārka, p. 5).

For a map according to these texts, see Numismata-Orientalia, Pt. I, (new edition.)

VERSE XXIII

यज्ञियो—V. L. याज्ञिको

P. 76, l. 17—for सारको read सारङ्गो as in S and J.

——l. 26 एतद्धि etc.—This is a quotation from Shābarabhāṣya (on I.II.26), which says एतद्धि [शक्यते कर्तुमिति] 'क्रियते' इत्युच्यते, न च वर्तमानकालः कश्चिदस्ति (in the case of Vedic declarations which are eternal) प्रत्यक्षविनिर्देशः ['क्रियते' इति].

P. 77, l. 4—for वकशु read वकःशु as in S.

——l. 6—for वैवा read वैविवा as in S.

——l. 10—for वक्ष्य—read लक्ष्य as in S.

——l. 12—for आक्रमेयु:.........कुर्युः S reads आक्रम्य विवसेयुः स्वं चैव आवस्थानं कुर्युः ।

P. 77, l. 16—for कृष्ट read कृष्या as in S.

VERSE XXIV

तस्मिन् वा—V. L. कस्मिंश्चित्

P. 77, l. 23—for रेऽप्यधि read रेऽधि as in S, or रेष्वधि as in F. N.

——l. 24—for कल्पा read कल्प्या

——l. 28—for सत्व... रीत्या । एत read सत्तु...रीत्यैत

P. 78, l. 5—for वचनं चिह्नम् read वचनचिह्नम् as in N, the sense being द्विजातय इत्येव 'वचनं चिह्नं (सूचकं) यस्य' ।

——l. 11—for यथं हा read यथ हा as in S.

——l. 14—for वा द्विजातियमा read वायं द्विजातिमा as in S.

——l. 19—for यथा वर्षं...व्यपदिश्यते S reads वर्षाकृते सुभिक्षदुर्भिक्षे वर्षाभावकृतं दुर्भिक्षं वर्षाकृतत्वेन व्यपदिश्यते, which is better.

——l. 21—for क्षिति प्रतिनिय read क्षित्यनिय

VERSE XXV

धर्मस्य—V. L. सर्वस्य

वर्णधर्मान्—सर्वधर्मान्

P. 78, l. 27—for विशेषः read शेषः as in S, F. N. and M.

——l. 29—for न वर्णोविभागा S reads न च विभागेना

P. 79, l. 2—for तदा read यदा as in S.

——l. 5—for श्रवणवर्ण धर्मो read श्रवणवर्णधर्मो as in S, M and N.

——l. 5—for वाऽऽश्र read वा श्र

——l. 8—for गेल्येवाव read तत एवाव as in S, or आगमस्यावाव

VERSE XXVI.

पेकाद्रि॰—V. L. पेकाद्यै॰ (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 36).

P. 79, l. 19—for तत्र…कानि read तत्र निषेको निर्वर्तकोऽन्यानि विशेषजनकानि as in S.

VERSE XXVII

P. 80, l. 4—for तानीदा read तानिदा as in S and J.

P. 80, l. 10 मेखला बध्यते—*Vide* Gautama I.15.
——l. 17—for जन्म S reads जनन
——l. 24—for संस्कार एव निर्वर्त्यः S reads संस्कारा एव निर्वर्त्याः
—for S सति read सति as in S.
——l. 26—for शत्रू read सक्रू as in A.
——l. 27—for पेक्ष्यं read पेषं as in S.

P. 81, l. 4—for दितो read दिता as in S.

VERSE XXVIII

P. 81, l. 21—for चारी read चारि as in S and J.

P. 82, l. 22—for यदुच्येत read यदुच्येत as in S.
——l. 24—for कामनानुष्ठानात् । read काममनुष्ठानं

P. 83, l. 3—for विधिः स्तु read विधिस्तु

P. 83, l. 8—for हापिसं read हाप्यसं

VERSE XXIX

पुंसो—V. L. पुंसां (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 49).

P. 83, l. 21—for सर्वस्ता॰ read सर्व॰ as in J, M and S.
——l. 22—for उपाया read उपास्ता as in J, M and S.
——l. 24—for कन्ते read यवन्ते
—— „ —for मृहण्य read मृण्य as in S.

P. 83, l. 26—for प्रतिगृह्य read प्रतिसंगृह्य as in M and S.
—— „ —for यम्याऽपि…व्यता S reads यम्या मिता चेतिकर्तव्यता
——l. 29—for द्रष्टा read द्रष्टा as in S.

P. 84, l. 3—for तद्विबद्ध read तद्विरुद्ध as in S.
——l. 7—for कठो S reads काठो
——l. 9—for केऽप्यूचुः read कौथुमा

P. 84, l. 20—for न प्रमार्थ read प्रमार्थं as in S.
——l. 22—for समानपृथार्थैः read समानः । एष पृथार्थः, and construe this with what follows in the next line.
——ll. 23-24—यद्य…धीतं read तदेव स यदधीते यदर्थः शाक्योऽनुष्ठातुं तेन स्वाधीतं as in S.
——l. 25—for न तस्य read तस्य as in S.

P. 85, l. 11—for सर्वेष्व read सर्वत्र as in S.
——l. 15—for उपदिश्य read अदिश्य
——l. 23—for प्राहिं read प्राहः as in S.
——l. 24—for वाक्यशेषको read वाक्यशेषगतो विशेषको
—— „ —for निर्दिष्टे read निर्दिष्टो as in M and S.

P. 86, l. 1—for द्रव्यत्व read द्रव्यत्वं

VERSE XXX

वाऽस्य—V. L. वाऽथ—noted by the Madanapārijātā (p. 355).
तिथौ—V. L. ऽहनि

P. 86, l. 13—for तदुक्तं read तदयुक्तम् as in M and S.
——l. 19—for पात read व्यतीपात as in S.

VERSE XXXI

Some manuscripts and commentaries have dropped the first line of this verse.

मङ्गल्यं—V. L. माङ्गल्यम्—in Parāsharamādhava (Achāra, page 441 and Aparārka, p. 27).

P. 86, l. 25—for चारंविण्यम् S reads चारयम् ।

—— „ —for माङ्गल्य read मङ्गल्य as in J and S.

——l. 27—'साधुत्वं' is omitted by S and M.

——l. 28—for समासाद्यात्तु M reads समासाद्यायुः, which is wrong; S reads समासाद्यात्तु, which is better.

P. 87, l. 1—for स्यादेः read स्यादिः as in S.

——l. 5—मत्वा is rightly omitted by M and S.

P. 87, l. 6 for मङ्गल्य S rightly reads मङ्गल

——l. 10—for साधनम् read साधनत्वम् as in S.

——l. 14—for तथ्येन येन S reads तथ्येन

——l. 18—for प्रतिपत्तिः read तत्प्रतिपत्तिः as in S.

—— „ —for वर्षं read वर्षे

——l. 20—for त्वार्थे read त्वाद्यर्थे as in S.

VERSE XXXII

For the first half the Nirṇayasindhu (p. 178) reads 'शर्मान्तं ब्राह्मणस्य स्याद् वर्मान्तं क्षत्रियस्य तु'

P. 87, l. 25—for मेते read मन्ते as in J and S.

——l. „ —for शब्दाः read शब्दः as in J.

——l. 28—for शरण read शर्मशरण as in S.

VERSE XXXIII

सुखोद्यमक्रूरम्—V. L. च सुखमक्रूरम्—adopted in Viramitrodaya (Achāra, p. 243).

मनोहरम्—V. L. मनोरमम् adopted by Parāsharamādhava (Achāra, p. 441).

मङ्गल्यं—V. L. माङ्गल्यं (Aparārka, p. 27).

P. 88, l. 8—for इत्यधिकृ read इति विवधि as in M (App.), J and S.

——l. 10—for कारण read करण as in S.

——l. 11—for तत्तु read न तु as in S.

——l. 16—S reads करी for कारी

——l. 17—स्वपती rightly omitted in S.

VERSE XXXIV

.चतुर्थे मासि—V. L. (a) मासे चतुर्थे; (b) चतुर्थे मासे

यद्वेष्टं—V. L. यच्चेष्टं

'This is an example of Kuladharma alluded to in I.118' (Burnell).

P. 88, l. 26—Before मङ्गल्यं S adds किञ्चित्

——l. 27—for संस्कार read सर्वसंस्कार as in S.

——l. 28—for इन्द्रभूमिः S reads इन्द्रभूतिः

VERSE XXXV

श्रुतिचोदनात्—V. L. (a) श्रुतिनोदनात्—adopted by Medhātithi; (b) स्मृतिचोदनात्—as quoted by the Smṛitattva (p. 653).

प्रथमे—V. L. प्रथमा (Smṛtichandrikā Samskāra p. 58).

P. 89, l. 8—for...ते च...प्रकाशयन्ति read, with N and A, ते च स्वरूपात् चूडाकर्म वाञ्जना इति वदष्टकाम्प्रकाशयन्ति, which construe thus: यथा वाञ्जना इति मन्त्रः स्वरूपादेव अष्टकाम्प्रकाशयति तथैव मन्त्राः स्वरूपादेव चूडाकर्माख्यं कर्म प्रकाशयन्ति।

VERSE XXXVI

Hemadri (Kāla, p. 748) reads the verse as—

गर्भाष्टमेषु कुर्वन्ति ब्राह्मणस्योपनायनम्।
एकादशे क्षत्रियस्य वैश्यस्य द्वादशे स्मृतम्॥

P. 89, l. 14—for आरभ्यते read आरभ्य as in S.

—— „ —for शब्दे सा S rightly reads शब्दे न सा

——l. 19—for कुर्यं read न कुर्यं as in S.

——l. 26—for राजशब्दं प्रति प्रकृतित्वं M and F. N. read राज्यशब्दं; N and S read राजशब्दं प्रकृतिं, which is right.

VERSE XXXVII

ईहार्थिनः—V. L. अर्थार्थिनः (Nirṇayasindhu, p. 184).

P. 90, l. 6—for स्वेत...ध्यते—S wrongly reads, एतदप्युपान्त शब्द-
प्रमाणं न्यायमर्यादयैवमुच्यते

——l. 12—for व्यवायतो S rightly reads व्यवस्थाने

——l. 15—सर्वस्वारे etc. The reading of this passage is corrupt in all the manuscripts. The right reading is यथा सर्वस्वारे सुत्यार्थेनवममानात् पराङ्गः etc.

The 'Sarvasvāra' is a sacrifice laid down as to be performed by one who is desirous of bringing about his own death, with a view to go to heaven without having to die through disease and decay. During the third part of this sacrifice, the 'sacrificer' enters the fire, after having recited the 'Ārbhava—pavamāna' hymn and requested the Brāhmaṇas to finish the remaining *details of the sacrifice for him. These latter details are what* are referred to in the Bhāṣya. (*Vide* Pu Mi Su. XII 56—57).

P. 90, l. 19—for चेतदा read चेत्येतदा as in S.

——l. 21—for द्विसंख्या S reads द्विःसंख्यां

VERSE XXXVIII

P. 90, l. 27—for निवृत्ते यथा read निवृत्तेः । यथा as in S.

P. 91, l. 4—for यस्त्वं...विति S reads यस्त्वं कथं वेत्स ब्रह्मबन्धविति

——l. 6—ब्रह्मबन्धोः &c. On the Sutra quoted, the *Siddhāntakaumudi* says, आतेब्ध्वंसकं ब्रह्मं बन्धु ।

VERSE XXXIX

In face of the definition of 'Vrātya' in the present verse, one finds it difficult, until authority is adduced, to believe that it is 'an old term for Aryans not Brāhmaṇised', as Burnell says.

P. 91, l. 23—for पूर्वेष च सिद्धमुक्तम् read पूर्वैवैव सिद्धम् । उक्तं as in S.

—— l. 23—for विनिवृत्तः S reads निवर्त्तन्ते ।

VERSE XL

This verse has been omitted by Rāghavānanda ; but this may only mean that, while admitting it to be a part of the text, he had nothing to say on it.

सम्बन्धान्नाचरेत्—In view of the **न** in the beginning of the verse, this is wrong reading—the right reading is **सम्बन्धानाचरेत्** ।

ब्राह्मणैः—V. L. (a) **ब्राह्मणः**—adopted by Parāsharamādhava (Achārā, p. 446) ;—Vīramitrodaya (Samskāra, p. 349) has **ब्राह्मणैः**

सह—V. L. **सदा**

P. 91, l. 28—for **प्रायश्चित्ते शास्त्रे** read **प्रायश्चित्तशास्त्रे** as in S.

P. 92, l. 2—for **प्रतिग्रहान्** J wrongly reads **प्रतिग्रहः**, though retaining the preceding **सम्बन्धान्** ; S is more consistent : **तद्विधाः सम्बन्धाः......प्रतिग्रहाः**

—— l. 3—for **यं विदु** J reads **यंविदु**, which is better.

—— l. 4—S omits **अस्माच्च दोषदर्शनात्**

—— l. 5—S omits **आत्मना**

—— l. 6—Between **प्रतीयते** read **तथा च** ; S has an additional passage—**काम्यो ह्ययमाचार्यस्य विधिः । तत्राचार्यमकामयमानो यदि कश्चित् प्रवर्तते तदा माणवकेन प्रार्थयितव्यो दक्षिणादिना**

VERSE XLI

P. 92, ll. 13—15 for **शाणक्षुमो......यथा** S reads **शाणक्षौमा-विकानि**

—— l. 16—for **स्थानस्थेन** S reads **स्थानपठितेन**

—— l. 21—**त्रीणि चर्माणि वस्त्राणि**—defective reading; S and N read **त्रीणि वस्त्राणि** ; neither of these readings is in keeping with the preceding phrase **चतुर्वेदिनः** , which requires the reading **त्रीणि चर्माणि त्रीणि वस्त्राणि**

—— l. 21—for **आनुपूर्वं** S rightly reads **आनुपूर्व्यं**

VERSE XLII

शणतान्तवी—V. L. **शाणतान्तवी** ।

P. 93, l. 3—before मौञ्ज्या S rightly reads a न।

P. 93, ll. 6-7—for विकृतेर्विकारः शाखतान्तवी प्रकृति। S rightly reads प्रकृतेर्विकारः प्रकृति

—— l. 8—S omits the last sentence गृहय......पूर्वोक्तः।

VERSE XLIII

कर्तव्याः—V. L. कर्तव्या as quoted in Parāsharamādhava (Achāra, p. 447), as also in Madanāpārijāta (p. 20), and the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 437).

मुञ्जालाभे—V. L. मुञ्जाभावे

रमन्तक—V. L. श्मातक (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 80).

बल्वजैः—V. L. विल्वजैः

P. 93, l. 16—for कौशी read कौश्या as in M.

VERSE XLIV

शाखसूत्रमयं V. L. शाखसूत्रमयं।

वृतं—V. L. वृत्तं found in all mss. of Medhātithi, except N. The double form त्तं spoils the metre.

आविकसौत्रिकम्—V. L. (*a*) आविकसूत्रिकम् (adopted by Medhātithi who would prefer the form अविकसूत्रिकम्; (*b*) आविकसूत्रकम्, as quoted in Parāsharamādhava (Achāra, p. 448); (*c*) आविकसुच्यते (Samskāramayūkha, p. 38).

P. 93, l. 26—for त्रिगुणी......विधीयते read त्रिगुणीकृतस्येदमूर्ध्वंवृत्तं विधीयते as in S and N.

P. 93, l. 28—for बीताख्यं read बीताख्यां as in S.

P. 94, l. 2—for क्षेमसंख्या S wrongly reads सामसंख्या

—— l. 3—for पशुसूत्राभावे read पशु। सूत्राभावे

—— l. 4—for अविको मेषः S reads अविर्मेषः।

VERSE XLV

अर्हन्ति—V. L. अर्हति as quoted in the Madanapārijāta, (p. 22).

वाटखादिरी—वटखादिरौ (Aparārka, p. 57).

पैलवौ—V. L. पैप्पलौ (Sanskāramayūkha, p. 37).

P. 94, L. 8—for शान्तक read शान्तिक

—— l. 10—for दण्डसखा S and J read दण्डनीतिः

—— l. 11—for द्रव्यचोक्तं read द्रव्यैर्वोक्तं as in S.

—— l. 14—for कुम्भर कूच read कुम्भरा कूच as in J and S.

—— l. 15—for यज्ञिया read यज्ञियो which is the reading in Gautama I.1.24.

VERSE XLVI

राज्ञ:—V. L. राज्ञां as quoted in Madanapārijāta (p. 22).

केशान्तिको—V. L. (*a*) केशान्तको ; (*b*) केशान्तगो

P. 94, L. 18—for काण्ड S rightly reads काष्ठं

VERSE XLVII

नम्रि—V. L. नाम्रि, as quoted in Parāsharamādhava, (Achāra, p. 438), and in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 436).

प्रतिगृह्य—V. L. परिगृह्य (Aparārka).

VERSE XLVIII

उपस्थाप्य—V. L. अभिवाद्य—as quoted in the Vīramitrodaya, (Samskāra, p. 481) ; (*b*)— उपस्थाय

P. 95, l. 6—for भास्कर......स्येयः। अभि S rightly reads भास्करमादित्यमुपस्थाय अभि

—— l. 7—for दिव्य......थान, read दिव्यदैवतमन्त्रैरुपस्थान as in J and S.

VERSE XLIX

P. 95, l. 15—for रथैस्य, F. N. and S read रजस्य
—— l. 20—for तथैव S rightly reads यथैव ।
—— l. 25—for समासार्थः read समार्थं as in S.

P. 96, l. 1—for न प्रत्य read भूतप्रत्य as in S.

VERSE L

या चैनं—V. L. या च तां

नावमानयेत्—V. L. न विमानयेत् (adopted by Medhātithi and Aparārka p. 59).

प्रथमं—V. L. प्रथमां (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 109).

VERSE LI

तु—V. L. अथ as quoted in Parāsharamadhava, (Achāra, p. 454).

भैक्षं—V. L. भैक्ष्यं do. do. do.

यावदर्थं—V. L. यावदन्नं

अमायया—V. L. समाप्नुयात् as quoted in the Vīramitrodaya (Saṃskāra p. 486).

P. 96, l. 15—for तृप्ताख्य read तृप्त्याख्य as in J.
—— l. 16—for तदन्न' read कदन्न' as in S.
—— l. 17—for अगृहीते S rightly reads गृहीते
—— l. 20—for यत्कञ्चिच्छ्रूयते S reads यत्कञ्चिद्गुरुणा भुक्ते, which is better.

VERSE LII

भुङ्क्ते ह्यु—V. L. (a) भुङ्क्ते च; (b) इच्छन् ह्यु as quoted in Madanapārijāta (p. 35).

श्रियं—V. L. श्रियम् adopted by Medhātithi.

cf. Mahābhārata, XIII 104. 5012.

After 52 some mss. have an additional verse:

सायम्प्रातर्द्विजातीनामशनं स्मृतिचोदितम् ।
नान्तरा भोजनं कुर्यादग्निहोत्रसमो विधिः ॥

P. 96, l. 28—for शुक्ते S reads शुक्तित

·P. 97, l. 5—for यथा कृतं read यथा मतं as in M and S.

P. 97, l. 5—for प्राण्यकृत्वात् S reads प्राण्यङ्गे

——l. 16—वचनानि—Pu. Mī. Sū. 3.5.21; it means that 'passages laying down what has not been laid down elsewhere must be taken as independent sentences.'

P. 97 l. 19—गोदोहेन—*Vide*—Pu. Mi. Sū. VIII.1.23 *et seq.*

The use of the milking vessel having been laid down with a view to the special result, in the shape of the obtaining of cattle, it does not become admitted into all the ectypal sacrifices. Similarly with the '*Khādira*,' which is prescribed with a view to the obtaining of *vigour*.

VERSE LIII

P. 97, l. 24—for यद्युप S rightly reads यद्यपि

P. 98, l. 1—for रथेति read रथेत्यस्यापि

——l. 7—for चारी धर्मभोजनता read ब्रह्मचारी भोजनधर्मो as in S.

P. 98, l. 11—for वेषमात्रः S reads पेषमात्रः

——l. 11—for वाद्यादि read विद्यादि as in S.

——l. 21—for यदि वा read यद्वा as in S.

VERSE LIV

एतद्—V. L. (*a*) एनम्; (*b*) अन्नम्; (*c*) इदम् as quoted in Viramitrodaya (Samskāra, p. 486).

सर्वशः—V. L. सर्वदा (noted by Medhātithi).

P. 98, l. 28—for सक्तु read सक्त

P. 99, l. 1—for ध्यार्थं यजन्मन read ध्यायन्मन as in S.

VERSE LV

तद्भुक्तं—V. L. यद्भुक्तं

नाशयेदिदम्—V. L. हरिमक्तिवत् as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 486).

P. 99, l.—for फलविधो read फलविधौ as in J and S.

——l. 14—for सुखता नि read सुखतावत् नि as in J and F. N.

——l. 16—for चदश J reads चद्धं च

VERSE LVI

नाद्यादेतथान्तरा—V. L. (*a*) नाद्याच्चैव तथान्तरा; (*b*) नाद्याच्चैतद्यथान्तरा; (*c*) नाद्याचैतथान्तरा adopted by Nandana (*d*) नाद्यादेनमथान्तरा (Aparārka).

व्रजेत—V. L. भवेत, as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 488).

P. 99, l. 20—for यद्विषयः F. N. reads तद्विषयः, which is better.

——l. 21—for प्रकल्पं read न प्रकल्प्यं as in S.

——l. 22—for परिपूर्णस्य read परिपूर्णः स्व

——l. 27—for मनुमह S reads मनुपमह

VERSE LVII

अस्वर्ग्यं—V. L. अस्वास्थ्यं as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 488).

P. 100, l. 7—for मूलतामस्य read मूलतामत्य

—— l. —for स्वसिध्वरोध J reads स्वसिद्धरोध

VERSE LVIII

नित्यकाल—V. L. सर्वकाल (Áchāramayūkha, p. 27).

P. 100, l. 15—for स्तुत्या वा S and F. N. read स्तुत्या च, which is better.

P. 100, l. 22—for मायावेष्वपि S reads मायवेष्वपि

——l. 23—for ननु चविधानवदेव S reads ननु च विधानादेव

The right reading is ननु चाविधानादेव

P. 100, l. 24—for तयोरित्यत्र read तयोरत्र इत्यपरं as in S.

——l—for चाय read चार्यं as in S.

VERSE LIX

ब्राह्मं तीर्थं—V. L. ब्राह्मतीर्थं

P. 101, l. 5—after अंगुलीनाम् add दैवम् as in J and S.

—— „ —for शब्दस्य S rightly reads शब्देन

—— l. 8—तथा च शंखः—Is this a quotation from *Shankha-Smṛti?* The Smṛti at present known by this name describes these '*tirthas*' in the following words, which are totally different from what Medhātithi appears to have quoted. They are—

कायं कनिष्ठिकामूले तीर्थमुक्तं मनीषिभिः।
अङ्गुष्ठमूले च तथा प्राजापत्यं विचक्षणैः॥
अङ्गुल्यग्रे स्मृतं दैवं पित्र्यं तर्जनिमूलके।

P. 101, l. 9—for पूर्वेषाम S reads पूर्वेष पर्वणाम, which is the form in which this passage has been quoted in the Vīramitrodaya (Áhnika, P. 78).

VERSE LX

त्रिराचामे—V. L. त्रिःप्राश्ये (Hemādri, Shrāddha, p. 992).

खानि चैव स्पृशेत्—V. L. खानि चोपस्पृशेत्

Cf. Mahābhārata XIII 104; 39.

P. 101, l. 14—for चान्तरं read चाद्यन्तरं as in S.

VERSE LXI

रद्भिस्तीर्थेन धर्मवित्—V. L. रद्भिराभिश्च धर्मतः (Hemādri, Shrāddha, p. 983).

एकान्ते—V. L. चासीनः—as quoted in the Vīramitrodaya (Áhnika, p. 66); but on p. 77 and p. 79, the same work reads एकान्ते

P. 102, l. 2—for वेवरो षि read रेवेरषि as in S.

—— l. 10—for द्विगर्थे S reads द्विगर्थं

—— l. 13—for चित्तहः रहःसु S rightly reads चित्तहःसु

—— l. 15—for चैमाह J and S read चैमित्रमाह

VERSE LXII

भूमिपः—V. L. भूपतिः as quoted in Parāsharamādhava, (Áchāra, p. 221).

P. 102, l. 25—for चस्य read कस्य as in S.

P. 103, l. 3—for चवस्यप्राह्नौ read चवच्याप्राह्नौ as in M; S reads चवैचप्राह्ना

VERSE LXIII

प्राचीन आवीती—V. L. प्राचीनावीती

P. 103, l. 11—for विज्ञायते read विज्ञायेत

——l. 12—for चमनं परिपूर्णमेव (न) स्यात् read चमनं कृतमप्यपरिपूर्ण-मेव स्यात्

——l. 15—for विधि read विधि° as in S.

——l. 21—for सङ्ख्यायनं read सङ्गःस्थायनं as in J and S.

VERSE LXIV

अन्यवत्—V. L. मन्वतः, as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 423) and Nirṇayasindhu (p. 190).

P. 103, l. 25—for प्रासन S wrongly reads प्राशन

P. 104, l. 9—for कमण्डलुना । चो read कमण्डलुनो; S reads कमण्डलुचो; A and N read कमण्डलुना चो

——l. 11—for चाप्स्यत्ने S rightly reads चाप्ने

VERSE LXV

P. 104, l. 17—after स्थिके S reads स्थितिके

VERSE LXVI

समन्विका—V. L. (*a*) समन्वका (Nirṇayasindhu p. 183); (*b*) समन्विता (*Madanapārijātā* (66) p. 362)

कार्यंचं—V. L. (*a*) कर्तव्या (*b*) कार्यां च (do).

P. 104, l. 23—for परिपाठी—read परिपाटी

—— „ —for पौंस्नमेव read पुंसामिव

——l. 25—for नतिव्रती read नतिपत्नी

VERSE XLVII

संस्कारो वैदिकः स्मृतः—V. L. औपनायनिकः स्मृतः as quoted in the *Madanapārijāta* (page 37), and adopted also in the *Mitākṣarā* as referred to in the *Vīramitrodaya* (Saṃskāra, p. 404).

परिक्रिया—V. L. परिष्क्रिया

P. 105, l.—तद्वापत्निवचनं विवाहस्य—This is out of place where it stands; its right place is after विहितत्वात् in l. 6 below.

——l. 8—for भूद्भवद्रुभ S and J rightly read भूत् । पुत्रद्रुभ

P. 105, l. 10—for पारिवाहय read पारिणाह्य which is the form of the word found in Manu 9. 11.

——l. 13 after दुक्तं S rightly adds भवति

—— „ —for भवनापत्यं S reads भवनात्वा. The right reading is भवनापत्या

—— „ —for मनुष्यायो S reads मनुष्यस्यो, which gives better sense.

l. 14—for कामचारःकाद्भवत्य read कामचारः कर्तव्यमत्र

VERSE LXVIII

P. 105, l. 22—for नाभिवृंसे read नाभिवृसे as in S.

—— „ प्रकरणेऽपि. &c. This is in accordance with the principle enunciated in Pu. Mī. Sū. 3. 3. 14. See Prābhākara Mimānsā, pp. 187-195

VERSE XLIX

P. 106, l. 4—for शौचस्येष्यते read शौचस्य नेष्यते as in S.
—— l. 6—for विधीयते read विधीयेत

—— „ —for तदवशिष्टं read तदवश्यं as in F. N. S, J and M.

P. 106, l. 9—for वादनादिभिः read वादनादि as in J and S.

VERSE LXX

स्वाचान्तो—V. L. स्वाचान्तो as quoted in the Madanapārijāta (p. 99).

For the second line the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 523) reads प्राञ्जलिस्तु कृतापोशो लघुवाग्विजितेन्द्रियः
ब्रह्माञ्जलिकृतोऽध्याप्यो—V. L. कृतब्रह्माञ्जलिश्चैव (Samskāraratnamālā, p. 315).

P. 106, l. 15—for रोमादि S reads रोमस्तादि, which is better.

VERSE LXXI

P. 107, ll. 10, 11—for वयस्काः स्वाध्ययनायेति S reads वयस्कोऽध्य-ध्ययनायेति

——l. 17—Before अध्यारम्भणीया read यथा as in S.

——l. 18—for न मासिकप्रयोगारम्भे । न मासिकप्रयोगारम्भे प्रातः प्रात-रारम्भ read न मासिकप्रयोगारम्भे प्रातरारम्भ as in S.

——l. 22—for कच्छपवर्गं इति read कच्छप इव as in S.

VERSE LXXII

येन च V. L.—येन तु (Samskāramayūkha, p. 46).
व्यत्यस्तपाणिना—V. L. विन्यस्तपाणिना—noted by Medhātithi.

P. 108, l. 4—for न कर्तव्य read कर्तव्य as in A.

VERSE LXXIII

अध्येष्यमाणं तु गुरुः—V. L. (*a*) अध्येष्यमाणस्तु गुरुं, which Buhler remarks, is in keeping with Gautama 1. 46; (*b*) अध्येष्यमाणस्तु गुरुः—as quoted in Madanpārijāta (p. 100).

अतन्द्रितः—V. L. (*a*) अतन्त्रितः as quoted in Parāsharamādhava (Áchāra, p. 136); (*b*) उपस्थितम्—*as quoted in Vīramitrodaya* (Samskāra, p. 514).

P. 108, l. 9—for अभिलषितः S reads अभिप्रेतः

—— „—for आमन्त्रयितव्यः S reads आवेदयितव्यः

——l. 12—for एवं च तदाख्यायते S reads एवं चेदं व्याख्यायते, which is better.

——l. 16—for स्वस्तीति......सामसु S reads स्वस्तीति यजुष्षु ब्रूयाद् विरंस्यामीति सामसु, which is better.

VERSE LXXIV

ब्रह्मणः—V. L. ब्राह्मणः—as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521).
सर्वदा—V. L. सर्वतः
विशीर्यति—V. L. विशीर्यते—as quoted in Madanapārijāta (p. 99).

P. 109, l. 2—for ओमितिकृतं S rightly reads ओमा कृतं

——l. 3—for ॐकृतमित्युच्चारितो read ॐकृतः उच्चारितो as in S.

——l. 7—for तत्र पाकस्य read लक्ष्यपाकस्य as in J and S.

VERSE LXXV

प्राक्कूलान्—V. L. (*a*) प्राक्चूलान् (*b*) प्राजविः as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521). Gautama 1. 50 has प्राक्कूलेषु

पर्युपासीनः—V. L. पर्युपासीत—as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521) and in Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 522).

कारमर्हति—V. L. कर्तुमर्हति as read in Vidhānapārijāta (p. 521).

पूतः—V. L. पूर्वं as read in Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 522).

P. 109, L. 11—for कूल S reads चूल

—— l. 11—for पूविष्ट S reads rightly पूपविष्ट

—— ll. 11-12—अधिशीङ्स्थासां &c. Pānini 1. 4. 46. According to the *Vṛtti*, this Sūtra prescribes the use of the Átmanepada with the roots, *shiṅ*, *sthā* and *ās*; but in order to meet the case of the term पर्युपासीनः in the text, Medhātithi takes the '*ās*' of the Sūtra as standing for *ā* + *ās*, and deriving पर्युपासीन as परि + उप् + आ + आस, makes it fall within the purview of the Sūtra.

—— l. 14—for दर्भैः S reads मन्त्रैः which is not right, as all the commentators are agreed in explaining 'पवित्रैः' as दर्भैः

P. 109, l. 14—for भावितः read पावितः as in S.

—— l. 14—for विशु read विस्तु as in S.

—— l. 24—for निवर्तते read निर्वर्तते

—— l. 27—Before वायुः S rightly reads कार्यं

VERSE LXXVI

निरदुहत्—V. L. (*a*) निरदुंहत्; (*b*) निरवहत्, (Aparārka, p. 33); (*c*) निरदूहत्

P. 110, l. 9—for व्युत्पत्ति read उत्पत्ति as in S.

VERSE LXXVII

P. 110, l. 17—for त्रिपदैव S reads त्रिपदा च, which is better.

VERSE LXXVIII

पूर्विकाम्—V. L. पूर्वकम् (Aparārka, p. 50).
वेदवित्—V. L. द्वयोः (Aparārka, p. 50).

P. 110, l. 23—for प्रकरणैकवाक्यात् A reads प्रकरणे वाक्यात्, which is better.

—— l. 27—for विरुद्धस्य read विरुद्ध as in N.

P. 110, l. 29—for व्यवस्थायास्तु read व्यवस्थास्तु as in S.

P. 111, l. 6—for S भ्येति read S भ्येति as in S.

—— l. 11—for वेदविदि read वेदविदिति as in S.

—— l. 11—प्राप्ते कर्मणि &c.—This is a paraphrase of Kumārila's dictum प्राप्ते कर्मणि नानेको विधातुं शक्यते गुणः ॥

—— l. 14—for विरुद्धार्थं S rightly reads विरुद्धच

—— l. 17—for अध्येतुरवैत read अध्यारुह्यैत as in S.

—— l. 18—फलानामवगमे;—from what has gone before (p. 110, l. 28), the right reading should be फलावगमो. S reads फलानुगमो

—— l. 22—for पठ्यमाना S reads अधीयमाना

—— l. 24—after वागाद्यो read अपि as in S.

P. 111, l. 26—for तावा S reads तथा

VERSE LXXIX

स्वेषेवा—V. L. स्वधो वा

Burnell represents Medhātithi as explaining the term '*vahiḥ*' as 'on river-island and the like.' As a matter of fact however, the term used by Medhātithi is '*nadi-pulinādau*,' which means 'the *sandy-bank* of the river' and not '*island*.'

In the same note the Doctor renders the well-known saying 'अत्के चेन्मधु विन्देत किमर्थं पर्वतं व्रजेत्' as—'If honey is found in the sun-beam, what use to go to the mountain?';—as if the 'sun-beam' were easier to be got at than the 'mountain!' He has apparently read 'अर्के' ('in the sun') in the place of 'अत्के' (generally mis-spelt as अक्के and explained as 'under the house eaves'), which means 'a much-frequented place',—being derived from the root '*at*' 'to go frequently.'

P. 112, l. 15—यानि वा संवेत्ति S reads यानि च संविद्येति न कृता......; N and A read यानि वा संवेत्ति तत्कृता.........As printed, the passage makes sense if we construe it as यानि वा कृतानि न संवेत्ति

—— l. 18—for च । प्राय read चत् । प्राप as in S.

—— l. 18—for दैववशप्राप्तो S reads दैववशात्, which is better.

—— l. 22—for उच्यते read उच्येत

—— l. 27—for महादोषी स्थि read महद्दोषित as in S.

P. 113, l. 1—for दैवचर्यादि S rightly reads दौरचर्यादि

VERSE LXXX

This verse is read as follows in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 429)—एतयर्चाऽपि संयुक्तः कालेऽप्यक्रियया स्वया ।
विप्रक्षत्रियविड्योनिर्विगर्हणां याति साधुषु ॥
गर्हणां याति—V. L. (*a*) गर्हणं याति; (*b*) गर्हणीयो हि

P. 113, l. 7—कीदृशी &c. This question has been omitted in S.

VERSE LXXXI

सावित्री—V. L. गायत्री as quoted in Madanapārijāta (p. 71) and also in Vīramitrodaya (Āhṇika, p. 253), though in the Samskāraprakāsha, p. 522, it reads सावित्री

अव्ययाः—V. L. अच्छिन्नाः—as read in Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 522); though the Āhnikaprakāsha reads अव्ययाः
'*cf.* Viṣṇu-purāṇa 55. 15.
विज्ञेयं—V. L. ज्ञेयं च as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 253).

VERSE LXXXII

खमूर्तिमान्—V. L. च मूर्तिमान् as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 286).
तांश्री—V. L. सांश्री (Saṃskāraratnamāla, p. 236).

P. 113, l. 26—for न चाहु S reads न चाचाहु which is better.

VERSE LXXXIII

प्राणायामाः—V. L. प्राणायामः as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 321).

P. 114, l. 11—for अन्तर्ज्ञानमनुस्मृतिः read सन्तदर्पमनुस्मृतिः as in A.

—— l. 12—for तदादीनि read एतदादीनि. This is part of Āpastamba Su. 1.4.13.9, which reads लोके च भूतिकर्मस्वेतदादीन्येव वाक्यानि स्युर्यथा पुण्याहं स्वस्त्ययनमिति

P. 114, l. 13—उपनिषद्भाष्ये &c. This refers to the comment of Shankarāchārya, which runs thus: ओंकारेण ब्रह्मणा परमात्मनः प्रतीकभूतेन सर्वा वाक् शब्दजातं सन्तृण्णा; that is, 'all speech is interspersed with the syllable om, which is the symbol of the Supreme All. pervading Brahman.'

P. 114, ll. 16-17—तस्य च नियमे उच्यते यत्फलं read तस्य च यत्फलं as in J and S.

VERSE LXXXIV

अक्षरं—V. L. (*a*) अक्षयं; (*b*) दुष्करं; read only by Haughton, which, Burnell remarks, is 'unintelligible'; (*c*) अव्ययं read by Kullūka.
ज्ञेयं—V. L. ध्येयं (Vīramitrodaya, Paribhāṣā, p. 79).
ब्रह्म—V. L. ब्रह्मा as read by Nārāyaṇa and Nandana,

P. 114, l. 26—for क्रिया म read क्रियाः म

P. 115, l. 1—for अथ शुक्ता read अथोक्ता

—— l. 2—for गायत्र्या S reads गायत्री, also Shābara on 1.4. 17. What is here said in regard to Vaishvānara is based upon Pu. Mī. Su. 1.4.17 *et seq.*

VERSE LXXXV

साहस्रो—V. L. (*a*) सहस्रो; (*b*) सहस्रं

P. 115, l. 11—for आग्नेय S rightly reads आग्नेन

—— l. 20—for व्यापार read मनोव्यापार as in S.

VERSE LXXXVI.

पाकयज्ञाः—The main classification of Sacrifices is based upon the difference in the substances offered. On this basis they have been classified under the following three heads:

(A) *Iṣṭi*—sacrifices performed by the sacrificer and his wife, helped by four priests,—consisting in offerings of milk, butter, rice, barley and other grains; the Darshapurṇamāsa is the *archetype* of this class of sacrifices, which has been described in detail in the *Shatapatha Brāhmaṇa, I and II*; and this with the following six are the seven forms of the *Iṣṭi*: *Agnyādhāna* (described in Kātyāyana—Shrautasutra, 4. 179 &c.), *Agnihotrā* (described in the Shatapatha, 1.7.1. &c., and Kātyā.-Shrautā-Sū. 4), *Agrayaṇēṣṭi* (Shatapatha, 4. 2), *Chāturmāsya* (Shrauta Sutra 5), *Pashubandha* (Shrauta Su. 6, and Shatapatha 11.7.1) and *Sautrāmaṇi* (Shatapatha, 11).

These are mentioned by Gautama also.

(B) *Pākyajña*—consisting of the offering of cooked substances, not into the consercated fire, but in the ordinary domestic fire. The 'five great Sacrifices' are the archetype of this class, enumerted and described in Shatapatha Brāhmaṇa 10.5. The

other six forms of this are—the *Aṣṭakās*, the *Pārvaṇa Shrāddha*, the *Shrāvaṇī*, the *Agrahāyaṇī*, the *Chaitrī* and the *Āshvayujī*.

Though the number of these 'Pākayajña-archetypes' is *five*, the text speaks of four only; and the commentators make this latter number by omitting the *Brāhmayajña* or Vedic Study.

(*C*) *Somayajña*, consisting of offerings of Soma-juice; the seven forms of this are—*Agniṣṭoma*—which is the archetype, *Ukthya*, *ṣodashin*, *Vājapeya* (Shatapatha 5, Shrautasūtra 14), *Atirātra* and *Āptoryamā*, (Prabhākara-Mimānsa, pp. 250-253.)

VERSE LXXXVII

जप्ये—V. L. जपे (Yatidharmasaṅgraha, p. 127).

P. 116—नित्यं—ज्योतिष्टोमादि is not नित्य; they are अनित्य, *not* compulsory; अनित्य is the right reading.

VERSE LXXXVIII

विचरतां—V. L. हि चरतां

P. 116, l. 12—for अप्रवृत्तिः परि read प्रवृत्तिपरि as in S and M.

—— l. 14—for वस्तुग्रहकथा S reads स्वरूपकथा, which is better.

—— l. 15—for दयन्ति । पुरुषापहा read दयन्ति पुरुषम् । तेऽपहा as in J and S.

—— l. 19—for नियन्तेव read यन्तेव as in S.

—— l. 20—for न तदा read तेन तदा॰ as in S.

—— ll. 20-21—for विच्छया read स्वेच्छया

VERSE LXXXIX

मनीषिणः—V. L. विपश्चितः

P. 116, l. 27—for आनन्तो नागमिक इति । लोकैरपि दृश्यते दृश्यतो ये वेदितव्याः read आनन्तो नागमिका इति लोकैरपदृश्यन्ते दृश्यतोऽयं वेदितव्यः

VERSE XC

नासिका चैव—V. L. (*a*) नासिका चेति; (*b*) नासिकेति च.
पायूपस्थं—V. L. पायूपस्थौ (Aparārka, p. 982).
हस्तपादं—V. L. हस्तपादौ (Aparārka, p. 982).

P. 117, 4—for अवश read रजस

—— l. 5—for तास्वादि read तास्वादिः as in M.

—— l. 6—for ववववचनः। नाम S and J read वचननाम, which is better.

VERSE XCI

पञ्चैषां—V. L. पञ्चैव

P. 117, l. 9—for बुद्धेरिन्द्रियाणि M and S read बुद्धीन्द्रियाणि; A reads बुद्धीन्द्रियाणि जनकानि। The best reading is बुद्धीन्द्रियाणि बुद्धेरिन्द्रियाणि

—— l. 10—कार्यकराणि—omitted by S, but found in J, M, A and N.

VERSE XCII

P. 117, l. 18—after भवतः S and J add तस्याख्यानमेतत्

VERSE XCIII

नियच्छति—V. L. निगच्छति adopted by Medhātithi.

P. 117, l. 21—for भूतेन दह read भूतेन दोषं दह

VERSE XCIV

P. 118, l. 5—for भीतिवच read भूतिवर्त्मं, which is the reading of the verse as found in the Mahābhārata.

VERSE XCV

सर्वे—V. L. सर्वे
विशिष्यते—V. L. विधीयते.

P. 118, l. 9—for चिरमरलो S rightly reads चिरमपरलो

VERSE XCVI

प्रजुष्टानि—V. L. (*a*) प्रदुष्टानि; (*b*) प्रहृष्टानि, (*c*) प्रसक्तानि.

P. 118, l. 16—for न सेवया read नासेवया as in J.

—— „ —for अयोज्यते read नियोज्यते as in S.

—— ll. 17-18 असंनिहिताश्च... ..नियन्तव्यानीति—all this is rightly omitted in S.

—— l. 18—for पूर्वाह्णे—read न पूर्वाह्णे as in S, and in Gautama, p. 46, which is as quoted here.

P. 118, l. 19—for सत्याऽपि सेवया S reads सत्यामपि सेवायां, which is better.

—— l. 20—for स्थूलास्नायु read स्थूलं स्नायु as in S, and Manu 676, which is as quoted here.

—— l. 22—for कर्हि read किंतु

—— l. 23—for दोषवत्त्वात् प्रदुष्टान्येवप्रदुष्टान्युच्यन्ते read दोषवत्त्वात् प्रदुष्टान्येव प्रदुष्टान्युच्यन्ते as in S.

—— l. 23—for अयंसंशयस्तत्रतत्र । नि read अयंशास्त्रतत्रानि as in S.

VERSE XCVII

त्यागस्य—V. L. त्यागात्त्व.

Though the Bhāṣya has asserted (p. 116, ll. 11-12) that in Discourse II, up to verse 101, all is mere Arthavāda, yet here it makes a distinction in favour of this verse, which it says has the character of an Injunction.

VERSE XCVIII

P. 119, l. 14—for कृतपश्च S reads कृतं च which is better.

—— l. 17—for इत्यत्पर्यन्तः S reads इत्यत्पर्यं मनः

VERSE XCIX

तेनास्य—V. L. ततोऽस्य
पादा—V. L. पात्रा
Cf. Mahābhārata 5. 32. 1047.

P. 119. ll. 20-21—ननु......आह—This should precede the verse, as its अवतरण.

VERSE C

वशो कुर्वे—V. L. वशीकृत्वे.
संयम्य च—V. L. (*a*) सन्नियम्य; (*b*) सन्निवेश्य

P. 120, l. 2—for विधेहिकृत्वे read विधेयीकृत्वे as in J and S.

—— l. 4—for प्रावरण read प्रावरणात्पीडा as in S.

—— „ —for सुकुमारत्वात्म read सुकुमारम as in S.

—— l. 8—S rightly omits 'तृतीयाबोगः'

VERSE CI

सदाऽऽसीनः—V. L. (*a*) समासीनः ; (*b*) सदाऽऽसीत (adopted by Medhātithi); (*c*) समासीत
सम्यपूर्व—V. L. सम्यगर्वं

P. 120, l. 14—for यादृः read याद्ः as in S.

—— l. 16—for किमत्रविधिना S rightly reads किमयविना

—— l. 25—for यमयत्र read यत्र as in S.

—— „ —*for* सत्यं read स *as in* S.

P. 120, l. 27—for सन्ध्याप्राप्त्यर्थं S reads सन्ध्याकालावाप्त्यर्थं

—— „ —for कर्तव्यः S reads कर्तुं, which gives better sense.

P. 121, l. 1—श्रोत्रियस्यापि—rightly omitted in S.

—— l. 3—for नामोक्तासावलक्ष्यपौर्वापर्यविधिनिशाऽसोऽहरच read नामोक्तामौ अलक्ष्यपौर्वापर्यौ रात्रेर्विरामोऽह्नश्च प्रारम्भः as in S.

—— l. 4—for क्रमयं तु read क्रमयं as in S.

—— l. 10—for गोदना S reads चोदना

—— l. 16—for सीतयेति read सीतेति as in S.

—— l. 25—after उदितहोमिनां S adds प्रदोषहोमिनां

P. 122, l. 3—for श्रुती read श्रुता as in S and M.

VERSE CII

P. 122, l. 15—for यद्सेवितं read यदनुचितं

P. 122, l. 16—for यद्वा read यथा as in S.

—— l. 17—for कर्षये read कर्षयं as in J.

—— „ —for मेतस्का read मतस्का as in S.

—— l. 15—for कृतार्थौ S rightly reads कृतरौ

—— l. 20—for भावये read भावयं as in S.

VERSE CIII

न तिष्ठति तु—V. L. नोपतिष्ठति as quoted in Vīramitrodaya (Āchāra, p. 258.)

P. 122, l. 25—for द्विजातिक read द्विजक as in S.

—— l. 26—for समानता S reads समानधर्म

VERSE CIV

अरण्यं—V. L. अरण्ये (Aparārka, p. 70).

नैत्यकं—V. L. (a) नैत्यिकं—as quoted in the Parāsharamādhava (Āchāra, p. 312); (b) नैत्यिकीं as quoted in the Madanapārijāta (p. 281).

आस्थितः—V. L. आश्रितः (Aparārka, p. 70).

P. 123, l. 3—for प्रहणार्थात् J, M and S read प्रकरणात्

—— l. 11—for ध्ययनवि read ध्ययने वि

P. 123, l. 15 for—ध्याय...न प्रसज्येत read, as in S, नाध्ययननिषेधस्तत्रैव प्रसज्येत

VERSE CV

नैत्यके—V. L. (a) नित्यके as quoted in Pārāsharamādhava (Āchāra, page 149); also in Madanapārijāta (p. 105); (b) नैत्यिके as read in the same on p. 314.

नानुरोधो—V. L. (a) न विरोधो; (b) न निरोधो—(noted by Medhātithi); (c) न विषेधो as read in Vīramitrodaya (Saṁskāra, p. 537) (d) निरोधो न (Saṁskāraratnamālā, p. 338).

रोधोऽस्त्य—V. L. रोधस्त्य as quoted in Madanapārijāta (p. 105).

होममन्त्रेषु चैव हि—V. L. होममन्त्रजपेषु च (Saṁskāraratnamālā, p. 338).

P. 123, l. 18—for येऽप्य read येष्व as in S.

—— l. 19—for अनध्याये read स्वाध्याये

—— l. 22—for नित्यत्वबुद्धिः read नित्यत्वात्तद्बुद्धिः

—— l. 25—for स्वाध्यायन read स्वाध्यायाध्ययन

VERSE CVI

ब्रह्मसत्रं—V. L. ब्रह्ममन्त्रं (Aparārka, p. 137).

नैत्यके—V. L. नैत्यिके as read in Madanapārijāta, page 282.

P. 124, l. 7—for तिरविबृत्तौ read तिर्भिबृत्तौ

—— l. 9—for बाव्वान्त read बाव्वान्ते as in S.

VERSE CVII

दृषि—V. L. मेषो

P. 124, l. 15—for संयोगः पृ read संयोगपृ, as in Mī. Sū. 4. 394, which is as quoted here.

VERSE CVIII

नात्—V. L. नै (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 118).

मैक्ष्यचर्यां—V. L. भैक्ष्यचर्यं—*as quoted in the Vīramitrodaya* (Saṃskāra, p. 489).

P. 125, l. 15—for उत्तरेषां......दिति read इतरेषां चैतदविरोधीति which is the form of Gautama's Sūtra.

—— l. 6—for मात्र read मत्र as in S.

VERSE CIX

आद्यः शक्तो—V. L. आद्यशक्तो (Saṃskāraratnamālā, p. 312).

सोऽध्याप्या दश—V. L. स्वध्याप्यः स्यात्तु do. do.

साधुःस्वोऽध्या—V. L. साधुरध्या as quoted in the Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 517).

P. 125, l. 11 तद्दृश्यति—S rightly omits तद्

—— l. 13—for कर्म करणं read कर्मकरणं (compounded).

—— „ —for ज्ञानात् read ज्ञानदः as in J and S.

—— l. 16—for अर्थेद्ध read अर्थेद

—— „ —for अयस्य पुनरुक्तं read अयमपुनरुक्तं

—— l. 17—for पूर्वः read पूर्वं as in J.

—— l. 20—for कल्पमिति read कल्पनेति as in S.

VERSE CX

लोक च्या—V. L. लोकमा

VERSE CXI

चापि—V. L. चाऽपि
cf. Mahābhārata, 1. 3.755.

VERSE CXII

वचक्या—V. L. (*a*) वसक्या; (*b*) दासक्या as quoted in Vīramitrodaya (p. 523).

शुभं—V. L. (*a*) वसं—as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 515), also in Madanaparijata (p. 103); (*b*) न्युसं (Samskāraratnamālā, p. 312).

P. 126, l. 16—for—लवचा J and S read लवण which is better.

—— l. 21—for चूसा read च्युसा as in J.

—— l. 26—for चप: read चपम् as in S.

VERSE CXIII

चेतरार्त—V. L. कशार्त as quoted in Madanapārijāta (p. 503), and in the Vidhānapārijāta (p. 523).

P. 127, l. 3—for अजंरिततया read अजंरितया

—— l. 9—for चवन्तीति read चवन्ती as in A.

—— l. 12—for भिदुभि: read भिदुंभि: as in S.

—— l. 15—for ये तु read अन्ये तु

VERSE CXIV

मेत्याह—V. L. मित्याह
शेवधि—V. L. सेवधि—as quoted in Madanapārjiāta (p. 103).
चिह्ने—V. L. चिह्ने

P. 127, l. 23—for करी S reads कारिणी

—— l. 24—for विदुषी read विदुंषी as in S.

VERSE CXV

विद्यान्नि—V. L. विद्या नि
नियतं ब्र—V. L. नियतब्र
The Madanapārijāta (p. 103) reads this verse as follows—
यमेवतु शुचिं विद्यान्नियतं ब्रह्मचारिणम् ।
तस्येमां ब्रूहि विप्राय निधिपायाप्रमादिने ॥

VERSE CXVI

P. 128, l. 7—for एवं मप्यह read एवमह as in J and S.

VERSE CXVII

च—V. L. वा (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 97).

आददीत यतो—V. L. ये ददाति यतो as quoted in Vidhānapārijāta (p. 501).

P. 128, l. 15—*Between* गीत *and* वादित्र S *has* नृत्य

—— „ —for यनविद्यादि S and J read यनस्य विद्याळादि

—— l. 17—for वैदिकम् read वैद्यकम्

—— l. 20—for दर्षिताऽभिवा read दर्षिता भवेत् । अभिवा as in S.

—— l. 22—for योगि S read योनि

VERSE CXVIII

मात्रसारो—V. L. सारमात्रो

VERSE CXIX

P. 129, l. 10—for आसीद्गुरु read आसीत गुरु as in S.

P. 129, l. 15—for अप्रत्यं प्रतिषेधः S reads प्रत्यक्षप्रतिषेधः

—— l. 18—for गुरुविषय S rightly reads गुरुरिह

VERSE CXX

हि—Omitted in the verse as read in Vīramitrodaya (Āchāra, p. 150).

आयति—V. L. आगते (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 97).

VERSE CXXI

धर्मो—V. L (*a*) प्रज्ञा, as quoted in Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 460); (*b*) विद्या as quoted in Vidhānapārijāta (p. 501).

VERSE CXXII

अभिवादयन्—V. L. अभिवादयेत् as quoted in Madanapārijāta (p. 25).

स्वं नाम—V. L. स्वनाम (Aparārka, p. 52).

P. 130, l. 8—for अभिवाद J reads अभिवादन

—— „ —अव्यवहितपूर्वम्—As it stands, this term means *immediately preceding*; the word in the text is *param* which means *succeeding*; and the Bhāṣya itself later on, line 19, puts down the exact formula of the salutation where the same occurs *after* 'अभिवादये.' This अव्यवहितपूर्वं must be explained as 'immediately succeeding'.

P. 130, l. 8—after पूर्वं S rightly adds इमं

—— l. 11—for प्रयोज्य read प्रयुज्य as in S.

—— l. 13—for स्वनाम S reads स्वं नाम

—— l. 19—for श्लोक S rightly reads श्लोकद्वये

VERSE CXXIII

Nandana reads this verse after 126.

P. 131, l. 12—for चमाई S rightly reads क्षमाई

VERSE CXXIV

स्वरूपभावो—V. L. **स्वरूपभावे** noted by Medhātithi.

भोभाव—V. L. **भोःशब्द** as read in the Madanapārijāta (p. 26), which notes the other reading also.

P. 131, l. 17—**एष** refers to what has been said in verse 122.

—— l. 18—for **करणं प्रयो** A and N read **करणप्रयो** which is easier of construction. **तत्रेतिकरणप्रयोगावधारणार्थं एष एवमेव प्रयोक्तव्यः**

VERSE CXXV

नाम्नोऽन्ते—V. L. **नाम्नोऽन्त्यः** (Aparārka, p. 53).

पूर्वाक्षरः प्लुतः—V. L. (*a*) **पूर्वाक्षरप्लुतः**; (*b*) **पूर्वाक्षरंप्लुतम्** suggested by Madanapārijāta (p. 26); also referred to in the Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 452) as adopted by Haradatta.

P. 132, l. 3—for **चरएव** read **चर इति**

—l. 4—for **तत्र** read **तच्च**

P. 132, l. 4—for **पूर्वस्मिन्नस्मिन श्लिष्टः** A reads **पूर्वमिन् श्लिष्टः**

—— l. 6—for **स्तुशति सामर्थ्येन** read **स्मृतिसामर्थ्येन**; A reads **स्मृतिः। सामर्थ्येन**

—— l. 17—**स च प्रत्यभिवादे**—Pāṇini's Sūtra is **अचोऽन्त्यादि टि** (1.1.64) which means **अचां मध्ये योऽन्त्यः स आदिर्यस्य तत् टिसंज्ञं स्यात्.** The example cited in the *Siddhāntakaumudi* under sū. **प्रत्यभिवादे शूद्रे** is **आयुष्मान् भव देवदत्त ३**, the **अ** in **त** being regarded as **टि**, and it has been held to be **तदादि** *ending in itself*, on the ground that the letter is its own **अवयव.** This has been made clear in the *Shabdendushekhara* which says: **ननु मार्तण्ड इत्यत्र मार्तण्डशब्दान्त्यात् तकाराकारः, स आदिर्यस्येत्यन्यपदार्थो दुर्लभ इति चेन्न। एकस्मिन्नपि समुदायत्वारोपेण तदवयवत्वारोपेण च तदुपपत्तेः।**

P. 132, l. 10—after **आयुष्मान्** S rightly adds **भव**

VERSE CXXVI

P. 132, l. 15—for गाम्भो read गाम्भो as in S.

VERSE CXXVII

P. 132, l. 26—for विशेषे त्रि S rightly reads विशेषत्रि

VERSE CXXVIII

अवाच्यो—V. L. न वाच्यो

P. 133, l. 4—after अवभृथात् S reads स्नानात्

VERSE CXXIX

त्वेवं—V. L. त्वेव (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 101).

च—V. L. वा

असम्बन्धा—V. L. असम्बद्धा as quoted in the Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 467).

P. 133, l. 18—परं rightly omitted in S.

—— l. 17—for आकार्यतायां—S reads आचार्यतायां ; A अकार्यतायां

VERSE CXXX

—— l. 27—गौतमीये—Gautama says—ऋत्विक्श्वशुरपितृव्यमातुलानां तु यवीयसां प्रत्युत्थानं नाभिवादाः (6.9), and again वित्तबन्धुकर्मजातिविद्यावयांसि मान्यानि परबलीयांसि (6.20).

P. 134, l. 3—for नमभिवाद—read नाभिवादाः as in A, which is the reading of Gautama (6.9).

VERSE CXXXI

P. 134, l. 8—for पतितवयसः read परिवयसः as in S.

VERSE CXXXII

भ्रातुर्भा—V. L. भ्रातृभा as read in the Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 458).

सम्बन्धि—V. L. सम्बन्ध as read in the Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 458).

VERSE CXXXIII

बुभि—V. L. दृश्यभि (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 90).
साम्बो—V. L. स्वाम्भो (do).

P. 135, l. 2—for शैशवात्स्वास्तक्येन F, N read शैशवाद्दाढ्र्येन, which is better.

—— l. 5—for निवृत्ति read निर्वृत्ति.

VERSE CXXXIV

स्पन्द्—V. L. भव्द्—as quoted in Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 466).

स्वरूपेणापि—V. L. भरूपेणापि.

P. 135, l. 14—for सान्तभूतो S reads सान्तमूर्तो.

—— „ —for वर्णायां read वर्णानि as in S.

—— l. 16—for सन्धि S reads यसन्धि

—— „ —for सान्त्यःकरिष्यत् S reads सावत् यस्मिन्

—— l. 19—for तावद्व्यः read तावत् प्रयत्नः

P. 135, l. 25—for निवर्ति...क्षितम् read निवर्तितमापेक्षिकमाश्रितं as in A.

VERSE CXXXV

P. 136, l. 13—for स्थायाभि S reads स्थानाभि

VERSE CXXXVI

मान्यस्थानानि—V. L. मानस्थानानि as adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.

Cf. Gautama 6. 20.

P. 136, l. 19—for (न) विशिष्टता बन्धु read न विशिष्टबन्धुतैव as in S and J.

—— l. 22—for सान्ता सोप read साङ्गसोप as in S and J.

P. 137, l. 6—for शाखारूपत्वं भिन्न' read शाखारूपं स्वभिन्न'

P. 136, l. 7—for बिचल्ते read भिद्यन्ते as in S and M.

—— l. 10—for मब्रूद् भेदः read 'मब्रूद्भेदः' as in S.

—— l. 13—for मश्रुतकथं तद्विदितानि read मश्रुतं कथं तद्विदितानि as in A.

—— l. 20—for दूभिद्यते read भिद्यतः as in S.

P. 137, l. 27—for तरंगुरु read गुरुतरं

P. 138, l. 2—for रूपिणी read गुरुणी.

—— „ —for सतीमस्य read तरस्य.

VERSE CXXXVII

सोऽस्रमामार्हः—V. L. (*a*) स्यात्स मानार्हः; (*b*) सोऽपि मानार्हः (Aparārka, p. 159).

P. 138, l. 10 समान्यः S reads तरसर्वं मान्यम्

—— l. 11—for मादर्तव्यम् read मतीव मादर्तव्यम् as in S.

—— l. 14—for पूर्वतरतया read पूर्वपरतया as in A.

—— l. 17—for विद्यावानाप read विद्यावानप as in S.

—— l. 21—for माने हेतु read माने न हेतु as in S.

—— l. 27—for गुणस्य N reads गुणतो which is better.

—— „ —for बाध्यते read बाध्येत as in S.

VERSE CXXXVIII

P. 139, l. 5—for पथिम S reads पथाग्र.

—— l. 12—for बलादिवाक्ये read बलाबलादिवाक्ये as in S.

VERSE CXL

P. 140, l. 9—for सर्वेषा सर्वस्वाध्यायविधिरङ्गज्ञापकः which is the reading of N also, S reads सर्वेषा सर्व...कः, which is not right. The sense requires the reading: सर्वस्य सर्वः स्वाध्यायविधेरङ्गज्ञापकः

—— l. 15—for भेदम read भेः म.

VERSE CXLI

वेदस्य—V. L. यो वेदं (Samskāramayūkha, p. 45).

अपि वा—V. L. अथ वा—as quoted in Prāsharamādhava (Āchāra, p. 304).

VERSE CXLII

चान्नेन—V. L. चैवैनं—noted by Medhatithi..

VERSE CXLIII

पाकयज्ञान्—V. L. पाकयज्ञम् as quoted in Madanapārijāta (p. 31).

P. 141, l. 5—for चैवेन read चैवैन as in A.

—— l. 7 तानि यः करोति should come after निर्देशात एव.

VERSE CXLIV

आवृणोति—V. L. आतृणोति.
Mahābhārata 12. 108. 4010.

P. 141, l. 29—for विषयत्वमपि अन्य read विषयत्वमन्य.

P. 142, l. 3—for अर्थकर्यौ read अर्थात् कर्यौ as in S.

VERSE CXLV

P. 142, l. 10—for पितुरिति S rightly read पितृनिति.

—— l. 12 S has only one 'अतिक्रम्य'.

—— l. 17—for दर्शनेनाध्याप the right reading is दर्शनेन चाध्यापकः, as is clear from the context. Even as it is, the construction may be दर्शने चाध्याप.

P. 142, l. 23—for तच read कः as in S.

VERSE CXLVI

ब्राह्मे—V. L. पित्र्ये as read by Nandana and Nārāyaṇa.
ब्रह्मजन्म हि—V. L. ब्रह्मजन्मवि as read in Madanapārijāta (p. 31.).

VERSE CXLVII

नावभि—V. L. (*a*) नावधि, (*b*) नावपि.

VERSE CXLIX

P. 143, l. 33—for सामानाधिकरण्ये read समानाधिकरणे.

VERSE CL

P. 144, ll. 2-3 तर्कव्याकरणस्य वा यदल्पं वा बहु वा तेन—These words are wrongly printed here; they belong to l. 24, p. 143.

—— l. 5—for मंत्रं read मन्त्र as in M, A and S.

—— „ —for ब्रह्म read ब्राह्मं as in S.

P. 144, l. 8—for विधीयते read विधीयन्ते as in S and F, M.

—— l. 9 after 'तव्यमिति' S rightly adds यथा

VERSE CLI.

परिगृह्य तान्—V. L. परितोषितान्

VERSE CLIII.

बालम्—V. L. बालः—adopted by Medhātithi.

P. 144, l. 24—for यस्माच्च read न as in S, J and A.

—— l. 27—for बालमि read बाल इ, as from what follows it is clear that बाल इति is the reading adopted by Medhātithi.

P. 145, l. 2 छान्दोग्ये श्रूयते &c. This story is not found in the 'Chhāndogya' *Upaniṣad*; is it found in the *Bāhmaṇa* of the Sāmaveda—the Ṣaḍvimsha or the Tāṇḍya ?

VERSE CLIV

बिसेन न—V. L. बितैनेव (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 93).

P. 145, l. 7—for व्यापद्यन्ते, विपद्यन्ते would be better.

VERSE CLV

ज्यैष्ठ्यं—V. L. श्रैष्ठ्यं
शूद्राणामेव—V. L. (a) शूद्राणान्त्वेव (b) शूद्राणां चैव
Cf. Viṣṇupurāṇa 32-18, and Mahābhārata 2.37.1386.
वैश्यानां धान्यधनतः—V. L. धनधान्येन वैश्यानां as read in the Madanapārijāta (p. 32).

VERSE CLVI

वृद्धो भवति—V. L. (a) स्थविरो ज्ञेयो as read by Kūlluka; (b) स्थविरो भवति as read by Nārāyaṇa and Nandana.

VERSE CLVII

नाम बिभ्रति—V. L. (a) नामधारकाः, (b) नामधारिणः

P. 145, l. 25 दारुणो यः क्रियते क्रकचादिना—J reads दारुमयःक्रियते क्रकचादिना; S reads दारुणायः क्रियते क्रकचादिना, which is best.

VERSE CLVIII

चाफला—V. L. निष्फला

VERSE CLIX

P. 146, l. 10—for चाद्यमत्यर्थं S reads चादि अर्थप्राप्तं

—— l. 13 रज्ज्वा वेणुदलेन वा—This refers to Manu 8.299, and to Gautama 2.42-44, where we read—शिष्यशिष्टिरवधेन—अशक्तौ—रज्जुवेणुदलाभ्यां तनुभ्याम्—अन्येन घ्नन् राज्ञा शास्यः

VERSE CLX

वाङ्मनसे—The right form is वाङ्मनसी
वेदान्तोपगतं—V. L. वेदान्ताधिगतं

P. 146, l. 28 न प्राप्नोति—S omits the न

VERSE CLXI

Cf. Mahābhārata, Vidura's advice to Duryodhna—नारुन्तुदः स्यान्न नृशंसवादी न हीनतः परमभ्याददीत

VERSE CLXII

P. 147, ll. 19-20 for अधीतात्स्वर्थमाकाङ्क्षेः read अधीगर्थत्वमाकाङ्क्षेः and construe thus—अधीगर्थत्वं (as mentioned in Pāṇini's Sutra 2.3.52, अधीगर्थदयेशां कर्मणि आकाङ्क्षेः (आकाङ्क्षधातोः) आरोप्य &c., &c.

—— l. 20—अनर्चितमभोज्यम्—This refers to Gautama नित्यमभोज्यम् (16.8)... अनर्चितं च (16.21.)

VERSE CLXIII

P. 147, l. 28, after चरति read यस्त्वधर्मस्य कर्ता स तेन पापेन विनश्यति, as in S and A.

VERSE CLXIV

चिगमिकं—V. L. चिगमनं

P. 142, l. 4—for तस्य तेनेति read तस्यानेनेति

VERSE CLXV

चोदितैः—V. L. नोदितैः as quoted in Viramitrodaya (Samskāra, p. 505.)

P. 148, l. 13—for रयोव...भिः read रयोपविशमहा..भिः as in J.

P. 148, l. 21—for च संस्का A reads च चेत् संस्का

—— l. 27—for यथाप्यनेक read यथान्येक

P. 149, l. 3—for योगादर्थादृशं read योगदृशं as in S.

—— l. 4—for येकैक read त् । अनेक as in S.

P. 149, l. 16 अहं सम्मार्ष्टि—See Mi. Su. 2. 1. 9 *et seq* and 3. 1. 13.

P. 149, l. 17—for तथा S rightly reads यथा

—— l. 25—for स्वकाल A read सकाल and S सकल which is best.

P. 150, l. 1 S rightly omits अथ

—— l. 3—for लक्षणत्वे read लक्षणात्वे as in A.

—— l. 10—for कारणे read करणे as in A and S.

—— l. 15 नचाध्यापन etc.—नचाध्ययनमन्तरेणाध्यापनसिद्धिः would give better sense.

P. 150, l. 22—for विधिः, विधेः would be better.

P. 151, l. 16—for देवनिवृत्त read दनिवृत्त as in S.

—— „ —for दृमहव M and F, N read दृमहवाव N and A दृमहव

P. 151, l. 29—for शब्द उपपद्यते, S reads शब्देनोच्यते which also gives good sense.

P. 152, l. 1 सत्यपि वेदत्वे under verse 140 above, Medhātithi has provided a somewhat different explanation of रहस्य

VERSE CLXVI

सद्यःस्नायेत्—V. L. समभ्यस्येत् as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 307).

तपस्तप्यन् द्विजोत्तमः—V. L. (*a*) तपस्तप्यन् यदि द्विजः; (*b*) तपस्तप्त्वा द्विजोत्तमः as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 307) (*c*) तपस्तप्यन् द्विजोत्तमः as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 509).

P. 152, l. 5—for निरोधादिषु वर्तते M (App.) rightly reads निरोधादिषु शास्त्रीयेषु वर्तते

P. 152, l. 6—for तपस्तप्यस्य S reads soundly तपस्तपस्य

—— l. 8—for श्लोकार्थवाद: S rightly reads श्लोकार्थोऽर्थवादः

VERSE CLXVII

P. 152, l. 18—for त्यागं S reads भङ्गं

P. 152, l. 20—for त्यागेऽप्य S reads त्यागेनाप्य

VERSE CLXVIII

वेदम्—V. L. वेदान् as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 140); though on p. 49, the same work reads वेदं; and in प्रायश्चित्तप्रकरण again (p. 15) it reads वेदान्

P. 152, l. 24—for वेदस्यैवा—साकल्याशङ्का, A reads वेदस्यैवास्य कल्पाशङ्का, and S वेदस्यैवार्थकल्पपाठशङ्का. The right reading is वेदस्यैवासाकल्याशङ्का

P. 152, l. 25 अगृहीतेऽपि etc. A, M and N read as in Gharpure; the context requires the reading अगृहीते वेदेऽङ्गानामध्ययनमात्रमनुज्ञायते

P. 153, l. 1—for तन्निषेधाद्योगात् A reads तन्निषेधाच्च योगात् S तन्निषेधाच्च योगाच्च and N as in Gharpure.

P. 153, l. 6—for पित्रा यः read पित्राऽयं संस्कर्तव्यः as in A; S reads पित्रा संस्कर्तव्य एव

P. 153, l. 22—for तथा इत्यनूक्त्या...भवति, another reading found quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 335) is तथा इत्युक्त्या तत्र विप्रत्वम्भवति

VERSE CLXIX

श्रुतिचोदनात्—V. L. (*a*) **श्रुतिचोदितम्** (*b*) **विधिचोदितम्**

Hopkins remarks ironically—'So the *twice*-born has *three* births!' He forgets however that the third is not meant to be incumbent upon all; it refers to only one who undertakes the performance of a sacrifice.

Cf. Aitareya Brāhmaṇa I. 1.

VERSE CLXXI

नह्यस्मिन्—V. L. **नह्यस्य**

P. 154, l. 6—for **सर्वैर्हि ंजा** read **सर्वै द्विजा** as in S.

VERSE CLXXII

आयते—V. L. **युज्यते**

P. 154, ll. 16-17—**न ब्रह्माभि** etc. Gharpure reads this quotation as it is found in Strenzler's edition of Gautama; but if this passage in Gautama also contained the causal form **अभिव्याहारयेत्**, there would be no point in Medhātithi citing it against the view of **केचित्**. The reading, at least as known to Medhātithi, must be **न ब्रह्माभिव्याहरेत्**. It is thus found in A, S, J and M.

P. 154, l. 22—for **पंक** read **पंक्ते** as in A.

VERSE CLXXIII

क्रमेण—V. L. **तथैव**

विधिपूर्वकम्—V. L. **विधिपूर्ववत्**

VERSE CLXXIV

तत्त्ववृत्त—V. L. (*a*) **तत्तत्त्व** (*b*) **तत्स्यैव**

Cf. Viṣṇupurāṇa 27.28.

P. 155, l. 5—for मार्गं वा...वत S reads मार्गं कश्चित् कृत्वा ; A, J and N read as in Gharpure.

—— l. 7—for देशेषु A and J reads देशः

—— „ —for प्राशनम् A reads प्राशनम्, which is wrong.

—— l. 10—for कृतत्वात् । प्र read प्रकृतत्वाद् वा

VERSE CLXXV

इमांस्तु—V. L. इमांश्च (Aparārka, p. 62).

P. 155, l. 16—for भासीत्किं S reads किं, which is better.

—— l. 19—for वसन् । नियमानाह read वसन्निति नित्यसन्निधानमाह. S reads वसन्निति नित्यानिधानमाह

—— l. 20—for मध्याय S rightly reads मध्ययन

VERSE CLXXVI

चैव—V. L. कुर्यात् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 117.)
समिदाधान—V. L. सन्ध्योपासन

P. 155, l. 26—for यदि......तदा read यदि पुनः शुचिर्न तदा as in A.

—— l. 27—for परिप्लवते read परिप्लवेत as in S.

P. 156, l. 7—for सति read असति

——l. 17—for स्यमानं स्वा read स्यमानत्वा as in S.

——l. 21—for वा कृताः करि read वाकृताकरि

——l. 28—for पुस्तक read फलक

VERSE CLXXVII

मधुमांसं च—V. L. मधुमांसानि (Aparārka, p. 62.)

गन्धं माल्यं रसान्—V. L. (*a*) गन्धं माल्यरसान् (*b*) गन्धमाल्यरसान् (Aparārka, p. 62); (*c*) गन्धमाल्यं रसान् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 125.)

चाचि—V. L. चैव—as read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 456.)

चैव हिं—V. L. चविहिं (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 125.)

P. 157, l. 15—for तस्य प्रति read तस्याप्रति as in S.

—— l. 18—for ग्रन्थान्तगंति read ग्रन्थान्तरगत as in N.

—— l. 19—for न्तमर्स...इक्ति read न्तरसिमः संस्कृतस्य सक्ति as in S.

—— l. 21—for वक्तव्या read वर्तव्या as in S.

—— l. 22—before प्रतिषेधो S rightly adds पृथक् कृतस्य

—— l. 28—for माहास्वर read माहाम्लर as in S.

P. 158, l. 4—for वचासि read वचांसि

—— l. 9—for पुरुषार्थः प्रति read पुरुषार्थप्रति as in S.

VERSE CLXXVIII

धारवम्—V. L. धारवे as read in Madanapārijāta (p. 39).

गीतवादनम्—V. L. (*a*) गीतवादने, (Saṃskāramayūkha, p. 42); (*b*) गीतवादितम् (Aparārka, p. 62).

—— l. 17 after कामो S rightly adds रागः

—— l. 19—for प्रयोगश्च A reads प्रयोगाश्च

VERSE CLXXIX

लभ्य—V. L. लाप quoted by Madanapārijāta (p. 39.)

P. 158, l. 27—for शोभते S reads शोभनं

—— l. 29—for प्रयोग्य read भयोग्य

VERSE CLXXXI

चर्चयित्वा त्रिः—V. L. (*a*) चर्चयेद्विप्रः as quoted in the Madanapārijāta (P. 39); (*b*) चर्चयित्वाऽपि (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 127).

पुनर्मामित्यृचं—V. L. (*a*) पुनर्मेमित्यृचं (*b*) पुनर्मामित्यृचं

P. 159, l. 10—for लोपो नाम S rightly reads लोपेनाम

VERSE CLXXXII

कुम्भं—V. L. कुम्भान् as read by Nandana.

काकुशान्—V. L. (*a*) कां कुशान् (Aparārka, p. 59); (*b*) कास्तथा, (*c*) काः कुशान्

यावदर्थानि—V. L. यावदर्थं

P. 159, l. 20—for नैकान्त्यादि read नैकान्तादीति, this being a clear reference to verse CLXXX.

VERSE CLXXXIII

प्रशस्तानां—V. L. प्रसक्तानां as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 453) and Vīramitrodaya (Samskāra, p. 481).

भैक्षं—V. L. भैक्ष्यं as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 453) and Vīramitrodaya (Samskāra, p. 481).

कर्मसु—V. L. कर्मणि as read in the Vidhānapārijāta (p. 496).

VERSE CLXXXIV

P. 160, l. 12—for नैव सन्तो read नैव सन्ति विकसन्तो as in S.

VERSE CLXXXV

विचरेत्—V. L. ऽपि चरेत् (Samskāramayūkha, p. 60.)

P. 160, l. 18—for कृतवक read कृतपातक as in S.

VERSE CLXXXVI

दूरा—V. L. दुरा (Samskāramayūkha, p. 43).

विहायसि—V. L. विहायसे }
ताभिरग्निम्—V. L. आहिताग्निः } as quoted in the Smṛtitattva, p. 936.

P. 160, l. 27—for विहायस S rightly reads विहायसि

—— l. 28—for प्रकाश read प्राकाश as in N.

VERSE CLXXXVII

P. 161, ll. 3-4—विषस्य...तयोरपि; this is rightly omitted in S and J.

—— l. 4—for अनातुरस्याभ्यासितस्य read अनातुरः अभ्यासितः सन् as in S.

—— l. 5—for त्वेतयत्र मा read त्वेतत्र मा

VERSE CLXXXVIII

एकाशादी—V. L. एकाशाशी as read by Vīramitrodaya (Saṁskāra, p. 484), also in the Vidhānapārijāta (p. 498).

P. 161, l. 15—after येन, the context requires a न

—— l. 17—for—तस्य S reads तत्र

—— l. 18—for—जीवितः read जीवित as in A and S.

—— l. 22—for—प्रतिशब्दोऽर्थवादः read प्रतीशब्दः । तत्रार्थवादः

VERSE CLXXXIX

व्रतवद्देवदैवत्ये—V. L. (*a*) व्रते वा देवदैवत्ये as read in the Vidhānapārijāta (p. 498); (*b*) वृते वा देवदैवत्ये (Sanskāraratnamālā, p. 291).

अथर्षिवत्—V. L. अभवपन् as read in the Vidhānapārijāta, p. 498; (*b*) अथापि वा (Sanskāraratnamālā, p. 291).

P. 162, l. 1—for तस्य read तत्र as in S.

—— „ —for वृताविरुद्ध read वृतविरुद्ध as in F. N.

—— l. 3—for वैष्णवम read वैल्व as in Gautama, 3. 31, which is as quoted here.

P. 162, l. 5—स्वात्मनातं, rightly omitted in S.

—— l. 15—for विध्यर्थप्रधानः S reads विध्यर्थसम्पादना प्रधानः

P. 126, l. 17—for स्वसम्ब S reads सम्ब

—— l. 27—for न विषयो नहि सम्बन्धः S reads न विषयत्वेन सम्बन्धः, which gives better sense.

P. 163, l. 8—for कर्मभ्यो read कर्मभ्यः to be construed as तेषां (पितॄणां) शरीरसम्बन्धः कर्मभ्यो जायते

—— l. 8—the words 'प्राधान्यमुपाध्यायाय गान्ददाति' are superfluous.

—— l. 13—after कर्ता S rightly adds पितृषु

—— l. 14—for परस्परकर्मादीनि read परस्य फलदानि

—— l. 15—for दृष्टादृष्टमुपकारं S reads दृष्टादृष्टफलसाधनं

—— l. 17—for प्रैष्यं read प्रैष्य as in S.

See Mī. Sū. 10. 2. 55-56.

—— „ —for सूत्रा read तत्रा as in S.

—— l. 19—for अधिकारा S rightly reads अधिकारो

—— l. 23—for तस्मिन् read यस्मिन् as in S.

—— l. 25—for यावज्जी...क्रियते S reads यावज्जीविको न कर्तुर्वैदिकफलं परिक्रियते, which gives better sense.

P. 164, l. 3—for श्राद्धेन S rightly reads श्राद्धे

—— ll. 4-5—for उपविश्यन्ते read वञ्चियन्ते as in S.

—— l. 10—for न च यागो......कारः S. reads येनोग......; N reads न च यागो न वेदार्थः......The sense requires some such words as न च श्राद्धस्य यागो यत इदम् देवतार्थः स्वाहाकारः

—— l. 11—for विरोत्स्यते read विरोत्स्यते as in S and A.

—— l. 15—for न यागो read न यागो पूजा

—— l. 19—for पूजा...स्यात् read पूजाकर्मत्वे हि यागसम्प्रदानता न स्यात् as in N and S.

P. 164, l. 20—for विभिद्यते S rightly reads भिद्यते

—— l. 25—for नहि सुद्दिश्य S reads नहि देवतार्थः सिद्धो यमुद्दिश्य; N is somewhat better न हि देवता सिद्धा यामुद्दिश्य

—— l. 26—for च्छागवेषा read च्छाववेषा

—— l. 27—for नार्थो S rightly reads देवतार्थो

P. 165, ll. 5-6—for नायं...तार्थः read नायं देवताशब्दः सामान्यवचनः

—— l. 8—for तच्चा S rightly reads च्चा

—— „ —for च्छुचावकाशे read च्छुचौ देशे as in S.

—— l. 10—for शेषाभावे read शेषभावे as in S.

—— l. 11—तानि द्वैधं etc. See Mī. Sū. 2. 1. 6 and 7.

—— l. 12—न्यास्यं तु etc. See Mī. Sū. 2. 1. 13.

—— l. 15—for मृदादि तद्दे S reads मृदादिवद्दे

P. 166, l. 1—for शुक्लो read शुक्ले as in S.

—— l. 5—for प्रति read प्रतिपाद्यमानाः as in S.

—— l. 7—for दैवदेवत्य read देवदैवत्य

—— l. 8—for कुतो...वगति S rightly reads कुतो विशेषावगतिः

—— l. 9—for साहचर्यादिवत् A reads साहचर्यादिति च

—— „ —for यदि च S reads यदि न; the right reading appears to be साहचर्यादिति चेत् यदि न

—— ll. 9-10—for असति...भेदे S reads सति...भेदे; N and A read असति विषयाभेदे; the sense requires सति विषयभेदे

VERSE CXC

त्येवं मैतत्कर्म विधीयते—V. L. त्येव मैतत्कर्म प्रचक्षते

P. 166, l. 16 for—विकारं read विकारः as in A and S.

VERSE CXCI

चोदितो—V. L. **प्रेरितो** adopted by Medhātithi; also quoted in the Vidhānapārijāta (p. 521) and the Madanapārijāta (p. 100).

प्रचोदित—V. L. **प्रणोदित**

यत्न—V. L. **योग** adopted by Medhātithi; also quoted in the Vidhānapārijāta (p. 521) and the Mandanapārijāta (P. 100) and Aparārka (p. 64).

P. 166, l. 24—for **हुतोऽधीत** read **हुतोऽधीयीत** as in S.

This refers to Gautama, 2. 29—'**आहूताध्यायी**'

VERSE CXCII

वीक्षमाणो—V. L. **ईक्षमाणो**

P. 167, l. 5—for **श्रोत्रादीन्यपि** S reads **श्रोत्रादिष्वपि**

—— l. 7—for **शक्ति** (which is the reading of A, S and N also) read **सक्ति**

—— l. 8—for **कपोतः** S reads **पुटकः**

VERSE CXCIII

साध्वाचारः—V. L. **स्वाध्यायार्थं** as read by Madanapārijāta (p. 100).

सुसंवृतः—V. L. (*a*) **सुसंयतः** read by Nārāyaṇa and Kullūka; —(*b*) **समाहितः** read by Nandana.

अभिमुखं—V. L. **अभिमुखो**—adopted by Medhātithi.

P. 167, ll. 12-13—for **साध्वधिम्यः** ead **साधुरविम्यः** as in J.

—— l. 14—for **न कर्तव्यम्** S reads **परिहरेत्**

VERSE CXCIV

P. 167, l. 22—for संस्कृत... घटित S reads संस्कृतमाध्यं दृषिचीरादि
P. 167, l. 25—S drops the न before कार्यासादि

—— l. 26—for चर्मात्परोऽपि read चर्मपरेणापि as in A and S and F. N.

—— l. 27—for इतिहन्प्रथमं read इतिहेत्प्रथमं as in S.

VERSE CXCV

P. 168, l. 8—after मुखः add द्विशि

VERSE CXCVI

अभिगच्छन्—V. L. पश्चाद्धावन्
अभिगच्छंस्तु तिष्ठतः—V. L. अभिगच्छेच्च गच्छतः (Aparārka, p. 56).
प्रत्युद्गम्य त्वाव्रजतः—V. L. (*a*) प्रत्युद्गमित्वा व्रजतः ; (*b*) प्रत्युद्गम्याथ व्रजतः quoted in Madanapārijāta (p. 106).

P. 168, l. 13—for भिमुखः S reads भिमुखं

P. 168, l. 15 पश्चाद्वा वसतस्तथा—This is rightly omitted in J and S.

VERSE CXCVII

स्यैव—V. L. (*a*) स्यैव ; (*b*) स्येव as read in the Madanapārijāta (p. 106).
विदेशे—V. L. विदेशे as read in Madanapārijāta (p. 106).

VERSE CXCVIII

नित्यं स्यात्—V. L. सर्वदा (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 120).
चास्य—V. L. चैव

नीचंशय्या—V. L. (*a*) नीचशय्या as read in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 491; (*b*) अधःशय्या (Samskāramayūkha, p. 40).

न यथेष्टासनो—V. L. कथंचिदिष्टासनो—as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 491).

VERSE CXCIX

गति—V. L. मति (Samskāramayūkha, p. 40).

गति भा—V. L. गतिं भा as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 412).

परोक्षं—V. L. परोक्षे as read in Madanapārijāta (p. 106).

VERSE CCI

परीवादात्खरो भवति—V. L. (*a*) परिवादात्खरो भवति; (*b*) परिवादात्खरः स्यात्तु; (*c*) परिवादात्खरो हि स्यात्; (*d*) परिवादात्सूकरः स्यात्; (*e*) भवेत् खरः परीवादात् (Samskāramayūkha, p. 42).

मत्सरी—V. L. मत्सरः as read by Vīramitrodaya (Samskāra, p. 491).

कृमिर्भवति—V. L. (*a*) कृमिश्च स्यात्; (*b*) कृमिरेव.

P. 169, l. 14—for पूर्वप्रतिषेधे शो S rightly reads पूर्वप्रतिषेधशो

—— l. 16—for ऽघातकः S reads चोपकर्ता च घातकः; the right reading is चोपहर्ता च घातकः as this is a clear reference to Manu 5. 51—अनुमन्ता विशसिता निहन्ता क्रयविक्रयी।
संस्कर्ता चोपहर्ता च खादकश्चेति घातकाः॥

—— l. 17—for कुसृत्याऽनुवर्तते read कुसृत्या वा वर्तते as in N.

VERSE CCII

नार्चयेत्—V. L. नाभ्यर्चेत् as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 461).

क्रुद्धो—V. L. क्रुद्धं. Burnell represents Medhātithi as reading क्रुद्धं; as a matter of fact, however, Medhātithi notes it only as a reading adopted by some people—क्रुद्धमित्यन्ये पठन्ति

P. 170, l. 1—for येन चि read येन केन चि as in S.

VERSE CCIII

प्रतिवाता—V. L. प्रतिवाते

असंश्रवे—V. L. असम्भवे as read in Madanapārijāta (p. 107).

P. 170, l. 17—for सम्बन्धि नाभावाति read सम्बन्धिना भावाति

VERSE CCIV

प्रस्तरेषु—V. L. स्रस्तरेषु as read in Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 462).

P. 170, l. 25—S rightly omits the न after कटः

VERSE CCV

चाविसृष्ट—V. L. चातिसृष्ट (Yatidharmasaṅgraha, p. 34).

VERSE CCVI

ष्वेतदेव—V. L. ष्वेवमेव (Yatidharmasaṅgraha, p. 34).

VERSE CCVII

तथाऽऽचार्ये—V. L. (*a*) ष्वथार्येषु—noted by Medhātithi; (*b*) षु चार्येषु—quoted by Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 462).

P. 171, l. 27—for याचार्ये। आचार्ये read यार्येषु। आर्ये as in J.

P. 172, l. 1—for शूद्राचार्ये। read शूद्रार्थो

—— l. 2—for न च सर्वस्मिन् S reads तेन सर्वस्मिन्, which gives better sense.

—— „ —for वंश्यर्थि read वंश्यर्थम् as in S.

VERSE CCVIII

P. 172, l. 6—for मध्यापयितरि read मनध्यापयितरि.

VERSE CCIX

अस्तादुर्ये—V. L. अस्मद्धेत *as quoted in Vidhānapārijāta* (p. 495.)

आपन्नो—V. L. आपन्नो as quoted in Vidhānapārijāta (p. 495).

VERSE CCX

प्रतिपूज्याः—V. L. सम्प्रपूज्याः (Smṛtichandrikā, Samskāra p. 103).

अथायुर्वे:—V. L. भिक्षाचर्येः as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 300).

सवर्णां सु—V. L. सवर्णासु (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 103).

VERSE CCXI

गात्रोत्सादन—V.L. गात्रोद्वर्तन as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 493).

P. 173, l. 10—for वक्ष्यति यं हेतुं S reads वक्ष्यति च and J वक्ष्यति हेतुम्. The right reading is वक्ष्यति च हेतुम् as in A.

VERSE CCXII

P. 173, l. 16—for व्यायो read कालो as in S and J.

VERSE CCXIII

नराणामिह—V. L. नराणामेव

अतोऽर्थान्—V. L. अतोऽर्थं

Cf. Māhabhārata 13. 48. 38.

P. 173, l. 21—for व्यावर्तं read व्यावर्तनम् as in S and J.

—— „ —for स्वाव read स्वभाव

VERSE CCIV

P. 174, l. 2—for सर्वं शुश्रूषमार्गं read सर्वंशुश्रूषमार्गं as in S and J.

—— l. 5—for स्थिताः read स्थिताः as in S.

VERSE CCXVII

विप्रोष्य—V. L. (*a*) **विप्रस्य**; (*b*) **विप्रस्तु** (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 104).

VERSE CCXVIII

तथा गुरुतरां—V. L. **एवं गुरुतरं** (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 139).

शुश्रूषि—V. L. **शुश्रूषि** as quoted in Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 525.)

P. 174, l. 25—for **विप्रपर्यन्ता** S reads **विप्रपर्यन्तावाद्** as in S.

VERSE CCXIX

शिखाजटः—V. L. (*a*) **शिखान्वितः**; (*b*) **शिखाजटी** (Saṃskāramayūkha, p. 42).

P. 175, l. 3 **इतरेतर** is rightly omitted in S.

VERSE CCXX

कामचारतः—V. L. **कामकारतः** as quoted in the Parāsharamādhava (Prāyashchitta, p. 44).

P. 175, l. 14—for **निद्रावगत** S rightly reads **निद्रावशंगत**

—— l. 15 after **कुर्यात्** read **अभिरभाग इतिकर्मप्रवचनीयत्वम् । ततो द्वितीया शयानमिति । इत्थम्भूतं सुप्तमिति लक्षणं वा । स्वापकाले यत्नुयेत जपन्नुपवसेदिनम् । केचिदाहुः**, this long lacuna being supplied by S.

—— l. 23—for **पेक्षते** reads **पेक्ष्यते**

P. 175, l. 27—for **अथवाक्यम** S reads **अथ वाक्याम**

VERSE CCXXI

पिशुनाः—V. L. (a) पिशुंकाः ; (b) पिशुंकाः

P. 176, l. 5—for भरद्वपाप read भरद्वं पाप as in S.

VERSE CCXXII

P. 176, l. 9—for चित्ततत्कर्मा विशेषः read चित्तकर्मविशेषः as in S.

VERSE CCXXIII

चाऽस्य—V. L. चास्य—adopted by Medhātithi.

—— l. 17—*for* कर्मादिना *read* कर्मादि *as in J and S.*

—— l. 18-19—for चारजनक read चार्यभूतक as in S.

—— l. 21—for पूर्वः सूक्तिः S rightly reads पूर्वमङ्क्तिः

—— „ —for रामुत्पाद्य read रामुपपन्न as in S.

—— l. 22—for आनीतः S rightly reads आनीत

—— l. 25—for तथा विधिपूर्वं च S rightly reads यथाविधिपूर्वकं

—— l. 26—for गुरुगृहादको read गुरुगृहे को as in S.

—— l. 27—for समाचार्य read समाचर्य as in S.

P. 177, l. 2—for एवं सहिंसमाचं यज्ञमहत्येन read स एव तर्हि प्रमाणं किं स्रीमहत्वेन

VERSE CCXXIV

वर्णे एव च—V. L. वर्णे एव वा

भेदः—V. L. भेदात् (Aparārka, p. 158).

P. 177, l. 16—for मुख्यः S reads साक्षात्

—— l. 18—वर्णेत is the reading in A, S, N and J also ; but the right reading would be वर्णे

VERSE CCXXV

मन्तव्या—V. L. मन्तव्यो

VERSE CCXXVI

स्वो मूर्तिः—V. L. स्वा मूर्तिः

VERSE CCXXVII

न तस्य—V. L. तस्य नो

P. 178, l. 10—for संवत्सरयोगः S rightly reads संवर्षैकयोगः

—— l. 11—after मात्र read न

VERSE CCXXVIII

कुर्यात्—V. L. श्रपा (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 94).
तेष्वेव—V. L. तेषु हि Do.

P. 178, l. 18—for पुण्येषु read तुष्टेषु as in S.

VERSE CCXXIX

तैरनभ्यनुज्ञातो—V. L. तैरभ्यननुज्ञातो (Kullūka).

P. 178, ll. 25-26—for यत्ते मनः प्रतिषेधकृतो read यतोऽवमान-प्रतिषेधाःकृतः as in S.

—— ll. 26-27—for ज्यायुक्त्य माता च मतं मत्वा read गुरुमामाऽवमन्तव्या as in S.

—— l. 27—for त्वाज्ञा S rightly reads त्वनुज्ञा

VERSE CCXXXI

पत्नो—V. L. पत्त्या (Prāyashchittaviveka, p. 128).
नीयस्तु—V. L. नीयोऽग्निः Do.

For an account of the *three fires*, see Prābhākara Mimānsā, pp. 254—256.

VERSE CCXXXII

त्रींल्लोकान्विजयेत्—V. L. देववद्दिवि चरेत्

VERSE CCXXXIII

यथा चैव—V. L. (*a*) यथाप्येवं ; (*b*) यथा ह्येवं

VERSE CCXXXV

P. 180, l. 6—for तदा read तद् as in S.

VERSE CCXXXVI

P. 180, l. 12—तत्रैनर्पयितव्यम् read तत्रनैवाशुश्रूं दापयितव्यः as in S.

VERSE CCXXXVIII

दृढी—V. L. वृषी (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 144).

P. 180, ll. 26—27—for विद्याविभूषिता मंत्रविद्या वा न धर्मोपयोगिनी S reads विद्याविषयभूता शिल्पविद्या वा धर्मोपयोगिनी

P. 181, l. 1—for वा च शुभा शाश्वती read वात्यशुभा शाश्वती as in S.

—— l. 5—after चाण्डालं S adds जात्मं

—— l. 11—for स्त्रीसंख्या S reads स्त्रीकान्तिसंख्या

—— l. 3—for स्वमपपाद्ये S reads स्वशुपोद्घातो

VERSE CCXXXIX

P. 181, ll. 16—17—for एवं न कि read एवान्तीकि as in S.

—— l. 17—for असततखलु read असततस्खलु as in S.

—— l. 20—for न द्वेषद्ने read न त्वेषा ते as in S ; न द्वेष्वस्ते is another reading giving good sense.

—— „ —for न्यायात्-न्याय्यः would be better ; S reads पूज्यं

—— „ —for सिद्ध read प्रसिद्ध

—— l. 21—for अथात्प्राप्यते तथा गृह्यते read अथाद्प्येते यथा गृह्यन्ते as in S.

VERSE CCXL

विविधानि च शिल्पानि—V. L. शिल्पानि चाप्यनुष्ठानि

P. 181, l. 24—for शम्बर S reads शबर

—— l. 25—for पटजनक read पटरञ्जन

—— l. 27—for वाक्याद्वा read वाक्यत्वात् as in S.

VERSE CCXLI

अनुव्रज्या च—V. L. (*a*) अनुव्रज्य तु (Samskāramayūkha, p. 52). (*b*) अनुव्रज्यादि (Samskāraratnamālā, p. 325).

आपत्काले—V. L. आपत्कल्पे noted by Medhātithi.

च शुश्रूषा—V. L. (*a*)—तु शुश्रूषा as read in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 513 ; (*b*) विशुश्रूषा as quoted in the Vidhāna-pārijāta (p. 579).

P. 181, l. 30—for तत्र read स्वत्र as in S.

—— „ —for आपत्त S and J read आपद्

P. 182, l. 4—for तदां ब्राह्मणः read तदा ब्राह्मणात् as in S.

—— l. 7—for तस्याध्यापना read तस्याध्ययना as in S.

—— l. 9—for न चेदं......मीयते read ततो दण्डमहत्त्वात् महदेतदकार्यमनु-मीयते as in S.

P. 182, l. 10—for यतना......षेधात् read यतनं तत्संसर्गाच्च ब्रह्मचारिणो-ऽत्यन्तदुष्टता स्यात् । क्षत्रियवैश्ययोरध्यापकत्वनिषेधात्

VERSE CCXLII

काङ्क्षन् गतिमनुत्तमाम्—V. L. काङ्क्षंस्तु गतिमुत्तमाम् as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 549).

P. 182, l. 19—for विशेषे S rightly reads विशेषेण

P. 182, l. 21—for विषयो read विषये

—— ll. 25—26—for यतो ननु......भावा read यतोऽननु वक्तव्यार्था-भावा

VERSE CCXLIII

(*a*) The first part is read as follows in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 458) यदित्वात्यन्तिको वासो रोचेतास्य; (*b*) in Vidhānapārijāta (p. 504) as—यदि त्वात्यन्तिकः कालो रोचतेऽस्य; (*c*) in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 551) as—यदि त्वात्यन्तिको वासो रोचेतास्मै; (*d*) . ... रोचेतास्य (Samskāramayūkha, p. 62).

VERSE CCXLIV

शुश्रूषते—V. L. शुश्रूषयेत् as read in Vīramitrodaya (Samskāra, page 550).

सद्म शाश्वतम्—V. L. शाश्वतं पदम् as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 550).

P. 183, l. 8—for विपर्ययेन read विपर्यक्रमेत as in J and S.

VERSE CCXLV

P. 183, l. 14—for स्वं read स्थं as in J and S.

VERSE CCXLVI

नहमस्ततः—V. L. (*a*) नमासनम् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 178); (*b*) नमावहन् (Samskāraratnamālā, p. 368).

शाकं च वासांसि—V. L. वासांसि शाकं वा—favoured by Medhātithi and adopted by the Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 178).

माहरन्—V. L. (*a*) माहरेत् noted by Medhātithi and adopted by Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 178; (*b*) मावहेत्—(Samskāraratnamālā, p. 368).

P. 183, l. 30—for नविव read विव as in S.

—— „ —for पूर्वं सम्बन्धः read पूर्वसम्बन्धः as in N.

—— l. 31—मावहेत् J and A read माहरेत्

P. 184, l. 1—for दर्शनार्थं read प्रदर्शनार्थं as in S.

—— l. 2—for प्रीतिजनकं S reads प्रीतियुक्तं

—— l. 2—for गन्त्री S reads तरी

—— l. 5—for वृथाचावेचाचादिना read नचेचाचआदिनाऽजैवेत्

VERSE CCXLVII

P. 184, l. 11—for धर्मप्रवासवत्ने read धर्मप्रजासम्पन्ने as in S.

VERSE CCXLVIII

एतेष्वविद्यमानेषु—V. L. एषु त्वविद्यमानेषु as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 458).

मात्मनः—V. L. मात्मवान्

P. 184, l. 15—for वमाद्भृत्य read वमाद् भृत्य

—— l. 17—for सहाय......विहरेत् read सहा कदाचित्तिष्ठेत् कदा-चिदासीत चेति विहरेत्

—— l. 18—स्थो—omitted in S.

VERSE CCXLIX

न चेह जा—V L. न चेहा जा

" Rules in regard to the different rites as limited by caste in still older literature will be found in Vol. X of *Indische Studien* collected by Weber."—Hopkins.

Discourse III

अर्धिकं—V. L. आर्धिकं (Vīramitrodaya, Saṃskāra, p. 537).

VERSE I

षट्त्रिंशदाब्दिकम्—V. L. षाट्त्रिंशदाब्दिकम्

चर्यं—V. L. कार्यं (Madanapārijāta, p. 97).

त्रैवेदिकम्—V. L. (*a*) त्रैवेद्यकं (Madanapārijāta, p. 97); (*b*) त्रैविद्यकं (Vīramitrodaya, Saṃskāra, p. 557 and Aparārka, p. 67).

मेव वा—V. L. मेव च (Madanapārijāta, p. 97).

P. 185, l. 18—for ग्रहणोक्तकालं read ग्रहणानन्तरकालं as in A.

P. 186, l. 5—for स्वतोभूत read स्वभावत as in S.

—— l. 6—before स्वर्गादि S adds अथ किं

—— l. 10—for प्रभृति read प्रकृति as in S.

—— l. 11—for संस्कार्यंस्यमन्य S rightly reads संस्कार्यं नान्य

—— l. 16—for तथा S reads तत्र, which is better.

—— l. 27—for देश वेत्यादि read वेयेत्यादि as in S.

—— ll. 27-29—for अनुष्ठिते.........कारकत्वम् N and A read अनुष्ठिते चास्मिन् विधौ स्वसामर्थ्याद्भवतु ज्योतिष्टोमाद्युपकारकत्वम्, which is better.

P. 187, l. 2—for अथवा S reads यथाऽर्थं

—— l. 6—for सत्यधिकृ......कारः read अधिकृतस्याध्ययनं स्वाध्यायाधी-तवेदस्याधिकारः

P. 187, l. 10—आश्रयिभावेन. See Mīmā. Sū. 4. 1. 18, etc. The संशय of the अधिकरण is—Is the *Sviṣṭakṛt* offering, which consists in the offering of remnants, purely of the nature of a 'disposal'? or does it bring about some sort of a transcendental result also? The final conclusion is that all such offerings, which are undertaken as sanctificatory rites in honour of a deity, and which have these deities for their 'आश्रय,' 'substratum,'—are actually conducive to transcendental results also.

—— l. 19—for संस्कारविधित्वेन S reads संस्कार्यविषयित्वेन

P. 188, l. 7—for पेषया read पेषाः as in S.

—— ll. 11-12 यथैतत्......निवृत्तिः belongs to next page. the It should not be here.

P. 188, l. 25—Before चतुर्थौ S adds तेषां, which is right.

—— ll. 26-27 असमाप्त.........व्यपदेशे (S reading व्यपदेशः) is rightly omitted in N and A. This passage occurs again on the next page, which is its right place.

—— l. 28—for तथापि हि read तथाहि as in S and A.

VERSE II

यथाक्रमम्—V. L. (*a*) यथाविधि; (*b*) समाहितः (Saṃskāraratnamālā, p. 368).

आवसेत्—V. L. (*a*) आविशेत् (Saṃskāraratnamālā, p. 368); (*b*) आश्रयेत् (Madnapārijāta, p. 131); (*c*) आचरेत् (Smṛtitattva II, p. 587).

P. 189, l. 19—प्राङ्मर्यादायां वर्तते—This should come after यावतः of the preceding line.

—— l. 24—for भवति read न भवति

—— l. 26—for सत्कार्या read व्यपकार्या

P. 190, l. 2—for **त्रिविधी** read **त्रिविधेः** as in A.

—— l. 4—for **इत्थो धार्यते** read **इत्थादिना धार्यते** as in S.

—— „ —for **दान** read **पान** as in S.

—— l. 12—after **स्त्रीनिवृत्तिरेव** S reads **करणीया । स्त्रीसेवा न विधातव्या**

VERSE III

पितुः—V. L. **गुरोः**

P. 190, l. 21—**सान्तानिकतया**—See 11. 1, where the term **सान्तानिक** is explained by Kullūka as **विवाहार्थी**

—— l. 27—for **उपनयस्य** read **उपनयनस्य** or **उपनयने** as in S.

P. 191, l. 12—for **पूर्वविवाहात्** read **पूर्वं विवाहात्** as in S.

VERSE IV

P. 191, l. 18—for **कश्चि** read **कश्चिद** as in S.

—— l. 20—for **समावृत्तस्य सम्भव** read **समावृत्तसम्भवेऽपि भव** as in S.

—— l. 21—**विवाहानं** rightly omitted by S.

P. 192, l. 1—for **न चतुष** read **चतुष** as in A.

—— l. 11—for **सलक्षणो** S reads **सकलक्षणो**

—— l. 14—after **विवाहेऽपि** add **भस्यापि** as in S.

—— ll. 14-15—for **स्त्रीमात्रविषयार्थं** S reads **स्त्रीमात्रविषयायाम्** ; A and N read **स्त्रीमात्रविषयायाम्**

—— l. 20—for **नान्यश्रुतिष्ठ** read **नान्यनश्रुतिष्ठ** as in S.

VERSE V

सा प्रशस्ता द्विजातीनां—V. L. **सा द्विजानां प्रशस्ता स्त्री** (Gotrapravaranibandhakadamba, p. 131).

दारकर्मणि मैथुने—V. L. (*a*) **दारकर्मण्यमैथुनी** (adopted by Medhātithi); (*b*) **दारकर्मण्यमैथुने** (noted by Medhātithi); (*c*) **दारकर्मण्यमिथुना** noted as Medhātithi's, V. L. by Jolly; but no such reading is noticed by Medhātithi; (*d*) **दारकर्मणि मैथुने**—adopted by Kullūka, and Parāsharamādhava (Āchāra, p. 468).

P. 193, ll. 1-2—for **सापिण्ड्यभावः** read **सपिण्डतायाः** as in S.

—— l. 3—for **मातामहीमातामह** read **मातामहप्रमातामह** as in S.

—— l. 4—for **सन्ततेर्वाच्यवसामीप्यात्** A reads **सन्ततौवाचरच**

—— l. 11—before **यतः** add **तदयुक्तम्** as in A.

—— l. 22—for **सन्ततिः समा** read **सन्ततिसमा** as in S.

—— „ —for **ब्राह्मणराजन्यविषाम्** read **ब्राह्मणानां न राजन्यविशाम्**

—— l. 25—for **ऽपि** read **पितृ**

P. 194, l. 2—after **समर्थयन्ते** add **यतः सम्भव एव । अत्र कैश्चित्पञ्चमी-सप्तम्यौ मातुस्त्याज्ये सप्तमी पञ्चमी चैव मातृतः पितृतस्तथेति । अन्यैस्तु ऊर्ध्वं सप्तमात्पञ्चमाच्च । तत्र विकल्पलभ्यमाना पञ्चमी न विवाह्या । असम्भवे तु न दोषः**, which are wrongly printed as lines 20-23 on p. 200.

—— l. 3—for **अन्यतु** N reads **अन्यत्र**

—— l. 6—for **ऐतिहासिकेन......समर्थयन्ते** S reads **ऐतिहासिकेन दर्शनेन तत्समर्थयन्ति**, which is better.

—— l. 11—for **स्याच्च** read **स्यान्न**, which is the right reading, as is clear from what follows.

—— l. 15—for **समान** read **समाने** as in S.

—— l. 18—for **पितृतः** add **पञ्चमात्मातृतः** as in S.

—— l. 19—for **मैथुनी** read **अमैथुनी**, as it is apparently the **प्रतीक** of the text.

VERSE VI

एतानि—V. L. **इमानि** as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 477).

सम्पद्यानि—V. L. **समर्पाणि**

VERSE VII

श्वित्रि—V. L. श्वित्र

VERSE VIII

नातिलोमां—V. L. नातिलोम्नीं (Aparārka, p. 78).
वाचाटां—V. L. वाचालाम् (Saṃskāraratnamālā, p. 510).

P. 195, l. 15—for मधुवर्णाः J reads कद्रुवर्णाः ; A सुवर्णाः, the former being better.

—— l. 19—J rightly omits कपिल

VERSE IX

न विभीष०—V. L. न च भी (Saṃskāramayūkha, p. 74).

VERSE X

तनुलोमकेशदशनां—V. L. (*a*) तनुलोमकेशदन्तां ; (*b*) तनुरोमकेशदशनां (*c*) तन्वोष्ठाकेशदशनां (*d*) तनुलोमकेशदशां (Aparārka, p. 78); (*e*) तनुलोमकेशदतीं (Saṃskāraratnamālā, p. 509).
तन्वङ्गी—V. L. मृद्वङ्गी (Saṃskāramayūkha, p. 74).
चारुभाषिणीम्—V. L. (*a*) उद्वहेत्स्त्रियम् (Aparārka, p. 78) ; (*b*) स्त्रियमुद्वहेत् (Saṃskāramayūkha, p. 74).

P. 196, l. 7—for गतिर्यस्याः read गतिः सा यस्याः as in S.

—— „ —for किन्तद्यथानुपरिभावे S reads किन्तत्र तुपमे, which is better.

—— l. 15—for किर्मध्ये read किमध्ये as in S.

VERSE XI

वा पिता—V. L. वै पिता as quoted by Madanapārijāta (p. 131) and indicated by the explanation of Medhātithi.

P. 196, l. 25—for यद्यपि read यदि as in S.

P. 197, l. 4—for एवमस read एवं स

VERSE XII

वराः—V. L. स्वराः—as quoted by Madanapārijāta (p. 143) and also Parāsharamādhava (Āchāra, p. 493).

P. 197, l. 13—for भार्याः......विवाहस्य N reads भार्याप्रधानत्वे च विवाहस्य

—— l. 14—for अनुवादगतोद्देश्यत्वात् N reads दानयागोद्देश्यत्वात्; अनुद्देश्यगतत्वात् of S is the best reading.

—— l. 18—विवक्ष्यते सङ्ख्या—*Vide* Mīmā. Sū. 3.1.13 *et seq.*

—— l. 24—for प्रथमतः कृत read प्रथमतोऽकृत as in J.

—— l. 25—for कृतावपत्यार्थौ read अपत्यार्थौ as in J.

—— l. 26—for वक्ष्यमाणाः......ज्ञातव्याः read वक्ष्यमाणा असवर्णा ......शास्त्रानुज्ञातव्याः as in A and J.

VERSE XIII

स्मृते—V. L. स्मृता

राज्ञश्च—V. L. राज्ञः स्युः (Parāsharamādhava, Āchāra, p.494; Aparārka, p. 88).

चाग्रज—V. L. चाग्रजन्म (Aparārka, p. 88).

राज्ञश्च—V. L. राज्ञः स्युः

P. 198, l. 10—for ब्राह्मणस्य क्रमेण read ब्राह्मणस्य । ब्राह्मणक्रमेण as in A.

VERSE XIV

तिष्ठतोः—V. L. कर्हिचित्

P. 198, ll. 24-25—for तदिदं......विकल्पते read तत्र इमेऽनुज्ञानं प्रतिषेधश्च स्वस्वविकल्प्यमाने विकल्पिते as in S and A.

—— l. 27—for गरीयः स्यात् read गरीयस्त्वात्

VERSE XV

जाति—V. L. जातिं as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 495).

यज्ञतान्—V. L. यज्ञवत् as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 495).

P. 199, l. 5—for बिभित्सत्वा S reads बिभित्सा

VERSE XVI

P. 199, l. 11—for तावदर्थं J reads तावदत्र

—— l. 12—Before अनुज्ञाय read विवाहं

VERSE XVII

P. 199, l. 20—for सुतोत्पत्तेरित्यत्र read सुतोत्पत्त्येत्यत्र as in N, this being a reference to सुतोत्पत्त्या of Verse 16.

VERSE XVIII

नारभन्ति—V. L. नाददन्ति
देवास्तत्र—V. L. देवाश्च न
पितृदेवास्तत्—V. L. पितरस्तस्य (Aparārka, p. 88).

P. 200, l. 2—for नैव read नैवम्

VERSE XIX

वृषलीफेनपीतस्य—V. L. वृषलीपीतफेनस्य noted by Medhātithi.

P. 200, l. 13—for पाठान्तरे S reads पाठान्तरं

—— l. 16—for भावितेन read भावि तेन

—— l. 18—for तस्माद्गच्छन्......तिष्ठति read तस्माद्गच्छन् यत्नो चुम्बनादिपरिवर्जनेन न किञ्चिच्छास्त्रार्थमुल्लङ्घयेत

—— ll. 20-22—These lines belong to Verse 5.

VERSE XX

प्रेत्य चेह—V. L. प्रेत्येह च

P. 200, l. 26—for पुनरेवं read पुनरर्थं as in J and S.

VERSE XXI

तथार्षः—V. L. तथैवार्षः—as quoted in Vīramitrodaya (Samskāra, page 846).

ऽधमः—V. L. मतः as read in Parāsharamādhava, Āchāra, p. 483. also in Vidhānapārijāta, p. 758.

P. 201, l. 3—संख्यायाऽष्टौ व्युत्पिष्ठाना read सङ्ख्ययाऽष्टावित्युद्दिष्टानां as in S.

VERSE XXII

धर्मो—V. L. धर्म्यो as read in Madanapārijāta (p. 155).

VERSE XXIII

वरा—V. L. परा (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 231).

नराक्षसान्—V. L. (*a*) न राक्षसम्; (*b*) न राक्षसान् quoted in Parāshāramādhava (Āchāra, p. 87).

VERSE XXIV

स्यैक—V. L. स्यैव (Samskāramayūkha, p. 100).

P. 201, l. 21—for परिचयनविवाह read परिचयनवद्विवाह as in S.

—— l. 22—for निवृत्तिः read निवृंत्तिः

VERSE XXV

स्मृता—V. L. स्थिता (Hemādri-Dāna, p. 682).

कदा—V. L. कथं do.

P. 202, l. 1—for त्रयोविंवाहो धर्म्यौ read त्रयो विवाहा धर्म्याः as in S.

—— l. 6—Before राक्षसो S has another न

—— „ —for तद्वत्रा read तत्र आ as in S.

VERSE XXVI

पूर्वचोदितौ—V. L. (*a*) **पूर्ववेदितौ** as quoted in Madanapārijāta, p. 160; (*b*) **पूर्वनोदितौ** (Hemādri-Dāna, p. 682).

P. 202, l. 19—for **निरपेक्षाया** read **निरपेक्षयोः** as in F. N., this term qualifying **गान्धर्वराक्षसयोः**; but **निरपेक्षाणां**—(qualifying **इतरेषां**) would be better.

—— l. 22—for **कर्तव्याया** read **कर्तव्यायां** as in S and A.

—— l. 23—for **तत्रस्थे** read **तत्रस्थेन** as in S.

—— l. 24—for **इतराऽपि** read **तद्गताऽपि**

—— l. 26—for **गान्धर्वं रूपं** read **गान्धर्वरूपं** as in S.

VERSE XXVII

अर्चयित्वा—V. L. **अर्हयित्वा**; adopted by Medhātithi, also by Aparārka (p. 88).

श्रुत—V. L. **श्रुति**

P. 203, l. 9—for **भावावद्धुभ** read **भावाद्धुभ** as in S, J and N.

—— „ —for **कार्यः** read **कार्ये** as in S and J.

—— l. 12—for **तत्वादस्य** read **तत्वात्** as in S.

—— l. 20—for **वाचन** read **वचन** as in S.

—— l. 25—for **चैवं धर्मे** read **चैवन्धर्मे** (compounded).

—— l. 29—for **प्रकारकाः** read **प्रकाशकाः** as in S.

P. 204, l. 1—Omit **मन्त्राः**

VERSE XXVIII

ऋत्विजे कर्म कुर्वते—V. L. **कर्म कुर्वति ऋत्विजे** (Hemādri-Dāna p. 684).

P. 204, l. 8—for **प्रारब्धे तन्त्रे** read **प्रारब्धतन्त्रे** as in J.

—— „ —for **कारिण** read **कारिणे**

—— „ —for **हुताय** read **हुताया** as in S.

VERSE XXIX

कन्यायाहरणे—V. L. कन्याहरणे तु

P. 204, l. 17—for श्री गवी read श्रीगवी (compounded).

VERSE XXX

V. L. भाव्य च—V. L. भाव्य तु (Hemādri-Dāna, p. 685).
V. L. प्रदाय—V. L. दत्वा स do.

VERSE XXXII

संयोगः—V. L. संसर्गः
ज्ञातिभ्यो—V. L. ज्ञातये (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 229).
• मैथुन्यः—V. L. मैथुनः

VERSE XXXIII

कन्याहरणं—V. L. कन्यां हरतो as quoted in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 856.

P. 205, l. 25—for आकारगुरुगुणादि read आकारगुणादि as in S.

VERSE XXXIV

प्रमत्तां वा रहो यत्रोपगच्छति—V. L. रहस्यथ कृत्वा यत्रोपनीयते (Hemādri-Dāna, p. 685).

यत्रोपगच्छति—V. L. वा यदि गच्छति

कथितः—V. L. प्रथितः

अधमः—V. L. अष्टमः

कथितोऽधमः—V. L. (*a*) चाष्टमोऽधमः; (*b*) कथितोऽष्टमः (Aparārka, p. 91); प्रथितोऽष्टमः (Hemādri-Dāna p. 685).

P. 206, l. 12—for वर्जितस्तु—read प्रसज्यवर्जितस्तु or भयादिवर्जितस्तु

—— „ —पैशाचे should go in with the next line.

—— l. 13—for च read न च as in M and S.

—— l. 26—for वेदाभिहितानां S reads वेश्यादिविशेषाणाम्, which is clearer.

P. 206, l. 28—for चक्षते read चक्षेते

P. 207, l. 2—Before वैराग्य add न च as in S.

—— l. 4—for दोषः read दोषाः

—— ll. 6-7—for संदिह्यते...चेति read संदिह्यते ज्ञातोऽज्ञातोऽपि वा सतीति

—— l. 7—After एव add न

—— l. 8—for यस्मा read तस्मा as in S.

—— l. 13—for सर्वविषयप्रतिषेधः read स विषयः प्रतिषेधस्य

—— l. 14—तेषामपि rightly omitted in S.

VERSE XXXV

द्विजाग्र्यायां—V. L. द्विजातीनां
विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते, adopted by Smṛititattva II, p. 138.
काम्यया—V. L. काङ्क्षया

P. 207, l. 26—for क्रमे पूर्वं read क्रमःपूर्वं as in S.

P. 208, l. 1—for कारयं read करयं as in S.

—— l. 3—for यैव read यैवं as in S.

—— l. 6—After तु add इतरेतरकाम्यया परस्परेच्छया as in S and J.

—— l. 7—for द्विरेवे read द्विरेव वे

—— l. 8—for भागवस्य read भागस्य

VERSE XXXVI

सम्यक्—V. L. सर्वं
—— l. 12—for यं S reads यौं

VERSE XXXVII

पूर्वान्परान् वंश्यान्—V. L. पूर्वांपरान् वर्णान् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 227).

एकविंशकम्—V. L. एकविंशतिम् as quoted in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 863).

मोचयेदेनसः—V. L. मोचयत्येनसः (Aparārka, p. 88).

P. 208, l. 22—*for* तेना गता *read* तेनागागता as in S.

VERSE XXXVIII

दैवोढाजः—V. L. (*a*) दैवोढजः adopted in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 487 ; (*b*) दैवोढायाः

आर्षोढाजः—V. L. (*a*) आर्षोढजः ; (*b*) आर्षोढायाः

P. 209, l. 3 —for विवाह read पूर्वविवाहा as in S.

VERSE XXXIX

वर्चसिनः—V. L. वर्चस्विनः as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 487).

P. 209, l. 12—for पूजाख्याति read पूजाख्याती as in S.

—— l. 14—for पापयत read पापम् । यत

VERSE XL

धनवन्तो—V. L. बलवन्तो

VERSE XLI

इतरेषु तु शिष्टेषु—V. L. (*a*) इतरेष्ववशिष्टेषु (Samskāramayūkha, p. 99); (*b*) इतरेष्वविशिष्टेषु ; (*c*) इतरेषु च शिष्टेषु

VERSE XLIV

सदा—V. L. शुचिः (Hemādri—Kāla, p. 724).

तद्व्रतो—V. L. न व्रती do. do.

P. 210, l. 16—मायासः read मायसः as in S,

VERSE XLV

P. 210, l. 25—for वसितं read वसिते as in S.

P. 211, l. 23—for अनुद्दीप्यमानं read अननुद्दीप्यमानं

—— l. 28—for परिसम्पद्यते read सम्पद्यते

P. 212, l. 5 —for भुक्तवर्तां read भुक्तवतां

—— l. 11—Before भोजनं add यत् as in S.

—— ll. 16-17—for कल्पनायाश्च...त्पत्ति read कल्पनायाश्चाशक्यत्वाच्चा-पत्योत्पत्तिः as in F. N.

—— l. 18—परं omitted in S.

——l. 22—for स्यातहिं read स्यात् । नहि as in F. N. and S.

P. 213, l. 2—for स्वभ्रापेक्ष्यते read स्वभ्राप्यपेक्ष्यते as in S.

VERSE XLVI

सद्विगर्हितैः—V. L. सद्गर्हितैः (Samskāraratnamālā, p. 680).

P. 213, l. 18—for संवर्तते J reads प्रवर्तते

VERSE XLVII

तासामाद्याश्चतस्रस्तु—V. L. तासामपञ्चतः सर्वा as read in the Vidhānapārijāta II, p. 368.

यथा—V. L. तथा (Aparārka, p. 104).

शेषास्तु—V. L. शेषाः स्युः adopted in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 559) and Nirṇayasindhu (p. 166) and Aparārka (p. 104).

P. 213, l. 26—for नग्ने read नग्ना as in A and S.

VERSE XLIX

स्त्रियाः—V. L. स्त्रियः (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 40).

युग्मे—V. L. युग्मे

क्षीणे—V. L. क्षाम्ये—noted by Medhātithi.

P. 214, l. 16—for नमिश्री read न् मिश्री

—— „ —after केचित् read अन्ये as in S and J.

—— „ l. 19—for विपर्ययेोऽल्पग्रह read विपर्ययेोऽग्रह

VERSE LI

P. 215, l. 5—for ग्रहदोषज्ञः read ग्रहणदोषज्ञः

VERSE LII

नारी यानानि—V. L. नारीयानानि

P. 215, l. 12—पूर्वस्यैव शेषः—This should be before स्त्रीनिमित्तानि

VERSE LIII

अल्पोऽप्येवं—V. L. अल्पो वापि as read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 48).

तावानेव स विक्रयः—V. L. (*a*) विक्रयस्तावदेव सः; (*b*) क्रियते तावतैव सः (Samskāraratnamālā, p. 479).

P. 215, l. 22—for अल्पसाधनेोऽल्पः S reads अल्पमूल्यसाधनत्वादल्पः

VERSE LIV

च केवलम्—V. L. तु केवलम् (Samskāramayūkha, p. 100).

VERSE LVI

यत्रैतास्तु न पूज्यन्ते—V. L. यत्रैता न प्रपूज्यन्ते as quoted in Vivādaratnākara (p. 417).

VERSES LVII-LXVI

There is no Bhāṣya on these ten verses.

2 Mss. of the Bhāṣya contain the note स्पष्टं श्लोकदशकम्

VERSE LVIII

शपन्त्यप्रतिपूजिताः—V. L. **संशपन्त्यप्रपूजिताः**—as read in Vivādaratnākara (p. 417).

VERSE LIX

पूज्या...दनाशनैः—V. L. **भ्यर्च्या...दनादिभिः**: as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 506).

सत्कारेषु—V. L. (*a*) **सक्रूरेषु** (Govindarāja); (*b*) **सत्कारेष** (Nārāyaṇa and Nandana, and Vivādaratnākara (p. 418).

उत्सवेन—V. L. **उत्सवेषु**, Vivādaratnākara, p. 418).

VERSE LXIII

कुविवा—V. L. **कुर्विवा** (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 232).

VERSE LXIV

कृष्या राजोपसेवया—V. L. **कृष्यारम्भोपसेवया**, (Vidhānapārijāta, p. 676).

VERSE LXV

कुलान्याशु विनश्यन्ति—V. L. **कुलान्यकुलतां यान्ति** (Nārāyaṇa, Nandana and Rāghavānanda, and also Vidhānapārijāta p. 676).

कर्मणां—V. L. **कर्मणा** (Vīramitrodaya, Saṃskāra, p. 589).

VERSE LXVI

कर्षन्ति—V. L. **वर्षन्ति** (Vīramitrodaya, Saṃskāra, p. 590).

VERSE LXVII

गृह्यं—V. L. **गार्ह्यं** (Shāntimayūkha, p. 4).

गृही—V. L. **द्विजः** (Nirṇayasindhu, p. 301).

P. 217, l, 22—for **गृहधर्म** read **गृह्यकर्म** as in S.

—— l. 23—for **सत्कृत** S reads **सकृत**

—— l. 24—for **दीप्यमान** F. N. reads **दृश्यमान**

P. 218, l. 7—for बद्बुद read बुद्बुद as in S and F. N.

—— l. 10—for किञ्चित् read किञ्चन as in S.

VERSE LXVIII

बध्यते—V. L. बाध्यते, quoted by Vīramitrodaya (Āhnika, p. 389).

P. 218, l. 22—for कुर्याच्च S reads कुर्यात्, omitting च

P. 219, l. 2—for न शुल्कं read शुल्कम् as in S and A.

—— l. 8—for व्यापरयां read व्यापारयां as in F. N.

VERSE LXIV

P. 219, l. 16—for मेधि read मेध

VERSE LXX

अध्यापनं—V. L. अध्यायनं (Nandana).

P. 219, l. 22—Before श्रुत' add च as in S.

—— l. 25—for दोष । स भीतः read दोष होमद्रुति । स भीतः as in S.

—— l. 27—for भिक्षा कृत्स्नमेव च सर्वं read भिक्षाकृत्स्नमेवं च सर्वं as in S.

P. 220, l. 5—for पूजायामिति चोक्तो read पूजायामपि भाक्तो

—— l. 19—for स्मृतिः S reads श्रुतिः

—— l. 20—for यथाऽऽधान read यथाधान as in S.

—— l. 22—for यथापि read यद्यपि

VERSE LXXII

देवतातिथिभृत्यानां—V. L. देवतातिथिभूतानां

पशूनां—V. L. भूतानां—as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 392).

For the first three quarters Medhātithi notices the reading देवतातिथिभृत्येभ्यः पितृभ्यश्चात्मने तथा । न निर्वपति पञ्चभ्यः

P. 221, l. 18—for क्षीणवृत्तिः Stenzler's edition of Gautama reads क्षीणोऽपि

P. 221, l. 19—for इति च वा read इव वा as in S.

—— l. 20—for भूतानां पूर्व read भूतानां न पूर्व as in A and N.

VERSE LXXIII

ब्राह्मयं—V. L. ब्राह्मं (Aparārka, p. 142).
पञ्चयज्ञान् प्रचक्षते—V. L. पञ्चयज्ञाः प्रकीर्तिताः (Aparārka, p. 142).

VERSE LXXIV

ब्राह्मयं—V. L. ब्राह्मं Nārāyaṇa and Nandana, also Vīramitrodaya, Āhnika, p. 393.

P. 222, l. 6—for मानसे व्यापारे read मानसो व्यापारः as in S.

—— l. 7—for यत्नं read यत्नप्ययं as in S.

VERSE LXXV

ब्राह्मयं—V. L. ब्राह्मं as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 392).

P. 222, l. 14—for यदा S reads यदि

—— „ —after पूजा S reads स्य

VERSE LXXVI

P. 222, l. 26—for तच्छ्रुतस्य read तच्छ्रुतम् as in A.

VERSE LXXVII

वायुं समाश्रित्य—V. L. मातरमाश्रित्य
सर्वे जीवन्ति जन्तवः—V. L. वर्तन्ते सर्वजन्तवः

तथा...श्रमाः—V. L. वर्तन्ते गृहिणं तद्वदाश्रित्येतर आश्रमाः
इतराश्रमाः—V. L. सर्वेआश्रमाः

VERSE LXXVIII

गृहस्थेनैव—V. L. गृहस्थैरेव adopted by Medhātithi.
ज्येष्ठा—V. L. श्रेष्ठा
गृहम्—V. L. गृही—noted by Medhātithi.
ज्येष्ठाश्रमोगृहम्—V. L. ज्येष्ठोगृहाश्रमी as quoted in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 457).

P. 223, l. 11—for उपरि read उप

—— l. 15—for ब्रह्मयोनारम्भ read ब्रह्मयोरनारम्भ as in S.

—— l. 16—for भावता read भावना as in S.

—— l. 17—for ब्रह्मचारिवास्त्वार्थ read ब्रह्मचारिणस्त्वार्थ as in A.

VERSE LXXIX

स सन्धार्यः प्रयत्नेन—V. L. स सन्धार्योऽपि यत्नेन
नित्यं—V. L. त्वयन्तं—adopted by Medhātithi.

P. 223, l. 20—after मिच्छता । add अत्यन्तं यस्य सुखस्यान्तो नास्ति as in S.

—— l. 22—for शक्यं read शक्यो as in S.

—— l. 24—for दोषेण किमुच्यते read दोषोऽत्र उच्यते

P. 224, l. 4—for कामेनेतरच्छक्यं read कामेनेत्येतच्छक्यं as in A.

—— l. 8—A omits तावत्

—— „ —after अनुवादः add the sentence तुल्यत्वादयमप्यनुवाद एव, which is printed as Bhāṣya on verse 80.

VERSE LXXXI

वेदे तर्पी०—V. L. वेदेतर्पी as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 392).
आद्धैरन्न—V. L. श्राद्धेन as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 392) and Madanapārijāta (p. 305).

P. 224, ll. 17-18—for भवति......च्यते read यद्भवति भद्रावरेण पाथार्थमात्मानुक्षेपणेन तदर्थोच्यते

—— l. 19—after मन्त्रा add न

—— ll. 21-26—Omitted by M and N.

—— l. 22—for नैतदुक्तं read तेनैतदुक्तं as in S.

—— l. 23—for तथा विद्याभ्यासात् read यथाविध्यभ्यस्येत् as in S.

—— l. 25—for मार्थयेत् read प्रार्थयेत् as in S.

VERSE LXXXII

दद्यात्—V. L. कुर्यात् (Smṛtisāroddhāra, p. 283).
प्रीतिमावहन्—V. L. तृप्तिमाहरन् (Hemādri-Shrāddha, p. 208).
आवहन्—V. L. आहरन् (Aparārka, p. 145).
पितृभ्यः प्रीतिमावहन्—V. L. मासवर्जमदैवतम् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 372).

VERSE LXXXIII

कश्चित्—V. L. किञ्चित् (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 432).

VERSE LXXXIV

P. 225, l. 23—for सर्वार्थेनिष्पन्नपाकेन read सार्वार्थे निष्पन्नपाके as in S and F. N.

P. 225, l. 25—for धिकारात् प्र read धिकारप्र as in J, M, A and S.

P. 225, l. 26—for शब्देन S reads शब्दे, which is better.

VERSE LXXXV

विश्वेभ्यश्चैव देवेभ्यो—V. L. विश्वेषां चैव देवानां
एव च—V. L. एव वा

VERSE LXXXVI

हुतेऽन्नतः—V. L. (*a*) हुतेऽपि च ; (*b*) हुते ततः (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 402).

P. 226, l. 12—for हुतः read हुतौ as in S.

—— „ —for चिकारमाहुतीनां read अधिकाणामाहुतीनां

VERSE LXXXVII

सानुगेभ्यो— V. L. सान्वयेभ्यो

P. 226, l. 21—for प्रतिदिवसम् read प्रतिदिशम्

VERSE LXXXVIII

मरुद्भ्य इति तु द्वारि—V. L. मरुद्भ्य इति तद्द्वारि (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 402).

हरेत्—V. L. क्षिपेत्

P. 227, l. 2—निर्देश......युक्ता read आधारद्वयनिर्देशेगुणयुक्ता

—— l. 5—for निर्देशो read निर्देशे

VERSE LXXXIX

कुर्यात्—V. L. दद्यात्

P. 227, l. 10—for गृहशयनस्य read गृहस्थाशयने

VERSE XC

नक्तं चारिभ्यः—नक्तंचरेभ्यः (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403).

P. 227, l. 21—for हृतो read हुतो

—— „ —for रैवेति read रैवमुक्तमिति as in A and S.

VERSE XCI

सर्वात्मभूतये—V. L. (*a*) सर्वात्मभूतये—adopted by Medhātithi; (*b*) सर्वानुभूतये (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403); (*c*) सर्वानुभूतस्य; (*d*) सर्वविभूतये; (*e*) सर्वानुभूताय

P. 228, l. 3—for मन्त्र read मात्रं

VERSE XCII

निर्वपेत्—V. L. विक्षिपेत् (Smṛtitattva, p. 424 and Aparārka, p. 143, Madanapārijāta, p. 316 and Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403).

वायसानां—V. L. वयसां च

P. 228, l. 10—for आद्यः read आदिभ्यः as in S.

VERSE XCIII

तेजोमूर्तिः—V. L. तेजोमूर्ति (Kullūka).

गच्छति—V. L. गच्छेत (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 403).

P. 228, l. 14—for उभइं read उभहे

—— l. 15—for ब्रह्मप्राप्तिः S reads ब्रह्म प्राप्नोति

—— l. 22—for त्वेवं read त्वेतदपि as in S.

VERSE XCIV

P. 229, l. 2—for तस्माद्विप इति read तस्माद्विपते इति as in A and N.

VERSE XCV

गुरोः—V. L. गुरौ

विधिवद्गुरोः—V. L. (*a*) तु यथाविधि; (*b*) ऽगुर्वेथाविधि; noted by Medhātithi; (*c*) ओर्वथाविधि, (Nandana) which is not "mentioned by Medhātithi," as asserted by Buhler.

P. 229, l. 11—for मांवच्यो read स। यथाच्यो as in S.

—— l. 12—for तस्माक्षः read कः माक्षः

VERSE XCVI

तत्त्वार्थे—V. L. तन्त्रार्थे (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 434).

P. 229, l. 20—after ददाति A, N and S add सत्कृत्य पूजयित्वा

—— ll. 22-23—for पूजापूर्वकमित्यर्थः । श्र read पूजापूर्वकमित्यर्थेन

VERSE XCVII

भस्मीभू—V. L. भस्मभू—adopted by Medhātithi, also Vīramitrodaya (Āhnika, p. 434).

VERSE XCVIII

P. 230, l. 16—for पीडादि । श्री read पीडादिश्री

——„—for संसूयते S reads संसृज्यते

Between verses 97 and 98 some manuscripts have the following—

अनर्हते यद् ददाति न ददाति यदर्हते ।
अर्हानर्हापरिज्ञानाद् धनी धर्माच्च हीयते ॥
काले न्यायागतं पात्रे विधिवत्प्रतिपादितम् ।
ददाति परमं सौख्यमिहलोके परत्र च ॥
प्रतिग्रहेण शुल्केन शस्त्रेण क्रयविक्रयात् ।
यथाक्रमं द्विजातीनां धनं न्यायादुपागतम् ॥

These are quoted in Hemādri-Dāna, p. 37.

VERSE XCIX

सत्कृत्य—V. L. संस्कृत्य adopted by Medhātithi.

Between verses 99 and 100, the Vīramitrodaya (Āhnika p. 441) reads the following two additional verses:

धर्म्मं कृत्वा विधानेन यत्पुण्यफलमश्नुते ।
तेन तुल्यं विशिष्टं वा ब्राह्मणे तर्पिते फलम् ॥
अन्यकर्मविपर्यासाद् दुरिताद् दुर्गतादपि ।
तत्फलं नश्यते कर्तुरिदं न श्रद्धया कृतम् ॥

VERSE C

शिलानप्युञ्छतो—V. L. (*a*) शिलोञ्छौ चरतो (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 355); (*b*) शिलानप्युञ्छतो (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 441).

P. 231, l. 4—for स वृत्तिसंयमो read सद्वृत्तिसंयमी as in S.

—— l. 8—for गृहागारा read गृहस्थागारात् as in F. N. and S.

—— l. 15—for तदति...कृते read तदतिथावनाराधिते विमुखीकृते

—— l. 17—for ये मन्यन्ते read ये न मन्यन्ते

VERSE CIV

अज्ञादि—V. L. अज्ञाय (Prāyashchittavivēka, p. 250).

Between verses 104 and 105 some editions have the following additional verse—

परपाकान्नपुष्टस्य सततं गृहमेधिनः ।
दत्तमिष्टं तपोऽधीतं यस्यान्नं तस्य तद्भवेत् ॥

VERSE CV

गृहमेधिना—V. L. गृहमेधिनाम् (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 351).

P. 233, l. 8—for चेद्वि read चेद् द्विः

VERSE CVI

पूजनम्—V. L. भोजनम्

P. 233, l. 15—for विकरणान्तर read विकारान्तर

VERSE CVII

वसथौ—V. L. वसथे (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354),

VERSE CVIII

निवृंत्ते—V. L. निर्वृत्ते (Saṁskāraratnamālā, p. 924).

तस्याप्यन्नं—V. L. (a) तस्मै चान्नं; (b) तथाप्यन्नं; (c) तस्माद्वन्नं; (d) तस्मै दानं; (e) तस्मा अन्नं (Mitākṣarā on 1.103).

VERSE CIX

न भोजनार्थं—V. L. न भोजनार्थे

VERSE CX

न ब्राह्मणस्य त्वतिथिः—V. L. ब्राह्मणस्य त्वनतिथिः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354) and Vīramitrodaya, (Āhnika, p. 439).

P. 234, l. 16—for वचनक्रिया read पचनक्रिया, which is as found in Gautama (5.26).

VERSE CXI

भुक्तवत्सु च—V. L. (a) भुक्तवत्सु स; (b) भुक्तवत्स्वपि; (c) भुक्तवत्सूक

P. 234, l. 24—for दिष्टः विशेष read दिष्टविशेष

VERSE CXII

प्रयोजयेत्—V. L. प्रकल्पयेत् (Parāsharamādhava; Āchāra, p. 354).

VERSE CXIII

प्रकृत्यान्नं V. L.—सत्कृत्यान्नं (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354).

P. 235, l. 22—for स्यादन्यो वा read स्यादकल्प्या वा

VERSE CXIV

स्वावासिनीः—V. L. सुवासिनीः

कुमारीश्च—V. L. (a) कुमार्यश्च; (b) कुमारांश्च (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 455).

गर्भिणीः स्त्रियः—V. L. (a) गर्भिणीस्त्रियः; (b) गर्भिणीस्तथा, (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 455 and Aparārka, p. 147).

अतिथिभ्योऽग्र एवै—V. L. अतिथिभ्योऽन्वगेवै (adopted by Medhātithi).

एतान्—V. L. एनान् (Aparārka, p. 147).

VERSE CXVI

भुक्तवत्स्वथ—V. L. (*a*) भुक्तवत्सु च ; (*b*) भुक्तवत्स्वपि ; (*c*) भुक्तवत्सु तु ;
स्वेषु भृत्येषु—V. L. बन्धुभृत्येषु

P. 236, l. 11—for आत्यादयः read ज्ञात्यादयः

—— l. 13—for नार्थमस्यार्थं read नार्थमिदम् । आर्योऽर्थं as in A.

VERSE CXVII

गृह्याश्च—V. L. आशाश्च (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 456).
पूजयित्वा—V. L. भोजयित्वा

P. 236, l. 18—after ततश्च read पूर्वं as in A and F. N.

—— l. 19—for एवं...भविष्यति read एवं च भोजयेत्सह भार्यये-त्येतदप्युपपन्नम्भविष्यति

—— l. 20—for तथा read यथा as in S and F. N.

—— „ —Before विधानं add न as in S and F. N.

VERSE CXVIII

एतत्—V. L. एव (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 457).

P. 237, l. 15—for विध्यन्तरेणाति read विध्यन्तरातिक्रमेण

—— ll. 26-33—(Footnote). The whole of this should come in line 16 after स्मृत्यन्तरविरोधात्.

But in l. 33, for चैतद्दर्शनम् read चैतद्वचनम् as in S.

Between verses 118 and 119 some Mss. have the following additional verse:—

यद्यदिष्टतमं लोके यच्चास्य दयितं गृहे ।
तत्तद्गुणवते देयं तदेवाक्षयमिच्छता ॥

VERSE CXIX

परिसंवत्सरात्—V. L. **ततः संवत्सरात्** (Vīramitrodaya, Āhnika, p. 454).

संवत्सरान्—V. L. **संवत्सरात्** adopted by Kullūka and noted by Medhātithi.

रात्नुनः—V. L. (*a*) **रागतान्**; (*b*) **रोषितान्**

P. 238, l. 1—for **मर्याचाम्** read **मर्य्याचाम्**

—— l. 5—for **भायुष्यमिति** read **भायुर्वैघृतमितिवत्** as in S.

—— l. 12—for **मर्याहाः** read **मर्याह् न**

VERSE CXX

उपस्थिते—V. L. **उपस्थिती**

P. 238, l. 18—for **यज्ञे...रात्मा** read **यज्ञे विमिते संवत्सरात् प्रागपि प्रा** as in S.

—— l. 25—for **निमिंते** read **विमिते** as in S.

P. 239, l. 2—for **विमन्ता** read **विमन्यया** as in A.

VERSE CXXI.

This verse has been omitted by Nandana, probably because he had nothing to say on it.

सायंत्वन्नस्य—V. L. **सायमन्नस्य** (Madanapārijāta, p. 315; Aparārka, p. 145).

मन्त्रंवल्हिं—V. L. **मन्त्रवल्हिं** (Madanapārijāta, p. 315).

P. 239, l. 19—for **पाकयज्ञियो** read **पाकुयज्ञियो** as in S and F. N.

P. 240, l. 2—for **ब्राह्मैवं** read **ब्रह्मैवं** as in N and A.

—— l. 3—for **वेपोलवल्** read **वेपवल्** as in A and S

—— l. 4—for **नजु** read **ननु** as in A and S.

—— l. 6—Before **पैः** add **न च** as in F. N.

—— l. 10—for **चागो** read **चागे** as in S.

P. 240 l. 14—for शब्दैर्निषिद्धे read शब्दे निषिद्धे as in F. N. and S.

—— l. 15—for नमस्कारेण...प्रत्याम्नातः read अनुज्ञातोऽस्य नमस्कारो मन्त्र इति नमस्कारेण प्रत्याम्नातः as in A and N.

—— l. 16—for न च...त्युक्तम् read तत्र च देवताया विनियोगासिद्धिरित्युक्तम्।

—— l. 17—for उक्तं read उच्यते as in A.

VERSE CXXII

चेन्दुक्षये—V.L. अन्त्यक्षये (Smṛtitattva, p. 157; Aparārka, p. 418).
पितृयज्ञं—V. L. पिण्डयज्ञं (Saṃskāraratnamālā, p. 956).

VERSE CXXIII

पितॄणां—V. L. पिण्डानां (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 431).
तच्चामिषेण—V. L. तद्वामिषेण

Between verses 123 and 124 some Mss. have the following—

न निर्वपति यः श्राद्धं प्रमीतपितृको द्विजः।
इन्दुक्षये मासि मासि प्रायश्चित्ती भवेत्तु सः॥

VERSE CXXV

पितृकृत्ये—V. L. पितृकार्ये (Hemādri-Shrāddha, p. 159).
प्रवर्तेत (*a*) प्रसज्जेत (Shrāddhakriyākaumudī, p. 94); (*b*) प्रसज्येत (Madanapārijāta, p. 592).

P. 242, l. 18—for तावद्भजनीयाः read तावन्तो भोजनीयाः as in S.

—— ll. 18-19—यथाह...भोजनीयाः—rightly omitted in S, though found in Madanapārijātā, p. 592; Aparārka, p. 430).

VERSE CXXVI

सम्पदः—V. L. सम्पदम् (Nirṇayasindhu, p. 287; Aparārka, p. 463).
विस्तरम्—V. L. विस्तरे (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 511).

VERSE CXXVII

पित्र्यं—V. L. पित्र्यो
विधुक्षये—V. L. (*a*) तिथिक्षये (noted by Medhātithi); (*b*) विधिः क्षये, (approved by Medhātithi and adopted by Govindarāja).

P. 243, l. 8—for क्षये read क्षयः as in S.

—— l. 9—for विधुक्षय read विधिः क्षय

——„—for विधि read विधिः

VERSE CXXVIII

P. 243, ll. 20-21—for एवं...महाफलम् read एवं वा । अश्रोत्रियाय दानं निष्फलम् श्रोत्रियायाभिजनविद्यादिगुणरहिताय स्वल्पफलम् अर्हत्तमाय महाफलम् । as in S.

VERSE CXXIX

भोजयेत् is a misprint for भोजयन्

P. 243, l. 24—for भोजयेत् read भोजयन्

VERSE CXXX

P. 244, l. 6—for वेदस्य...पारगः read वेदस्य पारः समाप्तिः तं गतो वेदपारगः as in S.

—— l. 10—for ब्राह्मणो यथातिथि read ब्राह्मणोऽतिथि as in S.

VERSE CXXXI

सहस्रं हि—V. L. सहस्राणि (Madanapārijāta, p. 556).
अनृचो—V. L. अनृतं (Madanapārijāta, p. 556).
प्रीतः—V. L. (*a*) युक्तः (Nārāyaṇa); (*b*) विप्रः (Nandana).
मन्त्रवित्—V. L. मात्रवित् (Madanapārijāta, p. 556).

P. 244, l. 19—after स्वीकरोति add आत्मसात्करोति

VERSE CXXXII

ज्ञानोत्कृष्टाय देयानि—V. L. (*a*) ज्ञानोत्कृष्टेषु देयानि (wrongly attributed to Medhātithi by Jolly; (*b*) ज्ञानोत्कृष्टे प्रदेयानि

P. 244, l. 26—for त्कृष्टा अधिकाः तेभ्यो read त्कृष्टोऽधिकस्तस्मै

P. 244, l. 26, p. 245, l. 1—यद्यं...स्यते—This belongs to l. 8 (p. 245) after 'पिण्डः'

P. 245, ll. 3-4 —पाठान्तरं...कल्प्यम्—all this should go to the end of Bhāṣya on 133, line 18.

VERSE CXXXIII

प्रेतो —V. L. प्रेत्य —noted by Medhātithi.
यावतो—V. L. यावद्धि
ग्रासान्—V. L. पिण्डान् (Aparārka, p. 449)
दीप्तशूल—V. L. दीप्तान्शूल
गुडान्—V. L. कुडान् (Nandana).

P. 245, l. 8—for अयोलगुडः......पिण्डः read अयोगुडः आयसः पिण्डः। यद्यं आत्मारब्धं स सन्दीप्तान् तप्तायःपिण्डान् यमपुरुषैरास्यते as in S.

P. 245, l. 12—Before प्राप्नुयात् add न as in A, S and F. N

—— l. 13—स्यात् rightly omitted in S.

—— l. 16—for पकाराख्याभः read पकारवाभः as in S.

VERSE CXXXIV

तथापरे—V. L. तथैव च

P. 246, l. 1—for तस्मिन्निह read तदिह as in S.

—— l. 2—for तत्र read एकत्र as in S.

—— „ —for ऽस्येव read ऽस्ये च as in S.

—— l. 3—for तेन read येन च as in F. N. and S.

—— l. 7—for यत्रत्र यत्र read यत्रयत्राभि as in S.

VERSE CXXXV

हव्यानि तु यथान्यायं—V. L. वेदार्थवित्सु हव्यानि

VERSE CXXXVII

पूजार्थं—V. L. पूजनार्थं

P. 246, l. 23—for यद्यस्य read यस्य as in S.

VERSE CXXXVIII

यं विद्यात्—V. L. यो विन्द्यात्

VERSE CXXXIX

P. 247, l. 16—for उभयोरपि मित्र read उभयोररिमित्र

—— „ —for केवलयोर्ब्राह्मणयोर्भोजनं S reads केवलब्राह्मणभोजन, which is better.

P. 247, ll. 16-17—for प्रायेण.....फलं read प्रेत्यः पुरुषः फलं श्राद्धकृत् अवितताया नअर्थोपहितायाः फलम् ।

P. 247, l. 19—for नियत read निपात as in F. N. and S.

—— „ —for प्रायेणापि read प्रेत्योऽपि

VERSE CXL

श्राद्धेन—V. L. (*a*) श्राद्धानि ; (*b*) श्राद्धेषु

P. 247, l. 23—for भावाद्यः read भावान् यः

VERSE CXLI

साभिहिता—V. L. याऽभिहिता

VERSE CXLIII

P. 248, l. 25—for दैवः स्याद् read अन्नैः स्याद् as in S.

——„—for चैव धर्म्यं विविच्यति read चैवधर्मेण्विच्यति as in S.

VERSE CXLIV

श्राद्धे—V. L. मास्ये
भुक्तं—V. L. दत्तं
भवति प्रेत्य—V. L. प्रेत्य चेह च

VERSE CXLV

बह्वृचम्—V. L. ब्राह्मणम् (Nirṇayasindhu, p. 284).
तु—V. L. वा
समाप्तिकम्—V. L. समाप्तिगम्

P. 249, l. 15—for आध्वर्यवः S reads आध्वर्यवं, which is better.

—— l. 18—after यस्य add स as in S.

—— „ —for—मौक्तिक्य' read मौक्तिक्यं

—— l. 19—तस्य rightly omitted in S.

—— „ —for बाह्वृच्यम् read बह्वृचम्

—— l. 20—for कार्त्स्न्यात्तुपि read कार्त्स्न्येपि

VERSE CXLVI

P. 250, l. 7—for वादानात् read वदानात् as in F. N. and S.

VERSE CXLVII

कल्पः—V. L. पक्षः—(Hemādri-Shrāddha, p. 441.)

P. 250, l. 11—for विंशति read पञ्चविंशति

—— l. 12—for प्रत्याख्याता read प्रख्याता as in S.

VERSE CXLVIII

P. 250, l. 19—for अतिथिमन्ये read अतिथिरन्ये as in J and A.
S and F. N. read अतिथिर्मान्यः

—— l. 20—for शालः read श्यालः as in S.

VERSE CXLIX

प्राप्ते—V. L. प्राप्तं

P. 250, l. 25—for भ्रमे read भ्रम्ये

—— l. 26—काव्यादिवर्जनार्थं omitted in S, retained in N.

VERSE CL

स्तेनपतितक्लीबाः—V. L. स्तेनाः पतिताः क्लीबाः

P. 251, ll. 5-6—for नास्तिकवृत्ति read नास्तिकवृत्तिवृत्ति

—— l. 6—for वृत्तिद्वय read वृत्तिपद

—— l. 8—for मनुप्रति read प्रति

VERSE CLI

चानधी—V. L. वानधी
दुर्बालं—V. L. दुर्बलं
पूगान्—V. L. पूर्वान् as read in Parāsharamādhava (Āchāra p. 697), which is apparently a misprint, as under the explanations the work speaks of these men as '*pura-yājakāḥ*.'
न भोजयेत्—V. L. विवर्जयेत् (Aparārka, p. 450).

P. 251, l. 18—for व्रतत्वमित्यनेन read व्रतत्वमपि दौहित्रमित्यनेन as in S.

—— l. 20—for तस्य च read तस्य as in S.

VERSE CLII

चिकित्सकान्देवलकान्—V. L. चिकित्सका देवलका adopted by Medhātithi, also by Madanapārijāta (p. 560).

VERSE CLIII

P. 252, l. 15—for अभियोगावकाशात् read अभियोगविक्षेपात् as in S.

VERSE CLIV

P. 252, l. 21—for सम्यग्विद्वत्तत read सम्यग्विद् as in S.

—— l. 23—for केनापि read किनापि as in A.

—— l. 27—for भोज्याः read भोज्यः

—— „ —for रूपस्यपश read रूपस्यपशः as in S.

—— „ —for सन्निवेश read सन्निवेशसम्पन्नः as in S, which adds after this the phrase मुनिभिर्निषिध्यते

P. 253, l. 2—for महतो read महापि as in F. N. and S.

VERSE CLV

P. 253, l. 8—for अपत्यजन्यायं च read असत्यामन्यस्यां चाश as in S.

—— l. 11—for विध्यते । तत्र read विध्यतेऽत्र as in A.

VERSE CLVI

पक्वोपस्थ—V. L. पकस्यैव
वागुद्दः—V. L. वाग् दुर्वाक्

P. 253, l. 20—for अर्थवादे read अर्थदाने

—— l. 21—for कुत्सक read च्कुत्सक as in F. N. and S.

VERSE CLVII

अकारणे परि—V. L. अकारणपरि (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 687).

P. 254, l. 4—for यस्तु read ये तु as in F. N.

—— l. 6—for प्रवर्तते read वर्तते as in S.

—— l. 12—for मार्वांगम read सर्वांगम as in A.

VERSE CLIX

कितवो—V. L. (a) केकरो noted by Medhātithi and read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 687); (b) कातरो (also noted by Medhātithi).

अभिशस्तः—V. L. अभिशप्तः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 687.)

दाम्भिको—V. L. जालिको

P. 255, l. 4—for विरकात् read विभक्तात् as in J.

—— l. 8—for शोद्धा read श्रद्धा

—— l. 15—for वदति read चरति

—— „ —for पत्यर्थं S reads प्रतारणार्थं

—— l. 17—for बधिरशब्दः रसदः A and N read बधिररसदः, and S and J read विधिररसदः

VERSE CLX

द्यूतवृत्तिः—V. L. सूतवृत्तिः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 88).

P. 255, l. 25—द्यूतश्च should be omitted.

VERSE CLXI

P. 256, l. 9—for द्विषः read द्वेषः as in S.

VERSE CLXII

वेधको यश्च—V. L. वेधिकश्चैव

VERSE CLXIII

भेदको यश्च—V. L. भेदकश्चैव

कूपारोप—V. L. कूपरोप as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

VERSE CLXIV

वृषलवृत्तिः—V. L. वृषलसुतः noted by Medhātithi and quoted by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

P. 256, l. 27—for भागुक read भागुकः

VERSE CLXV

क्लीबपदो च—V. L. (*a*) शिल्पजीवी; (*b*) शिविपजीवी, quoted by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

VERSE CLXVI

निर्व्यापकः—V. L. (*a*) निर्यातकः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 688); (*b*) निर्हारकः

VERSE CLXVII

द्विजाधमात्—V. L. नराधमात् (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 688).

VERSE CLXVIII

आज्ञावस्य—V. L. आज्ञावोक्त (Shrāddhakriyākaumudī, p. 41).

P. 258, l. 1—for कल्यमिति read किमिति as in A and S.

—— l. 3—for अतो ये च वचनेन A reads अतस्ते

—— „ —for अन्ये तु read न तु as in S.

VERSE CLXIX

अपकृत्य—V. L. अपाकृत्य
हविषि—V. L. कर्मणि
तं—V. L. तत्

VERSE CLXX

P. 258, l. 19—for वृत्तं read अत्तं as in F. N.

VERSE CLXXI

कुरुते यो—V. L. यः करोति (Mitākṣarā, on 1.223).
तु—V. L. स (Aparārka, p. 445).

P. 258, l. 28—for अतस्व…गृह्यते read अतस्त्वाकृत्ते योऽपि गृह्यते

P. 259, l. 1—for व्यपोहते read व्यपोह्यते as in F. N.

—— l. 2—for ग्रहणः read गृहणात् as in S and F. N.

—— l. 6—for स्वरिते S reads चरिते

—— l. 9—for यथायोगम् read यथोचम् as in F. N and S.

—— l. 10—(व्या ३।११।१२४) should be omitted.

VERSE CLXXII

परिविन्दति—V. L. परिविद्यते (Vidhānapārijāta, p. 723).

VERSE CLXXIII

कामतः—V. L. रागतः

P. 260, l. 2—for अपूर्वकारिणां read कर्तव्यकारिणां

Between verses 173 and 174 some Mss. have an additional verse:—

तत्पत्योरधर्मेण हव्यकव्ये च मैत्यके ।
यस्तयोरन्नमश्नाति स कुण्डाशी द्विजः स्मृतः ॥

This is quoted in the Prāyashchittavivēka, p. 422.

VERSE CLXXIV

जायेते—V. L. जायते
पत्यौ जीवति—V. L. जीवे भर्तरि (Aparārka, p. 445).
कुण्डः स्यात्—V. L. कुण्डस्तु (Mitākṣarā on 1.222).

P. 260, l. 11—for व्यपोहते read व्युत्पद्यते as in S and A.

VERSE CLXXV

अपङ्क्त्यो—V. L. अपाङ्क्त्यो

VERSE CLXXVIII

संस्पृशेत्—V. L. संस्पृशति
दानस्य पौर्तिकम्—V. L. दानस्यानुत्तमम्

VERSE CLXXX

नष्टे देवलके दत्तमप्रतिष्ठं तु वार्धुषे—V. L. अप्रतिष्ठं वार्धुषिके नष्टन्देवलके भवेत् (Aparārka, p. 454).

VERSE CLXXXI

वाणिजके—V. L. वाणिजिके
द्रव्यं—V. L. हव्यं

VERSE CLXXXII

P. 262, l. 6—for यस्मिन्न read येऽस्मिन्न as in A.

VERSE CLXXXIII

पाव्यते—V. L. पूयते

VERSE CLXXXIV

P. 262, l. 23—After यैर्वेदार्थः add तानि as in S and drop the तानि after ज्ञानि

—— l. 25—for नेदानीं read येनेदानीं

—— ll. 26-27—for सति श्रो...पेक्षम् read श्रोत्रियत्वे विहितम् । न चेह विद्वत्तोपात्ता । न च तया पङ्क्तिपावनत्वोपपत्तिः । गुणविशेषापेक्षं हि पङ्क्तिपावनत्वम् गुणापचये युक्तम् । तस्माद्विद्वदभावे केवलश्रोत्रियाय दानार्थमेतत् । असति विदुषि श्रोत्रियाय दानम्मुख्यमेव, न गौणमित्युक्तम्भवति । बहुवचनं व्यक्त्यपेक्षम् । as in F. N.

VERSE CLXXXV

मख—V. L. माखच (Madanapārijāta, p. 557).
जुसन्तानो—V. L. रमसन्तानो
ज्येष्ठसामग एव च—V. L. (*a*) छन्दोगो ज्येष्ठसामगः; (*b*) धर्मविज्ज्येष्ठसामगः (Madanapārijāta, p. 557).

P. 263, ll. 3-4—for त्रिणाचिकेतं······पुरुषउच्यते read त्रिणाचिकेताख्यो वेदविभागोऽध्वर्यूणां-पीतोदका अजतृणा इत्यादिः । तदध्ययनसम्बन्धात् पुरुषोऽत्र त्रिणाचिकेत उच्यते । अन्ये च त्रिणाचिकेतमधीयानानां व्रतमाम्नातम् । तेन तथेन चरितः स त्रिणाचिकेतः । अत्रापि लक्षणयैव पुरुष उच्यते । as in A and S.

VERSE CLXXXVI

P. 263, l. 16—for प्राङ्मुखा read प्रङ्मुखा

VERSE CLXXXVII

उपस्थिते—V. L. अवस्थिते (Mitākṣarā on p. 225).

निमन्त्रयेत—V. L. (*a*) निमंत्रयीत (Hemādri-Shrāddha, p. 1133); (*b*) निमन्त्रयेतु

यथोदितान्—V. L. तथोदितान्

VERSE CLXXXVIII

नियतात्मा—V. L. (*a*) संयतात्मा ; (*b*) निवृत्तात्मा

P. 264, l. 12—Omit योऽसौ

VERSE CLXXXIX

P. 264, l. 23—for वायवोऽनु read वायुवदनु as in S.

—— „ —for वायुप्रमा...गच्छति read वायुः प्राणाः पुरुषं गच्छन्तमनुगच्छति as in S.

VERSE CXC

हव्ये कव्ये—V. L. हव्यकव्ये

हव्ये कव्ये द्विजोत्तमः—V. L. ब्राह्मणो हव्यकव्ययोः (Madanapārijāta, p. 565).

अभ्यतिक्रामन्—V. L. यद्यतिक्रामेत् (Madanapārijāta, p. 565).

सूकरः—V. L. शूकरः (Hemādri-Shrāddha, p. 1002).

P. 265, l. 8—for तत्रसत्यां read तत्रासत्यां as in S.

VERSE CXCII

P. 265, l. 23—for परिहरति read परिहरन्ति as in S.

—— l. 25—after रूपं add ते च as in S.

—— l. 26—for कल्पान्तरेषु तेऽप्येते read कल्पान्तरेऽप्येते as in S.

VERSE CXCIII

उपचर्याः—V. L. **परिचर्यन्ते**

P. 266, l. 3—for **य एते** read **यत एते**

VERSE CXCIV

पुत्राः—V. L. **एते**

P. 266, l. 12—for **आत्मीयपितरः** read **आत्मीयाः पितरः** as in F. N.

—— l. 15—for **अत** read **यत** as in A.

—— l. 20—for **वेदेन** read **भेदेन न**

—— l. 21—for **वसिष्ठ** read **विशिष्ट**

—— l. 22—for **विधयत्वे......धकः** read **विधेयत्वेन न सन्निधिरस्ति असन्निहितस्य न परतिर्यांचकः** as in A.

—— l. 25—for **यथावयं** read **यथावर्यं** as in A and S.

—— l. 26—for **तावकत्वे** read **स्तावकत्वे** as in A and S.

P. 267, l. 1—for **मावमंस्थाः** read **मैवम्मंस्थाः** as in A and F. N.

—— „ —for **येन** read **ये** as in S.

—— l. 4—Omit **ऋषयश्च प्रथितप्रभावा**, not found in S.

—— l. 10—for **निर्देश** read **निर्देशे** as in S and F. N.

—— l. 17—for **भृगुर्गगं** read **भृगुगर्गं** as in S.

—— l. 18—for **न तत्र** read **तत्र** as in A.

—— l. 21—Omit **गोत्रस्य**, not found in S and A.

P. 268, l. 2—for **आदिमत्ता** read **आदिमता** as in S, or **आदिपितृनामधेयेन** as in A.

VERSE CXCV

सोमसदः—V. L. **सोमसुताः** (Nārāyaṇa and Nandana).

मारीचा—V. L. **मारीच्या**

P. 268, l. 15—for कृतकरणाधिततया read कृतकरणीया as in A and F. N.

—— l. 17—for मसिद्धाः read प्रसिद्धाः as in A and S.

VERSE CXCVI

P. 268, l. 21—for नित्यं read पित्र्यं as in A and F. N.

VERSE CXCIX

अनग्निदग्धानग्निदग्धान्—V. L. (*a*) अनग्निदग्धाग्निदग्धान् ; (*b*) अग्निदग्धाननिदग्धान् (Kullūka).

बर्हिषदस्तथा—V. L. (*a*) बर्हिषदोऽपि च ; (*b*) बर्हिषदोऽपरान् (*c*) बर्हिषदोबहून् (Nārāyaṇa) ; (*d*) बर्हिषदोऽग्निजान् (*e*) बर्हिषदोपहान् (Nandana.)

P. 269, l. 20—for चैवं read वैवं as in S.

After 199 some Mss. have the following additional verse :—

अग्निष्वात्ताहुतैस्तृप्ताःसोमपास्तुतिभिस्तथा ।
पिण्डैर्बर्हिषदः प्रीताः प्रेतशुद्धिजभोजने ॥

VERSE CCI

देवमानवाः—V. L. देवदानवाः

चरं स्थाण्वनुपूर्वशः—V. L. स्थावरं च चरिष्णु च

CCII

अथो वा—V. L. (*a*) अथवा (Madanapārījāta, p. 290); (*b*) अपि वा (Aparārka, p. 488).

राजता—V. L. रजता (Smṛtisāroddhāra, p. 277).

P. 270, l. 12—for सौवर्णेन read सौवर्णानि as in S.

—— l. 16—for तत्र । च read वा

—— „ —for मध्यमा read मृ । मयामा

—— „ —for भवतुवादः read भवतु । अनुवादः

—— ll. 17-19—from इत्येवं...रोपेण भवतु should be omitted.

VERSE CCIII

विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते

P. 270, l. 26—for शुदिस्यते read शुपदिस्यते as in A and F. N.

VERSE CCIV

नियोजयेत्—V. L. निवेदयेत् (Aparārka, p. 476).

P. 271, l. 3—for आरक्षं तत्प्रासं read आरक्षः तत्प्रासं as in S and A.

P. 271, l. 4—after शब्दः add रक्षार्थमिव as in S and A.

VERSE CCV

तदीहेत—V. L. समीहेत (Hemādri-Shrāddha, p. 1045).
क्षिप्रं—V. L. शीघ्रं (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 526).

P. 271, l. 12—for देवानां read दैवानां

VERSE CCVI

शुचिं देशं—V. L. शुचिदेशं (Nīrṇayasindhu, p. 268).

P. 271, l. 16—for दैवो......वृत्तिकेनैव read दैवोपक्रमता प्रावृत्तिकेनैव as in N.

VERSE CCVII

जलतीरेषु—V. L. नदीतीरेषु

P. 272, l. 15—for आद्येनित्य read आद्येनात्यन्त as in S A and F. N.

VERSE CCIX

देवपूर्वकम्—V. L. दैवपूर्वकम्, adopted by Medhātithi.

VERSE CCX

तिलानपि—V. L. तिलांस्तथा

P. 273, l. 12—for सेनहिते मा read नहितेऽमा as in S and A.

VERSE CCXI

अग्नेःसोमयमाभ्यां—V. L. अग्निसोमयमानां (noted in Hemādri-Shrāddha, p. 1353).

VERSE CCXII

P. 274, l. 1—before मोषितेन add तत्र as in A.

—— l. 9—before प्राप्नोति add न

—— l. 12—for इहतु read यदिहि

—— l. 14—for विकारा उच्यन्ते read विकारः । उच्यते

—— l. 19—for भार्याविवाहे read भार्याद्विर्वायादिर्वा ।

—— l. 23—for न चे......त्यागोऽस्ति read न चेदग्न्याधानं श्राद्धाङ्गम् । तथा सति न तदर्थांगस्योत्पत्तिः श्राद्धं वा वर्तते । न चाप्यत्यागोऽस्ति ।

P. 275, l. 6—for ततश्च read न च as in F. N.

—— l. 9—for तदा read तथा as in A.

VERSE CCXIII

पुरातनान्—V. L. पुरातनाः—adopted by Medhātithi, who notes the other also.

श्राद्धे येनान्—V. L. श्राद्धयेनान्

P. 275, l. 19—for येवं read कथमेवं

VERSE CCXIV

कृत्वा—V. L. हुत्वा (Madanapārijāta, p. 601).

आवृत्परिक्रमम्—V. L. (*a*) आवृत्य विक्रमम्; (*b*) आवृत्परिक्रमः (Madanapārijāta, p. 601).

भुवि—V. L. शनैः—noted by Medhātithi.

VERSE CCXV

समाहितः—V. L. विशेषतः

P. 276, l. 15—for ततः पृथक् चरुसाधनीयः read उत पृथक् चरुः साधनीयः; A reads चरुसाधनाय

VERSE CCXVI

ततस्तांस्तु—V. L. (*a*) पितृभ्यस्तु (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 754; Aparārka, p. 507); (*b*) पितृभ्यश्च (Hemādri-Shrāddha, p. 1449).

तांस्तु—V. L. तांश्चैव Smṛtitattva, p. 177).

तेषु दर्भेषु तं हस्तं—V. L. (*a*) तेषु पिण्डेषु तौ हस्तौ; (*b*) तेषु पिण्डेषु तं हस्तं (Aparārka, p. 507).

निमृ'ज्यात्—V. L. निमृज्याद् (Madanapārijāta, p. 601).

भागिनम्—V. L. भागिनौ

P. 277, l. 1—for ऊष्मा च संक्रामति read ऊष्मावसम्पर्काद् as in F. N.

VERSE CCXVII

षडृतूंश्च—V. L. षडृतून् (Hemādri-Shrāddha, p. 1451).

परावृत्य—V. L. परावर्त्य

मन्त्रवत्—V. L. मन्त्रवित्

P. 277, ll. 16—17—for यथावाक्यं प्राणानासिका read यथाशक्यं प्राणानासित्वा as in S.

VERSE CCXVIII

अवजिघ्रेत्—V. L. अभिजिघ्रेत् (Aparārka, p. 508).

VERSE CCXIX

त्वल्पिकां—V. L. स्वल्पिकां (Shrāddhakriyākaumudī, p. 362).
तेनैव—V. L. (*a*) तानेव (do.); (*b*) ता एव (Hemādri-Shrāddha, p. 1476).

P. 278, l. 5—for ब्राह्मणोऽयं read ब्राह्मणो यं

——l. 17—for वचनैरेव read वचनम्

VERSE CCXX

श्राद्धं—V. L. श्राद्धे

P. 278, l. 24—for यथा ब्राह्मण read यथा ब्राह्मणा as in A and S.

P. 279, l. 1—for पितृभ्योहितं read पितुरभ्योदितं

——l. 2—for स्वाभ्येवानोत्पत्तौ read स्वाभ्योत्पत्तौ as in A.

——l. 5—for तस्माद्दृष्टा read तस्माददृष्टा as in A.

VERSE CCXXI

निवृत्तः स्यात्—V. L. (*a*) तु वृत्तः स्यात् (Shrāddhakriyākaumudī, p. 353); (*b*) तु वृत्तस्य: (Madanapārijāta, p. 542).
स नाम—V. L. स्वनाम (*Madanapārijāta, p.* 542).

P. 279, l. 13—for निवृत्ती S and A read निवृत्तो

VERSE CCXXII

कामं वा समनु—V. L. कामाद्वा तदनु (Shrāddhakriyākaumudī, p. 554).
स्वयमेव—V. L. यथोक्तवत्
समाचरेत्—V. L. तदाचरेत्

P. 279, l. 16—for अनुज्ञात्वाऽपि मातामहम् read अनुज्ञां पितामहात् as in J and F. N.

——l. 17—for पृथ्व कामं read पृथक्कामं as in J.

VERSE CCXXIII

प्रयच्छेत् — V. L. प्रयच्छेत

VERSE CCXXIV

तूपर्सं—V. L. क्षुपर्सं (Aparārka, p. 492).
उपसंगृह्य—V. L. उपसंवृत्य
निक्षिपेत्—V. L. संक्षिपेत्

P. 280, l. 2—for रसवत्यगारादीनां read रसवत्यागारादानीव

——l. 5—for गुम्यमिदं S reads ऊर्जमिदं

VERSE CCXXV

उभयोर्हस्तयोर्मुक्तं—V. L. मुक्तं हस्ताभ्यां हस्ताभ्यां (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 545).

VERSE CCXXVI

प्रयतः—V. L. यततः (Smṛtitattva, p. 229).
पूर्णं—V. L. (*a*) सम्यक् (Smṛtitattva, p. 229; Aparārka, p. 493); (*b*) विद्वान्, (Shrāddhakriyākaumudī, p. 158).
विन्यसेत्—V. L. विन्यस्य (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 545).

P. 280, l. 19—for एवामेतत् read एवामेव as in S.

VERSE CCXXVII

मूलानि च—V. L. सुरसानि
सुरभीणि—V. L. विविधानि

VERSE CCXXVIII

परिवेषयेत—V. L. (*a*) परिवेषयेत् (Smṛtitattva, p. 230); (*b*) परिवेषयेत् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 546).

उपनीय तु तत्सर्वं—V. L. (a) उपनीय सर्वमेतद् (Hemādri-Shrāddha, p. 1368); (b) उपनीतं सर्वमेतद्

P. 280, l. 27—for क्षुज्ज्वपिकरम्बोपाद्यानमावर्जनम् read क्षुज्ज्वपिकरम्बपात्राभ्यामावर्जनम् as in S.

——l. 28—for अपेक्षितं read आपेक्षिकः as in N.

—— „ —for तेषामन्तिके read तावतोऽन्तिके as in S and F. N.

Between the two halves of 228, the Smṛtitattva (p. 229) inserts another line—आमिषं पानपात्रं च भोक्तुर्दक्षिणतो न्यसेत्।

VERSE CCXXIX

नाश्रमापातयेत्—V. L. (a) न चाश्रम्पातयेत्; (b) न चाश्रु पातयेत्

VERSE CCXXX

अन्नं—V. L. (a) अश्रु ; (b) अस्रं

VERSE CCXXXI

ब्रह्मोद्याश्च—V. L. (a) ब्राह्मणाख्यानश्च ; (b) ब्रह्माद्याश्च noted by Medhātithi and adopted by Hemādri-Shrāddha, p. 231.

P. 281, l. 23—for स्वरमाकुल read स्वरमाकृत्य as in S and A.

—— l. 24—for ब्रह्मोद्यं च read ब्रह्माद्याश्च

VERSE CCXXXII

पित्र्ये—V. L. पैत्र्ये (Hemādri-Shrāddha, p. 1069).
पुराणानि खिलानि—V. L. पुराणान्यखिलानि

VERSE CCXXXIII

भोजयेच्च शनैः शनैः—V. L. भोजयेदाशनं शनैः (Hemādri-Shrāddha, p. 1026).

परिचोद्वेद्—V. L. परिबोधयेत

P. 282, l. 7—for परिशुकेन read परमयुक्तेन as in A and S.

—— l. 9—for कतिचिद्ग्रासा ग्रहीतव्या ह्येतत्सम्यक् read कति-चिद्ग्रासान् गृहीत साध्वेतत्सम्यक् as in A.

—— l. 11—for शुचयै read शुद्ध्यै

VERSE CCXXXIV

चासनं—V. L. चासने
तिलैश्चविकि—V. L. तिलैश्चावकि

VERSE CCXXXVI

स्तेच—V. L. श्वैव (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 748).

P. 283, l. 5—for उच्छिष्टदानत्वात् read उच्छिष्टत्वात् as in S.

—— l. 11—for सत्यमपि मया read सत्यमभिनया as in S.

VERSE CCXXXVII

तुष्मा.. त्यन्ने—V. L. तुष्यां...त्यन्नं
पितरस्तावद्श्नन्ति—V. L. तावदश्नन्ति पितरो (Smṛtitattva, p. 223).

VERSE CCXXXVIII

P. 283, l. 18—for यत्तु read ये तु as in S.

—— l. 20—after हिते add प्राक्सूत्रादेस्तु न निषेधः । नहि तत्र वेष्टनव्यवहारो लोके, which wrongly appears in l. 22 below.

—— l. 22—transpose प्राक् सू (not पि) त्रा...लोके to line 20.

VERSE CCXXXIX

कुक्कुटः श्वा—V. L. वराहश्च

P. 284, l. 1—for श्वस read स्वस as in N.

—— l. 5—for नपुंसकम् read नपुंसकः as in S.

VERSE CCXL

वीक्ष्यते—V. L. वीक्षितम् (Aparārka, p. 472).
कर्मणि—V. L. हविषि
तद्गच्छ—V. L. तद्भव (Shrāddhakriyākaumudi, p. 105).

VERSE CCXLI

वरवर्णजः—V. L. वरजस्तथा (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 521).

P. 284. l. 15—for जडप्रकृतित्वात् read प्रकृतत्वात् as in S.

—— l. 16—for स्वप read स्वाप

VERSE CCXLII

पुनः—V. L. ततः (Aparārka, p. 472).

VERSE CCXLIII

उपस्थितम्—V. L. उपागतम् (Aparārka, p. 500).
शक्तितः प्रतिपूजयेत्—V. L. यथाशक्ति प्रपूजयेत्

VERSE CCXLV

पित्र्ये—V. L. पित्रोः (Mitākṣarā, on p. 239).

P. 285, l. 13—after भागधेयम् add भागएव as in S.

—— l. 15—for स्वतन्त्राः सन्त्येतु read स्वतन्त्रे तु as in S.

VERSE CCXLVI

पित्र्ये—V. L. पित्र्यं (Aparārka, p. 504).

VERSE CCXLVII

चासपिण्ड—V. L. असपिण्ड (as quoted by Medhātithi in the next verse).

संस्थितस्य—V. L. संस्कृतस्य

P. 285, l. 25—for मृतस्या सह पिण्ड read मृतस्यासहपिण्ड

P. 286, l. 9—for पितृपिता read पित्रेपिता

VERSE CCXLVIII

P. 286, l. 14—omit न before सपिण्डी

—— ll. 14-15—for पितृनावाहयेत् । तत्र पुनः प्रेतं read पितृनावाहयेत्तत्र पुनः प्रेतं. This verse is quoted in Mitākṣarā (on Yājña. I. 253-54)—where it is found as follows:—सपिण्डीकरणं श्राद्धं देवपूर्वं नियोजयेत् पितृनेवाशयेत्तत्र पुनः प्रेतश्च निर्दिशेत्. But Medhātithi later on (p. 289, l. 18) criticises the reading न निर्दिशेत् and adopts च निर्दिशेत्

P. 286, l. 20—for विद्वानुद्दिश्य read बहूनुद्दिश्य

—— „ —for वचन गृहीतं read वचनमनुगृहीतं as in A.

—— l. 22—for सर्वदेव read सर्वदैव

—— ll. 25-26—यदि......युक्तं read यदि तावत्सम्मीलितादर्शदाने तदयुक्तं

P. 287, l. 10—for श्राद्धेकर्त read श्राद्धेविकर्त as in A.

—— l. 27—for अमावास्यायास्तत्प्राप्तौ read अमावास्याया उत्पत्तौ as in N and A.

P. 288, l. 16—after विधिप्यते add स as in A.

—— l. 24—for जैनेन read गः तं च

—— l. 25—for पूर्वप्रति read पूर्वं प्रति

—— l. 26—for चतुर्थैः शब्दः read चतुर्थशब्दः as in S.

P. 289, l. 2—for यथाऽयं read यथायं as in S.

—— l. 4—for तद्वाच्यं read तद्वाच्यं as in S.

—— l. 23—for यथमेतानि read यथेतानि as in S.

—— „ —for किमयामावास्यायां read किममावास्याया as in A.

P. 290, l. 3—for गाश्नीयते read गाश्नीयते as in A and N.

VERSE CCXLIX

भुक्त्वा—V. L. कृत्वा (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 539).
अवाक्शिराः—V. L. अवाङ्मुखाः

VERSE CCL

P. 290, l. 21—for प्रकरणार्थेश्च read प्रकरणाच्च as in S.

VERSE CCLI

ततः—V. L. पुनः
अग्निमो—V. L. अग्नितो (Medhātithi).
रम्यतां—V. L. गम्यतां (Rāghavānanda).

P. 290, l. 24—for स्वपार्थ read स्वपार्थे

—— l. 26—for अन्नशेषमात्रं मृग्यते। संनिहितं गृह्णाति read अन्नशेषमा न मृगयते सन्निहितं तु गृह्णाति as in A and S.

P. 291, ll. 1-2—for अग्नि—मो read अग्नितो

VERSE CCLII

स्वदितमित्यपेव—V. L. (*a*) स्वदितमित्येव; (*b*) स्वधेत्येव तु (Medhātithi, Govindarāja, Nandana and Rāghavānanda).

VERSE CCLIII

अनुज्ञातस्ततो—V. L. (*a*) अनुज्ञातश्च तैः (*b*) अनुज्ञातस्तु तैः (Aparārka, p. 504)

P. 291, l. 10—for ज्ञातोऽस्तु read ज्ञातः। यतोऽस्तु

VERSE CCLIV

स्वदितमित्येव—V. L. स्वदस्वित्येव—noted by Medhātithi.
सुशृतम्—V. L. (a) सुश्रुतम्; (b) सुश्रितम्
गोष्ठे तु—V. L. गोष्ठेषु (Shrāddhakriyākaumudī, p. 177).
रुचित—V. L. रोचित

P. 291, l. 15—for स्वादितम्—read स्वदितम्

—— „ —for स्वदित read स्वदतु

VERSE CCLV

अपराह्णस्तथा…तिलाः—V. L. अपराह्णस्तिला…स्तथा (Hemādri-Shrāddha, p. 1172).

P. 291, l. 21—for पितव्याः । अन्यानि read पितव्यान्येतानि as in S and A.

——l. 22—for पराह्णे मतः read पराह्णो नै as in A, S and J.

VERSE CCLVI

दर्भाः पवित्रं—V. L. दर्भैः पवित्रं (Nandana).
सर्वशः—V. L. शक्तितः (Nandana).

P. 292, l. 4—for पश्चोक्तं पूर्वोक्तं वा read यच्च पूर्वोक्तं as in S.

VERSE CCLVII

सोमो—V. L. (a) सोमं (Aparārka, p. 500); (b) सोमौ (Aparārka, p. 551).

P. 292, l. 11—for तद्दुविकारा read तद्विकारा

——l. 15—for मद्दैः read मद्दंम्

—— „—drop the किं before इन्द्र

—— l. 16—for रमाश्रितविशेषेण तद्व read रमाश्रिते विशेषे एतद्व as in S.

VERSE CCLVIII

नियतो वाग्यतः शुचिः—V. L. (*a*) नियतो वाग्यतः शुचिः; (*b*) प्रयतोविधिपूर्वकं.

VERSE CCLIX

शेषं—V. L. देयं

After 259 some Mss. have the following verse :—

अन्नं च नो बहु भवेदतिथींश्च लभेमहि ।
याचितारश्च नः सन्तु मा च याचिष्म कं चन ॥

This occurs in Bauddhāyana quoted in Nīrṇayasindhu (p. 330); others again have this second verse also—

श्राद्धभुक् पुनरश्नाति तदहर्यो द्विजाधमः ।
प्रयाति शूकरीं योनिं कृमिर्वा नात्र संशयः ॥

VERSE CCLXI

पुरस्तात्—V. L. परस्तात्

खादयन्त्यन्ये—V. L. खादयन्त्येतान् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 563).

P. 293, l. 10—for पुरस्तात् read परस्तात्

—— „ —for हविः A, S and J. read केचित्

—— l. 11—for नुदितम् read नूदितम्

—— l. 12—for पुरस्तात् read परस्तात्

VERSE CCLXII

—— l. 17—for पतिव्रता read पतिभक्ता

VERSE CCLXIII

प्रजावन्तं सात्त्विकं धार्मिकं तथा—V. L. धार्मिकं च सात्त्विकं च बहुश्रुतम् (Shrāddhakriyākaumūdī, p. 215).

सूते—V. L. (*a*) विन्देत् ; (*b*) विन्द्यात् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 563).

यशोमेधा—V .L. यशोविद्या (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 563).

तथा—V. L. शुचिम् (Aparārka, p. 550).

VERSE CCLXIV

सत्कृतं—V. L. शक्तितो (Aparārka, p. 512).
भोजयेद्—V. L. पूजयेत् (Aparārka p. 512).

P. 294, l. 1—for चोच्यते read चोच्यते as in S.

VERSE CCLXV

विप्रा विसर्जिताः—V. L. विप्रविसर्जनम् (Puruṣārthachintāmaṇi, p. 426).

P. 294, l. 7—for तत्र read तत्र as in S.

VERSE CCLXVI

हविर्यच्चिरात्राय—V. L. यद्धविश्चिरकालाय-(Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

कल्प्यते—V. L. कल्पते (Aparārka, p. 500).

P. 294, l. 19—for केनचि...नैवं read कल्पते दीर्घकालतृप्तये जायते, केचिदनन्तैव

VERSE CCLXVII

तृप्यन्ति—V. L. प्रीयन्ते (Mitākṣarā on 1. 257); also Parāshara-mādhava, p. 705 and Aparārka. p. 552.

रश्मि—V. L. रति (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

VERSE CCLXVIII

शाकुनेनाथ—V. L. शाकुनेनेह (Parāsharamādhava, p. 705).

VERSE CCLXIX

छाग—V. L. शाश (Gadādharapaddhati-Kala, 536).

पार्षतेन च—V. L. (*a*) पार्षतेनेह—(Parāsharamādhava, p. 706) (*b*) पार्षतेनाथ (Hemādri-Shrāddha, p. 586).

वेणस्य—V. L. (*a*) वैणेयं ; (*b*) वेनस्य

Between verses 269 and 270 some Mss. have the following—महावैणेयमांसेन पार्षतेनाथ सह वै (V. L. रौरवेण नवैव तु), which is quoted in Hemādri-Shrāddha, p. 586.

VERSE CCLXX

शशकूर्मयोस्तु मांसेन—V. L. (*a*) शशकूर्मैकमांसेन ; (*b*) शशकूर्मस्य मांसेन ; (*c*) शशकच्छपमांसेन

VERSE CCLXXI

च—V. L. (*a*) तु ; (*b*) वा
वार्ध्री—V. L. वार्ध्रि (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

VERSE CCLXXII

शल्काः—V. L. (*a*) शल्कः (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536) ; (*b*) शल्कं

खड्गलोहा—V. L. खड्गगोधा (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

कल्प्यन्ते—V. L. कल्पन्ते (Shrāddhakriyākaumudī, p. 14).

P. 295, l. 19—for कृष्णो वास्तुकमेदे read कृष्णवास्तुकमेदा as in J.

VERSE CCLXXIII

मधुना मिश्रं—V. L. (*a*) मधुसम्मिश्रं ; (*b*) मधुसंयुक्तं (Aparārka, p. 555).

P. 296, l. 7—for दश्य read दद्य

VERSE CCLXXIV

कुले भूयात्—V. L. (*a*), कुले जातो ; (*b*) कुले आयात्

प्राक्छाये—V. L. प्राक्छायां (noted by Medhātithi). This verse is omitted by Govindarāja.

P. 296, l. 17—for यत्तु read ये तु as in S and A.

VERSE CCLXXV

मन्त—V. L. मन्य

VERSE CCLXXVI

प्रशस्ता—V. L. **प्रसिद्धा**

VERSE CCLXXVII

सर्वान्—V. L. **अर्थान्**

After verse 227 Nandana and some manuscripts read the following additional verses—which are quoted in Puruṣārtha-chintāmaṇi (p. 405),—in Hemādri-Kāla, p. 509,—and in Smṛtisāroddhāra, p. 193—

कुर्वन् प्रतिपदि श्राद्धं सुरूपान् लभते सुतान् ।
कन्यकास्तु द्वितीयायां तृतीयायां तु वन्दिनः ॥
पशूंश्क्षुद्रांश्चतुर्थ्यां च पञ्चम्यां शोभनान् सुतान् ।
षष्ठ्यां घृतं कृषिं चैव सप्तम्यां लभते नरः ॥
अष्टम्यामपि वाणिज्यं लभते श्राद्धदः सदा ।
स्यान्नवम्यामेकखुरं दशम्यां द्विखुरं तथा ॥
एकादश्यां तथा रूप्यं ब्रह्मवर्चस्विनः सुतान् ।
द्वादश्यां जातरूपं च रजतं कुप्यमेव च ।
ज्ञातिश्रैष्ठ्यं त्रयोदश्यां चतुर्दश्यान्तु सुप्रजाः ।
प्रीयन्ते पितरश्चास्य ये शस्त्रेण रणे हताः ।
पक्षाद्यादिषु निर्दिष्टान् विपुलान् मनसः प्रियान् ।
श्राद्धदः पञ्चदश्यां तु सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥

VERSE CCLXXX

चैवाचिरोदिते—V. L. **चैव तिरोहिते** (Hemādri-Kāla, p. 486).

P. 298, l. 5—for **प्रतिषेधा** read **प्रतिषेधाद्** as in N.

VERSE CCLXXXI

पाञ्चयज्ञिकम्—V. L. (*a*) **पाञ्चयज्ञियम्** ; (*b*) **पञ्चयज्ञिकम्** (Aparārka, p. 420).

VERSE CCLXXXII

पैतृयज्ञियो—V. L. **पैतृयज्ञिको** adopted by Medhātithi.
लौकिकेऽग्नौ—V. L. **लौकिकाग्नौ** (Nirṇayasindhu, p. 111).

द्विजन्मनः V. L. विधीयते (Nirṇayasindhu, p. 111).

P. 298, l. 21—for प्रत्यभोजनो read प्रत्यभोजिनो

—— „ —for स्माभिरत्यभुक्तं read स्माभिर्भुक्त

P. 299, l. 1—for पिण्डपितृयज्ञो read पिण्डपितृयज्ञ : पितृयज्ञो as in N and F. N.

—— l. 7—for दार्शं read दर्शं as in S.

VERSE CCLXXXIII

द्विजोत्तमः—V. L. समाहितः
कृत्स्न—V. L. सर्वं (Hemādri-Shrāddha, p. 946).

VERSE CCLXXXIV

प्रपितामहांस्तथाऽऽदित्यान्—V. L. (*a*) प्रपितामहानादित्यान् ; (*b*) प्रपितामहांश्चादित्यान् ; (*c*) प्रपितामहांस्त्वादित्यान्
पुरातनी—V. L. सनातनी (Hemādri-Shrāddha, p. 64).
तु—V. L. च (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 562).

P. 299, l. 16—for वस्याया read वस्वाद्या as in A.

VERSE CCLXXXV

वाऽमृत—V. L. चामृत
विघसो—V. L. विघसं
भुक्तशेषं—V. L. भृत्यशेष' adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.
तु—V. L. स्यात्
पंतथा—V. L. पमथा

P. 299, l. 27—for अन्यत्तु read अन्ये तु as in A and S.

P. 300, l. 2—for स्याग्रह् read स्यापह् as in A and F. N.

VERSE CCLXXXVI

पाञ्चयज्ञिकम्—V. L. पाञ्चयाज्ञिकम्

P. 300, l. 7—for सोपगते···प्रयोजनानि read सः । तौ···प्रयोजनौ

Adhyaya IV

VERSE I

गुरौ द्विजः—V. L. गुरोःकुले (Samskāramayūkha, p. 64).

P. 301, l. 14—for वसेत् read वसन् as in A and S.

VERSE II

अद्रोहेणैव—V. L. अद्रोहेण च (Vidhānapārijāta II, p. 246; and Madanapārijāta, p. 215).

P. 301, l. 23—for सामान्यैः read सामान्यस्य as in S.

VERSE IV

जीवेत्तु—V. L. (*a*) जीवेत् (Parāsharamādhava, p. 309); (*b*) जीवेच

अपि वा—V. L. जीवेत् (Vidhānapārijāta II, p. 246).
कदाचन—V. L. कथंचन (Parāsharamādhava, p. 309).

P. 301, l. 17—for प्रयोजनं वा read प्रयोजनं च as in S.

—— l. 18—for जीव्यत read जीवितव्यम् as in S.

—— „ —for स्तवनार्थैः read सूचनार्थैः

VERSE V

भैक्षं—V. L. मोक्षं (Parāsharamādhava, p. 309).

P. 301, l. 26—for मृतमिव read मृतमेव as in S.

P. 302, l. 17—for युक्तिमता read युक्तिमती as in S.

—— l. 20—for आत्मादिर्ना read आत्मादिना as in A.

—— l. 23—for स्थितिमेतत् S reads विस्थितमेतत्, which is better.

—— l. 25—for याजयित्वा read याचित्वा

VERSE VII

कुसूल—V. L. कुशूल
धान्यको—V. L. धान्यिको (noted by Medhātithi).
त्र्यहैहिको—V. L. द्व्यहैहिको (Nandana).
In place of this verse Vidhānapārijāta II (p. 247) has only one line—कुसूलकुम्भीधान्यो वा त्र्यहिकोऽश्वस्तनोऽपि वा

P. 303, l. 12—for धान्यक read धान्यिक as in F. N.

—— l. 21—Before कुटुम्बस्य add ईहायाम्भवमैहिकम् त्र्यैहिकी as in S.

VERSE VIII

चैतेषां—V. L. सर्वेषां (Madanapārijāta, p. 216).
ज्यायान्परः—V. L. यायावरः (Madanapārijāta, p. 216).

P. 305, ll. 3-4—for व्यवस्थामाह । परिग्रहो read व्यवस्था । महा-परिग्रहो as in S and N.

—— l. 4—Omit 'ऽप्राहे पुत्रो'

VERSE IX

द्वाभ्यामेक—V. L. द्वाभ्यामन्य (Samskāramayūkha, p. 131).

P. 305, l. 10—after पुत्रत्वापि add प्रकृतापि

—— l. 11—for याचितयाच्याय read याचितयाचकयाय

P. 306, l. 13—for ज्यायान्पर read यायावर

VERSE X

306, l. 24—for तद्वार read तद्द्वार as in N.

VERSE XI

वृत्तं—V. L. वृत्तिं

P. 307, l. 15—Before वर्तनार्थे add च as in S.

VERSE XII

सुखार्थी—V. L. सुखार्थं (Aparārka, p. 170).
हि सुखं—V. L. तु सुखं

VERSE XIII

"Nandana places verse 15 immediately after verse 12."
—*Buhler*.

P. 307, l. 26—for युज्यते read लुप्यते

VERSE XV

विद्यमा—V. L. कल्पमा, adopted by Medhātithi.
यतस्ततः—V. L. समन्ततः

VERSE XVI

प्रसज्येत—V. L. प्रसज्जेत

VERSE XVII

P. 309, l. 6—for लाभा भवन्ति read लाभो भवति as in S.

VERSE XVIII

P. 309, l. 15—for गीयते read जीर्यते as in S.

—— „ —for धर्मेष read धर्मः प्र

—— l. 16—for भवितव्यं read भावितव्यं as in A.

VERSE XIX

धन्यानि—V. L. धर्म्याणि (Viramitrodaya-Saṃskāra, p. 509); but under Āhnika (p. 155) the same work reads धन्यानि

अवेक्षते—V. L. वीक्षेत

P. 309, l. 24—Before ऋद्धि add चर्चा

VERSE XX

P. 310, l. 3—for इचेरनभि read इचेरभि as in S.

Between verses 19 and 20 some manuscripts have the following additional verse :—

शास्त्रस्य पारं गत्वा तु भूयोभूयस्तदभ्यसेत् ।
तच्छास्त्रं शबलं कुर्यात् न चाधीत्य त्यजेत्पुनः ॥

VERSE XXI

च सर्वदा—V. L. तथैव च

P. 310, l. 11—for बहानिः read बाह्यानिः as in A.

—— „ —for यतो read न as in A.

—— l. 12—for भेदहे read भेदेहे as in A.

—— „ —for प्रासेन read ग्रामेन as in S.

VERSE XXII

P. 310, l. 16—for व्यापार read व्यापारा as in A and S.

—— „ —for देह read वेद

—— l. 24—for सङ्गममेव read संयममेव

VERSE XXIII

P. 311, l. 7—for आत्मशुचाभा read आत्मज्ञाभाas in A.

VERSE XXIV

परयन्तो—V. L. पश्यन्ति

P. 311, l. 17—for तुल्यं read कृतं as in F. N.

—— l. 19—for प्रभिता read मिप्रेता

—— l. 25—for ज्ञायते न तत् ज्ञानं वेद read ज्ञायते येन तज्ज्ञानं च न वेद as in S.

VERSE XXV

होत्रं च—होत्रं तु
सुनिशोः—V. L. ऽहर्निशं

P. 312, l. 5—for सिकार्यां read सिकानां as in A and S.

—— l. 8—for प्रतिपत्ति read प्रतिपतत्

—— l. 9— do.

—— l. 17—for द्विशब्दो read सुशब्दो as in S.

—— l. 18—Omit दर्शेन यजेत ; not in S.

VERSE XXVI

त्वयनादौ ते—V. L. (*a*) ह्ययनादौ तु ; (*b*) त्वयनान्ते तु ; (*c*) ह्ययनस्यान्ते (Aparārka, p. 217) ; (*d*) त्वयनस्यादौ

P. 313, l. 4—for विमिश्रत्वोप read विमितत्वोप

—— l. 5—for प्रवर्तं read वर्तं

Between the two lines of verse 26 Aparārka has an additional line चतुर्षु चतुर्षु मासेषु चातुर्मास्यादियागैः

VERSE XXVII

P. 313, l. 26—for यद्यपि read अत्रापि as in A.

—— l. 27—for येष्य read चेष्य as in S.

P. 314, l. 2—for कालतावाऽवगन्तव्या read कालएवावगन्तव्या as in S.

P. 314, l. 7—for यदुक्त read यद् उक्त as in S.

—— l. 8—for एतं read एतान्

VERSE XXIX

शक्तितोऽनर्चितः—V. L. ऽनर्चितः शक्तितो

P. 314, l. 20—for प्रकल्पनाय read प्रकल्पयितुं as in S.

VERSE XXX

नार्चयेत्—V. L. वर्जयेत् (Aparārka, p. 170).

VERSE XXXI

गृहमेधिनः—V. L. गृहमागतान् (Nandana).
च वर्जयेत्—V. L. विवर्जयेत्

P. 315, l. 14—for विद्यार्थ...बन्धः read विद्यार्थजिज्ञासानिवृत्ताः as in S.

—— l. 24—for सम्भवेऽपि read सम्भवे सति as in S.

VERSE XXXII

P. 316, l. 3—for तदुक्तं read तद्युक्तं.

VERSE XXXIII

स्नातकः—V. L. ब्राह्मणः (Prāyashchittavivēka, p. 403).
धनमन्विच्छेत्—V. L. धनमन्विच्छन्.

P. 316, l. 24—for शाखान्त read शाखान्तर as in S.

—— l. 26—for दाहृतं read दाहतं as in S.

P. 317, l. 1—for प्रतिषिध्यते read प्रतिषिध्येत् as in A.

—— l. 7—Omit एकैकविंशत्यायोगः—not in S.

—— l. 12—for धृते read विधृते as in S.

—— l. 15—for धनवत्वे read धनबहुत्वे as in S.

—— l. 16—for तिष्य read तिष्यं as in N.

VERSE XXXIV

शक्तः—V. L. युक्तः (Rāghavānanda).

P. 317, l. 21—for कल्पयते read कल्पयेत as in N.

—— l. 23—for नेच्छते read नेच्छेते as in 23.

VERSE XXXV

शुक्लाम्बरः V. L. शुद्धाम्बरः.
चैव युक्तः—V. L. नित्ययुक्तः.

P. 318, l. 3—for श्रुति read शुद्धि as in S.

—— ll. 4—5—for मजीर्णानितिचेलगुरु read मजीर्णानि गुरु as in S.

VERSE XXXVI

P. 318, l. 8—for यस्य read यस्य

—— l. 11—for दिना read दीर्णा as in S.

—— l. 16—for दशुचित्वस्यानेन दोषः read दशुचित्वस्य नैव दोषः as in S.

P. 318, l. 17—for तथैव read वाच्यार्थः

P. 318, l. 18—for संनिषेव्य read संनिवेश्य

Between verses 36 and 37 some Mss. read the following additional verse—पाने तथैव संयोगान्नित्यं मेध्यः कमण्डलुः ।
ब्राह्मणाः सर्वतो मेध्यास्तेषां चैव कमण्डलुः ॥

VERSE XXXVII

नास्तं यान्तं कदाचन—V. L. अस्तं यान्तमपि क्वचित् (Vidhānapārijāta II, p. 476).

त्यं नास्तं यान्तं—V. L. (a) त्यं नास्तमेतं ; (b) त्यं नास्तं येतं ; (c) त्यं नास्तं यन्तं ; (d) त्यमस्तं यन्तं (Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 124).

नोपसृष्टं—V. L. नोपरक्तं (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 494).

VERSE XXXVIII

स्वरूप—V. L. स्वं रूप

VERSE XXXIX

प्रदक्षिणानि कुर्वीत—V. L. प्रदक्षिणं प्रकुर्वीत (Aparārka, p. 176).

P. 319, l. 19—for सर्वा read सर्वार्थम्

—— l. 21—for महापथान् read साहपथान् as in S.

VERSE XL

तया सह—V. L. कदाचन

VERSE XLI

ह्युपगच्छतः—V. L. म्युपगच्छतः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).
बलं—V. L. यशः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).

VERSE XLII

चक्षुः—V. L. चैव.
विवर्जयतः—V. L. विपर्यस्यतः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).
तेजोबलं—V. L. (*a*) यशश्चक्षुः ; (*b*) लक्ष्मीर्यशः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 562).
प्रवर्धते—V. L. विवर्धते
युश्चैव प्रवर्धते—V. L. युश्च परिवर्धते (Hemādri-Kāla, p. 726).

VERSE XLIII

चाश्नत—V. L. वाश्नत (Saṁskāramayūkha, p. 71).
वा न चासीनां यथासुखम्—V. L. च न यथासुखमासिताम्

P. 320, l. 13—for प्रतिषेधद्वय read प्रतिषेधः । द्वय as in A and S.

—— l. 15—for पारक्षेप्या read पारिक्षेप्या

—— l. 22—for गत्वोपि read गतोपि

P. 321, l. 5—for तेष्वरिव read तद्वरिव

—— l. 9—for पूर्वमासायां read पूर्वमासाया

VERSE XLIV

प्रसवन्ती—V. L. (*a*) प्रसुवन्तीं (Aparārka, p. 181) ; (*b*) प्रस्नवन्तीं (V. L. noted in Madanapārijāta, p. 123).
तेजःकामो—V. L. श्रेयस्कामो

P. 321. l. 15—for अयन्तीं read अयन्ती

—— l. 16—for स्पृहयंतीं read स्पृहयति as in A.

—— „ —for वक्ष्यमाणां read वीक्ष्यमाणां

—— „ —for सर्वासु संख्याना read सर्वां सुसंख्याना

—— l. 17—for वेचयीया read नेचयीया.

After verse 45 some Mss. have the following additional verse :

उपेत्य स्नातको विद्वान् नेक्षेतग्नां परस्त्रियम् ।
सरहस्यं ससंवादं परस्त्रीषु विवर्जयेत् ॥

VERSE XLVI

Verses 46 and 47 are omitted by Nandana.
कदाचन—V. L. न शाद्वले (Vidhānapārijāta II., p. 153).

P. 321, l. 26—for चित्या read चित्यां

P. 322, l. 1—इति चः प्रेतिषेधः read च इतिप्रतिषेधे as in S.

VERSE XLVII

वाससा—V. L. वाससाम

P. 321, l. 6—for वासने read वासन्ने

—— „ —for यथाऽऽस्यम read यथाऽऽस्यर्थं as in S.

VERSE XLVIII

गाः—V. L. **गाम्**
कदाचन—V. L. (*a*) **कथंचन**; (*b*) **कदाचित् च** (Madanapārijāta, p. 43).

P. 322, l. 11—for **वर्चोंशो** read **पर्वांशो** as in S.

—— „ —for **वाक्यचक्रे** read **वायुचक्रे** as in S.

The verse printed as 52 in Gharpure's edition should come after 48, as it is found in A, N and S. That this is its right place is shown by the *Bhāṣya* also.

VERSE XLIX (LII of Gharpure's).

प्रत्यग्नि—V. L. **प्रत्यग्निं**
मोदकद्विजः—V. L. **मोदके द्विजः**
प्रतिगु—V. L. (*a*) **प्रतिगुं** (*b*) **प्रतिगां**
प्रतिवातं—V. L. **प्रतिसन्ध्यं**

VERSE L

काष्ठलोष्ठपत्रतृणादिना—V. L. **काष्ठं पत्रं लोष्टं तृणानि वा** (Aparārka, p. 34 and Vīramitrodaya-Āhnika, p. 25).

VERSE LII

वाच—V. L. **वाचा** (Kullūka).

P. 322, l. 26—for **रात्रिभूतो** read **रात्रिकृतो** as in A and S.

—— „ —for **हि प्राङ्मुखं** read **दिवा मुखं** as in S.

VERSE LIII

P. 323, l. 16—After **वरिष्य** add **वर्चो**

VERSE LIV

पूर्णं—V. L. पूर्वं
प्राणाबाध—V. L. प्राणिवध

VERSE LV

प्रविलिखेत्—V. L. विविलिखेत्
ऽपहरेत्—V. L. प्रहरेत्

VERSE LVI

P. 324, l. 9—for रागादि read गरादि as in S.

VERSE LVII

श्रेयांसं—V. L. शयानं

VERSE LVIII

ब्राह्मणानां च सन्निधौ—V. L. देवब्राह्मणसन्निधौ

VERSE LXI

गणा—V. L. (*a*) जना; (*b*) द्विजा (Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 20).
आक्रान्ते—V. L. आकुले

P. 325, l. 14—for निवासतो read निवसन्तो as in A.

VERSE LXII

प्रगे—V. L. प्रातर्

P. 325, l. 21—for ऋतुः read ऋतु

—— l. 25—for भोगः read भोगाः as in A and S.

—— l. 26—for प्राह्ने read प्राह्णे as in A and S.

P. 326, l. 2—for अस्तसमयसमये read अस्तमयसमये as in S.

VERSE LXIII

भक्ष्यान्—V. L. (*a*) भक्षान्; (*b*) भक्ष्यम् (*c*) भक्षम्

P. 326, l. 8—for इतर S and F. N. read दूर, which is better.

VERSE LXIV

विरावयेत्—V. L. (*a*) विरोचयेत्—adopted by Medhātithi; (*b*) विचारयेत्; (*c*) ऽविरामयेत्; (*d*) विरामयेत्; (*e*) विराजयेत्; (*f*) विरागयेत्

P. 326, l. 18—for मयं प्रतिषेधाये S reads better मप्रतिषेधः

—— l. 19—for भूमौ बहुभिर्वातः read भूमेर्बाहुभिर्वातः as in S.

—— l. 21—for तुष्य read तुष्टे as in S.

VERSE LXV

P. 327, ll. 1-2—for एतद्गृहादौ read पतद्ग्रहादौ

VERSE LXVII

चतुर्दृष्याणि—V. L. चतुर्ष्याणि (Aparārka, p. 173).

P. 327, l. 12—Omit अविनीता अदान्ताः

—— l. 14—for प्रसिद्धम् read प्रतिषिद्धम्

VERSE LXVIII

After verse 68 some Mss. have the additional line—
श्रीकामो वर्जयेन्नित्यं कृष्णमये चैव भोजनम्
शुचम्—V. L. विषम्

P. 327, l. 19—for कर्णरोमा read कक्षरोमा as in S.

VERSE LXIX

बालातपः प्रेतधूमो—V. L. बालातपं प्रेतधूमं (Aparārka, p. 183).

VERSE LXX

मृल्लोष्टं च मृद्नीयात्—V. L. (*a*) मृल्लोष्टं विमृद्नीयात् ; (*b*) मृल्लोष्टानि मृद्नीयात्

VERSE LXXI

P. 328, l. 18—for अस्तेन read हस्तेन as in A and S.

VERSE LXXII

विगृह्य—V. L. विगह्य°
कथां—V. L. कथाः
न धारयेत्—V. L. विवर्जयेत्

VERSE LXXIII

वावृतम्—V. L. नावृतम् (Aparārkā, p. 184).

VERSE LXXV

सम्बद्धं—V. L. सम्बन्धं
अस्तमिते रवौ—V. L. (*a*) अस्तमयं प्रति ; (*b*) अस्तमये रवौ

P. 329, l. 25—Before द्वितीया and कर्मणि as in S.

VERSE LXXVI

नार्द्रपादस्तु संविशेत्—V. L. संविशेन्न कदाचन

VERSE LXXVII

P. 330, l. 10 चौरादेरै read चौरादेर as in S.

—— l. 11—for निरूपयं च चिरकाल......अतएव read निरूपयं । निरूपयं च चिरकालप्रेषणेन भवतीति अतएव

VERSE LXXVIII

P. 330, l. 16—for ममस्य शक read ममत्वकलापि as in N.

After verse 78 some Mss. contain the following couplet:—

न कृतानैरपुत्रैर्न महापातकान्वितैः ।
न दस्युभिर्नाशुचिभिर्नामित्रैश्च कदाचन ॥

VERSE LXXIX

संवसेच्च—V. L. (*a*) संवसेत्तु; (*b*) संविशेत्तु; (*c*) संविशेच्च
पुल्कसैः—V. L. (*a*) पुष्कसैः; (*b*) पुक्कसैः; (*c*) पुक्कशैः

P. 330, l. 23—for तथा read तस्य

VERSE LXXX

न चास्यो—V. L. न वास्यो
धर्मं—V. L. धर्मान् (Aparārka, p. 220).

Between the two lines of verse 80 some Mss. contain the following—अन्यदा ब्राह्मणं कृत्वा प्रायश्चित्तं समादिशेत् ॥

P. 331, l. 16—for सम्बन्ध read सम्यक्

—— l. 17—After तदपि add सम्यक् as in S.

—— „ —for पिङ्गलमपि read पिङ्गलमर्थं as in S.

—— l. 18—for श्रुतावृत read श्रुतानृत

—— l. 25—After बहुवचनः add बाहुल्याय

P. 332, l. 1—for प्रविरोधः read प्रतिषेधः as in A.

—— l. 3—for प्राकृतेन read प्राक् कृतेन

—— l. 11—for पञ्चापपेतैः read पञ्चोपपातकैः as in N.

—— l. 16—for प्रत्येवं न च तत्र read प्रत्येवं न तत्र

P. 333, l. 7—for न चास्ति read ननु चास्ति as in A and S and N.

—— l. 10—for प्रतिषेधाविकृतकथा read प्रतिषेधात्मिकथा as in S.

—— l. 14—for इदं तु read यदन्तु

—— l. 16—for पदार्थानुसारेण न गह read पदार्थानुसरणेन गह as in A.

—— „ —for इत्यनेन read इत्यनेना—

—— l. 20—for धैतवाऽभिव्यक्त read धैतवा स्विव्यक्त as in S.

VERSE LXXXI

यश्च—V. L. यस्य

VERSE LXXXII

कण्डूयेत्—V. L. कण्डूयेत

P. 334, l. 5—for ऽपहस्तेन read ऽश्वेन

—— l. 6—for तस्र read तत्र

VERSE LXXXIII

शिरस्येतान् विवर्जयेत्—V. L. सदा शिरसि वर्जयेत्
प्रहारांश्च—V. L. एतानि च (Aparārka, p. 183).

VERSE LXXXIV

P. 334, l. 26—for मारणसंज्ञकपूर्वं read मारणं संज्ञपनपूर्वं

P. 335, l. 1—for ध्वजी read ध्वजो

VERSE LXXXV

वेशो···वेश···—V. L. वेश्या···वेश्या (Govindarāja).

VERSE LXXXVI

After verse 86 some Mss. have an additional couplet :

ततोऽर्धं राजमहिषी राजामात्यपुरोहितम् ।
अर्धेनार्धेन हीनाः स्युः सर्वे ते राजकर्मिणः ॥

VERSE LXXXVII

प्रतिगृह्णाति—V. L. **प्रतिगृह्णीयात्**

P. 335, l. 9—for **अवयुक्त्यवादेन** it would be better to read **अत्युक्तिवादेन**

—— l. 12—for **श्रुतशीलं** read **श्रुतशीले**

—— „ —**श्रुत**···**इत्यादि** should come after **उष्णाद्यवर्ती**

—— l. 14—for **श्रवण**······**वचनः** read **केवल दुःखश्रवणार्थोऽयं व्यपदेशविशेष एकवचनः** as in S.

VERSE LXXXIX

संहातं—V. L. **संघातं** (Prāyashchittavivēka, p. 15).
तपनं—V. L. **तापनं**
पूतिमृत्तिकम्—V. L. **प्रतिमूर्तिकम्** (Kullūka).

VERSE XC

ऋजीषं—V. L. (*a*) **ऋचीषं**; (*b*) **ऋचीसं**; (*c*) **ऋबीसं**; (*d*) **ऋबीसं** (Aparārka, p. 185).

शाल्मलीं—V. L. **शाल्मलं** (Prāyashchittavivēka, p. 15.)

लोहदारकं—V. L. (*a*) **लोहचारकं** (Aparārka, p. 185); (*b*) **लोहाङ्गारकम्**; (*c*) **लोहमारकम्**

VERSE XCII

आर्ये—V. L. **आढ्ये** (Madanapārijāta, p. 204.)
धर्मार्थी—V. L. **धर्मार्थान्** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 206).

क्लेशांश्च तन्मूलान्—V. L. **क्लेशं च तन्मूलं**
बुध्येत—V. L. **चोत्थाय** (Āchāramayūkha, p. 4).

P. 336, l. 13—after **निरूपयेत्** S reads **हेतुत्वेन निरूपयेत्**

VERSE XCIV

अवाप्नुयुः—V. L. **अवाप्नुवन्** (Govindarāja and Nandana).

VERSE XCV

युक्तः—V. L. **युक्तं** (Vidhānapārijāta, p. 512).
मासान्...पञ्चमान्—V. L. **मासात्...पंचमात्** (Madanapārijāta p. 84).

VERSE XCVI

पुष्ये तु छन्दसां कुर्यात्—V. L. **तिष्ये तु छन्दांसि कुर्यात्**
द्विजः—V. L. **बुधः** (Mitākṣarā on 1. 143).

VERSE XCVII

छन्दसां—V. L. **विधिवत्** (Aparārka, p. 187).
तदेवैक—V. L. **तद्वाप्येक** (Aparārka p. 187 and Mitākṣarā on 1. 143).

VERSE XCVIII

अतऊर्ध्वं—V. L. **अतःपरं** (Madanapārijāta, p. 95).
च सर्वाणि—V. L. (*a*) **तु सर्वाणि**; (*b*) **रहस्यं च** (Madanapārijāta p. 95).
वेदाङ्गानि च सर्वाणि—V. L. **अङ्गानि च रहस्यं च** (Puruṣārthachintāmaṇi, p. 298).

VERSE C

P. 338, l. 10—Before **यजूंषि** add **ब्रह्म ब्राह्मणम् । यजुर्वेदे ब्रह्म** as in S.

P. 339, l. 11—for 'शुक्रारच मन्माः ।' read शुक्रांरच मन्मान्

——l. 14—for गुणवतः read गुणयतः as in N, C. S and A.

—— „ —for तस्माद्माय read तस्माद्दाय as in S.

VERSE CII

श्रवे—V. L. श्रावे

VERSE CIII

वर्षेषु—V. L. वर्षासु (Gadādharapaddhati-Kala, p. 194).
महोल्कानां—V. L. महोष्मानां (Hēmādri-Kāla, p. 761).

VERSE CIV

एतांस्त्वभ्युदितान्—V. L. (a) एतास्त्वभ्युदितान्—(Vīramitrodaya Samskāra, p. 530); (b) एतानभ्युदितान्—(Hēmādri-Kāla, p. 74).

VERSE CVI

शेषे—V. L.—शेषं noted by Medhātithi.
सज्योतिः स्यादन—V. L. सज्योतिरस्यान (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 526).
निःस्वने—V. L. सम्भवे (Varṣakriyākaumudī, p. 566).

P. 339, l. 27—for वर्षाः read वर्षा

P. 340, l. 1 प्रसिद्धतरं ज्योतिष्टोमादि should come after राज्ञापि in l. 2.

VERSE CVII

नैपुण्य—V. L. नैपुण्य (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 534).
सर्वशः—V. L. (a) सर्वदा—(Kullūka); (b) सर्वतः—(Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 161).
गन्धे च—V. L. गन्धेषु (Hēmādri-Kālā, p. 771).

VERSE CVIII

अन्तर्गतशवे—V. L. अन्तःशवगते (Gadādharapaddhati-Kāla p. 194).

समवाये—V. L. समवायो

P. 340, l. 14—for समवायो read समवाये

VERSE CIX

भुक्त्वैव—V. L. भुक्तौ च (Hēmādri-Kāla, 773).

उदके—V. L. उदवे noted by Medhātithi.

विण्मूत्रस्य विसर्जने—V. L. (*a*) विण्मूत्रे च विसर्जयन्—(Vīramitrodaya, Saṃskāra, p. 535); (*b*) विण्मूत्रे परिवर्जयेत् (Hēmādri-Kāla, p. 773).

P. 340, l. 22—for आचम···वचन read आचमनार्हप्रायत्यमात्रवचनः as in A, C and S.

——l. 23—for नान्यत्राध्याये read तान्यत्रानध्याये

VERSE CX

एकोद्दिष्टनिकेतनम्—V. L. एकोद्दिष्टस्य केतनम् (Saṃskāramayūkha, p. 58).

राज्ञो राहोश्च—राहोरन्यच्च (Hēmādri-Kāla, p. 756).

VERSE CXI

यावदेकानुदिष्टस्य—V. L. यावदेकोद्दिष्टगन्धौ (Hēmādri-Kāla, p. 756).

गन्धो—V. L. स्नेहो

P. 341, l. 8—for विधौ, विधेः would be better.

VERSE CXII

सूतकान्नाद्यमेव—V. L. सूतकान्नं तथैव (Saṃskāraratnamālā, p. 335).

सूतक—V. L. सूतिका

एव च—V. L. एव वा

VERSE CXIII

रेवचोमपाः—V. L. **रुमयोरपि** (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 195).

वाद्या—V. L. **वाद्य**—noted by Medhātithi.

इकासु—V. L.—**इमीषु** (Saṁskāramayūkha, p. 53).

VERSE CXIV

इका—V. L. **इमी** (Saṁskāramayūkha p. 53).

VERSE CXV

दंक्तौ च—V. L. **त्रिसन्ध्यं** (Vīramitrodaya-Saṁskāra, p. 535).

विरुते—V. L. **रुदिते** (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 195).

VERSE CXVI

पि वा—V. L. (*a*) **तथा** ; (*b*) **पि च** (Hēmādri-Kāla, p. 770).

P. 342, l. 17—for **विर्मितं** read **निमित्त** as in A and S.

VERSE CXVII

पाण्वास्यो हि द्विजः स्मृतः—V. L. **पाण्वास्याहि द्विजाः स्मृताः**—(Hēmādri-Kāla, p. 757).

VERSE CXVIII

उपप्लुते—V. L. **उपप्लुते** (Vīramitrodaya-Saṁskāra, p. 531).

वाग्नि—V. L. **वाग्नि** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 148).

दुःश्रुतेषु च—V. L. **दुःश्रुते तथा** (do.)

सम्भ्रमे—V. L. **सम्भ्रासे**—(Vīramitrodaya-Saṁskāra, p. 531).

VERSE CXIX

चेपवं—V. L. (*a*) **चपयं** ; (*b*) **चिपवं** (Vīramitrodaya-Saṁskāra, p. 531).

VERSE CXXI

विवादे—V. L. विवाहे

शुक्तके—V. L. (*a*) सूतके—(Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 535); (*b*) सुक्तके; (*c*) सूक्तके—(Gadādharapaddhati-Kāla p. 196); (*d*) सुक्तवे; (*e*) मुक्तके (Saṃskāramayūkha, p. 56).

VERSE CXXII

वाति वा भृशम्—V. L. (*a*) वातिवायति—(Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 536); (*b*) वातिवायति—(Hēmādri-Kāla, p. 774); (*c*) वाभिवाति वै (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 196).

P. 343, l. 14—for ध्येतव्यमथी महद्गनिवातु read ध्येतव्यः । अथमह इति तेनातु as in S and A.

—— l. 17—for वातस्य read वातः as in S.

—— „ —for वात read वातु as in S.

VERSE CXXIII

वृष्यजुषी—V. L. वृष्यजूंषि (Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 160).
वाप्यन्त—V. L. चैवान्त (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 196).

VERSE CXXIV

P. 344, l. 14—for ऋग्यजुषः (षोः) प्रति read ऋग्यजुः प्रति as in N.

VERSE CXXV

P. 344, l. 21—Before पठ्यते add न

VERSE CXXVI

नकुलाखुभिः—V. L. नकुलादिषु

VERSE CXXVIII

P. 345, l. 16—for प्रयुज्यमाने read प्रयुज्यमानो as in S.

VERSE CXXIX

सहाजस्रं—V. L. नवाजस्रं (Kālavivēka, p. 340).

P. 346, l. 1—for मुन्युक्त read चतुर्मुहूर्तः as in S.

VERSE CXXX

तथा—V. L. अपि—(Mitākṣarā on 1, 152).

VERSE CXXXI

च—V. L. वा
च—V. L. तु
स्वं—V. L. च (Aparārka, p. 193).

VERSE CXXXII

नाधितिष्ठेत्—V. L. (*a*) नाधितिष्ठत (Smṛtisāroddhāra, p. 32); (*b*) नाधितिष्ठेच

मपस्नानं—V. L. (*a*) मपस्थानं—(Aparārka, p. 183*a*); (*b*) मङ्कस्नानं (Smṛtisāroddhāra, p. 321).

विण्मूत्रे रक्तमेव च—V. L. (*a*) रक्तंविण्मूत्रमेव च (do.); (*b*) विण्मूत्रं रक्तमेव च (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 576).

VERSE CXXXIII

सहायं—V. L. सहायान्—(Aparārka, p. 194).
चैव—V. L. नैव—(Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 576).

P. 347, l. 1—for महमानादि read गृहगमनादि

—— l. 3—after घोषितम् add विषमम् as in S.

—— l. 5—Before पुनरेवं add न

VERSE CXXXVI

पुरुषं—V. L. पुरुषान्—(Aparārka, p. 194).

निर्दहेत्—V. L. निर्दहति—(Aparārka, p. 194).

P. 347, l. 18—for दृष्टया read दृष्ट्वा

VERSE CXXXVII

अभिगच्छेत्—V. L. आकाङ्क्षेत्

P. 348, l. 1—for गृहस्थि read ग्रहस्थि as in S and A.

VERSE CXXXVIII

P. 348, l. 12—for ननु गर्भिण्या गर्भिणीति read ननु गर्भिण्यामगर्भिणीति as in J.

VERSE CXL

मध्यन्दिने स्थिते—V. L. मध्यं गते रवौ (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 523).

कल्पं—V. L. काम्यं (Aparārka, p. 173).

समं गच्छेत्—V. L. च सङ्गच्छेत् (do.)

P. 348, l. 27—Before असहाय add एकः

VERSE CXLI

वयोतिगान्—V. L. वयोऽधिकान्—(Parāsharamādhava-Āchāra, p. 523).

मृषिवाहीनान्—V. L. मध्यविहीनान्

VERSE CXLII

स्वस्थः—V. L. सुस्थः

गवान्—V. L. गवां

P. 349, l. 12—for प्राप्ति read पाप्ति

—— l. 13—for योऽग्ने read योऽग्नेः

VERSE CXLIII

अशुचिः—V. L. **शुचिः** (Aparārka, p. 231).

VERSE CXLIV

सर्वाण्येव विव—V. L. **सर्वाणि परिव**

VERSE CXLV

नित्यमग्निमतन्द्रितः—V. L. **विविपातो न विद्यते** (Aparārka, p. 229).

P. 350, l. 6—**विपरीत** should be omitted; not found in S.

VERSE CXLVII

अभ्यसेत्—V. L. **जपेत्**—adopted by Medhātithi and Aparārka, (p. 69) and Vīramitrodaya (Āhnika, p. 320).
यथाकालं—V. L. **यथाकामं**
तं ह्यस्याहुः—V. L. (*a*) **तमस्याहुः**; (*b*) **तमेवाहु**

VERSE CXLVIII

अद्रोहेण च—V. L. **अद्रोहेणैव**
पौर्वकीम्—V. L. **पूर्विकाम्**

VERSE CXLIX

पौर्विकीं V. L. **पूर्विकाम्**
अभ्यस्यते—V. L. **अभ्यसते** (Aparārka, p. 229).
द्विजः—V. L. **पुनः** (Aparārka, p. 229).
चाजस्रं—V. L. (*a*) **सततं**; (*b*) **चानन्त्यं**—(Aparārka, p. 229).
आनन्त्यं—V. L. (*a*) **अनन्त**—adopted by Medhātithi; (*b*) **अजस्रं** (Aparārka, p. 229); (*c*) **अधिकं** (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 320).

P. 351, l. 5—for **एकतर—एकान्त** better.

VERSE CL

सावित्रान्—V. L. सावित्र्या—(Nandana).

VERSE CLI

इष्टिश्राद्धनिषेकं—V. L. इष्टिश्राद्धं निषेकं च (Vīramitrodaya Āhnika, p. 23).

VERSE CLII

स्नानं—V. L. चैव (Nityāchārapradīpa, p. 290).

P. 352, l. 5—for मैत्रः read मित्रः

Verses 153, 154 and 155 are omitted by Medhātithi.

VERSE CLIV

अभिवादयेद्वृद्धांश्च—V. L. (*a*) अभिवाद्य च वृद्धांस्तु; (*b*) अभिवादयेच्च वृद्धांश्च; (*c*) अभिवादयेत वृद्धांश्च; (*d*) अभिवादयेत्तु तान् वृद्धान्—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 149).

VERSE CLV

This verse is read as follows in Madanapārijāta (p. 12).

श्रुतिस्मृत्युदितः सम्यक् साधुभिर्यश्च सेवितः।
तमाचारं निषेवेत धर्मकामो जितेन्द्रियः॥

VERSE CLVI

ईप्सिताः प्रजाः—V. L. ईप्सितां प्रजाम्

P. 352, l. 24—for सनैरन्यलक्षणं read सनैरसि प्रचक्ष्यं

VERSE CLVII—CLVIII

सदाचार—V. L. स्वादाचार
यः सदाचार—V. L. सर्वदाचार (Aparārka p. 231).

These two verses have not been commented upon by Medhātithi.

VERSE CLIX

सेवेत यत्नतः—V. L. यत्नेन सेवयेत्—(Apararka, p. 224).

P. 353, l. 6—after स्वीक्रियते, bring in न चानेन...तत्स्मृतेः of ll. 7-9 below.

VERSE CLX

P. 353, l. 16—for प्रसह्यते S reads प्रसज्यते

VERSE CLXI

ऽस्य स्यात्—V. L. ऽप्यस्य—(Parāsharamādhava-Āchāra, p. 524).

VERSE CLXII

ब्राह्मणान् गाश्च—V. L. (a) ब्राह्मणं गां वा; (b) ब्राह्मणं गाश्च—(Aparārka, p. 223).

VERSE CLXIII

स्तम्भं—V. L. दम्भं

P. 354, l. 8—for व्यवसाये read व्यवसायो as in A and S.

VERSE CLXV

अवगुर्य—V. L. अवगूर्य—(Aparārka, p. 223).
काम्यया—V. L. काङ्क्षया

VERSE CLXVI

P. 354, l. 12—for दुःखबलाः...पदार्थैः read दुःखबहुलाः । तिष्ठतु तावद्दण्डादिः पीडाकरपदार्थः

VERSE CLXVIII

For the second line some Mss. read तावतोऽब्दसहस्राणि तत्कर्ता नरके वसेत् ; also Aparārka (p. 223).

VERSE CLXX

हिंसारतिः—V. L. हिंसावर्ती

VERSE CLXXI

न सीदन्नपि—V. L. सीदन्नपि न (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 68).

VERSE CLXXIII

कृतोऽधर्मः—V. L. कृतं कर्म

VERSE CLXXV

आरमेत्—V. L. रमेत्

P. 357, l. 10—After पृष्ठतः add तु

—— l. 12—for पीडनम् read अपीडनम् as in F. N.

VERSE CLXXVI

यौ स्यातां धर्मवर्जितौ—V. L. स्यातां धर्मविवर्जितौ (Aparārka, p. 159).
संक्रुष्टं—V. L. विक्रुष्टं

P. 357, l. 20—for न सेवेत read सेवेत as in S.

—— l. 28—for विन्द्यते S reads भिद्यते

P. 358, l. 1—for गौरव read गोरव as in A.

—— l. 2—for वैषत read वैशत as in A.

VERSE CLXXVII

याचात्—V. L. गच्छेत् (Nityāchārapradīpa, p. 68).
नृपः—V. L. तथा

VERSE CLXXVIII

रिष्यति—V. L. (*a*) दुष्यति (Vidhānapārijāta, p. 695); (*b*) रिष्यते

VERSE CLXXX

जामी—V. L. यामी
दासवर्गेण—V. L. वा स्ववर्गेण (Vīramitrodaya-Saṃskāra p. 523).

P. 359, l. 10—for भगिन्याः...नरश्च read भगिन्यः सुवासिन्यश्च

VERSE CLXXXI

एतैर्विवादान्—V. L. (*a*) एतान्विवादान्—(Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 573); (*b*) एतैर्विवादं
एतैर्जितैश्च—V. L. (*a*) एभिर्जितैश्च; (*b*) एताञ्जित्वा; (*c*) एतैर्जितश्च (Nirṇayasindhu and Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 573).

VERSE CLXXXIII

आमयो—V. L. यामयो

VERSE CLXXXIV

स्वका—V. L. स्विका (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 574).

VERSE CLXXXV

सहेतासज्वरः—V. L. सहेतासंज्वरः—noted by Medhātithi.
For the first line Vīramitrodaya (Saṃskāra, p. 574) reads—छायास्वादासवर्गस्तु दुहिता कृपणः परः ।

P. 359, l. 28—for शुकम्पा दया read शुकम्प्या

VERSE CLXXXVI

अपि—V. L. तु
ह्यस्य—V. L. तस्य
ह्यस्याद्य—V. L. विप्रार्थं (Dānamayūkha, p. 6).
प्रणश्यति—V. L. विनश्यति (do.)

VERSE CLXXXVII

P. 360, l. 14—for विज्ञायप्रतिग्रहमन्त्र read विना यत् प्रतिग्रहं सर्व as in S.

VERSE CLXXXVIII

प्रतिगृह्णन्नविद्वांस्तु—V. L. (*a*) अविद्वान्प्रतिगृह्णानो—(Hēmādri-Dāna, p. 60); (*b*) अविद्वान् प्रतिगृह्णीयात् (Madanapārijāta, p. 221).

VERSE CXCI

यस्मात्तस्मात्—V. L. यस्मात् कस्मात्—(Hēmādri-Dāna, p. 60).

VERSE CXCII

प्रयच्छेत्तु—V. L. प्रयच्छेत
पात्रे—V. L. (*a*) द्विजे ; (*b*) विप्रे

P. 361, l. 23—for काम्य read साम्य

—— „ —Before पुन add क

—— l. 25—for प्रकार read प्रकरण

VERSE CXCIII

ऽप्यर्जितं—V. L. पार्जितं

VERSE CXCIV

प्रतीच्छकी—V. L. प्रतीच्छकी

VERSE CXCX

दम्भकः—V. L. (*a*) दम्भिकः (Aparārka, p. 170 and Mitākṣarā on 1. 130) ; (*b*) दाम्भिकः

भिसन्धकः—V. L. (*a*) तिसन्धकः ; (*b*) भिसन्धिकः (Aparārka, p. 170).

Medhātithi notes that after verse 195 'some people' read the following additional verse—

यस्य धर्मध्वजो नित्यं सुराध्वज इवोच्छ्रितः ।
प्रच्छन्नानि च पापानि वैडालं नाम तद्व्रतम् ॥

P. 362, l. 20—for ख्यापयन्ति read ख्यापयति as in A and S.

—— l. 24—for मुखाज्जातमिति read अभिमुखे कथितमिति

—— l. 25—ईदृशो ··· ज्ञेयः should come in the next line after षष्ठीसमासः

VERSE CXCVI

निष्कृतिकः—V. L. नैकृतिकः (Mitākṣarā on 1. 130 and Aparārka, p. 170).

बकव्रत—V. L. बकवृत्त

बकव्रतचरोद्विजः—V. L. बकवृत्तिरुदाहृतः (Mitākṣarā on 1. 131 and Aparārka, p. 170).

P. 363, l. 15—for व्रतेन read व्रतानि

VERSE CXCVII

व्रतिनो—V. L. वृत्तिनो

VERSE CXCVIII

दम्भनम्—V. L. लम्भनम् (Aparārka, p. 1229).

VERSE CXCIX

यच—V. L. तच्च

P. 364, l. 4—for अर्थेः स्वा read अर्थैस्वा

—— l. 7—for तदैत read तदेत

VERSE CC

तिर्यंग्योनौ—V. L. (*a*) तिर्यंग्योनिषु ; (*b*) तिर्यंग्योन्यां

P. 364, l. 18—for चारचात् read चारचस्य

VERSE CCI

न स्नायाद्धि—V. L. (*a*) स्नायान्नैव—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 169) ; (*b*) न स्नायीहि ; (*c*) न स्नायाच्च

After verse 201, some people add the following :—

उद्धृत्य चतुरः पिण्डान् कामं स्नायीत पञ्च वा ।
(V. L.—सप्तोद्धृत्य ततः पिण्डान् कामं स्नायाच्च पञ्चधा)
उदपानात् स्वयं ग्राह्यं बहिः स्नात्वा न दुष्यति ॥

VERSE CCII

भुञ्जान—V. L. युञ्जान

VERSE CCIII

तडागेषु—V. L. ह्रदेषु च—(Aparārka, p. 234).
स्रवणेषु च—V. L. स्रवणादिषु (Do.)

P. 365, l. 9—for स्मर्यमाण read अस्मर्यमाण

VERSE CCIV

For the second line some people read यमानेतानकुर्वाणो नियमान् केवलान् भजेत्

P. 365, l. 17—for नियमाथा read नियमथा

—— l. 21—for माचरला read माहारला

Between verses 204 and 205 some manuscripts read the following :—

आनृशंस्यं क्षमा सत्यमहिंसा दममस्पृहा ।
ध्यानप्रसादो माधुर्यमार्जवं च यमा दश ॥

अहिंसा सत्यवचनं ब्रह्मचर्यमकल्पता ।
अस्तेयमिति पञ्चैते यमाश्चोपव्रतानि च ॥
शौचमिज्या तपो दानं स्वाध्यायोपस्थनिग्रहौ ।
व्रतोपवासौ मौनं च स्नानं च नियमा दश ॥
अक्रोधो गुरुशुश्रूषा शौचमाहारलाघवम् ।
अप्रमादश्च नियमाः पञ्चैवोपव्रतानि च ॥
(This last verse is quoted by Medhātithi).

VERSE CCV

तते—V. L. (a) हुते; (b) हृते—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 494).

हृते—V. L. हुते—(Mitākṣarā on 3. 290).

क्लीबेन—V. L. शूद्रेण (Nārāyaṇa).

VERSE CCVI

अश्लील—V. L. अश्रीक

VERSE CCVII

च न—V. L. तु न
पद्भ्यां स्पृष्टं—V. L. पादस्पृष्टं
च कामतः—V. L. तु कामतः

VERSE CCVIII

P. 366, l. 25—for अपि । पातकिना read अपि पातकिनाम् ।

VERSE CCIV

विदुषा—V. L. विदुषां—(Kullūka and Prāyashchittavivēka, p. 260).

P. 367, l. 12—For गव्यसंवा read गव्यः संवा

VERSE CCX

गायन—V. L. गायक—(Mitākṣarā on 3. 290).

तक्ष्णो—V. L. चक्षुः (Madanapārijāta, p. 944).

विगतस्य—V. L. (a) विगाद्दस्य; (b) विगतेन (Nandana); (c) विगलस्य; (d) विगतेन

VERSE CCXI

शूद्रस्योच्छिष्टमेव च—V. L. उच्छिष्टमगुरोस्तथा—noted by Medhātithi.

P. 368, l. 1—for प्रतिकादिः सोपथो धर्मचरणः read प्रतिकादिभ्य एषोऽधर्मचरणः as in S.

—— l. 11—for इदमन्यदीयमपि read इदं स्वकीयमन्यदीयमपि

VERSE CCXII

सूतिकान्नं—V. L. सूतकान्नं—noted by Medhātithi.
पर्याचान्त—V. L. पर्यायान्त (Mitākṣarā, on 3. 290).

P. 368, l. 24—for सूत read सूति

Between verses 212 and 213, Vīramitrodaya (Āhnika, p. 494) quotes an additional verse:—

समासमाभ्यां विप्राभ्यां विषमं समयेव च ।
पूजातो दीयमानं च न ग्राह्यं देयमेव च ॥

This is explained by it on p. 498.

VERSE CCXIII

नगर्यन्नं—V. L. (a) कदर्यान्नं; (b) नवार्यन्नं—(Mitākṣarā on 3. 290).

VERSE CCIV

चान्नं—V. L. चैव—(Mitākṣarā, 3. 290).
विक्रयकस्य च—V. L. (a) विक्रयिकस्य च; (b) विक्रयिणस्तथा—(Mitākṣarā 3. 290); (c) विक्रेयकस्य च (Madanapārijāta, p. 945).

VERSE CCV

वतरकस्य—V. L. (a) वतारकस्य (Kullūka); (b) वतरणस्य—(Mitākṣarā, 3. 290).
वेणस्य—V. L. (a) वैणस्य—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 495). (b) वेनस्य (Madanapārijāta, p. 945).

शस्त्र—V. L. सोम (Mitākṣarā, 3. 290).

P. 369, l. 17—for वेणु read वेणो as in N.

VERSE CCXVI

शौण्डिकानां—V. L. शौण्डिकान्नं (Madanapārijāta, p. 945).
चैल—V. L. चेल (Madanapārijāta, p. 945).

P. 369, l. 24—Before वर्तते add यस्य as in S.

VERSE CCXVII

P. 370, l. 2—for नैवं read नैव

—— l. 5—for प्रेतान्नं कृतं read प्रेतान्नकृतं

VERSE CCXVIII

आदत्ते—V. L. आहन्ति

P. 370, l. 13—for चर्मविकृत्त read चर्मविकृन्तति

VERSE CCXIX

प्रजां—V. L. प्रज्ञा—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 507).

VERSE CCXXI

य एतेऽन्ये त्वभोज्यान्नाः—V. L. (*a*) य एभ्योऽन्येत्वभोज्यान्नाः ; (*b*) य एतेभ्यो त्वभोज्यान्नाः

For verse 221 some Mss. note the following variant :—

अमृतं ब्राह्मणस्यान्नं क्षत्रियान्नं पयः स्मृतम् ।
वैश्यान्नमन्नमित्याहुः शूद्रस्य रुधिरं स्मृतम् ॥

VERSE CCXXII

भुक्त्वातो—V. L. भुक्त्वान्यो (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 305).

क्षपणं त्र्यहम्—V. L. त्र्यहं क्षपेत् (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 300).

P. 371, l. 12—for यद्यपि read यदपि as in A and S.

After verse 222 some Mss. have an additional one :—

चन्द्रसूर्यग्रहे नाद्यादद्यात्स्नात्वा तु मुक्तयोः ।
अमुक्तयोस्तु तयोरद्याद्दृष्ट्वाऽपरेऽहनि ॥

VERSE CCXXIII

रात्रि—V. L. रात्र (Prāyashchittavivēka, p. 253).
श्राद्धिनो—V. L. अश्राद्धिनो—noted by Medhātithi and in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 490).

VERSE CCXXV

कृद्वं—V. L. कृध्वं
For the second line the Vīramitrodaya (Āhnika, p. 508) reads—हतमश्रद्धयान्यस्य श्रद्धापूतं विशिष्यते

P. 372, l. 11—after देवा add न

VERSE CCXXVI

अतन्द्रितः—V. L. प्रयततः (Aparārka, p. 290).

P. 372, l. 21—for यावत' read यावन्तः

What are printed by Gharpure as verses 227, 228, 229, are not the verses of Manu. They are verses quoted by Medhātithi from other sources. They form part of the Bhāṣya on 226.

P. 373, l. 1—for तावागतं read तदा तस्मादागतं

—— l. 20—Omit शौर्यातीति, and after अपितु add वैर्यातीति as in S.

—— l. 25—for तत्र read यत्र

VERSE CCXXVII

नित्यनैष्ठिकपौर्तिकम्—V. L. **नित्यनैमित्यसंज्ञकम्** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 165).

VERSE CCXXVIII

अनसूयता—V. L. **अनसूयतः** (Aparārka, p. 385).
After verse 225 some Mss. insert the following:—

पात्रभूतोऽपि यो विप्रः प्रतिगृह्य प्रतिग्रहम् ।
असत्सु न वियुञ्जीत देयं तस्मै न किंचन ॥
सञ्चयं कुरुते यश्च प्रतिगृह्य समन्ततः ।
धर्मार्थं नोपयुञ्जीत न तं तस्करमर्चयेत् ॥

VERSE CCXXIX

वस्त्र—V. L. **वप** (Aparārka, p. 385).

P. 374, l. 17—for **त्वाश्मो** read **त्वाद्दो**

VERSE CCXXX

भूमि—V. L. (*a*) **स्वर्गं** (Aparārka, p. 386); (*b*) **सर्वं** (Smṛti-tattva II, p. 364).

VERSE CCXXXI

तुष्टां—V. L. **तुष्टां** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 177).
विष्टपम्—V. L. **पिष्टपम्**

P. 375, l. 7—for **ऽनसो विशे** read **गोविशे** as in S.

—— l. 10—for **वादीनाम्** read **वाद्यानम्** as in S.

—— l. 11—for **भुक्त्वा** read **भुक्त्वा** as in S.

—— l. 14—before **उभयतोमुखी** add **रोमतुल्यानि युगानि**

—— l. 15—for **स्वर्गः प्राप्यते** read **स्वर्गं प्रापयति** as in S.

—— l. 17—for **शिकस्वर्णपुष्पां कृत्वा** read **शिकमय स्वर्णं कृत्वा** as in S.

VERSE CCXXXII

ब्रह्मसाष्टिंताम्—V. L. **ब्रह्म शाश्वतम्**—(Parāsharamādhava-Āchāra, p. 133, and Aparārka, p. 386).

शाश्वतंसौख्यं—V. L. **सर्वसौख्यं तु**—(Smṛtitattva II, p. 364).

P. 375, l. 24—for **तद्भवा** read **तद्भावः**

VERSE CCXXXIV

For the second line Hēmādri-Dāna, p. 17 reads—**तेन तेन हि भावेन तत्प्राप्नोति हि पूजितः**

This verse is omitted by Nandana.

VERSE CCXXXV

तावुभौ—V. L. **उभौ तौ**—(Dānakriyākaumudī, p. 8).

VERSE CCXXXVI

च नानृतम्—V. L. (*a*) **न चानृतम्**—(Hēmādri-Dāna, p. 90); (*b*) **न वानृतम्**

नार्तोऽप्यपवदेत्—V. L. **नार्तो विप्रवदेत्**—(Hēmādri-Dāna, p. 90).

VERSE CCXXXVII

च परिकीर्तनात्—V. L. (*a*) **तु परिकीर्तनात्** (Hēmādri-Dāna, p. 90); (*b*) **चरति कीर्तनात्**

VERSE CCXXXVIII

पुत्रिकाः—V. L. (*a*) **वल्मिकाः**; (*b*) **वभ्रिकाः**; (*c*) **वप्रिकाः** (Aparārka, p. 232).

VERSE CCXXXIX

पुत्रदारा—V. L. **पुत्रदारं** (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 64).

VERSE CCXL

प्रलीयते—V. L. (*a*) **प्रमीयते**; (*b*) **विलीयते**—(Aparārka, p. 232).
च—V. L. **तु** (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 64).

VERSE CCXLI

उत्सृज्य— V. L. **सन्त्यज्य** (Aparārka, p. 232).
धर्मस्तमनुगच्छति V. L. **धर्मस्तिष्ठति केवलः**

VERSE CCXLII

खशरीरि—V. L. **स्वशरीरि**, adopted by Medhātithi.
हतकिल्बिषम्—V. L. **हतदुष्कृतम्**

P. 378, l. 13—for **शरीरी** read **स्वशरीरी** as in A and S.

VERSE CCXLIV

उत्तमैरुत्तमैः—V. L. **उत्तमैरुत्तमो** (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 587).

सह—V. L. (*a*) **सदा** (do.); (*b*) **इह** (Saṃskāraratnamālā, p. 507).

VERSE CCXLV

उत्तमानुत्तमानेव गच्छन्—V. L. **उत्तमानुत्तमान्गच्छन्**

P. 378, l. 26—for **सम्बन्धिनः** read **सम्बन्धेन**

—— l. 27—for **जातेरनयाथम्नां तुल्यतां** read **जातेरनपायात्तुल्यतां** as in S.

VERSE CCXLVI

तथाव्रतः—V. L. (*a*) **तथाव्रतैः**; (*b*) **यथाविधि**

P. 379, l. 5—for **रावारैः** read **क्रूराचारैः**

VERSE CCXLVII

एधोदकं—V. L. गन्धोदकं (Mitākṣarā on 1. 214).

अभ्युद्यतं—V. L. अभ्युद्धृतं (Aparārka, p. 406).

मध्वाथा—V. L. मध्वाज्या (Mitākṣarā on 1. 214), मधुचा (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 190).

सर्वतः—V. L. असतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 190).

VERSE CCXLVIII

आहृता—V. L. आहूता (Hēmādri-Dāna, p. 56).

उद्यतां—V. L. (*a*) उद्दितां : (*b*) उद्यतां (Aparārka, p. 407).

अप्रचोदितां—V. L. अप्रवेदितां (Nandana).

ग्राह्यां—V. L. भोज्यां

VERSE CCXLIX

मन्यते—V. L. पद्यते (Aparārka, p. 407).

VERSE CCL

शय्यां गृहान्—V. L. शय्यासनं (Madanapārijāta, p. 220).

गृहान्—V. L. (*a*) गृहं; (*b*) गृह (Prāyashchittavivēka, p. 412).

मणीन्—V. L. (*a*) मणिं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 190); (*b*) मणीं—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

धाना—V. L. धान्यं

धाना मत्स्या—V. L. मत्स्या धाना—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

निर्णुदेत्—V. L. (*a*) निर्णुदेत्—(Aparārka, p. 406); (*b*) निर्लुठेत (Hēmādri-Dāna, p. 56).

अपः पुष्पं—V. L. (*a*) पुष्पं पत्रं (Madanapārijāta, p. 220); (*b*) पयः पुष्पं—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

VERSE CCLI

सर्वतः—V. L. सर्वथा

VERSE CCLII

अन्विच्छन्—V. L. आकाङ्क्षन्

VERSE CCLIII

आधिकः—V. L. अधिकः

VERSE CCLIV

यथा चोपचरेद्देनं—V. L. यो यथोपचरेदेनं

VERSE CCLV

तांस्तु—V. L. तां तु—adopted by Medhātithi.

VERSE CCLVII

आस्थितः—V. L. आश्रितः

P. 382, l. 21 · Before सर्वेषां add न as in M.

VERSE CCLVIII

आत्मनि—V. L. आत्मनः

Adhyaya V

VERSE I

महात्मानं—V. L. महाभागं

P. 384, l. 11—for उत्पत्तिस्तस्य read उत्पत्तिर्यस्य तम् as in S.

—— l. 14—for भृष्टा read भ्रष्टा as in S.

—— l. 19—for पूर्वं read पूर्वत्र as in S.

—— „ —for इदं read इह as in S.

VERSE II

P. 385, l. 5—for पुरा मृत्युर्मरण read पुरापमृत्युना मरण as in S.

VERSE IV

अनभ्यासेन—V. L. अनभ्यासात् (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 8).

च वर्जनात्—V. L. (*a*) विवर्जनात्; (*b*) च लङ्घनात् (do.)

P. 385, l. 15—Omit नास्नातक......ऽयम्

VERSE V

पलाण्डुंकव—V. L. (*a*) पलाण्डुकव; (*b*) पलाण्डुंकर (Smṛtitattva, p. 448).

P. 385, l. 24—Omit पादप्रहारेण—not in A and N.

—— l. 26—for यतो read यतो

P. 386, l. 2—Before कवकशब्दो add शाके

—— l. 8—for श्रुतेनवृत्तौ N and A read श्रुतेतरविवृत्तौ

—— l. 10—for केवले......सृष्टे read केवलेनामेध्यप्रभवत्वेन संसृष्टे as in S.

VERSE VI

वृश्चन—V. L. व्रश्चन (Aparārka, p. 247).
पीयूषं—V. L. पेयूषं

P. 386, l. 17—for सुतस्य read सृतस्य as in S.

—— l. 20—for अनाद्यं यदि तद्धि read अनाद्यमपि as in A.

VERSE VII

पायसापूपमेव च —V. L. पायसापूपशष्कुलीः

P. 387, l. 8—for तदुक्तम् read तद्युक्तम्

—— l. 23—for पदार्थं read परार्थं

—— „ —for पाक्षी read अपाक्षी

P. 388, l. 3—for अयज्ञे हुतस्य read अयज्ञाद्धुतस्य

VERSE VIII

ऐकशफं—V. L. एकशफं (Madanapārijāta, p. 929).

P. 388, l. 13—for उष्ट्र read औष्ट्र as in S.

—— l. 16—for सायः दुह्यते read सायमप्रदुग्धा प्रातर्दुह्यते

—— l. 19—for तेनैव read एतेनैव

VERSE IX

क्षीरं चैव—V. L. क्षीरमथ

माहिषं—V. L. (*a*) महिषीं (Mitākṣarā, on 3.290); (*b*) महिषीः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 712).

VERSE X

शुक्तेषु—V. L. शुक्ते तु

P. 389, l. 11—for यंवादः read पवादः as in A.

—— l. 12—for स्वरस read सुरस as in F. N.

VERSE XI

क्रव्यादान्—V. L. क्रव्यादः (Kullūka).
शकुनीन्—V. L. शकुनान् (Kullūka).
शकुनीन् सर्वान्—V. L. शकुनीश्चैव (Smṛtisāroddhāra, p. 298).
टिट्टिभं च विवर्जयेत्—V. L. (a) टिट्टिभं परिवर्जयेत्; (b) टिट्टिभांश्चैव वर्जयेत्

P. 390, l. 4—for तत्रोभय read न तूभय as in S.

—— l. 5—for नाभक्ष्य read न भक्ष्य

—— „ —for स्तत्रैव read स्तेनैव as in F. N.

—— l. 6—for अश्नीयान् read नाश्नीयात् as in F. N.

VERSE XII

रज्जुदालं—V. L. रज्जुवालं (Kullūka).
शुकसारिके—V. L. शुकसारिकम् (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 540).

P. 390, l. 23—for कस्माद्भ read कस्माच्च भ

P. 391, l. 2—for न किंचि read किंचि

—— l. 3—for भिन्नकर्तृकश्च read भिन्नकर्तृकत्वे तु or भिन्नकर्तृकयोरप्य

—— l. 4—for विषयः read विषयम्

VERSE XIII

विमज्जतश्च—V. L. तथा विमज्ज्य (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 540).

सैार्म—V. L. शौर्म (Kullūka).

P. 391, l. 13—for सरद् नेच्छा read सरमेच्छा as in A.

—— l. 16—for स्वयं F. N. reads स्वं, which is better.

—— l. 17—for नूनं read ननु

—— „ —for त्वसति read ऽसति

—— l. 20—for अनापदि read जाल्पावादि as in S.

—— „ —for विवच्छते read विवक्षिते

—— l. 23—for बलाका read कुक्कुटा

VERSE IV

P. 392, l. 3—for कोला···दीनां read कोलादीनां as in S.

—— l. 6—for ग्रायामप्रति read ग्राग्रामवासिप्रति as in S.

—— l. 10—for नामिति पक्षि read नामपक्षि as in S.

VERSE XV

P. 392, l. 16—for बे मांसा read वोमांसा as in F. N. and S.

VERSE XVI

सर्वशः—V. L. सर्वदा

राजीवान्···सर्वशः—V. L. राजीवाः सिंहतुण्डाश्च सशल्काश्चैव सर्वशः। adopted by Medhātithi and also Mitākṣarā on 1. 178.

VERSE XVII

मृगद्विजान्—V. L. मृगान् द्विजान्

P. 393, l. 3—for ज्ञातान्...तान् भक्षं read ज्ञाता...ता भक्ष्ये

VERSE XVIII

शल्यकं—V. L. शल्कं (Mitākṣarā on 1. 177).

पञ्चनखेष्वा—V. L. पञ्चनखाना (Smṛtisāroddhāra, p. 299).

P. 393, l. 7—for विच्छादयो read विधादयो as in S.

VERSE XIX

प्राम—V. L. प्राम्य (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 317).

VEESE XXI

कृत्यर्थं—V. L. भृत्यर्थं
पुरा—V. L. तथा (Mitākṣarā on 1. 179).

VERSE XXIV

यद्भवेत्—V. L. सर्वतः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 523).
भक्ष्यं भोज्य—V. L. भक्ष्यभोज्य (*Smṛtitattva*, p. 542).

P. 395, l. 10—for शुक्तस्यापि read शुष्कस्यापि

—— „ —for भक्ष्याम् । काले read भक्ष्यकाले

P. 395, l. 13—Before स्नेह read तत्

—— l. 19—for नर्थनकत्वं read नर्थकत्वं

VERSE XXV

चिरस्थितमपि त्वाद्यं—V. L. चिरसंस्थितमप्याद्यं (Smṛtitattva, p. 452).
विक्रिया—V. L. (*a*) विक्रियाः ; (*b*) विक्रियाम्
पयसः—V. L. पयसां (Smṛtitattva, p. 452).

P. 395, l. 24—for सक्तुपूपादि read सक्तवपूपादि

VERSE XXVI

P. 396, l. 4—for दिध्यव read दिधिव

—— l. 9—for केनचित्दुष्यते read न किञ्चिद्दुष्यते

—— l. 12—for कारतः स्थितस्य read कारः स्थित एव

—— l. 17—for भुज्यते तच्चतु read भुञ्जते तच्चाद्

—— l. 19—शुच read शुचि

VERSE XXVII

ब्राह्मणानां—V. L. ब्राह्मणस्य

P. 397, ll. 1-2—Omit मांसं क्रियादिना

—— l. 2—for वाद्याश्चेति विःशेष read वाद्याश्च शेष

—— l. 8—After तत्र add न

—— l. 9—for गोचरैवं स read गोचरः स

—— l. 11—Before भवति add न

—— l. 18—for विशेषेण read अविशेषेण

—— „ —षेधः read षेधे

—— l. 23—*for* प्रोक्षित न भक्षयेत् *read* प्रोक्षितं न भक्षये

—— l. 27—Before कृतं add न

P. 398, l. 3—for भक्षणादयस्त read भक्षणाव यस्त

—— l. 5—Before कामना read काम्या

—— l. 8—for वृत्ति read प्रवृत्ति as in A and S.

—— l. 13—for निमित्ते अभ्यनुज्ञाते read निमित्तताऽभ्यनुज्ञाना as in C.

—— l. 14—for ननु read नतु as in C.

—— l. 26—for दृष्टं आस्तु read दृष्टं प्रीत्सु

P. 399, l. 4—for तासां भासतां read तासांभासतां

—— „ —for क्रीतानविहि read क्रीताविहि

—— l. 5—for विहितंच read विहितश्च

—— l. 12—for मत...मेव read मतवदनुज्ञानादनशनमेव as in S.

—— l. 15—*for* मयशा *read* मनयशा

—— l. 17—ज्ञापितः read ज्ञापितम्.

—— l. 25—for चर्या देवा read चर्यादेवा

VERSE XXVIII

स्थावरं जङ्गमं—V. L. जङ्गमं स्थावरं
भोजनम्—V. L. भोजने

VERSE XXIX

अप्यदंष्ट्रिणः—V. L. चाप्यदंष्ट्रिणः

VERSE XXXI

P. 400, l. 26—for मांसाशी यतः read मांसाशिनः

—— „ —for पुष्ट्यर्थकमांसा read पुष्ट्यर्थं च मांसा as in S.

VERSE XXXII

परोपकृत—V. L. परोपहृत (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 527).
देवान्पितॄंश्चार्चयित्वा—V. L. अर्चयित्वा पितॄन् देवान्—(Prāyashchit-taviveka, p. 276).
न दुष्यति—V. L. न दोषभाक्

P. 401, l. 8—for कृत्वा read कृता

—— l. 9—for न कर्तव्यम् read कर्तव्यम्

—— l. 10—for चाष्टकान् read च देवान्

VERSE XXXIII

अभ्याहृत्य—V. L. चेऽध्याहृ (Smṛtisāroddhāra, p. 301).
प्रेतस्तैरश्यते—V. L. प्रेत्य तैरश्यते (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 531).
ऽयशः—V. L. च सः (do.)

P. 401, l. 19—for विमिश्रान्तर read विमिश्रान् अन्तर

—— „ —for योविधि read सोऽविधि

—— l. 22—for भानमात्र read भागात्र as in S.

—— l. 26—for मश्नाति read मश्नन्ति

VERSE XXXIV

मृगहन्तुः—V. L. मृगहत्या

VERSE XXXVI

कदाचन—V. L. कथञ्चन
शाश्वतं विधिं—V. L. (*a*) शाश्वतं धर्मं ; (*b*) नैयिकं विधिं

P. 402, l. 13—for मांसमद्यान् read मांसमेषामश्नीत

VERSE XXXVII

कदाचन—V. L. कथंचन

P. 402, l. 18—for खण्डिका read चण्डिका as quoted in Vīramitrodaya-Āhnika, p. 539.

—— l. 19—for त्याज्यः read न्याय्यः

—— l. 23—for शिष्टानां read हिंसायां

—— l. 24—for न read तदा

VERSE XXXVIII

कृत्वेह—V. L. कृत्वेह

VERSE XXXIX

यज्ञस्य—V. L. यज्ञोऽस्य adopted by Medhātithi.

P. 403, l. 10—for यज्ञाङ्गभूते याभूतिस्त read यो वधो यज्ञाङ्गभूतस्स

VERSE XL

पुनः—V. L. पुरा (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 538).

P. 403, l. 23—for पेहलोक read श्लोक as in A, N and C.

P. 404, l. 5—for स्पृह read स्पष्ट as in S.

—— l. 10—for भीम read भार

VERSE XLI

यज्ञे—V. L. सोमे (Aparārka, p. 154).
नान्यत्रेत्यब्रवीन्मनुः—V. L. नान्यत्र मनुरब्रवीत्

P. 404, l. 18—for स्वतन्त्र एव च । read स्वतन्त्रः । एवं च as in S.

VERSE XLII

पद्मं—V. L. पद्मान् (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 538).

VERSE XLIII

आत्मवान्—V. L. आत्मने (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 538).

P. 405, l. 11—for तत्कृत read तत्कुत as in A.

—— l. 13—for नाय read ऽनाय

VERSE XLVI

वधक्लेशान्—V. L. (*a*) परिक्लेशान् ; (*b*) वधक्लेशं (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 539).

हित—V. L. सुख

सुखमत्यन्तं—V. L. सुखमानन्त्यं

P. 406, l. 7—for विस्ताशनादयः read विशसनादयः

—— l. 8—for विस्ताशन read विशसन

VERSE XLVII

ध्यायति—V. L. ध्यायते (Mitākṣarā on 1. 181).
रतिं—V. L. धृतिं (Kullūka).

VERSE XLVIII

विसर्जं—V. L. न भव (Prāyashchittavivēka, p. 279).

P. 406, l. 21—for पदेश read पदेशो

—— l. 23—for हेतूनाम् read हेतुत्वम्

VERSE XLIX

P. 406, l. 26—for प्रभाव: read प्रभव:

VERSE L

प्रियतां याति—V. L. प्रियतामेति
च न—V. L. नोप

VERSE LI

दकरचेति—V. L. दकरचाह (Smṛtisāroddhāra, p. 301).
विग्रसिता—V. L. विविहन्ता

P. 407, l. 18—for हन्तोच्यते read हन्तेत्युच्यते as in S.

—— l. 27—Before भूम: add तद्युक्तमिति

P. 408, l. 2—for यदि read यद्यपि

—— l. 3—for स एव read चैव

—— „—for मुख्योऽपर read मुख्यो नोपचरन् पर

—— l. 7—for पनपमि read पनयनमि

—— l. 8—for ध्यापक read ध्यापन

—— l. 9—for पयति read पयत्यर्थः

—— l. 10—for योऽनर्था read यो तदर्था

—— l. 11—for इत्यपि read इत्यथ as in A and S.

—— l. 15—for सर्वस्वं दद्यात् read सर्वस्वदानं

—— l. 19—for प्रयोजकस्मृतिशङ्कया च read प्रयोजकौ

—— l. 20—for मेपि read मेतपि

After this verse some Mss. have the following additional verses :—

अनुमन्ता विशसिता निहन्ता क्रयविक्रयी ।
घातकाः सर्व एवैते संस्कर्ता षष्ठ उच्यते ॥
विदेशेनानुमन्ता च विशस्ता शासनात्तथा ।
हननेन तथा हन्ता धनेन क्रयिकस्तथा ॥
विक्रयी च धनादानात् संस्कर्ता तत्प्रवर्तनात् ।
धनेन चोपभोगेन वधमन्त्रेण चाप्यथ ॥
त्रिविधस्तु वधो ज्ञेयो भोक्ता तत्रातिरिच्यते ।
घातकाः षट् समाख्याता भोक्ता ततस्तु सप्तमः ॥
तेषामप्यन्यसकाशात्तु ह्युपभोक्तातिरिच्यते ।
क्रेतारं व्रजते पादः पादो भोक्तारमृच्छति ॥
खादकं व्रजते पादः पाद ऋच्छत्यतस्तु यः ।
यदि स खादको न स्यात् घातको न तथा भवेत् ॥
खादको घातकः क्रेता ततस्तुल्या न संशयः ॥

VERSE LII

ततोऽन्यो नास्त्यपुण्यकृत्—V. L. (*a*) न ततोऽन्योस्त्यपुण्यकृत् (Smṛti-sāroddhāra, p. 301); (*b*) न ततोऽन्योऽस्ति पापकृत्

P. 408, l. 25—for स्त्वर्च read स्त्वर्च

VERSE LIII

पुण्यफलं समम्—V. L. पुण्यं समं स्मृतम् (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 533).

P. 409, l. 6—for वर्षे read वर्षे वर्षे

VERSE LV

एतत्—V. L. इति (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 531).
मनीषिणः—V. L. विपश्चितः

P. 409, l. 16—for मस्तिराक्तं read निराक्तं

VERSE LVI

P. 409, l. 20—for विषयार्थः read विषेयार्थाः as in S.

—— l. 21—for न्दार्थाकरैरी read न्दार्थवादैरी as in A, N, and F. N.

—— l. 23—for किंचिद्दशि read किन्तु यद्यपि

VERSE LVIII

सूतके च—V. L. सूतकेषु—(Smṛtitattva II, p. 279).

P. 411, l. 3—for आतानुता read जानुजातता

—— l. 4—*After* स्टीतीव *add* वर्ष *as in S.*

—— „ —for—यद्यपि read यद्यपि

VERSE LIX

अर्वाक् सञ्च—V. L. आ वा सञ्च (Aparārka, p. 893).
वा—V. L. च

VERSE LX

तु—V. L. च—(Nityāchārapradīpa, p. 104).

P. 412, l. 22—for येभ्यः read येभ्यश्चास्य as in S.

—— l. 23—for पूर्वमन्वय *read* पूर्वान्वय *as in S.*

—— l. 27—for दान मध्युप read दानमधष्युप

—— „ — for चकुंर इव read चकंव

P. 413, l. 19—for दासीनां read दासानां as in S.

—— l. 23—for राजानौ read राजानो

P. 414, l. 4—for द्वादशाहे नाश read द्वादशाहेनाश

—— l. 16—for ज्ञाने read ज्ञाते

VERSE LXI

त्रिपुर्व—V. L. त्रिमार्वा (Hāralatā, p. 15).

Kullūka, Nārāyaṇa and Rāghavānanda have the following two verses in place of Medhātithi's verse 61 :—

यथेदं शावमाशौचं सपिण्डेषु विधीयते ।
जननेऽप्येवमेव स्यान्निपुणं शुद्धिमिच्छताम् ॥
सर्वेषां शावमाशौचं मातापित्रोस्तु सूतकम् ।
सूतकं मातुरेव स्यादुपस्पृश्य पिता शुचिः ॥

Some Mss. have the following additional verse :—

उभयत्र दशाहानि कुलस्यान्नं न भुज्यते ।
दानं प्रतिग्रहो यज्ञः स्वाध्यायश्च निवर्तते ॥

P. 415, l. 1—for ध्यायादिष्वपाठ read ध्यायादिषु स्यात । यदि वा पाठ

—— l. 2—for शक्येनैव read एकेनैव as in S.

—— l. 4—for विरुध्यते read विरुध्येत

—— l. 16—for सदेव read सदैवम् as in S.

VERSE LXII

वैशुकादेव सम्य—V. L. वैजिकादभिसम्य

VERSE LXIII

शवस्पृशो—V. L. शावस्पृशो

P. 416, l. 10—for तत्र वै read तत्रैव

VERSE LXIV

शिष्यस्तु—V. L. शिष्यस्य
समाचरन्—V. L. समाचरेत् (Mitākṣarā on 3. 24).
समन्तत्र—V. L. समस्तत्र

दशरात्रेण शुध्यति—V. L. **दशाहेन विशुध्यति**—(Mitākṣarā on 3. 24).

After verse 65 some Mss. have the following additional verses :—

प्राक्संस्कारप्रमीतानां वर्णानामविशेषतः ।
त्रिरात्रात्तु भवेच्छुद्धिः कन्यास्वह्नो विधीयते ॥
अदन्तजन्मनः सद्य आ चूडान्नैशिकी स्मृता ।
त्रिरात्रमाव्रता देशाद् दशरात्रमतः परम् ॥
परपूर्वासु भार्यासु पुत्रेषु प्रकृतेषु च ।
मातामहे त्रिरात्रं तु एकाहं त्वसपिण्डतः ॥

VERSE LXVI

मुण्डानाम्—V. L. (*a*) **चूडानाम्**—(Mitākṣarā on 3. 23) ; (*b*) **चौलानाम्**

विशुद्धिः—V. L. **प्रशुद्धिः** (Mitākṣarā on 3. 23).

निर्वृत्तमुण्डकानाम्—V. L. **निर्वृत्तचूडकानां** (do.)

VERSE LXVII

क्षिपेयुः (Smṛtitattva II, p. 271).

P. 418, l. 3—for **एव तेन** read **एतेन**

VERSE LXVIII

न च—V. L. (*a*) **नापि**—(Aparārka, p. 870) ; (*b*) **नास्य**—(Mitākṣarā on 3. 2).

क्षपेतत्र्यहमेव तु—V. L. (*a*) **क्षिपेत्तत्र्यहमेव वा** ; (*b*) **क्षपेरंस्त्र्यहमेव च** ; (*c*) **क्षिपेयुस्त्र्यहमेव च** (Smṛtitattva II. p. 271) ; (*d*) **क्षपयेत्त्र्यहमेव तु** ; (*e*) **क्षपेयुस्त्र्यहमेव च** (Kullūka).

After verse 70 some Mss. have the following additional verse :—

परपूर्वासु पुत्रेषु सूतके मृतकेषु च ।
मातामहे त्रिरात्रं स्यादेकाहं तु सपिण्डने ॥

LXXI

P. 419, l. 7—for **अपृथा** read **पृथा** as in F. N.

—— l. 18—for **तदुस्य** read **तदुपस्य**

—— l. 19—for **स्पर्शन** read **स्पर्शना**

VERSE LXXII

विमज्जेषु—V. L. **विमंज्जेषु**
त्र्यहम्—V. L. **ऽत्र्यहम्** (Nandana).

P. 419, l. 27—Before **प्रतिषेधः** add **न**

—— „ —for **ज्ञानादेः च तीर्थं** read **ज्ञानाद्युक्ततीर्थे** as in N.

Between verses 73 and 74 some Mss. have the following additional verse :—

मासत्रये त्रिरात्रं स्यात् षण्मासे पक्षिणी तथा ।
अहस्तु नवमादर्वाक् ऊर्ध्वं स्नानेन शुध्यति ॥

VERSE LXXIV

यच्छेषं—V. L. **तच्छेषं**

P. 420, l. 12—for **देशो** read **विदेशो**

—— l. 14—for **पेक्षा** read **पेक्ष्यम्** as in S.

—— l. 15—for **कल्पेन** read **कल्पो न** as in A

VERSE LXXVIII

चेत्स्नातां—V. L. **स्नातां चेत्**
यावच्चत्—V. L. **यावच्च**

P. 421, l. 14—for **पातन** read **पात** as in S.

P. 422, l. 3—for **मातुल** read **मातुले** as in S.

VERSE LXXIX

रात्रमा—V. L. **रात्रं मा** (Hāralatā, p. 76).

VERSE LXXXI

गुरौ—V. L. **अगुरौ** (Nandana ; also noted by Medhātithi).
विषये स्थितः—V. L. (*a*) **विषयेषु च** ; (*b*) **विषये स्थितिः** (Hāralatā, p. 76).

P. 422, l. 10—for राजिप्रति read राजप्रति

—— l. 15—for उपसन्ने read उपसम्पन्ने

VERSE LXXXII

भूमिपः—V.L. क्षत्रियः

P. 423, l. 2—for वाक्यं read वाच्यं

—— l. 5—for ननु read न

—— l. 8—Before विकल्पन्ते add तानि

—— l. 11—for उपक्रान्तं read अपक्रान्तो as in S.

—— „ —for विवक्षा यामा read विवक्षायामा

Before verse 82 some Mss. have the following :—

क्षत्रविट्शूद्रदायादाः स्युश्चेद्विप्रस्य बान्धवाः ।
तेषामशौचं विप्रस्य दशाहाच्छुद्धिरिष्यते ॥
राजन्यवैश्ययोश्चैवं हीनयोनिषु बन्धुषु ।
स्वमेव शौचं कुर्वीत विशुद्ध्यर्थमिति स्थितिः ॥
विप्रः शुद्ध्येद्दशाहेन जन्महानौ स्वयोनिषु ।
षड्भिस्त्रिभिरथैकेन क्षत्रविट्शूद्रयोनिषु ॥
सर्वे चोत्तमवर्णास्तु शौचं कुर्युरतन्द्रिताः ।
तद्वर्णविधिदृष्टेन स्वं तु शौचं स्वयोनिषु ॥

VERSE LXXXIII

P. 424, l. 10—for होमवै read होमावै

VERSE LXXXIV

P. 425, l. 2—for स्वपि read स्तेनापि as in S.

—— l. 6—for शावस्पृष्टिपदेन read केवलस्य शावस्य स्पृष्टिपदेन as in S.

—— l. 7—for रैतुंक read रेतयुक्त as in S.

—— „ —for पदान्त read पदान्तर as in S.

VERSE LXXXV

गामालभ्यार्कमीक्ष्य वा—V. L. गां स्पृष्ट्वा वीक्ष्य वा रविम् (Mitākṣarā on 3.30 ; Madanapārijāta, p. 25).

ईक्ष्य—V. L. पक्ष्य

P. 425, l. 24—for विकल्पेते read विकल्प्येते as in A.

VERSE LXXXVII

त्रिरात्रेणैव शुध्यति—V.L. त्रिरात्रमशुचिर्भवेत् (Aparārka, p. 876 and Mitākṣarā on 3.5).

कृत्वा—V.L. (*a*) दत्वा (Saṃskāraratnamālā, p. 285); (*b*) कुर्यात् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 313).

VERSE LXXXVIII

निवर्तेतेतोदकक्रिया—V. L. निवापो न विधीयते (Smṛtisāroddhāra, p. 217).

P. 426, l. 14—for संसर्गेण read संसर्गे न as in S.

—— l. 16—for तदुक्तम read तद्युक्तम

—— l. 17—for निर्देशाच्च read निर्देशात् as in C.

P. 427, l. 1—for जुह्वार्थं read जुह्वातं

—— l. 14—for घाद्यति read घातयति

—— l. 16—for प्रपतनम् read प्रपतनैरपेक्षताम्

P. 428, l. 1—for सम्यग्भि read सर्वाधि

—— l. 2—for येकेयन read येन

—— l. 18—for शास्त्र read न शास्त्र

VERSE LXXXIX

P. 429, l. 7—Before कश्चिद्भिन्नं add यत्र as in S.

P. 429, l. 11—for तादृश्यंतामा read तादृश्यानां as in S.

—— l. 12—for गुणभावात् read गुणीभावः as in S.

—— l. 20—for ब्राह्मणादिभिः read ब्राह्मणाद्यन्ते

—— „ —for तद्द्वेषा read तद्‌द्वेषा

—— l. 22—for लभ्यते read न लभते

P. 430, l. 8—for विवचयामातयं read विवक्षायामतन्त्रम् as in S and F. N.

—— l. 10—for सम्बध्यते । एते read सम्बद्धा तत्र ते as in S.

—— l. 18—for यथर्थं read यज्वर्थं

—— „ —for प्रमाणा read प्रमाण

—— „ —for विधिविधिरिति read विधिं वदन्ति

—— l. 22—for निवृत्तिविधिरिति read निवृत्तेति as in C.

—— l. 23—for यथातु read यथा च

—— l. 25—for निवृत्त read निवृत्ता

VERSE XC

प्रेतान्—V.L. प्रेतम् (Nirṇayasindhu, p. 391).
न व्रतेन—V. L. व्रतेन न (Saṃskāraratnamālā, p. 394).

VERSE XCI

यथायोगं—V.L. (*a*) यथासङ्ख्यं ; (*b*) यथायोग्यं (Smṛtisāroddhāra, p. 216).

यथायोगं हि जन्मनः—V.L. (*a*) यथावर्णं द्विजातयः (Aparārka, p. 170); (*b*) यथासङ्ख्यं द्विजातयः (Nirṇayasindhu, p. 414).

VERSE XCII

P. 431, l. 26—for यथाऽस्तु read यथा तु as in A.

VERSE XCIII

माहात्मिके—V. L. (*a*) महात्मके ; (*b*) महात्मिके

चारका—V.L. (*a*) चाचका (adopted by Burnell, but 'unauthorised' says Hopkins); (*b*) तत्र का (adopted by Parāshara-mādhava-Āchāra, p. 616).

P. 432, l. 10—for सत्रेषु read आश्रमेषु as in S.

VERSE XCIV

डिम्ब—V. L. डिम्भ (Kullūka).

VERSE XCV

वपुः—V. L. मूर्तिं

VERSE XCVI

लोकेभ्यः प्रभवाप्ययौ (Medhātithi)—V.L. (*a*) लोकेभ्यः प्रभवाप्ययम् (Kullūka); (*b*) लोकेशप्रभवात्ययम्; (*c*) लोकेशप्रभवोद्व्ययम् (Nandana); (*d*) लोकेशप्रभवेऽप्ययम्; (*e*) लोकेशप्रभवेऽप्ययः (mentioned by Nārāyaṇa); (*f*) लोकेशप्रभवाप्ययौ (Wrongly attributed by Buhler to Medhātithi).

VERSE XCVIII

वाहनायुधम्—V. L. वाहनायुधैः (Nirṇayasindhu, p. 427).

शुध्यत्यपः—V. L. शुध्येदपः (Shuddhi-Kaumudī, p. 154).

रश्मीन्वा—V. L. (*a*) रश्मींश्च (*b*) रश्मिं वा (Shuddhi-Kaumudī, p. 154).

VERSE CI

अनडुहम्—V. L. अनडुह (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 320).

चेल—V. L. चैल (do).

VERSE CII

च—V. L. वा (Smṛtisāroddhāra p. 220).

सचैलं—V. L. (*a*) सचैलः (Mitākṣarā, 3.26); (*b*) सचेलः (Hāralatā, p. 86 ; (*c*) सचेलं

After verse 102 some Mss. have the following couplet :

अपरं चेत्परो वर्णो अपरे वा परो यदि ।
अशौचे संस्पृशेत्स्नेहात् तस्य शौचेन शुध्यति ॥

VERSE CIII

नावयेत्—V. L. हारयेत (Mitākṣarā on 3.2) Madanapārijāta, p. 395).

VERSE CIV

निराहारो—V. L. ग्न्यनाहारो (Smṛtisāroddhāra, p. 249).
वायुंपाशनम्—V. L. वासनाशनम् (do).

VERSE CV

शौचानां —V. .L. वर्णानां
योऽर्थे—V. L. योऽन्तः (Smṛtisāroddhāra, p. 249).

VERSE CVI

तपसावेदवित्तमाः—V. L. नदी वेगेन शुध्यति (Shuddhi-Kaumudī, p. 360).

VERSE CVII

द्विजोत्तमः—V. L. द्विजोत्तमाः (Smṛtisāroddhāra, p. 249).

P. 435, l. 13—for नद्यः read नद्याः

—— „ —for वेगगतायाः read वेगं गतायाः

—— l. 14—Before यथा add न as in S.

VERSE CVIII

P. 435, l. 27—for करयम् read करयत्वम्

P. 436, ll. 1—3 यावाऽसु……सा तु—should be transposed to line below, after शुध्यन्ती

P. 436 l. 10—for वविति S reads वद्विति

VERSE CIX

P. 436, l. 16—for प्रधानता read प्रधानतया

VERSE CX

P. 436, l. 22—for भस्मन read भस्मनेति

—— l. 25—for स्पाख्यं read पाख्यं

—— l. 27—for लोक read लोकत

—— „ —for नैकसामान्यमात्रं बोकाज्ञायते read नैवम् । सामान्यमात्रं बोकाज्ज्ञायते

P. 437, l. 2—for ज्मया read मानया

—— l. 3—for विशेषः read विशेषं

—— l. 14—for शुद्धेपात्रं read शुद्धपात्र

—— l. 18—for मूलं read सिद्धेत्वयं as in S.

—— l. 19—for धैमेव read धैविषयमेव as in S.

P. 438, l. 2—Before विभाग add किन्तु

—— l. 4—for कवस्त्वं...ज्ञाप्येत read न चैकवस्त्वंशे स्वत्वं ज्ञाप्येत

—— l. 6—for परिगृहा read परिग्रहा

—— l. 8—for भजेर read विभजेर

—— l. 12—for शुद्धि read अशुद्धि

VERSE CXI

P. 438, l. 26—for भावनादिवृकादिभिः read भामापृथुकादिभिः

P. 439, l. 7—for स्वाकार read स्वाकर

—— l. 8—for वहोमातीतानां read वाहोवीतानां

P. 439, l. 9—for स्वर्णां read वर्णां

—— l. 10—for स्फोटनादि read स्फटिकादि as in S.

VERSE CXII

अपामग्ने—V. L. (a) अग्नेश्चापां; (b) अग्नेरपां
स्वयोन्यैव—V. L. सयोन्यैव—noted by Medhātithi.
गुणवत्तरः—V. L. बलवत्तरः

VERSE CXIII

कांस्यरैत्यानां—V.L. (a) कांस्यरैप्यायां; (b) कांस्यरूप्यायां; (c) कांस्यरूप्याणां
त्रपुणः—V. L. त्रपुषः (Mitākṣarā, 1.190).
सीस—V. L. शीश (Shuddhi-Kaumudī, p. 305).

VERSE CXIV

उत्पवनं—V. L. (a) उत्तापनं; (b) उत्प्लवनं (Smṛtitattva; II, p. 297), (c) आप्लवनं

P. 440, ll. 24-25—for खट्वाशय्यासनादीनां read खट्वादीनां as in S.

VERSE CXV

After verse 115 some Mss. insert:

कमण्डलूनां च तथा विप्राणां ब्रह्मचारिणाम् ।
हुतेऽग्नौ ब्राह्मणस्यापि तत्त्वतः श्रूयते श्रुतिः ॥

VERSE CXVI

After verse 116 some Mss. insert the following:—

अप्रकृतशौचानां तु वाचसी शुद्धिरिष्यते ।
पर्युक्षणाद्धूपनाद्वा भक्तिमामतिचारनात् ॥

VERSE CXVII

शौचं—V. L. इव (Shuddhi-Kaumudī, p. 310).

P. 441, l. 19—for पर्वंवस्ततोऽपि read प्रक्षालितस्यापि

VERSE CXVIII

चैल—V.L. **चेल**

VERSE CXIX

ऊर्षैः—V. L. **मार्षैः** (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 138).

P. 442, l. 19—for **मिश्रेण न** read **मिश्रितेन** as in A.

VERSE CXX

उदकेन वा—V. L. **उदकेन च** (Aparārka p. 260).

P. 442, l. 26—for **कल्क** S reads **कल्प**

VERSE CXXI

तृणकाष्ठं—V. L. **तृणकाष्ठानि**
पलालं—V. L. **पलाशं** (Nityāchārapradipa, p. 100).
उपाञ्जनै—V. L. **उल्लेपनै**

P. 443, l. 6—for **विकारयां** read **विकाराणां**

—— l. 7—for **गिनां** S reads **'गिना'**

What appears as verse 123 in Kullūka (Buhler and Burnell)—**मद्यैर्मूत्रैः** etc. is, according to Medhātithi and Govindarāja, not Manu's text; both quote it as from Vashiṣṭha (3-59). For **छीवनैः पूयशोणितैः** Aparārka, (p. 262) reads **श्लेष्मपूयाश्रुशोणितैः**.

VERSE CXXII

सम्मार्जनोपाञ्जनेन—V.L. **सम्मार्जनेनाञ्जनेन**

VERSE CXXIII

मृत्प्रक्षेपेण शुध्यति—V.L. **मृत्प्रक्षेपेण विशुध्यति** (Madanapārijāta, p. 458).

P. 444, l. 3—for कृतशु read प्रकृत्याशु

—— l. 6—for अर्वाक्तत्स्वजग्नित read अर्वाक् तु तत् स्वजग्नित as in A.

VERSE CXXIV

व्याक्तात्—V.L. व्याक्तो (Aparārka, p. 36; Madanapārijāta, p. 47; Parāsharamādhava-Āchāra, p. 217).

गन्धो लेपः—V.L. गन्धलेपः (Madanapārijāta, p. 47).

यादेयं—V. L. (*a*) देयं स्यात् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 217); (*b*) चादेयं

VERSE CXXV

P. 445, l. 11—for दुष्ट read दृष्ट

—— l. 24—for तत्पूरुष read तत् । स्पूरुष

VERSE CXXVI

वैतृष्ण्यं यासु गो—V. L. वितृष्णा यत्र गां (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 87).

P. 446, l. 3—for स्वर्गतो read संसर्गतो

VERSE CXXVII

पण्यं (Medhātithi and Madanapārijāta, p. 468)—V. L. पण्ये (Kullūka).

मैक्ष्यं—V. L. मैक्ष्यं (Smṛtisāroddhāra, p. 250).

P. 446, l. 18—for एवं......तत्र read यच्चोक्तं पूर्वेरपय......तत्र

—— l. 26—After संभाव्यते add भैक्ष्यतया शुचित्वमाह

VERSE CXXVIII

P. 447, l. 3—Omit here भैतयाऽशुचित्वमाह

After verse 128 some Mss. insert the following:—

शुचिरग्निः शुचिर्वायुः प्रवृत्तो हि बहिश्चरः ।
जलं शुचि विविक्तस्थं पन्था सञ्चरणे शुचिः ॥

VERSE CXXIX

हतस्यान्यैश्च—V. L. हतस्यापि च (Shrāddhakaumudī, p. 356).
चण्डालाद्यैश्च—V. L. चण्डालैश्चैव

VERSE CXXX

मलाश्च्युताः—V. L. च्युता मलाः (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 85).
अधस्तानि—V. L. अधस्थानि (Madanapārijāta, p. 50).

P. 447, l. 21—for स्त्रियाश्चि read स्त्रियाश्चां

—— l. 22—After मेध्यानि add इति

VERSE CXXXI

P. 448, l. 5.—Transpose तथा...चाप to line 2 above, after भवन्ति, and in its place add मक्षिकाग्रहणं in l. 5.

VERSE CXXXII

P. 448, l. 20—for तेषामेव read तेषाम्मते as in N.

VERSE CXXXIII

मूत्र—V. L. मूत्रं (Aparārka, p. 271).
प्राणकर्मविद्—V. L. कर्मविचक्षणाः (Aparārka, p. 271 and Mitākṣarā on 1. 191).

VERSE CXXXIV

तिस्रस्त्वेकत्र करे दद्यात्—V. L. तिस्रो दश वामकरे तथा (Nityāchārapradīpa, p. 255).

तथैकत्र—V. L. (*a*) तत्रैकत्र; (*b*) तथैकस्मिन्; (*c*) तथा वाम (Aparārka, p. 36).

शुद्धिमभीप्सता—V. L. शौचेपपादिकाः (Madanapārijāta, p. 46)

P. 449, l. 6—for भेदे read भेदो as in S.

—— „ —for स्वामाप्यामेत्यादि read स्वामादित्यादि as in A.

VERSE CXXXV

गृहस्थानां...ब्रह्मचारिणाम्—V. L. गृहस्थस्य ··· ब्रह्मचारिणः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 215).

त्रिगुणं स्याद्वनस्थानां—V. L. वानप्रस्थस्य त्रिगुणं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 215 and Madanapārijāta, p. 47).

स्यात्—V. L. तु

तु चतुर्गुणम्—V. L. तच्चतुर्गुणम् (Shrāddhakaumudī, p. 336).

P. 449, l. 10—for मृद्वार्थदे read मृद्वार्यादे as in N.

VERSE CXXXVI

पाण्यावान्त—V. L. स्वाम्यावान्त (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 223).

For the second half Parāsharamādhava (Āchāra, p. 223) reads पीत्वाऽपोऽध्येष्यमाणश्च वेदमग्निं च सर्वदा

मूत्रं तु—V. L. मूत्रतु

P. 449, l. 14—for मूत्रो ···न्यात् read भाषामेवषया...न्यात् as in C and S.

—— l. 18—for ऽध्यतोवा read ध्येष्यतो वा as in A.

VERSE CXXXVII

For the second line Aparārka (p. 40) and Madanapārijāta, (p. 50) read खानि चोपस्पृशेदद्भिरात्मानं शिर एव च

त्रिराचामेत्—V. L. त्रिःप्राश्नीयात् (Hēmādri-Shrāddha, p. 992).

द्विःप्रमृज्यात्—V. L. द्विरुन्मृज्यात् (do.)

स्त्रीशूद्रस्तु—V. L. (*a*) स्त्रीशूद्रं तु; (*b*) स्त्रीशूद्रौ च; (*c*) स्त्रीशूद्रोऽपि

P. 449, l. 27—for स्पृशं read स्पर्शं

After verses 138 some Mss. insert the following :—

अजाश्वं मुखतोऽमेध्यं गावोऽमेध्याश्च पृष्ठतः ।
ब्राह्मणाः पादतो मेध्याः स्त्रियोऽमेध्याश्च सर्वतः ॥
गौरमेध्या मुखे प्रोक्ता अजाऽमेध्या ततः स्मृता ।
गोः पुरीषं च मूत्रं च मेध्यमित्यब्रवीन्मनुः ॥

VERSE CXXXVIII

च्छिष्टंच—V. L. च्छिष्टस्य (Smṛtitattva, p. 111).
वैश्य—V. L. अर्थं (Vidhānapārijāta, II, p. 318).

VERSE CXXXIX

ऽङ्गं न यन्ति याः—V. L. (a) ऽङ्गे पतन्ति याः (Kullūka and Rāghavānanda); (b) अङ्गं न यान्ति याः (Hēmādri-Shrāddha, p. 972).
धिष्ठितम्—V. L. विष्ठितम् (Shrāddhakaumudī, p. 353).

P. 450, l. 10—for व्योक्ता read व्योक्त्वा

—— l. 13—for मुखजा read मक्षिका as in N and C.

After verse 139 some Mss. insert the following :—

दन्तवद्दन्तलग्नेषु जिह्वास्पर्शेषु चैव तु ।
परिच्युतेषु तत्स्थानान्निगिरन्नेव तच्छुचिः ॥

Others have the following two verses—

अजाश्वं मुखतो मेध्यं गावो मेध्याश्च पृष्ठतः ।
ब्राह्मणाः पादतो मेध्याः स्त्रियो मेध्याश्च सर्वतः ॥
गौरमेध्या मुखे प्रोक्ता अजामेध्या ततः स्मृता ।
गोः पुरीषं च मूत्रं च मेध्यमित्यब्रवीन्मनुः ॥

VERSE CXL

आचाम—V. L. आचम (Hēmādri-Shrāddha, p. 972).
भौमिकैस्ते—V. L. भूमिगास्ते (Nityāchārapradīpa, p. 281).

VERSE CXLI

P. 451, l. 15—for तस्यैवात्र शुद्धिः read तच्छौचाच्छुद्धिः

After verse 141 some Mss. add the following :—

अनृतौ तु सदा शौचं कार्यं मूत्रपुरीषवत् ।
ऋतौ तु गर्भशङ्कित्वात् स्नानं मैथुनिनः स्मृतम् ॥

VERSE CXLII

आचामेदेव—V. L. आचामेच्चैव (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 199).

P. 452, l. 7—for अपवादः read अनुवादः

After verse 142 some Mss. have the following :—

अनृतौ तु सदा शौचं कार्यं मूत्रपुरीषवत् ।
ऋतौ तु गर्भ शङ्कित्वा स्नानं मैथुनिनः स्मृतम् ॥

VERSE CXLIII

निष्ठीव्योक्त्वानृतानि च—V. L. (*a*) ष्ठीवित्वोक्त्वाऽनृतं वचः (Mitākṣarā on 1. 196 and Vīramitrodaya-Samskāra, p. 523); (*b*) निष्ठीव्योक्त्वानृतं वचः (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 115 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 224). But in Prāyashchitta (p. 423) the reading is as in Medhātithi.

पीत्वाऽपोऽध्येष्यमाणश्च—V. L. रथ्यां श्मशानं चाक्रम्य (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 224).

P. 452, l. 13—for स्नाना read स्नाता

VERSE CXLIV

चरेत्—V. L. चर्म

VERSE CXLV

P. 452, ll. 27-28 should be transposed to p. 453 after line 2.

VERSE CXLVI

For the second half, Parāsharamādhava (Prāyashchitta, p. 286) reads पुत्रस्य स्थाविरे भावे न स्त्री स्वातन्त्र्यमर्हति

न भजेत् स्त्री स्वतन्त्रताम्—V. L. न भजेत स्वतन्त्रताम्

P. 453, l. 5—Transpose त्वसपि...कर्तव्यम् to line 3, after verse 147. This, along with the two lines transposed from p. 452, is the Bhāṣya on 146.

VERSE CXLVII

For the second half, Madanapārijāta (p. 192) reads एतेषां विरहेण स्त्री गर्हिता स्यात्कुलद्वये

VERSE CXLVIII

कार्येव—V. L. कार्येषु (Madanapārijāta, p. 192).

P. 453, l. 10—for तये इति read तयेति.

—— l. 13—for अबः से॰ read अबसे

VERSE CXLIX

त्वेनां—V. L. (a) चैनां (Varṣakriyākaumudī, p. 579); ह्येनां (Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 223).

नुमते—V. L. (a) नुमतः (do.); (b) नुमतौ (do.)

P. 453, l. 26—for तदैव read सदैव as in S and A.

—— „ —for स्वामिकार read स्वाम्यकार

VERSE CL

यज्ञश्चासां—V. L. यज्ञस्त्वासां.

विवाहेषु—V. L. विवाहे तु.

स्वाम्यकारणम्—V. L. (a) स्वाम्यकारकम्; (b) स्वामिकारकम्

P. 454, l. 6—for पतेः । प्रजापतेर्देवता. read पतेर्देवता as in S.

VERSE CLI

P. 454, l. 14—for सर्वत्रैवा read सर्वत्रैव

After verse 151 some Mss. add the following:—

दानप्रभृति या तु स्याद्यावदायुः पतिव्रता ।
भर्तृलोकं न त्यजति यथैवारुन्धती तथा ॥

VERSE CLII

उपचार्यः—V. L. (*a*) पूजनीयः; (*b*) उपचर्यः (Madanapārijāta, p. 193); (*c*) उपचारैः (Saṃskāraratnamālā, p. 675).

After verse 152 some Mss. add the following :—

पत्यौ जीवति या तु स्त्री उपवासं व्रतं चरेत्—[V. L. स्वातुपोष्य व्रतचारिणी ।]
आयुष्यं हरते भर्तुर्नरकं चैव गच्छति ॥

VERSE CLIII

यज्ञो—V. L. धर्मो (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 52).

पतिं शुश्रूषते—V. L. (*a*) पतिः संसेव्यते (Madanapārijāta, p. 193): (*b*) पतिं संसेवते (Vidhānapārijāta, II, p. 729).

पोषितम्—V. L. पोषणम् (Madanapārijāta, p. 193).

येन—V. L. (*a*) यत्तु (Aparārka, p. 102); (*b*) या तु (Vidhānapārijāta II, p. 729).

पतिं शुश्रूषते येन—V. L. शुश्रूषयति भर्तारं (Saṃskāraratnamālā, p. 675).

VERSE CLIV

P. 455, l. 11—for चालस्य read बालस्य as in S.

VERSE CLV

P. 455, l. 16—After तदपि add न

—— l. 17—for तथैव read यथैव

—— l. 20—for विरोधोऽयं read विरोधेऽयं as in C and A.

P. 456, l. 1—for प्रयोपोऽप्यपि read प्रयोगोऽप्यपि as in A and S.

VERSE CLVI

P. 456, l. 6—for सत्कृतं read सुकृतं as in A and C.

VERSE CLVII

कुमार—V. L. कौमार (Mitākṣarā on 2. 127).

P. 456, l. 16—for चतुर्विंशया read च गुर्विच्छया

—— l. 20—for संख्या read सेव्या as in S.

VERSE CLVIII

गच्छति—V. L. गच्छेत् (Madanapārijāta, p. 198).

VERSE CLIX

अतिवर्तते—V. L. अतिलङ्घयेत् (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 30).

परलोका—V. L. पतिलोका

VERSE CLX

प्रजास्त्वीह—V. L. प्रजा स्त्रीणां

VERSE CLXI

वहृदं—V. L. पहृदं (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 30).

या विसेवते—V. L. योपसेवते (do.)

निन्दैव—V. L. निन्द्येह

सा भवेल्लोके—V. L. लोके भवति (do.)

P. 457, l. 10—This is *text*, verse (162). For प्राप्नोति V. L. चाप्नोति। What is printed as verse 163 should be omitted as merely repeating what has gone before.

Verses 163 and 164 should come before line 12.

VERSE CLXII

विंशा—V. L. त्रिंशा (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

VERSE CLXIII

देहसंपता—V. L. कायसंपता (Vivādaratnākara, p. 436); (b) कायकर्मभिः (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

चोपयते—V. L. वर्ज्यते (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

भर्तृलोकं—V. L. (a) पतिलोकं; (b) भर्तृलोकान् (Varṣakriyākaumudī, p. 579).

Verses 163 and 164 are repeated in 9. 29 and 30.

VERSE CLXVI

P. 458, l. 4—for वाग्प्रत्य read वाग्प्रत्ये

„ —for स्वामति read स्वाधिपति as in N and C.

VERSE CLXVII

दापयेत्—V. L. दापयन्

कृतदारो गृहे—V. L. गृहेषु भाग्यवो

Discourse VI

Some Mss. have the following additional verse in the beginning :—

अतःपरं प्रवक्ष्यामि धर्मं वैखानसाश्रमम् ।
पुत्रेषु भार्यां निक्षिप्य वनं गच्छेत्सहैव वा ॥

VERSE II

चापत्यं—V. L. चाऽपत्यं (Mitākṣarā on 3. 45).

VERSE III

वनं—V. L. वने

VERSE IV

समादाय—V. L. समानीय
चाग्नि—V. L. चाथ
निष्क्रम्य—V. L. निःसृत्य

VERSE V

पूतान्—V. L. पूतैः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

VERSE VI

चीरं वा—V. L. चीरं च
सायं स्नायात्प्रगेऽथवा—V. L. मार्गं वा चार्षमेव वा
नखानि च—V. L. नखांस्तथा

VERSE VII

यद्भक्ष्यः—V. L. यद्भक्ष्यं (Kullūka).
भिक्षां—V. L. भैक्ष्यं
गतम्—V. L. गतान् (Mitākṣarā on 3. 46).

P. 468, l. 1—for यदेवं read यदेव

—— l. 5—for भक्ष्यति read पश्यति

VERSE VIII

For the first three quarters some Mss. read as follows:

स्वाध्यायशिलो नित्यं स्याद्दान्तो मैत्रः समाहितः ।

सर्वभूतहितोऽनिशं दाता—(this quarter being adopted by Govindarāja).

P. 461, l. 13—for पराधीनोऽपि read अपराधतोऽपि as in F. N.

VERSE IX

पर्व—V. L. पूर्वं (Aparārka, p. 941).
पौर्णमासं च योगतः—V. L. (*a*) पौर्णमासं प्रयोगतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528); (*b*) पूर्णमासं च शक्तितः (Aparārka, p. 941).
दर्शं—V. L. दार्शं (Mitākṣarā on 3. 45).
योगतः—V. L. शक्तितः (do.)

P. 461, l. 23—for भावादिना read भावात् as in N.

P. 462, l. 19—for अग्नीत्यात्मनि read अग्नीनात्मनि

P. 463, l. 2—for सहाग्निभिर्वन S reads सहाग्निवन

VERSE X

For the first half some Mss. read as follows :—

नक्षत्रेष्टिं तथा दर्शपौर्णमासानि चाहरेत् ।

ऋक्षेष्ट्या—V. L. नक्षेष्ट्या (Kullūka).

मयव्य—V. L. प्रावयं (Aparārka, p. 941).

तुरायणं—V. L. (*a*) नारायणं; (*b*) उत्तरायणं (wrongly attributed by Buhler to Kullūka, who actually reads तुरायणं; it is adopted, however, by Aparārka, p. 914 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

दाक्षस्यायनमेव—V. L. दक्षिणायनमेव (Govindarāja).

VERSE XI

वासन्तशार—V. L. वासन्तैः शार (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

विधिवन्निर्वपेत् पृथक्—V. L. निर्वपेद्विधिपूर्वकं (do.)

VERSE XII

तु—V. L. च

P. 463, l. 24—After लवणं add न

VERSE XIII

स्थलजौदक—V. L. स्थलजोदकज (Aparārka, p. 924).

नयात्—V. L. नम्यात् (Aparārka, p. 924).

VERSE XIV

मधुमांसं च—V. L. मधुमांसानि (Aparārka, p. 942 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

श्लेष्मातक—V. L. श्लेष्मान्तक

VERSE XVI

उत्सृष्टमपि—V. L. (*a*) उच्छिष्टमपि; (*b*) उत्कृष्टमपि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

पुष्पाणि—V. L. मूलानि (Kullūka).

न्यार्तोऽपि—V. L. न्यर्हाणि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

P. 464, l. 16—for महाराम read मुहाराम

VERSE XVII

कोऽपि वा—V. L. कस्तथा

VERSE XVIII

षण्मासनिचयो—V. L. षण्मासमश्चयो वा (Aparārka, p. 942).
प्रत्यात्मको—V. L. प्रत्याश्रितो (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).
वा स्यात् (second line)—वाऽपि (do.)

VERSE XIX

वाम्नं—V. L. (*a*) चाम्नं ; (*b*) चार्यं (Aparārka, p. 943).
स्याद्वा—V. L. यद्वा (Mitākṣarā, 3. 50).

VERSE XXII

स्वाभासनाभ्यां—V. L. स्वाभासनैर्वा (Aparārka, p. 943).

VERSE XXIII

कारिकः—V. L. (*a*) कारकः ; (*b*) काशगः

P. 466, l. 4—for शाऽऽश्रयो read श आश्रयो यस्मिन्देशे

VERSE XXIV

उपस्पृशन्—V. L. उपस्पृशेत् (Aparārka, p. 944).
तर्पयेत्—V. L. तर्पयन्

VERSE XXV

अग्नीनात्मनि—V. L. (*a*) अग्नींश्चात्मनि ; (*b*) अग्नींस्त्वात्मनि (Aparārka,). 944) ; (*c*) अग्नीन्स्वात्मनि (Mitākṣarā on 3. 54).

VERSE XXVI

P. 466, l. 23 for तदुःखा read दुःखा as in A.

VERSE XXVII

तापसेष्वेव—V. L. तापसेषु च (Aparārka, p. 945).
आहरेत्—V. L. आचरेत् (Aparārka, p. 945).

VERSE XXIX

विपत्तीः—V. L. विपदः (Aparārka, p. 943).
संसिद्धये—V. L. संशुद्धये

P. 467, l. 14—for वा read चा as in S.

VERSE XXX

शुद्धये—V. L. सिद्धये

VERSE XXXI

तावास्थाय—V. L. (*a*) तामास्थाय (Aparārka, p. 945); (*b*) तां चास्थाय (Hēmādri-Shrāddha, p. 1660).

आनिपातात्—V. L. आतिपातात् (Hēmādri-Shrāddha, p. 1660).

युक्तो वार्यनिलाशनः—V. L. ब्रह्मलोके महीयते (do.)

VERSE XXXII

ब्रह्मलोके महीयते—V. L. ब्रह्मभूयाय कल्पते (Nirṇāyasindhu, p. 398).

P. 468, l. 9—for नतु...क्तं read न च तदुक्तम्

—— l. 13—for वासो read कामो

VERSE XXXIII

च—V. L. तु (Parāsharamādhava, p. 532).
त्यक्त्वा सङ्गान्—V. L. त्यक्तसङ्गः

P. 469, l. 22—for चीरवृती read ची वृती as in S.

—— l. 27—for न वचनार्थैः read वचनार्थैः as in N.

VERSE XXXV

For the second line Vidhānapārijāta (II, p. 373) reads अनपाकृत्य तान्येव मोक्षमिच्छन् व्रजत्यधः ।

निवेशयेत्—V. L. निवेजयेत्

VERSE XXXVI

P. 470, l. 16—for वा जायते read वाऽजायते as in F. N.

—— l. 21—for न तु read तेन तु as in A.

—— l. 26—After कर्म add यः

P. 471, l. 6—for यदाऽ read यदा as in A and S.

VERSE XXXVII

वेदान्—V. L. वेदं

तथा प्रजाम्—V. L. (*a*) तथा प्रजाः; (*b*) तथात्मजान्; (*c*) तथा सुताम्; (*d*) तथा सुतान्

VERSE XXXVIII

सार्ववेदस॰—V. L. सर्ववेदस (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 538).

P. 471, l. 17—for पशुमंसा read पशुर्मांसश्चः, ब्रह्मा

—— l. 22—for नावरवां read नावरवं as in N.

VERSE XXXIX

ब्रह्मवादिनः—V. L. ब्रह्मवेदिनः (Yatidharmasaṅgraha, p. 20).

VERSE XLI

P. 472, l. 10—After पशुपोतेषु add स्थपतेषु as in N.

VERSE XLII

सिद्ध्यर्थमसहायवान्—V. L. (*a*) सिद्धार्थः ससहायवान् ;
सिद्ध॰—V. L. सिद्धि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 557).

P. 472, l. 16—for एकरामता read एकारामता as in A.

—— l. 19—for ऽयचिहेतु read सम्यहेतु as in A and F. N.

—— „ —for संपत्स्यते A reads सम्पश्यते, which is better.

VERSE XLIII

ऽसंचयिको—V. L. (*a*) ऽसंकुसुको (noted by Medhātithi); (*b*) ऽशंकसुको ; (*c*) ऽसंकुतको ; (*d*) ऽसञ्चयको (Aparārka, p. 953).

P. 472, l. 25—for गार्हस्थ्य read गार्ह as in A.

P. 473, l. 2—for तु सङ्ग read त्वसङ्ग as in (what reference?)

VERSE XLIV

चैल॰—V. L. चेल॰ (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).

Between verses 44 and 45 some Mss. have the following additional couplets—

ग्रैष्म्यान् हैमन्तिकान् मासानष्टौ भिक्षुर्विचक्रमेत् (V. L. भिक्षार्थितां प्रसेत्)
दयार्थं सर्वभूतानां वर्षास्वेकत्र संवसेत् ॥
(This verse is quoted in Aparārka, p. 953).

नासूर्यं हि व्रजेन्मार्गं नादृष्टां भूमिमाक्रमेत् ।
परिपूताभिरद्भिस्तु कार्यं कुर्वीत नित्यशः ।

VERSE XLV

निर्वेशं—V. L. (*a*) निर्देशं (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 559); (*b*) निदेशं

VERSE XLVI

वाचं—V. L. वाणीं (Aparārka, p. 953).

VERSE XLVIII

न वाचमनृतं वदेत्—V. L. न वाचं समुदीरयेत् (Aparārkā, p. 954). After verse 48 some Mss. have the following :—

सत्यां वाचमहिंसां च वदेदनपकारिणीम् ।
कल्कापेतामपरुषामनृशंसां सामपैशुनाम् ॥

VERSE XLIX

निरामिषः—V. L. (*a*) निराश्रयः ; (*b*) निरेषणः (Aparārka, p. 954) ; (*c*) निरामयः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).

VERSE L

चोत्पात—V. L. चोत्पत्ति (Yatidharmasaṅgraha, p. 86).

P. 474, l. 25—for गृहादौ read मठादौ as in N.

VERSE LI

वाऽन्यै—V. L. वान्यै
उपसंव्रजेत्—V. L. उपसंविशेत्

VERSE LII

क्लृप्त—V. L. कृत (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).
कुसुम्भवान्—V. L. कुटुम्बवान्

VERSE LIII

स्युर्निर्व्रणानि—V. L. स्युरव्रणानि

VERSE LV

मैक्षं—V. L. भिक्षां (Mitākṣarā, on 3. 59).
प्रसज्जेत—V. L. प्रसज्येत (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562).
न प्रसज्जेत—V. L. प्रसज्जेत तु (Mitākṣarā on 359; Madanapārijāta, p. 375).

व्यपित—V. L. व्यतित Mitākṣarā, on 3.59).

सज्जति—V. L. (*a*) सज्जते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562); (*b*) मज्जति (Madanapārijāta, p. 375).

VERSE LVI

भुक्तवज्जने—V. L. भुक्तवर्जिते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562).

VERSE LVII

अलाभे—V. L. अरागी

लाभे चैव—V. L. लाभश्चैनं (Aparārka, p. 963).

P. 476, l. 3—for मूल......गृहीतैः read फलमूलोदकादिभिरप्यनन्य-परिगृहीतैः as in S.

VERSE LVIII

Second line.—V. L. अभिपूजितलाभात्तु (V. L. लाभैश्च) भिक्षां यत्नेन वर्जयेत्

VERSE LXI

P. 476, l. 23—for परिश्रमस्य read परिगमय्य as in N and F. N.

VERSE LXII

संयोगं च—V. L. सम्प्रयोगं (Aparārka, p. 968).

P. 476, l. 6—for शत्रु......दिभिः read शत्रुसङ्ग्रामादिभिः

VERSE LXIII

सम्भवम्—V. L. सम्भवः (Aparārka, p. 968).

चास्मात्—V. L. वास्मात्

P. 475, l. 19—for ऽपरि read ऽपि as in S.

—— l. 22—for सह्य read स ह.

VERSE LXIV

(This verse is omitted in some Mss.)

सुखसंयोगमक्षयम्—V. L. सुखमक्षयमेव च (Yatidharmasaṅgraha, p. 35).

VERSE LXV

चान्ववेक्षेत—V. L. चाप्यवेक्षेत
चैवोत्पत्तिं—V. L. च समुत्पत्तिं।
Nandana omits verse 65.

VERSE LXVI

भूषितोऽपि—V. L. दूषितोऽपि (Kullūka, Nandana and Rāghavānanda).

रतः—V. L. वसन् (Mitākṣara on 3. 65).

P. 478, l. 16—for त्यागे न read त्यागेन

VERSE LXVIII

जन्तूनां—V. L. भूतानां (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 570).
चैव—V. L. (*a*) नैव; (*b*) पीड

VERSE LXIX

P. 479, l. 3—for शुध्यर्थं read शुद्ध्यर्थं

After verse 69 some Mss. have the following additional couplet:—

ग्रैष्महैमन्तिकान् मासानष्टौ भावेन पर्यटेत् ।
दयार्थं सर्वभूतानां वर्षास्वेकत्र संवसेत् ॥

It is quoted as Manu's in Aparārka, p. 954.

VERSE LXXI

निग्रहात्—V. L. संयमात् (Vidhānapārijāta, II, p. 176).

VERSE LXXII

P. 479, l. 26—for धींशुका read घांशुका

P. 480, l. 7—for शमयमादिभिनियमाद्वि read यमनियमस्थामाद्वि as in N.

—— l. 9—for शौर्यादयः read सौन्दर्यादयः as in N.

—— l. 11—for प्रक read प्रयक

—— l. 15—for भारवातया read भारवफलतया

—— l. 20—for रहितं read सहितं as in S and F. N.

—— l. 26—for येरमारम्भ read येरारम्भ

P. 481, l. 1—for विषय read विषये

—— —for उपघाते read उपघातेषु

VERSE LXXIII

P. 481, l. 24—for नैवंपरवाच्यः read नैवं परमात्मनोऽन्यः as in A.

P. 482, l. 1—for रनपावृतादि read रनपायावृतादि as in A.

VERSE LXXIV

कर्मभिर्न निबध्यते—V. L. कर्मणा न स बध्यते (Yatidharmasaṅgraha, p. 42).

VERSE LXXV

तत्पदम्—V. L. तत्परम् (Nārāyaṇa and Nandana).

P. 482, l. 72—for येषां read तेषां as in A.

—— l. 15—for सम्पन्नेन read सम्पन्नेऽन्यत्

P. 483, l. 6—for बीरपयेन read बीरपथे

VERSE LXXVI

स्नायुयुतं—V. L. स्नायुबद्धं (Yatidharmasangraha, p. 91).
दुर्गन्धि—V. L. दुर्गन्धं (do).

P. 483, l. 17—for सूतकान नाम्य read स्वेदजादीनामन्य as in S and F. N.

VERSE LXXVII

P. 483, l. 26—for वेक्ष्यम । स्य read वेक्ष्य स्य

—— l. 27—for स्पृष्टता शरीरेण read स्पृष्ट्वा शरीरेण

VERSE LXXVIII

P. 484, l. 7—for प्राप्तिपूर्वकस्य read प्राप्तविवेकस्य

—— l. 8—for कृच्छ्रपूर्वं read कृच्छ्रम् । पूर्वं

VERSE LXXIX

विसृज्य—V. L. विसृज्य

P. 484, l. 13—after कर्तुं add यन्ममायमप्रियं करोति तन्ममैव as in S and F. N.

VERSE LXXX

P. 484, l. 19—for स्पृहा कार्याऽस्मि read स्पृहाकार्यास्मि

VERSE LXXXI

त्यक्त्वा सङ्गात्—V. L. त्यक्तसङ्गात्
द्वन्द्वषि—V. L. द्वन्द्वैर्वि

VERSE LXXXII

P. 485, l. 9—for तयोः read स्वयोः as in S and F. N.

—— l. 18—for यत्रकि......तुष्टः read स न क्रियाफलमुपाश्नुते as in A.

P. 485 l. 21—for कुण्डे read कुण्डी as in S.

P. 486, l. 10—Omit छान्दोग्योक्त, which is not in A.

VERSE LXXXIII

आध्यात्मिकं—V. L. अध्यात्मिकं

P. 486, l. 18—for विधायकमं read विधायकं as in A.

—— l. 19—for मधुरमसमहं असमहं कर्मेभिः read मधुरमसहं कर्मेभिः as in A.

VERSE LXXXIV

P. 486, l. 25—for अध्ययनपि read अध्ययनं पि as in A.

—— l. 26—for आपकानं read आपकानाम् as in A.

P. 487, l. 1—for शाखाद्वगताश्मतस्थानव read शाखाद्गव as in S.

—— l. 6—for प्रेक्षणीय....आत्म read प्रतीक्षणादिदोषा शाखात्म

VERSE LXXXVII

P. 488, l. 3—for गृहस्था read गृहे स्था

VERSE LXXXIX

सर्वेषां—V. L. चतुर्णां (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 563).
वेदश्रुति—V. L. वेदस्मृति (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 563).

P. 488, l. 12—for चैतास्मिन्विधाने read चैतस्मिन् विधाने as in A and S.

—— l. 25—for स्त्रीमात्रगमनं read स्त्रीमात्रे न गमनं

—— l. 26—for पुत्रैव read पुत्रेणैव as in F. N.

P. 489, l. 3—for इत्येत......केनांशेन read इत्येतदधिकृता विवाह-मधुपर्कविशिष्टा तु केनांशेन as in A and C and F. N.

—— l. 6—for सत्यपि वेदस्था read सत्यप्यवैधस्था as in F. N.

—— l. 21—for विहितो read विहतो

—— l. 23—for अवमाना read अवमानाना as in F. N.

VERSE XC

नदीनदाः—V. L. नदीह्रदाः (Vīramitrodaya-Saṃskāra, p. 563).

VERSE XCI

°लक्षणको—V. L. °लक्षणिको

VERSE XCII

धीः—V. L. ह्रीः (Nārāyaṇa, Nandana and Smṛtichandrikā-Saṃskāra, p. 13).

P. 490, l. 26—for पौनरुक read पौनरुक्त्य as in S.

VERSE XCIII

दशलक्षणानि धर्मस्य—V. L. (*a*) दशलक्षणकं धर्मं। (*b*) दशलक्षणिकं धर्मं; (*c*) दश चिह्नानि धर्मस्य

VERSE XCIV

For the last three quarters of this verse, *Aparārka* (p. 972) reads—येऽधीरन्द्विजातयः । अधीत्य चानुवर्तन्ते ते यान्ति परमां गतिम् ॥

वेदान्तं—V. L. वेदान्तान्
श्रुत्वा—V. L. सेव्य
P. 491, l. 16—नवीनं read जीर्णं

VERSE XCV

अभ्यस्य—V. L. अभ्यसन् (Govindarāja, Nārāyaṇa and Nandana; also noted by Medhātithi).

After verse 95 some Mss. have the following additional couplet :—

संन्यस्य सर्वकर्माणि वेदमेकं न संन्यसेत् ।
वेदसंन्यासनाच्छूद्रस्तस्माद्वेदं न संन्यसेत् ॥

VERSE XCVII

राज्ञां धर्मं—V. L. (*a*) राजधर्मान्; (*b*) राज्ञां धर्मान्

Discourse VII

VERSE II

विवृते—V. L. ऽभिवृते (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 15).
सर्वस्य—V. L. धर्मस्य
रक्षार्थमस्य—V. L. चतुर्धर्मस्य (attributed to Medhātithi by Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 16).

P. 493, l. 18—for तत्कृतः read तत्र श्रुतः as in F. N.

—— l. 22—for तदतिदेशो read तद्व्यतिरेको as in S.

VERSE IV

निर्हृत्य—V. L. (*a*) निर्हृत्य (Kullūka); (*b*) आहृत्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).
इन्द्रानिल—V. L. चन्द्रानिल—(Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).
चन्द्रवित्ते—V. L. इन्द्रवित्ते Ditto.

VERSE V

एषां—V. L. एव (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).
निर्मित—V. L. निर्मितः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 15).
मात्राभ्यः—V. L. मात्राभिः (noted in do).

VERSE VI

एष—V. L. एव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

VERSE VII

स चेन्द्रः सम्प्रभावतः—V. L. स महेन्द्रः सप्रभावतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

VERSE VIII

P. 494, l. 27—for स्पष्टे read स्पृष्टे

VERSE IX

P. 495, l. 3—for मावो read वो as in F. N.

—— l. 4—for भिलको read भिलकवर्ती as in S.

—— „ —for सर्पि सर्पो as in S.

VERSE X

कार्यं सोऽवेक्ष्य—V. L. कार्यण्यवेक्ष्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 18), which notes the other reading also.
सोऽवेक्ष्य—V. L. चावेक्ष्य

VERSE XI

पद्मा श्रीः—V. L. पद्माऽऽस्ते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).
च वसति—V. L. संवसति

VERSE XIII

धर्मं यमिष्टेषु—V. L. धर्ममभीष्टेषु (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).
स व्यवस्येत्—V. L. समभ्यस्येत् Ditto.
चाप्यनिष्टेषु—V. L. वाप्यनिष्टेषु
तं धर्मं—V. L. तद्धर्मं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 393).

VERSE XIV

तदर्थं—V. L. तस्यार्थे (Parāsharamādhava-Achāra, p. 393).
आत्मजम्—V. L. आत्मनः (do.)

P. 496, l. 20—for माकृषी read मकृषो

VERSE XV

चलन्ति च—V. L. चलन्ति ते
कल्पन्ते—V. L. कल्पते

P. 497, l. 1—for स्वाऽगारी read स्वांगारी

VERSE XVI

तं देश—V. L. तद्देश (Vivādachintāmaṇi, 261).
तत्त्वतः—V. L. धर्मतः
वर्ति—V. L. वृत्ति (Vivādachintāmaṇi, p. 261).

P. 497, l. 8—मनुजन्यमनुज्ञाजापरि read मनुजन्यं परि

VERSE XVII

स्मृतः—V. L. कृतः (Vivādaratnākara, p. 646).

VERSE XVIII

एवाभि—V. L. एव हि (Vivādachintāmaṇi, p. 261).

VERSE XIX

स धृतः—V. L. (*a*) सुधृतः (Vivādachintāmaṇi, p. 261); (*b*) संधृतः; (*c*) स्वधृतः (Vivādaratnākara, p. 647).

VERSE XX

शूले मत्स्यानिवापक्ष्यन्—V.L. जले मत्स्यानिवाहिंसुः (noted by Kullūka).
शूले—V. L. जले.
अपक्ष्यन्—V. L. आहिंसुः

P. 498, l. 7—for शूल्याक्रियन्ते read शूलाक्रियन्ते

VERSE XXI

श्वावलिह्यात्—V. L. श्वा च लिह्यात् (Vivādaratnākara, p. 648).

VERSE XXII

शुचिर्नरः—V. L. नरः शुचिः (Vivādachintāmaṇi, p. 263).

VERSE XXIII

रक्षांसि पतगोरगाः—V. L. पिशाचोरगराक्षसाः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 286), but on p. 292 the same work has the other reading.

देवदानवगन्धर्वा रक्षांसि—V. L. देवदानवरक्षांसि गन्धर्वा

P. 499, l. 10—for भीषेऽपि भीचोऽपि would be better.

VERSE XXV

दण्डः—V. L. धर्मः (Vivādaratnākara, p. 646).
न मुह्यन्ति—V. L. विवर्धन्ते Do.

VERSE XXVI

P. 500, l. 2—for विचारक read विचारकी

VERSE XXVII

कामात्मो—V. L. कामात्मा (Vivādaratnākara, p. 647).
निहन्यते—V. L. विपाद्यते

VERSE XXVIII

विचलितं—V. L. विचलितो

VERSE XXIX

मुनीन्—V. L. ऋषीन् (noted in Vivādaratnākara, p. 647, footnote).

VERSE XXX

सोऽसहायेन—V. L. असहायेन (Vivādaratnākara, p. 647).
मूढेन—V. L. मक्तेषु (Do.)

VERSE XXXI

प्रणेतुं शक्यते दण्डः—V. L. (*a*) दण्डः प्रणयितुं शक्यः (Vivādachintāmani, p. 262); (*b*) दण्डः प्रणेतुं शक्यस्तु; (*c*) दण्डः प्रणयितुं शक्तः (Vivādaratnākara, p. 647).

ससहायेन—V. L. सुसहायेन (Vivādaratnākara, p. 647).

P. 501, l. 15—for अभ्यस्तु read अक्तास्तु as in F. N.

VERSE XXXII

न्यायवृत्तः—V. L. न्यायवृत्तिः (noted by Medhātithi).
भृशदण्डः—V. L. भृशंदण्डः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 121).

P. 501, l. 22—for प्रवृत्तिः read प्रवृत्तो as in N.

—— „ —for न्याययोगादवृत्तन्यायः read न्याययोगाद्वृत्तः न्यायवृत्तः

—— l. 24—for अपेक्षणीयम् read अपेक्षणीयम् as in N and S.

P. 502, l. 2—कार्यं प्रधानं read कार्यप्रधानः

VERSE XXXIII

शिलोञ्छेनापि—V. L. शिलोञ्छादपि

VERSE XXXV

स्वे स्वे धर्मे निविष्टानां—V. L. स्वेषु धर्मेषु निष्ठानां

P. 502, l. 16—for क्रियते read क्लिश्यते

—— „ —for निष्ठादि read पिष्टादि as in S.

—— l. 20—for विज्ञायन्ते read विज्ञेया

VERSE XXXVI

तथाहोऽहं प्रवक्ष्यामि—V. L. तह्योऽहं सम्प्रवक्ष्यामि

VERSE XXXIX

P. 503, l. 22—for वय read वयं as in S.

VERSE XL

नष्टा—V. L. भ्रष्टा (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

सपरिग्रहाः—V. L. सपरिच्छदाः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

वनस्था अपि—V. L. (a) वनस्थाश्चापि; (b) वनस्थाश्चैव (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

VERSE XLI

वेनो—V. L. वेणो

सुदाः पैजवनश्चैव—V. L. (a) सुदासो यवनश्चैव (Kullūka); (b) सुदासः पैजवनश्च (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

पैजवन—V. L. वैजवन (Nandana).

VERSE XLIII

आत्मविद्यां—V. L. आत्मविद्भ्यो (Mitākṣarā on 1. 310 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 118).

विद्यात्—V. L. विद्यां (noted by Medhātithi).

शाश्वतीम्—V. L. तद्विदः (Mitākṣarā on 1. 310 and Madanapārijāta, p. 222 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 118).

P. 504, l. 19—for कर्मोप read राज्योप

—— l. 21—for कम read कर्म

VERSE XLIV

जितेन्द्रियो हि—V. L. जितेन्द्रियस्तु

VERSE XLV

क्रोधजानि च—V. L. क्रोधजानि तु

VERSE XLVI

क्रोधजेष्वात्मनैव तु—V. L. **क्रोधजे स्वात्मनैव तु** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

VERSE XLVII

दिवास्वप्नः—V. L. **दिवास्वापः** (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 147).
परिवादः—V. L. **परीवादः** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

वृथाट्या च—V. L. (*a*) **वृथाटाट्या** (do.); (*b*) **वृथात्यागः** (Vīramitrodaya-Lakṣaṇa, p. 198); (*c*) **वृथाघातः** (Mitākṣarā on 1. 310).
स्त्रो—V. L. **स्त्रः** (Mitākṣarā on 1. 310).

P. 506, l. 9—**दिवायाम्**—V. L. **दिवापि** as in S.

VERSE XLVIII

वाग्दण्डजं च पारुष्यं—V. L. **वाग्दण्डजमपारुष्यं**

P. 506, l. 16—for **करावरोधो** read **कारावरोधो**

—— ll. 17-18—**सर्वसाधा...व्याहृतिः** should come after **हरणं वा** in l. 19.

—— l. 18—for **गुप्तिर्वा** read **गुप्तानां** as in N and S.

VERSE XLIX

तज्जावेतावुभौ गणौ—V. L. (*a*) **तज्जौ ह्येतावुभौ गुणौ**; (*b*) **तज्जौ-क्रेतौ गुणावुभौ**; (*c*) **त्याज्यौ क्रेतौ गणावुभौ** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413); (*d*) **तज्जमेतावुभौ गणौ** (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 148).

VERSE LI

कूपको—V. L. **कूपकम्** (Mitākṣarā on 1. 308).
सदा—V. L. **तथा**

VERSE LII

पूर्वपूर्वं—V. L. **पूर्वपूर्वं** (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 148).
आत्मवान्—V. L. **आत्मनः** (Nandana and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 148).

P. 507, l. 18—for विपंभवति read विपीभवति as in N.

P. 508, l. 1.—for काले लवः परिचयः read काले लवणपरिचयः as in S.

—— l. 5—for विनाशादिव read विनाशादव

VERSE LIII

व्यसन्यधोयो—V. L. व्यसन्यधो हि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 414).

P. 508, l. 19—for पानादीनामात्रकृत्यचेति read पानादीनामशक्यं चेति

VERSE LIV

कुलोद्गतान्—कुलोद्भवान् (Mitākṣarā on 1. 311).

वाहौ—V. L. वाहौ (Mitākṣarā on 1. 311 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 177).

कुर्वीत सुपरीक्षितान्—V. L. प्रकुर्वीत परीक्षितान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 405 and Kullūka).

परीक्षतान्—V. L. परीक्षकान् (Nandana).

P. 509, l. 1—for नेनाहाः read नेनाह as in N.

—— l. 7—for स्वल्पकार्यं read स्वकार्यं

—— l. 8—for सर्वं मग्नि read सर्वंमग्नि

—— l. 9—for वधिषिहः read वधिषिहः

—— „ —for वुपवे read वपवे

—— l. 10—for रेकैकमात्य read रेकैकममात्य

—— l. 11—for भवत read भवते

—— „ —for ह्रस्वाख्या read प्रख्याख्या

—— „ —for त्रिकान्तः read त्रिका वान्तः

—— l. 13—for प्रमाद read प्रवाद

—— l. 14—for प्रमाद read प्रवाद

—— l. 21—for बुद्धिभेदो N reads बुद्धिभेदो

VERSE LV

किं तु—V. L. (*a*) किंतु (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 177); (*b*) किं तु

VERSE LVI

सामान्यं सन्धिविग्रहम्—V. L. सामादीन् सन्धिविग्रहान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 405).

P. 510, l. 9—for प्रति कर्म read प्रतिकर्म

—— ll. 14-16—for तस्मादायुध read तत्त्वादायुध

—— l. 15—for शुष्कवण्डः read शुष्कदण्ड

—— l. 16—for देवतासमं read देवताश्रम

—— l. 17—for अपितानां N reads अदितानां, which is better.

VERSE LVII

आत्मनः—V. L. आत्मने

P. 510, l. 26—for स्वतीकं read स्वनीकं as in S.

VERSE LVIII

षाड्गुण्यसंयुतम्—V. L. सामान्यसंयुतम् (Parāsharamādhava-Achāra, p. 406).

मन्त्रयेत् परमं V. L. मन्त्रयीत परं (Nītimayūkha, p. 53).

VERSE LIX

समाचरेत्—V. L. समारभेत् (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 406).

P. 511, l. 5—Before सह add तेन as in S.

VERSE LX

हर्तॄनमात्यान्—V. L. हर्तॄंश्च सामान्यान् (Nītimayūkha, p. 53).

अवस्थितान्—V. L. कुलोद्गतान् (noted by Nārāyaṇa).

सम्यगर्थं—V. L. आहागर्थं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 185).

VERSE LXI

निर्वर्तेत—V. L. निवर्तेत (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 185).

P. 511, ll. 13-14—for अथ......साह read अथसन्धिभावयन्सापद्दे तावदुत्साह

VERSE LXII

तेषामर्थे—V. L. तेषाम्मध्ये (Nītimayūkha, p. 53).

अन्तर्निवेशने—V. L. अन्तरवेश्मनि (Aparārka, p. 581).

VERSE LXIII

विशारदम्—V. L. कोविदम् (Vīramitrodaya-Samskāra, p. 225).

चेष्टज्ञं—V. L. चेष्टाज्ञं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 188).

P. 512, l. 3—for राज्ञे read राज्ञो as in S.

—— l. 5—for आकारशरीर read आकारः शरीर

—— l. 8—for शुचि read शुचिः

After verse 63 some Mss. have the following additional verses:

सन्धिविग्रहकालज्ञान् समर्थानायतिक्षमान्
परैरहार्यान् शुद्धांश्च धर्मतः कामतोऽर्थतः ।
समाहर्तुं प्रकुर्वीत सर्वशास्त्रविपश्चितः ।
कुलीनान् वृत्तिसम्पन्नान् निपुणान् कोशवृद्धये ॥
आयव्ययस्य कुशलान् गणितज्ञानलोलुपान् ।
नियोजयेद्धर्मनिष्ठान् सम्यक्कार्यार्थचिन्तकान् ॥
कर्मणि चातिकुशलान् लिपिज्ञानायतिक्षमान् ।
सर्वविश्वासिनः सत्यान् सर्वकार्येषु निश्चितान् ॥
अहृतार्थांस्तथा भर्तुः कालज्ञांश्च प्रसङ्गिनः ॥
कार्याकार्योपचारज्ञान् बाह्याभ्यन्तरचारिणः ।
कुर्याद्दासजकार्येषु गृहसंरक्षणेषु च ॥

VERSE LXV

च दूते—V. L. तु दूते

P. 512, 15—रक्ष...त्यये read रक्षायां दूतगुणानां सन्धानुपक्रमपत्ते प्रयो as in S.

VERSE LXVI

दूत एव हि—V. L. दूत एव च

भिद्यन्ते येन मानवाः—V. L. (*a*) भिद्यते येन मानवः; (*b*) भिद्यन्ते येन बान्धवाः (Govindarāja); (*c*) येन भिद्येत बान्धवः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 188); (*d*) भिद्यन्ते येन वान वा (Rāghavānanda).

VERSE LXVIII

तत्त्वेन—V. L. यत्नेन

VERSE LXIX

अनाविलम्—V. L. अनाकुलम्

आवसेत्—V. L. आविशेत्

VERSE LXX

धनुर्दुर्गं—V. L. धन्वदुर्गं

वार्क्षमेव वा—V. L. (*a*) वार्क्षमेव च; (*b*) वार्क्ष्यमेव च (Mitākṣarā on 1. 320).

समाश्रित्य वसेत्—V. L. (*a*) समाश्रित्यावसेत् (Nītimayūkha, p. 64); (*b*) समावृत्यावसेत् (Mitākṣarā on 1. 320).

VERSE LXXI

एषां हि—V. L. एतेषां (Nītimayūkha, p. 65).

सर्वेण—V. L. सर्वेषां (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 203).

प्रयत्नेन—V. L. प्रकारेण

विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते

VERSE LXXII

ऽप्सराः—ऽम्बराः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 202).

VERSE LXXIV

तस्माद्दुर्गं—V. L. तस्माद्दुर्गाणि

विधीयते—V. L. (*a*) विशिष्यते (Rāghavānanda); (*b*) च कारयेत्; (*c*) समाश्रयेत् (Nītimayūkha, p. 65).

VERSE LXXV

तत्स्याद्—V. L. तत्स्यात्(N) (Vīramitrodaya-Lakṣaṇa, p. 238).
नोदकेन च—V. L. नोदकेन्धनैः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 204 ; Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

VERSE LXXVI

सुपर्या—V. L. सु पर्या (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).
सर्वर्तुकं—V. L. सर्वर्तुगं, noted by Medhātithi.

VERSE LXXVII

गुणान्विताम्—V. L. समन्विताम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

P. 515, l. 10—for वचनकरखा read वचनाचरखा as in S.

VERSE LXXVIII

चर्त्विजः—V. L. चर्त्विजम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).
तेऽस्य—V. L. तस्य

P. 515. l. 13—for वैधे न read वैधेन

VERSE LXXIX

धर्मार्थं—V. L. यज्ञार्थं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

VERSE LXXX

स्याच्चाम्नायपरो—V. L. स्यादाम्नायपरो (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 187).

P. 516, l. 3—for करादे read करदे

VERSE LXXXII

ऽभिधीयते—V. L. विधीयते

P. 516, l. 16—for वक्ष्यमा read वक्ष्यमा

VERSE LXXXIII

ब्राह्मणेष्व क्षयो—V. L. (*a*) ब्राह्मणेषूपचयो ; (*b*) ब्राह्मणेष्वव्ययो

VERSE LXXXIV

स्कन्दति—V. L. स्कन्दते
व्ययते—V. L. व्यथते (Kullūka).

VERSE LXXXV

आचार्ये शतसाहस्रं—V. L. (*a*) सहस्रगुणमाचार्ये (Aparārka, p. 286); (*b*) सहस्रं श्रोत्रिये दानं ; (*c*) प्राधीते शतसाहस्रं (Kullūka) ; (*d*) श्रोत्रिये शतसाहस्रं (Nandana).

P. 517, l. 24—for सूक्तं read वसूक्तं

VERSE LXXXVI

तथैव च—V. L. तथापि च (Aparārka, p. 303).
दानस्य फलमश्नुते—V. L. दानस्यावाप्यते फलम् (Aparārka, p. 303).

P. 518, l. 18—for भावःप्रसाद् read भावप्रसाद्

—— l. 19—for प्रत्येति read प्रेत्येति, which is the प्रतीक for प्रेत्य in 86.

What is printed by Gharpure as verse 87 is in reality only a verse quoted and explained in the *Bhāṣya* in the manner of several other quotations; it does not form part of the *text* of Manu, as is clear from the term प्रेत्येति (in line 19), which is the *pratīka* of the last quarter of verse 86.

The numbering of the verses therefore will not henceforth, tally with that in Gharpure's edition.

VERSE LXXXVII

पालयन् प्रजाः—V. L. समरे परैः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

Between verses 86 and 87 some Mss. have the following :—

एष एव परो धर्मः कृत्स्नो राज्ञ उदाहृतः ।
जित्वा धनानि सङ्ग्रामाद् द्विजेभ्यः प्रतिपादयेत् ॥
देशकालविधानेन द्रव्यं श्रद्धासमन्वितम् ।
पात्रे प्रदीयते यत्तु तद् धर्मस्य प्रसाधनम् ॥

VERSE LXXXVIII

चैव पालनम्—V. L. परिपालनम्
राज्ञां—V. L. राज्ञः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

VERSE LXXXIX

P. 519, l. 11—Omit यथा

—— „ —for त्परेत्यस्य read त्परयेत्यस्य

P. 519, l. 25—for म्रियन्ते read क्षीयन्ते or ह्रियन्ते

P. 520, l. 1—for समाख्या नियता read समाख्यानियता

—— l. 4—for स्वतस्य read स्वतन्त्रस्य as in N.

—— „ —प्रजार्थं युद्धे प्राणत्यागो धर्मायैव should be transposed to l. 3, after अत्रोच्यते

VERSE XCI

कृताञ्जलिम्—V. L. पुटाञ्जलिम्
न मुक्तकेशं नासीनं—V. L. न मुक्तकेशमासीनं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 406).

P. 521, l. 6—for त्वामिते read त्वाममितो

VERSE XCII

मार्गे—V. L. मध्ये, noted by Medhātithi.

VERSE XCIII

व्यसनप्रासं—V. L. व्यसनं प्रासं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 406).

P. 521, l. 19—for प्रतिषेधापेक्षः read प्रतिषेधपक्षे as in S.

—— l. 20—for प्रतिषेधात् read प्रतिषेधः as in S.

VERSE XCIV

भर्तुर्यत्सुकृतं किञ्चित्—V. L. यत्किञ्चित्सुकृतं भर्तुः (Nītimayūkha, p. 80).

P. 521, l. 25—for किंचन परावृत्तहते नेयं read किंच न परावृत्तहतेनेयं

P. 522, l. 1—Drop the stop after दर्शयति

VERSE XCV

बध्यास्य—V. L. बध्यस्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 408).

VERSE XLVI

P. 522, l. 15—for तथा···मिति read तथा च हीना धर्म प्राप्य तद्धनं ममार्थमिति as in F. N., S and N.

Between verses 96 and 97 some Mss. insert the following:—

भृत्येभ्यो विभजेद्धार्मिकः सर्वहरो भवेत् ।
नाममात्रेण तुष्येत छत्रेण पृथिवीपतिः ॥

VERSE XCVII

राज्ञश्च—V. L. (a) राज्ञे च ; (b) राजस्तु

VERSE XCIX

रक्षेत्प्रयत्नतः—V. L. (*a*) रक्षेच्च यत्नतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 131); (*b*) रक्षेत यत्नतः; (*c*) रक्षेदपेक्षया

VERSE C

सम्यगनु—V. L. नित्यमनु (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 131).
नित्यं कु—V. L. सम्यक् कु (Do.)

VERSE CI

पात्रेषु निक्षिपेत्—V. L. (*a*) पात्रे निवेदयेत् ; (*b*) दानेन निक्षिपेत्; (*c*) तीर्थेषु निक्षिपेत्

VERSE CII

संवृतसंवार्यो—V. L. (*a*) संवृतसद्वारो ; (*b*) संवृतसन्धार्यो

VERSE CIV

नित्यं सुसंवृतः—V. L. (*a*) नित्यं स्वसंवृतः ; (*b*) नित्यमतन्द्रितः

P. 524, l. 16—for कृष्णवर्णः read शीतवर्णः as in N.

—— l. 17—for शीतवर्णः read कृष्णवर्णः as in N.

Between verses 104 and 105 some Mss. insert the following :—

न विश्वसेदविश्वस्ते विश्वस्ते नाति विश्वसेत् ।
विश्वासाद्भयमुत्पन्नं मूलादपि निकृन्तति ॥

VERSE CVI

सिंहवच्च पराक्रमेत्—V. L. पराक्रमेत् सिंहवत्

P. 525, l. 5—for मन्वानो read मत्वा न as in S.

VERSE CVII

वर्षं—V. L. वर्षे

VERSE CVIII

तिष्ठेयुरुपायैः—V. L. तिष्ठन्ते सामाद्यैः
दण्डेनैव—V. L. दण्डेनापि (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 404).

VERSE CIX

राष्ट्राणि—V. L. राज्यानि (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 279).

VERSE CX

तथा रक्षेन्नृपो राज्यं—V. L. तथा रक्षन् हि राष्ट्रांश

P. 526, l. 4 for यावन्तस्तेषां सुहृ read यावत्स्वन्तसुहृ as in F. N.

VERSE CXI

कर्षं—V. L. कर्षे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).
चेतना—V. L. वेतना
राज्याद्—V. L. स्वाम्याद् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

VERSE CXIII

P. 526, l. 19—for स्वति वर्णं read स्वाविषाणं as in N and S.

VERSE CXIV

अविदितम्—V. L. अपरिचितम् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 254).
महद्भयम्—V. L. गुरवे (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

P. 526, l. 24—for अधिकारि read अधिकारी as in S.

VERSE CXV

दृढमात्मपतिं—V. L. दृढमात्माविष्टं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 428).

VERSE CXVI

विंशतीशिने—V. L. विंशतीशिनम्

VERSE CXIX

कुलानि च—V. L. कुलानि तु

P. 527, l. 14—for सर्वं read ग्रामं or एवं

VERSE CXX

पृथक्कार्याणि—V. L. (*a*) प्रतिपन्नानि; (*b*) पृथक्कायानि (noted in Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 249).

VERSE CXXII

सर्वाण्येव सदा—V. L. सर्वानायुक्तकान् (Vīramitrodaya—Rājanīti, p. 250).

सम्यग्राष्ट्रेषु तच्चरैः—V. L. सम्यग्रूपतया चरैः

VERSE CXXIII

राज्ञो हि—V. L. राष्ट्रेषु (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 253 and Vivādaratnākara, p. 367).

P. 528, l. 3—for सम्य read असम्य

VERSE CXXIV

मेन—V. L. मेवं (Vivādaratnākara, p. 367).

VERSE CXXV

राजकर्मसु—V. L. राजा कर्मसु (Vīramitrodaya-Rājanīti, pp. 251-252).

P. 528, l. 16—for स्वरूपे वसु read स्वरूपेष्वेतसु as in N.

VERSE CXXVI

कृष्ट—V. L. कृष्ण (Shuddhikaumudī, p. 140).
वेतनम्—V. L. भक्तकम्
धान्यद्रोणश्च—V. L. धान्यद्रोणस्तु

VERSE CXXVII

योगक्षेमं—V. L. योगं क्षेमं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 404).

वणिजः—V. L. वणिग्भिः (noted by Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 260).

P. 528, l. 26—for मूळम् read मूल्यम् as in N and S.

VERSE CXXVIII

वृत्त्यायं—V. L. वृत्त्ययं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 404).

P. 529, l. 10—for मूलाच्छेदो read मूलच्छेदो as in N.

VERSE CXXIX

तथावेक्ष्य—V. L. तथावीक्ष्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 260).

P. 529, l. 13—परिमाणा read परिमाण

VERSE CXXX

पञ्चाशद्भाग—V. L. पञ्चाशो भाग adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.

VERSE CXXXI

द्रुमांसमधु—V. L. द्रुमाणां मधु
गन्धौषधिरसानां—V. L. गन्धानसरसानां

P. 529, l. 22—for द्रुमम read द्रुम ·

VERSE CXXXII

वैदलस्य—V. L. वैणवस्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 261).

VERSE CXXXIII

न च क्षुधाऽस्य संसीदेत्—V. L. न च गच्छेद्विषादं च

VERSE CXXXIV

For the second line some Mss read:

तस्य सीदति तद्राष्ट्रं दुर्भिक्षव्याधिपीडितम्—so quoted also in Mitākṣarā on 3. 44.

अचिरेणैव—V. L. अचिरादेव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 408).

VERSE CXXXV

प्रकल्पयेत्—V. L. च कल्पयेत्

चैनं—V. L. नैनं

संरक्षेत्सर्वतश्चैनं—V. L. अथैनमारक्ष तथा रक्षेत्

VERSE CXXXVI

संरक्ष्य—V. L. स रक्ष्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 141).

VERSE CXXXVIII

आत्मोपजीविनः—V. L. अन्यजीविनः

VERSE CXXXIX

पीडयेत्—नाशयेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 275).

VERSE CXL

तीक्ष्णश्चैव मृदुश्च स्यात्—V. L. न तीक्ष्णो न मृदुश्च स्यात्

P. 531, l. 2—for भेजम् read भेजः as in S.

VERSE CXLI

प्राज्ञं—V. L. शान्तं

कुलोद्गतम्—V. L. कुलोद्भवम्

VERSE CXLIII

मृतः स न तु—V. L. (*a*) मृतः स न स; (*b*) मृतः स न च; (*c*) मृतः स स न; (*d*) मृतस्तु न स; (*e*) मृतः स नहि (Vivādaratnākara, p. 294).

VERSE CXLV

हुत्वाऽग्निं ब्राह्मणांश्चार्च्य—V. L. (*a*) हुत्वाग्निं ब्राह्मणानर्च्य; (*b*) हुत्वाऽग्निं ब्राह्मणांश्चार्च्य; (*c*) हुत्वाऽग्नीन् ब्राह्मणांश्चार्च्य (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).

प्रविशेत्स—V. L. (*a*) प्रविशेत; (*b*) प्रविशेच्च (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).

VERSE CXLVI

स्थितः—V. L. स्थिताः

VERSE CXLVII

समारुह्य—V. L. उपारुह्य

रहोगतः—V. L. रहोगतम्

मन्त्रयेदविभावितः—V. L. मन्त्रयेताविभावितः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).

VERSE CXLVIII

अपसारयेत्—V. L. अपसर्पयेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 309).

म्लेच्छ—V. L. क्लीब (noted in do.)

VERSE CXLIX

वयोऽतिगान्—V. L. वयोऽधिकान्

VERSE CLI

एव वा—V. L. एव च (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).

द्विषेऽर्थराशौ—V. L. द्विषे च राशौ (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 317).

VERSE CLIII

सम्प्रेषणं—V L. स्व प्रेषणं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).

अन्तःपुरप्रचारं—V. L. अन्तःपुरप्रजानां (do.); (*b*) अन्तःपुरप्रचारे (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 159).

Some Mss. have the following verses after 153:

वने वनेचराः कार्या ग्रामे ग्रामीणकादयः (V. L. श्रमणाटविकादयः) ।
पण्यप्रसूतिविज्ञानार्थं शीघ्राचार [V. L. शीघ्रागार] परम्पराः ॥
परस्य चैते बोद्धव्यास्तादृशैरेव तादृशाः ।
चारसञ्चारिणः संस्था शठाश्च (V. L. गूढाश्च) गूढसंज्ञिताः ॥

VERSE CLV

प्रयत्नतः—V. L. विशेषतः

P. 535, l. 19—for समर्थनसंह read समर्थः न संह

VERSE CLVIII

Before verse 158 some Mss. have the following additional verse:

विग्रहेऽप्यनीकस्थ [V. L. ऽप्यप्रमाणार्तं] उदासीनो बलान्वितः ।
स विजेता मण्डलार्थस्तु [V. L. विजिगीषु मण्डलार्थी] यस्मिन् श्रेयः स मध्यमः ॥

VERSE CLIX

नयेन च—V. L. नयेन वा

P. 536, l. 10—for चोरकौ read चोरकं as in S.

VERSE CLX

षाड्गुण्यांश्चिन्तयेत्—V. L. षाड्गुण्यं चिन्तयेत्

VERSE CLXI

सन्धिं विग्रहमेव च—V. L. सन्धाय च विगृह्य च

VERSE CLXII

सन्धिन्तु—V. L. सन्धिं तु
राजा विग्रहमेव च—V. L. द्वैधं संश्रयमेव च

VERSE CLXIV

मित्रस्य—V. L. मित्रेण, noted by Medhātithi.
ह्यपकृते—V. L. चापकृते, noted by Medhātithi.

VERSE CLXVII

चैव—V. L. चापि (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 326).
कार्यार्थसिद्धये—V. L. कार्यस्य सिद्धये (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 326).

VERSE CLXVIII

व्यपदेशश्च—V. L. व्यपदेशार्थं (Kullūka; also noted by Medhātithi).

P. 538, l. 13—for सर्वपीडा read सर्वैः पीडा

VERSE CLXIX

यदा॰—V. L. चित (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 326).
चाल्पिकां—V. L. चाधिकां

VERSE CLXX

प्रहृष्टा—V. L. प्रकृष्टा
तथा—V. L. तदा
कुर्वीत—V. L. गच्छेत (Vīramitrodaya-Rājanīti, p.327).

VERSE CLXXI

यायाद्रिपुं—V. L. यायाद्रिपून् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 327).

P. 539, l. 3—for शेष N reads शेष

VERSE CLXXII

अरीन्—V. L. (*a*) अरिम्; (*b*) रिपून् (Vīramitrodaya-Rājanīti).

VERSE CLXXIII

सर्वथा—V. L. सर्वदा

P. 539, l. 13—for बल्वाम read बल्वापन

—— l. 14—for भावः read भावात् as in S.

—— „ —after प्राणुकार्यः add बलीयानेव हि व्यसने बलं द्विधा करोतीति दर्शयते, which is wrongly printed on p. 540, ll. 1-2.

VERSE CLXXIV

गमनीयतमो—V. L. गमनाय समो

P. 539, l. 18—for गम्यते read गमीकृयते

VERSE CLXXV

प्रकृतीनां च—V. L. प्रकृतीनां तु
उपसेवेत तं नित्यं—V. L. उपसेवेत सततं

VERSE CLXXVI

सुयुद्धं—V. L. स युद्धं (Govindarāja).
निर्विशङ्कः—V. L. (*a*) निर्विलक्षः (Nītimayūkha, p. 58); (*b*) निर्विकल्पः

P. 540, ll. 1-2—Omit बलीया......दर्शयते

—— l. 3—for तानि कीर्त read तानुकीर्त

—— l. 9—for व्यापका read व्यापकः

VERSE CLXXVIII

P. 540, l. 22—for मार्गामा read मार्गामार्गा

VERSE CLXXIX

P. 541, l. 4—Omit विग्रहयकारीति as in N.

—— ll. 6-7—for कार्यमेव......समाप्तौ, S reads कार्यशेषमेव पृच्छते तत्परिसमाप्ते, which is better.

—— l. 11—दिङ्नामसूत्रकम् should be transferred to l. 8 after इह इति।

VERSE CLXXX

तथा सर्वं संविदध्यात्—V. L. तथा प्रयत्नमातिष्ठेत्

VERSE CLXXXII

मासि—V. L. मासे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 400).
वाऽथ—V. L. वाऽपि
मासौ—V. L. मासं (Smṛtitattva, p. 713).

P. 541, l. 3—for कामक read काकक

VERSE CLXXXIII

अन्येष्वपि तु कालेषु—V. L. अन्येष्वप्यृतुकालेषु (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 401).

रिपोः—V. L. रिपौ

P. 541, l. 9—for व्यसनपरस्य read व्यसनं परस्य

VERSE CLXXXV

कल्पेन—V. L. मार्गेण
प्रति—V. L. शनैः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 401).

P. 543, l. 3—for कृत्स्नं read कृत्स्नम् as in N.

VERSE CLXXXVI

स हि कष्टतरो रिपुः— V. L. तद्विकृष्टतरो रिपु

VERSE CLXXXVII

गरुडेन—V. L. गारुडेन (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).
तन्मार्गं—V. L. तन्मार्गे

P. 543, l. 25—for योजजापे read योजनापे

VERSE CLXXXVIII

पद्मेन—V. L. पाद्मेन (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).
निविशेत—V. L. निवसेत (Ditto).
यतश्च भयमाशङ्केत—V. L. आशङ्केत भयं यस्मात्; (*b*) यतो हि भयमाशङ्केत्; (*c*) यतः शङ्केत स भयं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).
सदा—V. L. तथा (Parāsharamādhava-Āchārā, p. 402).

P. 544, l. 4—for सम्पञ्च read सम्पच्च as in N.

VERSE CLXXXIX

यतश्च भयमाशङ्केत्—V. L. (*a*) आशङ्केत यतो भीतिं; (*b*) भयं यतो वा शङ्केत (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

VERSE CXC

कृतसंज्ञान् समन्ततः— V. L. शतशङ्कयोस्ततः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 401).

P. 544, l. 18—After संज्ञा add सम्बोधनाय as in N.

—— l. 20—for तव्यमित्यादि read तव्यमेवं गन्तव्यमित्यादि as in N.

VERSE CXCII

For the first line Vīramitrodaya (Rājanīti,- p. 405) reads:

युध्येत स्यन्दनाश्वेन समेऽनूपोदके द्विपैः ।

स्थले——V. L. तथा

VERSE CXCIII

कुक्षेयान्—V. L. (*a*) कौक्षेयान् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405); (*b*) कौक्षेयान्

पङ्काळान्—V. L. पाङ्काळान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

अमार्गी—V. L. अमार्गी (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

P. 545, l. 28—for स्मी कथिताः read स्मीकथिताः as in N.

—— „ —for स्यपेक्षा read व्यपेक्षा as in N.

—— „ —for रवस read रवास as in N.

VERSE CXCIV

तांश्च भृशं परीक्षयेत्—V. L. (*a*) तांश्च सर्वान् परीक्षयेत्; (*b*) भृशं तांश्च परीक्षयेत्; (*c*) तांश्च सम्यक् परीक्षयेत् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402); (*d*) भृशान्तांश्च परीक्षयेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

P. 546, l. 5—for स्वबले read बबले as in N.

P. 546, l. 13—for सतचेष्टां read चेष्टां as in N.

VERSE CXCVI

तथा—V. L. (*a*) बलम्; (*b*) अपि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

P. 546, l. 25—for बलाबल read बलाबल

VERSE CXCVII

For the second line Smṛtitattva (p. 742) reads: कुले दैवे च कुर्वेत अवमेप्सुर्व्ययेतरीः ।

कुर्वीतैव—V. L. कुर्वेरवैव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

P. 547, l. 5—for कुलीनाः read तत्कुलीनाः as in N and S.

——l. 9—for दशः एव read दशस्व

VERSE CXCVIII

साम्ना दानेन भेदेन—V. L. साम्ना भेदेन दण्डेन
For the second line some Mss. read—
वियुक्तं प्रयतेतारिं विजेतुं सहसागतम्

P. 547, l. 13—for महाशन read सहासन as in S.

—— l. 14—for दानविधा read दानं विधा

VERSE CC

असम्भवे—V. L. परिक्षये (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 404); Smṛtitattva, p. 742).

सम्पन्नो—V. L. (a) संयत्तो (Parāsharamādhava, p. 403); (b) संयुक्तो

रिपून्—V. L. रिपुं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 403).

VERSE CCI

परिहारार्थं—V. L. परिहारांश्च (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 403).

VERSE CCII

सर्वेषां तु—V. L. (a) सर्वेषान्तु; (b) सर्वेषु तु
समासेन—V. L. समग्रेण (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 410).
समयक्रियाम्—V. L. समविक्रियाम्

VERSE CCIII

धर्म्यान्—V. L. धर्मान् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 410).
यथोदितान्—V. L. नियोजयेत्

VERSE CCIV

कालयुक्तं—V. L. काले युक्तं (Kullūka).

VERSE CCV

P. 549, l. 13—for कल्पीवे read कल्पीवं

—— l. 15—Omit सर्वं

—— l. 23—for कर्मलभ read कर्मफलं लभ as in N.

—— „ —कुर्वयो should be transferred to l. 22 after पकृत्याद्यः

—— l. 24—for दृष्टारब्धा read दृष्टाश्च as in S.

—— l. 25—for दिनाश विनाश विधि read दिगमाशविधि as in N.

—— l. 26—for देशास्तु read देशाः तु as in S.

P. 550, l. 1—for विधि read ऽविधि as in N.

—— l. 3—for पापं न read पापं च as in N.

—— „ —for प्रवृत्तिः read निवृत्तिः as in N.

—— l. 7—for मारभ्या read मालभ्या as in N.

—— „ —for वै बलवानिति read चैव न चास्ति न as in N.

—— l. 10—for परेशो भवति read परेशा भवन्ति as in N.

—— l. 15—for नाशानस्तदैव यापयति read नाग्निस्तदैवापयाति

—— l. 18—for अपरिज्ञाद्...काले read अपरिज्ञातस्वरूपकाल-निमित्तगमकत्वात्। जन्मान्तरकृतप्रयत्ननिर्माणं दैवमेव स्वरूपं कस्मिन् काले as in N.

—— l. 23—for तदैवं read तेन दैवं as in N.

What are printed in Gharpure as verses 206 to 209 on p. 551 are not the text of Manu, but stray texts quoted and explained by Medhātithi in course of his comment on verse 205.

P. 551, l. 7—for तद्युक्तं read बहुक्तं

—— „ —for दैवे च read दैवेन

—— l. 10—for व्यस्तगुणदै read कल्पगुणे दै as in N.

—— l. 17—for सर्वस्य read पूर्वस्य as in N.

VERSE CCVI

भूमिं वा—V. L. भूमिं च

For the first three pādas Vīramitrodaya (Rājanīti, p. 323) reads as follows—प्राज्ञं कुलीनं दातारं शूरं दक्षं तथैव च कृतज्ञं धृतिमन्तं च ।

VERSE CCXI

करुणवेदिता—V. L. कारुण्यवेदिता

VERSE CCXII

क्षेम्यां—V. L. क्षेमां (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 412).
अविचारयन्—V. L. अवधारयन्

P. 512, l. 19—for भरया read कक्ष्या

VERSE CCXIII

आपदर्थे—V. L. आपदर्थं (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 413).
दारान् रक्षेत्—V. L. दारा रक्ष्या (Vīramitrodaya-Rajanīti, p. 413).
सततं—V. L. (*a*) सर्वतो (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 413); (*b*) सर्वदा; (*c*) तु तथा

P. 532, l. 2—for तस्यमुक्त read एतमुक्त

VERSE CCXIV

त्यजेत्—V. L. नयेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

VERSE CCXV

सुपेयं—V. L. सुपायं (Nītimayūkha, p. 50).
प्रयतेतार्थसिद्धये—V. L. (*a*) साधयेत्कार्यमात्मनः, noted by Medhātithi; (*b*) प्रयतेतात्मसिद्धये (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

VERSE CCXVI

विशेत्—V. L. व्रजेत् (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 160).

P. 554, l. 6—for पूर्वं स्नाता read पूर्वंस्नाता as in N.

—— „ —for विशेषार्थं read विशेत्यर्थं

VERSE CCXVII

उदकैः—V. L. अगदैः (Kullūka).

शोधयेत्—V. L. (*a*) योजयेत् (Kullūka); (*b*) नेजयेत् (Govindarāja, Nārāyaṇa and Nandana; also Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 161).

नियतो—V. L. प्रयतो (Govindarāja and Rāghavānanda).

VERSE CCXIX

स्पृशेयुः सुसमाहिताः—V. L. संस्पृशेयुः समाहिताः (Nītimayūkha, p. 51).

शुद्धाः—V. L. युक्ताः (Nītimayūkha, p. 51).

स्त्रियश्चैनं—V. L. स्त्रियश्चैव (Nītimayūkha, p. 51).

For the second line some Mss. read :—

वेषाभरणसंयुक्ताः संस्पृशेयुः समाहिताः, also Vīramitrodaya (Rājanīti, p. 161).

VERSE CCXX

यानशय्यासनाशने—V. L. (*a*) यानशय्यासनादिषु; (*b*) यानशय्यासनेषु च; (*c*) पानशय्यासनासने (Nītimayūkha, p. 51).

VERSE CCXXI

ऽन्तःपुरे—V. L. ऽन्तःपुरैः

यथाकालं—V. L. यथाकामं (Mitākṣarā on 1. 328; Madanapārijāta, p. 224).

VERSE CCXXII

पुनर्जन्म—V. L. पृथक् जन्म (Nītimayūkha, p. 51).

शस्त्रा—V. L. वस्त्रा (do.)

नरस्य सम्य—V. L. तस्त्रस्य (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 167).

VERSE CCXXIV

भोजनार्थं च—V. L. **भोजनार्थं तु**

स्वप्यात्—V. L. **सम्यक्** (Nītimayūkha, p. 53).

स्त्रीवृतोऽन्तःपुरं पुनः—V. L. (*a*) **स्त्रीभिरन्तःपुरं सह** (Mitākṣarā on 1. 329); (*b*) **स्त्रीभिरन्तःपुरं पुनः** (Nītimayūkha, p. 53).

यँ च—V. L. **यँ तु** (Nītimayūkha, p. 53).

P. 555, l. 27—for **चारिभिः** read **चारिकाभिः**

—— l. 28—for **परिवृताभिरन्तः** read **परितोऽन्तः**

VERSE CCXXV

संविशेत्तु—V. L. **संविशेच्च** (Nītimayūkha, p. 53).

उत्तिष्ठेच्च गतक्लमः—V. L. **उत्तिष्ठेद्विगतक्लमः**

VERSE CCXXVI

विधानमातिष्ठेत्—V. L. **कृत्यं समातिष्ठेत्** (Mitākṣarā on 1. 330).

सर्वमेतत्तु—V. L. (*a*) **सर्वमेवेदं**; (*b*) **सर्वमेवैतत्** (Mitākṣarā on 1. 330).

भृत्येषु विनियोजयेत्—V. L. **मन्त्रिमुख्ये निवेशयेत्** (Mitākṣarā on 1. 330 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 169).

Discourse VIII

Henceforward the page-references are to the edition of *Manusmṛti with six commentaries,* by V. N. Mandlik.

VERSE I

P. 869, l. 8—for बाध्यमाना read बाध्यमानता

—— l. 11—for धनदस्य read कृण्डश as in S and F. N.

—— „ —Omit व्यवहारादयो

—— l. 16—for विरोधवेल्या read विरोन्मेत्या

VERSE II

P. 870, l. 3—for तपस्विवद् read तपस्वि

—— l. 7—for परिज्ञने read पराजिता as in N

—— „ —for वित्तं read चित्तं

P. 871, l. 1—for मुखोप...वेषे read मुखोपसर्पणार्थे बहुतवेषे as in N.

—— l. 4—for दर्शनाप read दर्शनोप as in N and S.

—— l. 8—for मात्रं फलं read मात्रफलं as in S.

—— ll. 9-10—for तारवस्तु read माध्यस्तु as in N.

—— l. 10—for बहुभिः read बहुन्त as in N.

—— l. 11—for बाल्यवादि read बाल्यवादि

—— l. 15—Before वैविध्यो add अधिकृतः

VERSE III

विवक्षाणि—V. L. व्यवहारान् (Parāsharamādhava-Vyavaharā, p. 18).

P. 872, l. 5—for मयपरी read मत्यपरी as in N.

—— l. 6—for देशभेदाश्रय read देशभेदादाश्रय

—— l. 12—for स्वस्वासृतैर्मृग read स्वसृक् रातैर्मृग

—— l. 14—for नियता read इयता as in N.

—— l. 15—for संभवे तन्मूला read यात्वसम्भवतन्मूला as in G.

—— l. 19—for प्रत्ययिता read प्रत्ययितता as in N.

—— l. 20—for लक्षितोऽपि read लक्षणोपि as in S and N.

P. 873, l. 7—for योगास्या read योगात् स्या

—— l. 9—for पश्चाद्यूते read पश्चात् मृते

—— l. 14—for नाशास्येव read तदास्येव

—— l. 18—for बलोपाधि read बलोपधि

—— l. 19—for वेदवेतास्य read वेदयेतास्य as in N.

—— l. 20—for यारथ...स्मी read य स्वस्ते सर्वं दातास्मी

—— l. 21—for व्यापकापकान्तर read व्यापकान्तर as in S and N.

—— l. 23—for निवरित्वदना read निवारित्वादना

—— l. 24—for लिप्येव read लिप्येत्

P. 874, l. 1—for स्थितिरद्गु read स्थितिर्हंगु

—— l. 3—for शेषरयं read शेषरयं

—— l. 7—for शेष्यैः सह यो read शेष्यसहायो as in G.

P. 874, l. 10—for हरति read हरेद् as in N.

—— l. 15—for स्मृतिः कारण read स्मृतिकारणं as in S and N.

—— l. 19—for विद्धानि read विरुद्धानि

—— l. 21—for सक्ता read चक्ता

Between verses 3 and 4 some Mss. have the following additional verse :—

हिंसां यः कुरुते कश्चिद्देयं वा न प्रयच्छति
स्थाने ते द्वे विवादस्य भिन्नोऽष्टादशधा पुनः ।

VERSE IV

P. 875, V. L. 5—for पेयते कृते यत्सह read पेताहृते यद्वा सह as in N.

VERSE V

दण्डवाचिके—V. L. दण्डवाचके

VERSE VII

स्त्रीपुंधर्मौ—V. L. स्त्रीपुंसयोः—(Vivādachintāmaṇi, p. 1).

आह्वय एव V. L. (*a*) आह्वयमेव; (*b*) आह्वानमेव (Aparārka, p. 596).

विभागः—V. L. (*a*) विवादः (Smṛtisāroddhāra, p. 325); (*b*) विचारः (Kṛtyakalpataru).

VERSE VIII

"Nandana omits this verse"—Buhler.

चरतां—V. L. वदतां

कार्यविनिर्णयम्—V. L. कार्ये विनिर्णयम् (Aparārka, p. 596).

P. 877, l. 4—for तामनु...प्रवर्तिता read तामनुपालयेद् वास्त्रि-दान्तिमैः प्रवर्तिता as in N and S.

VERSE IX

नियुञ्ज्याद्विद्वांसं—V. L. नियोज्यो विद्वान् स्यात्—suggested by Medhātithi.

P. 877, l. 5—Omit बहुश्रुत...परायणम्, which is a description of the विद्वांसं ब्राह्मणं added by the scribe from some other source.

—— l. 6—for पादिका read पातिका

—— l. 10—for वदति read वक्ष्यति

—— ,, —for अप्रकृतो read स्वाधिकृतो

—— l. 11—for विदुषित स्वराजपतो read विदुषीत । स्वराजमतो

VERSE X

प्रविश्य—V. L. उपविश्य
अग्र्याम्—V. L. इमाम् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 21).

VERSE XI

राज्ञश्च प्रकृतो—(*a*) राज्ञश्चाधिकृतो ; (*b*) राज्ञः प्रतिकृतो (Smṛtitattva II, p. 199).

P. 878, l. 7—for प्रकृतोन्तर read प्रकृतोऽनन्तर

"This verse is omitted by Nandana"—says Burnell. This is not right.

VERSE XII

न कृन्तन्ति—V. L. निकृन्तन्ति
विद्धास्तत्र—V. L. विद्धास्तेऽत्र

VERSE XIII

सभा वा न प्रवेष्टव्या—V. L. (*a*) सभां वा न प्रवेष्टव्यं (Rāghavānanda); (*b*) सभायां न प्रवेष्टव्यम्

P. 879, l. 2—for शाकाग्राधिकृतं read शाक्याग्रधिकृतं

VERSE XIV

प्रेक्ष्यमाणानां—V. L. प्रेक्षमाणानां

P. 880, l. 1—for धर्मशास्त्र read धर्मःशास्त्र as in S.

—— „ —for वेदधर्मेण read वेदधर्मेण

—— l. 3—for न्यते read न्यस्ते as in N.

VERSE XV

मा मो—V. L. मा वो (Nandana).

P. 880, l. 5—for योऽर्थतत्सहायो राजा वा S reads योऽर्थं हस्तिस्थर्यः। प्रत्यर्थी तत्सहायो राजा वा

—— l. 6—for मिथ्यारथः read मध्यार्दथः

—— „ —for आगामः read आगता

VERSE XVI

हयलम्—V. L. (*a*) स्थलम्; (*b*) लवम्

P. 881, l. 1—for वादी read वर्णी as in S and F.

VERSE XVII

P. 881, l. 7—for जीवनं read जीवन्तं as in S.

—— l. 8—for मविष read मा विष as in N.

—— „ —for दर्शनमुपेक्षा कर्तव्या read दर्शनमुपेक्षा वा कर्तव्या as in N.

—— l. 9—for व्यवधेत्स्यंते read नश्यन्त्येते as in I. O.

VERSE XVIII

वर्जेत्य—V. L. गच्छति (Mitākṣarā on 2. 305).

साक्षिवद्गच्छति—V. L. गच्छति साक्षिवत्: (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 15).

P. 882, l. 2—for स्वामो...तस्यार्थं read स्वाम यतस्तत्वार्थं as in S.

—— l. 3—for विपेयादुत्य read विपेयातिक्रमादुत्य as in S.

—— l. 4—for यदि read यदि वा as in S.

—— „ —for विक्रुतो मिथ्या चरितेनक्षा read विक्रुतैर्मिथ्या चरितैर्क्षा as in S.

—— „ —for न गृह्णीते read विगृह्णीते as in N.

VERSE XIX

यत्र—V. L. यदि (Aparārka, p. 604).

P. 882, l. 8—for दर्शनोपेयस्य...र्थं read दर्शनोपळक्षय...र्थां

VERSE XX

P. 883, ll. 2-3—Omit नच सर्वत्र...मनुः, not found in S.

—— ll. 5-6—for मात्स्यतस्य read मात्रस्य

—— l. 8—for पूर्वश्लो...शेष read पूर्वश्लोकार्थः प्रतिषेधशेष

—— l. 11—for स्तत्रापि read स्थेयोऽपि

VERSE XXI

Aparārka (p. 60) transposes शूद्रः and राज्ञः

VERSE XXII

P. 884, l. 3—for विवादविर्बधे तु read द्विवादविर्बधेतु as in S.

—— l. 6—for संकटेषु read संकटेषु as in S.

VERSE XXIII

आरभेत्—V. L. आचरेत्

P. 885, l. 1—for धर्मप्रधानं read धर्मःप्रधानो as in S.

—— l. 2—for प्रधानं श्रेय read प्रधानमाश्रयेत् as in S.

VERSE XXIV

P. 885, l. 8—for धर्मार्थपि read धर्मार्थधर्मार्थपि

—— l. 10—for यें......भवन्ति read सर्वेषां तुल्यपीडा भवति as in S.

VERSE XXV

बाह्यैः—V. L. वाक्यैः (Kṛtyakalpataru).
स्वर—V. L. मुख (Govindarāja).

P. 886, l. 1—Omit तथा चेदमाह—not in N or S.

—— l. 3—for प्रवेशा read समाप्रवेशा

VERSE XXVI

गृह्यते—V. L. ज्ञायते

P. 887, l. 1—for तथाहि लोके should precede verse 26.

—— l. 3—for भाष्यविरोधादिः read भाष्यदोषादिः

VERSE XXVII

बालदायादिकं—V. L. (*a*) दायागतं (Vivādaratnākara, p. 598); (*b*) दायगतं (Vivādachintāmaṇi, p. 244).

यावच्चातीत—V. L. यावद्वातीत (Vivādaratnākara, p. 598).

P. 887, l. 6—After बालधनं add राज्ञा

—— l. 7—for यतोऽभ्यस्मि read यतोऽस्मिन्

—— l. 8—After येऽस्य add तदिदं

—— l. 9—After शैशवः add अतिक्रान्तबाल्यभावः । कथं च विज्ञायेत यो वृद्धसेवको भवति तद्धर्मातीतशैशव इत्युच्यते । यद्ध प्रतकः न विद्योऽपि शैशवे as in S and F. N.

VERSE XXVIII

वशापुत्रासु—V. L. वन्ध्यापुत्रासु

P. 888, l. 5—for तासां च तु read तासामेतु as in S.

—— „ —After स्त्रीणां add शील as in S.

—— l. 9—for वशासु read वेशासु as in S.

—— l. 11—for व्यभिचारे S reads व्यभिचाररतानां, which is better.

—— l. 13—After विहितम् add एवमेवविधिं कुर्याद्योषित्सु पतितास्वपि वस्त्रान्नपानं देयं च वसेयुश्च गृहान्तिके, which is a quotation in the Bhāṣya, and not a verse of the text as printed.

—— l. 15—for भेदेन read तेन as in S.

—— „ —for धनग्रहण read धर्म ग्रहण as in S.

—— „ —for ग्रहण्यस्तथा read ग्रहण्यः तथा

—— l. 16—for क्रूकासर्पं read दृभिक्षोत्सर्पं as in G.

—— l. 17—for हिंसार्थेति read हिंसाऽर्थेति

P. 889, l. 1—for रेव read रेवं

—— „ —for अभिवे read आभिवे

—— l. 2—for तत्तु read न तु as in N and S.

—— „ —for मत्या read मत्वा

—— l. 3—for रिक्थग्राह्य विभू read रिक्थग्रा। भू

VERSE XXIX

तद्धरेयुः स्वबान्धवाः—V. L. हरेयुर्बान्धवा धनम्

P. 889, l. 6—After स्यादित् इति add चौरवत्कृत्वा as in S.

—— ll. 7-8—for येनार्थं......मिति read तत्तदेव हरेत्तस्य प्रत्यादेशाय पार्थिव इति, which is the form of Manu, 8. 334, which the Bhāṣya is apparently quoting.

—— l. 8—for वहिष्यतो read वहिष्येवतो

VERSE XXX

अर्वाक् त्र्यब्दात्— V. L. अर्वाक्......अब्दात् (Madanapārijāta, p. 226).

रिक्थं—V. L. द्रव्यं (Aparārka, p. 778; Vyavahāramayūkha, p. 87).

परेण—V. L. परतो (Aparārka, p. 778).

P. 890, l. 2—Omit स्वां

—— „ —After स्थापयितव्यं add पटहघोषणो न वा कस्य किं हारित-मिति प्रकाशयितव्यं as in S.

—— l. 7—for पारमाहुः read पहारमाहुः

—— l. 8—for तद्वं read तैरेवं

—— l. 9—for परकीयस्य read परकीयं

—— „ —for यथादिषन्नुज्यमाना read यथादि च भुज्यमानं

—— l. 10—for अपहृतादेस्तु read गजतुरगादेस्तु as in S.

—— „ —for तस्मात्यथाश्रुता read तस्माच्च यथाश्रुता

VERSE XXXI

अनुयोज्यो—V. L. नियोज्यो

संवाद्य—V. L. संवेद्य (Nandana).

VERSE XXXII

अवेदयानो नष्टस्य—V. L. (*a*) अवेदयन् प्रनष्टस्य (Nandana); (*b*) अवेदयंस्तु नष्टस्य (Vivādaratnākara, p. 347).

देशं कालं—V. L. देशकालौ (Nandana and Rāghavānanda).

वर्णं रूपं प्रमाणं—V. L. वर्णरूपप्रमाणं

P. 891, l. 6—for स्वं read नष्टस्य as in S.

VERSE XXXIII

P. 892, l. 1—for भिक्षाणामेव read शिक्षाणामेव as in S.

VERSE XXXIV

घातयेत्—V. L. ताडयेत् (Vivādaratnākara, p. 347).

VERSE XXXV

ममायमिति—V. L. ममेदमिति

मानवः—V. L. (*a*) हेतुना; (*b*) हेतुतः (Vivādaratnākara, p. 642).

द्वादशमेव वा—V. L. द्वादशमेव च (Vyavahāramayūkha, p. 88).

दण्ड्यः—V. L. दाप्यः (Vivādaratnākara, p. 642).

सङ्ख्यया—V. L. सङ्ख्याया

P. 893, l. 5—for वेति read चेति as in S.

—— „ —for सोऽन्यवादी read सोऽसत्यवादी

—— l. 6—for मिधान read निधान

—— l. 7—After अवसादं add न

—— l. 9—for मात्रामल्पाऽर्थां read मात्रा महतामल्पार्थां as in N.

VERSE XXXVII

निधिम्—V. L. धनम्

P. 894, l. 1—Omit यदा after निधिं

—— p. 3—for विद्वान्: read विद्वांस्त्वाभिजनस्त्विमं विद्वद्ब्राह्मणदृष्टेऽप्यस्त्येव राज्ञो भागः यतो वक्ष्यति निधीनां तु पुराणानामिति as in S.

After verse 37 some Mss. have the following additional couplet—

ब्राह्मणस्तु निधिं लब्ध्वा क्षिप्रं राज्ञे निवेदयेत्।
तेन दत्तं तु भुञ्जीत स्तेनः स्यादनिवेदयन्॥

VERSE XXXVIII

प्रवेशयेत्—V. L. (*a*) विनिक्षिपेत् (Nandana); (*b*) निवेशयेत् (Rāghavānanda).

P. 894, l. 4—Before केश add यो राज्ञा स्वयं निधिरधिगतः तस्मान्निधेरयं ब्राह्मणेभ्यो दानविभागो राज्ञः as in S.

VERSE XXXIX

निधीनां तु—V. L. निधीनां हि (Rāghavānanda and Nandana).

P. 895, l. 2—for गैरिकादिकादिधा read गैरिकादिधा

—— l. 6—for मधू read मधु

VERSE XL

चौरैर्हृतं—V. L. (*a*) चोराहृतं; (*b*) चौरहृतं—both noted by Medhātithi, who does *not* read चौरैर्हृतम्—as Buhler says.

P. 895, l. 8—for चौरेभ्य read चौरैर्यत् स्वं as in S.

—— l. 11—for न तदीयं read तेन तदीयं as in S.

VERSE XLI

जातिजानपदान्धर्मान्—V. L. जातिधर्माञ्जानपदान्

धर्मवित्—V. L. शाश्वतान्

प्रतिपादयेत्—V. L. (*a*) परिपालयेत् (Rāghavānanda); (*b*) प्रतिपालयेत्

P. 896, l. 1—for किंच read केचित् as in S.

—— l. 2—for व्यपदेशौ read व्यपदेश्यौ as in N.

—— „ —for कोऽस्मीत्यत्र read कोऽस्मीतिवत्

—— l. 6—After चैतत् add देशधर्मोऽयम्। यथा जातिनित्या एवं as in S.

—— „ —for इहार्थे...एषः read इहार्थो गोप्रचारोदकरक्षाद्येषः as in S.

—— l. 7—for ग्रामचा read ग्रामीणा as in N.

—— l. 8—After जनपदा add जातिजानपदाः as in S.

P. 896, l. 2—for देवकन्यस्य read देवसकन्यस्य

—— l. 9—for शेषस्यापदि read शेषस्यविधि

—— l. 11—for एतेना read तेना as in N and S.

—— „ —for नहि read ते हि as in N and S.

—— l. 12—Before विचारयीषः add न

—— l. 13—for विरोधाद्विरोधो read विरोधो as in S.

—— l. 16—for वचित्कुरु read वचित्कारु

—— l. 17—for विंचादयः read रिकादयः

—— l. 18—for मो न्यूनो read मोऽस्तु न्यूनो as in N.

—— l. 22—for—भूतो वास एव read भूता वा स एव as in N.

—— „ —for कार्यातद् read कार्याः । तद् as in N.

—— „ —for सामायिकधर्मा read सामयायिकत्वाद्धर्मा as in N.

—— ll. 22-23—for योमयसंवध्यति read न चायं संविद्यति as in N.

VERSE XLII

लोकस्य—V. L. लोकेऽस्मिन् (Nandana).
कर्मण्यवस्थिताः—V. L. धर्मे व्यवस्थिताः (Nandana).

VERSE XLIII

नाप्यस्य पूरुषः—V. L. (*a*) नाप्यस्य कस्यचित् ; (*b*) नाऽप्यस्य पूरुषः (Mitākṣarā on 2-5).

न च प्रापितं—V. L. न चा प्रापितं (noted in Bālambhaṭṭi on 2-5).

ग्रसेदर्थं—V. L. ग्रसेतार्थं (Mitākṣarā on 2-5 and Aparārka, p. 605).

P. 897, l. 5—for तावद्गमपरार्धं read तवेद्गमपरार्धं as in N.

—— „ —for विघात read विधान as in N.

P. 897, l. 9—for राज्ञे read स्वराज्ञे

—— l. 10—for यस्याप read यत्याप

P. 898, l. 1—for करवदाना read करवादाना

VERSE XLIV

P. 898, l. 5—for देवल read इवल

—— „ —for तदुपक्षोभाग्यत्र read तदुत क्षोभायतु

—— „ —for कृपा read चिह्नं

—— l. 6—for क्रान्त read क्रान्तं

—— l. 7—for कृतिव्यय read प्रतिव्यय as in N and S.

VERSE XLV

साक्षिणम्—V. L. साक्षिणः
रूपं च कालं च—V. L. कालं च रूपं च
अर्थं—V. L. धर्मं (Kṛtyakalpataru).

P. 899, l. 6—for सत्येन read सभ्येन as in N.

—— „ —for अर्थगुरु read अथ गुरु as in N.

—— l. 9—for सत्कचिद्धेतुमवतीति read स कश्चिद्धेतुर्भवतीति as in N.

——l. 10—for स्वभावतो read स्वभावः तस्य

VERSE XLVI

अविरुद्धं—V. L. अनुरूपं (Govindarāja).

P. 900, l. 5—for तस्मात्स्वव्यवहार read तस्माद्व्यवहार as in N.

—— l. 10—for विभिन्नत्वमा read विभिन्नत्वात्मा

—— l. 11—for कस्मादृत्योर्वं read कस्मात् । यथार्थोर्वं

—— l. 12—for न कथ read कथ as in N.

VERSE XLVII

अधमर्णाद्विभावितम्—V. L. अधमर्णविभावितम् (Vivādaratnākara, p. 76).

चोदितः :—V. L. नोदितः

P. 900 l. 18—for विर्येषां read विर्याणां

P. 901, l. 1—for स्वक्ता read युक्ता

P. 901, l. 2—for सत्वस्य read स्वस्वत्वा as in S.

VERSE XLVIII

मर्थिकः—V. L. मर्णिकः (Vivādaratnākara, p. 67).
मर्थिकम्—V. L. मर्णिकम् (do.)

P. 901, l. 9—for मद्दः read संप्रमदः as in N and S.

—— l. 10—for तरायपि read तरोपि

—— l. 12—for म्भिमो read म्भिमौ

—— l. 13—for याम read यास

VERSE XLIX

धर्मेण—V. L. धर्म्येण (Vivādaratnākara, p. 67).
बलेन च—V. L. बलेन वा (Rāghavānanda and Nandana).

P. 902, l. 2—for विगवस्य read विस्तवः स

VERSE L

मर्थिकात्—V. L. मर्णिकात् (Vivādaratnākara, p. 74).

VERSE LI

अर्थेऽपव्ययमानं तु—V. L. (*a*) अर्थे विवदमानं तु; (*b*) अर्थे न धारयामीति; (*c*) अर्थेऽपह्नुवमानं तु

कारणेन—V. L. करणेन (Kullūka).

After verse 5 some Mss. have the following additional verse—यत्र तत्स्यात् कृतं यत्र करणं च न विद्यते ।
न चोपलम्भपूर्वोक्तस्तत्र दैवी क्रिया भवेत् ॥

P. 903, l. 6—for धनदण्ड read धनं दण्ड

VERSE LII

देशं—V. L. (*a*) देश्यं (Kullūka); (*b*) दिशं

अभियोक्ता दिशेत्—V. L. अभियुक्तो दिशेत्—noted by Medhātithi.

करणं वान्यदुद्दिशेत्—V. L. (*a*) कारणं वान्यदुद्दिशेत्
(*b*) करणं वा समुद्दिशेत्
(*c*) कारणं वा समुद्दिशेत्
(*d*) करणं च स्वमुद्दिशेत्
(*e*) करणं चान्यदुद्दिशेत्

P. 904, l. 3—for देशवत्तम read देशे देहयुत्तम as in S.

—— l. 4—for लापोपलापोधर्मेण read लापोऽधर्मेण

—— „ —for नियुक्तो read नियोक्ता

—— „ —for समर्थाय read समर्थौ

VERSE LIII

अदेशं—V. L. (*a*) अदेश्यं (Kullūka); (*b*) अदेयं (Nandana).

पह्नुते च—V. L. पह्नवीत

P. 905, l. 2—for निपह्नुतनै read निपह्नुतेन as in N.

—— „ —for भव येन read भवं योऽन्येन as in N.

—— „ —for दिशं read दिशः

—— l. 3—for देशस्ता read देशाः सा as in N.

VERSE LIV

देयं—V. L. देश्यं (Kullūka.)

यस्त्वपधावति—V. L. यस्त्ववधावति, 'adopted by Medhātithi.

P. 906, l. 2—for पविशास्यस्य read पविरवेत्यस्य as in S and N.

—— l. 6—for पद्देस्याप read पविश्वोप

VERSE LV

असम्भाव्ये—V. L. असम्भाव्ये (Nandana).
देशे सम्भाविते शिवः—V. L. देशेसम्भावितेन च
नेच्छेत्—V. L. नेच्छेत्

P. 906, l. 9—for पुत्रमाम्याच read पुरामात्याच as in N.

VERSE LVI

P. 907, l. 8—for प्रतिभावयेदिति read प्रतिभाचयादिति as S and N.

—— l. 9—कारेश नाव read कारेशाव

—— l. 11—for इदमेवामवधा read इदमेवमे धा as in N.

—— l. 17—for वक्तुरका read वक्तुम् भका

—— ll. 17-18—for पितृप read पूर्वप

—— l. 19—for परमपरात्तुयात् read ऽपरमाराभ्र्यात्

—— „ —for न चाश्र स्यूरयाद्वेवेतुक read न चाश्रास्यूरयाद्वो तुचर

—— l. 20—for युवहार read वयहार

P. 908, l. 5—for क्रमेपि read क्रमोपि

VERSE LVII

ज्ञातारः सन्निमेत्यु—V. L. सन्ति ज्ञातार इत्यु (Kṛtyakalpataru).
ज्ञातारः—V. L. साक्षिणः (Kullūka).
ज्ञातारः सन्निमेत्युक्त्वा—V. L. सन्ति ज्ञातार इत्युक्त्वा (Nandana).
कारणैरेतैः—V. L. हेतुनाऽनेन (Nandana).
तमपि—V. L. तमिति

P. 908, l. 8—for ताम्निति read तामिति

P. 908 l, 10—for तथैव विवक्षितार्थक read यथैव विपक्षवाचक

—— „ —for प्रमाणवृत्त्या read प्रमाणाप्रवृत्त्या

—— ll. 10-11—पराजय...भावाविश्रय read पराजय एवं स्वपक्षसाध-नाभावादन्यभावविश्रयः

—— l. 12—for इतिशब्दप्र read इतिशब्दः प्र

—— l. 14—for चारवाः read चारिणः

—— l. 15—for न तत्र read तत्र as in S.

VERSE LVIII

अभियोक्तार्—V. L. अभियोगेन (Kṛtyakalpataru).
बध्यो—V. L. दण्ड्यो, favoured by Medhātithi.

P. 909, l. 1—for किंचन read राजान्तिके राज

VERSE LIX

याचितश्चेद्वीतार्थं—V. L. याचन्न प्रवीतार्थं
धनम्—V. L. धनम्

P. 910, l. 1—for देश read दश

—— l. 2—for राज्यमिति read राज्येयमिति

—— „ —for मानकुल read मानरकुल

—— „ —for दण्डय read दण्ड्यः

—— l. 4—for याचति read याचति

—— „ —Before द्विगुणं add तद्

VERSE LX

P. 910, l. 9—for तेलव read तैलव

VERSE LXII

अश्रुतेक्षाः—V. L. अपेक्षाः (Aparārka, p. 665).

P. 911, l. 5—for अभिभवन्ति read अपिभवन्ति.

—— l. 9—for भावार्थं read यथार्थं as in I. O.

P. 912, l. 1—for यत्रं read यथाह्रा

—— l. 3—for तत्संवदेवतानयैति read तत्संवादकान्तराभावे नापैति

—— l. 4—for द्वंसंव read यंसम्य

—— „ —for प्रतिश्रूयन्ते read प्रतिप्रसूयन्ते

—— l. 5—for मृता read नृता

VERSE LXIII

कार्येषु—V. L. साक्ष्येषु (Nandana).
विपरीतान्—V. L. विपरीते

P. 912, l. 9—Omit सर्वकार्येष्वित्यर्थः

—— l. 11—for लब्धाः read लब्धात्

—— l. 12—for विषयेऽन्ये read विधायान्यं

—— l. 16—for न भाव read तद्भाव

VERSE LXIV

P. 913, l. 2—for वर्जिताः read वशतः

—— ll. 2-3—for संनिहित...शक्यते read सन्निहितवचनत्वाभिसम-
नुयातिंतुं न शक्यते

VERSE LXV

न विज्ञस्थो—V. L. (a) न गृहस्थो; (b) विविज्ञस्थो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 66).
च सङ्गविवर्जितः—V. L. सङ्गेभ्यो विनिर्गतः

P. 914, l. 1—for व्यवहारकृता read व्यवहारसंस्थेन

—— l. 2—for पार्वं नामाह्रे read पातमाशाह्रे

—— l. 4—for जीवामहे read जीवामहे

P. 914, l. 5—for कृपणकपिषु read कृपणेष्वाकपिषु as in N.

—— l. 10—for कालसतो read ऽभ्यासतो as in N.

VERSE LXVI

अध्यधीनो—V. L. (*a*) अध्याधीनो—noted by Medhātithi; (*b*) आध्याधीनो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 66).

P. 915, l. 1—for सहित read संहित

—— l. 5—for अकठिन read कठिन

—— „ —for चेह read चेह: ।

—— l. 6—for एवं श्वपच read एकः श्वपच

—— l. 7—for सम्यतु read अभ्यतु

—— „ —for वृद्धा read स्त्रियस्ता

—— l. 8—for स्वधर्मा read स्ववर्णा

VERSE LXVII

P. 915, l. 10—for बन्धनादिना read बन्धुवर्गादिनाशेन

—— „ —for उन्मत्त read उन्मत्तः

P. 916, l. 1—for विक्षोप read विक्षेप

—— „ —for तत्ससाधने read तत्साधने

VERSE LXVIII

P. 916, l. 5—for युवति read ई

—— l. 8—for देशःस्था read देशस्था

—— l. 10—for कन्या read स्त्रिया

—— „ —for बाहुता read बाहुता

—— l. 11—for अन्यानां read अन्यासां

VERSE LXIX

शरीरस्यापि—V. L. शरीरस्यैव (Rāghavānanda and Nandana).

चात्यये—V. L. वात्यये

शरीरस्यापि चात्यये—V. L. शरीरस्यात्ययेऽपि च (Smṛtitattva II, p. 214).

P. 917, l. 1—for यः read यत्

—— „ —for स्तेयंसा read स्तेयसा

—— l. 6—for वयः सादृश्यकसं read वयःसादृश्यसं

VERSE LXX

स्त्रियाप्यसम्भवे कार्यं—V. L. स्त्रिया वा सम्भवेत्कार्यं (Kṛtyakalpataru).

स्त्रिया—V. L. स्त्रियो (Aparārka, p. 671).

शिष्येण बन्धुना वापि दासेन—V. L. शिष्येण वापि दासेन बन्धुना (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 70).

भृतकेन वा—V. L. भृतकेन च

P. 917, l. 9—for ज्ञाति read जाति

—— „ —for सुहृद्वैरिदोषा read सुहृद्वैरिद्वदोषा

—— l. 12—for चौव read चैव

VERSE LXXI

P. 918, l. 1—for निवद्धा read निबद्धा

—— l. 2—for तदा read न वा

—— l. 3—for वाचोःस्थै read वाचोऽस्थै

—— l. 4—for वाचोः स्थै read वाचोऽस्थै

VERSE LXXII

साहसेषु च—V. L. साहसेषु तु

P. 918, l. 9—for कार्यंकरत्वं read कार्यकरत्वं

VERSE LXXIII

P. 919, l. 1—for भूमिभागादैा read भूमिभोगादैा

—— „ —for भोगसा read भोगसाधने सा

—— „ —for केचिदृषिनस्तत्र read केचिदृर्षिंना आगमाहुः केचित्त्व-त्वर्षिंनस्तत्र

—— l. 2—for कारिषाम...युक्तगुष read कारिषा सातिशयेन युक्ताः गुष

VERSE LXXIV

Hopkins is wrong in asserting that "Nandana omits this verse."

P. 919, l. 8—for साङ्क्षराब्दा read समक्षराब्दा

P. 920, l. 1—for मनु read ननु as in N.

—— l. 4—for दर्शनम्र read दर्शनम्र

—— „ —for जुभूतमेव read जुभूतमनुभूतमेव as in N.

VERSE LXXV

अभ्येति—V. L. (*a*) अवैति ; (*b*) एवैति

VERSE LXXVI

स्पीक्षेत—V. L. वीक्षेत (Rāghavānanda and Nandana).

P. 921, l. 1—for यथावदभूत read यथावदनुभूत as in N.

—— „ —for नियुक्त read ऽनियुक्त

—— „ —for शेष read विशेष as in I. O.

VERSE LXXVII

एकोऽलुब्धस्तु साक्षी—V. L. (*a*) एकोलुब्धस्त्वसाक्षी noted by Medhātithi and attributed by Rāghavānanda to Govindarāja; (*b*) एकोऽप्यलुब्धः साक्षी (Smṛtitattva II, p. 213).

न क्षिपः—V. L. च क्षिपः (Nandana).

P. 921, l. 6—for स्याक्षोभा वा read स्याद्वा बहूव्यो वा as in N.

—— l. 7—for म्यतयाम्यतः read अपयमित प्रतः

—— l. 8—for प्रमे read प्रमे

—— l. 11—for रोगादि read रागादि as in N.

—— „ —क्रान्तभू read क्रान्ता भू

VERSE LXXVIII

विमुचुः—V. L. मुमुस्ते (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 80).

P. 922, l. 2—for स्वभावतो read स स्वभावः as in N.

—— „ —Omit माभूतस्य......न्यथा

—— l. 3—for माकुह read माकुह

—— l. 5—for न तावतान read न तावता

—— l. 6—for रुभ्यास्त्र read रुभ्याद् स्व

—— „ —for वक्तं सत्या read वत सत्य

VERSE LXXIX

प्रासान्—V. L. सर्वान् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75).
ऽनुयुञ्जीत—V. L. प्रयुञ्जीत (do.)
ऽनेन—V. L. तेन

P. 923, l. 2—for पुरुषं read पक्षं

—— l. 5—for विवाहः read विवाकः as in N.

VERSE LXXX

वेत्य—V. L. वित्त
दयत्र—V. L. (a) तत्र ; (b) चत्र (Nandana).

P. 923, l. 7—Before भवता add from I. O. Ms. (see *errata* at the end).

—— „ —for साक्षिभूते read साक्षिभूताः

—— l. 8—for साक्ष्यं read साक्षित्वं

—— „ —for ध्यांद्वहृयं read ध्यांतुक्तं मृहृयं

VERSE LXXXI

सत्यं साक्ष्ये—V. L. ऋतं सत्यं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75).

लोकानाप्नोत्यनिन्दितान्—V. L. (*a*) लोकानाप्नोतिपुष्कलान् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75); (*b*) लोकान् प्राप्नोत्यनुत्तमान्

इह चानुत्तमां—V. L. इह चाप्युत्तमां

P. 924, l. 3—for साधु........नास्मै read साधुवादो अनेनास्मै as in I. O.

After verse 81 some Mss. have the following additional verse:—

विक्रयाद् यो धनं किञ्चिद् गृह्णीयात् कुलसन्निधौ ।
क्रमेण स विशुद्धं हि न्यायतो लभते धनम् ॥

VERSE LXXXII

साक्ष्ये—V. L. साक्ष्यं

P. 924, l. 5—for दृष्टो......दर्शनेन read दृष्टादृष्टफलप्रदर्शनेन as in N and I. O.

—— l. 6—for सत्यं वच read सत्यवच

—— ll. 7-8—for मलचारित्रि read अबोद्धारित्रि

—— l. 9—for वधाहरणगृहीतः read वधगृहीतः as in I. O.

After verse 82 some manuscripts have the following additional verses—

ब्राह्मणो वा मनुष्याणां आदित्यस्तेजसामिव ।
शिरो वा सर्वगात्राणां धर्माणां सत्यमुत्तमम् ॥

नास्ति सत्यात्परो धर्मो नानृतात्पातकं परम् ।
स्थितिश्च लोकधर्मश्च तस्मात्सत्यं विशिष्यते ॥
सत्यं स्वर्गस्य सोपानं पारावारस्य नौरिव ॥

VERSE LXXXIII

वर्णेषु—V. L. धर्मेषु
स्वस्यैवा—V. L. (*a*) स्वरचैवा (Nandana) ; (*b*) स्वयश्चा

VERSE LXXXV

P. 925, l. 5—for कारयं पापाचारस्तस्य read कः पुनरयं पापमाचरति तस्य as in I. O.

—— l. 5—for शुभानां read शुभाशुभानां as in I. O.

—— „ —for नवान्तर read न चान्तर as in I. O.

P. 926, l. 2—for साक्षं read साक्ष्यं

VERSE LXXXVI

P. 926, l. 6—for देवा read दिवा

—— „ —for दृष्ट्यं read द्रष्टृत्वं

VERSE LXXXVII

ऋत—V. L. ततो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

पूर्वाह्णे वा शुचिः शुचीन्—V. L. सर्वानेवोपवेशयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

द्विजान्—V. L. द्विजः (Aparārka, p. 673).

वै—V. L. (*a*) वा (Aparārka, p. 673); (*b*) च (Vyavahāramayūkha, p. 18).

P. 926, l. 10—for कृत read ऋत

VERSE LXXXVIII

पृच्छेत्—V. L. ब्रूयात् (Aparārka, p. 674).

पार्थिवम्—V. L. भूमिपम् (Aparārka, p. 674).

शूद्रं सर्वैस्तु—V. L. (*a*) शूद्रमेभिस्तु (Aparārka, p. 674); (*b*) शूद्रमेतैस्तु

For the first half Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 78) reads सत्येन शापयेद्विप्रं क्षत्रियं वाहनायुधैः

P. 927, l. 4—for शब्दस्त्वपा read शब्दस्तुपा

VERSE LXXXIX

लोका—V. L. लोके (Smṛtitattva II, p. 215).

कृतघ्नस्य—V. L. कृतघ्नाश्च (do.)

ब्रह्मघ्नो ये—V. L. (*a*) ब्रह्मघ्नानां; (*b*) ब्रह्मघ्ना ये (Smṛtitattva II, p. 217).

मित्रद्रुहः—V. L. मित्रद्रोहि (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

मृषा—V. L. तव (do.)

VERSE XC

भद्र त्वया—V. L. (*a*) भद्रं च यत् (Nandana); (*b*) भद्रं त्वया (Rāghavānanda).

P. 928, l. 1—for अन्येषु read अन्ये तु

—— l. 2—After भवति add न पुनरन्यकृतस्य सुकृतस्यान्यत्र गमनमस्तीत्यसकृदुक्तमेतत्

VERSE XCI

स्थितस्ते—V. L. स्थितस्य (Aparārka, p. 674).

यत्त्वं—V. L. (*a*) यस्त्वं (Smṛtichandrikā-Vyavahara, p. 204); (*b*) सत्य; (*c*) यदि (Aparārka, p. 674).

मुनिः—V. L. पुनः (Aparārka, p. 674).

P. 928, l. 3—Omit कः

VERSE XCII

यस्तथैव हवि—V. L. तथैव हव्ये (Aparārka, p. 674).
गमः—V. L. मज

P. 928, l. 4—यथैव read च एष

—— l. 5—for निगृह्यी read निगृही

—— „ —for स चा...नयति read स च कृतापराधमपुनैव चमयति as in I. O.

—— l. 6—for प्रत्ययिनः read प्रत्ययितः

P. 928, l. 8—for किं मेऽसतः read किं ममास्ते

VERSE XCIII

कपालेन—V. L. कपाली च
शत्रुकुलं—V. L. (*a*) शत्रुगृहं (Rāghavānanda and Aparārka, p. 674); (*b*) शत्रुकुले

VERSE XCIV

अवाक्—V. L. अवाँक् (Aparārka, p. 674).
नरकं व्रजेत्—V. L. (*a*) नरकं पतेत् (Rāghavānanda); (*b*) नरके वसेत्

P. 929, l. 2—Before विभिन्नं add विभाव

VERSE XCV

स नरः कण्टकैः सह—V. L. कण्टकैः स नरः सह

P. 930, l. 2—for मोहदुःख read महद्दुःखं as in N.

VERSE XCVI

तस्मात—V. L. तस्मिन

P. 930, l. 5—for क्षुमच read लामच

VERSE XCVII

साक्ष्येऽनृतं—V. L. साक्ष्यमृतं (Aparārka, p. 674).
सौम्य—V. L. सोम्य (Aparārka, p. 674).

P. 931, l. 2—for सम्बन्धो धन read सम्बन्धन

—— l. 6—for संख्ययेति read सङ्ख्ययेति

After verse 97 some Mss. have the following additional verse :

एवं सम्बन्धनाशस्मात्मुच्यते नियतानृतः ।
पशून् गोऽश्वपुरुषाणां हिरण्यं भूर्यथाक्रमम् ॥

VERSE XCVIII

P. 931, l. 8—for ततश्च read इतरं च

—— l. 9—Before संसर्गादिति add अन्यकृतेनैव पुण्यपापादिना ऽन्यस्य स्वर्गनरकादिप्राप्तिः

—— l. 11—for पंशो read पदेशो

—— „ —for विवृद्धिः read विशुद्धिः

VERSE XCIX

वदीः—V. L. वदेत् (Aparārka, p. 674).

After verse 99 some Mss. have the following additional lines :—

पशुवत् क्षौद्र (क्षीर) घृतयोर्यान्वत् पशुसम्भवम् ।
गोवद्वस्त्रहिरण्येषु धान्यपुष्पफलेषु च ।
अश्ववत्सर्वयानेषु खरोष्ट्रवतरादिषु ॥

P. 932, l. 1—for आताङ्गुजा read आतामजा

—— l. 8—for पहारसेन read पहारासेन

—— l. 13—for मात्रेण read चात्रेण

—— l. 15—for वद्गित्ये एक, read वद इति चैक as in N.

VERSE C

After verse 100 some Mss. add the following :—

पशुवत्क्षौद्रघृतयोर्यानेषु च तथाश्ववत् ।
गोवद्रजतवस्त्रेषु धान्ये ब्राह्मणवद्विधिः ॥

While others have the following :—

न तु तुष्यन्ति यस्यैव पुरुषस्य दुरात्मनः ।
तस्य पुत्रांश्च गृह्णन्ति सह सप्त परावरान् ॥

P. 933, l. 1—Before मैथुनाख्ये add कूपतडागादिस्थे महति जले स्वल्पे वा भूमिवद्दोषः as in I. O.

VERSE CI

एतान् दोषानवेक्ष्य त्वं सर्वान्—V.L. एतान् सर्वानवेक्ष्यैव दोषान् (Nandana).
नृतभाषणे—V. L. नृतवादिनः (Aparārka, p. 674).
सर्वमेव—V. L. सत्यमेव (Nandana and Aparārka, p. 764).

VERSE CII

वाणिज्यिकान्—V. L. वाणिजकान्
प्रेष्या—V. L. प्रैष्या (Hēmādri-Dāna, p. 35).

P. 934, l. 4—for प्रकृतस्था read प्रकृतस्तथा

—— l. 5—for द्वयोर स read द्वयोः स

After verse 102 some Mss. have the following additional verse:—

येऽप्यतीताः स्वधर्मेभ्यः परपिण्डोपजीविनः ।
द्विजत्वमभिकाङ्क्षन्ति तांश्च शूद्रानिवाचरेत् ॥

VERSE CIII

ताम्—V. L. ते

P. 934, l. 8—for तर्हं तां read तर्हि दैवीं

—— l. 10—for विद्र read विद्रा

—— l. 11—for शूद्रवधाच read शूद्रवदाच

VERSE CIV

यत्रर्तोक्तौ भवेद्वधः—V. L. (*a*) यत्रर्ते चेद्वधो भवेत् (Nandana); (*b*) यत्रोक्ते तु भवेद्वधः (Smṛtichandrikā-Vyavahāra, p. 207).

सत्याद्विशिष्यते—V. L. तत्र विशिष्यते (Nandana).

P. 935, l. 1—for द्वाह्विविध read द्वाद्विवधा as in I. O.

—— l. 2—for पेघे नैक read पेघेनैक

—— „ —for तत्रेति read तत्र वधः as in I. O.

—— ll. 2-3—for स्याः मनोमित्रत्वानुप read स्यासतो निमित्तत्वानुप as in I. O.

—— l. 3—for ऽवधौ read वधे

—— „ —for निष्ठं न read निष्टम्

—— l. 4—After व्यवहारे add पराजिताः सन्तः वधार्हा भवन्ति तस्य नानुपपन्नो निमित्तभावः as in I. O.

—— l. 7—for न चेद्सौ read नन्वसौ

—— l. 9—for विषया यशसो हेतुना read विद्यायशसोर्हेतुर्न

—— „ —for ननु read न

—— l. 12—for शोधयते read साधयेते

—— l. 14—for दृप्यारो read व्यारो

—— l. 18—for मर्पयत्वात्यो......भेषयत्येवं read मर्पयत्यःयोऽन्यद्दोषा-पष्करणेन मन्युमुदीपयति as in I. O.

—— „ —for रूपोहितः read रूपोपाहितः

P. 936, l. 4—for स्वल्पोनापि read स्वल्पेनापि

—— „ —for हता read हृता

—— l. 12—for मृत्युना read मन्युना

P. 936, l. 13—for पृथोभवचवे read पृथोतवचे

—— l. 15—for चिवतो read अचिवतो

—— „ —for रुचोष्मिकोपहितं read रुचोष्मकाय हितं

—— l. 17—for किं तव read किं तत्र

—— l. 20—for मन्युमरणहेतोः read मन्युःमरणहेतौ as in N.

—— „ —for पर्यन्तो read पर्यंतो

—— ll. 20-21—for किंचिद्विज read केचिदुद्विज

—— l. 23—for सूत्यात्मा read शून्यात्मा

—— l. 25—for चिद्विषयं read चित्तद्विषयं

—— ll. 25-26—Omit केषांचि...चद्दोषः; not in I. O.

—— l. 31—for कामिनां read कामिना

—— „ —for पुरुषव्यापिनी read पुरुषघातिनी

P. 937, l. 3—for मास्य read मात्त

—— „ —for जीवितु read जीवितं

—— „ —for चेष्टोदिति read रच्छेत्सीदिति

—— „ —for चिट्टी read चित्रट्टी

VERSE CV

वाग्दैवत्यैः—V. L. वाग्देवतै: (Aparārka, p. 682; Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 390).

यजेरंस्ते—V. L. यजेयुस्ते

तत्र—V. L. तत्र (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 390).

P. 937, l. 11—for नतु read नतु

P. 938, l. 5—for इयं तर्हि read कथं तर्हि

P. 938, l. 6—for वेचया read वैचवा

—— „ —for मिष्यते read मिज्यते

—— l. 8—for सरस्वतीं इ read न सरस्वतीमि

—— l. 10—for प्रीतया...प्रीता read इष्टया......इष्टा

—— „ —for योगेन read यागेन

—— l. 11—for युक्तया read युक्ता

—— l. 12—for देवतापूजनं येत्यादि read देवतां पूजयतीत्यादि as in I. O.

—— „ —for देवतात्वं मन्यते नूनं read देवतात्वमन्यतो मृग्यम् as in I. O.

—— l. 13—for उद्दिश्या read यद्देश्या

VERSE CVI

कूष्माण्डैर्वापि जुहुयात्—V. L. (*a*) कूष्माण्डैर्जुहुयान्मंत्रैः; (*b*) कूष्माण्डैर्वाथ जुहुयात् (Smṛtichandrikā-Vyavahāra, p. 107).

यद्दिग्धूया वा—V. L. यदुत्तमेति

P. 939, l. 1—for तत्रेहादापि read तच्चेहाग्नावि as in I. O.

—— „ —for शायतुच read शाम्माम्न च as in I. O.

—— „ —for नियम्यते read न दृश्यते

—— l. 7—for मंदं तुत्सोमा read मंदं तु सोमा

—— „ —for पूत्यपितप्रायणादैवतेन read पूत्यर्थम् । तृपेणाद्दैवतेन

—— l. 9—for विधिहीनत्वात् read हविर्होमत्वात्

—— l. 10—for योचन्नः तुच read येचवातुच

VERSE CVII

नरोऽगदः—V. L. गतो नरः
सर्वतः—V. L. (*a*) सर्वशः (Mitākṣarā, p. 76); (*b*) सर्वदा

P. 939, l. 11—for आकारा read अकारा

—— l. 13—for न्योवद read न्यो न वद

—— „ —for स्तत्सदृशं read स्तदृशं

P. 940, l. 1—Before भवति add न

—— l. 2—for साक्षिणो वाढमि read साक्षिणो वोढार इ

—— l. 4—for ऋणोप read ऋणाप

VERSE CVIII

उक्तवाक्यस्य—V. L. उक्तसाक्ष्यस्य

P. 940, l. 7—for रोगास्य read रोगोऽस्य

VERSE CIX

अविन्दन्—V. L. नविन्दन् (Rāghavānanda).
सत्यं—V. L. (*a*) धर्मं; (*b*) कार्यं

P. 941, l. 3—After आनात्यर्थैः add from I. O. Ms. (See *Errata* at the end).

VERSE CX

शेपे—V. L. चक्रे
पैजवने—V. L. पैयवने

P. 941, l. 5—for विशेषेषु read पुष्करेषु

—— l. 8—for शेप उपक्षेम इति read शप उपालम्भन इति

—— l. 9—for चरखो read चरणौ

VERSE CXI

स्वप्ने—V. L. भक्ष्ये

P. 942, l. 3—for न्तरत्वज्ञाते read न्तरैत्वज्ञाते

VERSE CXII

भक्ष्ये—V. L. भक्ते
ब्राह्मणाभ्युपपत्तौ—V. L. ब्राह्मणस्य विपत्तौ

P. 942, l. 4—for नाकामि read ताः कामि

—— l. 5—for यन्तु read यस्तु

—— l. 6—After रूपशपथे add न

—— l. 7—for कामादृश read कामाद्दश

—— „ —for पूर्वं जनमित्यादिकं करण्डविधानं read पूर्वमित्यादिकरण्डकविधानं

—— l. 8—for यापि read चापि

—— „ —for सहि read सह

—— „ —for विवादो read विवादे

—— l. 9—for प्रेत्य बहुवृत्तेषः read आत्मपहृवादौ

—— l. 11—for मेतच्च नहि read मेतच्च न तहि

—— l. 12—for गतो न तत्र प्रेवमुच्यते read as in I. O. Ms. (See *Errata* at the end).

—— l. 13—for सम्बन्धिषु read सम्बन्धिनीषु

—— „ —for विधेषु read विधासु

VERSE CXIII

P. 943, l. 1—for शपथास्त read शपथस्त

—— l. 3—for शपतोन read शपेदेतानि

—— l. 4—for बाध्यते read बाध्येते

VERSE CXIV

चैनं—V. L. (*a*) **चैवं** ; (*b*) **चैनं** (Rāghavānanda and Aparārka, p. 694).

वाप्येनं—V. L. (*a*) **वाप्येवं** ; (*b*) **चाप्येनं** (Rāghavānanda).

शिरांसि—V. L. **शिरसि** (Aparārka, p. 694).

पृथक्—V. L. **दृढम्** (Aparārka, p. 694).

P. 943, l. 5—for **स्मृत्यन्तरा** read **स्मृत्यन्तरात्**

—— l. 6—for **निपुणानत्वेऽन्वे** read **निपुणातोऽन्वे**

—— „ —After **स्पर्शयेत्** add from I. O. Ms. (See *Errata* at the end).

VERSE CXV

P. 944, l. 2—for **चतुर्दशवाहा** read **चतुर्दशाहा**

VERSE CXVI

वत्सस्य ह्यभि—V. L. **वत्सस्यैवाभि** (Nandana).

रोमापि—V. L. **लोमापि**

जगतः स्पशः—V. L. (*a*) **जगतः स्पृशः** (Nandana) ; (*b*) **जगतां पतिः** ; (*c*) **शपथः कृतः**

P. 944, l. 4—for **प्रत्यक्षः शाक्यो** read **प्रत्यक्षवेद्यो**

—— l. 8—for **स च** read **स्पश च**

—— l. 9—for **प्रयधि** read **प्रविधि**

—— l. 18—for **हठमेव मौषदिति** read **हाळमेवौषधमिति** as in I. O.

P. 945, l. 1—for **चारितम** read **चारि न तत् प्र**

—— l. 2—Before **व्यभिच** add **यद्**

—— „ —Before **शपथो** add **न**

—— l. 3—for **प्रहय** read **प्रहेय**

P. 945, l. 3—for प्राकृतस्य read प्राक्कृतस्य

—— l. 4—for विमिश्रत्वात्कृता read विमिश्रत्वात् । कृता

P. 945, l. 6—for पथेऽस्ति read पथेऽपि

VERSE CXVII

विवादे तु—V. L. कृते कार्ये
कौटसाक्ष्यं—V. L. कूटसाक्ष्यं
कृतं वा—V. L. कृतं वा

VERSE CXVIII

मैत्रात्—मैत्र्यात् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

तमेस्थाने—V. L. तमस्वेन (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

तस्य—V. L. तेषां

दण्डविशेषांस्तु—V. L. (*a*) दण्डविशेषांश्च ; (*b*) दण्डविशेषन्तु (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

P. 947, l. 1—for प्रयोजना read योजना

VERSE CXX

मैत्रात्—V. L. (*a*) मैत्र्यात् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81) ; (*b*) मैत्र्या (Bālambhaṭṭī on p. 81).

दण्ड्यस्तु—V. L. (*a*) दण्डस्तु ; (*b*) दण्डस्स ; (*c*) दण्ड्यश्च ; (*d*) दण्ड्यः स्यात् (Mitākṣarā, p. 4).

भयाद्द्वौ मध्यमौ दण्डौ—V. L. (*a*) भयात् वै मध्यमं दण्डयो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81); (*b*) भयात् द्वौ मध्यमौ दण्ड्यौ ; (*c*) भयात् वै मध्यमो दण्ड्यो (noted and rejected by Bālambhaṭṭī on p. 81); (*d*) भयाद्दौ मध्यमो दण्डो (Aparārka, p. 680).

P. 947, l. 4—for भयेन read मदीयेन as in S.

—— l. 5—for पद्मानान्तु ह्रे read पद्मानां ह्रे

VERSE CXXI

P. 948, l. 1—for कन्याभ्यतरं read कल्यभ्यतरां as in N.

—— l. 2—for परो बध्यः read परो मध्यः

—— ll. 3-4—for बालिशाभाव read बालिश्यं बालभावः

—— l. 4—for अप्राप्त...व्यवहारत read अप्राप्तबुद्धिस्थैर्यंस्तापं बालिशा इति व्यवहरन्ति as in S.

VERSE CXXII

कौटसाक्ष्ये—V. L. कूटसाक्ष्ये (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 82).

नियमाय च—V. L. निधनाय च (Nandana).

VERSE CXXIII

कौटसाक्ष्यं—V. L. कूटसाक्ष्यं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 82).

ब्राह्मणं—V. L. ब्राह्मणान्

धार्मिको—V. L. पालको (Aparārka, p. 680).

VERSE CXXIV

यानि—V. L. तानि (Nandana and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 399).

P. 949, l. 5—for दकृतत्वो read दृढतत्वो

VERSE CXXV

धनं देहः—V. L. नरदेहः (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 156).

चक्षुर्नासा—V. L. चक्षुर्नासे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 399).

VERSE CXXVI

अनुबन्धं—V. L. अपराधं (Nandana).
सारापराधौ च—V. L. सारासारौ तथा
आलोक्य—V. L. विज्ञाय

P. 950, l. 6—for सारयोन read सारेण न

—— l. 9—for भूमादिः read भूम्यादिः

VERSE CXXVII

अधर्मदण्डनं—V. L. अदण्ड्यदण्डनं
अस्वर्ग्यं च—V. L. अस्वर्ग्यं स्यात्

P. 951, l. 1—After दण्डनं add from I. O. Ms. (see *Errata* at the end).

—— l. 2—After यशः add do. do.

VERSE CXXVIII

अदण्ड्यान्—V. L. अदण्ड्यं (Vivādaratnākara, p. 649).

P. 951, l. 3—for पूर्वश्लोकेऽनुबन्धादीनि read पूर्वश्लोकोऽनुबन्धादि as in N.

—— „ —for विधिविशेषः read विधिशेषः as in N.

—— l. 4—for कृतार्थता read कृपात्वं as in I. O.

VERSE CXXIX

वाग्दण्डं प्रथमं कुर्याद्धिग्दण्डं—V. L. धिग्दण्डम्प्रथमं कुर्याद्वाग्दण्डं (Mitākṣarā, 1. 366 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 293).
दण्डस्तु—V. L. दण्डश्च

P. 951, l. 6—for कार्यदोष read कोऽत्र दोष

VERSE CXXX

त्वेतान्—V. L. त्वेनं (Vivādaratnākara, p. 630).
तदैषु—V. L. तदैव (Vivādaratnākara, p. 630).
सर्वमप्येतत्—V. L. सर्वमेवैतत् (Vivādaratnākara, p. 630).

P. 952, l. 3—for वाग्दण्डमृदु read वाग्दण्डे तु मृदु

—— „ —for गृही read निगृही

VERSE CXXXI

संज्ञाः—V.L. संख्याः (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 115).
रूप्य—V. L. रैप्य (Vivādaratnākara, p. 665).

VERSE CXXXII

प्रथमं—V. L. परमं (Hēmādri-Vrata, p. 43).

P. 953, l. 1—for विप्रतिपत्त्या वावद्गवा read विप्रतिपत्त्यभावाद्गवा as in I. O.

—— ll. 2-3 त्रसरे......सर्षपः This is verse 133.

VERSE CXXXIII

विज्ञेया लिक्षैका—V. L. लिक्षा ज्ञेयैका (Hēmādri-Dāna, p. 15).
लिक्षा—V. L. लिख्या (Vivādaratnākara, p. 666).
परिमाणतः—V. L. च प्रमाणतः (do).
त्रसरेणवोऽष्टौ विज्ञेया—V. L. त्रसरेण्वष्टकं ज्ञेया
ते त्रयो—V. L. ते तु द्वे (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 953, l. 3—for तत्तोप read तत्रोप

—— l. 4—for ततश्च...परिमाणार्थं read ततश्च ये व्यभिचारयन्ति न यथोक्तपरिमाणा यवादयोऽर्था इति ते निरस्ता भवन्ति । नहि यवादीनामर्थानां परिमाणम् । कथमेतत् । कथं तर्हि यथोक्तपरिमाणार्थं as in F. N. and S.

—— l. 6—for संहतुं read संहन्तु as in S.

What is printed as verse 133 (Text) has already appeared in its right place in l. 2.

VERSE CXXXIV

सुवर्णः—सुवर्णं (Vivādaratnākara).
त्रियवं —V. L. त्रियवः
त्वेक—V. L. त्वेव
कृष्णलम्—V. L. कृष्णलः
पञ्चकृष्णलिको—V. L. (*a*) पञ्चकृष्णलको (Vivādaratnākara, p. 666); (*b*) पञ्चकृष्णातो

P. 954, l. 1—for मध्यमशब्दोऽभा read मध्यशब्दो भा

—— „ —for मपिचि read पचि

—— l. 2—for मध्यम read मध्य

—— l. 3—for संगमनार्थं read गतार्थं as in S.

VERSE CXXXV

रौप्यमाषकः—V. L. रूप्यमाषकः (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 954, l. 8—for कृष्णले इति संज्ञा read कृष्णले इति संज्ञी

—— „ —for समुदायसंज्ञा read समुदायं संज्ञां

—— „ —for नतु read न तु

—— l. 9—for मादेशनिश्चयः read ततश्चानिश्चयः

—— „ —for मादहीने read मादिहीने

—— l. 10—for ज्ञार्थं read वज्ञार्थं

VERSE CXXXVI

ताम्रिकः—V. L. तान्तिकः (Vivādaratnākara, p. 666); but from the subsequent explanation provided it is clear that the reading intended was ताम्रिकः

P. 955, l. 1—for कार्षापण इति read कार्षापणः पण इति

VERSE CXXXVII

चतुः सौवर्णिको—V. L. (*a*) चतुःसुवर्णको ; (*b*) चतुःसुवर्णिको (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 955, l. 5—for समानस्तु read मानस्तु

VERSE CXXXVIII

त्वेव चोत्तमः—V. L. (*a*) त्वेकमुत्तमम् (Nandana), (*b*) चैव चोत्तमः (Mitākṣarā 1. 366) ; (*c*) त्वेव चोत्तमः (Vivādaratnākara, p. 665).

VERSE CXXXIX

" According to Nārāyaṇa 'some' only have this verse "—Buhler.

ऋणे देये प्रतिज्ञाते—V. L. ऋणोदये प्रतिज्ञातं (Vivādaratnākara, p. 77).

तद्द्विगुण—V. L. तु द्विगुण

P. 956, l. 4—for तत्सकाश read मत्सकाश

—— l. 7—for यावत्स्यामि read यावन्तमि as in S and N

—— l. 8—for भेदविषय read भेदः । विषय

VERSE CXL

P. 957, l. 2—for तदधमर्णं read तदाऽधमर्णं

—— l. 3—for परमेयादित्यत्र read परमेयादिपुरस्सरस्यात्र as in I. O

VERSE CXLI

गृह्णीयात्—V. L. कुर्वीत

P. 957, l. 5—for जीवाढ्य read जीवतो

VERSE CXLII

अनुपूर्वशः—V. L. आनुपूर्व्यतः (Smṛtisāroddhāra, p. 326).
समम्—V. L. (a) मतम्; (b) समाम्, noted by Medhātithi.

P. 958, l.3—यस्य वा महते (See I.O. Ms.—*Errata* at the end).

—— l. 5—for महत्त्वादिकत्वाद्वै read महत्त्वाद्वै as in S.

VERSE CXLIII

त्वेवाधौ—V. L. चैवाधौ

P. 958, l. 9—for स्थानाद्विगु read स्थानाद् द्विगु

—— l. 11—for भाधिं...गुणं read तावदाधिं तु भुञ्जीत यावद् द्विगुणं as in I. O.

—— l. 15—for कीदृग्यमस्य read कीदृग्गमस्य

P. 959, l. 3—गौर्वाश्च (see I. O. Ms.—*Errata* at the end).

VERSE CXLIV

तोषयेच्चैनम्—V. L. (a) तोषयेदेनम्; (b) नाशयेच्चैनम्; (c) तोषयेद्वैनम् (Vivādaratnākara, p. 24).

P. 959, l. 6—After गस्य add न

—— „ —for समितः read सञ्चितः

—— l. 9—for हानि भुञ्जी read हानिः । भुञ्जी

P. 960, l. 1—for विज्ञानीय read विनीयशो

VERSE CXLV

P. 960, l 3—Before प्रीत्या add स्वयमर्जन as in I. O.

—— l. 6—for व्यय read वय

—— l. 7—for अपि read वापि

P. 960, l. 7—for त्रापिति read भ्रुपविष्णोः as in N.

—— l. 9—विज्ञार्थं चर्न (See I. O. Ms.—*Errata* at the end).

—— l. 11—for अथवा read अथ वा

VERSE CXLVI

P. 961, l. 1—for बान्धवादयस्ते read बन्धा धेन्वादयः as in I. O.

—— l. 2—for बान्धवादीनां read बन्धधेन्वादीनां

—— „ —for पथिविभागे read पथिवेभोगे as in I. O.

—— l. 3—for श्वप read श्विप

—— „ —for बन्धादीनां read धेन्वादीनां as in I. O.

—— l. 7—for दूभोग्यस्य read दूभोगस्य

—— l. 8—for मानामव read मानानामव

—— l. 9—After मन्यन्ते add (from I. O. Ms.—See *Errata* at the end).

VERSE CXLVII

P. 962, l. 1—for मित्यवस्थितेन read मिति व्यवहितेन as in S.

—— „ —for भुमानव read भुज्यमान as in I. O.

—— l. 3—for स्वामि read स्वामी

—— l. 6—After बचमामः add परैः as in I. O.

—— l. 7—for बत्स्यवंसति read बत्स्यैवं सति

—— l. 11—for साक्षा read साक्षा

—— l. 12—for राज्ञाक्षी read राज्ञा क्षी

VERSE CXLVIII

पोग—V. L. पैाग (Aparārka, p. 632).
विषये चास्य—V. L. विषयरचास्य (Smṛtisāroddhāra, p. 334).
तद्द्रव्य—V. L. तद्धन (Aparārka, p. 632).

P. 962, l. 14—for गण्डेयदि read गण्ड इति

P. 963, l. 1—for कश्मीर read काश्मीराः

—— l. 2—for हीनस्यार्थं read हीनस्य मार्थं

—— l. 6—After भोगेन add न

—— „ —for यत्र हस्य read हस्य

—— l. 7—for तेन read ते यत्र

—— l. 8—for दानाद्ययस read दानादिः भस

—— l. 11—for भोग्य read भोग as in N.

—— l. 12—for भोगकेवलतां वस्तु read भोगं केवलतो वस्तु

—— l. 14—for नेकादृशतो read नेकशतो

—— l. 16—for न यथा read यथा as in N.

—— l. 18—for दानाद्याराम read दानाद्यागम

—— l. 20—for त्वत्रैव read यत्रैव

—— l. 21—for याचितान्वाहितंन्यस्तं read अन्वाहितं हृतं न्यस्तं as in Nārada's text.

—— „ —for न तु read नतु

—— l. 26—for रेकस्य read मेकस्य

—— l. 28—for वेतत्त्वयुक्तं read न् । एतत्त्वयुक्तम् as in N.

—— l. 29—for चेव read चैव ·

P. 963, l. 31—for फळमेति read फलमिति

P. 964, l. 9—for स्यैव read स नैव

—— l. 13—for ुपपत्ता read ुपपत्तम्

VERSE CXLIX

सीमा—Medhātithi on verse 252 notes that some people do not read सीमा here. What the other reading is cannot be traced.

विक्षेपोपनिधिः स्त्रियः—V. L. (*a*) विक्षेपोपनिधिस्त्रियः; (*b*) विक्षेपोपनिधी स्त्रियः

श्रोत्रियस्वं च—V. L. (*a*) श्रोत्रियद्रव्यं (Parāsharamādhava-Vyāvahāra, p. 109); (*b*) ब्राह्मस्वं च

न भोगेन प्रणश्यति—V. L. (*a*) नोपभोगन जीर्यते; (*b*) नोपभोगेन जीर्यंति; (*c*) नोपभोगेन नश्यति (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 109).

P. 965, l. 4—for पजीयमाना read पजीयमाना as in S.

—— „ —for वृभोगस्य read वृभोगश्च

—— „ —*for* ुपेक्ष *read* ुपेक्षेतापि

—— l. 5—for सत्वाप read स्वत्वाप

—— „ —for रूक्षा read गूढ as in F. N.

After 149 some Mss. have the following additional verse:

वह्निनागमनत्यर्थं भुक्तपूर्वैर्निबिमर्शयेत् ।
न तच्छक्यमपाहर्तुं क्रमात्रिपुरुषागतम् ॥

VERSE CL

P. 966, l. 1—for भोक्तव्य...द्यर्थि read भोक्तव्यो वह्लाद्यर्थिः

—— l. 2—Omit वृद्धिमुत्सृजेदिति सर्वं, which is not found in N or S.

P. 966, l. 3—for **भांसितं** read **भाशितं**

—— l. 6—for **प्यधीनेन** and **प्यधीनः** read **व्यधीनेन** and **ऽव्यधीनः**

—— l. 8—for **ददाती** read **ददाति**

VERSE CLI

सकृदाहिता—V. L. **सकृदाहृता** (noted by Mitākṣarā, p. 39).
सद्दे—V. L. **शद्दे** (Jolly) (Vivādachintāmaṇi, p. 11).

P. 966, l. 18—for **भाधिः सतु** read **भाधिस्तु**

—— l. 20—for **मुखे** read **मुख्य**'

—— „ —for **सकृद्व्यास्य है** read **सकृद्व्यायां स्याहै**

—— l. 21—for **हर्वत्वं** read **हार्वत्वं**

P. 967, l. 1—for **संतती** read **सन्तति**

—— l. 8—for **कव्यका** S reads **य इप**

—— l. 9—for **गुयात्वे** read **गुयात्वं**

—— l. 15—for **प्रयोगस्य** read **प्रयोगस्य** as in S.

—— „ —for **भादीप** read **भदीप** as in S.

—— l. 21—for **उभयत्वा** read **उभयत्र**

—— l. 23—for **सकाम्ते** read **सकृकाम्ते** as in N.

—— l. 24—for **युगपत्सर्वैवानीयन्ते** read **युगपत्सर्वैवानीयते** as in N.

—— l. 27—for **विषेयस्तु** read **विषेयोऽस्तु**

—— „ —for **गुण्यावृद्धि** read **गुण्याद्वृद्धि**

—— „ —for **दायसम** read **दानसम**

—— l. 28—for **भप्याहृते** read **भयाहृते**

P. 967, l. 29—for न्यायासु read न्यांयस्तु

P. 968, l. 1—for सा च फलं वार्षं read सर्वं फलं वार्षं

—— ll. 1-2—for माळवक read ळव

VERSE CLII

कुसीदपथ—V. L. कुसीदपद (noted in Vivādaratnākara, p. 14).
कृतानुसारादधिका—V. L. कृतानुसारादधिका, noted by Medhātithi.

P. 968, l. 7—for पेक्ष्यं read पेक्ष्य

—— „ —for नुसारा read तु सारा

P. 969, l. 1—for प्राहस्यानुसारादधिका read प्राहस्तस्य वा पुरुषसारा-दधिका as in S.

VERSE CLIII

कालवृद्धिः—V. L. कालिका च (Madanapārijāta, p. 229 and Vidhānapārijāta II, p. 252).
दृष्टां—V. L. (*a*) दिष्टां (Vivādaratnākara, p. 9); (*b*) भीष्टां (Madanapārijāta, p. 229 and Vidhānapārijāta II, p. 252).
विनिर्हरेत्—V. L. पुनर्हरेत (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 9).
च वा—V. L. न वा

P. 970, l. 1—After सांवत्सरीं add तां

—— „ —After अतिक्रान्ता add अति

—— l. 3—for वर्षः read वर्षः as in S.

—— „ —for न यावत्र read तावदृष्ट

—— „ —for मार्गंची read प्रहृणीया

—— l. 9—for यामदृष्टां read या न दृष्टा as in N.

—— l. 22—After यदि add न as in S.

—— l. 23—Before हिरण्ये add अथवा

VERSE CLIV

करणं—V. L. कार्यं (Jolly).

P. 971, l. 2—for निर्जितो read निर्जितं as in N.

P. 972, l. 3—After 'पीडितस्यानुग्रहः' add—अथ शक्तिविहीनः स्यात्......प्रयोजनम् (all of which is printed on page 1116—bottom). The verse is wrongly printed as part of Manu's text, which it is not.

It is from Nārada (131) and is quoted and explained by Medhātithi in course of his comment on 154.

It is quoted in Vivādaratnākara (p. 71) as from Nārada, and is not commented upon by any other commentator.

P. 1116, l. 4—for प्रेक्ष्य read अपेक्ष्य

—— „ —Omit युज्यत इत्यर्थः

VERSE CLV

P. 972, l. 4—Omit हिरण्यमदत्वा

—— l. 7—for दीनां read दानं as in N.

VERSE CLVI

P. 973, l. 2—for तरयां read तरया

—— „ —for तद्देश read तद्देशं

—— l. 3—for वेशं read देशं

—— l. 5—for मासमेव हन्तुं read मासं मे वहन्तु

—— l. 7—for धर्म read अमर्ष

—— „ —for अतिक्रमोण read अतिक्रामक

—— „ —for नाथा read तद्वा as in S.

VERSE CLVII

स्थापयन्ति तु यो—V. L. स्थापयन्तीच्छया (Vivādaratnākara, p. 11).

P. 973, l. 8—for शत read शतं

—— „ —for पाश्रो read पाश्नो

—— „ —for स्थूल read स्थल

—— l. 9—for मनं प्रति read मं प्रति

—— l. 11—for व्याहोरखाथ read व्याहारेण । अथ

—— „ —for भाव्यमन्यस्मा read भाव्यं तस्मा

VFRSE CLVIII

वर्तेत......V. L. प्रयच्छेत् (Nārāyaṇa).
तस्य—V. L. तत्र (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 185).

P. 974, l. 3—for द्विविधे read द्विविधो

—— „ —for प्रतिभूर्दर्श read प्रतिभूः । दर्श

VERSE CLIX

वशेषं—V. L. वशिष्टं (Vivādaratnākara, p. 57).

P. 975, l. 2—for धिकारःप्रति read धिकारप्रति as in S.

—— l. 5—for कार्यमिदमपमिष्पन्नमिदं read कार्यमिदम्परिनिष्पन्ने इदं as in S.

—— „ —for ऽस्वत्वं read ऽस्वत्वे

—— l. 6—for एतस्य यद्दापयेदिति read एतस्येयद्दापये इति as in N and S.

—— l. 7—for अपिचि read अपचि

P. 975, l. 10—for रिक्थे read रक्थे

—— „ —for दण्डशः शुल्कशश्च read दण्डांशः शुल्कांशश्च

—— „ —for दत्तः read दृदत्तः

—— „ —for पूर्वौ read पूर्वौ

—— ll. 11-12—for पुत्रेष दातव्या न भवेयु read पुत्रानध्या भवेयु which is the reading of Gautama 12.41, as quoted here.

VERSE CLX

विधिःस्यात्पूर्वचोदितः—V. L. विधिरेष प्रचोदितः (Vivādaratnākara, p. 57).

P. 976, l. 3—for यस्य read दन्यस्य

—— l. 4—for विधिभूत read विधिरुत

—— l. 6—for भुवोभ्यस्य read भुवीत्यस्य

VERSE CLXI

P. 976, l. 8—for श्लोको न read श्लोकेन

—— l. 11—for भूतज्ञात read भूस्तज्ञात

—— „ —for गृहीत्वा N. S. read हित्वा

VERSE CLXII

अलंधनः—V. L. अलक्षितः (Nandana).

P. 977, l. 1—for दद्याम भवतः read दद्यात् । अलंधनः

—— l. 2—for धर्म read धनः

—— l. 3—for यद्यपि न दान read यद्यपि दान as in S.

—— „ —for तद्योपि read तद्दृष्टोपि

P. 977 l. 4—Omit चेन्मैवं विरावेशने

—— „ —वळंबन read वळंघन

—— l. 5—for ळंबन read ळंघन

VERSE CLXIII

P. 978, l. 4—for बुद्धिस्व read बुद्धिः स्व

—— l. 5—for युक्तार्थोभ read युक्तार्तंभ

—— „ —परारचेतिश्चं read परीतारश्च श्चे which is Nārada's reading.

—— l. 9—for प्रकृतिकि read प्रकृतकि

—— l. 10—for स्वतन्त्र read अस्वतन्त्र

—— l. 12—for कृतमर्थं read कृतः प्रकृतमर्थं as in N.

—— ll. 12-13—for अभियुक्तविशब्दौ read अभियुक्तार्तशब्दौ

—— l. 13—for धर्मिंपरौ read धर्मपरौ

—— l. 19—for मत्ताः प्रकृ read मत्तोऽप्रकृ

—— l. 24—for इत्युक्तं read इत्ययुक्तम्

P. 979, l. 1—for तत्कृतः read तत्कृतं

—— „ —for कार्यंज्ञात read कार्यंप्राप्तं

—— l. 2—for कृदि read कृत्स्न

—— l. 5—for हारस्तदा शिप्यते read हारास्तदेशिष्यन्ते

—— „ —for पुव read पुवं

—— l. 8—for स्मर्तुं read स्मर्तुं

—— l. 12—for मतु read न तु

—— l. 14—for भर्तुरनुज्ञा read भर्तुरनुज्ञ as in N.

P. 979, l. 18—for तस्य read कृतस्य

—— „ —for तद्ग्रहे निवसेत् read तद्गृहे निवसतः

—— „ —for विभक्तधनं read विभक्तो धनं

—— „ —for मर्पित read मर्जित

—— l. 19—for भीतव्य read ऽतीतव्य

—— l. 20—for न प्रयात् read अप्रत्ययात् as in N.

—— l. 21—for असम्बन्धः कृतः read असम्बद्धकृतः

VERSE CLXIV

P. 980, l. 3—for मत्यपि read पत्यपि

—— „ —for ष्ठिता......स्थिताः......दत्तास्तथा read ष्ठिता......स्थिता......दत्ता तथा

—— ll. 3-4—for सिध्यन्ति read सिध्यति

VERSE CLXV

वाप्युपधिं—V. L. चाप्युपधिं

P. 981, l. 1—for वापकं read वमने

—— l. 2—for स्थण्डिले read स्थण्डिलं as in N.

—— l. 4—for वापन read वमन

—— l. 5—for वापनं read वमनं

—— l. 6—for मूल्ये read मूल्यं

—— l. 9—for प्रतिग्रहं न read प्रतिग्रहं

—— l. 11—Before द्वितीयस्य add न

—— l. 12—for योगवत read योगाचमन

P. 981, l. 12—Before स्मृत्यन्तराद्वा add न कर्तव्यम्

—— l. 13—for यथाप्युु read यत्र वाप्युप

—— „ —for न्यतरे read न्यतरः

—— l. 16—for मासस्य read मामस्य

—— ll. 17-18—for समीहितः read स पीडितः as in N.

—— l. 19—for वाणिज्या read वाणिज्य as in N and S.

—— „ —दानमेवार्थं न विक्रयः read दानाधमनविक्रयाः

VERSE CLXVI

कृतो व्ययः—V. L. कृतव्ययः (Vivādaratnākara, p. 52 and Aparārka, p. 647).

कुटुम्बे च—V. L. कुटुम्बार्थं

तस्यात्—V. L. तस्मात् (Aparārka, p. 647).

P. 982, l. 1—for ततद्व्यतिरेकेनान्य read न तद्व्यतिरेकेणान्य

—— l. 2—for यद्गृहीतं read येन गृहीतं

—— „ —for कुटुम्बेन read कुटुम्बे

—— l. 4—for तदष्टे read तच्छिष्टे

—— l. 5—for भक्तात्पर read भक्ताःपर

—— „ —for करणा read भरणा

—— „ —for भक्ति read भक्तै

VERSE CLXVII

व्यधीनो—V. L. व्याधीनो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 164).

यमाचरेत्—V. L. समाचरेत् (do.)

पि व्यवहारं यमाचरेत्—V. L. वा व्यवहारं समाचरन्

तं ज्यायान्न विचालयेत्—V. L. (a) तमायान्तं विलम्बयेत्; (b) तज्ज्याय्यं न विचालयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 164).

विचालयेत्—V. L. (a) विचारयेत् (Nandana and Vivādaratnākara, p. 55); (b) विजृम्भयेत् (Govindarāja).

P. 983, l. 1—Omit ऽपि not found in N.

—— l. 1—for व्यवहारं ते read व्यवहारं

—— „ —for विक्रयचे read विक्रयं चे

—— l. 2—for सदेशे read स्वदेशे

—— l. 3—for कृतमभ्येनुमन्यन्ते read कृतमित्यनुमन्यते as in S.

—— „ —for तदुक्तं read तदयुक्तम्

—— ll. 3-4—from वि...सम्बन्धम् should be transposed to line 3, after नुमन्यते

—— l. 4—for सम्बन्धम् read सम्बद्धम्

—— „ —for धीनैरस्वातन्त्र्याद्ध्यनीनस्य तत्कृतप्र read धीनैरस्वातन्त्र्यादध्यधीनस्य न तत्कृतं प्र

—— l. 6—for यधीनः read दध्यधीनः

VERSE CLXVIII

यच्चापि—V. L. यदपि

यच्चापि लेखितम्—V. L. वा लिखितं च यत् (Smṛtitattva II, p. 231).

अकृतान्—V. L. विवर्जयेत्

P. 983, l. 7—for बाला: स्वत read बालास्वत

—— „ —for कृतिस्थौप read कृतिस्थोप

—— l. 8—for लेख्यलेखितं read लेखितं as in N.

—— l. 10—for बायन read धमन

—— l. 11—for भ्यत्ताध्य read भ्यत्तार्थ्य

—— „ —for वृद्धिर्धा read वृद्धैर्वा

—— „ —After सिध्यतीति add न

VERSE CLXIX

क्लिश्यन्ति—V. L. क्लिश्यन्ते
विप्र आढ्यो—V. L. विप्रश्चाढ्यो

P. 984, l. 1—for व्यवहारेक्षणं read व्यवहारेषणं

—— l. 3—for विप्रं प्रतिगृहीतव्याः read विप्रः प्रतिग्राहयितव्यः

—— l. 7—for कुसीदी read कुसीदीव

VERSE CLXX

P. 985, l. 1—for राज्ञा read राज्ञः

VERSE CLXXI

P. 985, l. 3—for वाच्यते read व्यादचते as in S.

—— „ —Omit स्वामिन, not in S.

—— l. 5—for धर्मेद read धमर्दे

VERSE CLXXII

च वर्धते—V. L. विवर्धते (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 75).
वर्णसंसर्गात्—V. L. (*a*) धर्मसंसर्गात् (Rāghavānanda); (*b*) वर्णा-संसर्गात्, noted by Medhātithi.
अवज्ञानं—V. L. दुर्बलानां (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 275).

P. 986, l. 2—for प्रभवे read प्रभवैः as in N.

—— l. 4—for बलवद्विद्भिरभि read बलवद्भिरपि

—— „ —for स्वेभ्य read तेभ्य

—— „ —for कर्तव्यो धर्मे read कर्तव्यमधर्मे

VERSE CLXXIII

P. 986, l. 6—for न केवलं read चैवं च केवलं as in S.

—— l. 7—for तद्विद्विदित्वा read तद्बुद्ध्वा as in S.

—— „ —for धर्मस्ये read धर्म्ये as in N and S.

—— l. 8—for प्रसङ्गज्यायनेन read प्रसङ्गप्रत्याख्यानेन

VERSE CLXXIV

बशो—V. L. (*a*) बशं; (*b*) वशं

P. 987, l. 1—for अधर्मं read अधर्मेव as in S.

—— „ —for दंधर्मजं read दमधर्मजं as in S.

—— l. 3—for दमधर्मजं read बभन्ति

VERSE CLXXV

तु संयम्य—V. L. च संयम्य

VERSE CLXXVI

स राज्ञा तच्चतुर्भागं—V. L. (*a*) सं राज्ञा तु चतुर्भागं; (*b*) स राज्ञश्चैचतुर्भागं

P. 987, l. 6—Omit the न after other चा, not in S.

VERSE CLXXVII

चनिकाय—V. L. (*a*) चनिकेन (Mitākṣarā, 2. 43); (*b*) चनिकस्य (Aparārka, p. 646 and Vivādaratnākara, p. 70).

चकृष्ट—V. L. पकृष्ट (do.)

जातिस्तु—V. L. जातिश्च

श्रेयांस्तु—V. L. श्रेयांश्च

P. 988, l. 1—for चनेन read ऽधमर्णो

—— l. 3—for इत्यन्येक read इत्यैक

—— l. 4—for पचते read पच्यते

VERSE CLXXVII

विवदतां नृणाम्—V. L. विवदमानयोः (Nandana).

समतां—V. L. शमतां (Vivādaratnākara, p. 618).

P. 989, l. 1—for प्रत्ययः read प्रत्ययस्थिताथि

—— ll. 2-3—for समतं भवद् read समतां भवेद्

—— l. 3—for दैकमभ्यत read दैकमत्यं;

VERSE CLXXIX

P. 989, l. 7—for नितरांनच read नितरां च

—— l. 8—for संपच read संपचः as in N and S.

—— l. 9—for जुग्रहीतमहिमहत्त्वेन read जुगृहीतमहिमत्वेन

—— l. 13—for प्रत्ययो read प्रत्ययो

VERSE CLXXX

"Nandana omits 184, and places the other verses as follows:—180, 195, 188 b, 185, 186, 189, 194, 187, 188a, 181, 182, 183, 196, 190, 191, 192, 193."—Buhler.

यथादायः—V. L. यथादानं

P. 990, l. 2—for विखिम्यते read विखिद्यते

—— „ —for समुद्र read सोऽमुद्र

—— l. 5—for वियुज्य read भियुज्य

—— l. 7—for मेघो read मोघो

VERSE CLXXXI

याच्यमानो—V. L. याच्यमानं (Aparārka, p. 664).

निक्षेप:—V. L. निक्षेप्ये (Aparārka, p. 664).

याच्य:—V. L. याच्यः (noted in Vivādaratnākara, p. 94).

P. 991, l. 2—for शोधनी read शोधनीयः

—— „ —for पुनरनेक read पुनरेक

—— „ —for कृताम्र read कृताम्र

"The order of the verse referring to the trial of the bailee is, according to Govindarāja—181, 183, 184, 182,—and according to Nārāyaṇa, 181, 183, 182, 184."—Buhler.

VERSE CLXXXII

संन्यस्य—V. L. सत्यस्य
तस्य—V. L. तेषु

P. 991, l. 8—for तस्त्वया read न त्वया as in N.

—— „ —for पेक्षा read पेक्ष्य

—— l. 11—for नाशको read नाशङ्का as in S.

—— l. 13—for तेनैव त read तेनैत as in P.

VERSE CLXXXIII

यथाकृतम्—V. L. यथाक्रमम् (Aparārka, p. 664).
प्रतिपद्येत—V. L. प्रतिदद्यात्तु
परैः—V. L. परेषां (Vivādaratnākara, p. 94).

P. 992, l. 2—for गृहीत read गृहीत्
—— „ —for वलम्बं read विलम्बं

VERSE CLXXXIV

येषां—V. L. तेषां (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 209).
उभौ निगृह्य दाप्यः स्यादिति—V. L. (*a*) सनिगृह्ययोभयं दाप्य इति;
(*b*) स्वयं निगृह्य दाप्यः स्यादिति (Vivādaratnākara, p. 94)
(*c*) उपसङ्गृह्य दाप्यःस्यादिति

P. 992, l. 5—for इत्यस्य read इभ्य as in N and S.

—— „ —for चिंने read चिंमो

—— „ —for साधारवा read धारवा

VERSE CLXXXV

P. 993, l. 1—for अल्पत्वन read प्रत्यन

—— l. 2—for याचक्षिपे read याचते निक्षे as in N.

—— l. 4—for तस्मिन्न read तस्मिन्

—— l. 5—for निक्षेप्तु न read निक्षेप्तुर्न

—— „ —for तदीये read स्वदीये

—— l. 8—for निक्षेप्तृ read निक्षेप्त्र

VERSE CLXXXVI

भियोक्तव्यो—V. L. नियोक्तव्यो (Kullūka).
न स राज्ञाभि—V. L. स राज्ञा नाभि

VERSE CLXXXVII

This verse has been omitted by Medhātithi ; neither the text nor the commentary is found in any of the Mss.
वृत्त—V. L. वृत्तिं (Vivādaratnākara, p. 94).
परिसाधयेत्—V. L. परिशोधयेत् (Vivādaratnākara, p. 94 *var. lec.*)

VERSE CLXXXVIII

निक्षेपेष्वेषु—V. L. निक्षेपेष्वेव
स्यात्त्वरिसाधने—V. L. स्यात्परिसाधने adopted by Medhātithi.

P. 995, l. 1—for परमसाध read परिसाध

VERSE CXC

शपथैश्चैव—V. L. शपथेष्वेव (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 208).

P. 996, l. 1—for प्रमाणान read प्रमाणानि

VERSE CXCI

यो निक्षेपं नार्पयति—V. L. यो नार्पयति निक्षेपं (Vivādaratnākara, p. 91).

यश्चानिक्षिप्य—V. L. तथाऽनिक्षिप्य

वा तत्समं दमम्—V. L. (*a*) दण्डं च तत्समम् (Aparārka, p. 663).

शास्यौ—V. L. शिष्यौ (Nandana).

दाप्यौ वा—V. L. प्रदाप्यौ (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 208).

P. 996, l. 3—for वानस्य निक्षिप्याच read वानस्यानिक्षिप्तं याच

VERSE CXCII

निक्षेपस्यापहर्तारं—V. L. हर्तारं चाप्युपनिधेः

अविशेषेण—V. L. विशेषेणैव (Vyavahāramayūkha, p. 85).

P. 997, l. 1—for प्रतीत्योप read प्रीत्योप

VERSE CXCIII

Nandana places this verse after the next three.

उपधाभिश्च—V. L. उपधाभिस्तु

यः कश्चित्—V. L. यत् किञ्चित्

P. 997, l. 2—for नेकविधद्रव्य read नेकविधं । द्रव्य

—— „ —for दातुं read दानम् । as in S.

—— l. 3—for नान्येन read नान्यदन्येन

—— „ —for विश्रासमन्तराण्यत read विश्वासनम् राज्यत

—— l. 4—for गृह्धन्ते read गृह्णते

—— l. 5—for दापयमे read दापयामि

—— „ —Omit पुत्रमित्र, not in S.

—— „ —for दुहिताश्च वाल्पक्त read दुहिता स्वव्यक्त

P. 997, l. 6—for मासज्ञ read मावीव

—— „ —for तत्समक्ष्यं read तत्समर्थं

—— l. 7—for युधाधिभिः read युपधाभिः

—— „ —for मार्गंप्र read मार्गं प्र

—— „ —for विविधः कुठा read विविधकुठा

VERSE CXCIV

यः—V. L. यद् (Aparārka, p. 665).
यार्वाश्च—V. L. यावान्वा (do.)
P. 998, l. 2—for भवेदाह read स चेदाह

VERSE CXCV

प्रतिपद्यते—V. L. प्रतिपाद्यते

VERSE CXCVI

धनस्यैवं—V. L. धनस्यैव (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 209).
राजा विनिर्णयं कुर्यादक्षिण्वन्—V. L. कुर्याद्विनिर्णयं राजाऽप्रक्षिण्वन् (do.)

P. 999, l. 2—for पकरणे read पप्रकरणे

—— l. 3—for श्लोकार्धेन read सौहार्देन as in N.

—— „ —for विध्यर्थाः read विधिःअर्थवादः

VERSE CXCVII

P. 999, l. 6—for साक्षित्व read साक्षित्वम् ।

—— l. 7—for एव प्रतिषेधः read न साक्षित्वे एव प्रतिषेधः ।

—— „ —for मनुज्ञातेन read मननुज्ञातेन

VERSE CXCVIII

सान्वयः—V. L. स्वान्वयः (Vivādaratnākara, p. 103).

अवहार्यो भवेच्चैव—V. L. (*a*) अवहार्यः स तु भवेत्; (*b*) अवहार्यो भवेच्चैव

ऽमपसरः—V. L. ऽमवसरे

प्राप्तः स्यात्—V. L. प्राप्नुयात् (Vivādaratnākara, p. 103).

P. 1000, l. 1—for स्वामिविक्रिय read अस्वामिभिविक्रय

—— l. 3—for आदिस्वा read आदिः स्वा

—— „ —for गतसाम्य read गतः साम्य

—— „ —for सहृयनुज्ञा read स हयननुज्ञां

—— l. 6—for प्रकाशनस्य read प्रकाशक्रयेण वा क्रीतं तदा न चैारवद् दण्ड्यः षट्शतमेव दाप्यः अथवा यो न क्रीणाति न तस्य, as in S.

—— „ —for यदितिनतत्र read यदि तु तत्र

VERSE CXCIX

दायो—V. L. क्रये

व्यवहारे यथास्थितिः—V. L. व्यवहार इति स्थितिः

P. 1000, l. 10—for प्रतिषेधस्यव read प्रतिषेधः स्यव

After verse 199, some Mss. have the following additional one, quoted also in Vivādaratnākara (p. 103).

अनेन विधिना शास्यः (V. L. शिष्यः) कुर्वन्नस्वामिविक्रयम् ।
अज्ञानाज्ज्ञानपूर्वंतु चैारवद्दण्डमर्हति ॥

It has been commented upon by Nandana and Rāmachandra.

VERSE CC

दृश्यते यत्र—V. L. यत्र दृश्येत (Aparārka, p. 635).

P. 1001, l. 2—for बलवत्सम्भोगो भोग एव संभोगकारणं read बलवान् न सम्भोगः कारणम्

—— „ —for भोगमात्रेण read न भोगमात्रेण

Nandana places this verse after 202.

VERSE CCI

विग्रहं हि—V. L. विग्रहस्तु (Vivādaratnākara, p. 103).
गृह्णीयात्—V. L. गृहीत्वा
क्रमेण—V. L. क्रमेण

P. 1002, l. 3—for अन्यथा स्वामिना तद्ग्रहण्यं read अन्यथाऽस्वामिना तद्ग्रहण्यं

—— l. 5—for चैस्तेन read चौंऽस्नेन

VERSE CCII

मूलम्—V. L. मूल्यम्
अनाहार्यं—V. L. अनाहार्यं (Vyavahāramayūkha, p. 87).
शोधितः—V. L. शोधितम् (Jolly; Vivādaratnākara, p. 103; Vyavahāramayūkha, p. 87 and Aparārka, p. 776).
अदण्ड्यो—V. L. अदण्डो (Aparārka, p. 776).
धनम्—V. L. च तत् (Nandana).
नाष्टिको—V. L. नास्तिको (Aparārka, p. 776).

P. 1002, l. 7—for नेन read येन

—— ll. 7-8—for प्रकाश read प्रकाशे

—— l. 8—for प्रसिद्धये read प्रसिद्धाया

—— „ —for शोधिते read शोधितो

—— „ —for नाष्टिके read नाष्टिकः

—— l. 10—for संक्षेपतः क्रमे प्रका read संक्षेपः । प्रका

VERSE CCIII

संसृष्टरूपं—V. L. (*a*) संसृष्टं रूपं (Vivādaratnākara, p. 119).
न सावद्यं—V. L. न चासारं (Kullūka).
न दूरे—V. L. दूरेण

P. 1003, l. 1—for मान्यकु read मान्यत् कु

—— l. 2—for यस्तु read यच

VERSE CCIV

P. 1004, l. 2—for शुल्कोस्यां read शुल्को यस्य

—— „ —for शुल्कदं read शुल्कदे

—— „ —for हर्तव्या read हर्तव्ये

VERSE CCV

न च या स्पृष्टमैथुना—V. L. न या संसृष्टमैथुना

P. 1004, l. 5—for न्यस्यापि read न्यस्या अपि

—— l. 6—After अजानतः add षट्शतम् as in I. O.

—— „ —for उन्मत्तया read उन्मत्तायां

—— „ —for कुष्ठोन्मत्तादयः read कुष्ठोन्मादादय

VERSE CCVI

नुरूपेण—V. L. नुसारेण (Vivādaratnākāra, p. 118).

P. 1005, l. 2—for कात्तु read कार्य

—— l. 3—for सामिकृतां read सामिकृतं

—— l. 4—for द्वारूप्यं read यानुरूप्यं

—— „ —for कर्तारि read कर्तारः त as in S.

—— „ —for यानारिवं read न्यानत्विं

VERSE CCVII

न कारयेत्—V. L. तु कारयेत् (Vivādachintāmaṇi, p. 49).

P. 1005, l. 6—for तदुपरि read तत उपरि

VERSE CCVIII

यस्मिन्—V. L. यस्य (Kṛtyakalpataru).

प्रत्यङ्ग—V. L. प्रत्यंश (Vivādaratnākara, p. 129 and Kṛtyakalpataru).

P. 1006, l. 1—for सायत्तेन प्रतिपुरुषे read आम्नायन्ते न प्रतिपुरुषं as in S.

—— l. 2—for तत्रासूया read राजसूया as in S.

——ll. 2-3—for चिदजयंकर्मसु read चिदंगकर्मसु as in S.

—— l. 3—for यदयच read यद्व्ययंच

—— l. 4—for उततारयैव सामान्याऽन्ये read उत तस्यैव साऽन्ये

—— l. 6—for पुष read पुव

—— „ —for उत्तरकर्तृ read उत कर्तृ, and as in S.

—— l. 7—for प्रधानदक्षिणाया इव read प्रधानदक्षिणाया इति कथयित्वा प्रश्नः—Bring here l. 8.

VERSE CCIX

हरेत चाध्व—V. L. (*a*) हरेद्वाध्व (Vivādaratnākara, p. 120); (*b*) हरेत वाध्व (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

वापि—V. L. चापि (Vivādaratnākara, p. 120).

क्रये—V. L. क्रतौ

होता वापि हरेदश्वं—V. L. होता हरेत्तथैवाश्वं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

P. 1006, l. 10—पुरुष......नाद्दार्थः all this, as forming part of the Bhāṣya on 108, should be transposed to l. 7 above.

—— „ —for मनसा read मत सा

P. 1007, l. 1—for सोमोपाहर read सोमापहर as in I. O.

VERSE CCX

ऽपरे—V. L. ऽर्धिनः (Vivādaratnākara, p. 118).
चतुर्थांशारच—V. L. (a) चतुर्थांशास्तु; (b) तुरीयांशास्तु

P. 1007, l. 3—for तस्वार्ध्वं read ततऽर्धं as in S.

—— „ —for शसत read शत् । त

—— l. 4—for तृतीयन: read तृतीयिनः

—— „ —for शब्दस्वना read शब्दश्नना as in I. O.

—— l. 6 —for समत् read समस्तत् as in I, O.

VERSE CCXI

विधियोगेन—V. L. (a) क्रमयोगेण (Rāghavānanda); (b) क्रमयोगेन (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).
स्वांशप्रकल्पना—V. L. स्वांशं प्रकल्पयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

P. 1008, l. 3—for योगवै read योगः । वै

VERSE CCXII

धर्मार्थं येन दत्तं स्यात्कस्मैचिद्याचते धनम्—V. L. (a) कस्मैचिद्याचमानाय दत्तं धर्माय यद् भवेत; (there is nothing to show that this is Medhātithi's reading, as remarked by Hopkins);—(b) धर्मार्थं येन यद्दत्तं कस्मैचिद्याचते धनम् (Vivādaratnākara, p. 147).
न देयं तस्य तद्भवेत्—V. L. (a) तस्मै देयं न तेन तत्; (b) न देयं तेन तद्भवेत् (Vivādaratnākara, p. 137).

P. 1009, l. 2—for चचोदिष्वत्र वाविमि कुर्वीत read चचोदन्यत्र वा विनिकुर्वीत

—— l. 5—After कर्मेति add वचकस्य

—— l. 6—for स्वचकि read व्यवस्थित as in S.

—— „ —for निवृत्तप्रयोजनेति read निवृत्ते प्रयोजने इति as in S.

VERSE CCXIII

संसाधयेत्—V. L. सन्धारयेत् (Rāmachandra).
वा पुनः—V. L. मानवः (Nandana).
निष्कृतिः—V. L. निष्कृतिम्

P. 1009, l. 8—for देतदर्पा read देवद्दर्पा

—— l. 9—for शङ्कमानं read शङ्कमानः

VERSE CCXIV

दत्तस्यैषोदिता—V. L. दत्तस्यैवोदिता

P. 1010, l. 3—for यमानो धर्मेन परय read यमाने धर्मेन नव्य as in S.

VERSE CCXV

भृतो—V. L. भृत्यो (Mitākṣarā, 2. 198).
न कुर्याद्यो—V. L. न यः कुर्यात् (Vyavahāramayūkha, p. 92).
कृष्णलान्यष्टौ न देयं चास्य—V. L. (a) कृष्णलानष्टौ च देयं चैव, (b) कृष्णलानष्टौ न देयं चास्य (Vyavahāramayūkha, p. 92).
यथोदितम्—V. L. यथोचितम् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 233).
चास्य—V. L. तस्य (Mitākṣarā, 2.198).

P. 1010, l. 6—for भृत्या read भृत्यः

P. 1011, l. 5—for गृह्णाति read गृह्णात्य

VERSE CCXVI

स्वस्थः—V. L. सुस्थः
सदीर्घस्यापि—V. L. सुदीर्घस्यापि (Nārāyaṇa; *not* Medhātithi, who is misrepresented by Buhler and Hopkins).

P. 1011, l. 6—for भृतो read भृत्यो

VERSE CCXVII

सुस्थो—V. L. स्वस्थो (Aparārka, p. 797).
यस्तत्कर्म—V. L. यः स्वकर्म
अल्पोनस्यापि—V. L. अल्पेनाप्यस्य

P. 1011, l. 9—for the opening line read अथ वा स्वामी न कारयत्येनं......(see I. O.)

VERSE CCXVIII

P. 1012, l. 1—for परस्या read पदस्या

—— l. 3—for सूत्रा read तत्रा as in I. O.

—— l. 4—for समयसिद्धिः read समयः संवित् as in S.

—— „ for इदं यावता मनुते read इदं मया भवतामनुमते as in S.

—— l. 5—for प्रकारेणाप read प्रकरणाप

VERSE CCXIX

विसंवदेन्नरो लोभात्—V. L. विसंवदेत लोभात्तु

P. 1012, l. 9—for दण्डएव दोषान्कर्तुं read तदेषां कर्तुं as in S.

—— l. 10—for वेदकमिति read वाढम् । किमिति as in S.

—— l. 11—for वाह्याभ्य read वा माम्य as in I. O.

—— l. 13—for विसंवादे माम्यस्यकल्पः read विसंवदमानस्याम्यः कल्पः as in S.

VERSE CCXX

निगूढ—V. L. निहृत्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 253).

चतुरस्तुवर्णान् पणिष्कान्—V. L. चतुरस्तुवर्णं पण्यिष्कं (Mitākṣarā, 2. 187).

P. 1013, l. 2—for न्मराच्छाद्यतं read न्तरे साद्यत

—— l. 3—for पश्येत् read पश्यन्

VERSE CCXXI

एतत्—V. L. (a) एवं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 253 and Vivādaratnākara, p. 182); (b) एतं

दण्डविधिं—V. L. धर्म्यविधिं (Vivādaratnākara, p. 182).

VERSE CCXXII

च—V. L. वा (Kullūka and Aparārka, p. 831).

दण्डाहात्—V. L. दण्डाहे (Aparārka, p. 831 and Smṛtitattva, p. 551).

P. 1014, l. 1—for मूलत read मूल्यत as in S.

—— l. 2—for विरलक्रेतुरनुशयंन read विक्रेतुरनुशयेन

—— l. 4—for वणिक्पथाने यो read वणिक्पथोऽन्यो as in N.

—— l. 8—for दयजा read देवजा

—— ,, —for क्रियते read विक्रियते

—— ll. 10-11—for अविवचित read अविचत

VERSE CCXXIII

नदाप्याशापि दापयेत्—V. L. (a) न दद्याशाद्वृतीत च (Nandana); (b) न दद्यान्न च दापयेत् (Aparārka, p. 831); (c) न दद्यान्नैव दापयेत (Vivādaratnākara, p. 190).

दण्ड्यः—V. L. दण्डभी

P. 1014, l. 13—for क्रेता चाक्तानुशय read क्रीतानुशयः । जातानुशय

P. 1015, l. 1—for अभिचक्षेत् read अभिचक्षन्

After verse 223 some Mss. have the following additional verses :—

स्याच्चतुर्विंशतिपणो दण्डस्तस्य व्यतिक्रमे ।
पण्यस्य दशमे भागे दाप्यः स्याद्वृतिघातिनि ।
क्रीत्वा विक्रीय वा पण्यमगृह्णन्ददतस्तथा ।
पणा द्वादश दाप्यश्च मनुष्याणां च वत्सरान् ॥
पणा द्वादश दाप्यः स्यात्प्रतिरोधे न चेद्भवेत् ।
पशूनामप्यनाख्याने त्रिपदाद्दर्पणं भवेत् ॥

VERSE CCXXIV

P. 1015, l. 5—for ऽमत्तये read ऽमत्ताये

VERSE CCXXV

नाकन्यासु—V. L. नत्वन्यासु (Vîramitrodaya-Samskāra, p. 741).
अकन्येति तु—V. L. अकन्येति च

P. 1015, l. 7—for चक्रो read चाक्रो

—— „ —for पर्यासकृत्त्वेन read पर्यंपासकत्वेन

VERSE CCXXVI

Some Mss. omit this verse.

P. 1016, l. 2—After दार add कर्म

—— l. 3—for कर्तृत्वं read प्रागकर्तृत्व' as in S.

—— l. 4—for विवाहमथा read विवाहः । मथा

—— „ —for कन्यासु read नाकन्यासु

VERSE CCXXVII

P. 1017, l. 4—for दृष read पृष as in N.

—— l. 6—Before मिथाह add न

—— l. 8—for मत्यपि read सत्यपि

—— l. 12—for पदे वदे read पदे

—— l. 14—for द्वामोत्तर read द्वामान्तर

—— „ —for स्थात्तत्पूर्व read स्थात्त पूर्व

—— l. 16—for ओपयोग read ओपभोग

VERSE CCXXVIII

This verse is omitted in some Mss.

धर्मे—V. L. धर्म्ये (Vivādachintāmaṇi, p. 88).

P. 1018, l. 2—for केति read चिति

—— l. 3—for सव read वाचा as in N.

—— l. 4—for शमथ्य read शम्य as in N.

—— „ —for मूल्विरकादृष्तो read मूरिवक् च वृतो

—— „ —for वद्दत्तं read दत्तं

—— l. 9—for जुष्यो read जुष्ये

VERSE CCXXIX

व्यतिक्रमे—V. L. यथाविधि (Vivādaratnākara, p. 170).

P. 1018, l. 12—for भवदि read भवेदि

VERSE CCXXX

चेमे—V. L. (*a*) चेमौ (Vivādaratnākara, p. 171); (*b*) चेमा (Aparārka, p. 772).

चेतु—V. L. त्वेतु (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

P. 1019, l. 2—for पूदे read सदूपदे

VERSE CCXXXI

भृतो—V. L. भृतिः (Vivādachintāmaṇi, p. 80).

P. 1019, l. 15—for पचते read पच्यते

This verse is placed by Nandana between verses 244 and 45—says Hopkins.

VERSE CCXXXII

श्वहतं—V. L. श्वग्रस्तं (Vivādaratnākara, p. 173).
एव तु—V. L. एव तत् (Aparārka, p. 773).
विनष्टं—V. L. जग्धं तु (Mitākṣarā on 2. 164).
पाल—V. L. गोप Vivādachintāmaṇi, p. 81).

—— l. 2—for स्वहत read श्वहतं

—— l. 3—for चपलस्य read चपस्य as in N.

—— l. 4—for सैवोत्प read सैव चोत्प

VERSE CCXXXIII

विघुष्य—V. L. विक्रुश्य (Vivādachintāmaṇi, p. 81).
न पालो दातुमर्हति—V. L. न पालस्तत्र किल्बिषी (Aparārka, p. 772).
स्वस्य—V. L. तस्य (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

VERSE CCXXXIV

कर्णौ चर्म च वालांश्च—V. L. चर्मकर्णौ सविषाणौ

पशुषु स्वामिनां दद्यात्—V. L. (a) पशुस्वामिनि दद्याच्च (Vivādaratnākara, p. 175); (b) पशुस्वामिषु दद्याच्च (Vyavahāramayūkha, p. 96).

स्वामिनां—V. L. स्वामिषु (Bālambhaṭṭī on 2. 164).

वस्तिं स्नायुं च—V. L. (a) वस्ति स्नायु च (Vyavahāramayūkha, p. 96); (b) वस्तिस्नायूनि (Jolly); (c) वस्तिं पायूनि (Bālambhaṭṭī, 2. 164).

वस्तिं स्नायुं च रोचनाम्—V. L. (a) चर्मास्थिवस्तिस्नायुरोचनाम् (Vivādaratnākara, p. 75); (b) चर्मवस्तिस्नायुरोचनम् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, 265).

अङ्कांश्च—V. L. (*a*) अङ्कानि ; (*b*) अङ्गानि (Rāghavānanda and Mitākṣarā, 2. 164 and Vivādaratnākara, p. 175) ; (*c*) अङ्गादि (noted in Vivādaratnākara, p. 175).

अङ्कांश्च दर्शयेत्—V. L. अङ्कानिदर्शने (Vyavahāramayūkha, p. 96).

P. 1021, l. 1—for पश्चां read कश्चां

VERSE CCXXXV

त्वनायति—V. L. त्वनापदि

यत्—V. L. यां (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 175, and Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 265).

P. 1021, l. 4—After अपहृत्ये add न as in N.

VERSE CCXXXVI

अवरुद्धानां—V. L. अविरुद्धानां

यामुत्प्लुत्य—V. L. (*a*) यामुत्पत्य ; (*b*) यामुपेत्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 265 and Aparārka, p. 773).

VERSE CCXXXVII

धनुश्शतं परीहारो—V. L. धनुश्शतपरीहारो (Aparārka, p. 774).

परीहारो—V. L. (*a*) परीवाहो (Vivādaratnākara, p. 231) ; (*b*) परीवारो (Nandana).

शम्या—V. L. सम्या (Vivādaratnākara, p. 231).

P. 1022, l. 6—for पामस्य read ग्रामस्य

—— l. 7—Before दण्ड add शम्या

VERSE CCXXXIX

वृतिं तत्र प्रकु—V. L. वृतिं च तत्र कु (Mitākṣarā, 2. 162).

शूकरमुखानुगम्—V. L. शूकरमुखोन्मितम् (noted by Bālambhaṭṭi, 12. 162).

न विलोकयेत्—V. L. नावलोकयेत् (Mitākṣarā, 2. 162).

च वारयेत्—V. L. (*a*) चावारयेत्; (*b*) निवारयेत् (Mitākṣarā, 2. 162); (*c*) वावारयेत् (noted in Bālambhaṭṭī, 2. 162).

P. 1023, l. 3—for प्रकार read प्राकार as in S.

—— l. 6—for मुखांपरि read मुखपरि

VERSE CCXL

ग्रामान्तीयेऽथ—V. L. ग्रामान्ते येऽथ (Aparārka, p. 771).

विपालान्—V. L. विपालं

वारयेत्—V. L. (*a*) चारयेत् (Rāmachandra); (*b*) धारयेत् (Vivādaratnākara, p. 232).

पशून्—V. L. पशुम् (Vivādaratnākara, p. 232 and Aparārka, p. 771).

P. 1024, l. 2—for हिते read हितः

—— „ —for गृहे……पालः read as in I. O. Ms. (see *Errata* at the end).

—— l. 6—for पालप्रमादाद्धपिचैावारयेत् read विपालंप्रमादादृपच्युतंवारयेत् as in I. O.

VERSE CCXLI

पर्णं—V. L. दण्ड (Aparārka, p. 769).

चेत्रिकस्य—V. L. चेत्रिकाय (Aparārka, p. 769).

तु सद्यो देयः—V. L. (*a*) त्वसितं देयं; (*b*) तु शद्यो देयः (Aparārka, p. 769).

P. 1024, l. 10—for चत्रियो read गाः तृण

—— „ —for बपति read बपतो as in I. O.

VERSE CCXLII

न दण्डयाम्—V. L. चदण्ड्यान् (Aparārka, p. 771).

P. 1025, l. 1—for मनुष्या read महिष्या

P. 1025—l. 1—for सत्कारे read स्वाम्यः as in I. O.

—— l. 2—for दीर्णां प्रकृतयो वो read दीर्णां प्रतिकृतयो देवा च as in S.

—— l. 5—for मण्डनस्थः read मण्डनात्स्य as in N.

—— „ —for हीताऽस्यव read हीता स्यव as in N.

—— l. 6—for गृहीत्वा read गृहीता

—— „ —for मयदण्डः read मदण्डः as in S.

VERSE CCXLIII

क्षेत्रियस्य—V. L. क्षेत्रिकस्य

VERSE CCXLV

सुप्रकाशेषु—V. L. सम्प्रकाशेषु (Vivādachintāmaṇi, p. 92).

सीमां—V. L. (*a*) पूर्णां (Vivādaratnākara, p. 201); (*b*) पूतां (Aparārka, p. 758).

सेतुषु—V. L. हेतुषु (which is wrongly attributed by Hopkins to Medhātithi.)

P. 1027, l. 3—for संप्रकाशेषु सेतवः read सम्प्रकाशेषु सेतुषु

—— „ —for शेषमाली read शिष्टमाली as in N.

—— l. 4—for दनुस्थि read दनुपस्थि

—— l. 5—for हेत्वाभि read हेत्वाभि

—— l. 6—for व्ययते read व्यज्यते

—— „ —for तत्रात्पर्यैष्वेषु read तावत्फलं भवेत् as in S.

VERSE CCXLVI

शाल्मलीन् साल—V. L. शाल्मलिताल (Mitākṣarā, 2. 150, Vivādaratnākara, p. 202).

सीमावृक्षांश्च—V. L. सीमावृक्षांस्तु (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1027, l. 7—for पूर्के हि read पूर्वे च as in

VERSE CCXLVII

गुल्मान्वेणूंश्च—V. L. गुल्मानश्मांश्च (Vivādaratnākara, p. 202).

कुब्जक—V. L. (*a*) कुल्पक (Bālambhaṭṭī, 2. 152; (*b*) दण्डक (noted in Bālambhaṭṭī, 1. 252).

तथा—V. L. यथा (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1028, l. 1—for कुब्ज्य read कुब्ज

—— „ —for पाषाण कठि read पाषाणाः कठि

—— l. 2—for शकलैक read कठलैक

VERSE CCXLVIII

P. 1028, l. 4—for प्रकाशकानि read प्रकाशानि as in S.

VERSE CCXLIX

उपच्छन्नानि—V. L. भूमिच्छन्नानि (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

VERSE CCL

तथा—V. L. च ह (Vivādaratnākara, p. 203 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

तुषान्—V. L. तथा (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

VERSE CCLI

सीमायामप्रकाशानि—V. L. सीमाया अप्रकाशानि (Vivādaratnākara, p. 203 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1029, l. 3—for सादृशपत्रमिव read सादृश्यापन्नमिव as in S.

VERSE CCLII

विवदमानयोः—V. L. विवदतां नृणाम् (Vivādaratnākara, p. 204 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1029, l. 4—for निर्वैधः read निर्णयः as in S.

P. 1029, l. 4—for वसतः read वसते:

—— l. 5—for यत्तु read ये तु

—— l. 6—for पठन्ति read न पठन्ति as in S.

—— „ —for क्यतेति read क्येतेति as in S.

—— „ —After पुनः add उच्यते as in S.

VERSE CCLIII

सीमावादविनिश्चयः—V. L. (*a*) सीमावादे विनिर्णयः (Mitākṣarā, 2. 152); (*b*) सीमावादविनिश्चयः; (*c*) सीमावादविनिर्णये; (*d*) विवादे सीमनिश्चयः (*Vivādaratnākara, p. 203*).

P. 1030, l. 6—for नीयेरन्नत्र read नीयेरन्नेव as in S.

—— „ —for प्रकाश्या read प्रकाशा

—— l. 7—for विनिश्चये तत्त्वाधिगमलिङ्ग read विनिश्चयः तत्त्वाधिगमः। संशयितलिङ्गे ऽलिङ्गे as in S.

VERSE CCLIV

सीम्नि सा—V. L. सीम सत (Vivādaratnākara, p. 105 and noted by Bālambhaṭṭī, 2. 152).

ग्रामेयक—V. L. (*a*) ग्रामीयक (Kullūka and Aparārka, p. 779 and Kṛtyakalpataru); (*b*) ग्रामीणक

P. 1031, l. 2—for निश्चय...कात्र read निश्चयः। असत्सु लिङ्गेषु सीम्न्येव साक्ष्यं पृच्छ्यते कात्र as in S.

VERSE CCLV

समक्षाः—V. L. सामन्ताः (Aparārka, p. 759 and Vivādaratnākara, p. 206).

सीम्नि निश्चयम्—V. L. (*a*) सीमनिर्णयम् (Aparārka, p. 759); (*b*) सीमनिश्चयम् (Vivādaratnākara, p. 106).

विक्रीयावधा सीमां —V. L. (*a*) तथा तां च विक्रीणात् (Aparārka, p. 759); (*b*) तथा तं च विक्रीणात् (Vivādaratnākara, p. 206).

सर्वांस्तांश्चैव नामतः—V. L. (*a*) समस्तांस्तांश्च साक्षिणः (Aparārka, p. 759); (*b*) सामन्तांस्तांश्चनामतः (Vivādaratnākara, p. 206).

P. 1032, l. 4—for यावव read यात् पत्रके लिखेत् as in I. O.

VERSE CCLVI

तं—V. L. तां (Bālambhaṭṭī, 2. 152).

P. 1032, l. 6—for यवस्य read यद्यपि as in S.

—— ll. 6-7—for मवमअनार्थं read मवसअनमार्थं

—— l. 7—for स शूका read शुद्रा as in I. O.

—— „ —for वाच्यं read वाच्यन्ते as in S and N.

—— l. 8—for विप्सया read वीप्सया as in S.

—— „ —for मिथुक्तं तं read मिः सुकृतं तं as in S.

—— „ —for कस्या read कन्या as in S.

VERSE CCLVII

P. 1032, l. 1—for त्वे वध्यते read त्वेवधारिते

—— l. 2—for वा सत्र read व्यासत्व

VERSE CCLVIII

ग्रामाः सामन्तवासिनः—V. L. (*a*) ग्रामसीमान्तवासिनः (*b*) ग्राम्याः सीमान्तवासिनः (*c*) ग्रामाः सीमान्तवासिनः (Mitākṣarā 2. 152 and Aparārka, p. 760) (*d*) ग्राम्याः सामन्तवासिनः

P. 1032, l. 6—for न्तवासि read न्तरवासि

VERSE CCLIX

सीक्षिता—V. L. सीमसा (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 272).

इमानप्यनुयुञ्जीत—V. L. (*a*) इतरानपि युञ्जीत, (*b*) हीनानप्यनुयुञ्जीत

P. 1033, l. 1—for प्रविष्टास्तत्काले read प्रतिष्ठानकाले as in S.

P. 1033, l. 1—for स्तमेति तद्देमानपि read का गतिस्तद्देमानपि as in S.

P. 1033, l. 3—for सद्भावे read मभावे as in S.

VERSE CCLX

खानकान्—V. L. खातकान् (Mitākṣarā 2. 152).

अन्यांश्च—V. L. शून्यांश्च (Vivādaratnākara, p. 209).

वनचारिणः—V. L. (*a*) वनगोचरान् (Mitākṣarā 2. 152), (*b*) शतशास्तथा

P. 1033, l. 8—for गोपानां read गोपा

P. 1034, l. 2—for पात्रा read पात्र as in S.; I. O. reads पात्र

VERSE CCLXII

सीमासेतुविनिर्णयः—V. L. (*a*) समासेषु तु निर्णयम्; (*b*) सीमासन्धि-विनिर्णयः (Vivādachintāmaṇi, p. 62).

विनिर्णयः—V. L. विनिश्चयः

P. 1034, l. 5—for कस्यं read कस्तत्र as in S.

VERSE CCLXIII

P. 1035, l. 1—Before परकीय add पूर्वेभ्यः सामन्तानामधिको दण्डः। पृथक् पृथगित्यनुवादः। उक्तत्वान्न्यायस्य। भेदादिप्रातिवेश्या अवश्यं ज्ञातारो भवन्ति। प्रत्यसौ भरत: (?)। एषां दण्डमहत्त्वम्। सामन्तानान्तु, as in S.

P. 1035, l. 2—for विद्यतः read द्विगुणः

VERSE CCLXIV

तडाग—V. L. **तडाक** (Aparārka, p. 766).
हरन्—V. L. **वहन्** (Vivādaratnākara, p. 222).

P. 1035, l. 3—for **सीमाग्रहण** read **विभीषाग्रहणं** as in I. O.

—— l. 4—for **पूर्वेण...विव** read **पूर्वें पूर्नां सकृच्छामविव**

—— l. 5—after **बोधयामि** add **राज्ञा दण्डयामि** as in S.

VERSE CCLXV

एकेषां—V. L. **एतेषां** (Rāmachandra).
प्रविशेत्—V. L. **प्रविशेत्** (Aparārka. p. 764).

P. 1036, l. 1—for **समकदौ** read **समोपकारौ** as in I. O.

—— l. 3—for **विवादिमस्तां** read **विवादिग्रामस्तां** as in S.

After 265 some Mss. have the following additional verse :—

ध्वजिनी मत्स्यिनी चैव निधानी भयवर्जिता ।
राजशासननीता च सीमापञ्चविधा स्मृता ॥

VERSE CCLXVI

P. 1036, l. 5—for **संक्षेपो** read **पदसंक्षेपे**

—— l. 6—for **योगाद्रुम** read **योगाद**

—— l. 6—for **वार्यौ** read **वागर्थौ**

—— l. 7—for **तथा च यथा** read **तथा च**

—— „ —for **धांप्रति** read **धंप्रति**

—— „ —for **रंभो** read **रम्भे**

—— l. 7—for **समार्थितः** read **समर्पितम्**

VERSE CCLXVII

प्यर्धशतं—V. L. (*a*) **व्यर्धशतं** (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 295 and Mitākṣarā 2. 207); (*b*) **सार्धशतं**, (*c*) **वर्धशतं** (*d*) **व्यर्धं शतं** (Vivādaratnākara, p. 250).

P. 1036, l. 8—for **भाषणं तेन भणितो वा** read **भाषणान् मर्मणि तोदः** as in S.

P. 1036, l. 9—for **अपदुःखोत्पादनं** read **अंसत उपन्यसनं** as in I. O.

—— „ —After **गर्भिणीति** add **पातकोपपातकयोर्योजनमिति** as in N and S.

P. 1036, l. 10—After **साहस** add **उपपातकयुक्ते तु दाप्यः प्रथम-साहसम्** as in S.

P. 1036, l. 10—for **तस्य च वधताडने जि** read **शूद्रस्य वधः ताडनजि** as in S.

P. 1036, l. 10—for **वादि सर्वं** read **वादिरूपः** as in S.

—— „ —for **भेदा वेदितव्याः** read **भेदाद् वेदितव्यः** as in S.

VERSE CCLXVIII

पञ्चाशद्ब्राह्मणो—V. L. **विप्रःपञ्चाशत** (Vivādaratnākara, p. 251 and Vivādachintāmaṇi, p. 71).

वैश्ये स्यादर्धं—V. L. (*a*) **वैश्यस्याप्यर्धं** (Aparārka, p. 808); (*b*) **वैश्यस्य स्वर्धं** (Vivādaratnākara, p. 251).

शूद्रे द्वादशको दमः —V. L. **शूद्रे तु द्वादशो दमः** (Vivādaratnākara, p. 251).

P. 1037, l. 1—for **पतनीयाद्यः । तत्र दण्डा** read **पतनीयाद्यत्र सूत्रे दण्डा** as in S.

P. 1037, l. 2—for **दण्डविष** read **विष** as in S.

VERSE CCLXIX

P. 1037, l. 5—for मत्र read मतन्त्रम् ।

——— „ —for द्वादशाव्यतिक्रमे परस्पराक्रोशे दण्डः read व्यतिक्रमे परस्पराक्रोशे द्वादशदण्डः as in S.

P. 1037, l. 5—for स च read साम्ये च as in S.

——— „ —for चित्त read वित्त as in S.

——— l. 6—for सर्वगुणानि read सर्वगुणेति as in S.

After 269 some Mss. have the following additional verses.—

विप्रक्षत्रियवत्कार्यो दण्डो राजन्यवैश्ययोः ।
वैश्यक्षत्रिययोः शूद्रे विप्रे यः क्षत्रशूद्रयोः ॥
समुत्कर्षापकर्षास्तु (र्षात् V. L.) विप्रदण्डस्य कल्पना ।
राजन्यवैश्यशूद्राणां धनवर्जमितिस्थितिः ॥

VERSE CCLXX

द्विजातींस्तु—V. L. (a) द्विजातिं तु (Aparārka, p. 809), (b) द्विजातिं च

क्षिपेत्—V. L. क्षिपन् (Vivādaratnākara, p. 253).

P. 1038, l. 1—for क्रोशन read क्रोशन् as in I. O.

——— l. 2—for माक्षया read मक्षया

——— „ —for धने read धाने

——— „ —for तेन read तेपि as in S.

VERSE CCLXXI

प्रहं—V. L. प्रहान् (Aparārka, p. 809).

स्वेषां—V. L. तेषां (Vivādaratnākara, p. 253).

निक्षेप्यो—V. L. (a) निक्षेपो (Vivādaratnākara, p. 253), (b) निःक्षेप्यो, (c) निक्षयो (d) निषेधो, (e) निषेधो

P. 1038, l. 4—for एवमन्यदपि read एवं तान्यपि as in I. O.

VERSE CCLXXII

विमाता—V. L. द्विजाता Aparārka, p. 809 (Vivādaratnākara, p. 254).

दर्पेण—V. L. धर्मेण

P. 1039, l. 1—for अथ read अयं as in Ṣ.

—— l. 2—After वस्तु add प्रमादात् as in S.

—— l. 3—Before न दोषः add तस्य as in S.

VERSE CCLXXIII

ब्रुवन्—V. L. वदन् (Vivādaratnākara, p. 254).

P. 1039, l. 5—for सत्येन read सत्ये च

—— l. 6—for आत्यं read आत्या

—— „ —for वाम्बवतया some Mss. read वा हेळया

VERSE CCLXXIV

कार्षापणावरम्—V. L. कार्षापणं वरम् (Aparārka, p. 806).

P. 1040, l. 1—for चिपटं read चिपिटनासः as in I. O.

—— „ —for नासत्ये read सत्ये as in S.

—— l. 2—for पयोधरो read वक्षाधरो as in S.

—— „ —omit युक्ते, not in S.

—— „ —for पयो read पया as in S.

VERSE CCLXXV

तनयं—V. L. श्वशुरं (Mitākṣarā 2. 204, and Parāsharamādhava, Vyavahāra p. 295).

P. 1040, l. 7—for गृहस्थे read प्रहस्थे as in I. O.

—— l. 8—for पुत्रं read तु पुत्रं यथा as in S.

—— l. 11–for द्वारद read दापयेत् as in I. O.

VERSE CCLXXVI

तु दण्डः—V. L. च दण्डः

क्षत्रिये त्वेव मध्यमः—V. L. (*a*) क्षत्रिये चैव मध्यमः (*b*) क्षत्रियेष्वेव मध्यमः (Vivādaratnākara, p. 255).

VERSE CCLXXVII

योरेव—V. L. योस्त्वेव (Vivādaratnākara, p. 256).
स्वजातिं—V. L. सजातिं
विनिश्चयः—V. L. विनिर्णयः

VERSE CCLXXVIII

P. 1042, l. 4—for पूर्व read पूर्वोत्तर

VERSE CCLXXIX

हिंस्याच्चेच्छ्रेष्ठमन्त्यजः—V. L. (*a*) हिंस्याच्छ्रेयांसमन्त्यजः (Vivādaratnākara, p. 268, Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 288, Aparārka, p. 813, Vyavahāramayūkha p. 100, Mitākṣarā 2. 215 and Vivādachintāmaṇi, p. 75); (*b*) हिंस्याच्चेदपकृष्टजः

P. 1042, l. 6—for वदङ्गस्य read तदङ्गमस्य

—— „ —for हिंसावा read हिंसा च

—— „ —After निपातनं add न

VERSE CCLXXXI

अवकृष्टजः—V. L. अपकृष्टजः
स्फिचं—V. L. स्फिचौ (Aparārka, p. 814).
वास्यावकर्तयेत्—V. L. वास्य प्रकर्तयेत् (Vivādaratnākara, p. 268).

P. 1043, l. 6—for स्याव read श्राव as in S.

—— l. 7—for जन्मचोत्कर्षं उपासत read जन्मावकर्षं उपास्तः । त as in S.

P. 1043 l. 8—for **मङ्कुविधौ च** read **मङ्कुविधौ न** as in S.

—— l. 9—for **अयन्तुदण्डः स्थापनार्थः** read **तु दण्डस्थापनार्थम्** as in S.

—— „ —for **मिथु** read **मिथु** as in S.

VERSE CCLXXXII

अवमूत्रयतो मेढ्रम्—V. L. **अवमूत्रयतः शिश्नम्**
अवशर्धयतो—V. L. **पुरीषकरणे** (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 288).

P. 1044, l. 1—for **मुखं वा** read **मुखं च**

—— „ —for **मनयति** read **मानयति**

—— l. 2 for **स्वाद्वेतस्यापि** read **स्वाद्वेतस्यपि**

—— „ —for **श्रावस्य** read **स्नावः तस्य**

VERSE CCLXXXIII

हस्तौ—V. L. **हस्तं**
वाषिकायां—V. L. **नासिकायां**
वृषणेषु च—V. L. **वृषणेषु तु**

P. 1044, l. 6—for **विवरणं विचार्यते** read **विचारणं निवार्यते**

VERSE CCLXXXIV

च दर्शकः—V. L. **प्रवर्तकः** (Vivādaratnākara, p. 264).
चपट्—V. L. **शतं** (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 284).
मांसभेत्ता —V. L. (*a*) **मांसभेदी** ; (*b*) **मांसभेदी** ; (*c*) **मांसभेदे** (*d*) **मांसच्छेदे**

P. 1045, l. 1—for **मव्यते** read **उच्यते** as in S.

—— l. 5—for **स्त्यां** read **स्तम्भां** as in S.

—— l. 6—for **समर्थ** read **अर्थं**

VERSE CCLXXXV

P. 1045, ll. 9-10 omit **तथा......दुष्प्रापतां,** not in I. O.

VERSE CCLXXXVI

प्रहृते—V. L. **प्रकृते** (Vivādaratnākara, p. 266).
महद्दुःखं—V. L. **भवेद्दुःखं**

P. 1046, l. 1—for **स्यश्लो** read **स्त्य श्लो**

—— l. 3—for **दण्डमर्हति** read **दण्डः । महति**

—— „ —for **महद्गया** read **महद्ग्रहणा** as in S.

—— l. 4—for **प्रमादस्तु** read **प्रमादतस्तु**

VERSE CCLXXXVII

अङ्गावपीडनायां —V. L. **अङ्गावपीडनानां**
प्राप्य—V. L. **वाप्य** (Kullūka).
समुत्थानव्ययं—V. L. **संवर्धनव्ययं**

P. 1046, l. 6—for **प्रहयासंबन्धि** read **प्रहयां सन्धि** as in S.

—— „ —for **यावितधने** read **यावता धनेन** as in S.

—— l. 7—for **दाप्यः** read **दातव्यः**

—— „ —From **एवं** to **अथवा** omitted in I. O.

—— l. 9—for **यत्किञ्चिद्घृते** read **यत्किञ्चिद्घृत**

VERSE CCLXXXVIII

द्रव्याणि हिंस्याद्यो यस्य—V. L. **यो यस्य हिंस्याद् द्रव्याणि** (Mitākṣarā 2. 264).

द्रव्याणि—V. L. **द्रव्यादि**
राज्ञे—V. L. **राज्ञो**

P. 1047, l. 2—for **चमा** read **चम**

—— l. 2—for **विशेषेणाहिंसता** read **विशेषेण हिंसनात्**

VERSE CCLXXXIX

लोष्ठ—V. L. (*a*) लोष्ट (Vivādaratnākara, p. 352); (*b*) लोष्ट (Aparārka, p. 820).

VERSE CCXC

यानस्य चैव यातुश्च—V. L. यानस्यैव हि यन्तुश्च (Vivādaratnākara, p. 280).

यातुश्च—V. L. (*a*) गन्तुश्च (*b*) यन्तुश्च

P. 1048, l. 4—for स्वामियान read स्वामिपाल as in S.

—— l. 5—Before अतिक्रम्यं add अतिवर्तनानि

VERSE CCXCI—CCXCII

छिन्ननास्ये भग्नयुगे—V. L. छिन्ने नष्टे युगे भग्ने (Parāsharmādhava Vyavahāra, p. 290).

छेदने चैव—V. L. भेदने चैव (do.)

छिन्ननास्ये—V. L. छिन्ननस्ये (Aparārka, p. 863 and Mitākṣarā 2. 299).

अक्षभङ्गे—V. L. अक्षाभावे (Aparārka, p. 863).

चक्रभङ्गे—V. L. चक्राभावे (do).

P. 1049, l. 4—for यानाङ्गस्वे read यानङ्गच्छत् as in S.

P. 1049, l. 4—for दृश्यमानस्य read दृश्यमानं as in S.

—— l. 5—for रश्मिषु' read रज्जु as in S.

—— „ —for गामिन्धेन read गामिन्धेव

—— l. 7—for काष्ठ read काष्ठं

—— „ —for वश्मि read वम

—— l. 8—Before अविषेयेषु add इतिकरणो भाषाप्रसिद्धतदर्थ-शब्दोच्चारणार्थो न स्वयमेव शब्दः प्रयोक्तव्यः, as in F. N.

VERSE CCXCIII

युग्यं—V. L. युग्मं
द्विशतं दमम्—V. L. द्विशतो दमः

P. 1050, l. 1—for सहसापवर्तते read वामममपवर्तेत as in N and S.

—— „ —for दृगवां च read दृगतं च as in N.

—— l. 2—for स्यादि read स्याद्विमा

—— l. 3—for इति विवक्षति read इति विवक्षितम् as in S.

—— l. 4—for च्यते read च्येत

VERSE CCXCV

sविचारितः—V. L. (*a*) विचारितः ; (*b*) विचरितः, (*c*) विचलितः

P. 1051, l. 1—for शुभिरयुक्ते read शुभिरथयुक्ते as in I. O.

—— l. 3—for पाश्वंकीयाः read पाश्वंकीयान्

VERSE CCXCVI

प्राबाभृत्सु—V. L. प्रायावत्सु (Vivādaratnākara, p. 283).
किल्विषं—V. L. किल्विषी (Vyavahāramayūkha, p. 109, Mitākṣara 2. 300).
महत्स्वर्षं—V. L. महत्पूर्वं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 291).

P. 1051, l. 5—for वाद्रण्डः read दवदः as in I. O.

—— l. 7—for मुख्याना read मनुष्याणां as in S.

—— l. 8—for क्रमः read भ्रमः

—— l. 9—for यथाये......भिप्रेता read यथान्ये चैरवद्दण्डा नाभिप्रेता as in S.

—— l. 9—for द्वेषो read द्वषो

—— l. 10—for कस्य read व्यस्य

P. 1051, l. 10—for वबङः स्यादिति स्वस्तिदेशो गुरुः read वबङस्यादिति-देशोऽगुरुः as in N and S.

—— l. 11—for रोधिनैव read रोधेनैवं

—— „ —for गुणितः read गुणतः

—— l. 12—for यद्यमं read यथार्थं as in S.

VERSE CCXCVII

हिंसायां—V. L. (*a*) हिंसने (Vyavahāramayūkha. p. 109); (*b*) हिंसतो (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 291).

P. 1052, l. 1—for अपठित read अपचित as in I. O.

—— l. 2—Before अशुभाः add शुभा मृगाः पृषतादयः आकारतो लघवश्च पक्षिणो हंसशुकसारिकादयः as in F. N.

P. 1052, l. 5—for स्वेदोनं read स्वेदनं as in S.

VERSE CCXCVIII

पञ्चमाषिकः—V. L. पञ्चमाषकः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 291, Mitākṣarā, 2. 300).

माषिकस्तु—V. L. (*a*) माषकस्तु (Vivādaratnākara, p. 283); (*b*) मासिकस्तु

P. 1052, l. 7—for नापि बाधकं read न बाधितं as in S.

VERSE CCXCIX

ताड्याः स्यु V. L. ताड्यास्ते (Saṃskāramayūkha, p. 52).
भार्या पुत्रश्च दासश्च प्रेष्यो—V. L. भार्या शिष्यश्च दासश्च पुत्रो

P. 1053, l. 1—नीतिभ्रंशः omitted in I. O.

—— l. 3—for यस्य read वाचस्य as in S.

—— l. 3—for किंचिः पर read किंचिपर

—— 6—for शिष्या read शेष्या

VERSE CCC

कथंचन—V. L. कदाचन (Vivādaratnākara, p. 271).

प्राप्तः स्याच्चौर—V. L. (*a*) चोरस्याप्नोति, (Smṛtichandrika Saṃskāra, p. 142); (*b*) प्राप्तः स्याद् चोर (Saṃskāramayūkha p. 52).

P. 1053, l. 7—after साहस add देश as in S.

—— " —for मनेन read मन्येन as in S.

—— " —for चादि read श्चादि as in S.

—— " —for न प्राप्नोति I. O. reads प्राप्नोति

VERSE CCCI

विधिं दण्डविनिर्णये—V. L. त्रिविधं दण्डनिर्णयम्

P. 1054, l. 1—for नयद्रामे read वाक्पदे as in S.

—— l. 2—for विवक्षितार्थः read म्बितार्थः

—— " —for चेष read चेचे

VERSE CCCII

निग्रहाद्दस्य—V. L. निग्रहाच्चास्य

P. 1054, l. 3—for तिपवर्षं read वृषवर्षं as in S.

—— l. 5—for सर्वार्थे read सार्थं

VERSE CCCIII

हि वर्धते—V. L. विवर्धते (Vivādaratnākara, p. 293).

P. 1055, l. 1—for क्रतु read कनु

—— l. 2—for नेनाहरहः read नेनाह । अहरहः as in S.

—— ll. 2—3—for विवक्षा वत्सगवा read विवक्षावत् सा च गवा as in S.

—— l. 3—omit निर्वेशुण्यन्ते......हरन्ति, not in S.

VERSE CCCIV

राज्ञो भवति—V. L. **भवत्यस्य हि** (Vivādachintāmaṇi, p. 263).

भवत्यस्य V. L. **भवत्येव** (Parāsharamādhava Āchāra, p. 397).

P. 1055, l. 4—for **स्वकृताकृतधर्मे** read **वनवासिभिश्च कृतात् धर्मे**

—— „ —for **मक्ष** read **मध्ध**

—— l. 5—for **कृतग्राह्यः** read **कृताद्ग्राह्यः**

—— „ —for **मुच्यन्ते** read **मुच्यन्ते**

—— l. 6—for **तानि गृह्णन्ति** read **ताननिगृह्णन्तः**

—— „ —for **रक्षायां** read **रक्ष्यायां**

—— l. 7—for **नृपति** read **च भृति**

—— „ —for **गमयुक्तम्** read **गवचनमयुक्तम्**

P. 1055, „ —for **परिव्रजि** read **व्रजि**

VERSE CCCV

ददाति—V. L. **जुहोति** (Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 254).

रक्षणात्—V. L. **पालनात्** (which is wrongly attributed by Hopkins to Medhātithi).

P. 1055, l. 9—omit **च** after **तस्य**

—— l. 11—for **मह** read **मच**

VERSE CCCVI

P. 1056, l. 1—for **घातयेत्** read **घातयन्**

VERSE CCCVII

प्रतिभागं—V. L. (*a*) **भूतिभोगं** (Govindarāja); (*b*) **भूतिभागं**; (*c*) **प्रीतिभोगं** (Nandana); (*d*) **प्रतिभोगं** (Nārāyaṇa and Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 255); (*e*) **प्रीतिं भोगं** (Parāsharamādhava Āchāra, p. 397).

VERSE CCCVIII

अरक्षितारमत्तारं—V. L. अरक्षितारं राजानं Kullūka.
हारकम् V. L. हारिणम्

P. 1057, l. 1—for पूर्वस्य......वादः S. reads रक्षोकोऽयं निन्दार्थवादः

—— „ —for आत्तो read अत्तो

VERSE CCCIX

अनवेक्षितः V. L. अनपेक्षितः (Kullūka).
विप्रलुम्पकम्—V. L. विप्रलोपकम् (Nandana and Vīramitrodaya. Rājanīti, p. 255).
नृपं विद्यादधोगतिम् V. L. (a) नृपं गच्छेदधोगतिम्; (b) असम्यं च नृपं त्यजेत्;

P. 1057, ll. 5—6 for धाना some Mss. read धना

—— l. 5—for धर्मो...निश्चयः read धर्मो नास्ति विपरीताभिनिवेशः as in S.

VERSE CCCX

निगृह्णीयात्—V. L. निगृह्णीत (Vivādaratnākara, p. 630).
बन्धेन—V. L. दण्डेन

P. 1058, l. 1—for विध read विधि as in S.

—— „ —for धार्मिकं read धार्मिकः as in S.

—— „ —for चौर read चौरः as in S.

—— l. 2—for चरणं read चरणं as in S.

—— „ —for द्विभिःस्वा read द्विभिरस्वा as in S.

—— l. 3—for पर्यन्त read पर्यन्तः

VERSE CCCXI

पूयन्ते—V. L. पूयन्ते (Vivādaratnākara, p. 648).
सकुमारेण—V. L. रक्षणेन
व्याधिः—V. L. व्याप्तः (Vivādaratnākara, p. 648).

P. 1058, l. 1—for पूर्वोक्त read पूर्वोक्तः

—— l. 6—for पूर्वपक्षिणा read पूर्वमन्ते पिण्डा as in S.

—— „ —for अपरो......इकं read अथ वा as in S.

VERSE CCCXII

कुर्वता V. L. कुर्वती

P. 1058, l. 8—for प्रत्यर्थां शाति read प्रत्यर्थिंशाति as in N and S.

—— ll. 8—9—for कृष्यमाणं......च्छेद्वा read कृष्यमाणे यदि तत्पिता तन्माता वा राजानं क्षिपेत् कुल्यमेव अभिशापेद्वा as in I. O.

P. 1058, l. 9—for क्षमायां read क्षमा कार्या as in I. O. and S.

—— „ —for पिंडामेव read पिंडामपि । एव as in S.

—— „ —for विषमेवा read विषेः फलमेवा as in S.

VERSE CCCXIII

यः—V. L. यत्
यस्त्वैश्वर्यात्—V. L. (*a*) यस्त्वैश्वर्यात्, (*b*) यदैश्वर्यात्

P. 1059, l. 2—for कण्टकादित्वं I. O. read कण्टकादित्वात्

VERSE CCCXIV

शर्कि चोभयतस्तीक्ष्णां—V. L. (*a*) शक्तिं चोभयतस्तीक्ष्णं (Aparārka, p. 1078);—(*b*) शक्तिं चोभयतस्तीक्ष्णं (Mitākṣarā, 2. 267).
लगुडं—V. L. लकुटं (Mitākṣarā, 2. 267).
धीमता—V. L. यावता (noted by Medhātithi, also Aparārka, p. 1078).

P. 1059, ll. 4—5 for न वेदपु......दण्ड read न चेत्प्रमाणमधर्मे विविधशास्त्रं दण्डविधित्वात् as in N.

P. 1059, l. 5—for स्तेनः स्यात् read स्तेनस्यातः

—— „ —for निर्वय read विनिर्वय

—— l. 6—for वीर्यवता read वैर्यवता as in S.

—— l. 7—for मयेव read मयेव as in N.

VERSE CCCXV

वापि—V. L. वाथ

After 315 some Mss. have the following additional verse—

गृहीत्वा मुसलं राजा सकृद्धन्यात्तु तं स्वयम् ।
वधेन शुध्यते(ति) स्तेनो ब्राह्मणस्तपसैव वा ॥

(Which is verse 100 of Adh. XI).

VERSE CCCXVI

P. 1060, ll. 6—7—for च वचनमविरतवक्तृ तं पाचिकं युक्तं read न च विरतवक्तृ तस्य पाचिकत्वं युक्तं as in S.

P. 1060, l. 8 for चेज्ज्यायतेऽग्रन read चेद् घातयते राजा अन् as in S.

—— „ —for कल्पो read विकल्पो as in S.

P. 6. 1060, l. 9 to P. 1061, l. 1—for इयत्तु......विधौ read इयत्तु शासनविमोचवचनं न नाम प्रतिषिद्धं सति विधौ

P. 1061, l. 2—for वृत्तिः read प्रवृत्तिः

—— l. 3—for प्रदाने read प्रधाने as in S.

—— l. 4—for रम्यतङ्क read रङ्क

—— l. 5—for विधि read वैध as in S.

—— „ —for मुक्तेन read मक्तेन as in S.

—— l. 7 for पिधानेऽहं वि read पि प्रधानेऽङ्गो वि as in S.

—— „ —for विधिः लव read विधिलव

—— „ —for स्वरूपकार्यंसौ read, स्वरूपस्य कार्यस्य च सौ

P. 1061, l. 8—for चाक्श read चोदति

—— l. 8—for बुद्धि read शुद्धि as in I. O.

—— l. 10—for मुंच read मुंचे as in S.

—— „ —After चैन सः add एवं as in S.

—— „ —for लवं शाख read लक्ष्यं शाख as in S.

P. 1061, „ —for शारीरो read न शारीरो as in S.

—— l. 11—for न राजा read राजा as in S.

VERSE CCCXVII

P. 1061, l. 12—for निरस्य read निरस्यति as in S.

—— l. 13—for स्ये एवं read स्येवं.

—— „ —for न पुन read पुन as in S.

—— l. 14—for स्याद्य read स्यच

—— l. 15—for याज्ये याजक: read याज्यो याजके

—— l. 16—for विधिमुप read विधिमप

—— l. 17—for सर्वेष्वन्यत्र...द्धिरतो read सर्वेष्वत्र विधिरस्तीति न शुद्धिरतो

Both N. and S. read verse 317 and its *Bhāṣya* after 318; but add—अयं श्लोको राजभिरित्यस्मात्पूर्वं लेखनीयः

VERSE CCCXVIII

राजभिर्धृत—V. L. (*a*) राजभिर्हृत, (*b*) राजभिर्धृत, (*c*) राजभिर्धूत, (*d*) राजभिःकृत (Kullūka).

धृतद्—V. L. कृतद्

P. 1062, l. 1—for मह्ये read महेच

—— l. 1—for कृतो read धृतो

—— l. 3—for सन्नी धार्मिकस्तद्वस read सन्तो धार्मिकास्तद्वत् । अस as in S.

P. 1062, l. 4—for चिना स्थित read चिनाश्रित as in S.

—— „ —for इच्छानुग्र read इच्छातम as in S.

—— l. 8—for गारी read गारी

—— „ —for या राज्ञः read सा राज्ञः as in S.

—— l. 6—for शक्यते read न शक्यते

—— „ —for हिंसा read हि सा as in S.

—— „ —for तत्त्वं read तत्र as in S.

—— l. 8—After हिंसायां add न

—— „ —for न रक्षाविवृत्तिः read रक्षार्थं नासिद्धिः as in S.

P. 1063, l. 1—for तद्विरोधनादपि read तद्विरोधनाद्विनापि

—— „ —for तानि गृहीत्वा तान्दृष्ट्वा भयाद्गनेन read तानिगृही-
तान्दृष्ट्वा भयाद्गन्येन as in S.

P. 1063, l. 2—for दुःखमपितुं read दुःखयितुं as in S.

—— „ —Omit तस्मादि...प्रवर्तन्ते

—— l. 3—for चिचिरचेद्दण्ड्येभ्यो read चिचिरच दण्ड्येभ्यो

—— l. 5—for बन्धनदण्डेन read च धनदण्डेन as in I. O.

VERSE CCCXIX

रज्जुं घटं—V. L. रज्जुघटं (Pārijāta quoted by Vivādaratnākara, p. 328 and Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 90).

P. 1063, l. 7—for स्नानस्नानं read स्नानं

—— l. 8—for कुप read कूप

VERSE CCCXX

हरतोऽभ्यधिकं—V. L. (*a*) हरतोऽभ्यधिके (*b*) हरतो ह्यधिके। (Vivādaratnākara, p. 322).

शेषेऽस्य—V. L. (a) शेषेष्वे (Mitākṣarā 2. 275) (b) शेषे स्थे (noted by Bālambhaṭṭi 2. 275).

P. 1063, l. 9—for वृद्धाविंशद्वृद्धाविंश read वृद्धाविंश

P. 1064, l. 1—for प्राकृत...त read प्राकृत एकादशगुणो दण्डः as in S.

VERSE CCCXXI.

तथा धरिममे—V. L. तुलाधरिममे
वसमानां—V. L. महर्घाणां

P. 1064, l. 6—Omit केचिदाहुः

—— l. 6—for यथा read यथा·

—— „— for श्रुत read शत

—— „— for नन्वत्रविशेषो हन्तुरस्ति read नन्वत्र विशेषे हेतुरस्ति as in S.

—— ll. 7—8—Omit नन्वत्र......न्यस्मिन्

VERSE CCCXXII

दृश्यते—V. L. प्रदृश्यते
त्वेकादशगुणं—V. L. (a) चैकादशगुणं (b) च्येकादशगुणं (c) त्र्येकादशगुणं

P. 1065, l. 1—for पहृतं read पहृतमेव

—— l. 2—for निमेयम् read विनिमेयम्

VERSE CCCXXIII

मुख्यानां चैव रत्नानां—V. L. रत्नानां चैव सर्वेषां (Mitākṣarā 2. 275).

P. 1065, l. 3—for भाव्यतः सं read भाव्यसं as in I. O.

—— ll. 5—6—for सर्वप्राहेत्यर्थों read सर्वप्रावण्यर्थों as in I. O.

VERSE CCCXXIV

दण्डं राजा प्रकल्पयेत्—V. L. राजा दण्डं प्रकल्पयेत् (Vivādaratnākara, p. 319).

P. 1066, l. 3—for खड्गशास्त्रो read खड्ग:शस्त्रो

—— l. 6—for नयकान्तर read न तत्रान्तर as in I. O.

—— l. 8—for राज्ञा कर्तव्यं कार्या एव read न राज्ञा चन्तव्या कार्यं च

—— „ for व्यपेक्षा read व्यपेक्ष्य

VERSE CCCXXV

खरिकाचारश्च—V. L. (a) स्थूरिकाचारश्च (b) क्षुरिकाचारश्च, (c) स्फुरिकाचारश्च (Vivādaratnākara, p. 319) (d) नासिकाचारश्च, (e) छुरिकाचारश्च, (f) तूलिकाचारश्च (Vivādachintāmaṇi, p. 135).

P. 1066, l. 11—for संततं read संभवति as in S.

—— l. 12—omit तेन

—— „ —for गोरथै चे read गोरथ चे

—— l. 13—for वाहनामुप read वाहनोप

—— „ —for भवश्यमयं read प्रतोदेन वाहने एवायं as in S.

—— l. 14—for या पालोर्थं read यां पालोऽस्यो वा भिन्नकर्षं as in S.

VERSE CCCXXVI

गोमवस्य V. L.—चामसत्य

P. 1067, l. 1—for चादिति read चादि

VERSE CCCXXVII

वैबुल V. L.—वैबव (Vivādaratnākara, p. 326).

VERSE CCCXXIX

अन्येषां चैव—V. L. अन्येषामेव (Vivādaratnākara, p. 326).

माद्दीनामयानां—V. L. माद्दीनां मयानां (do.)

पक्वानां च—V. L. (a) पक्वानां चैव (Vivādaratnākara, p. 326) (b) फलानां चैव (Vivādachintāmaṇi, p. 140).

तन्मूल्याद्द्विगुणो—V. L. दरवो द्विगुणो (Vivādachintāmaṇi p. 140).

VERSE CCCXXX

पुष्पेषु V. L.—लतासु

अन्येषु—V. L. अल्पेषु (Govindarāja and Vivādaratnākara, p. 325).

कृष्णकः—V. L. कृष्णलाः (Vivādaratnākara, p. 325).

P. 1068, l. 2—for रिपवनाय च धान्यं चेत्रेष्वेव read रिपवनस्य च धान्येष्वेव

P. 1068, l. 2—for रूपयोः read रूपस्य

—— l. 3—for तस्यं read तत्

—— l. 4—for मात्रस्य read मानात्रस्य

VERSE CCCXXXI

दण्डः—V. L. दण्डनाः

P. 1069, l. 2—for प्रकारकादिको read प्रकारत्वादिविको as in S.

—— l. 3—Before येन add अथवा विरम्यमः as in S.

—— „ —After दण्डनाः add अथवा अभावं विरम्यमम् । सति तु स्वके समभावपराधादल्पो दण्डः as in S.

VERSE CCCXXXII

कृत्वाऽपव्ययते च यत्—V. L. (a) कृत्वाऽपव्ययते च यत् (Vivādaratnākara, p. 286 and noted by Bālambhaṭṭī, 2. 266), (b) कृत्वापह्नुते च यत् (c) कृत्वा चापह्नुतो भवात् (Smṛtisāroddhāra, p. 329), (d) कृत्वा चापह्नु-ते च यः, (e) कृत्वाऽपह्नुते च यत् (noted by Bālambhaṭṭī, 2. 266),

(*f*) कृत्वाचापहृते च यत्, (*g*) कृत्वाऽपव्ययते यदि (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 298), (*h*) कृत्वा चविहृते भवात् (Mitākṣarā, 2. 266).

P. 1069, l. 6—for मात्रमृषा read मात्र स्तेयमृषा as in S.

—— l. 7—for वस्तूत्पादना read वस्त्रोत्पादना

—— l. 9—for कृतं युक्तं read कृतमयुक्तं

—— l. 10—for मन्विपच्छेदसत्य read सन्विपच्छेदेऽसत्य

—— „ —for एवं वक्ष्यते read स्तेय एवावक्ष्यत् as in S.

VERSE CCCXXXIII

यस्त्वेतानि—V. L. यश्चैतानि (Vivādachintāmaṇi, p. 140).
तं शतं—V. L. तमाद्यं—(noted by Medhātithi.)

P. 1070, l. 2—after दृशं add किंचिद् हिगुणीक्रियते

—— „ —for चीरगृह read चीरं घृत as in S.

—— l. 3—for अप्रीत्यन read अभिगृह्णात् as in N and S.

—— l. 5—for वस्त्र read रूपकगृहस्यानुपपत्ते as in S.

—— l. 7—Before ताव add स

—— l. 9—for भूते add कृते as in S.

VERSE CCCXXXIV

P. 1070, l. 11—for सन्धिच्छे read सन्धिच्छे as in S.

—— „ —for चेष read चेषः

—— „ —for क्रियामसत्यामित्ते read क्रियामात्राभित्ते

—— l. 12—for स्तेन read स्तेनः

—— l. 13—for प्रसिद्धि read अन्धि

VERSE CCCXXXV

राज्ञो—V. L. राज्ञा

यः स्वधर्मे न—V. L. (*a*) यो न स्वधर्मे, (*b*) यस्त्वधर्मेण (Parāsharamādhava Āchāra, p. 391).

P. 1071, l. 2—for शरीर' read शरीरमित्युक्तम् as in I. O.

—— ll. 2–3—for धनदानादि......दण्ड्यः, read विवक्षितम-धर्मात्मकतया यः स्वधर्मे नानुतिष्ठति स पापी दण्ड्यः as in I. O.

—— l. 3—for मैः स्वकाम्यो यः read मत्स्वकाद् यः as in N.

—— „ —for कनु read कानु

—— „ —for दण्डः read दण्ड्यः

VERSE CCCXXXVI

राजा भवेद्दण्ड्यः—V. L. राज्ञो भवेद्दण्डः (Vivādaratnākara, p. 654).

P. 1071, l. 4—for यो नातिगुण read यो नातिस्वजातिगुण as in I. O.

—— „ —for स्सह read स्सहस्र

—— l. 5—Before दण्डस्य add दृष्टार्थत्वात् as in S.

—— „ After दण्डस्य add तस्य

VERSE CCCXXXVII

षोडशैव तु—V. L. षोडशैव च

P. 1072, l. 3—for योरपि कृत read योरपिकृतः

—— l. 5—Before रणा add यतो

—— l. 6—for स्यापराधः read इव योपराधः as in I. O.

—— l. 7—for योर्द्वौ यतमतो read योरुभयिकृती as in I. O.

P. 1072, ll. 8-9—for तुल्य...विषयत्वा read तुल्यबलस्य विकल्पस्य परविषयाश्रयत्वा as in I. O.

—— l. 9—for द्विजगुण read द्विगुण as in S.

—— l. 11—for अर्थता...लंघन इति read अर्थवत्त्वात् विध्यवगतिः आपेक्षविधौ लघीयसीति as in I. O.

VERSE CCCXXXVIII

तद्दोषगुणविद्विः सः—V. L. (*a*) तद्दोषगुणवेदिनः (Mitākṣarā 2. 275) (*b*) तद्दोषगुणविद्विषः (noted, but rejected, by Bālambhaṭṭi 2. 275)., (*c*) तद्दागगुणवेदिनः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 302).

अष्टापार्थं—V. L. अष्टगुणं (Parāsharamādhava Vyavahāra 302).

पूर्वं वापि—V. L. पूर्वंवापि (do.)

VERSE CCCXXXIX

मूलफलं—V. L. फलं मूलं (Vidhānapārijāta II, p. 252).

P. 1073, l. 3—for दर्शनात्स्वाप read दर्शनाबाप as in S.

—— „ —for दोषा read दार्वम्य as in S.

—— l. 5—for स्यादित्यादि read स्यादिति यदि

VERSE CCCXL

व्यापनेन—V. L. व्यापनात् (Mitākṣarā 2. 113).

P. 1074, l. 2—for स्तेनं प्रतिगृह्णतं read तेन प्रतिग्रहणीया दायादि गृह्यते

—— „ —After चैव add वृत्तिः

—— „ — for चोरं read चोरकं as in S.

VERSE CCCXLI

वृण्वं—V. L. वेषं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 304).

VERSE CCCXLII

असम्बिहतानां—V. L. (*a*) असंहितानां, (*b*) असंविहितानां (Vivādaratnākara, p. 319).

सन्दाता—V. L. (*a*) संधाता (Vivādaratnākara, p. 319), (*b*) सन्ध्याता

संहितानां—V. L. (*a*) संविहितानां, (*b*) संहितानां

च मोचकः—V. L. विमोचकः (Vivādaratnākara, p. 319 and Vivādachintāmaṇi (p. 136).

हर्ता—V. L. हन्ता (Vivādachintāmaṇi (p. 136).

P. 1075, l. 3—for सजात read संजने as in S.

—— l. 5—for दासासु read दासामासु as in S.

—— l. 6—for राजेक्षया read तत्र राजेच्छया as in S.

—— l. 7—for बेतरा read बेतरा as in S.

—— l. 9—for बदप्पासु read रज्जु as in S.

—— l. 10—for स च read तश्च as in S.

—— „ —for शिक्षया read शिक्ष्य as in S.

VERSE CCCXLIII

P. 1075, l. 13—for मृतस्या read मृतस्या

VERSE CCCXLIV

P. 1076, l. 1—for साहिकः read साहसिकः

—— l. 3—for वाग्येव read वाचाग्येव

—— „ —for बवाप्य read बद्ध्य

P. 1076, l. 1—for वाक्यात्म read वाक्यजात्म

—— „ —for निग्रहो नापेक्षते read निग्रहोपेक्षेत

—— l. 4—for वच read त्वच

—— l. 5—for मिवगच्छ read मिच्छ

—— l. 6—for द्वैपविरोध्य read द्वे विरोध्ये द्वे as in S.

VERSE CCCXLV

हिंसतः—V. L. (*a*) हिंसकः, (*b*) हिंसकात्
पापकृत्तमः—V. L. पापकृत्तरः

P. 1076, l. 8—for विधिः स्तु read विधिस्तु

—— l. 5—for रथौरद् read रथौरः । द

—— „ —for वृकयः read वृकः

VERSE CCCXLVI

P. 1076, l. 11—for हृष्येषा read हृष्यषा

VERSE CCCXLVII

P. 1077, l. 1—for पारवंतीयस्य read पारवंस्यस्य as in S.

VERSE CCCXLVIII

द्विजातीनां च वर्णानां विप्लवे—V. L. विप्राणां विप्लवे धर्मविप्लवे

P. 1077, l. 3—for स्वबला read सबला

—— l. 4—for चापीच read चापि च as in N.

—— „ —for कस्याप्रुकाय read कस्यासंकथा

—— l. 10—for परीक्षार्थमपि Buhler reads परीक्षार्थोपि

—— l. 11—for कार्यकालते read कार्यकारिते

—— l. 13—for विना read विनाश

P. 1077, l. 15—for बहुष read बहुष

—— „ —for प्रवृत्ते read प्रवृत्ते as in S.

—— „ —for विरोधाद्वामन्यवपत्ति read विरोधाद्वा स्त्रीविप्राद्याम-
न्यवपत्तिः

—— l. 17—Before भवति add न पुनरत्र पशुहननम् as in N.

—— l. 18—for प्रतिहार read प्रहार

VERSE CCCXLIX

स्त्रीविप्राभ्यवपत्तौ—V. L. (*a*) स्त्रीविप्राभ्युपपत्तौ (Madanapārijāta, p. 714), (*b*) स्त्रीविप्राद्युपपत्तौ

प्रम्नर्मेव न—V. L. धर्मेण प्रज

दुष्यति—V. L. नश्यति (Madanapārijāta, p. 784).

VERSE CCCL

ब्राह्मणं—V. L. श्रोत्रियं (Aparārka, p. 627).

बालवृद्धौ—V. L. बालवृद्धं

P. 1078, l. 1—for प्युद्यते यः read प्युद्यते यः as in S.

P. 1079, l. 1—for विचार read विचार

—— l. 4—for विधि read विधे

—— l. 5—for इहभयतां read इहभयंत

—— „ —for पैद्यपातता read पंद्यपि पातता

—— l. 6—for स्तेयकारी read सोऽस्पकारी

—— l. 10—for कृतवचन पातकित्वदुपैति read कृतवत पातकाकित्व-
मपैति

—— l. 11—for इदि वोक्त्व read इत्यवेवोक्तव

After 350 some Mss. have the following additional verse:—

अग्निदो गरदश्चैव शस्त्रपाणिर्धनापहः ।
क्षेत्रदारहरश्चैव षडेते ह्याततायिनः ॥
उद्यतासिर्विषाग्निभ्यां शापोद्यतकरस्तथा ।
आथर्वणेन हन्ता च पिशुनश्चापि राजनि ॥
भार्यारिक्थापहारी च रन्ध्रान्वेषणतत्परः ।
एवमाद्यान् विजानीयात्सर्वानेवाततायिनः ॥

VERSE CCCLI

तन्मन्यु—V. L. सन्मन्यु (Jolly).

P. 1080, l. 3—for मामेव read ममैव

—— „ —for पाठ्ये च read पाठ्ये

—— l. 4—for कृत इति read कृतम इति

VERSE CCCLII

मर्शेषु—V. L. मर्शे तु (Vivādaratnākara, p. 388 and Vivāda-chintāmaṇi, p. 114).

परदाराभिमर्शेषु प्रवृत्तान्नॄन्महीपतिः—V. L. परदारोपसेवायां चेष्टमानान्नराधिपः

प्रवृत्तान्नॄन्—V. L. प्रवृत्तेषु (Aparārka, p. 853).
चिह्नयित्वा—V. L. (*a*) छिद्रयित्वा, (*b*) परिचिह्नय
उद्वेजनकरैः—V. L. उद्वेगजनकैः (Vivādaratnākara, p. 388).

P. 1080, l. 7—for वमर्थं read तेनायमर्थः as in S.

VERSE CCCLIII

लोकस्य जायते—V. L. जायते लोकानां

P. 1081, l. 3—for दारिका धर्ममूल read दारिकाद् अधर्ममूलं

VERSE CCCLIV

पुरुषः सम्भाषां—V. L. (*a*) सम्भाषं पुरुषो (Aparārka, p. 854); (*b*) पुरुषः सम्भाषं (Vivādaratnākara, p. 384), (*c*) पुरुषः सम्भाषे (Vyavahāramayūkha, p. 108).

बोधयन् रहः—V. L. (*a*) बोधयन् सह, (*b*) बोधयेत्सह, (*c*) बोधयेद्रहः.

P. 1081, l. 5—for—समाक्षिपन् read समाक्रम्य बोधयन्

—— „ —for —वाग्दोषे read वाग्विदोषैः

—— „ —for नादिति read नादिद्गमिः

—— ll. 5-6—for—सम्यगा...दृष्टदोषः read शस्तः प्रथमेनानुपल-पतीत्यमुत्र दृष्टदोषः शङ्क्यमानदोषो वा

P. 1081, l. 6 after चपलः add रहः

—— „ after केचित् add स

VERSE CCCLV

पूर्वं—V. L. दोषैः (Aparārka, p. 354).

VERSE CCCLVI

वनेपि वा—V. L. गृहेपि वा (Vivādachintāmaṇi, p. 173).

P. 1082, l. 3—for वेश्या read वेश्याः

—— l. 6—for संवदो read सम्वदानां

—— l. 7—for येन केन read या न केन as in S.

—— „ —for संबन्धिनि read सम्बन्धिनी as in S.

—— l. 8—Before प्रागुपात् add संग्रहणं

—— ll. 7-8, संग्रहणं...भविष्यादिना should go to p. 1083, l. 3.

VERSE CCCLVII

उपकार—V. L. उपचार (Kullūka).

खट्वा—V. L. शय्या (Vivādaratnākara, p. 381).

P. 1083, l. 3—Before स्पर्शं add ll. 7-8 of p. 1082 as amended above.

VERSE CCCLVIII

तथा—V. L. यथा (Mitākṣarā 2. 284).
सुमते—V. L. सुमतेः

P. 1084, l. 1—for प्रदेश read प्रदेश

—— „ —for यथा read तथा

—— l. 3—Before प्रतिषेधति add न.

—— l. 3—for तस्मिन्नकृतेन वा read तस्मिन् कृते वा

—— l. 4—omit चलं, not in I. O.

—— ll. 4-5—for निवेदनस्यापि read वस्त्रापि

—— l. 5—for दुष्यताम् read दुष्येताम्

After 358 some Mss. have the following additional verse—

कामाभिपातिनी या तु नरं स्वयमुपव्रजेत् ।
राज्ञा दास्ये नियोज्या सा कृत्वा तद्दोषघोषणम् ॥

VERSE CCCLIX

सदा—V. L. स्मृताः (Vivādaratnākara, p. 385).

P. 1084, l. 6—for संग्रहस्वरूपं read संग्रहस्वरूपं

—— l. 6—for चभिधादि read चभिधादिः

—— l. 8—for हेतु स्व read हेतुस्व

—— „ —for तुल्ये हि read तुल्यम

—— l. 9—for कोसौ read क्वासौ as in S.

—— l. 10—for तीर्थादिष्वपिवदने read तीर्थादिष्वभिवदने

—— „ —for पण्डासूप read पण्डासु

——l. 11—for सन्नोविवासितमने भावचो वेदाद्यौ read सन्नो हितासितमने भावच्चेदाद्यौ as in S.

P. 1084, l. 11—for मतः स्व read मतश्च as in S.

——l. 12—for कार : क्रियादिरूप read कारक्रियादिरूप

——l. 13—for यथेद read यच्चेद

——l. 14—for यं चाभवत् read यं च भवात्

——l. 15—शास्त्रमपयथोक्त read शास्त्रमर्यादुपोक्त as in S.

——l. 15—for प्रतिषेधवत् प्रतिषेधवद्धि read प्रतिषेधं विधि as in S.

——l. 17—after विनिमित्तं add प्रायश्चित्तं as in S.

—— „ —for उपकारादिविनिरादौ read उपकारादौ

——l. 18—for तत्परत्वी read ततश्च परत्री

——l. 19—for राज्यापोह्यानामेव तु निवृत्ती read आयानामेव तु प्रवृत्ती as in S.

—— „ —for गृहस्थ read नियुक्त as in S.

—— „ —for प्रमाप read प्रजप

—— l. 20—for सत्यवाद्वक्तो read सत्यावाचन्तो

—— l. 21—for न read तेन

—— „ —for प्रहचात् भक्त read प्रहचात

—— „ after ज्ञातं read न

P. 1085, l. 1—for वाचे वृण्ड......आतीयः श्री सं read वाचे वृण्वते। इति बहुवृण्डेष्वाम्नातेषु स महान् यो द्विजातीयश्चीसं as in S.

P. 1085, l. 1—for न सर्वत्र read सर्वत्र मारणम् as in S.

—— l. 2—for सहरमतीभिः read मनुमतीभिः as in S.

—— „ —for न सखा read द्वीयसा as in S.

VERSE CCCLX

P. 1085, l. 3—for त्रिवः read त्रिवाः

VERSE CCCLXI

सम्भाषां परस्त्रीभिः—V. L. सम्भाषं सह स्त्रीभिः (Vivādaratnākara, p. 386).

P. 1085, l. 7—for प्रकाशमाना read प्रकाशमना

—— „ —for कथं चिच्चिचिद्गोस्वामिना read कथं चिच्चिचिद्गः स्वामिना

VERSE CCCLXII

नारीर्नि—V. L. (*a*) दारानि, (*b*) नारीनि (Vivādachintāmaṇi, p. 174).

P. 1086, l. 2—for स्मजा read स्मा जा as in S.

—— „ —for स्वकृष्टमाकारं read स्वपतिवमकाः as in S.

—— l. 3.—for चारणपुरुषेषु read चारणाः परपुरुषेषु as in S.

—— „ —for प्रतिहंते read न विहंति as in S.

—— l. 4.—for चारयन्ति read चारयन्ति as in S.

—— „ —for ता मै read ते मै॰ as in S.

—— l. 5—for जपति जम्याभ स्त्री read सज्जयन्ति योजयन्ति अभ्यासस्य स्वस्त्री as in S.

P. 1086, l. 5—for वैश्या read वेश्या

—— „ —for सुराणां read स्वनारीणां as in S.

VERSE CCCLXIII

सम्भाषां ताभिराचरन्—V. L. रहस्सम्भाषणं चरन्

P. 1086, l. 6—for भार्यं read भार्या

—— l. 7—for परिपूर्णता... प्रयाचन्ते read परिपूर्णं तासु वेश्यात्वम् । भर्तृभिरनुज्ञाताहि ताः परयाचन्ते as in S.

P. 1086, l. 9—for पणतया read पणताः

P. 1087, l. 1—for दासीदासा गृहयन्ते read दासी—सा गृहकारा-दिवद्वचत् कर्ममूलकः (V. L. मिश्रकः)। इह तावदाया एव स्थितिः विशेषेणोपादाने ऽसामर्थ्यात्। या यस्य दासी वेश्यावच्चान्यैः संसृज्यते। राजदासीव दासी या सा विगृह्यते as in S.

P. 1087, l. 2—for विभागे चैतच्चिपुर्य वाचिकिम्मच्छकम् read विषय-विभागे चैतच्चिपुर्य वयमामः। प्रव्रजिताः चरणकाः शीलमिश्रादयः। ताहि कामुक इव विक्रमच्छकाः—as in S.

VERSE CCCLXIV

प्राप्नुयान्नरः —V. L. प्राप्नुमर्हति
P. 1087, l. 5—for वध इत्यर्थः read इत्येवात्र as in S.

VERSE CCCLXVI

समामिच्छेत् पिता यदि—V. L. समागच्छेत्समामपि (Vivādaratnākara, p. 402).
शुल्कं दद्यात्—V. L. शुल्कं दाप्यः

P. 1088, l. 1—for अकामायाः read अकामायाः कन्यायाः as in Mad.

—— l. 4—for सामां read समां

—— l. 5—for तद्वु read नतु

—— l. 7—for वंतेन read व्यंतेन

—— l. 9—for प्रतिपत्ता read प्रतिपाद्या as in Mad.

VERSE CCCLXVII

तस्याशु कर्त्याङ्गुल्यः—V. L. (*a*) तस्याशुकर्त्येअङ्गुल्ये, (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 321, Mitākṣarā 2. 288, and Aparārka, p. 858), (*b*) द्वे कन्यायाङ्गुली तस्य, (*c*) तस्याशु कर्त्ये अङ्गुल्यौ, (Vivādaratnākara p. 303).
चार्हति—V. L. वार्हति (Parāsharamādhava, p. 321, Mitākṣarā 2. 288).

P. 1089, l. 1—for पिबाव read पिबाव्य as in Mad.

—— l. 2—for कन्यां: read कन्याः

—— l. 3—Bring the whole of line 4 after संहारोपम्

VERSE CCCLXVIII

सकामां दूषयंस्तुल्यो नाङ्गुलिच्छेदमाप्नुयात्—V. L. (*a*) सकामां दूषयेत्तु नाङ्गुलिच्छेदमर्हति, (*b*) सकामां दूषमाणस्तु नाङ्गुलिच्छेदमाप्नुयात् (Vivādaratnākara, p. 403.)

P. 1089, l. 6—After अथ add वा

—— l. 7—for एतामर्थेहृष्य read एतानार्थेविध्य

VERSE CCCLXIX

तस्याः स्यात्—V. L. स्यात्तस्याः (Vivādaratnākara, p. 403).
द्विगुणं—V. L. त्रिगुणं (Aparārka, p. 859).

VERSE CCCLXX

या कन्यां विप्रकुर्यात्स्त्री—V. L. (*a*) या तु कन्यां प्रकुर्यात्स्त्री, (Vivādaratnākara, p. 403), (*b*) या च कान्यां प्रकुर्यात्स्त्री, (*c*) कन्यां प्रकुर्याद्या तु स्त्री
सा सद्यो—V. L. सद्योऽसौ (Vivādaratnākara, p. 403).
अङ्गुल्योरेव वा छेदं—V. L. (*a*) अङ्गुल्योश्छेदनं चैव, (*b*) अङ्गुल्योरेव छेदं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 321, Vivādaratnākara, p. 403, Mitākṣarā, 2. 288 and Apārārka, p. 859).

VERSE CCCLXXI

संस्थिते—V. L. संस्थितः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 119).
स्त्री ज्ञातिगुणदर्पिता—V.L. (*a*) ज्ञातिस्त्रीगुणदर्पिता (*b*) ज्ञाति स्त्रीगुणदर्पिता (Parāsharamādhava Āchāra p. 119), (*c*) स्त्री ज्ञातिबलदर्पिता, (*d*) स्त्रीज्ञातिबलदर्पिता (noted by Nārāyaṇa).

P. 1091, l. 1—for दर्पेण read ज्ञातिदर्पेण

—— l. 2—for नेना read नेन.

VERSE CCCLXXII

तत्र दह्येत पापकृत्—V. L. ताम्रायसशयने सुतः

VERSE CCCLXXIII

संवत्सरेऽभिशस्तस्य—V. L. संवत्सराभिशस्तस्य (noted by Medhātithi, who notes the other reading also).

P. 1092, l. 1—for स्तरे read स्तरं प्रतिपाद्यमानीके संवत्सरे as in Mad.

P. 1092, l. 3—for स्तेयमिति read खियमिति

—— l. 4—for स्तेयकारो read स्तु यकारो

—— „ —for शत read वृत

—— l. 5—omit तत्रानेय दास्य

—— „ —for वृत्या ये तद्रूदहीना वृत्या read वृत्याः । ये तद्वाहीनां वृत्यां

—— l. 7—for गौ read गौरा as in Mad.

—— l. 9—for मुपे read मपे

—— l. 10—for निवपद read दुवपादं

—— l. 11—for बहु read वृत्य

—— l. 13—for वृत read वृत्त as in Mad.

—— l. 15—for वस्य read वरम

—— „ —for मरणांतं चेद्गृहे read मरणं तिष्ठेद्गृहे

VERSE CCCLXXIV

For the second line V. L.—(*a*) अगुप्तैकाङ्गसर्वस्वी गुप्तो सर्वेण हीयते (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 318), (*b*) अगुप्तैकाङ्गसर्वस्वी गुप्ते सर्वेण हीयते (Vivādaratnākara, p. 395);—(*c*) अगुप्तं साङ्गसर्वस्वी गुप्तं सर्वेण हीयते (Bālambhaṭṭī 2. 286).

अगुप्तसंग—V. L. अगुप्ते तत्र.

सर्वस्वी—V. L. (*a*) सर्वस्वैः (Mitākṣarā 2. 286, (*b*) सर्वस्वं
गुप्त—V. L. गुप्ते

P. 1093, l. 1—for गच्छ read गच्छ

—— „ —for स्व read स

——l. 2—for तद्वत् read तद्वान्

——l. 3—for पराधानन्त रमे read पराधितमे

VERSE CCCLXXV

निरोधतः—V. L. निरोधितः (Vivādaratnākara, p. 396).

VERSE CCCLXXVI

गच्छेतां—V. L. सेवेतां (Mitākṣarā 2. 286).
यद्यगुप्तां तु—V. L. यद्यगुप्तायां

P. 1094, l. 3—for मित्यर्थमेति क्रमः read मित्यर्थः । मेतिक्रमः as in Mad.

—— l. 4—for कारादण्डं read कारादण्डं

The Vivādaratnākara (p. 396) quotes Manu as—

ब्राह्मणीं यद्यगुप्तां तु सेवेयातामितिस्थितिः ।
गुप्तां चेच्छूद्रवद्दण्ड्यौ दग्धव्यौ वा कटाग्निना ॥

VERSE CCCLXXVII

P. 1094, l. 7—for विप्रशूद्रव read शूद्रव

P. 1094, l. 1—for शूद्रगुप्ते read शूद्रस्य गुप्ते

VERSE CCCLXXVIII

व्रजन्—V. L. ˌजेत् (noted in Bālambhaṭṭī 2. 286).

P. 1095, l. 4—for समागमेनाधिके read समाङ्गमेधिके

VERSE CCCLXXIX

प्राणान्तको—V. L. प्राणान्तिको (noted by Medhātithi; Vivādaratnākara, p. 393).

P. 1095, l. 10—for मौण्डं read मौण्ड्यं as in Mad.

—— —for प्रयाक read प्रसक

VERSE CCCLXXX

अपिस्थित—V. L. अवस्थित (Prāyashchittavivēka, p. 183).

राष्ट्रादेनं—V. L. (*a*) राष्ट्रादेवैनं, (*b*) राष्ट्रादत्वेनं

P. 1096, l. 2—for युगपत् Mad. reads ऽनवधार्य

VERSE CCCLXXXI

भूयान्—पापात् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 159).

भुवि—V. L. क्वचित्

विद्यते भुवि—(*a*) भुवि विद्यते (Vivādaratnākara, p. 632); (*b*) विद्यते क्वचित् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 159).

VERSE CCCLXXXII

व्रजेत्—V. L. व्रजन् (Vivādaratnākara, p. 393).

तावुभौ—V. L. तत्समं (Vivādaratnākara (p. 393).

After 382 some Mss. have the following additional verse:—

क्षत्रियां चैव वैश्यां च गुप्तां तु ब्राह्मणो व्रजन् ।
न मूत्रमुण्डः कर्तव्यो दाप्यस्तूत्तमसाहसम् ॥

VERSE CCCLXXXIII

सहस्रो—V. L. सहस्रं

VERSE CCCLXXXIV

पञ्चशतं—V. L. पञ्चशतो (Vivādaratnākara, p. 396).

मौण्ड्यदण्डेषु—V. L. मौण्ड्यमिष्येषु (Vivādaratnākara, p. 396).

दण्डमेव—V. L. मौण्ड्यमेव (Lakṣmidhara, noted in Vivādaratnākara, p. 396).

VERSE CCCLXXXV

सहस्रं त्वन्त्य—V. L. सहस्रमन्त्य (Vivādachintāmaṇi, p. 178).

अगुप्ते क्षत्रियावैश्ये शूद्रां वा ब्राह्मणो व्रजन्—V. L. (*a*) विप्रः क्षत्रियविट्शूद्रस्त्रीरगुप्ताः परिव्रजन्; (*b*) अगुप्ते वैश्यराजन्ये शूद्रां वा ब्राह्मणो व्रजन् (*c*) अगुप्तां क्षत्रियां वैश्यां शूद्रां वा ब्राह्मणो व्रजन् (Vivādachintāmaṇi, 178).

P. 1098, l. 3—for गुप्तान read अगुप्तान

—— l. 3—for पदेशो read पदेश्वा

After 385 some Mss. have the following additional verses—

शूद्रोत्पन्नांशपापीयान्नवं मुच्येत किल्बिषात् ।
तेभ्यो दण्डाहृतं द्रव्यं न कोशे सम्प्रवेशयेत् ॥
अपात्रिके तु तद्राजा दद्यात् भृतकवेतनम् ।
यथा दण्डगतं वित्तं ब्राह्मणेभ्यस्तु लम्भयेत् ।
भार्यापुरोहितस्तेना ये चान्ये तद्विधा द्विजाः ॥

VERSE CCCLXXXVI

P. 1098, l. 7—for स्तेनगमनमन्य read स्तेनः अन्य as in Mad.

VERSE CCCLXXXVII

कृत्सजात्येषु—V. L. कृत्सजात्ये (Vivādachintāmaṇi, p. 264).

सजात्येषु—V. L. स्वराज्येषु

P. 1099, l. 1—for साम्राज्य परः प्र read साम्राज्यं पर प्र

—— „ —for सजातेषु read सजात्येषु

VERSE CCCLXXXVIII

चत्विंक्—V. L. (a) चत्विंक, (b) त्वत्विंक, (c) ऋत्विक्

याज्यं चत्विंक् त्यजेयदि—V. L. याज्यमृत्विक् त्यजेयद्यं (Vivādaratnākara, p. 122).

शक्तं—V. L. शान्तं

P. 1099, l. 4—for तद्विप read तद्व्यय as in Mad.

—— l. 5—for कर्मणोरितरेतरत्यागे read प्रारब्धकर्मणोरितरेतरत्यागेन

—— l. 6—for तत्त्यागमन्याय: read तत्त्यागमन्याय: as in Mad. or तत्त्यागं न्याय:

—— l. 8—for वोजनीया: read याजनीया: as in Mad.

—— l. 11—for अथ याजकावृत्ति read अथाज्ययाजनाध्यापकावृत्ति; though Stenzler reads अज्ञानाध्यापनादत्वि (Gautama 21. 12, 13).

VERSE CCCLXXXIX

राज्ञा—V. L. राज्ञो (Vivādachintāmaṇi, p. 154).

P. 1100, l. 1—for सत्कायाः read स्वविरताया:.

—— l. 3—for संभोगे read असम्भोगो

—— l. 4—for मार्गे read पार्गे as in Mad.

VERSE CCCXC

हितमात्मनः—V. L. आत्मनो हितम्

P. 1100, l. 6—for मार्गं read मार्गाणां.

VERSE CCCXCI

P. 1101, l. 2—for आचार्यसाहित्ये read चर्चायां सहत्वं as in S.

—— l. 2—for स्वधर्मे read स्वधर्मं

—— „ —for महत्वे read सहत्वे.

—— l. 3—for प्रथममप्य read प्रथमप्य

VERSE CCCXCII

प्रतिवेश्या—V. L. प्रातिवेश्या
विप्रो—V. L. विप्रौ (Vivādaratnākara, p. 358).

P. 1101, l. 5—for मात्वृ read भ्रातृ

—— l. 6—for वसन्तौ read वसन्तावुच्यते । यतश्च श्रोत्रियावामपि-प्रतिवेश्यव्यपदेशोऽस्त्येव सर्वथा । अथवा आधानेन गृहान्तिके विवसन्तावाभ्यां शब्दाभ्यामुच्येते । तौ as in I. O.

VERSE CCCXCIII

तदन्ने—V. L. तदने
हिरण्यं—V. L. हैरण्यं,
हिरण्यं चैव माषकम्—V. L. दण्डं चैव स माषकम्.

P. 1102, l. 4—for उभयं read दातव्यं

VERSE CCCXCIV

न दाप्याः केनचित्करम्—V. L. (*a*) न दाप्यः केनचित्समम्, (*b*) न दाप्याः केन चित्करम् (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 252).

P. 1102, l. 6—for कर्मवत्कारु read केन चित्करं as in S.

—— ll. 6-7—for दातव्या read न दाप्या as in S.

VERSE CCCXCV

व्याधितार्तौ—V. L. व्याधितार्तं

VERSE CCCXCVI

शाल्मले—V. L. शाल्मली
. नेनिज्यान्नेजकः शनैः—V. L. निज्याद्वासांसि नेजकः (Aparārka, p. 824).

P. 1103, l. 5—for नो ह्यते वेना read नोऽवहाय । तेना as in S.

—— l. 7—for अवच्छन्न read अवच्छेद् । कूपेन च as in S.

VERSE CCCXCVII

तन्तुवायो दशपलं—V. L. तन्तुवायः पलं दत्त्वा
पलं...पलाधि—V. L. फलं...फलादि

P. 1104, l. 3—for वृद्धि read वृद्ध्य

VERSE CCCXCVIII

नृपो हरेत्—V. L. हरेन्नृपः

P. 1104, l. 2—omit च

—— l. 6—for येषु read तेषु

—— ,, —for शौल्कि read शौल्कि

—— ,, —for क्रयविक्रयसारता read चयव्ययक्रयसारासारा

—— l. 7—for गत स्याम्यदे read नीतस्य दे

P. 1105, l. 1—for ज्ञापि read ज्ञापयि

—— ,, —for पण्य एव read पण्यम् । एवं

VERSE CCCXCIX

राज्ञः—V. L. राज्ञा (Aparārka, p. 834).
सर्वहारं हरेन्नृपः—V. L. सर्वस्वं हारयेन्नृपः (Aparārka, p. 834).
निर्हरतो—V. L. निक्षिपतो (Aparārka, p. 827).
हरेन्नृपः—V. L. नृपो हरेत्

P. 1105, l. 4—for कुंकुमप्राप्येषु read कुंकुमं प्राप्येषु

—— ll. 4-5—for तत्र तस्य प्रत्याकर्ण read तत्, तत्र प्रत्याख्यातं

—— l. 4 —for कुमप्राप्येषु षष्ठो read कुमं प्राप्येषु षष्ठो

VERSE CD

P. 1106, l. 1—for वाणिज्य read वाणिजक

VERSE CDI

विचार्य—V. L. विज्ञाय

P. 1106, l. 7—for चरांसि read चरन्ति

VERSE CDII

पक्षे पक्षे—V. L. पक्षे मासे (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 315, Aparārka, p. 827 and Mitākṣarā 2. 251).

स्वयागते—V. L. स्वागते

P. 1107, l. 2—for वर्हि read तर्हि

VERSE CDIII

सर्वं च स्यात्सुळक्षितम्—V. L. (*a*) सर्वं तु स्यात्सुळक्षितम्, (*b*) सर्वं तत्स्यात्सुळक्षितम्, (*c*) सर्वं स्यात्सुपरीक्षितम्, (*d*) सर्वं पार्थिवळक्षितम्, (*e*) सर्वतः स्यात् सुळक्षितम्, (*f*) सर्वं तत्स्यात् सुरक्षितम् (Vivādaratnākara, p. 301).

VERSE CDIV

याने तरे—V. L. (*a*) यानतरे (Vīramitrodaya Rājanīti p. 270), (*b*) याने तरं (Vivādaratnākara, p. 640).

पौरुषे—V. L. पौरुषे (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 270).

हार्यं—V. L. (*a*) हार्यः (do.), (*b*) हयात् (Vivādaratnākara, p. 640).

तरे—V. L. (*a*) तरम् (Vivādaratnākara, p. 640), (*b*) हरे, (*c*) अरः

पौरुषोऽसंपन्नं तरे—V. L. पुरुषोऽसंपन्नं तरम् (Aparārka, p. 834).

कुमात्—V. L. नरः

शिल्पकः—V. L. (*a*) शिल्पकः (Aparārka, p. 834, (*b*) शिल्पिकः (Vivādaratnākara, p. 640).

P. 1108, l. 1—for मध्यां read मध्ये

VERSE CDV

P. 1108, l. 5—for यति read अयति

—— l. 6—for न्यर्थ read न्यूर्ण

VERSE CDVI

P. 1109, l. 1—for मात्र read मत्र

—— l. 5—for कल्पन्ते read कल्प्यते

VERSE CDVII

ब्राह्मणा—V. L. ब्राह्मणो (*Aparārka, p. 835).*
तारिकं तरे—V. L. तारिकं करम्

VERSE CDVIII

दाशानां...दाशैरेव—V. L. (*a*) दासानां... ...दासैरेव (Vivādaratnākara, p. 641).
तद्दाशैरेव दातव्यं समागम्य—*V. L.* नाविकैः प्रदेयं तत्समागम्य

P. 1110, l. 2—for शिथिलीकृतवातां read शिथिलीकृतवतां

—— l. 3—for स्वतांशता read स्वभा

VERSE CDIX

व्यवहारस्य निर्णयः—V. L. व्यवहारविनिर्णयः (Vivādaratnākara, p. 641).

P. 1110, l. 4—for राजाद्यत्र read राजाद् यद् अ

—— l. 6—for कन्यो read कार्यो

VERSE CDX

वृत्तं वार्त्तं—V. L. वार्त्तं वृत्तम (Vivādaratnākara, p. 625).

P. 1111, ll. 1-2—for पच एव...पचस्य read प्रव्रजकस्यानाधिकारस्य इति वेदमालोच एव प्रत्यवः स।

P. 1111, l. 2—for कर्मणि read कर्माणि

—— l. 2—for वन्दने read विवन्दने

—— l. 3—for तत्र विधिः read न तत्र विधेः

—— „ —for सचेष्टितो read सचेष्टो

—— l. 5—for तावपीति read तोऽपीति

VERSE CDXI

वृत्तिकर्षितौ—V. L. वृत्तिकर्षितम् (Vivādaratnākara, p. 153).
कारयेत्—V. L. कारयन्

P. 1111, l. 6—omit ब्राह्मणस्य च not in S.

—— l. 8—for परिषत्र read परिष्कृत्य

—— l. 9—after दास्यं add न as in S.

VERSE CDXII

लोभात्—V. L. मोहात् (Aparārka, p. 789).

दास्यन्तु कारयँल्लोभात्—V. L. यो दास्यं कारयेल्लोभात् (Vivādaratnākara, p. 153).

प्रभवत्वात्—V. L. प्रभावत्वात् (Vivādaratnākara, p. 153).

P. 1111, l. 11—for करणं read करण

—— „ —for नाद्दिके क read नाद्दिक

—— „ —for वाचः read भावः

P. 1112, l. 1—for न्यो I. O. reads न्य

VERSE CDXIII

ब्राह्मणस्य स्वयम्भुवा—V. L. स्वयमेव स्वयम्भुवा

VERSE CDXIV

कस्तस्मात्तत्—V. L. कस्तं तस्मात् (Vivādaratnākara, p. 146).
विवहो—V. L. (*a*) विवहो, (*b*) तिवहो (Aparārka, p. 786).
विमुच्यते—V. L. प्रमुच्यते (Vivādaratnākara, p. 146).

P. 1112, l. 3—for दास्या......सहोपि read तन्मुक्तोपि

—— l. 4—for कै read कः

—— „ —म्रो वा read म्राप् । तद् वा

—— l. 5—for वा दास्यान्मोच: read दास्यान्मोचम्

VERSE CDXV

सहैते—V. L. सहैता (Aparārka, p. 789).

P. 1113, l. 4—for विज्ञायते read विज्ञायेत्

—— „ —for दासाः read दास्याः

—— ll. 4-5—for गुण वे read मनु

P. 1113, l. 5—for सर्व पूर्वोत्तरे read सर्वे चोत्तरोत्तर

—— l. 6—for विना read विरक्ताधिकारः

—— ll. 9—for विरचय read विरचय्य

—— l. 13—for चन स्वा read चनः स्वा

—— „ —for मितत्वेन read मितेन

VERSE CDXVI

भार्या—V. L. भार्याः

P. 1114, l. 7—after सा add न

—— l. 8—Before सर्वे add पृथक्पुत्रदारयोरपि मुख्यत्

—— l. 9—After यत्तत् add तथा हि

VERSE CDXVII

विवर्ज्यं—V. L. विवर्ज्यो

P. 1114, l. 10—for तथा च read अत्र

—— „ —for तदुक्तं read तदयुक्तं

—— „ —for सर्वस्य दासः read सर्वदासः

—— l. 11—Before कर्तव्या add न

VERSE CDXVIII

क्षोमयेतापिदं—V. L. क्षोमयन्तापिदं

P. *1115*, l. *1*—*for* कर्म *read* स्वकर्म

—— „ —for आपयेदन read आपयितुं न लभेरन्। अन as in S.

VERSE CDXIX

P. 1115, l. 3—for नाद्यप read नाद्यपः

VERSE CDXX

प्राप्नोति परमां गतिम्—V. L. ब्रह्मलोके महीयते

Adhyaya IX

VERSE I

धर्मान् वक्ष्यामि शाश्वतान्—V. L. धर्मं वक्ष्यामि शाश्वतम्

P. 1117, l. 7—for भार्येव read भार्यये

—— „ —for क्ष्यामि read क्ष्यामि

—— „ —for प्रत्यक्षुतिः read प्रत्यं स्तुतिः

VERSE II

विषयेषु च सज्जन्त्यः—V. L. विषये सज्जमानाश्च (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 322).

संस्थाप्या आत्मनो—V. L. (*a*) संस्थाप्या ह्यात्मनो (Mitākṣarā, 2. 295), (*b*) संस्थाप्याः स्वात्मनो

आत्मनो वशे—V. L. आत्मानमात्मना (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 98).

P. 1117, l. 10—for विषयसक्तः read विषु सज्जन्त्यः

P. 1118, l. 2—Omit वशीकृता भवति

—— „ —for शास्त्री read शास्त्रि

VERSE III

स्त्री स्वातन्त्र्यमर्हति—V. L. स्वातन्त्र्यं क्वचित् स्त्रियाः (Samskāraratnamālā, p. 674).

रक्षन्ति स्थाविरे पुत्राः—V. L. पुत्रास्तु स्थविरे भावे (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 286 and Vivādaratnākara, p. 410).

P. 1118, l. 7—for स्त्रिय read स्त्रिय

—— l. 8—for कार्षृ read कार्षि

P. 1118, ll. 11—12 omit तेन सर्वक्रियाविषयं

—— l. 12—for नेमार्थः read मर्थः

—— l. 13—for गच्छता read गच्छा

VERSE IV

वाच्यो...वाच्यश्चानुपयन्—V. L. वाच्यो...वाच्यश्चानुपयन्
वाच्यो मातु—V. L. वाच्यो मातु

VERSE V

विशेषतः—V. L. प्रयत्नतः (Vivādaratnākara, p. 411).
प्रसङ्गेभ्यः—V. L. प्रमादेभ्यः (Saṃskāraratnamālā, p. 675).

After (5) Some Mss. have the following additional verse—

भार्यायां रक्ष्यमाणायां प्रजा भवति रक्षिता ।
प्रजायां रक्ष्यमाणायामात्मा भवति रक्षितः ॥

VERSE VII

चरित्रं च—V. L. च चित्तं च (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 323).

स्वं च धर्मं—V. L. (*a*) स्वधर्मं हि (Vivādaratnākara, p. 411); (*b*) स्वधर्मैव (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 98).

प्रयत्नेन—V. L. (*a*) प्रजां चैव, (*b*) प्रजाश्चैव

P. 1120, l. 3—for साध्वं स्वीयमेते read साध्व्यः स्त्रिय एते

—— l. 5—for तद् भवति read तद्भवति

VERSE VIII

यदस्यां—V. L. पुनः
भार्यां सम्प्रविश्य—V. L. भार्यां प्रविश्य स्वां

P. 1120, l. 6—for मत्वा read पत्वा पत्न्या स्वरे म

—— „ —for मत्य read सत्य as in N.

—— l. 7—for धम्मप read धमत्स्य मार्चेव

VERSE IX

सुतं सूते—V. L. सूते सुतं
क्षिपं—V. L. क्षिपेत् (Vivādaratnākara, p. 414).

P. 1121, l. 2—for वार्ति च मात read वार्तिस्वम् । समान

—— l. 3—for स्त्र...नमनु read स्त्रहसुक्त नमनमनु

VERSE XI

चैव नियोजयेत्—V. L. वा विनियोजयेत्

शौचे धर्मेऽन्नपक्त्यां च—V. L. (*a*) शौचधर्मे च पक्त्यांच (Vivādaratnākara, 416); (*b*) शौचे धर्मेऽन्नपक्तौ च (Smṛtitattva II, p. 147).

पारिणाह्यस्य—V. L. (*a*) पारीणाह्यस्य, (*b*) परिणाह्यस्य, (*c*) परीणाह्यस्य, (*d*) पारिणाहस्य, (*e*) पारिणाय्यस्य (Madanapārijāta, p. 192), (*f*) पारिणय्यस्य (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 323), (*g*) पारिणेयस्य, (*h*) पारिणायस्य

वेक्षणे—V. L. (*a*) चेक्षणे (Vivādaratnākara, p. 416); (*b*) रक्षणे (Smṛtitattva, II p. 147).

VERSE XII

P. 1122, l. 5—for कन्दुकेन read कन्दुकिनः तैः

—— l. 6—for यथेहं read यथेह

VERSE XIII

विरहोऽटनम्—V. L. विरहेऽटनम्

नारीसन्दूषणानि—V. L. (*a*) नारीणां दूषणानि, (*b*) स्त्रीणां षै दूषणानि

गेहवास—V. L. (*a*) गेहेवास (Aparārka, p. 108); (*b*) गृहवास, (Vivādaratnākara, p. 430).

P. 1123, l. 1—for बहुधाच्य read बहुभि विधाच्य

VERSE XIV

संस्थितिः—V. L. स्थितिः

सुरूपं वा विरूपं वा—V. L. (*a*) विरूपं रूपवन्तं वा (Vivādaratnākara p. 412), (*b*) रूपवन्तमरूपं वा (*c*) रूपवन्तं सुरूपं वा

P. 1123, l. 4—for कुरूपा read सुरूपा

VERSE XV

चलचित्ताच्च—V. L. (*a*) चलचित्तत्वात् (*b*) चालचित्याच्च, (Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1123, l. 5—for रेतसो read चेतसो

VERSE XVII

अनार्यताम्—V. L. अनार्जवम् (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 412).

द्रोग्धभावं—V. L. द्रोहभावं (Vivādaratnākara, p. 412 and Kullūka).

P. 1124, l. 5—for भोपधी read भोवादी

VERSE XVIII

For the second half there is another reading—निरिन्द्रिया अदायादाः स्त्रियो नित्यमिति स्थितिः, which, Hopkin's remarks, is indicated "by other texts and supported by general statements in the Nirukta".

धर्मे व्यवस्थितिः—V. L. धर्मो व्यवस्थितः (Jolly ; Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1125, l. 3—for अविहितमन्त्रे read अविशेषेण

—— ll. 3—after ततश्च add प्रतिषेधमन्यमाना यत् किञ्चित् कौलवर्णिक कर्म येन केन चित् क्रियते—as in S.

P. 1125, l. 5—for ते ते read ते

—— „ —for यादि read याद

—— l. 2—for घृतमिति read ऽनृतमिति

—— l. 8—for हत्याऽस्थिर read हयोरस्थिर

—— „ —for वन्धद्रव read वधुतत्व

VERSE XIX

विनीता विगमेष्वपि—V. L. (*a*) गदिता विगमेष्वपि (*b*) विनीता विगमेष्वपि (*c*) विगदा विगमेष्वपि (noted by Medhātithi).

विष्कृतीः—V. L. विष्कृतिम् (Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1126, l. 1—for च संम read चासंम

—— l. 2—for एकादश read एकदेश

—— l. 3—for विक्रकः read विक्रकम् as in Mad.

—— l. 6—for विवच read वि वद् कच

—— „ —for दासी read दासां

—— „ —for यदुच्य read यदूच्य

VERSE XX

कुर्वतां—V. L. कुर्वतां

P. 1126, l. 7—for इति कार read इतिकर

—— l. 9—*for* का रुचिषुः *read* मचिषु

—— ll. 9-10—for रेत इति read पितेति

—— l. 10—for कल्पते read कल्प्यते

VERSE XXI

व्यावहारिकं परिकल्पितम्—V. L. यथा व्यावहारिकं वा

व्यभिचारस्य—V. L. व्यवहारस्य (Vivādaratnākara, p. 413).

VERSE XXII

P. 1128, l. 2—for विधेमं read विधेय म

VERSE XXIII

कार्यं च—V. L. (*a*) कारणं (*b*) सारणं

VERSE XXIV

घृताकाम्याश—V. L. घृते काम्याश—noted by Medhātithi.
माहाः स्त्रीः स्त्रीः—V. L. माहास्त्रीस्त्रीः
मपकूट—V. L. मवकूट (Vivādaratnākara, p. 416).

VERSE XXV

प्रजनार्थं—V. L. प्रजनार्थां (Vivādaratnākara, p. 416).

P. 1129, l. 4—for वस्त्रपथा read वस्त्रास्था:

VERSE XXVI

P. 1129, l. 5—for नहि read कोहि

The first sentence reading with नाह should precede the verse (26).

—— l. 6—for पोजनं read पंचनं

—— l. 7—for प्रयोजनं read प्रजनं

—— l. 8—for किमि read कीमि

VERSE XXVII

परिपालनम्—V. L. परिरक्षणम्

प्रत्यर्थं—V. L. (*a*) प्रत्यहं (Kullūka, also noted by Medhātithi, who does not note the reading प्रत्यर्थं as Bühler says), (*b*) प्रीत्यर्थं (Govindarāja), (*c*) प्रत्यर्थे

P. 1130, l. 1—Omit अत्र...श्लोकौ, which is evidently a note made by the copyist.

—— l. 2—for विवर्ज read विवर्जनम्

VERSE XXVIII

शीच—V. L. शीचा (Madanapārijāta, p. 191).

च इ—V. L. (*a*) चहा (*b*) शिवइ (Madanapārijāta, p. 191).

VERSE XXIX

शोकात्—V. L. शोकम्

मनोवाग्देहसंयता—V. L. (*a*) मनोवाक्कायसंयता (*b*) मनोवाग्देहसंवृता

Verses 29 and 30 are only repetitions of Verses 164 and 166 of Adhyaya V. Though Medhātithi says here—पञ्चमे श्लोकाविमौ व्याख्यातौ, it is noteworthy that under Adhyaya V also he has not vouchsafed any व्याख्या of these two verses.

VERSE XXXII

भर्तुः—V. L. कर्तुः

कर्तरि—V. L. भर्तरि (Kullūka).

P. 1132, l. 1—for संस्कृतो read संस्कृता

—— l. 3—for षेभिरवो read षेभिवां

VERSE XXXIII

P. 1132, l. 8—for कारकः read कारः or कारः as in Mad.

—— l. 9—for मानापचहेत्व read माय च हेत्व

—— „ —for अन्यथा read यथा as in Mad.

VERSE XXXVI

वाच्यं सूच्यते—V. L. (*a*) वाच्यमुच्यते (*b*) वाच्यं वाच्यते

तत्तस्मिन् वीर्यं स्वैर्यंशितं गुणैः—V. L. तस्मिन् वीर्यं स्वैर्वेष्टितैर्गुणैः

P. 1134, l. 2—for सत्यादिते read यथादिते

—— „ —for वरवा read करवा as in Mad.

—— l. 3—for गुणै read गुणैः

VERSE XXXVII

P. 1134, l. 5—for पुष्यंति read पुष्यन्ति

—— l. 7—for तच read तथ

—— „ —for पुष्कर्म् read पुष्करम्

P, 1134, l. 7—for योमिगुंखाम्नाप्स्यति read योमिगुखाम् प्राप्नोति

—— l. 8—for विमित्तं...वर्तते read पुष्पतिर्धातुरनुवृत्तौ न वर्तते। इयं चानुवृत्तिः पुष्टेरक्रम्।

—— „ —for पुष्प read पुष्ट्य

—— „ —for न्यार्थं read नर्थं

VERSE XXXVIII

P. 1135, l. 1—for हरखाद्भ्या read हरखेन भ्या

—— „ —for ऽपि परत्र read ऽपित्र

—— l. 2—for वैक का read वैकः का

—— l. —for न्मुसविक read न्मुसावि क

VERSE XXXIX

शाल्वो मुद्गाः—V. L. शाल्वो वापि
प्ररोहन्ति—V. L. प्ररोहन्ते

P. 1135, l. 4—for यथा वा read यथावीजं

VERSE XL

P. 1135, ll. 6-7—Omit अन्यद्दुष्टं......प्ररोहति

VERSE XLII

पुंसा—V. L. पुंसां

P. 1136, l. 10—for पद्म read चिह्न

—— „ —After इत्युक्त्वा add गाथा

VERSE XLIII

चिह्नः—V. L. चिह्नः
वै चिह्नं—V. L. (*a*) वै चिह्नं (*b*) विभिन्नं

VERSE XLIV

P. 1137, l. 5—for पुत्रोऽनेनापि read पुत्रोऽप्यनेनापि as in Mad. and S.

—— l. 6—for च्छेदस्य read च्छेदकस्य as in Mad.

VERSE XLV

प्रजेति ह—V. L. प्रजेह च

VERSE XLVI

विजानीमः—V. L. (a) विजानीत (b) विजानीध्वं

P. 1139, l. 3—for श्येन read श्येन

VERSE XLVII

सकृदाह ददामीति—V. L. सकृदाहं ददामीति (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 388).

ददामीति—V. L. ददामीति

सकृत्सकृत्—V. L. सतां सकृत् (Smṛtitattva II, p. 182).

P. 1139, l. 6—for भागके read भागेषु

—— l. 7—for परिकल्प्य read परिकल्प्य

—— „ —for यथसाव read यथसमावाव as in N.

—— l. 8—for वास्यैव read वा स्यादेव as in N.

—— „ —for वितः read वितैः as in N.

—— „ —for भागके read भागे as in N.

—— l. 10—for भागोप read भागाप

—— l. 11—for दयाता read दयाता as in Mad. and S.

—— „ —Before कन्येरन् add न

—— l. 15—for संबन्धः read संबन्धे

—— „ —for दाने हि read दानस्य as in S.

VERSE XLVIII

महिष्यजाविकासु च—V. L. अजाविमहिषीषु च (Vivādaratnākara, p. 578).

There is no Bhāṣya on this verse in any of the Mss. available.

VERSE XLIX

परक्षेत्र—V. L. परक्षेत्रे (Vivādaratnākara, p. 578).

VERSE L

यदन्यगोषु—V. L. (*a*) यद्यन्यगोषु (Vivādaratnākara, p. 579), (*b*) यस्त्वन्यगोषु

मोघं स्कन्दितमार्षभम्—V. L. मोघं वृषभचेष्टितम्

VERSE LI

कुर्वन्ति—V. L. करोति (Vivādaratnākara, p. 579).

VERSE LII

गरीयसी –V. L. बलीयसी (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

अर्थो—V. L. अर्थः।(Vivādaratnākara, p. 579).

क्षेत्रिणां बीजिनां—V. L. (*a*) क्षेत्रिणं बीजिनं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350); (*b*) क्षेत्रिणा बीजिना (Vīramitrodaya Saṃskāra, p. 656).

प्रत्यक्षं—V. L. प्रत्येकं (Parāsharamādhava Vyvahāra, p. 350).

VERSE LIII

क्रियाभ्युपगमात्त्वेतत्—V. L. (*a*) क्रियाभ्युपगमात्त्वेवं; (*b*) क्रियाभ्युपगमा-त् चैवं (Mitākṣarā 2. 127); (*c*) क्रियाभ्युपगमार्थेन (Vivādaratnākara, p. 557).

VERSE LIV

वेणिवल्वैव तद्वीजं—V. L. (*a*) तज्ज्ञेयं वेणिवल्वैव, (*b*) तज्ज्ञेयं वेणिकल्वैव (Vivādaratnākara, p. 579).
वीची—V. L. यद्वा (Smṛtitattva, II, p. 150).

P. 1142, l. 4—for वाप read माद्य

—— l. 6—सर्वत्रेश्रमाधान्यमित्यर्थः should go to l. 7, after फलमिति

VERSE LV

महिषी—V. L. महिषा (Smṛtitattva II, p. 150).

P. 1143, l. 1—for हारस्य read हारः as in S.

—— l. 3—for हरणार्थं वाशुग read हरणार्थत्वाद्

VERSE LVII

P. 1144, l. 1—for बद्वाप read बद्स्वाप

सम्यक्—V. L. सद्भिः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).
प्रजेप्सिताधि—V. L. (*a*) प्रजेप्सयाधि; (*b*) बीजेप्सिताधि (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

P. 1144, l. 6—for तनोति read सम्तनोति

—— „ —for केवलाया read केवलायाः

—— l. 7—for ज्ञातया read ज्ञाता

—— l. 8—for नियोगे read नियोगो

—— „ —for बोको read बोके

—— „ —for नियोगेन read निष्पेन

—— l. 10—omit वर्हि नियोगेन

—— l. 11—for प्रहयाण्येन read प्रहयेन

—— l. 3—for एकमथ read एकत्वमथ

—— l. 5—for कार्या read कार्ये

VERSE LX

P. 1145, l. 6—for क्रीवाद्विविरोगो...विधिः read क्रीवाद्विरूपे पत्नी जीवत्वन्येव एव विधिः as quoted in Bālambhaṭṭī on 2. 127.

P. 1144, l. 6—for नियुक्तां यो read नियुक्तौ यौ

——l. 9—after मनेन add न

VERSE LXI

अनिर्हृतं—V. L. (*a*) अनिर्हृतं (*b*) अनिहृतं

P. 1146, l—अस्य प्रतिप्रसवः should go before verse LXI

——l. 2—for स्यतो read स्यन्तो

—— „ —for विधि read विधे

——l. 5—for तीय इति read तीयमिति

—— „ —for न विज्ञ read विज्ञं

VERSE LXII

निर्हृते—V. L. (*a*) निहृते (*b*) निर्हृते

P. 1146, l. 9—for स्नुषा read स्नुषा

VERSE LXIV

P 1147, l. 2—for पत्याद्वनि read पत्या नि

—— l. 5—for शिष्टः read विशिष्टः

—— l. 6—for विधिर्न वि read विधिर्वि as in N. and S.

——l. 10—for न तु read न च

——l. 11—for वृत्ति read प्रवृत्ति

—— „ —for सिद्ध्य read सिद्धपद्य

P. 1148, l. 1—for विगच्छत्येव read विगच्छत्येव

—— l. 2—for लक्षं read लक्षणा,

VERSE LXV

P. 1148, l. 5—for उद्वाहनं read उद्वाहः

—— l. 8—for मन्त्रे read मत्र

—— l. 9—for विचाविति read विचिरिति

VERSE LXVI

द्विजैरविद्वद्भिः—V. L. द्विजैर्हि विद्वद्भिः (Vīramitrodaya Samskāra, p. 738.)

वेदे—V. L. वेदो

P. 1149, l. 2—for यन्वयप read यम्यप

—— „ —for नीतन read नीतने। न

—— l. 3—for मन्त्रेषु तु read मन्त्रेषु न

—— l. 5—for विरोषु read विरोषो

VERSE LXVII

P. 1149, l. 7—for उक्तं read इत्युक्तम्

VERSE LXVIII

तं विगर्हन्ति—V. L. गर्हन्ते तं हि (Vīramitrodaya Samskāra, p. 738).

ततः—V. L. तदा

कां स्त्रियम्—V. L. काः स्त्रियः

पत्यार्थं—V. L. पत्यार्थे (Vīramitrodaya Samskāra, p. 738).

P. 1149, l. 9—for अस्य read इव

VERSE LXIX

सत्ये कृते—V. L. सत्यकृते (Smṛtitattva II, p. 129.)

VERSE LXX

सकृत्सकृत्—V. L. पृथक् पृथक् (Noted by Bālambhaṭṭī on 2. 127).
P. 1151, l. 3—for वां read व

VERSE LXXI

पुरुषानृतम्—V. L. पुरुषोऽनृतम्
P. 1151, l. 7—Before तस्य add तत्

VERSE LXXII

कन्यां विगर्हिताम्—V. L. कन्यां पतिव्रताम्

P. 1152, l. 1—for विधि read विधिः as in Mad.

—— „ —for विधीवत् read विधिवत् as in Mad.

—— l. 2—for इष्ट...गृहीतां read इष्टपूर्वां प्रतिगृहीतां or नष्टां पूर्वप्रतिगृहीतां as quoted by Vīramitrodaya Saṃskāra (p. 744).

P. 1152, l. 3—for प्रदु read विप्रदु

—— „ —for भार्वी read भार्वां

—— „ —before वत add अन्ये

VERSE LXXIII

अनाख्यायोपपादयेत्—V. L. अनाख्याय प्रयच्छति
तस्य तद्वितथं कुर्यात्कन्यादातुः—V. L. (*a*) तस्यापि वितथं कुर्यात्कन्यादातुं, (*b*) तस्यापि वितथं कार्यं कन्यादातुः

VERSE LXXIV

नरः—V. L. द्विजः

P. 1153, l. 3—for अपृष्टो read अदृष्टो as in Mad.

—— „ —for प्रवुष्टे read प्रवुष्येत् as in Mad.

Nandana inserts verses 95-96 after 74.

VERSE LXXV

स्वविधा—V. L. न विधा

P. 1153, l. 7—for निहते read संनिहिते

—— „ —for परिग्रह read परगृह

VERSE LXXVI

धर्मकार्यार्थं—V. L. धर्महेतोस्तु

P. 1154, l. 2—for चोक्तं read नोक्त

—— l. 3—for जीवन्ति read जीवन्ती

—— l. 6—for आत्मादथाच read आत्माद् वचनात्

—— l. 7—for कर्मवदन्य read कर्मभिः पिण्डदमन्य

—— l. 8—for पूर्वं: read पूर्वैः

——l. 14—for न्यसंधि read नि । न च संधि

—— „ —for काल इति read कालमिति

——l. 15—for युक्तं read युक्तम्

——l. 16—for युकार्यार्थ read स्वकार्यार्थ

——l. 21—for विधात्व read विहृत्व

——l. 23—for प्रसुते read प्रसूते

VERSE LXXVII

द्वार्य कृत्वा—V. L. दर्पं कृत्वा (Vivādaratnākara, p. 423), which is a misprint.

प्रतीक्षेत—V. L. प्रदीक्षेत (Vivādaratnākara, p. 423).

द्विषाद्वां—V. L. (*a*) द्विषन्तीं (Kullūka); (*b*) द्विषतीं

त्यक्त्वा—V. L. देयां (Kullūka).

P. 1155, l 1—for स निष्का read न निष्का

. —— „ —for समप् read सम्प् as in Mad.

VERSE LXXVIII

अतिक्रामेत्—V. L. अतिक्रमेत्
प्रमत्तं वा—V. L. (*a*) प्रमत्तं वा (*b*) प्रमत्तं च
परिच्छदा—V. L. परिच्छदैः
क्षीम्मातान्—V. L. स्त्रीपुंसा

VERSE LXXIX

न त्यागोऽस्ति द्विषन्त्याश्च—V. L. न तं द्विषन्त्यास्त्यागोऽस्ति (Vivādaratnākara, p. 423).

द्विषन्त्याश्च—V. L. द्विषायायाः

P. 1156, l. 1—for क्लीबर्वं read क्लीबावी

—— „ —before वातरेता add एको

—— „ —for यादशं यो read तादशं वा

—— „ —for तस्य read तस्या

VERSE LXXX

मद्यपासत्यवृत्ता—V. L. (*a*) मद्यपाऽसाधुवृत्ता (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 508) (*b*) मद्यपासत्यवृत्ता

वाधिवेत्तव्या—V. L. (*a*) साधिवेत्तव्या (*b*) वाधिवेत्तव्या (Samskāraratnamālā, p. 592) (*c*) व्याधिवेत्तव्या (Madanapārijāta, p. 188).

P. 1156, l. 4—for प्रतिषेधमापद्यमाना read प्रतिषिद्धमद्यपाना

—— l. 4—for विषमस्य त्वस्य read विषमस्त्वस्य

—— l. 6—for स्ततः पान read स्तत्पान

—— „ —for अतिप्रवृत्तौ read अप्रवृत्तौ

—— l. 7—for इष्मि read इषि

—— l. 9—for हिंसा read हिंसा

—— „ —for ताडच read ताडन

VERSE LXXXI

ष्टमे—V. L. नवमे (Vidhānapārijāta II, p. 363).

ष्टमेऽधिवेद्याब्दे—V.L. (*a*) ष्टमेऽधिवेद्या स्यात् (Vīramitrodaya Samskāra, p. 873; (*b*) ष्टमेऽधिवेत्तव्या (Aparārka, p. 100).

P. 1157, l. 3—for अमनियमः read अयं नियमः as in Mad.

VERSE LXXXII

च कर्हिचित्—V. L. (*a*) कथंचन (Aparārka, p. 160); (*b*) तु कर्हिचित् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 508).

VERSE LXXXIII

रुषिता—V. L. (*a*) द्वेषिता (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509); (*b*) रोषिता (Vidhānaparījāta II, p. 59).

त्याज्या वा—V. L. न त्याज्या

P. 1158, l. 1—for नतु read ननु

—— l. 2—omit मिताक्षरा

—— „ —for मातृबन्धुसंनि read संनिमातृबन्धम् ।

VERSE LXXXIV

प्रतिषिद्धा पिबेद्या तु—V. L. (*a*) प्रतिषिद्धापि चेद्या तु (*b*) प्रतिषिद्धापिबेद्या तु

प्रेक्षासमाजं—V. L. (*a*) प्रेक्षासमाजौ, (*b*) प्रेक्षासमाजे (Vivādaratnākara, p. 437).

P. 1158, l. 7—for दण्ड्यः कृष्णल्ये read दण्ड्ये कृष्णलषट्कम्,

VERSE LXXXV

क्रमेण स्यात्—V. L. क्रमेणैव (Smṛtitattva, p. 298).

स्वाश्चापरा—V. L. (*a*) स्वचापरा (Parāsharamādhava Achāra, p. 509); (*b*) स्वाः स्वापरा (Vivādaratnākara, p. 419) (*c*) स्वाश्च परा (Smṛtitattva, II p. 191).

वेश्म तु—V. L. वेश्मनि (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509).

P. 1159, l. 1—before समानजातीयास्व add समानजातीया च

VERSE LXXXVI

नैत्यकम्—V. L. (*a*) नैस्यिकम्; (*b*) नैष्ठिकम् (Vivādaratnākarā, p. 419).

मात्स्यजातिः—V. L. माम्यजातिः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509 and Vivādaratnākara, p. 419).

स्वात्स्वैव—V. L. स्वा चैव

P. 1159, l. 4—for आरवं read आगरवं as in S.

VERSE LXXXVII

सजात्या—V. L. स्वजात्या (Vivādaratnākara, p. 419).

चाण्डालः—V. L. चण्डालः

VERSE LXXXVIII

भिक्षु—V. L. तुरू (Samskāramayūkha, p. 103).

यथाविधि—V. L. विचक्षणः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 481).

P. 1160, l. 2—for प्राप्नोति रूप read प्राप्नोभिरूपः

—— „ —for स्वभावः read सुस्वभावः

—— l. 3—for कामवशा read कामावेशा

—— „ —for प्राहं read प्राहां

—— l. 4—for विज्ञाम read विज्ञम्—श्र

—— ll. 4-5—for विज्ञधर्मयुक्ते तामपि read विज्ञम् धर्मप्रयुक्तातामपि

—— l. 6 —for गाथा read न था

After (88) some MSS. have the following additional verse—

प्रयच्छेन्नग्निकां कन्यामृतुकालभयान्वितः ।
ऋतुमत्यां हि तिष्ठन्त्यामेनो दातारमृच्छति ॥

VERSE LXXXIX

न चैवैनां—V. L. नत्वेवैनां (Samskaramayūkha, p. 102).

प्रयच्छेत्तु—V. L. प्रयच्छेत

P. 1161, l. 1—for न वार्न read वार्न

VERSE XC

कुमार्यृतु—V. L. नारी ऋतु (Samskāraratnamālā, p. 501).

उदीक्षेत—V. L. उपासीत (Nandana and Vīramitrodaya Samskāra, p. 772).

VERSE XCI

यदि स्वयम्—V. L. यदात्स्वयम् (Vīramitrodaya Samskara, p. 772).

VERSE XCII

मातृकं भ्रातृदत्तं वा—V. L. मातृदत्तं भ्रातृदत्तं (Madanapārijāta, p. 148).

स्तेना—V. L. (*a*) स्तेयं (Aparārka, p. 94) (*b*) स्तेनः (noted by Medhātithi).

पित्र्यं कन्या—V. L. पित्र्यंदत्तं (Vīramitrodaya Samskāra, p. 772).

P. 1162, l. 3—for नाळङ्का read चळङ्का

VERSE XCIII

स हि—V. L. स च

P. 1162, l. 4—for निरोधेनं read निषेधोऽस्यम्। तत्र हेतुः as in S.

P. 1162, l. 5—for वेदविदुः read वादवतः

VERSE XCIV

P. 1163, l. 3—for वर्णा read वर्णां

VERSE XCV

विन्दते नेच्छयात्मनः—V. L. **विन्देतानिच्छयात्मनः** (which is not Medhātithi's reading, as has been wrongly asserted by Bühler and Hopkins).

P. 1163, l. 7—for **यान्तु** read **यन्तु**

—— l. 11—for **कल्पेत** read **कल्प्येत**

—— l. 12—for **देवता** read **देवताया**

—— „ —after **लभ्यते** add **तथा**

—— l. 13—omit **ह्रियाश्चां**

—— l. 14—for **पतिर्विन्देत** read **अधिविन्देत**

VERSE CXVII

म्रियेत—V. L. **म्रियते** (Madanapārijāta, p. 153).

कन्यायां दत्तशुल्कायां—V. L. **कन्याया दत्तशुल्काया** (Vīramitrodaya Saṃskāra, p. 739).

दत्तशुल्कायां—V. L. **शुल्कदत्तायां**

P. 1164, l. 4—for **प्रजार्थेषु वा** read **प्राप्ता सर्वेषु वा**

VERSE XCVIII

P. 1165, l. 3—for **प्रायश्चित्ते** read **प्रायश्चित्तविधानेन न**

VERSE XCIX

पुनरन्यस्य—V. L. **नरस्यान्यस्य** (Saṃskāraratnamālā, p. 503).

यदन्यस्य प्रतिज्ञाय—V. L. **यदन्यस्याभ्यनुज्ञाय**

P. 1165, l. 5—for **तदुक्तं** read **यदुक्तं**

—— l. 6—for **स्यानुज्ञया** read **स्य प्रतिज्ञाय**

—— „ —omit **वरं**

—— „ —for **कन्या** read **कन्यां**

VERSE CI

व्यभीचारो—V. L. व्यभिचारो (Aparārka, p. 101 and Vivādaratnākara, p. 421).

P. 1166, l. 1—for वचनविधा read वचनक्रिया as in Mad.

VERSE CII

नाभिचरेतां तौ—V. L. (a) नातिचरेतां तौ, (b) नाभिचरेयातां

वियुक्ता—V. L. (a) नियुक्ता, (b) विमुक्ता (Vivādaratnākara, 421).

P. 1166, l. 7—for संहारः श्लो० read संहारश्लो०

VERSE CIII

दायधर्मं—V. L. दायभागं

VERSE CIV

समम्—V. L. सह (Halāyudha and Pārijāta mentioned in Vivādaratnākara, p. 455; also Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 326).

P. 1167, l. 1—तथा...संक्रामति is out of place where it stands.

VERSE CVI

सर्वमर्हति—V. L. ऋणमर्हति (Shrāddhakriyākaumudī, p. 450).

VERSE CVII

स एव—V. L. स एष

P. 1168, l. 1—for यथाश्रुति...भ्रातृभ्यः read यथाश्रुततात्पर्यंभ्रातृभ्यः

VERSE CVIII

पितेव—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 90).
भ्रातृन्—V. L. भ्राता (do.)
ज्येष्ठे भ्रा—V. L. ज्येष्ठभ्रा (Vivādaratnākara, p. 457).
पुत्रवत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 90).

P. 1168, l. 3—for गर्हणीयाः read अर्हणीयाः । तैरप्ययं पितेति माननीयम् as in S.

VERSE CIX

P. 1169, l. 1—for स एवगुणज्ये read स एवं गुणो ज्ये

VERSE CX

अज्येष्ठवृत्तिर्यस्तु स्यात्—V. L. (*a*) अज्येष्ठ एव यस्तु स्यात्, (*b*) अज्येष्ठ-वृत्तिर्यस्तत्र (Vivādaratnākara, p. 457).

P. 1169, l. 3—for पुत्रे च read पुत्रे इव

—— „ —omit कनीयांसोऽपि तथैव वर्तन्तेति

—— l. 5—for गुरु read पितृ

VERSE CXI

धर्मकाम्यया—V. L. धर्मकाङ्क्षया (Aparārka, p. 719).
धर्म्यो...क्रिया—V. L. धर्म्याः...क्रियाः (do).

P. 1170, l. 1—for निरपेक्ष्यस्य read निरपेक्ष्य एव as in Mad., or निरपेक्षवत् as in S.

P. 1170, l. 6—for मांसं तस्य read मांसमेवं एव

—— l. 7—for आद्याइव read आदौ । आइव

—— l. 8—before प्रतिपद्यन्ते add न

—— l. 9—for यजते read यजेते

—— l. 10—for कुर्वंति read कुर्वीत as in Mad.

VERSE CXII

ज्येष्ठस्य विंश उद्धारः सर्वद्रव्याच्च यद्वरम्—V. L. ज्येष्ठः समुद्धरेदंशं सर्वद्रव्याच्च यद्वरम्

तुरीयं तु—V. L. तृतीयं तु

P. 1170, l. 12—for छेयो read छेयां

—— l. 14—for कश्चितु read कृतञ्जु

—— l. 17—for प्राह read प्राहः

—— „ —for नहि read नहीदं

—— l. 18—for हेतु read हेतुः

—— „ —for देशः सर्वं read देशपूर्वं as in Mad.

—— „ —for निशाम् जनपदश्च read आतिशानपदांश्च

P. 1171, ll. 3—4—for मध्यद्रव्याद्वा read सर्वद्रव्यात्

VERSE CXIII

यथोदितम्—V. L. मिथो यदि

P. 1171, l. 8—for मध्यंमध्य read मध्य

—— l. 9—for श्लोकैर्व read श्लोके च

VERSE CXIV

वरम्—V. L. वरान् (noted by Medhātithi.)

धनजातानां—V. L. धनजातीनां

उत्तमम्—V. L. अग्रम्

P. 1172, l. 2—for वशाव...वृषभाक्ष्यः read यथंचादयनादि वरमेकमाददीत यदि वृषभानोऽन्या वा सन्ति तत्रैकं श्रेष्ठमाददीत वृषभवचने वर्गे वृषभाक्ष्यः as in S.

VERSE CXV

देयं तु—V. L. देयं स्याद् (Vivādaratnākara, p. 476).

स्वकर्मसु—V. L. स्वकर्मतः

P. 1172, ll. 5-6—for विशेषंतो read विशेषतो as in Mad., or विशेषयंतो

P. 1172, l. 7—for पानविधिं read पायनविधं

VERSE CXVI

स्वेषां—V. L. तेषां

VERSE CXVII

ततोऽनुजः—V. L. ततोऽवरः (Vyavahāramayūkha, p. 43).

VERSE CXVIII

भवयुः—V. L. स्वं वृयुः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 345).
स्वाम्यः स्वाम्यः—V. L. (a) स्वेभ्योंऽशेभ्यः (Aparārka, p. 731 and Mitākṣara, 2 ; 124) ; (b) स्वेभ्यः स्वेभ्यः (Vivādaratnākara, p. 496).

P. 1174, l. 2—for प्रजाभ्य इत्य read स्वजात्य

—— l. 5—for उद्धार read उद्धाह as in Mad.

—— l. 6—for द्वार read द्वाह as in Mad.

—— l. 7—for च इदं read स इदं

—— l. 1—for अलङ्कारस्थं read अलङ्कारस्तु

—— „ —for भिन्नमिति read भिन्न इति

—— l. 14—for अयं दायः read अदायः

—— l. 15—for शब्दा read शब्द

—— l. 16—After पितृदायेभ्यः add—यत् पित्राऽवश्यदातव्यं तत्का (कन्यांशं ?) यदूधस्य शेषं विभजेरन्नित्यर्थः। यथावाकरणादिमभ्याहृयते (?) तद्गुल्कव्यादानम् । अवश्यकर्तव्यत्वात् । यथा कन्याभ्यः as in S.

—— l. 18—वा यावत्तु read वायो मतु

—— l. 19—for योध्य read भोध्य

—— „ —for योध्यते न पुन read यथोच्यते तत्पुन

VERSE CXIX

चैकशफं—V. L. (*a*) सैकशफं (Mitākṣarā 2. 119, Madanapārijāta, p. 686); (b) त्वेकशफं (Aparārka, p. 723).

तु विषमं—V. L. (*a*) सैकशफं (do.; Madanapārijāta, p. 686); (*b*) च विषमं (Vivādaratnākara, p. 498).

VERSE CXX

P. 1175, l. 4—for चैवाधि read चैकाधि

VERSE CXXI

यवीयान्—V. L. कनीयान् (Mitākṣarā, 2. 136).

P. 1176, l. 3—for क्षेत्रं क्षेत्रजस्य read क्षेत्रजः

—— „ —for तद्गाभिस्य read तदभ्याहृत्य

—— l. 6—for वाहृत्य read वाभ्याहृत्य

P. 1176, l. 8—for न विविकल्पा read न विकल्पा

VERSE CXXIII

संहरेत स पूर्वजः—V. L. (*a*) संहरेत् सर्वपूर्वजः; (*b*) संहरेत् स तु पूर्वजः (Vivādaratnākara, p. 473); (*c*) स लभेत् स तु पूर्वजः

ऽपरेऽज्येष्ठ—V. L. परेज्येष्ठ

VERSE CXXIV

अज्येष्ठायां—ज्येष्ठायां (hinted by Medhātithi).

वृषभषोडशाः—V. L. (*a*) वृषभषोडशम्; (*b*) वृषभषोडश

P. 1178, l. 2—After गरीयसी add स गरीयसीद् यस्य कनीयसी स

VERSE CXXV

ज्येष्ठेन—V. L. (*a*) ज्यैष्ठ्येन (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 37); (*b*) ज्यैष्ठस्य (Vivādaratnākara, p. 477).

VERSE CXXVI

यमयोरप्येव गर्भेषु—V. L. यमयोरेकगर्भेऽपि (Nandana).

सुब्रह्मण्यास्वपि—V. L. (a) सुब्रह्मण्या इति (b); स्वब्रह्मण्यास्वपि, (c) सुब्रह्मण्यायामपि (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 37).

जन्मतो ज्येष्ठता स्मृता—V. L. जन्मना ज्यैष्ठ्यमुच्यते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 37).

P. 1179, l. 3—for जन्मत read जन्मत्

VERSE CXXVII

P. 1179, l. 5—for कार्यंलव read कार्यस्योपलब

—— l. 6—for संवादाच read संवाद च

—— „ —for मात्रा read मात्रात्पुत्रिकेत्येकेषाम्

P. 1180, l. 1—for द्विधेगेन read इतिमन्त्रद्वियोगेन

—— „ —for संवादभावेन read संबन्धाभावेन as in Mad.

—— „ —for स्मृतमुच्यते सुतव read स्मृत इत्युच्यते पुनर्वं

After 127 some MSS. have the following additional verse—

अभ्रातृकां प्रदास्यामि तुभ्यं कन्यामलङ्कृताम् ।
अस्यां यो जायते पुत्रः स मे पुत्रो भवेदिति ॥

which is found in Vashiṣṭha.

VERSE CXXVIII

स्व पुत्रिकाः—V. L. (a) स पुत्रिकाम्; (b) स्यपुत्रिकाः (c) स्वपुत्रिकाः

VERSE CXXIX

P. 1180, l. 4—for तवत्र read पुत्तवत्र

—— „ —for द्यमे read द्वमे

VERSE CXXX

धनं हरेत्—V. L. हरेद्धनम् (Vivādaratnākara, p. 591).

P. 1180, l. 6—मेवधनं...युज्यते should be omitted.

VERSE CXXXI

यौतकं—V. L. यौतुकं
धनम्—V. L. वसु

P. 1181, l. 3—for सौदायक read सौदायिक

—— l. 4—for तत्सम्बन्ध read न संबन्ध

—— „ —for न भक्त read इतरेतु भक्त

——ll. 5-6—for कुमारीभाग एव...यौतकं, read कुमारीग्रहणात् या नास्ति कुमारी तस्या नास्ति। एवकारस्य च प्रसिद्धानुवादकत्वात् प्रकरणान्नाधिकरणम्। अतश्च पुत्रिकाविषयं यौतकम्

P. 1181, l. 7—for विधाना read विधंना

VERSE CXXXII

For the second line the Vivādaratnākara (p. 560) reads —दौहित्र एव तु हरेदपुत्रस्याखिलं धनम् adding that it is Anuvāda of the first half.

अपुत्रस्य पितुर्हरेत्—V. L. अपुत्रस्य हरेद्यदि (noted and rejected by Medhātithi).

दद्याद् द्वौ पिण्डौ—V. L. दद्यात्तत्पिण्डं

P. 1182, l. 3—for दातुः read यदा तु

—— „ —After तदा add न

—— „ —for दानेन read दाने

—— l. 5—for न तु read यदि

—— „ —for भार्यापुत्र read भार्यायामपुत्रः

—— l. 6—for पिता read माता as in S.

P. 1182, l. 6—for जातः पु read जातपु as in S.

—— l. 8—for मीवाजी read मैवाजी

—— ,, —for लब्धः read लब्धो

—— l. 9—for चिप read चिप

—— l. 10—for पुत्र पुत्रि read पुत्रः पुत्रि

—— ,, —in place of भजसा अयं प्रयुक्तेति substitute ll. 10—14 from p. 1184 येन कार्य......पराभ्यां द्वाभ्यां,—which latter should be replaced by ll. 10—27 of p. 1182 and ll. 1—9 of p. 1183—according to S.

P. 1182, l. 11—for पुमांस read पुंसा स

—— —for अर्थ read अथ

—— l. 13—for ताः कन्यास्वपितृणां हि याहिता read याकन्यासु कपितृणां सुहधर्मक्रिया हिता

—— l. 16—for तयोक्ते read यथोक्तं

—— l. 17—Before कामयते add न

—— l. 19—for मपत्यो read मन्यते

—— l. 22—After प्रतिषेधस्तद् add तिस्रो विवाहस्य संस्कारतैव नास्ति शूद्राचाचानस्यैवाहवनीयाग्यर्हता । अग्न्यादि as in S.

—— l. 23—After स्त्रीनोपि add न

—— ,, —for यथा च स्व read यथा च सह

—— l. 26—for ओद्धार read ओद्धाह

—— l. 27—for भवत्व read भवत्यवम्

P. 1183, l. 1—for पितृसुता read पितृस्वसा

—— ,, 1—After लब्ध add भयकदचयाम्

P. 1183, l. 1—for मलया read मलाया

—— l. 7—for कथित read काथित

—— „ —for ते चेदपत्यमात्रे कानीनं स्मरन्ति read तेन चापत्यमात्रो कानीनो भवति, as in S.

VERSE CXXXIII

न विशेषोऽस्ति—V. L. विशेषो नास्ति (Smṛtitattva II. p. 191).

VERSE CXXXIV

स्त्रियाः—V. L. स्त्रियः (Bālambhaṭṭī, 2132).

VERSE CXXXV

अपुत्रायां—V. L. अप्रजायां (Aparārka, p. 754).

हरेतैव—V. L. (*a*) हरेदेव (Aparārka, p. 754), (*b*) हरेत्त्वैव (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 374).

P. 1184, l. 7—for नहु read नतु

—— l. 8—for तानि नामानि read तानीमानि

—— l. 9—for महर्थं read गमनं

—— l. 10—for संस read संस

—— ll. 10—14 should be transposed to p. 1182, l. 11 as in S.

—— l. 11—for नहु read सहु

—— l. 12—After पक्षान्तरेऽपि add पक्षान्तरेषु दद्यात् । न च सर्वस्वमहत्पक्षे दद्यादिति नोक्तं पक्षान्तरेऽपि, as in N.

—— l. 13—for अपिता read माता

VERSE CXXXVI

सदृशात्—V. L. सदृशं

P. 1185, l. 3—for दाना read पिण्डदाना

—— „ —for करणं read प्रकरणं

—— l. 6—Before प्राप्नोति add पिण्डदानं as in Mad.

—— l. 7—After तदपि add न

—— „ —for लक्षणयोः read लक्षणायाः

—— l. 8—for कारण read प्रकरण

VERSE CXXXVII

अथ पुत्रस्य पौत्रेण—V. L. पौत्रस्येह तु पुत्रेण

VERSE CXXXVIII

त्रायते पितरं—V. L. पितरं त्रायते (Vivādaratnākara, p. 583).
For the second half the Smṛtitattva II (p. 389) reads—
पुत्रसन्दर्शनेनापि तदुत्पत्तौ पतेत सः ।

P. 1186, l. 5—for त्रात read त्रायत

VERSE CXXXIX

पौत्रवत्—V. L. (a) पूर्वजान् (Govindarāja); (b) पुत्रवत् (Nandana).

VERSE CXL

पितुस्तस्याः—V. L. पितुस्तस्य (noted by Medhātithi).
तत्पितुः पितुः—V. L. तु पितुः पितुः (Vivādaratnākara, p. 563).
पिण्डम्—V. L. पिण्डान् (Madanapārijāta, p. 609).

P. 1187, l. 2—for पचेत्य read एव पितुरित्य

—— l. 3—for विकल्प्य read विकल्प

—— „ —for न पितुः read तत्पितुः

VERSE CXLI

हरेतैव—V. L. हरेच्चैव (Vivādaratnākara p. 567; Vīramitrodaya, Saṃskāra, p. 208).

सम्प्राप्तोऽप्यन्यगोत्रतः—V. L. सम्प्राप्तोऽस्य न पुत्रकः (Nandana).

P. 1187, l. 6—for भाक्तं read भाक्त्वं

—— l. 8—for विरापंशा read विरोधापंशा

—— l. 10—for वक्ष्यति read ऽवक्ष्यत as in N.

VERSE CXLII

हरेत्—V. L. भजेत् (Mitākṣarā, 2.132).

स्वधा—V. L. स्वधाम् (Saṃskāraratnamālā, p. 455).

क्वचित्—V. L. सुतः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 351).

P. 1188, l. 2—for जुगां read जुगो

—— l. 3—for दानादौ read दानाद्यौ

—— „ —for तद्वदेते read तदेतत्

—— l. 4—for स्मिनन्त्य read स्मै स्व

—— l. 5—for हरये read हारये

VERSE CXLIII

अनियुक्ता—V. L. अनियुक्तः

P. 1189, l. 2—for वर्ज्ञं read वेज्ञं as in Mad.
—— l. 3—for यद्यपि read यतः

—— „ —for नैव वा read तेनैव वा For this sentence S reads नैवासौ चेत्तिरिक्थहरः

P. 1189, l. 9—for नाश्च read न श्च

—— „ —for चतुर्वर्षेणापि read च वर्षेणापि as in Mad.

—— „ —for सूता read सुता

P. 1189, l. 13—for दात्वे read दात्वो

—— „ —for भियोग read वियोगः

—— l. 15—for कामतायेन read कामक्षोभेन as in Mad.

VERSE CXLIV

पैतृकं रिक्थं—V. L. पैतृके रिक्थे (Vivādaratnākara p. 587).

हि सः—V. L. हि यः (Vivādaratnākara, p. 587).

मपि पुमाख्यार्थं—V. L. मपुत्रायां पुत्रो (Dattakamīmānsā, p. 29).

VERSE CXLV

क्षेत्रिकस्य तु—V. L. (*a*) क्षेत्रिकस्य हि, (*b*) क्षेत्रिकस्यैव

P. 1190, l. 4 for हरयेत read हरयेन

—— l. 5 for अपत्यार्थं read अपत्यम् । अर्थं

VERSE CXLVI

तस्यैव तद्धनम्—V. L. तस्य तमेव च (Noted by Bālambhaṭṭī 2. 136.)

क्षिप्रमेव च—V. L. क्षिप्रमेव वा (Aparārka, p. 742).

P. 1190, l. 7—omit the न before दद्यात्

—— „ —for दर्शेन read दर्शनेन

—— l. 8—for धर्मे read धने

—— „ —for बक्ष्य read रक्ष्य

—— „ —for तस्य वचनं दद्यादिति, read तस्य तद्धनम् । तस्य विभक्तधनस्य धनं दद्यादिति as in S.

VERSE CXLVII

मिथ्योत्पन्नं—V. L. वृथोत्पन्नं

P. 1191, l. 1—for युक्तेन read युक्तेति

—— „ —for विरोधे read विरोधो

—— l. 2—for द्वारस्तत्र तु read द्वारकत्र तत्र

—— „ —for पूर्वानुमतमिच्छन्ति read पूर्वं तु न तमिच्छन्ति as in S.

—— „ —for आरज read कामज

—— l. 3—for भाव्युच्यते read भावी मत उच्यते

—— l. 4—Before पाठे read अनियुक्तेति

VERSE CXLVIII

चैकजातानां—V. L. (*a*) त्वेकजातानां (*b*), चैकजातीनां, (*c*) त्वेव जातानां

P. 1191, l. 7—After मन्यन्ते add— नानाजातीयासु बह्वीषु जातानां वक्ष्यमाणानां चतुरोंऽशान् हरेदित्यादि भागव्यवस्था । एकस्यां तु विजातीयायां कदापि न प्रयुज्यते । तस्येहासम्भवादग्रहणम् as in S.

VERSE CXLIX

यदि—V. L. यदा (Vivādaratnākara p. 527).

विभागेऽयं विधिः स्मृतः—V. L. विभागोऽयं प्रकीर्तितः (Vivādaratnākara p. 527).

VERSE CL

प्रधानतः—V. L. विधानतः

P. 1192, l. 2—for एकस्मा...प्रदद्यं read कीनाशो वाहः ।

—— l. 3—for क्षुर read सीर

—— l. 4—for यावन्तोऽशास्तत read यावन्तोंऽशास्तत

VERSE CLI

वैश्यजः सार्धम्—V. L. वैश्याजोऽप्यर्धम् (Vivādaratnākara, p. 528).

P. 1193, l. 1—for अवयादि read अवये हि

—— —for संख्येष्वक read संख्ये तु क

VERSE CLII

सर्वं वा—V. L. सर्वथा
रिक्थजातं—V. L. धनजातं
तद्दशाधा—V. L. तु दशाधा
परिकल्प्य च—V. L. (*a*) परिकल्पयेत्, (*b*) परिकल्पितम्, (*c*) प्रविभज्य तु; (Parāsharamādhava, p. 343), (*d*) प्रविभज्यते (Vivādaratnākara p. 528).

P. 1193, l. 2—for ऋक्थ read रिक्थ,

VERSE CLIII

हरेद्द्व्यंशमंशं—V. L. द्व्यंशमेकमंशं (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 144).

चतुरोंऽशान्—V. L. चतुरंशान् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 343).

P. 1193, l. 3—for विशिष्टायागमायाह्मो भा read विशिष्टयोरागम-योरन्यो भा as in S.

—— l. 4—for क्षत्रिया read क्षत्रियायाः

—— l. 7—for सर्वं स्वरिक्थो read सर्वांश स्वत्वो

—— l. 8—for शूद्रो लभ्य read शूद्रो लभते

—— l. 9—for मूलं मते read मूलमन्ते

P. 1194, l. 2—for लभतेऽन्यथा निवृत्तम् read न लभन्तेऽन्यथा निवृत्तम्

VERSE CLIV

यद्यपि स्यात्तु सत्पुत्रो—V. L. यद्यपि स्यात्सत्पुत्रो वा (Vivādaratnākara, p. 535).

ह्यसत्पुत्रोपि वा भवेत्—V. L. (a) यद्यपुत्रोपि वा भवेत् (Parāshara-mādhava Vyavahāra p, 344 and Aparārka, p. 735), (b) यद्यत्पुत्रो-पि वा भवेत्, (c) यद्यपुत्रोऽस्य वा भवेत् (Vivādaratnākara, p. 535).

P. 1194, l. 3—for सपुत्रो read सत्पुत्रो

—— l. 5—for इयन्तु प्रकृत्य read इयमसत्पुत्रस्या ऽप्य

—— „ —for बहुवचनं read यद्वा बहुवचनं

—— l. 6—for समानभावजा read समानासमानजा

VERSE CLV

रिक्थभाक्—V. L. दायभाक्

P. 1195, l. 1—for दद्यात्तदास्य read दद्यात्

—— l. 4—After स्तीति add यद्यन्यः as in S.

—— l. 5—for का read काचित्

—— l. 6—for शुश्रूषा चे read शुश्रूषुरचे

—— l. 7—Before एक add कथञ्चित्

—— l. 8—for भजाद् read भजाद्

VERSE CLVI

वा—V. L. चे (Smṛtitattva II. p. 193).

P. 1195, l. 13—for चत्रिया read चत्रियस्य

P. 1196, l. 1—for तथाप्युक्तं read तथाप्योक्तं

—— l. 2—for उभते के read उभेतैके

—— l. 3—for सवर्णेष्वपि read सवर्णेष्वसवर्णास्वपि

—— „ —for पाता read जाता

—— „ —for जायेत read ज्यायेत

VERSE CLVII

भार्या विक्रीयते—V. L. भार्योपविद्यते (Vivādaratnākara p. 532, Smṛtitattva II. p. 193).

P. 1196, l. 4—for बोमा read बोम

VERSE CLIX

बान्धवाश—V. L. बान्धवास्तु (Vivādaratnākaru, p. 549).

VERSE CLXI

यादृशं फलं—V. L. यादृशं गुणं
तादृशं फलं—V. L. (*a*) तादृशं गुणं, (*b*) तादृशं कुलं

P. 1196, l. 2—for शास्तु नाशङ्का read शास्तुल्यस्याशङ्का

—— l. 3—for भागभितु rerd भागभितु

P. 1197, l. 4—for तम read तमः

—— l. 5—for मृषाया read मृषाणया

VERSE CLXII

यस्य यद्—V. L. यद् यस्य (Vivādaratnākara, p. 543 and Aparārka, p. 739).

P. 1198, l. 1—for यसत्पज read यस्तत्पजः

—— l. 2—for को हेतुः read न हेतुकः

VERSE CLXIII

तु प्रजीवनम्—V. L. तत्प्रजीवनम् (Parāsharamādhava Vyavahāra p. 348).

P. 1199,—for वृत्ते read वृत्तः

VERSE CLXV

पितृरिक्थस्य—V. L. पित्र्यरिक्थस्य

P. 1200, l. 1—After एव add न

—— l. 5—for नाफला read न फला

—— „ —for न्तरपे read न्तरापे

VERSE CLXVI

For the first line, the Vivādaratnākara (p. 553) reads संस्कृतायां तु भार्यायां स्वयमुत्पादयेत्तु यम्

स्वक्षेत्रे—V. L. स्वे क्षेत्रे (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 38).

स्वयमुत्पादयेद्धि यम्—V. L. (*a*) स्वयमुत्पादयेद् हि यम् (*b*) स्वयमुत्पादितश्च यः (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 38).

प्राथमकल्पिकम्—V. L. (*a*) प्रथमकल्पिकम् (Rāghavānanda), (*b*) प्रथमकल्पितम् (Vivādaratnākara, p. 553).

P. 1200, l. 7—for तार्या read ताया

—— l. 8—Before तेषा add न हि

—— „ —for चतुरः read मन्यामाः

—— „ —for रसान्ते read रसा न ते

—— l. 11—for किञ्च read किं

—— l. 12—for च जनके read चाजनके

—— „ —for कुर्वन्त्यो नेति read कुर्वन्त्येनेति

—— l. 13—for येषु read यषु

—— „ —for जाद्रिश read जाद्रेश

—— l. 16—for नाकृमि read नाद् कृमि

P. 1201, l. 1—for यतो read यद्

—— „ —for लप read स्तुप

—— ll. 1-2—for योहि प्रायश्चित्त read याचिमायाच

—— l. 2—for पुत्रकर्मांगमोऽस्य read पुत्रः कर्माङ्गमस्य

—— l. 3—for क्षेत्रजे read क्षेत्रजादीनाम्पुत्रत्वे as in S or क्षेत्रजादीनाम्पुत्रपक्षे as in Mad.

—— l. 4—for व्याधिति read व्याहृति

—— „ —for यदा read यथा

—— „ —Before पुत्र add न

—— l. 5—for यथ स्वयं read यथा च स

—— l. 6—Omit यथ चक्रिया

—— „ —for पुत्रिका read पुत्रिकापुत्रस्य

—— l. 7—for तद्प्रदर्शमतत्तस्या read तदप्रदर्शनम् । तस्या

VERSE CLXVII

स पुत्रः क्षेत्रजः स्मृतः—V. L. स ज्ञेयः क्षेत्रजः सुतः (Vivādaratnākara, p. 555).

व्याधितस्य—V. L. पतितस्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 38).

VFRSE CLXVIII

सदृशं—V. L. सदृशः

दत्त्रिमः—V. L. दत्तकः

पिता च—V. L. पिता वा (*noted* by Medhātithi, not *approved* by him, as Buhler says).

प्रीतिसंयुक्तं—V. L. प्रीतिसंयुक्तौ (Aparārka, p. 736).

P. 1202, l. 1—Omit वा after वक्तुं

—— „ —for ष्ठांगा read ष्ठायां वा

—— l. 2—for सत्वा read स्वत्वा

—— l. 4—for शातितः read जातितः

VERSE CLXIX

गुणदोषविचक्षणम्—V. L. गुणदोषविचक्षणः
तु प्रकुर्यात्स्वयं—V. L. यं प्रकुर्वीत (Nṛtyasārasamuchchaya, p. 74).
विशेषरस्य—V. L. विशेषस्तु

P. 1202, l. 5—for स तु read ये तु

—— l. 6—for नतु read न तु

—— „ —for शुक read शूक

—— l. 7—for तथा read तदा

—— „ —Before जातो add येनाहं

VERSE CLXX

यस्य—V. L. यस्तु
न च ज्ञापयेत—V. L. न विज्ञापयेत
कस्य सः—V. L. कस्य चित्
स गृहे—V. L. स्वगृहे
P. 1202, l. 9—for क्रान्त्वा read क्रान्ता

VERSE CLXXI

P. 1203, l. 4—for अन्यत्वमन्यत्व read अन्यत्व । तथान्यत्व

VERSE CLXXII

P. 1203, l. 6—After प्राक् add व्याख्यातः

—— l. 7—for सजति read सजत्यति

VERSES CLXXIII—CLXXVIII

The Bhāṣya on these verses is not available.

VERSE CLXXIV

सदृशोऽपि,वा—V. L. सदृशोऽथ वा (noted by Bālambhaṭṭī, on 2.131, Madanapārijāta p. 653).

अपत्यार्थं —V. L. अपत्यार्थे (Aparārka, p. 738).

स क्रीतकः—V. L. (*a*) स तु क्रीतः (Vivādaratnākara, p. 570), (*b*) स क्रीतस्तु (Madanapārijāta, p. 653).

VERSE CLXXV

वा स्वयेच्छया—V. L. (*a*) वा यथेच्छया (*b*) स्वेच्छयापि वा (Vīramitrodaya Saṃskāra, p. 743); (*c*) स्वेच्छयात्मनः

VERSE CLXXVI

सा—V. L. स्त्री (Aparārka p. 92).

VERSE CLXXVII

यस्मै—V. L. यस्तु (Shuddhikaumudī p. 92).
आत्मानं स्पर्शयेद्यस्तु—V. L. आत्मानमर्पयेद्यस्तु
दत्तस्तु स स्मृतः—V. L. दत्तक उच्यते (Suddhikaumudī p. 92.)

VERSE CLXXVIII

यं ब्राह्मणस्तु शूद्रायां—V. L. ब्राह्मणो यस्तु शूद्रायां

VERSE CLXXX

यथोदितान्—V. L. यथोदितम्

P. 1207, l. 4—for कल्पा read अनुकल्पा

VERSE CLXXXI

य एते—V. L. यस्य ते (Vivādaratnākara, p. 574).
ऽभिहिताः—V. L. विहिताः
यस्य ते—V. L. (*a*) यस्यैते (Vivādaratnākara, p. 574), (*b*) यस्यैतत्

P. 1207, ll. 9—12,—सर्वेषामपि...येनाद्यः—all this should go under 202.

[The Bhāṣya on 182-202 is not available.]

VERSE CLXXXII

एकश्चेत्—V. L. यद्येकः
सर्वांस्तान्—V. L. सर्वे ते (Vivādaratnākara, p. 582, Mitākṣarā 2.132).

VERSE CLXXXIII

सर्वास्ता—V. L. पत्नीना (Srāddhakriyākaumudī, p. 479).

प्राह पुत्रवतीर्मनुः—V. L. पुत्रिण्यो मनुरब्रवीत् (Dattakamīmāmsā, p. 14).

VERSE CLXXXIV

श्रेयसोऽलाभे—V. L. श्रेयसोऽभावे (Vivādaratnākara, p. 552).

VERSE CLXXXV

पुत्रा रिक्थहराः—V. L. पुत्रो रिक्थहरः (Aparārka, p. 653).
एव च—V. L. एव वा (Aparārka, p. 653).
[illegible] च—V. L. भ्रातर [illegible] च

VERSE CLXXXVI

सम्प्रदातैषां—V. L. सम्प्रदस्तेषां (Aparārka p. 544).

After 186 some Mss. have the following additional verse.

असुतास्तु पितुः पत्न्यः समानांशाः प्रकीर्तिताः ।
पितामह्यश्च ताः सर्वा मातृकल्पाः प्रकीर्तिताः ॥

VERSE CLXXXVII

भवेत्—V. L. हरेत् (Smṛtitattva II, p. 195).

सकुल्यः स्यात्—V. L. सकुल्याः स्युः

After 187 some Mss. have the following additional half-line.

हरेर (द्) ऋत्विजो वाऽपि न्यायवृत्ताश्च याः स्त्रियः ।

VERSE CLXXXIX

द्रव्यं—V. L. वर्णं (Vivādaratnākara, p. 597).

VERSE CXC

सगोत्रात्पुत्रमा—V. L. गोत्रात्तन्तुं समा (Aparārka, p. 742).

पुत्रमाहरेत्—V. L. तन्तुमाहरेत् (Vivādaratnākara, p. 589).

स्यात्तत्स्मिन्—V. L. स्यात्तत्स्य

तत्र यद्रिक्थजातं—V. L. तत्र यो रिक्थभागः (Aparārka, p. 742).

तत्तस्मिन्—V. L. तं तस्मै (Aparārka, p. 742).

VERSE CXCI

द्वौ तु यौ—V. L. द्वौ चैव

VERSE CXCII

समं सर्वे—V. L. सर्वे पुत्रा (Kalpataru quoted, Bālambhaṭṭi on 2. 145).

VERSE CXCIII

यथार्हतः—V. L. यथांशतः (Vivādaratnākara p. 516).

VERSE CXCIV

भ्रातृमातृ—V. L. मातृभ्रातृ
अध्यावाहनिकं—V. L. अध्यावहनिकं (Mitākṣarā, 2. 135-136).
प्रीतिकर्मणि—V. L. प्रीतितः स्त्रियै (Vivādaratnākara, p. 522).

VERSE CXCV

वृत्तायाः—V. L. वृत्तायां

VERSE CXCVI

यद्वसु—V. L. यद्धनम् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 373 ; Vivādaratnākara, p. 519).

अप्रजायामतीतायां—V. L. (*a*) अतीतायामप्रजसि (Vivādaratnākara, p. 519), (*b*) अतीतायामप्रजायां (Smṛtitattva II, p. 186).

VERSE CXCVII

दत्तं—V. L. किंचित् (Vivādachintāmaṇī, Cal., 143).
यत्त्वस्याः स्यात्—V. L. (*a*) यत्तु तस्याः, (*b*) यत्तस्यै स्यात्
अप्रजायामतीतायां—V. L. (*a*) अतीतायामप्रजसि (Aparārka, p. 753), (*b*) अतीतायामप्रजायां

VERSE CXCVIII

स्त्रियां तु—V. L. स्त्रियास्तु (Madanapārijāta, p. 667).

VERSE CXCIX

मध्यगात्—V. L. मध्यकात्

VERSE CC

स्त्रीभिः—V. L. कश्चित् (Smṛtitattva II, p. 184).

VERSE CCII

तु न्याय्यं—V. L. (*a*) च न्याय्यं, (*b*) तन्न्याय्यं (Vivādaratnākara, p. 487).

ग्रासाच्छादनमत्यन्तं—V. L. (*a*) ग्रासाच्छादनमभ्यङ्गं, (*b*) ग्रासाच्छादनमात्रं तु

मनीषिणा—V. L. मनीषिणः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 377).

पतितो ह्यददद्भवेत्—V. L. पतिताः स्युरदित्सवः (Vivādaratnākara, p. 487).

P. 1207, ll. 9-12—should come under this verse—

VERSE CCIII

तु—V. L. नु (Vīramitrodaya Samskāra, p. 195).
दायमर्हति—V. L. दातुमर्हति

P. 1218, l. 1—for त्पन्नसन्तानानामपत्यं read त्पन्नतन्तूनामपत्यं

—— l. 3—for अंतू read तन्तू

—— „ —for वा तेन read वाऽनेन

—— l. 4—after विवाहः add उपनेयता च आत्मन्यपकृष्टानां जातरेतसः क्लीबस्य दर्शिता । जन्मतोऽयतस्त्वनुपनेयाः कुतस्तेषां विवाहः, as in S.

—— „ —for प्रह्वासा read प्रह्वसा

—— l. 5—for तस्य सर्वपुरुषगुणेभ्यपतितोऽपि स्मृति read तत्र स्मृति

—— l. 8—for तद्दर्शितव्यम् read तद्दर्शितम्

VERSE CCIV

यदि विद्यानुपालितः—V. L. (*a*) यदि विद्यानुपालिनाम् (*b*) यदि विद्यानुपालिनः (Mitākṣarā 2. 118).

VERSE CCV

ईहातश्चेद्धनं—V. L. ईहातो यद्धनं (Vivādaratnākara, p. 507).

P. 1219, l. 5—for अस्त्येव विभा read अस्त्येवाविभा

—— ll. 5-6—for अपित्र्योऽपि read अपित्र्य इति

VERSE CCVI

मैत्र्य—V. L. मैत्र (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 135).
माधुपर्किक—V. L. माधुपार्किक (Vyavahāramayūkha, p. 55).

P. 1220, l. 1—for विद्याया read विद्यया

—— l. 2—for यदध्ये read यथाध्ये

—— „ —for आयमानेन read याजनेन as in S.

—— l. 3—for यतस्तल्लभ्यते read यद्धनं लभ्यते as in S.

VERSE CCVII

निर्भाज्यः—V. L. विभाज्यः (Aparārka, p. 720).

P. 1221, l. 2—for न चेयं read न देयं as in N. and S.

VERSE CCVIII

For the second line the Mitākṣarā (2. 118) reads दायादेभ्यो न तद्दद्याद्विद्यया लब्धमेव च; so also Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 377) and Madanapārijāta, (p. 685).
यदुपार्जितम्—V. L. यदुपार्जयेत् (Mitākṣarā, 2. 118).
पितृद्रव्यं—V. L. पितुर्द्रव्यं
तत्—V. L. च (Aparārka p. 723).

P. 1221, l. 6—omit न before अकामः as in N.

—— l. 7—for मध्ये read मैत्रे

VERSE CCIX

पिता—V. L. बद्दा
मनवाहं—V. L. (*a*) मनुपमन् (*b*) मनवाप्यं (Vivādaratnakārá p. 461).

P. 1222, l. 1—for तदेकं read तदुक्तम्

—— „ —for चेष्ठ read चेष्ठ as in Gautama 25. 2.

—— l. 2—for यतस्ते read यदैव ते

—— l. 5—before वियोक्तव्यं add न

—— „ —for पुत्रकामेन वा वि read पित्रा चाकामेन वि as in Gautama 15. 9.

—— l. 6—for विति read निति as in Gautama 15. 9.

VERSE CCX

विभक्ताः—V. L. संसृष्टाः (Vyavahāramayūkha, p. 65).
विभजेरन्—V. L. विभजेयुः (Vivādaratnākara, p. 601).
ज्यैष्ठ्यं तत्र—V. L. (*a*) ज्येष्ठस्तत्र, (*b*) ज्येष्ठो ह्यत्र

P. 1222, l. 12—for स्वपित्र्य read अपित्र्य

—— l. 13—for भूतः सर्वेण read भूतपूर्वेण

VERSE CCXI

P. 1223, l. 2—for तस्यां read तस्य

VERSE CCXII

विभजेरन्—V. L. विभजेयुः (Mitākṣarā 2. 139).

P. 1223, l. 3—for संसृष्टार्थे गृह्णीयुः read संसृष्टोऽर्थे ते गृह्णीयुः

—for अनुभा read अग्रथा

P. 1223, l. 4—for मद्भुता read मत्ताः

—— „ —for प्रतिगो read पतिगो

—— „ —for स्थिव read न स्थिव

—— l. 5—for युयंष्ठ read युर्यें च as in Mad.

P. 1224, l. 3—after जीवतोरिति add तत्र...पर्यंषति which appears wrongly in l. 4.

VERSE CCXIII

यो ज्येष्ठो...लोभाद्—V. L. यो लोभात्...ज्येष्ठो (Vyavahāramayūkha, p. 58).
सोऽज्ये—V. L. स।ज्ये (Mitākṣarā 2. 126).

P. 1224, l. 5—for शमिह read शामह

VERSE CCXIV

यौतकम्—V. L. यौतुकम्

P. 1225, l. 2—for पयेयन्ते read पयेयता ते

—— „ —for स्तद्वधंन read स्तद् धन

—— „ —for तादृश read तादृशं

—— l. 4—for स्यैव न यौतकम् read स्यैव तद्यौतकम्

VERSE CCXV

न पुत्रभागं विषमं—V. L. न तत्र विषमं भागं (Vivādaratnākara, p. 468).

P. 1225, l. 5—for तेभ्योऽस्मि read तस्यास्मि

VERSE CCXVI

हरेद्धनम्—V. L. धनं हरेत् (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 159).
येन्तु—V. L. यैस्तु

P. 1226, l. 1—for भागे इयं read भागे भागइयं

—— l. 3—before पितु add वै

—— l. 4—for त एव मेव read तत एव

VERSE CCXVII

दायाद्—V. L. दायाद (Vivādaratnākara, p. 591).

VERSE CCXVIII

दृश्येत—V. L. दृश्यते

VERSE CCXIX

क्षेमं प्रजा—V. L. क्षेमप्रजा (Madanapārījāta, p. 685).
पक्षं—V. L. पार्श्वं

P. 1227, l. 2—for शूद्रा वास्तु चारा read शूद्राः वास्तु च चौरा

The Bhāṣya on 220-227 is not available.

VERSE CCXX

विभागो—V. L. हि भागो

VERSE CCXXI

राजान्तकरणावेतौ—V. L. (*a*) राज्यान्तकरणावेतौ ; (Vīramitrodaya Rājanīti p. 152), (*b*) राष्ट्रान्तकरणावेतौ (Vīvādaratnākara, p. 611).

विवारयेत्—V. L: (*a*) निवासयेत, (*b*) विवासयेत् (Vivādaratnākara, p. 611).

दोषौ—V. L. द्वेष्यौ (Vivādaratnākara, p. 611).

VERSE CCXXII

प्रकाश—V. L. प्रत्यक्ष (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 166.)
प्रतिघात—V. L. प्रतीघात (do.)

VERSE CCXXIV

कारयेत वा—V. L. (*a*) यत्र कारयेत् (Aparārka, p. 804); (*b*) यत्र कारयेत् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 392), (*c*) कारयीत वा (Vīramitrodaya, Rājanīti p. 153); (*d*) कारयेत्तथा (Smṛtisārod-dhāra p. 334).

VERSE CCXXV

कितवान् कुशीलवान् क्रूरान्—V. L. (*a*) कितवान्कुशीलवान् कैलान्, (*b*) कितवान्कुशीलवान् क्रूरान्, (*c*) कितवान् कुशीलवान् केतान्, (*d*) कितवान् कुशीलवान् केरान् (Narāyaṇa, Vivādaratnākara, p. 315), (*e*) कितवान् कुशीलवान् चौरान् (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 153).

VERSE CCXXVII

वैरकृतं—V. L. वै विकृतं (Vivādaratnākara p. 611).

VERSE CCXXIX

P. 1231, l. 3—for सम्यक्प्रेनाथ read सम्यक्प्रेणाथ

—— l. 4—for कर्मणि read कर्मणी

VERSE CCXXX

For the second line Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 159) reads शिथिलाचिलरज्ज्वाद्यैर्विंयान्नृपतिमर्दनम्

दरिद्राणां च रोगिणाम्—V. L. दरिद्राणामरोगिणाम्

P. 1232, l. 1—for दमः read दमं

—— „ —for व्यादि read कादि

VERSE CCXXXI

ये नियुक्तास्तु—V. L. येऽनियुक्तास्तु (noted by Medhātithi)
नृपः—V. L. बुधः

P. 1232, l. 4—for अन्यस्मा read अन्यतरस्मा as in S.

—— l. 5—for मायो read माये

VERSE CCXXXII

P. 1233, l. 2—for खितमस्ति read खितमिति

—— „ —for सेवाथया read सेवकथेन हा

—— l. 3—for ब्राह्मणयोरपि read ब्राह्मणस्यापि

VERSE CCXXXIII

भूयो—V. L. प्राज्ञो (Mitākṣarā 2. 306.)

तीरितं—V. L. (*a*) निर्णीतं (Nandana); (*b*) तारितं

यद्भवेत्—V. L. (*a*) सम्भवेत् (Smṛtitattva, II p. 231); (*b*) विद्यते (Mitākṣarā 2. 306).

निवर्तयेत्—V. L. (*a*) निवर्तते, (*b*) पि वर्तयेत् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 161).

विद्यात्—V. L. ज्ञेयं (Mitākṣarā 2. 306).

P. 1233, l. 5—for पिकारयो read पिकरयो

—— l. 6—for तु शब्दं read तुष्टिदं

—— l. 7—अनमया......शनादिना—all this should go under verse 234.

After 233 *some Mss. have the following additional verse*—

तीरितं चानुशिष्टं यो मन्येत विकर्मणा ।
द्विगुणं दण्डमास्थाय तत्कार्यं पुनरुद्धरेत् ॥

VERSE CCXXXIV

अमात्याः—V. L. अमात्यः

प्राड्विवाको—V. L. प्राड्विवाका

यत्कुर्युः—V. L. (*a*) यत्कुर्यात्, (*b*) यः कुर्यात्

तं सहस्रं च—V. L. (*a*) तान् सहस्रं च; (*b*) सहस्रं चैव; (*c*) सहस्रं तांश्च

P. 1234, l. 1—for अर्थेतस्तु read अर्थं तु

—— „ —for मज्ञा read भज्ञा

VERSE CCXXXV

तस्करो—V. L. स्तेयी च
ज्ञेयाः—V. L. वेद्याः

VERSE CCXXXVI

P. 1235, l. 2—for त्वंकिनः शरीर read त्वंकनं शारीर

VERSE CCXXXVII

स्तेये च—V. L. स्तेये तु
ब्रह्महण्यशि—V. L. ब्रह्महत्याशि—(Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 304).

VERSE CCXXXVIII

For the second line the Vivādaratnākara (p.635) has the following—चरेयुः पृथिवीं सर्वां दाप्यास्तूत्तमसाहसम्

असंयाज्याः—V. L. (*a*) असंयोज्याः; (*b*) असम्भोज्याः (Prāyashchittavivēka, p. 27).

असम्भोज्याः—V. L. असम्भाष्याः (Prāyashchittavivēka, p. 27).

विगर्हितः—V. L. (*a*) विवाहितः, (*b*) विवाहिनः (Vivādaratnākara, p. 635).

P. 1236, l. 2—for अविन read विन

VFRSE CCXXXIX

ज्ञातिसम्बन्धिभिः—V. L. ज्ञातिसम्बन्धिनः
P. 1236, l. 5—for वेपे read वेने

VERSE CCXL

तु कुर्वाणा...नाङ्क्या राज्ञा ललाटे स्युः—V. L. त्वकुर्वाणा... अङ्क्या राज्ञा ललाटेषु

पूर्वे वर्णा—*V. L.* (*a*) *सर्ववर्णाः*, (*b*) *सर्वे वर्णाः*, (*c*) *पूर्ववर्णाः* (*Mitākṣarā*, 2. 270).

ललाटे स्युः—V. L. (*a*) ललाटे तु, (*b*) ललाटेषु

P. 1236, l. 6—for शूद्राद्वाक्यपूर्ववर्णा read शूद्रादन्ये पूर्ववर्णा as in Mad.

VERSE CCXLI

ब्राह्मणस्यैव—V. L. ब्राह्मणस्येव

VERSE CCXLII

तान्यकामतः—V. L. तानि धर्मतः (Vivādaratnākara, p. 635).
हार—V. L. हानि (Vivādaratnākara, p. 635).

VERSE CCXLIII

महापातकिनो—V. L. महापातकिनां
तेन दोषेण—V. L. तेनाधर्मेण (Vivādaratnākara, p. 637).
दोषेण—V. L. पापेन

VERSE CCXLIV

उपपादयेत्—V. L. उपकल्पयेत् (Vivādaratnākara, p. 637).
तं—V. L. तत् (Prāyashchittavivēka, p. 122).
श्रुतवृत्तोपपन्ने वा—V. L. (*a*) श्रुतवृत्तोपसम्पन्ने; (*b*) श्रुतविद्योपसम्पन्ने (Vivādaratnākara, p. 637).

VERSE CCXLV

राज्ञां—V. L. राज्ञो (Vivādaratnākara, p. 638).
दण्डधरो—V. L. दण्डधनो (Vivādaratnākara, p. 638).

P. 1238, l. 5—for किने read किनो as in S.

VERSE CCXLVI

पापकृद्भ्यो—V. L. माहवेभ्यो (Vivādaratnākara, p. 638).
यत्र वर्जयते—V. L. यत्र च विद्यते
कारयेत—V. L. कोरके तु (Nandana).

P. 1239, l. 1—for मात्यस्य read मार्यं च

—— l. 2—for विकृतिः read विकृतं

—— „ —for चविहानम् read विविहीनम्

VERSE CCXLVII

यथोहानि—V. L. यथोक्तानि (Vivādaratnākara, p. 638).
विकृतं न च—V. L. (*a*) विकृतिर्न च, (*b*). विकृतं च न

VERSE CCXLVIII

सैकतेजनकरे—V. L. सैत्सगुह्येजकरे (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 396).

P. 1240, l. 1—for त्याचा: read त्यावैः

VERSE CCXLIX

सामान् बध्य—V. L. वाबान् बध्य (Vivādaranātkara, p. 649).
धर्मस्तु विमिवच्छतः—V. L. धर्मरचैव विपच्छतः (do.)

P. 1240, l. 3—for राज्ञोऽमयु read राज्ञ स्पयुं

—— ll. 3-4—for प्रत्यवरोधेन read प्रत्यवायेना

—— l. 4—for पच्छति read पच्छत इति

—— l. 5—for संस्कारा read संहारा

—— „ —for इहा read दहा

—— l. 6—for द्वितिशुक्तं read द्विशुक्तं

—— l. 7—for दोषः read अदोषः

VERSE CCL

उदितोऽयं विस्तरशो—V. L. उदितोविस्तरेणायं (Vivādaratnākara, p. 618).

द्वारस्य निर्णयः—V. L. द्वारविनिर्णयः (do.)

VERSE CCLI

धर्म्याणि कार्याणि—V. L. कार्याणि सर्वाणि (Vivādaratnākara, p. 618).

VERSE CCLII

विविधदेशस्तु—V. L. विविधदेशेषु
कृतदुर्गस्य—V. L. कृतदुर्गस्तु

P. 1241, l. 2—for तत्कृत्यं read तत्कृत्वा

VERSE CCLIII

P. 1241, l. 4—for कार्यंकृतं read कार्यं

—— „ —for कर्तव्येत read कर्तव्यं इत

—— „ —for ते च read तेन

P. 1242, l. 2—for भावमात्रेण read भावमात्रं न

—— l. 3—for पालनेपि read पालनमपि

—— „ —for स्वराज read स्वराज्य

—— l. 5—for कृतार्थं read कार्यं

—— l. 6—for विरुषा तु read विरुषानतु as in Mad.

—— „ —for जातो read ज्ञातो

VERSE CCLIV

तस्य—V. L. यस्य
स्वगोत्र—V. L. स्वगोत्रे

VERSE CCLV

निर्भयं तु—V. L. निर्भयं हि (Vivādaratnākara, p. 294).
तस्य तद्वर्धते—V. L. तस्याभिवर्धते.
सिच्यमानः—V. L. सेव्यमानः

VERSE CCLVI

हारकान्—V. L. हारिणः (Vivādaratnākara, p. 289).

VERSE CCLVII

तेषां—V. L. त्वेषां
त्वेते ये स्तेनाटविकादयः—V. L. (*a*) त्वेवं स्तेनाटव्यादयो जनाः (Vivādaratnākara, p. 291).
(*b*) त्वेते स्तेनाटव्यादयो जनाः
(*c*) चैव स्तेना अटविका जनाः
(*d*) त्वेषां ये स्तेनाटविकादयः

P. 1243, l. 3—for तुलादिना read तुलाविशेषेण

—— l. 4—for शकाः अवनिका read शवशुकाः वाणिजकाः

VERSE CCLVIII

औपधिकाः—V. L. सोपधिकाः (Vivādaratnākara, p. 291).
उत्कोचकाश्चौपधिका वञ्चकाः कितवास्तथा—V. L. उत्कोचकांश्चौपधिकान् वञ्चकान् कितवांस्तथा
भद्रश्चेक्षणिकैः सह—V. L. (*a*) भद्राश्चेक्षणिकैस्सह, (*b*) भद्राश्चेक्षणिका-स्तथा (*c*) भद्राश्चेक्षणिकास्तथा, (*d*) भद्राश्चेक्षणिकांस्तथा, (*e*) भद्रांश्चेक्षणिकैस्सह (Vivādaratnākara, p. 291).
मङ्गलादेशवृत्ताः—V. L. मङ्गलादेशवृत्तान्

P. 1243, l. 6—for उत्कोचकार्येण read उत्कोचका ये

—— l. 7—for वञ्चय read वञ्चनय

—— ,, —for हठोपकारे read अपकारे

P. 1244, l. 1—for अपथापनमह read अपथिः। [illegible]

P. 1244, l. 2—for न्यग्रत्वा read न्यग्रोधवा

—— l. 3—for नानाकारख read नाकारियो

—— „ —for प्रोमिषान् read प्रोमीषान्

—— „ —for वान्युप read वे क्षुप

—— l. 5—for वादेश read मङ्कादेश

VERSE CCLIX

शिल्पोत्कार—V. L. शिल्पोपकार

P. 1244, l. 8—for विपुषाश्चापकारे read विपुषाश्चोपचारे

VERSE CCLX

एवमाधान्—V. L. एवमादीन्
विज्ञातीयात्—V. L. विजातीयान्

P. 1245, l. 1—for यान read यान् न

—— l. 2—for न यदि read नयति

—— l. 3—for मूर्खांधान read मूर्खांध्मान

—— „ —for वादि read वादी

—— l. 4—for वारय read वारिय

——ll. 4-5— तुल्यकर्म......कथयिष्यन्ति—all this should go under verse 261.

VERSE CCLXI

सुचरितैः—V. L. सु चरितैः (Vivādaratnākara, p. 293).
गृहे—V. L. तैस्तै (Vivādaratnākara, p. 293).
मोत्साव—V. L. (*a*) मोत्साह (Vivādaratnākara, p. 293), (*b*) मोच्छाय, (*c*) मोत्साये

VERSE CCLXII

मिथ्याप्य—V. L. मिश्राप्य (Vivādaratnākara, Calcutta, p. 79).

The Bhāṣya on verse 262 to 273 is not available.

VERSE CCLXIII

विश्रुतं—V. L. विगूढं

VERSE CCLXV

जीर्णो—V. L. शीर्णो (Aparārka, p. 841).

VERSE CCLXVII

तत्सहायैरनुगतैर्नानाकर्मप्रवेदिभिः—V. L. तत्सहायैः स्वानुगतैर्नानाकर्मप्रवादिभिः

उत्सादयेत्—V. L. उत्साहयेत् (Govindarāja).
उत्सादयेच्चैव—V. L. उत्साहयेच्चैव

VERSE CCLXVIII

ज्योपदेशैः—V. L. (*a*) ज्यापदेशैः, (*b*) ज्यप्रदेशैः

VERSE CCLXIX

समित्र—V. L. सपुत्र

VERSE CCLXXI

घातयेत्—V. L. ताडयेत् (Vivādaratnākara, p. 339).

VERSE CCLXXII

राष्ट्रेषु रक्षाधिकृतान्—V. L. (*a*) राष्ट्रे पुरे चाधिकृतान्; (*b*) राष्ट्रेषु राष्ट्राधिकृतान् (Aparārka, p. 850, Vivādaratnākara, p. 341).

अभ्याघातेषु—V. L. अभ्यागतेषु (Vivādachintāmaṇī, Calcutta, p. 93).

हुतम्—V. L. हुताम्
चोदितान्—V. L. देशितान् (Vivādaratnākara, p. 341).

VERSE CCLXXIII

तमभ्योपेत्—V. L. समाभ्योपेत् (Vivādaratnākra, p. 625).

VERSE CCLXXIV

हिताभङ्गे—V. L. (*a*) इष्टाभाङ्गे, (*b*) हिताभङ्गे, (Aparārka, p. 850), (*c*) तडागभङ्गे, (*d*) सेतुभङ्गे
नाभिधावन्तो—V. L. ऽनभिधावन्तो (Aparārka, p. 850).

P. 1250, l. 2—for निर्वास्येना read निर्वास्यना as in N.

VERSE CCLXXV

कोपापहतं न्—is misprint for कोषापहतं न्
प्रातिकूल्येष्ववस्थितान्—V. L. (*a*) प्रतिकूलेषु च स्थितान् (Aparārka, p. 853, Mitākṣarā 2. 302), (*b*) प्रतिकूलेष्ववस्थितान् (Vivādaratnākara, p. 367), (*c*) प्रतिकूलेषु वा स्थितान्, (*d*) प्रतिकूल्येष्ववस्थितान्
स्त्रीणां—V. L. वीराणां (Vivādaratnākara, p. 367).
घातयेद्विविधैर्दण्डैररीणां चोपजापकान्—V. L. (*a*) अरीणामुपजापकान् घातयेद्विविधैर्वधैः; (*b*) अरीणां चोपजापकान्—हरेत्सर्वस्वमेव च (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 395).

P. 1250, l. 3—for ज्ञाति read जाति

VERSE CCLXXVI

छित्वा—V. L. (*a*) कृत्वा; (*b*) भित्त्वा (Aparārka, p. 845).
तीक्ष्णे शूले—V. L. तीक्ष्णशूले (Mitākṣarā, 2. 275).

VERSE CCLXXVII

अङ्गुलीः—V. L. अङ्गुली (Vivādaratnākara, p. 321, Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 302, Aparārka, p. 845).
प्रथमे ग्रहे—V. L. प्रथमागसि (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 87.)

VERSE CCLXXVIII

मोषस्य—V. L. मोषकस्य

हन्यात्—V. L. शिष्यात्

चौरमिवेश्वरः—V. L. (*a*) चौरान्नरेश्वरः (*Vivādaratnākara* p. 338), (*b*) चौरानिवेश्वरः (Aparārka, p, 849).

P. 1252, l. 1—for स्रीता read सीता

VERSE CCLXXIX

तडागभेदकं—V. L. (*a*) तडाकभेदकान्, (*b*) तडाकभेदकम्

यद्वापि—V. L. (*a*) तद्वापि, (*b*) तथापि

दाप्यस्तूत्तम—V. L. (*a*) दाप्यश्चोत्तम, (*b*) दद्याच्चोत्तम (Vivādaratnākara, p. 365).

The Bhāṣya on 280 and 281 is not available.

VERSE CCLXXXI

तडागस्य—V. L. तडाकस्य

VERSE CCLXXXII

अमेध्यं चाशु शोधयेत्—V. L. (*a*) अमेध्यं च प्रशोधयेत् ; (*b*) अमेध्यानां च शोधनम्

P. 1253, l. 1—for विर्भिं read विभिर्भिं

VERSE CCLXXXIII

तच्च—V. L. न तु (Aparārka, p. 765).

आपद्गतोऽथवा वृद्धो—V. L. (*a*) आपद्गतो वा वृद्धो वा ; (*b*) आपद्गतस्तथा वृद्धो (Vivādaratnākara, p. 222).

P. 1253, l. 3—for शक्ता गृ read शक्तास्ते गृ

VERSE CCLXXXIV

P. 1254, l. 2—for वाऽस्मत्परत read वाऽस्तत्परत

VERSE CCLXXXV

प्रतिकृ—V. L. मधुक (Vīvādachintāmaṇi, Calcutta, p. 101).
पशु दद्यात्—V. L. दद्यात्पशु (Vivādaratnākara p. 363).

P. 1254, l. 4—before येन add संक्रमः

—— „ for संक्रमध्वज read ध्वजः

—— l. 5—for धीताप्रत्यापर्ति read धीतप्रत्यासर्ति as in Mad.

VERSE CCLXXXVI.

न दण्डः—V. L. तु दण्डः (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 100.)
अपवेधे—V. L. अपि वेधे

P. 1255, l. 2—for तेन कृ read मकृ

—— „ —for मत्र वेधतिर्मेंद्रने विधने read मवेधितमर्देन विध्यते

—— l. 3—for विधरे read विध्यते

VERSE CCLXXXVII

समाप्नुयात्—V. L. (a) स प्राप्नुयात (Aparārka, p. 822), (b) सम्प्राप्नुयात् (Vivādachitāmāṇi, Calcutta, p. 80.)
मध्यममेव—V. L. मध्यम एव

P. 1255, l. 8—After समत्वेन add न

VERSE CCLXXXVIII

न सर्वांथि—V. L. न कदापि (Nandana.)
राजमार्गे त्रिवे—V. L. (a) राजा मार्गे त्रिवे; (b) वामाङ्के चिनिवे (Vivādaratnākara p. 630).
दुःखिता—V. L. दुष्कृता

VERSE CCLXXXIX.

प्राकारस्य च भे—V. L. प्राकारस्यानुभे (Vivādaratnākara, p. 367.)
द्वाराणां भेत्तारं—V. L. द्वाराणां भंक्तारं (do.)
प्रवासयेत्—V. L. प्रमापयेत् (do.)

After (289) some Mss. have the following additional verse :—

एतेनैव तु कर्माणि भ्रान्तः भ्रान्तः पुनः पुनः ।
कर्माण्यारभमाणं तु पुरुषं श्री निषेवते ॥

P. 1256, l. 4—for दुर्गता read दुर्गगता

VERSE CCXC

चानाप्तेः—V. L. (*a*) चानाप्तौ ; (*b*) चानाप्तेः ; (*c*) विद्वेषे (Aparārka, p. 821.)
(*d*) चानाप्ते

P. 1256, l. 8—for मूलाचारः read मूलविधाः as in F. N. as in Mad.

VERSE CCXCI

बीजोत्कृष्टा—V. L. (*a*) बीजात्कृष्टा, (*b*) बीर्योत्कृष्टा,
(*c*) बीजोत्कृष्यतः, (*d*) बीजोत्कृष्टः,
(*e*) बीजोत्कृष्टाः (*f*) बीजोत्कृष्टोः,
(*g*) बीजोत्कृष्टा, (*h*) बीजोत्कृष्टं (*i*), बीजोत्कर्षी
(Vivādaratnākara, p. 296.)

विकृतं—V. L. विविधं
भेदकश्चैव—V. L. भेदनाच्चैव (Aparārka, p. 825.)
विकृतं प्राप्नुयाद् वधम्—V. L. प्राप्नुयाद् विकृतं वधम् (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 81.)

P. 1257, l. 1—for बिजानि read बीजानि

—— l. 2—for बीजं चक read बीजमुक्

VERSE CCXCII

P. 1257, l. 8—for भ्यावे read भागार्था

VERSE CCXCIII

पहरणे—V. L. पहारे तु (Vivādaratnākara, p. 324).
प्रकल्पयेत्—V. L. प्रवर्तयेत्

P. 1258, l. 2—for कार्ये श्च read कार्येषु

—— l. 3—for मुख्य शानाप्यनु read मुख्यत्वात्यनु

VERSE CCXCIV

समाप्तं—V. L. (*a*) समस्तं, (*b*) समग्रं, (*c*) समस्ता (Vīramitrodaya.)

P. 1258, l. 10—for दिति read दिनेति

—— „ —after प्रकृतित्वेन add गुरुलघुभावश्च । प्राकृतीनामेवार्थं इष्यते । यदि महान् कोपो ऽमात्यादि राज्यप्रकृतित्वेन

P. 1258, l. 11—for भोष read शोष

P. 1259, l. 1—for मन्त्रि read मन्त्री

—— l. 3—for कापालिनि read कपालानि

—— l. 4—for योज्यो भेदः read यो भेदः

VERSE CCXCV

महत्—V. L. नृपः (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 278).

P. 1259, l. 5—for स्वबलस्य read स्वस्व

—— „ —for सुवर्ण read स्वबल

—— „ —for दण्डः read दण्डकोशयोः

—— „ —for राष्ट्रं read राष्ट्रयोः

—— „ —for शकार्थं read राष्ट्राणां

VERSE CCXCVI

सप्ताङ्गस्येह तु—V. L. सप्ताङ्गस्यास्य (Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 320).

विगुणस्य—V. L. विकलस्य

P. 1260, l. 1—for विलपद read विति । विह

—— l. 2—after कैवल्य add न

—— l. 3—for तद्वताद् read तन्महताद्

VERSE CCXCVII

गुणे तु—V. L. गुणे हि
श्रेष्ठं—V. L. शिष्टं

VERSE CCXCVIII

कर्मकाण्ड—V. L. केवलम्
महीपतिः—V. L. (*a*) परात्मनः (*b*) परात्मनोः

P. 1261, l. 3—omit वा after कर्माणि

VERSE CCXCIX

आरभेत ततः कार्यं संचिन्त्य गुरुलाघवम् ।—V. L. गुरुलाघवतो ज्ञात्वा ततः कर्म समाचरेत् (Nandana).

P. 1261, l. 6—for क्रोध read क्रोधसमुत्पाति

—— l. 7—for समहितं read समीहितं

VERSE CCC

P. 1262, l. 1—गीता (कृष्णगीता)...वेदितव्यानि—This should go under verse 299.

—— l. 2—for आपेत पि read आ पञ्चोति

—— „ —for क्य read ज्ञान

—— „ —for चीयन्ते read चीयते

VERSE CCCI

P. 1262, l. 4—for शेषत read शेष

—— —for सिद्धे: read सिद्ध:

—— —for वृत्तादि read वृत्तानि वृत्तादि

VERSE CCCII

कर्मस्वभ्युद्यतस्त्रेता विचरंस्तु कृतं युगम्—V. L. (a) कर्मस्थोऽभ्युदितस्त्रेता विकृतं सुकृतं युगम्

(b) धर्मस्थोऽभ्युदितस्त्रेता विकृतं सुकृतं युगम् ।

(c) कर्मस्थोऽभ्युत्थितस्त्रेता विकृतं सुकृतं युगम्

P. 1263, l. 1—for अनुष्ठान read अनुत्थान

—— „ —for वाचा तिष्ठ read वाचनुतिष्ठ

—— l. 2—for संपाद्या read संपद्या

VERSE CCCIII

वाचोऽत्र—V. L. वातस्य (Viramitrodaya Rajānīti, p. 19).

VERSE CCCIV

सर्वे—V. L. तत् (Viramitrodaya Rājanīti, p. 19).

चरन्—V. L. चरेत्

VERSE CCCV

राष्ट्रात्—V. L. आज्यात्

सिद्धं—V. L. सम्यक् (Nandana, Viramitrodaya Rājanītī, p. 19).

VERSE CCCVI

विचक्षणाः प्रजा—V. L. विचक्षणः सर्वं (Viramitrodaya Rājanitī, p. 19).

VERSE CCCVII

प्रजाः—V. L. सर्वे

P. 1264, l. 3—for राष्ट्रेन read राष्ट्रे

VERSE CCCVIII

वरुणेन यथा पाशैर्बद्ध एवाभिदृश्यते—V. L. वरुणेनापि पाशैश्च बध्यते वारुणैर्नरः

एवाभिदृश्यते—V. L. एव हि दृश्यते

P. 1264, l. 4—for अवशङ्किता read अविशेषिता

—— „ —for कार्यं read अकार्यं

VERSE CCOIX

चान्द्रव्रतिको—V. L. चन्द्रव्रतिको (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 19).

P. 1265, l. 1—for निर्वर्तिता आपत्त read निर्वर्तित

VERSE CCCXII

युतो—V. L. युक्तो

P. 1266, l. 1—for हारः श्लो read हारश्लो

VERSE CCCXIII

ब्राह्मणान्—V. L. ब्राह्मणम् (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151.)

सद्यः सबलवाहनम्—V. L. समूलबलवाहनम्

VERSE CCCXIV

सर्वभक्ष्यो—V. L. (a) सर्वभक्षो, (b) सर्वभक्ष्य

चाप्यायितः सोमः—V. L. (a) चाप्यायितश्चेन्दुः

VERSE CCCXV

लोकानन्यान् सृजेयुस्ते—V. L. लोकानलोकान् कुर्युस्ते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151.)

VERSE CCCXVI

यानुपाश्रित्य—V. L. (*a*) यान् समाश्रित्य (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151), (*b*) तान् समाश्रित्य

. ब्रह्मैव च—V. L. ब्रह्म चैव (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151).

येषां—V. L. तेषां

VERSE CCCXVII

The Vīramitrodaya (Rājanitī, p. 151) reads the verse as

प्रणीतश्चाप्रणीतश्च यथाग्निर्दैवतं महत् ।
एवं विद्वानविद्वांश्च ब्राह्मणो दैवतं महत् ॥

P. 1268, l. 1—for नादिक्षि read श्मनादिक्षि as in S.

VERSE CCCXVIII

वर्धते—V. L. (*a*) पूज्यते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151); (*b*) वर्तते

P. 1268, l. 3—for प्यविशे read स्वमपशे

VERSE CCCXIX

वर्तेन्ते—V. L. वर्तते (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 151).

हि तत्—V. L. (*a*) महत् (*b*) हि सः

ब्राह्मणाः पूज्याः—V: L. ब्राह्मणः पूज्यो (Vīramitrodaya Rājanitī, p. 151).

VERSE CCCXX

क्षत्रस्याति प्र—V. L. क्षत्रस्यापि प्र (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 152).

सू °तः—V. L. स °तः

P. 1268, l. 5—for स्थिराव्यवस्था read स्थिराः व्यवस्था

P. 1269, l. 2—after मारकः add भैक्ष्यम्

VERSE CCCXXI

P. 1269, l. 3—omit केनैवम्

—— l. 5—for सर्वं read सर्वत्र

VERSE CCCXXII.

सम्पृक्त—V. L. संयुक्त (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 143).
क्षत्रं च—V. L. क्षत्रं तु
इह चामुत्र—V. L. इहामुत्र च

P. 1270, l. 1—for क्षत्रिय read क्षत्रं

VERSE CCCXXIII

पुत्रे राज्यं समासृज्य—V. L. (*a*) पुत्रे राज्यं समासाद्य, (*b*) पुत्रे राज्यं समासज्य, (*c*) पुत्रं राज्ये समावेश्य

P. 1270, l. 3—for रजसा read अरसा

VERSE CCCXXIV

सदा युक्तो—V. L. समायुक्तो

P. 1270, l. 9 सदायु read सदा यु

—— omit लोकेष्वतत्परः

VERSE CCCXXV

P. 1271, l. 1—omit यत्नेन

for पचारे read पचारं

VERSE CCCXXVI

कृत्वा दारपरिग्रहम्—*V. L.* कृतदारपरिग्रहः (*Madanapārijāta,* p. 227).

P. 1271, l. 3—for नियुक्तः read विनियुक्तः

VERSE CCCXXVII

P. 1271, l. 5—for विका वै यां पद्मांच प्रीति read विकावै यावद्मांचापीति

VERSE CCCXXVIII

कामः—V. L. कामं
कथंचन—V. L. प्रयत्नतः

P. 1272, l. 2—for शुक्ष read शुष

—— l. 4—omit यथा

—— „ for प्रकृतिः read प्रवृत्तिः

VERSE CCCXXIX

विद्याद्यं—V. L. विद्यार्थं (Madanapārijāta, p. 227).

VERSE CCCXXX

बीजाद्याशुद्धिविश्व—V. L. बीजोह्यिविधियुक्तः (Madanapārijāta, p. 227).

क्षेत्रदोषगुणस्य—V. L. क्षेत्रबीजगुणस्य

मानवोनां च—V. L. (*a*) मानयोगांश्च (Madanapārijāta, p. 227), (b) अन्योन्यां श्च

P. 1273, l. 1—for शुष्यते...शुष्यते read शुध्यते...शुध्यते

VERSE CCCXXXI

गुणागुणान्—V. L. गुणागुणम् (Madanapārijāta, p. 227).

परिवर्धनम्—V. L. (*a*) च विवर्धनम् (Parāsharamādhava, 417), (*b*) वृद्धिरर्जनम् (Madanapārijāta, p. 227).

P. 1273, l. 3--for विक्रेयं read विक्रेय

VERSE CCCXXXIII

दद्याच—V. L. विद्याच (Madanapārijāta, p. 227).

अन्नमेव—V. L. मद्यमेव (Madanapārijāta, p. 227).

VERSE CCCXXXIV

यशस्विनाम्—V. L. तपस्विनाम्

नैःश्रेयसः—V. L. निःश्रेयसः (Madanapārijāta, p. 230).

VERSE CCCXXXV

मृदुवाग—V. L. मृदुःशान्तो (Parāsharamādhava Āchāra, 418)

ब्राह्मणापाश्रयो—V. L. (*a*) ब्राह्मणाद्याश्रयो, (*b*) ब्राह्मणोपाश्रयो (Parāsharamādhava Āchāra p. 418).

P. 1275, l. 1—for शुचि read शुचिः

Adhyaya X

Before verse (1) some manuscripts add the following line :—

अतः परं प्रवक्ष्यामि अध्येतव्यस्य यो विधिः

VERSE I

P. 1277, l. 1—Before ग्रहणार्थं add वेदः कृत्स्नोऽधिगन्तव्यो सरहस्यो द्विजन्मनेति, as in A. N. S. & C.

P. 1277, l. —for वेदस्य वा read चा

—— l. 7—for ज्ञाति read जाति

—— l. 11—before तथा add इष्यते

—— „ —for यत read अत

—— „ —for तथा read यथा

—— l. 12—for मेव read मेवं

VERSE III.

वर्णानां—V. L. सर्वेषां

P. 1278, l. 7—omit इत्यक्रमाभिरित्यादि [प्राप्त एव]

—— l. 8—for रेकाधयतो read रेकावयवद्वाव्ययोः

VERSE IV

P. 1279, l. 5—for स्यादेवस्य read स्याद् एतास्य as in A. and N.

—— „ —for युक्तो read युक्ता

—— „ —for सार्थः read तार्थाः

—— l. 7—for शक्नुयात read शक्नुयेत

—— l. 8—for मर्म श्लो read पदः श्लो

VERSE V

P. 1280, l. 4—for धर्मे read धर्मैः as in S. and A.

—— „ —for शक्यं read शक्य

—— l. 5—for भर्तृसे read से as in S.

—— l. 7—for तनच read तत एव च

—— l. 9—for यद्यपि read यद्यपि

—— „ —for पुनःपुनः read पुनः

—— l. 12—for मान्द्रेतु read मान्द्रतुं

—— l. 13—for शब्दमपसायं read शब्दपर्यायेण as in N. and A.

—— l. 21—for प्रमाणं तैरेव read प्रमाणांतरञ्च as in S.

—— l. 22—for श्लोकैः read श्लोको

—— „ —for पुरुषा read सा as in S.

—— „ —for म्युप read प्युप

—— l. 26—for वचनात्वात्त read वर्धनत्वम् । त

—— l. 28—for केन read एकेन

—— l. 27—for चद्यं read भद्यं

P. 1281, l. 5—for गारभ्याहैव read गौरभ्याहव

—— l. 10—for धन्तरेम read धन्तरम .

—— l. 14—after धर्माः read धर्म

—— „ —for स्वीयो read स्वियो

—— l. 16—for न्तरेषु भिन्न read न्तरत्व

—— l. 20—for देष read देष

P. 1281, l. 20—for तद्व read तथ्व as in S.

—— l. 24—for ज्यत एवाप read ज्यते तत्राप as in S.

—— „ —for च सच read चचनम्

—— l. 26—for ताद्व read तास्तु

—— „ —for वाचस्यं च read वान्ववच

P. 1282, l. 2—for तद्‌मा read तदमा

—— l. 4—for तस्यत read तस्तत

—— l. 5—for यते read यतो

—— l. 6—for स्तिमे read स्थितमे

VERSE X

P. 1285, l. 2—for सदा read चपसदा

—— „ —for फलदा अपशीर्षाः read फलादवसताः

—— „ —for भिद्यन्ते read बिन्दान्ते

VERSE XI

P. 1285, l. 3—for ज्ये नत्व read ज्येन त्व

VERSE XII

शूद्रादायोगवः—V. L. (a) शूद्राचायोगवः, (b) शूद्रादयोगवः
चाण्डालश्चा—V. L. चाण्डालस्त्व
वर्णसंकराः—V. L. (a) वर्णसंकरे
जायन्ते वर्णसंकराः—V. L. जायते वर्णसंकरः

VERSE XIII

यथा—V. L. तथा
प्रातिलोम्येपि—V. L. (a) प्रातिलोम्ये तु, (b) प्रातिलोम्येण

P. 1286, l. 4—for नत्वावपनादिषु read न तु यवनादिषु as in S.

—— l. 5—*for* कीर्तिरवोके *read* कीर्तिश्लोके *as in* S.

—— „ —for एवं read एव.

—— „ —for चण्डाल read चण्डालवत्

VERSE XIV

P. 1287, l. 1 for न्तराणाञ्चः read न्तरणाञ्चा

—— l. 2—Omit च before जातिः

—— l. 3—for तद्येवद read न ह्येतद as in A.

—— l. 4—for दोषाः read दोषः

VERSE XV

P. 1287, l. 5—for सिर्मिङ्गोकेन read सिमंङ्गोके न

VERSE XVII

एव तु—V. L. एव वा

VERSE XVIII

पुल्कसः—V. L. (a) पुष्कसः, (b) पुक्कसः

VERSE XIX

क्षत्तुर्जातस्तथोग्रायां—V. L. उग्रात्तु जातो क्षत्तायां
तथोग्रायां—V. L. तथोग्रां च
वेण—V. L. वेन.
कीर्त्यते—V. L. कीर्तितः (*Parāsharamādhava Prāyashchitta*, p. 56.)

VERSE XX

जनयन्त्यव्रतांस्तु तान्—V. L. (*a*) जनयन्त्यव्रतान् सुतान् (*b*) जनयन्त्यव्रतानां (noted by Medhātithi, who does not mention any such var. lec. as 'avratāḥ' as wrongly asserted by Buhler.

व्रात्यानिति विनिर्दिशेत्—V. L. व्रात्यानित्यभिनिर्दिशेत्

VERSE XXI

भूञकण्टकः—V. L. (*a*) भूर्ज्जकण्टकः (*b*) भूत्यकण्टकः (*c*) भृष्यकण्ठकः.

वाटधानी—V. L. (*a*) वाढधानौ, (*b*) वाढधानी

पुष्पधः शैख एव च—V. L. (*a*) पुष्पशेखर एव च, (*b*) पुष्पः शैखकस्तथा, (*c*) पुष्पशेखर एव च, (*d*) पुष्परेणरएव च, (*e*) पुष्पवसैरखस्तथा, (*f*) पुष्पशीवक एव च.

VERSE XXII

व्रात्यान्निच्छिवि—V. L. (*a*) व्रात्याल्लिच्छिवि, (*b*) व्रात्याल्लिच्छवि, (*c*) व्रात्याल्लिच्छिलि

VERSE XXIII

कारुषश्च—V. L. पारुषश्च

विजन्मा च—V. L. विजन्मश्च

VERSE XXIV

जायन्ते वर्णसंकराः—V. L. जायते वर्णसंकरः

P. 1290, ll. 2-3—for तास्वयं read स्वयं

—— l. 3—for चत्र read चात्र

—— l. 4—Before केचित् add इति

VERSE XXVI

चाण्डालश्च V. L. चाण्डलस्तु

VERSE XXVII

जनयन्ति स्वयोनिषु—V. L. जनयन्ति विगर्हितान्

मातृजात्या:—V. L. (*a*) मातृजात्यां, (*b*) मातृजातौ noted by Medhātithi.

मातृजात्यां प्रसूयन्ते प्रवरासु च योनिषु—V. L. मातृजातौ स्वयोन्यां तु सदृशं जनयन्ति वै (Govindarāja).

P. 1292, l. 1—for योनि read योनिषु

—— l. 3—for म्बष्ठा read म्बष्ठां

—— „ —for शानैव read शानेव

—— l. 4—for वर्णयो read स्वयो

—— l. 6—for प्रतिलोम read प्रकृतप्रतिलोम

—— „ —for प्रसज्यत read एत

—— l. 7—for शेय read शेषं

—— „ —for स्वमयो read महायो

—— l. 8—for लोम्यं च सा read लोम्य सा

—— „ —for शेषमनपेक्ष्य read शेषापेक्षा

VERSE XXVIII

स्वयोन्यां तु—V. L. स्वयोन्यां च

बाह्येष्वपि क्रमात्—V. L. (*a*) बाह्येष्वपि क्रमः (*b*) बाह्येष्वयं क्रमः

आनन्तर्यात्—V. L. अनन्तर्यात्

P. 1293, l. 2—for चयोरा read चययोरा

—— l. 3—for वर्णयं न read वर्णवर्ण

—— „ —for लोमता read लोमाधाता

VERSE XXIX

P. 1294, l. 1—for क्षत्रिया read क्षत्तृजाया

—— „ —for क्षत्रा read क्षत्ता

—— l. 2—for क्षत्रियायां read क्षत्तृजायायां

—— l. 3—for ण्डालाभ्यः read ण्डालाभ्याम्

VERSE XXX

P. 1294, l. 4—for बाह्यतरेषु बाह्यजाताः read बाह्यतरोत्पत्तिर्वर्णिता

VERSE XXXI

P. 1295, l. 2—for लोभाच्छू read लोभाः शू

—— l. 4—After केचिद्धीनाः add केचिद्दीनाः

—— l. 6—for क्षत्रियचाण्डाला अपि read क्षत्तृचाण्डालावपि

—— l. 7—for श्वपाक read श्वपच

—— l. 12—for भवन्ति read भवन्तः

VERSE XXXII

दासजीवनम्—V. L. (*a*) दास्यजीवनम्, (*b*) दास्यजीविनं

सैरन्ध्रं—V. L. (*a*) सैरिन्ध्रं, (*b*) सैरन्ध्रं

P. 1296, l. 2—for लाभकर्मकार्यं read लोभात् कर्मकारि

—— l 3—for वृत्तिवाह्यं read वृत्तिं हि

P. 1297, l. 1—for ररण्य read रा अरण्य

—— l. 2—omit वर्णकः, not in S.

VERSE XXXIII

मैत्रेयकं—V. L. मैरेयक noted by Medhātithi.

P. 1297, l. 5—for मतस्तं read मजस्रं

—— „ —for बन्दाति read बन्दीति

—— l. 6—for वार्य ज read वासुं ज

VERSE XXXIV

मार्गवं—V. L. मागधं

VERSE XXXV

मृतवस्त्रभृत्स्वनार्यासु—V. L. (*a*) मृतवस्त्रभृत्सुनारीषु, (*b*) मृतवस्त्रा-स्वनार्यासु

पृथक् त्रयः—V. L. पृथक्क्रियाः

VERSE XXXVI

वैदेहिकात्—V. L. वैदेहकात्

P. 1299, l. 2—for निषाद्यौ read निषाद्योः

—— „ —for देहात्मि read देहयात् मि

—— l. 3—for मेदे क read मेदेन चैक

VERSE XXXVII

P. 1299, l. 4—for हारत्वात् read हारवान्

VERSE XXXVIII

चाण्डालेन—V. L. चण्डालेन

तु सोपाको—V. L. च सोपाको

पुक्कसी—V. L. (*a*) पुक्कस्यां, (*b*) पुक्कस्यां

P. 1300, l. 1—for सहस्त्वादि read सहस्रादि

VERSE XXXIX

P. 1300, l. 4—for न्यावसा read न्यावसा

—— l. 5—for विहुत्ति read विहुत्तिः

—— .. —Omit शाहरादिति......तीय पुयसो

VERSE XLI

स्वजातिजान्—V. L. सजातिजान्—
षट् सुता—V. L. (*a*) षड्का, (*b*) षड्गुणा

P. 1301, l. 1—for तीयास्तु read तीयासु

—— l. 5—omit धर्मिया...नीयः, not in A. S. and N.

VERSE XLII

प्रभावैस्तु—V. L. (*a*) प्रभावैश्च, (*b*) प्रभावेषु

P. 1302, l. 2—for ब्राह्मणजात read ब्राह्मणाज्जात

VERSE XLIII

ब्राह्मणातिक्रमेण—V. L. ब्राह्मणादर्शनेन

P. 1302, l. 3—for तथो read यथो

VERSE XLIV

पुण्ड्रकाः—V. L. (*a*) पौण्ड्रकाः, (*b*) पैण्ड्रकाः, (*c*) चान्द्रकाः, (*d*) चान्ध्रकाः

चौड्र—V. L. (*a*) चोड्र, (*b*) सोड्र, (*c*) चोण्ड्र, (*d*) चाड्र, (*e*) चौळ, (*f*) चोळ, (*g*) चोड्र, (*h*) चौड्र

पह्लव—V. L. पह्नव (*b*) पह्नव

दरदाः खशाः—V. L. दरदास्तथा

P. 1303, l. 5—for न तमि read न अनमि

VERSE XLVI

P. 1304, l. 2—for आत्मानो read आत्मानं

—— „ —after भिद्यतानि add तथा च वक्ष्यते which appears wrongly in line 3.

VERSE XLVIII

आयोगवस्य च—V. L. आयोगवस्य तु
मद्गु—V. L. मंगु
कुन्तु—V. L. (*a*) चुञ्चु, (*b*) चूच, (*c*) भुञ्जु, (*d*) चञ्चु

P. 1304, l. 5—for त्याहि read त्वहि

VERSE XLIX

पुक्कसानां—V. L. (*a*) पुष्कसानां, (*b*) पुष्कसानां
वेणानाम्—V. L. वैणानाम्

VERSE L

P. 1305, l. 4—for वसेयः read वसेयुः

—— „ —for विज्ञातोविज्ञाति read विज्ञाताज्ञाति

VERSE LI

अपपात्राश्च—V. L. (*a*) अवपात्राश्च, (*b*) अपःपात्रारच

P. 1305, l. 4—for पात्राच read पात्राः

—— l. —for सफेतु read सफेतु

P. 1306, l. 1—for तद्गृहीयुः read ते गृहीयुः

—— l. 2—for गर्दभ read गर्दभं

VERSE LII

मृतचेलानि—V. L. मृतचैलानि
भिन्नभाण्डे तु—V. L. भिन्नभाण्डेषु

VERSE LIII

मियस्तोषां—V. L. मियश्चैषां

VERSE LIV

P. 1307, l. 1—Omit राज्ञाविति

VERSE LV

P. 1307, l. 4—ह्नित read ह्निता

VERSE LVI

शव्याश्वा—V. L. शय्याश्वा

VERSE LVII

P. 1307, l. 7—for वृग्रहण्यम् read वृभ्रष्टम्

VERSE LIX

P. 1308, l. 3—for मात्मर्थि read मात्मीयं

—— „ —for गृह्या read निगृह्या

VERSE LX

यस्य—V. L. यदि

P. 1309, l. 1—for सकोरके read कोरके

VERSE LXI

राद्विकैः—V. L. राद्वियैः

VERSE LXII

गवाय वा—V. L. गवायें च

कीवाळाम्बुपपत्ती—V. L. (*a*) कीवाळाव्ययपत्ती, (*b*) कीवाळाम्ययवत्ती

P. 1309, l. 4—for त्वमेव read त्वादेव

VERSE LXIII

अस्तेयं—V. L. अक्रोधः
एतं—V. L. (a) एवं, (b) एकं
सामासिकं—V. L. स्वाभाविकं
चातुर्वर्ण्ये—V. L. वंवर्णे

P. 1310, l. 3—for ण्येवं read ण्य

—— l. 4—for स्तेषा read तेषा

—— l. 5—for गमस्तेषामुत्पन्नः read गमात्तेषामुपपन्ना

—— „ —for सिनेषि read सिषं

—— l. 7—for तेऽति read ते ते

Between the two halves of 63, some Mss. have the following additional lines:—

श्राद्धकर्मातिथेयं च दानमस्तेयमार्जवम् ।
प्रजनं स्वेषु दारेषु तथा चैवानुसूयता ॥

VERSE LXIV

P. 1310, l. 10—for पित्र्यर्थे योगता read ऽपत्यर्थेयोगता

P. 1311, l. 3—for से सति read सेति

—— l. 6—for आश्रया read अश्रेया

—— l. 7—for एष एवार्थः read व्यापकार्थः

VERSE LXV

एवं तु—V. L. एवं च

P. 1312, l. 2—Omit एते

—— „ —for माशं read माशा

VERSE LXVI

श्रेयस्त्वं कस्यचिद्भवेत्—V. L. (*a*) श्रेयस्त्वं क्वेतिचेद्भवेत्; (*b*) श्रेयस्त्व' केतिचेद्भवेत्; (*c*) श्रेयस्त्व' केतिचिद्भवेत्; (*d*) श्रेयान् कस्त्वनयोर्भवेत्; (*e*) श्रेयस्त्वं मेति चेद्भवेत्

VERSE LXVII

P. 1313, l. 4—for एवमन्यत्र read एव, नान्यत्र as in S.

VERSE LXVIII

P. 1313, l. 5—*for* पाताक *read* पातन

—— „ —for हेतुम read हेतुच

—— l. 6—for पूर्वं read पूर्वः

VERSE LXX

अन्ये—V. L. एके

P. 1314, l. 4—for क्षिषु read क्षीषु

—— „ —for चेत्र read चेत्रं

—— l. 6—for स्थितिः read स्थितं

VERSE LXXI

P. 1315, l. 2—for भवेत्केवलं read भवेत् स्थिलमेव

VERSE LXXII

P. 1315, l. 5—for यद्वाशंक्यन्ते read यद्वा शंक्यते

VERSE LXXIII

नासमाविति—V. L. नासमावपि:

P. 1316, l. 1—for द्विजा read द्विजा

—— l. 3—for शुश्रूष्या read शुश्रूष्या

—— l. 4—for शूद्रतुल्यः स्यात् read शूद्रस्तुल्यो न स्यात्

—— „ —for समौ read नासमौ

VERSE LXXIV

स्वकर्मण्यवस्थिताः—V. L. स्वकर्मण्यवस्थिताः

P. 1316, l. 9—for धिकारं read धिकारं

VERSE LXXV

यजनं याजनं—V. L. याजनं यजनं

प्रहश्चैव षट् कर्माण्यग्रजन्मनः—V. L. प्रहं चैव ब्राह्मणानामकल्पयत् (Vīramitrodaya Paribhāṣā, p. 45).

VERSE LXXVI

P. 1317, l. 4—for कर्मसु read कर्म

—— l. 5—for अपि वा read अपि वा

VERSE LXXVII

निवर्तन्ते—V. L. निवर्तेरन्

ब्राह्मणात्—V. L. (*a*) ब्राह्मणः, ; (*b*) ब्रह्मा वै ; (*c*) ब्राह्मणा

VERSE LXXVIII

प्रतिहितान्धर्मान्—V. L. प्रति तथैतानि

VERSE LXXIX

षड्वृत्तिः—V. L. षड्वृत्ती (Mitākṣarā, 1. 119).

P. 1318, l. 3—for वधि read वणिक्

—— l. 4—omit वणिक्

VERSE LXXX

च रक्षणम्—V. L. तु रक्षणम्

P. 1319, l. 1—for स्वकर्मशास्त्रप्रवृत्ति read स्वकर्मसु । शास्त्रोपवृत्ति

VERSE LXXXI

स ह्यस्य—स त्वस्य (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 13)
प्रत्यनन्तरः—V. L. प्रत्यनन्तरम् (Madanapārijāta, p. 231).

P. 1319, l. 3—for प्रासं read पर्यासं

—— l. 6—for निवृत्तिः read वृत्तिः

—— „ —for कारी read करी

—— „ —for शखा read शाखा

—— „ —for शेषे read शेषा

—— l. 7—after यत्रैष्वपीति add तथा चाह from line 8 below.

VERSE LXXXII

P. 1319, l. 8—omit तथा चाह here.

—— l. 9—for वणिग् व्यापारमविक्रय read वणिग्व्यापारमविक्रेय

—— l. 11—for मा स्व read मास्व

60

VERSE LXXXIII

हिंसाभावो—V. L. हिंसामभाव् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 426).

P. 1320, l. 3—for स्तस्याम read स्तस्याः म

—— „ —for स्यापद्यते read स्या आपद्यते

VERSE LXXXIV

P. 1320, l. 5—for न तु तयुक्तं read नतुक्तम्

—— l. 9—for काष्ठवत् read काष्ठहत्या

—— „ —for मनुभवन्ती read मनुभूतं

—— „ —for सर्व read सर्वैः

VERSE LXXXV

P. 1321, l. 1—for कर्थं read कथं

—— „ —for ज्ञाना read ज्ञना

—— l. 3—for भावा read स्वभावा

—— „ —for मैथुण्यं read मैथुनं

—— l. 4—for गर्हिता read गर्हिततरा as in S.

—— „ —after कृषिः add ततो न्यूना वाणिज्या as in S.

—— „ —for वाद्यः read वा as in S.

VERSE LXXXVI

अपोहेत—V. L. व्यपोहेत (Madanapārijāta, p. 232).

P. 1321, l. 7—for तथा read यथा

P. 1322, l. 1—for स्यारण्याः read स्या आरण्याः

VERSE LXXXVII

P. 1322, l. 4—for माजिमा read माचिका

VERSE LXXXVIII

चपः—V. L. चचः (Samskāramayūkha, p. 123).
चीरं—V. L. चारं (Nārāyaṇa).
चौड्रं—V. L. चारं (Nandana).

P. 1323, l. 2—for मृद्दि read मृद्धीका

—— l. 3—for चेचेमि read चेचनि

VERSE LXXXIX

नीलीं—V. L. (*a*) नीलिं; (*b*) नीलं (Madanapārijāta, p. 232).
मद्यं—V. L. मज्जां
च लाचां च—V. L. बलाकां च (Madanapārijāta, p. 232).
सर्वांश्चैकशफांस्तथा—V. L. (*a*) सर्वानेकशफांस्तथा, (*b*) सर्वांश्चैकशफान् पशून्, (*c*) सर्वांश्चैकशफान् बहून्, (*d*) द्विशफैकशफांस्तथा (Madanapārijāta, p. 232).

P. 1323, l. 6—for अभ्याचभ्यत read अभ्याभ्यत

After 89 some Mss. have the following additional verse:—
अपुसीसं (से) तथा लोहं तैजसानि च सर्वशः ।
बालांश्चर्म (पाशारचर्म) तथास्थीनि सस्नायूनि च वर्जयेत् (वसास्नायूनि रोचनाम्) ॥

VERSE XC

कार्म—V. L. हस्तं
शृगान्—V. L. शृगान्

P. 1323, l. 10—for रेचागामी बहु read रे चागामिनि बहु

P. 1324, l. 1—for चचिर read चिर

—— l. 2—for चचतिलानचिक्रीयन्ते read चच तिलान् विक्रीयन्ते

—— l. 3—for मला read चीला

ERSE XCI

दानात्—V. L. पानात् (Samskāramayūkha, p. 124).
कृमिभूतः—V. L. कृमिभूत्वा
श्वविष्ठायां—V. L. (a) श्वविष्ठायां, (b) स विष्ठायां (Parāsharamādhava Āchāra, p. 431), (c) च विष्ठायां

For the second line some Mss. read—कृमिर्भवति विष्ठायां कर्मणा तेन पापकृत्

P. 1324, l. 9—for शुक्तं read न शुक्तम्

—— „ —for स्वाना read स्नाना

VERSE XCII

शूद्रो भवति—V. L. शूद्रीभवति
क्षीरविक्रयात्—V. L. क्षारविक्रयात्

VERSE XCIII

इतरेषां तु पण्यानां—V. L. इतरेषामपण्यानां (Mitākṣarā—3. 40).
नियच्छति—V. L. निगच्छति

VERSE XCIV

रसैः—V. L. तिलैः (Nandaṇa and noted by Medhātithi).
च कृतान्नेन—V. L. (a) चाकृतान्नेन (Aparārka, 933 noted by Mitākṣarā,) (b) चाकृतान्नेन (Madanapārijāta, p. 233).

P. 1325, l. 4—for धन्येन read धान्येन

—— l. 5—for पायसादिना read पायसापूपादिना

—— l. 6—for गौरसमेवं दधितस्य read गौरसो भेदं दधाति s in N. and A.

VERSE XCVI

लोभात्—V. L. मोहात्
कर्मभिः—V. L. जातिभिः (Vivādaratnākara, p. 363).

VERSE XCVII

वरं—V. L. श्रेयान्
परधर्मेण जीवन् हि—V. L. परधर्माश्रयात् (Mitākṣarā, 3. 41).
सद्यः—V. L. क्षिप्रं (Saṃskāramayūkha, p. 123).
न पारक्यः स्वनुष्ठितः—V. L. (*a*) परधर्मात्स्वनुष्ठितात् (Madanapārijāta, p. 233), (*b*) परधर्मात् स्वधिष्ठितात्

VERSE XCVIII

P. 1327, l. 6—for तदुक्तं read तद्युक्तं

—— l. 7—for सर्वं शो read सर्वशो

VERSE XCIX

शूद्राः—V. L. शूद्रः (Madanapārijāta, p. 233).
पुत्रदारात्ययं प्राप्तो—V. L. (*a*) पुत्रदारात्यये प्राप्ते, (*b*) पुत्रदारात्ययप्राप्तो (Madanapārijāta, p. 233).

VERSE C

प्रचरितैः—V. L. सुचरितैः

P. 1328, l. 2—for यत्र छेद read यत्रच्छेद

VERSE CI

स्वे पथि—V. L. स्वपथि
अवृत्ति—V. L. स्ववृत्ति (Aparārka, p. 935).

P. 1328, l. 5—for वृत्तिर read वृत्तिम

—— l. 6—for कर्षित read कर्षितः

—— „ —for प्लुषान् read प्लुषन्

VERSE CII

शुध्यतीत्येतत्—V. L. शुध्यते ह्येतत् (Smṛtitattva II. p. 362).

P. 1329, l. 2—for गैंब read गं म

VERSE CIII

गर्हितात्—V. L. ऽगर्हितात् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 183).

ज्वलनाम्बुसमा—V. L. ज्वलनार्कसमा (Parāsharamādhava Āchāra, p. 183).

P. 1329, l. 4—for शुक्तो read रक्तो

—— „ —for ज्ञापेति read ज्ञापेते

—— l. 6—for पूर्वं read पूर्व

—— l. 7—for देय वा read देयवा

—— l. 8—for सत्म read ऽसत्म

—— „ —for प्रभूतिः read प्रभृतिः

VERSE CIV

यतस्ततः—V. L. इतस्ततः (Yatidharmasaṅgraha, p. 75).

For the second line the Samskāraratnamālā reads—लिप्यते न स पापेन पद्मपत्रमिवाम्भसा

जीवितात्यय—V. L. जीवनात्यय (Aparārka p. 935).

पापेन—V. L. दोषेण (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 326).

P. 1329, l. 10—for मलिन read पलिन

—— „ —for कर्मांसपे read कर्मांगने

—— l. 11—for वृष read वृः

VERSE CV

पापेन—V. L. दोषेण (Aparārka, p. 935).

P. 1330, l. 1—for शुनः । शेप read शुनःशेप

—— l. 2—for प्रकृति read परकृति

VERSE CVI

परित्रार्थं—V. L. रक्षार्थाय (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 326).

VERSE CVII

विजने—V. L. निर्जने (Parāsharamādhava Prāyashchitta p. 326).

वृधोः—V. L. (*a*) बृधोः (*b*) बृहत्

VERSE CIX

तथैवा—V. L. तथा वा (Aparārka, p. 935).

VERSE CX

शूद्रादपि—V. L. शूद्रस्यापि

VERSE CXI

ध्यापनैः कृतम्—V. L. ध्यापनात् कृतम् (Aparārka, p. 936).
P. 1332, l. 1—for ते च वक्ष्यति read तेन न क्षतिः

VERSE CXII

P. 1332, l. 4—for प्रह : स read प्रहस

—— ll. 5-6—for प्रहयं प्रत्यात्मम read प्रहयोऽनात्मम

—— l. 6—for योग्यः read योग्यं

P. 1332, l. 6—for वृत्तिरि read वृत्तिर

—— „ —for किंचित्स्यात् read किञ्चित्साम्यम्

—— l. 7—for पयन्येन read पयतो न

—— „ —for कुर्वीतयमिति read कुप्यतीत्ययमिति

VERSE CXIII

P. 1333, l. 2—for न्यत्र read न्यद्

—— „ —for भिन्नैः read भिन्नैः

—— l. 4—for द्विस्तवथा read द्विस्तन् वा

VERSE CXV

P. 1334, l. 2—for विवक्ष्या read वक्ष्या

—— l. 3—for तदीय read तद्दाय

—— l. 6—for यथाज्योपि read यः । सर्वयवापि

—— l. 8—for प्रयोगः read योगः

—— „ —Omit आवर्जनः not in S.

VERSE CXVI

वृत्तिः—V. L. गिरिः (Aparārka, p. 936 and Mitākṣarā, 3·42, and Nandana).

भैक्ष्यं—V. L. भैक्षं

गोरक्ष्यं—V. L. गोरक्षा (Mitākṣarā, 3. 42):

P. 1335, l. 3—for वृत्ति aead वृत्त्य

—— „ —for मार्गे read मार्ग

VERSE CXVII

अविपकाद्—V. L. अपक्वम्

VERSE CXVIII

आगमापदि—V. L. आगमहंति

VERSE CXIX

नाहवे—V. L. (*a*) न भवे, (*b*) न भवे
वैरयाद्—V. L. वैरयाद् (Vīramitrodaya Rājanīti p. 263).

VERSE CXX

विंशं कार्षापणावरम्—V. L. (*a*) विंशत्कार्षापणावरम् ;
(*b*) विंशत्कार्षापणापरम्
(*c*) त्रिंशत्कार्षापणावरम्

P. 1337, l. 1—for व्यवहारिणः शूद्राः read व्यवहारिणां लाभाद्दशमो भागो ग्रहीतव्यः । विट्शाव्दः प्रजावचनः । हिरण्यव्यवहारिणां विंशतितमः । कर्मोपकरणाः शूद्राः as in S.

VERSE CXXI

वृत्तिमाकांक्षन्—V. L. वृत्तिमाकांक्षेत्
आराधयेयदि—V. L. (*a*) आराधयेदिति, (*b*) आराधयेदपि
जिजीविषेत्—V. L. जिजीविषुः

VERSE CXXII

P. 1338, l. 3—after शुल्कं add भवति

—— „ —for वमिति...विहंकमैव read वमिति । यद्वाऽस्य एव

—— l. 4—for यद्स्य read यद्वास्य

VERSE CXXIII

कीर्त्यते—V. L. कथ्यते (Parāsharamādhava Āchāra, p. 421).
भवत्यस्य—V. L. भवेत्यस्य (do.)

VERSE CXXV

P. 1339, l. 7—for पुलका read पुलाका

VERSE CXXVI

P. 1340, l. 6—for न दुष्यते read दुष्यते

VERSE CXXVII

धर्मेप्सवस्तु—V. L. धर्मेश्वरन्ति (Smṛtitattva II, p. 381).
धर्मं—V. L. (*a*) वृत्तिं (Smṛtitattva II, p. 381); (*b*) वृत्तं
मन्त्रवर्ज्यं—V. L. मन्त्रवर्जं (Shāntimayūkha, p. 2).

P. 1340, l. 9—for भवत्ता read भवत्ते

—— „ —for शंसा read शंसां

—— l. 7—for चाप read चय

—— „ —for विषयाचानाचप read विषयाचारवत्सचाचापेप as in S.

VERSE CXXX

एते—V. L. एवं

VERSE CXXXI

चातुर्वर्ण्यस्य कीर्तितः—V. L. (*a*) चातुर्वर्ण्ये प्रकीर्तितः
(*b*) चातुर्वर्ण्यैः प्रकीर्तितः
(*c*) चतुर्वर्णाः प्रकीर्तिताः

Adhyaya XI

[The corrections are based mainly upon S. and N.]

VERSE I

यक्ष्यमाण—V. L. यजमान (Madanapārijāta, p. 468).
सर्ववेदसम्—V. L. सार्ववेदसम् (Hemādri-Dāna, p. 30).
गुर्वर्थं पितृ—V. L. गुर्वर्थंपितृभ (Madanapārijāta, p. 429).
स्वाध्यायार्थ्युपतापिनः—(*a*) स्वाध्यायार्थुपतापिनः (*b*) स्वाध्यायार्थ्युपतापिक: (Madanapārijāta, p. 468).

P. 1343, l. 1—for स्नातकविशेषेण read अनेकविशेषण

—— „ —for भार्यों read भार्यो

—— l. 5—for वथ read वथ

—— „ —for यर्थों read यर्थो

—— l. 9—for निश्चित्य निर्धनेभ्यो read निःस्वेभ्यो निर्धनेभ्यो

VERSE III

एतेभ्योहि—V. L. (*a*) एतेभ्योऽपि
द्विजाग्र्येभ्यो—V. L. द्विजाग्र्येभ्यो

P. 1344, l. 2—for तथापि read तथाहि

VERSE IV

ब्राह्मणान् वेदविदुषः—V. L. (*a*) ब्राह्मणे वेदविदुषे, (*b*) ब्राह्मणे वेदविदुषि (*c*) ब्राह्मणेभ्यश्च विद्वद्भ्यः
दक्षिणाम्—V. L. दक्षिणाः

P. 1345, l. 3—for पचेत read पचेतः

After verse V some MSS. have the following additional verse.

वृद्धौ च मातापितरौ साध्वी भार्या सुतः शिशुः ।
अप्यकार्यशतं कृत्वा भर्तव्या मनुरब्रवीत् ॥

Which occurs in Māndalik's Edition after verse 10. It is quoted by Medhātithi under 2. 189. and Kulluka has the following, which is omitted by all other commentators—

धनानि तु यथाशक्ति विप्रेषु प्रतिपादयेत् ।
वेदवित्सु विविक्तेषु प्रेत्य स्वर्गं समश्नुते ॥

Māṇdalik has treated this as text and numbered it 6. We have decided to omit it. But we retain the numbering of Māndalik's Edition (cf. Bühler, Burnell etc.)

VERSE VII

भक्तं—V. L. वित्तं (Parāsharamādhava Āchāra, p. 157).
अधिकं वाऽपि—V. L. ततोऽधिकं वा
P. 1346, l. 2—for शुक read स्वक

VERSE IX

दुःखजीविनि—V. L. दुःखपीडिते
सधर्मं—V. L. स धर्मः
मध्वापातो—V. L. मध्वापानो
P. 1347, l. 1—for वपति read ददाति
—— l. 8—for सत्यो read धर्मसत्यो

VERSE X

यत्—V. L. यः
देहिकम्—V. L. दैहिकम्
जीवतश्च—V. L. जीवतोऽस्य

VERSE XI

P. 1348, l. 1—for वैरण्या read हिरण्या

—— l. 2—for विविमये read विविमयेन

—— „ —for न च read ननु च

—— l. 3—for चाद्: read ह्याहुः

—— „ —for वाप read चाप

—— l. 4—for विरोपेषा मिर्वच read विशेषेयोति वच

—— l. 7—for कृतः read इमिकतुः

—— l. 8—for स्वरवमसे read सत्यप्यसे

VERSE XIII

P. 1349, l. 5—for कस्या read कस्था

—— „ —for सा, read सारुयाद् वा चैवतिचेत्ययमेव

VERSE XIV

तयोः—V. L. द्वयोः

VERSE XV

तथा—V. L. यथा
प्रवर्धते—V. L. (*a*) विवर्धते, (*b*) प्रवर्तते

P. 1350, l. 4—for आद्या read अद्या

VERSE XVI

सहमे भक्ते—V..L. सहमं भक्तं (Aparārka, p. 938).

VERSE XIX

P. 1352, l. 3—After पश्यापहरति add पत्नी च प्रयच्छेति

VERSE XX

यद्धर्म—V. L. धर्मं वद्

VERSE XXII

तस्य—V. L. तस्माद्
प्रकल्पयेत्—V. L. च पालयेत्

VERSE XXIV

यजमानो हि निश्चित्वा—V. L. निश्चित्वा यजमानो हि
कर्हिचित्—V. L. धर्मवित् (Parāsharamādhava, p. 155).

VERSE XXV

यो न सर्वं—V. L. यः सर्वं न (Mitākṣarā, 1. 127).

VERSE XXVI

ब्राह्मणस्वं वा—V. L. ब्राह्मणस्वं च
लोभेनोपहिनस्ति यः—V. L. लोभेनापहरेत्तु यः

P. 1354, l. 6—after गच्छत्येव add किन्तु

—— „ —Before धर्मं add यद्
P. 1355, l. 3—for यद्युक्त read तद्युक्त

VERSE XXVII

नित्यं—V. L. चैव

P. 1355, l. 8—for विधिनाश read विनाशात्

VERSE XXIX

विश्वैश्च देवैः साध्यैश्च—V. L. वैश्वदेवैः स्वसाध्यैश्च
विप्रैः—V. L. विधिः (Smṛtitattva, II p. 87).

VERSE XXX

वर्तेत—V. L. (*a*) वर्तयेत् (Smṛtisāroddhāra, p. 306); (*b*) विधत्ते—V. L. आपते (do.)

For the second line the Samskāraratnamālā, p. 14 reads स प्राप्नोति फलं तस्य परत्रेति श्रुतिः स्मृतिः

VERSE XXXI

वेदयेत V. L.—वेदयीत

P. 1357, l. 3—for प्रतीयेऽभिभिन्यादित्यपि read प्रतीयते । शिष्यादिति

VERSE XXXIII

विचारयन्—V. L. (*a*) विचारितम्, (*b*) भिचारयन् (Nandana), (*c*) भिचारितम्

After 33 some MSS. have the following additional verse

तदुक्तं सर्ववर्णानामभिचारं च शक्तितः ।
तपोवीर्यप्रभावेण अवध्यानपि बाधते ॥

VERSE XXXIV

द्विजोत्तमः—V. L. (*a*) द्विजोत्तमाः (*b*) द्विजोत्तमैः

Between the two halves of (34) some MSS. have the following additional half verse—

तद्धि कुर्वन् यथाशक्ति प्राप्नोति परमां गतिम् ।

VERSE XXXV

मैत्रो—V. L. मैत्री

मूत्राज—V. L. कुर्यात, (Nārāyana)

शुष्कां,—V. L. (*a*) शुष्कां, (*b*) शुक्तां, (c) शुक्तं ('stale.')

P. 1358, l. 5—for चरेच read चरते

VERSE XXXVI

न वै—V. L. नैव

After (40) some MSS. have the following additional verse—

अन्नहीनो दहेद्राष्ट्रं मन्त्रहीनस्तु ऋत्विजः ।
दीक्षितं दक्षिणाहीनो नास्ति यज्ञसमो रिपुः ॥

VERSE XLI

कामकारतः—V. L. कामचारतः

VERSE XLII

P. 1361, l. 3—for पदिशो read पदेशो

—— l. 4—for स्यैवास्य read स्यैकस्य

—— l. 5—अग्नीनां......विक्रयात् should go below under verse (43), before पूर्वविध्यतिक्रमे

VERSE XLIII

तेषां सततमज्ञानां वृषलाग्न्युपसेविनाम्

V. L. पापानां सततं तेषामग्निं शूद्रस्य जुह्वताम् (Nandana).

VERSE XLIV

प्रसञ्जति—V. L. (a) प्रसक्तो, (b) प्रसजति (Prāyashchittaviveka, p. 10), (c) प्रसज्यति (Smṛtisāroddhara, p. 351).

For the second line Parāsharamādhava (Āchāra, p. 50) reads अनिग्रहाच्चेन्द्रियाणां नरः पतनमृच्छति (which occurs in याज्ञवल्क्य)

P. 1362, l. 9—for शुचिः स्य read शुचिस्य

P. 1363, l. 2—for ख्यता अथा read ख्यतायथा

—— „ —for कक्षासि read कक्षसि

P. 1363, l, 2—for ष्यता read ष्यतां

—— „ —for मावगमं कु read यागमकु

—— l. 3—for चिषिष्यते read न चिष्पद्यते

—— „ —for वायोश्च read वायो यत्र

—— l. 7—for बाध्य read बोध्य

—— l. 8—for वपनानामपि read वपनायामपि

—— l. 11—for निमित्तं विशेषयेत् read निमित्तविशेषे यत्

—— „ —for नाम प्रतीयते read प्रतीयते

—— l. 12—for या जायते read जायते

—— l. 14—for यैः सुखदुःखेषु read यार्येषु सर्वेषु

VERSE XLV

P. 1364, l. 5—for मुपकर्तव्यं read मुदाहर्तव्यं

VERSE XLVI

शुध्यति—V. L. नश्यति (Aparārka, p. 1040).
पृथग्विधैः—V. L. पृथक् पृथक् (Madanapārijāta, p. 705).

P. 1365, l. 2—for एवं read एव

—— l. 4—for तथापि read तथा च

—— l. 8—for स्यात्सि read स्यात्सि

—— l. 9—for स्यात्त read स्यात्न

—— „ —for तत्त्वदेव read सत्त्वदेव

—— „ —for विकृ read विकृ

—— l. 14—for कार्यो हि read योऽहि

P. 1365, l. 14—for भवपः read भवाप

—— „ —for शुद्ध्यायशु read शुद्ध्या शु

—— l. 15—for र्थे read मर्थे

—— „ —for वानशु read वानां शु

—— l. 16—for र्थेळ read मर्थेळ

—— l. 19—for गौरव read गौरवः

—— „ —कूलप read कूले प

VERSE XLVII

दैवात्—V. L. मोहात् (noted by Medhātithi).
द्विजः—V. L. सति

P. 1366, l. 3—for दर्यपूर्वं read पूर्वं

—— l. 5—for न संसर्गं read संसर्गं

—— l. 6—for भयत्वा read याभयत्वा

—— „ —for सिद्धिः read सिद्धः

—— l. 8—omit शिष्टैः

After (47) some MSS. have the following additional verse—

प्रायो नाम तपः प्रोक्तं चित्तं निश्चय उच्यते ।
तपो निश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तमिति स्मृतम् ॥

VERSE XLVIII

दुरात्मानो—V. L. दुराचारा

P. 1366, l. 10—for शेषे read शेष

VERSE XLIX

श्यावदन्तताम्—V. L. श्यावदन्तकः

P. 1367, l. 3—for शिक्य read शैक्य

—— „ —for केयो read कोयो

—— l. 4—for वैकल्यं read गौकल्यं

VERSE L

पौतिनासिक्यं—V. L. पूतिनासिक्यं,

After (51) some MSS. have the following additional verses—दीपहर्ता भवेदन्धः काणो निर्वापको भवेत् (V. L. निर्वापकस्तथा) हिंसया व्याधिभूयस्त्वमरोगित्वमहिंसया

(V, L.—हिंसारतस्सदा रोगी वाताङ्गः पारदारिकः)

(V. L.—हिंसया व्याधिभूयस्त्वं स्फीतो ऽन्यस्त्र्यभिमर्षकः

This verse has been accepted by Bühler as the text of Manu and translated as such.)

VERSE LII

कर्मविशेषेण—V. L. कर्मावशेषेण

VERSE LIII

निन्द्यैर्हि—V. L. निन्दितैः

P. 1369, l. 1—for कृतैः सह read कृतैनसः

VERSE LIV

गमः—V. L. गमने (Aparārka p. 1044)

संसर्गश्चापि—V. L. (*a*) संयोगं चैव, (*b*) संयोगश्चैव (Madanapārijāta p. 786) (*c*) संसर्गं चैव (Aparārka, p. 1044)

VERSE LV

अनृतं च समुत्कर्षे—V. L. अनृतं स्वसमुत्कर्षे

P. 1370, l. 2—for पो वासना read पोषणा

—— „ —for तपभूस्तप read तभूपस्तभूप

—— l. 5—for तादिशं read तामिशं

VERSE LVI

कौटसाक्ष्यं—कूटसाक्ष्यं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 293).

ब्रह्मोज्झता वेदनिन्दा कौटसाक्ष्यं—V. L. ब्रह्मोज्झं वेदनिन्दा च कूटसाक्ष्यं (Aparārka, p. 1047).

गर्हितानाद्ययोः - V. L. (*a*) गर्हितान्नाज्ययोः (Mitākṣarā 3. 231), (*b*) गर्हिताशाद्ययो: (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 293).

P. 1371, l. 2—for ण्यच्चापि read ण्यत्रापि

—— l. 3—for युज्य read भुज्य

VERSE LVII

P. 1371, l. 4—for शब्दौ read गब्दौ

—— „ —for ऽसती read ऽसति

VERSE LVIII

स्वयोनीषु—V. L. (*a*) स्वयोन्यासु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 231), (*b*) स्वयोनिषु.

P. 1371, l. 6—for तथा read तथ्य

—— l. 7—for शहरये read श्रीमहयं

—— „ —for विषय read विषम

P. 1371 l. 8—for करस्य स्याव read करस्यास्याव्य

—— l. 9—for पं विद्येश read पविद्येश

P. 1372, ll. 3—4—for वक्ष्यते । न त्याज्यमतः read विवक्षिते त्याज्या-
ज्यम् । अतः

—— l. 4—for पांनामेव read पैमेव

—— „ —for अंहह read अंशह

VERSE LIX

संयाज्य—V. L. संयाज्यं
विक्रयाः—V. L. (*a*) विक्रयम्, (*b*) विक्रयौ, (*c*) विक्रयः
पारदार्यात्मविक्रयाः—V. L. (*a*) पारदार्यंमविक्रयः, (*b*) पारदार्यंमविक्रयम्
—noted by Medhātithi.

P. 1372, l. 6—for पामसं read पां सं

—— l. 7—omit अन्येन

—— l. 8—for वतु व read वनतुव

—— „ —for व्यापा read व्यापका

—— l. 9—for व्यापस्या read व्यापस्यपस्या

—— l. 10—for दैहि read दैकाहि

P. 1373, l. 1—for ब्राह्मण्य read ब्राह्मणपरकस्य

VERSE LX

परिवेत्ताऽनुजेनूढे,—V. L. (*a*) परिविवित्ताऽनुजेनोढे, (*b*) परिवेत्तानुजेनोढे,
(*c*) परिविवित्ता वानुजेन

VERSE LXI

वार्धुष्यं व्रतलोपनम्—V. L. (*a*) वार्धुषित्वं व्रतच्युतिः, (*b*) वार्धुषित्वं
व्रताच्युतिः (Prāyashchittāviveka, p. 192).

P. 1373, l. 5—for जनाप read जनाप

—— l. 6—for सिंहः read शिर

—— l. 7—for शाखतो read इच्छातो

—— „ —for योदितश्चेच्छाचाक्र read यदि चेच्छाक्र

P. 1374, l. 1—for मिथ्या read मिच्छा

—— l. 2—for सौंदर्य read सैार्य

—— „ —Before फले add वा

VERSE LXII

भृताध्यापनमेव च—V. L. (*a*) भृतकाध्यापनं तथा (Prāyashchittaviveka, p. 192), (*b*) भृत्याध्यापनमेव च, (*c*) भृतास्वाध्यापनं तथा, (*d*) भृतादध्यापनं तथा, (*e*) भृत्यास्वाध्यापनं तथा

भृत्या चाध्य—V. L. भृतादध्य (Prāyashchittaviveka, p. 192).

P. 1374, l. 5—for यो ऽसो read यः सो

—— l. 7—for अपत्यानि read अपण्यानि

VERSE LXIII

हिंसौषधीनां स्त्र्याजीवो—V. L. (*a*) हिंस्रौषधिस्त्र्युपाजीवो (Nandana) (*b*) हिंसौषधीनां स्त्र्युपाजीवो.

P. 1375, l. 1—for योग एव read योगः

—— „ —for मार्या read मार्यामि

—— l. 2—for वर्तनं read प्रवर्तनं

—— „ —for क्षुप read वप

—— l. 3—for सेना read स्वेना

—— l. 4—omit मार्यापण्यमा

VERSE LXIV

P. 1375, l. 5—for चुक read चुक्क

—— l. 7—for क्पता read क्पना

—— l. 8—for बहु read महु

—— „ —for यतः read ययोरिति

VERSE LXV

स्तेयं—V. L. स्तैन्यं

अख्यानामनपक्रिया—V. L. अख्यानां चानपक्रिया (Prāyashchittaviveka, p. 192).

कौशीलव्यस्य च क्रिया—V. L. (*a*) कौशीलव्यसनक्रिया, (*b*) कौशल्यं व्यसनक्रियाः

चित—V. L. मित (Prāyashchittaviveka, p. 192).

P. 1376, l. 5—for सत्स्य read ऽसत्स्य

—— „ —for कुर्वं read अकुर्वं

—— l. 9—for तेरतु read तेरमतु

VERSE LXVI

कुप्य—रूप्य

P. 1376, l. 11—for पठा read कटा

—— l. 12—for दुष्पम read सूने

—— l. 13—for पेषर्न read पेयर्न

VERSE LXVII

कुर्यं—V. L. (*a*) कृत्वा, (Mitākṣarā 3. 242); कृत्वा (Madanapārijāta, p. 924).

मैथुन्यं—V. L. मैक्ष्यं (Madanapārijāta, p. 924).

च मैथुनं पुंसि—V. L. पुंसि च मैथुन्यं (Madanapārijāta, p. 924).

P. 1377, l. 1—for रमणं read स्त्रैणं

—— „ —for भवयं read भवेत्

—— l. 2—for मण्त्वमनात्रे read मद्यपत्वमनाते

VERSE LXIX

P. 1378, l. 1—for न पुनः read पुनः पुनः

VERSE LXX

P. 1378, l. 5—for स्थांसः read स्पांसः

VERSE LXXII

द्वादशसमाः—V. L. (a) द्वादशाब्दानि (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 399, Madanapārijāta, p. 187, Aparārka, p. 1053); (b) द्वादश समाः

भैक्षाश्या—V. L. भिक्षाश्या (Madanapārijāta, p. 787).

P. 1379, l. 3—for शब्दोर्थवाद: read शब्दार्थवाद:

VERSE LXXIII

P. 1380, l. 2—for शब्दार्थविद: read आत्मान

—— l. 3—for आत्मन read ज्ञानम्

VERSE LXXIV

P. 1381, l. 1—for ज्ञानाम् read हिरण्या

—— „ —for हिरण्या read हिरण्मया

—— „ —for विण्म read विविण्म

—— „ —for वृष read वृषि

VERSE LXXVI

वेदविदुषे—V. L. वा वेदविदे (Mitākṣarā 3. 250, Aparārka, p. 1061).

चर्मे हि—V. L. चर्मे वा (Mitākṣarā 3. 250).

VERSE LXXVII

चाऽनुसरेत्—V. L. (*a*) चाऽनुवसेत् , (*b*) चाऽनुचरेत् (Mitākṣarā 3. 249).

त्रिर्वै वेदस्य संहिताम्—V. L. त्रिःकृत्वो वेदसंहिताम्

P. 1382, l. 9—for श्रुतं दृष्ट्वा read शतं बुद्ध्वा

—— „ ——for वध प read वधे । प

VERSE LXXVIII

कृतवापनो——V. L. (*a*) कृतवपनो, (*b*) कृतवासोवा

हितेरतः—V. L. हितेन वा

P. 1383, l. 1—for कश्चित्पूर्वं वचनः read वचनम्

VERSE LXXIX

सखाः—V. L. सम्यक् (Aparārka, p. 1058).

गोमांस—V. L. गोमास (Madanapārijāta, p. 797, Aparārka p. 1058).

VERSE LXXX

ज्वरं—V. L. त्रिवारं

प्रतिरोद्धा—V. L. (*a*) प्रतिषेद्धा

मवजित्य—V. L. मपिजित्य

विशुध्यते—V. L. विशुध्यति

VERSE LXXXI

P. 1385, l. 1—for कल्मा read चल्मा

—— „ —for कुन्त read कुन्तं

VERSE LXXXII

अवभृथस्नातो—V. L. (*a*) अवभृथे स्नातो, (*b*) अवभृथे स्नात्वा, (Mitākṣarā, 3. 244).

P. 1385, l. 5—for अन्ये इत्याहुर्वै read अन्ये तु वै

—— l. 6—for अत्य read यस्य

VERSE LXXXIV

P. 1386, l. 3—for मत्यक् read प्रत्यक्

VERSE LXXXV

पावनाय स्यात्—V. L. पावनी यस्मात्
पवित्रं—V. L. पवित्रा

P. 1387, l. 3—for स्याद्गुणां read स्यादिगुणां

—— l. 4—for लभ्यते read लभते

VERSE LXXXVII

चेजानौ—V. L. चेज्यानौ (Prāyashchittaviveka, p. 87.)

P. 1388, l. 1—for आत्मीयस्य एव read आत्मीय एव

—— l. 6—for शेषाक श्री read शेषात् श्री

P. 1389, l. 1—for श्रीचिट read श्री यज्ञचिद्

—— „ —for वेषु read पशु

—— „ —for अधम read अधम

—— „ —for पातकम् read पातक

—— l. 5—for कृत्वा read कृत्वा

After (87) some Mss. have the following additional verse—

जन्मप्रभृतिसंस्कारैः संस्कृता मन्त्रवर्जिता।
गर्भिणी त्वथवा स्यादात्रेयी च विज्ञेया॥

VERSE LXXXVIII

प्रतिरभ्य—V. L. प्रतिरुध्य

P. 1389, l. 10—for कौशिक्य read कौट

VERSE LXXXIX

उदिता—V. L. उद्दिता

VERSE XC

मोहा—V. L. ऽमोहा (Nāndana)

तया स काये—V. L. (a) तया स्वकाये, (b) तथास्व काये (*Madana-pārijata*, p. 815).

किल्बिषात्ततः—तस्य किल्बिषात्

P. 1390, l. 2—for वापिवेषु: read वासिन्धेषु:

VERSE XCI

उदकमेव वा—V. L. उदकमेव च (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 412.)

P. 1391, l. 4—for वांति read वंति

VERSE XCIII

P. 1392, l. 5—for वाम्येन read वाम्येन

—— l. 8—for वाक्याजधुरा read वाक्यात् सुरा

VERSE XCIV

यथैवैका तथा सर्वा न पातव्या—V. L. यथैवैका न पातव्या तथा सर्वा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 411.)

यथैवैका—V. L. यथा चैका (Aparārka, p. 1044.)

P. 1393, l. 2—for बुद्धीविकारस्य read बुद्धिकारलस्य

—— l. 5—for किंच read एवं च

—— l. 5—for संपूरया read समकृत्या

—— l. 6—for कारयो read कयो

—— l. 10—for तृषेण read तृषो

—— l. 12—for तद्ध्या read न च ग्रध्या

—— l. 15—for माध्वी read माधवी

—— l. „ —for घोरा read घोरो

—— l. 16—for गुण read घोगुंण

—— l. 17—for सवौषी read सवषी

VERSE XCV

पिताचार्य—V. L. पिताचानां

VERSE XCVI

P. 1394, l. 5—for कथं न कार्यं read कथमकार्येषु ।

VERSE XCVII

P. 1395, l. 1—for अधीतवेदमाहसं read अधीते वेदे सं

—— „ —for विततहृदयेनोत्पद्यते read विततं हृदयं महामहवोनोत्पद्यते

—— „ —omit तद्ये……हिति

VERSE XCVIII

मिहिता—V. L. विहिता

VERSE XCIX

गच्छेत्तु—V. L. गच्छेच्च

स्वकर्म ख्यापयन्—V. L. गृहीत्वा मुसलं (Aparārka, p. 1079).

VERSE C

इच्छातु तं—V. L. कुर्याद् इतं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 414.)

तपसैव तु—V. L. तपसैव वा

P. 1396, l. 4—after मिति add च

—— l. 8—हंस्ता read हंतां

VERSE CI

ब्रह्महणो—V. L. (a) ब्रह्महत्यां, (b) ब्रह्महति, (c) ब्रह्महन (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 415.)

P. 1397, l. 1—for पिंकं धर्मं read पिंकधर्मं

VERSE CII

गमनीयं तु—V. L. गमनं चैव

VERSE CIII

गुरुतल्पोभि—V. L. गुरुतल्प्यभि

तप्ते—V. L. तप्ये (Madanapārijata, p. 836.)

स्वप्यात्—V. L. सुप्यात्

सूर्मीं—V. L. शूर्मीं (Prāyashchittaviveka, p. 137.)

स्वाश्लिष्येत्—V. L. (a) चाश्लिष्येत्, (b) स्वाश्लिष्येत्, (c) मालिङ्ग्य, (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 253 and Madanapārijata, p. 837.); (d) मालिङ्गय

मृत्युना स विशुध्यति—V. L. मृत्युमंचति शुद्धये

P. 1398, l. 2—for संचितले read संचीतले

—— „ —for मातेव सभा read मातेव माता सभा

—— l. 3—before वज्रा add सूर्मिः

VERSE CIV

नैऋ'तीं—V. L. नैऋ'तिं (Madanapārijata, p. 836).

P. 1398, l. 6—for मत्युदन्द् read मत्वन्द्

VERSE CV

P. 1399, l. 1—for द्विजा read विजा

—— l. 3—Read here वीरं......मावसितं which is wrongly printed at the end of the Bhāṣya on verse 106.

VERSE CVI

मासायम्यवेत्—V. L. मासायम्यसेत्

P. 1399, l. 3—वीरं...सितं should go before, to the end of Bhāṣya on verse 105.

VERSE CVII

चुचिर्नांचाचिर्भावैः—V. L. चिचिचैर्लिंचर्मैरिमैः

VERSE CVIII

मैव—V. L. सेव (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1400, l. 1—for चिव read त्रिव

—— l. 3—for कचवमा read कचवामा

—— l. 4—for वेन read वा न

—— „ —for नामापि read नामा अपि

VERSE CIX

आचरेत्—V. L. (*a*) आचरन् (*b*) च चरेत् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1401, l. 3—after संवत्सः add न समासादिकावयं

—— l. 5—for विस्तेन read विस्तारेन

—— „ —for स्नान—read पाद— as in A.

VERSE CX

तिष्ठन्नूर्ध्वं—V. L. तिष्ठन् भूमिं (*Smṛtisārodhara, p. 358*).

वीरासनं—V. L. (*a*) वीरासने, (*b*) वीरासनी (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191.)

वसेत्—V. L. (*a*) भवेत्, (*b*) विशेत् (Smṛtisārodhara, p. 358).

P. 1401, l. 11—for शुश्रूषयित्वा read शुश्रूषित्वा

VERSE CXI

आसीनासु तथा—V. L. आसीनास्वपि वा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

तथासीनो—V. L. तथासीत

VERSE CXII

अभिशस्तां—V. L. (*a*) अभिपिष्टां (Smṛtisārodhara, p. 358), (*b*) अभिपन्नां, (*c*) अभिद्रुतां (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

पङ्कलग्नां—V. L. पङ्कमग्नां

सर्वोपायैः—V. L. (*a*) सर्वोपायेः, (*b*) सर्वमोचैः (Smṛtisārodhara, p. 358).

विमोचयेत्—V. L. स्वतः क्षितः

P. 1402, l. 1—for सन्ये read अन्ये

—— l. 2—for मार्गेर्ने read मार्गे न

VERSE CXIII

गोरकृत्वा—V. L. गोरक्षणं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

वाति वा भृशम्—V. L. वाति वाति वा (Smṛtisārodhara, p. 358).

VERSE CXIV

पिबन्तं—V. L. पिबन्तीं

P. 1403, l. 2—for वार read बार

—— l. 2—for पीयत read पीयते ।

VERSE CXV

गामनु—V. L. गा अनु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1403, l. 4—after बहुशः add न

—— „ —for बहुत्वार्थे read बहुवचनार्थे

—— l. 5—for द्वियोगविपक्षा read द्वियोगे कृते

—— „ —for तस्य read यो

—— l. 7—for स्यासामासेन न read तथाऽस्यान्य मासेन

—— l. 10—for कल्पते read कथ्यते

—— „ —for पयेः स्वेच्छ read पयोभिरच्छ

—— l. 13—for न मया read यथा

—— „ —for कथं read कथञ्चित्

—— „ —for सिताम्बं read सिताद्

VERSE CXVII

अवकीर्णिवर्ज्यं शुद्ध्यर्थं—V. L. (*a*) अवकीर्णी तु शुद्ध्यर्थं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 425), (*b*) अवकीर्णिवर्ज्यं शुद्ध्यर्थेन, (*c*) अवकीर्णिविशुद्ध्यर्थं (*d*) अवकीर्णी च शुद्ध्यर्थं, (*e*) अवकीर्णी व्रते शुध्येत

चान्द्रायणमथापि वा—V. L. चरेच्चान्द्रायणं व्रतम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 425).

VERSE CXVIII

पाकयज्ञविधानेन—V. L. स्थालीपाकविधानेन (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 436).

यजेत निर्ऋतिं—V. L. नैर्ऋतं यजते (Aparārka, p. 1140).

P. 1404, l. 3—for व्रतविभ्रमः read व्रतानि तस्यातिक्रमः

—— l. 5—for यागा read साध्या

—— l. 6—Before कर्म add सः

VERSE CXIX

हुत्वा—V. L. कृत्वा

होमान्—V.L. होमं (Parāsharamādhva Prâyashchitta, p. 436).

समेत्यृचा—V. L. समित्यृचा (Madanapārijāta, p. 909).

P. 1405, l. 4—for अतः read अन्ततः

—— l. 5—for वातमरुच्छक्री read वातगुरुवह्नी

VERSE CXX

P. 1405, l. 1—for व्रतस्या read व्रतस्य

VERSE CXXI

मारुतं—V. L. मरुतः

P. 1406, l. 1—for पावकहुतिरिति read गुरुपावकहुतीरिति

—— ,,—for ब्रह्म read ब्राह्म

VERSE CXXII

वसित्वा—V. L. सेवेत (Prāyashchittaviveka, p. 387).
महापातक्—V. L. महागारं (Aparārka, p. 1141).

VERSE CXXIII

वर्तयन्नेक—V. L. (a) वर्तयेन्नेक (Prāyashchittaviveka, p. 387), (b) वर्तयेदेक Smṛitisārodhāra, p. 363).
त्रिषवणमब्देन—V. L. त्रिषवणं स्वब्देन

VERSE CXXIV

अन्यतरं—V. L. अन्यतमं

P. 1407, l. 3.—for देयो read देये

—— l. 5—for रिति वाच्या read तार्तिंसिया

VERSE CXXV

ऐन्दवः—V. L. ऐन्दवम्
ततः स्यापकैकेष्वहम्—V. L. (a) ततः स्यापाचकस्त्र्यहम् Mitākṣarā 3. 290). (b) ततं स्याधायकं त्र्यहम्

VERSE CXXVI

स्थुतः—V. L. स्थितः

P. 1408, l. 1—for ससुर्व read समुद्धय

—— l. 2—for सहस्य षि read सहषि

—— l. 3—[illegible]...त should go to next line, after [illegible]

VERSE CXXVII

V. L. चिकित्सा—L. चिकित्स

वृथालुचरितव्रतः—V. L. (a) वृथाक्षुद्रयथैमात्मनः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 73). (b) वृथात्मचरितव्रतः

VERSE CXXVIII.

श्वचर्ं—V. L. द्रुपच्दं (Nandana)

ग्रामा—V. L. ग्रामे Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 73).

महद्वो—V. L. महदृति

वसन्—V. L. वसेत्

P. 1409, l. 1—for इतरस्या read इत्यस्या

—— ll. 1—2—for तदुक्तं read तदुक्तम्

VERSE CXXIX.

वृथाहैकशतं—V. L. (a) वृथास्त्रेकशतं, (b) वृथाश्वैकशतं

P. 1409, l. 4—for मनुष्य read मत्स्य

—— „ for वध read वधं

VERSE CXXXI

मार्जारनकुलौ—V. L. मार्जारं नकुलं

P. 1410, l. 3.—for द्वापदि read द्वापद

—— l. 4.—for कर्मचैतत् एवं read कर्म चैते

—— „ for हन्तार read हन्तव्यतया

—— l. 6.—for म्यन्ते read म्याते

—— l. 11.—for मयचेति read मयंचेति

—— „ —for मायरयं read मयरयं

P. 1410, l. 12—for वर्च्चे read कार्ये

—— l. 14—for द्वाभ्यं read द्वाभ्यां

—— l. 17—for वैश्ये read वैश्यं

—— „ —for विशेषेण read विशेषण

—— „ —after विषया add वा

—— l. 17—for कथं चेदिति read कथं चैवदिति

—— „ —for सर्वमेवेति read सर्व एव इति

—— „ —for खेटक read खेटकार्थं

—— „ —for मृगया read मृगयायां

VERSE CXXXII

वाऽवैवतम्—V. L. वा रैवतम् (Madanapārijāta, p. 949).
अपस्पृशेत्—V. L. अपः स्पृशेत्—

P. 1411, l. 2—for तर read तरः

—— „ —for न पर्वता read पर्वता

—— „ —*for सहाया read लागाला*

—— „ —for पेक्ष्यते read पेक्षते

—— l. 3—for प्राकृते read प्रकृते

—— l. 4—for बाधाम read बाधामे

—— l. 6—for स्थः । अचन्यां read स्थल्यां नद्यां स्यामम्

VERSE CXXXIII

सर्पं—V. L. सर्पिन् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 67).
पलालभारकं—V. L. पलालं भारकम् (Madanapārijāta, p. 950.)
सैसकं—V: L. सीसकं

[illegible]—V. L (*a*) [illegible] (Aparārka, p. 1132); (*b*) [illegible] (Prāyashchittaviveka, p. 527).

वैकमाषकम्—V. L. वैव माषकम् (Mitākṣarā 3·273).

सैसकं वैकमाषकम्—V. L. [illegible] वैव सीसकम् (Aparārka, p. 1132).

P. 1412, l. 2—for वा करे read वाकरे

—— „ —for [illegible] read [illegible]

—— „ —for सप्राव्हि read सर्वप्राव्हि

VERSE CXXXIV

[illegible] V. L. [illegible] (Prāyashchittaviveka, p. 240).

तिर्चिरी V. L. तित्तिरिम् (do.)

शुके—V. L. शुकं (do.)

P. 1412, l. 4—for [illegible] read [illegible]

—— „ —Omit [illegible]

VERSE CXXXV

[illegible]—V. L. (*a*) [illegible], (*b*) [illegible]

VERSE CXXXVI.

[illegible]—V. L. गयं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 69).

[illegible]—V. L. [illegible]

P. 1413, l. 1—for [illegible] read [illegible]

VERSE CXXXVII

[illegible]......[illegible]—V. L. [illegible]......[illegible] (Aparārka, p. 1132) Mitākṣarā 3. 272.

[illegible]—V. L. [illegible] (Prāyashchittaviveka, p. 527).

VERSE CXXXVIII.

वस्त्रादीन्—V. L. (*a*) वस्त्रादीः (Aparārka, p. 1128) (*b*) वस्त्रादीन्

किण्व—V. L. (*a*) नाळ, (*b*) जीन, (*c*) जीळ, (*d*) जात, (*e*) जीर्ण (Aparārka, p. 1128).

हत्वा—V. L. गत्वा—noted by Medhātithi.

नारीर्हत्वाऽनवस्थिताः—V. L. (*a*) नारीं हत्वाऽनवस्थिताम् (Prāyashchittaviveka, p. 227).

P. 1414, l. 3—After दुष्कं add न

After (138) some MSS. have the following additional verse.

वर्णानामानुपूर्व्येण त्रयाणामविशेषतः ।
अमत्या च प्रमाप्य स्त्रीं शूद्रहत्याव्रतं चरेत् ॥

VERSE CXXXIX

एकैकशश्चरेत्—V. L. एकैकस्य चरेत्

P. 1414, l. 4—for केचि read कचि

VERSE CXL

अस्थिमतां तु—V. L. (*a*) अस्थन्वतां तु, (*b*) अस्थ्यन्वितानां, (*c*) अस्थि-न्वतां तु

VERSE CXLI

P. 1415, l. 3—for प्रयोजको read प्रयोजनतो

—— l. 4—for पक्षा read पक्ष वा

—— „ —for कृमी read कृमि

VERSE CXLII

तु तु—V. L. च तु (Prāyashchittaviveka, p. 243).
जप्य—V. L. जाप्य (Madanapārijāta p. 920)
गुल्म—V. L. गुच्छ (Prāyashchittaviveka, p. 243.)

P. 1415, l. 6—for यत्नेन read सतत

—— l. 7—for प्रयुक्त read प्रवृत्तो

VERSE CXLIII

रसजानां—V. L. राजसानां
घृतप्राशो विशोधनम्—V. L. घृतं प्राश्य विशुध्यति (Aparārka, p. 1138).
विशोधनम्—V. L. शुशोधनम्

P. 1416, l. 1—for भक्ताद्यम read भक्ताभक्ताद्यम

—— —for गुंडोदकि read गुडोदकि

VERSE CLXIV.

वृथाळम्भे—V. L. वृथारम्भे
ऽनुगच्छेत्—V. L. तु गच्छेत्

VERSE CXLV

कृत्स्नं—V. L. (a) कृच्छ्रं, (b) सर्वं, (c) पापं
शृणुतानाद्य—V. L. (a) शृणुताज्ञाद्य, (b) शृणुतानादि

P. 1417, l. 2—for शुश्रुत read शृणुत

VERSE CXLVI

P. 1417, l. 3—for ततश्च read तच

—— l. 4—for वायुरपेति read वायुं प्रति

—— „ —for मातिवह read वि स

—— „ —for पश्चतो read पश्यतो

—— „ —After मार्गी add वा

—— l. 5—for प्रत्यवायः read प्रत्यवाय

—— l. 6—for पाम पृतद्विर्मे read वागाविर्मे

—— l. 7—for कम सुष्मा वा सुरोक्ता read कम्मुष्माषाः सुराषा कल्पम्

—— „ —for सुरापाने read असुरामद्यपाने

—— „ —for मात्रे read मन्यसे

—— „ —for श्रेव read इव

—— l. 8—for बुद्धिपूर्वं च read ऽभ्यासकृत्पाने बुद्धिपूर्ववत्

—— l. 9—for मद्यपानां read मद्यानां

—— „ —for मृष्वा read मृष्याचि

VERSE CXLVII

पिबेत्पीत्वा—V. L. पिबेदुष्णं
शृतं—V. L. मितं

P. 1418, l. 2—for यद्यपि read यदि

—— l. 3—for तरसतोऽसः read सर्व स्यादुतः

—— „ —for वृत्य read निवृत्य

—— l. 4—for पूर्व... पूत read सर्व...सूत

—— „ —ror पृतकन्यः read मतकन्यः

—— l. 4—for मृ read पि

VERSE CXLIX

कल्प—V. L. कुम (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 349).
सोमपः—V. L. सोमपाः (Mitākṣarā, 3.255).
ब्राह्मणस्तु—V. L. ब्राह्मणस्य
चिरात्मना—V. L. चिरात्मन (Madnapārijāta, p. 822).

P. 1419, l. 3—for अपि read यदि

VERSE CL

सुरासंस्पृष्टमेव च—V. L. सुरासंसृष्टमेव च (Mitākṣarā, 3. 254).

P. 1419, l. 7—for यथा read तथा

VERSE CLI

P. 1420, l. 2—for भवन्त्येव read भवेत्येव

—— „ —After व्रतानि add तानि

VERSE CLII

P. 1420, l. 4—Before विक्षेपं add श्रीमहर्षं

—— „ —for तद्वास्पृष्टं read तद्वास्यस्पृष्टम्

—— l. 5—for अगामि read आगामि

—— l. 6—for अनेवं read अने इवं

—— l. 7—for स्नानात् read स्नानात्

—— „ —for यवक read यव

VERSE CLIII

P. 1421, l. 1—for शुक्तेष्वित्येतत् अथाम्यनुज्ञानाद् read शुक्तेष्वित्या-भ्यनुज्ञातानि । य

—— l. 3—for निष्कामयाय read निष्क्रमयम् । य

—— „ —for पयापय read पाकापय

VERSE CLIV

मूत्रपुरीषाणि—V. L. मूत्रं पुरीषं वा (Parāsharamādhava Prāyash-chitta, p. 296).

P. 1421, l. 4—After शुक्तं add अमत्या

VERSE CLV

एतदेव—V. L. मांसमेतद् (Aparārka, p. 1166).

P. 1422, l. 3—for तुल्य read तुच्छ

—— „ —for दुष्यितस्य read दूषितस्य

—— l. 4—for कतरस्तदे read कतरः । एतदे

VERSE CLVI

क्रव्यादसूकरोष्ट्राणां—V. L. क्रव्याद्विड्शूकरोष्ट्राणां (Mitākṣarā, 3. 391).
तप्तकृच्छ्रं—V. L. तप्तकृच्छ्रो (Aparārka, p. 1166).
नरकाकखराणां च—V. L. नरकाककराश्वानां (Mitākṣarā 3. 291).

P. 1422, l. 5—for शब्देन read च शब्देन

—— „ —for क्रव्यादानां read क्रव्यादादीनां

—— l. 7—for काकादन्यत्रापेक्षते read काकेत्यत्रापेक्ष्यते

VERSE CLVII

समावर्तको—V. L. (*a*) समावृत्तिको, (*b*) समावृत्तको (Aparārka, p. 1144), (*c*) समावर्तिको, (*d*) शमावृत्तको

P. 1423, l. 1—for कृते read चकृते

VERSE CLVIII

व्रतचारी—V. L. ब्रह्मचारी

P. 1423, l. 7—After समापयेत् add चकृत ... वर्षकारमाह which comes in l. 8—below.

VERSE CLIX

काकाखूच्छिष्टं—V. L. (*a*) काकश्वोच्छिष्टं (Madanapārijāta, p. 932), (*b*) काकाखुच्छिष्टं (Prāyaschittaviveka, p. 320).
वर्चलाम्—V. L. वर्चलम्
मम—V. L. मार्गी (Madanapārijāta, p. 932).

VERSE CLX

अज्ञानभुक्त तूत्तार्यं—V. L. (*a*) अज्ञानभुक्तशुद्ध्यर्थं, (*b*) अज्ञानभुक्तमुत्तार्यं, (*c*) अज्ञानभुक्तं तूद्गार्यं, (*d*) अज्ञानभुक्तं तूत्तार्यं, (*e*) अज्ञानभुक्तमुद्धार्यं, (*f*) अज्ञानभुक्तं यद्धार्यं

P. 1424, l. 2—for गौतमीये read गौतमीयं

—— l. 3—for तस्माद्धा read तस्माद्वा

VERSE CLXII

स्वजातीय—V. L. सजातीय (Mitākṣarā 3.265).

P. 1425, l. 5—for किंचि read किंच

—— l. 6—for अनमाप्यैवं read अनमप्यैवं

VERSE CLXIII

मनुष्याणां तु—V. L. मनुष्याणां च
जलानां च—V. L. तडागानां
शुचि—V. L. शुची (Prāyaschittaviveka, p. 344).
चान्द्रायणं मतम्—V. L. चान्द्रायणेन तु (Mitākṣarā 3. 265.)

P. 1425, l. 8—आहवा read भीता

——1425, l. 9—for तद्भ read एतद्भ

—— l. 10—for गेप्येवमेव read गेव

VERSE CLXIV

वेश्मनि—V. L. (*a*) वेश्मतः (*b*) वेश्मनः (Madanapārijāta, p. 874).

तन्निर्यात्यात्मशुद्धये—V. L. तत्पापस्य विशुद्धये

P. 1426, l. 3—for शक्य read शक्यं

VERSE CLXV

P. 1426, l. 4—for भक्ष read भक्ष्य

VERSE CLXVI

चेल—V. L. (*a*) चैल, (*b*) चल, (*c*) तैल (Mitākṣarā, 3.265) Aparārka p. 1110.

P. 1426, l. 6—for वंशः स्तं read वंशास्तं

P. 1427, „ —for भाद read भूद

VERSE CLXVII

ताम्रस्य रजतस्य च—V. L. सर्वस्याश्ममयस्य च (Prāyaschittaviveka, p. 341).

अयःकांस्योपलानां च द्वादशाहं—V. L. अयःकांस्योपलादीनां द्रव्ये च

कणयावता—V. L. (*a*) कणयावक्, (*b*) कद्वता (Mitākṣarā 3. 265).

VERSE CLXVIII

द्विपदैकशफस्य च—V. L. द्विखुरैकखुरस्य च (Madnapārijāta, p. 875) Mitākṣarā 3.265.

कीटको—V. L. कीटजी (Madanapārijāta, p. 875).

P. 1427, l. 4—before एकखुर add एकशफ

VERSE CLXIX

द्विजः—V. L. नरः
अगम्यागमनीयं तु—V. L. अगम्यागमनं चैव

VERSE CLXX

P. 1428, l. 2—for स्वयोन्यादिष्वित्येव read कुल्यादिष्वेव

—— l. 3—for भागिन्यः read भगिन्यः

—— l. 5—for पुत्रा read पित्रा

—— l. 8—for ममत्यासु read म् । अन्त्यासु

VERSE CLXXI

भ्रातुराप्तस्य—V. L. (*a*) भ्रातुस्तनयां, (*b*) भ्रातुराप्तश्च, (*c*) भ्रातुराप्तां च

P. 1429, l. 1—for मात्व read मातृत्व

—— „ —for तुल्ड read तुल्यस्य तु

VERSE CLXXII

नोपयच्छेत्तु—V. L. नोपयच्छेत

P. 1429, l. 4—for साविशेषात् read साभिधानाविशेषात्

—— l. 5—for शुक्रो read ऽशुक्रो

—— l. 7—for विका read धिका

VERSE CLXXIII

पुरुषः—V. L. गोवर्जं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 272).
जले चैव—V. L. (*a*) कुले चैव, (*b*) जले वा च (noted by Medhātithi).

P. 1430, l. 2—for समत्वेन read समः

VERSE CLXXIV.

समासेव्य—V. L. समारोप्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 276).

The Prāyashchittaviveka (p. 369) reads the verse 174 as—मैथुनं तु समासेव्य गोयानेऽप्सु दिवापि वा ।
स्नात्वा वस्त्रैरपि त्यक्त्वा प्राणायामेन शुध्यति ॥

VERSE CLXXV

चण्डालीं—V. L. चाण्डालीं

P. 1431, l. 3—for सम्यगिति read साम्यमिति

VERSE CLXXVI

यत्पुंसः—V. L यत्पुंसां

P. 1432, l. 3—for शुचति read चेति

—— l. 10—After तावता add प्रायश्चित्ताभावः

VERSE CLXXVII

प्रदुष्येत्तु—V. L. प्रदुष्येत

सदृशेनोपमन्त्रिता—V. L. (*a*) सदृशेनोपधर्षिता, (*b*) सदृशेनानुमन्त्रिता (*c*) सदृशेनोपमन्त्रितम् (Aparārka, p. 1125).

P. 1432, l. 16—for तुलानि read तुलानी

P. 1433, l. 3—for तथा read यथा

—— l. 3—for स्वाप read स्त च

—— l. 4—for प्रयन्त्याप्य read तत्सम्यग्व्याप्य

—— „ —for मसगो read सगो

—— l. 6—for चौद्य कुर्वन्ने read चौ कुर्वन्तु वै

—— „ —for निवर्ते read निवेत

After (177) some MSS. have the following additional verse.

माक्षचक्रियविधां स्त्रियः शूद्रेऽपसदस्तथाः ।
चभ्रमाता विशुध्येयुः प्रायश्चित्तेन नेतराः ॥

VERSE CLXXVIII

P. 1433, l. 8—for कृष्णश्रप्यं वा read कृष्णाश्च एव वा

—— l. 9—for शयन read शयान

—— l. 10—for तत्पा read यत्पा

—— l. 11—for आद्य read अद्य

—— „ —for वाच्या read वाक्या

—— „ —for वाच्य read वाक्य

VERSE CLXXIX

पृथा- —V. L. (*a*) पृथाः (*b*) पृथां

इमाः शृणुत निष्कृतीः—V. L. इमां शृणुत निष्कृतिम्

VERSE CLXXX

सहाचरत्—V. L. समाचरत्

P. 1434, l. 3—for नाशन read नाशनात्

—— „ —for सहागमन read सहगमनं वाक

—— l. 4—After तादृशमेव add एकस्यां

—— „ —for मासनमे read एकस्मिन्नासने ए

—— „ —for कृत्वाप्य read कल्पिति

—— „ —for भिन्नैव read भिन्नैव

VERSE CLXXXI

तत्संसर्गविशुद्धये—V. L. तत्संसर्गस्य शुद्धये

P. 1435, l. 5—for पंचाङ्गुल read पञ्चाङ्ग

—— l. 6—for विरमते read विरमन्ते

—— „ —for अज्ञोच्यते read अथोच्यते

—— l. 14—for विस्तम read विस्तरम

—— „ — for इष्यते read विष्यते

—— l. 15—for मंत्रां read मांत्रां

—— l. 16—for राग read रावण

—— l. 17—for आग्ने read अग्ने

VERSE CLXXXII

बान्धवैर्वहिः—V. L. बान्धवैः सह

VERSE CLXXXIII

यदा—V. L. (*a*) तदा, (*b*) सदा, (*c*) यदा (Madanapārijāta, p. 964)

VERSE CLXXXIV

नियर्तेरंश्च तस्मात्तु—V. L. (*a*) निवर्तेरंस्ततस्तस्मात् (Mitākṣarā, 3. 295.

यात्रा चैव हि लौकिकी—V. L. यात्रामेव च लौकिकीम् (Mitākṣārā 3. 295).

VERSE CLXXXV

श्वोहृता च—V. L. श्वोहृतान
बहुशु—V. L. बहुधा.
प्राङ्मुखाचाम्य—V. L. प्राङ्मुखाचम्य

P. 1437, l. 7—for सतोषं read सतोषम्

—— l. 7—for दानस्य read दानस्य

—— l. 8—for भजना read भजन्ते

VERSE CLXXXVI

तु चरिते—V. L. तु चरिते (Madanapārijāta, p. 966).

P. 1438, l. 2—for कृष्ण read नव

VERSE CLXXXVII

P. 1438, l. 5—for सकृत्मा read स कृतघ्ना

—— l. 6—for कुयाज read यद्वयाज

VERSE CLXXXVIII

एतमेव विधिं—V. L. (a) एवमेव विधिं, (b) एतदेव व्रतं (Mitākṣarā 3. 260) (c) एतदेव विधिं

कुर्यात्—V. L. कार्यं (Mitākṣarā, 3. 260).

P. 1439, l. 1—for पतिता: read पतिता

—— l. 3—for रोषादपि read रोषात्मीत्यातदपि

—— „ —for वाजुमासं read तासां

—— ll. 5-6—for मैचामि read नीचामि

—— l. 9—for शक्त read अशक्त

VERSE CLXXXIX

किंचित्—V. L. कंचित् (Prāyashchittaviveka, p. 141).

सहाचरेत्—V. L. समाचरेत्

कृतनिर्वेजनांश्चैव तु—V. L. (a) कृतनिर्वेजनांश्चैतान्, (b) कृतनिर्वेज-कांश्चैव न (Prāyashchittaviveka, p. 141).

P. 1439, l. 2—for भिन्नां न read भिन्नान्

VERSE CXC

बालघ्नांश्च कृतघ्नांश्च विशुद्धानपि—V. L. बालघ्नं च कृतघ्नं च विशुद्धमपि

P. 1440, l. 1—for किंचि read कचि

—— l. 4—for पेयते read पेक्ष्यते

—— l. 5—for संचारः प्रति read संचारप्र

VERSE CXCI

नानूच्येत—V. L. (a) नालोच्येत (Madanapārijāta, p. 871); (b) नानुतिष्ठेत (Prāyashchittaviveka, p. 384).

VERSE CXCII

विकर्मस्थास्तु—V. L. विकर्मस्थाश्च (Aparārka, p. 1107).

P. 1441, l. 2—After यस्य add यत्

VERSE CXCIII

कर्मणा ब्राह्मणा—V. L. ब्राह्मणाः कर्मणा (Mitākṣarā, 3. 290).
ब्राह्मणा—V. L. मानवा, noted by Medhātithi.
जप्येन—V. L. जपेन (Aparārka, p. 1150).

P. 1441, l. 6—for वर्षं read मानव

VERSE CXCV

P. 1442, l. 4—for सत्यमिति read सावमिति

VERSE CXCVI

कुर्युस्तस्य—V. L. (a) कुर्युस्तेऽस्य, (b) कुर्वीतस्य

P. 1442, l. 6—for नास्तिकचेत read स्वीकचेत

VERSE CXCVII

च—V. L. वा (Saṃskāramayūkha, p. 122).
व्यपोहति—V. L. विद्रवति

P. 1443, l. 1—for आत्मः स्तो read आत्मस्तो

—— l. 2—for विचनादि read विद्यादि

—— „ —for मद्दीने read मदीनं

—— „ —for रात्रिकं read राज्ञादिकं

—— l. 8—for वाः क read न क

—— „ —for भिचारिणी read भिचरणी

—— l. 9—for न्यमि read न्यपि मि

—— l. 10—for अभिचारिणी read अभिचरणी

—— l. 11—for ज्योतिषो read ज्योतिषा

—— „ —for तद्विषि read तद्वत्

VERSE CXCVIII

अपसेधति—V. L. (*a*) अवसेधते (Madanapārijāta, p. 918), (*b*) अपकर्षेति (Aparārka, p. 1152).

P. 1444, l. 1—for स्थानं न read स्थानम् ।

—— „ —for प्राकृत read प्राक् चैत

—— l. 2—for यानस्य तु read यानस्यातु

VERSE CXCIX

ग्राम्यैः—V. L. ऽग्राम्यैः

P. 1445, l. 4—omit वन्यैः

After (199) some MSS. have the following additional verse.

शुना घ्रातोपजीवस्य दन्तैर्विदलितस्य च ।
अद्भिः प्रक्षालनं प्रोक्तमग्निना चोपचूलनम् ॥

VERSE CC

एव वा—V. L. एव च
साकला—V. L. शाकला
होमाश्च शाकला—V. L. होमश्च शाकलो (Mitākṣarā, 3. 386).

P. 1444, l. 6—for शलाकादि read शलाकाभिः

VERSE CCI

तु कामतः—V. L. च कामतः (Prāyashchittaviveka, p. 462).
खरयानम्तु—V. L. खरयानं च
स्नात्वा तु—V.L. स्नात्वा च
स्नात्वा तु विप्रो दिग्वासा—V. L. विवासा जलमाप्लुत्य (Aparārka, p. 1184).

VERSE CCII

विनाद्भिरप्सु वाप्यार्तः—V. L. (a) विनाद्भिरथ वाप्यार्तः, (b) विनाद्भिरप्सु वाऽप्यन्तः (Aparārka, p. 1187).

सन्निवेश्यतु—V. L. (a) संनिवेश्यतु (Aparārka, p. 1187), (b) संनिवेश्य च

सचैलो—V. L. (a) सचेलो, (b) सचलो।

P. 1445, l. 3—for स्तब्ध read स्तब्धः

—— „ —for शरीर read शारीर

VERSE CCIV

P. 1446, l. 7—Before उपसंप्रदायं add अभिवाद्य

VERSE CCV

कण्ठे वा बध्वा—V. L. कण्ठे चासज्य

VERSE CCVI

हत्वा च—V. L. हत्वा तु

VERSE CCVII

महीतले—V. L. (*a*) महीतलात्, (*b*) द्विजन्मनः, (*c*) द्विजन्मनाम्, (*d*) द्विजवतात्

P. 1447, l. 5—for रुधिर read रुधिरं

VERSE CCVIII

कृच्छ्रातिकृच्छ्रौ—V. L (*a*) कृच्छ्रातिकृच्छ्रं (Prāyashchittaviveka, p. 464), (*b*) कृच्छ्रातिकृच्छ्रो (Mitākṣarā 3.280).

कुर्वीत विप्रस्योत्पाद्य शोणितम्—V. L. सृक्पाते कृच्छ्रोऽभ्यन्तरशोणिते (Mitākṣarā, 2.380).

VERSE CCIX

P. 1448, l. 3—for एवं read एव

—— „ 5—for आरभेतस्माच्च read आरभैते । तस्माच्च

VERSE CCX

व्यपकर्षति—V. L. भ्युपकर्षति

VERSE CCXI

परं च—V. L. परंतु (Prāyashchittaviveka, p. 508).

चरन्—V. L. चरेद्

द्विजः—V. L. नरः (Madanapārijāta, p. 710).

P. 1449, l. 2—for वर्तते read निवर्तते

—— l. 6—for यथाच्छ्री read तच्छ्री

—— „ 1—for मक्र read माक्र

—— „ —for भोजनं माहं भुक्तेति read भोजनात् माकृत भोक्तेति

—— l. 7—for मतरां read मन्तरं

—— „ —for तथा हस्तवेदिकायां read ग्र्यहो हविष्यं वेदिकं

—— l. 9—for प्रार्थन read प्रार्थना

—— „ —for यदि read यद्

VERSE CCXII

कृच्छ्रं सान्तपनं स्मृतम्—V. L. कृच्छ्रः सान्तपनः स्मृतः।

VERSE CCXIV

स्नायी—V. L. स्नायात्

After (214) some MSS. have the following additional verse.

अपां पिबेच्च त्रिपलं पलमेकं च सर्पिषः ।
पयः पिबेत्तु त्रिपलं त्रिमात्रं चोक्तमानतः ॥

VERSE CCXV

सर्वपापापनोदनः :—V. L. (*a*) सर्वपापप्रणाशनः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 26), (*b*) सर्वपापप्रणाशनम्

VERSE CCXVI

कृष्णे शुक्ले—V. L. शुक्ले कृष्णे (Madanapārijāta, p. 742, Aparārka, p. 1243).

ह्रासयेत्—V. L. मासयेत्

P. 1452, l. 1—for स्नवं read स्वे

—— l. 2—for मजवं read मन्मथे

VERSE CCXVII

एतमेव—V. L. (*a*) एवमेव, (*b*) एकमेव

नियतश्चरन्—V. L. नियतश्चरेत्

नियतश्चरंश्चान्द्रायणं व्रतम्—V. L. नियतश्चान्द्रायणमथापरम् (Nandana).

VERSE CCXVIII

हविष्याशी—V. L. हविष्यस्य (Aparārka, p. 1243 and Mitākṣarā, 3.325).

VERSE CCXIX

स्मृतम्—V. L. (*a*) चरन् Mitākṣarā, 3.325, (*b*) चरेत्

VERSE CCXX

शीतीः स—V. L. शीतिस (Hemādri-Kāla, p. 23).

P. 1453, „ —omit कस्मिंश्चित्

VERSE CCXXI

P. 1454, l. 2—for प्रायश्चित्तानि read प्रायश्चित्तं सर्वप्रायश्चित्तम्

—— l. 4—for तथा read यथा

—— l. 8—for ज्ञानात् read स्वज्ञानात्

—— l. 9—for कृम...कृम read क्रिम...क्रिम

—— l. 10—for वर्जनम् read वर्जनमत्र वदन्ति

VERSE CCXXII

समाचरेत्—V. L. समाचरन्

P. 1455, l. 1—omit अत्र वदन्ति

—— „ .—for स्थिति कर्तं read स्थितिकर्तं

—— l. 5—for कृष्टाः read कृच्छ्राः

VERSE CCXXIII

शिरः—V. L. (*a*) शिरसम्, (*b*) शिरसि (Aparārka, p. 1230).
शिरार्थं च—V. L. शिरायाम

VERSE CCXXIV

विहरेत्—V. L. विहरन् (Madanapārijāta, p. 748).
अशक्तोऽथः—V. L. अक्रोधश्च (do.)

P. 1456, l. 2—for शिरा read शिर

VERSE CCXXV

P. 1456, l. 4—Before सर्वकृच्छ्रेषु add सर्वेषु

VERSE CCXXVI

पापांस्तु—V. L. पापास्तु
शोधयेत्—V. L. शोधनैः

P. 1457, l. 2—After शोधयेत् add कल्पाथं शोधयेदित्यर्थः as in N.

—— „ —for मनु read मनु as in N.

VERSE CCXXVII

P. 1457, l. 4—for तापेन read तापो वैमनस्यम्

—— l. 5—for चौर्ये read चौर्ये

—— „ —for अन्यमन्ये read अन्योन्ये

P. 1457, l. 5—for हिंसाध्यमन्य read हिंसाधाः । च

—— l. 6—for एतस्याहेतार्थी eard एतस्याहदाने

—— „ —for पवित्ति read पवीति

VERSE CCXXVIII

ह्युत्थापते—V. L. ह्युत्थापते

VERSE CCXXIX

गर्हति—V. L. निन्दति
मनकस्य—V. L. नरःस्वस्य

VERSE CCXXX

नैवं कुर्यात्पुनरिति—V. L. (*a*) नैतत्कुर्यात्पुनरिति (Prāyashchittaviveka, p. 30), (*b*) नैनं कुर्यात्पुनरिति, (*c*) नैनः कुर्यात्पुनरिति

°तु सः—V. L. (*a*) नरः (Prāyashchittaviveka, p. 30), (*b*) ततः

P. 1458, l. 5—for निमित्त read निवृत्ति as in N, S and A.

—— l. 6—for निवर्तते read निवृत्ये

—— l. 7—for प्रयतः read पूयते

VERSE CCXXXI

मनोवाङ्मूर्तिभिः—V. L. मनोवाक्कर्मभिः

P. 1459, l. 2—Drop तत् after शुभं

—— l. 3—Before वृन्दादेः add न

—— l. 4—for मात्रापत्ता read मत्ता

—— l. 11—for यमा read नियमाः

—— l. 12—After न च add तदेव ।

VERSE CCXXXIII

P. 1460, l. 5—for विप्त आत्मनः प्रता read विप्त आत्मनःप्रता

VERSE CCXXXIV

दैवमानुषकम्—V. L. दैवम्मानुषकम्

P. 1460, l. 6—for मानाके read माषिके

—— l. 8—for स्वाऽस्रोय read स्वा । अन्तोऽस्य

VERSE CCXXXV

वैश्यस्य तु—V. L. वैश्यस्य च

P. 1461, l. 1—for सह्रिम read सह्रीर

—— l. 2—for चांबोघः read चांबचोघः

—— l. 3—for महत्यपि प्रतसिद्धिः read महतीप्स्याःपत्तिषु

VERSE CCXXXVI

प्रपाश्यन्ति—V. L. प्रशंसन्ति

VERSE CCXXXVII

अगद्वा—V. L. अगदो
तेषां—V. L. स्वेषां

VERSE CCXXXVIII

सर्वं तु—V. L. (*a*) सर्वंतत्, (*b*) तत् सर्वं

P. 1462, l. 3—for शत्रूषां read शत्रुका

—— „ —for तपस्वी read तपस्वि

—— l. 7—for विषः read विषाः

P. 1462, l. 7—for यतु read यद् तु

—— „ —for पुनर्दुष्पापं read पुनः पापं

—— l. 8—for चान्तां read चापि

—— l. 9—for ज्ञातो read ज्ञातो

—— „ —for भवतीति read भवति सर्वैर्देवैर्ज्ञातो भवतीति

—— „ —for ज्ञात read ज्ञात

—— „ —for चक read चत् च

—— l. 10—for येषु ज्ञात read येषुज्ञात

—— l. 11—for विस्ताविद्या read विस्तीर्णां

—— l. 14—for नार्यैपि read नार्येतापि

—— l. 16—for इत्याधि read इत्यधि

P. 1463, l. 1—for यद्रु read यद् रु

VERSE CCXL

कीटाश्चाहि —V. L. श्वानश्चाहि

P. 1463, l. 5—for चाऽधि read चाधि

VERSE CCXLI

मनोवाक्कर्मभिर्जगाः—V. L. (*a*) मनोवाङ्मूर्तिभिर्जगाः, (*b*) मनोवाक्काय-कर्मभिः

निर्दहन्ति—V. L. निर्णुदन्ति (Parāsharamādhava, Prāyaschitta, p. 454).

VERSE CCXLII

कामान् संवर्धयन्ति च—V. L. कामं सम्पादयन्ति च

P. 1464, l. 4—for शमना read नयना

—— „ —for स्तर्ग read स्तपो

—— „ —for सुपैस्सुपपत्तिति read सुपैत्यसङ्गतानां

—— l. 5—for कृतकाम read कृतकामि

—— l. 6—after स्फलं add ददाति

VERSE CCXLIII

P. 1465, l. 1—for तपसः सा read तपस्सा

—— l. 2—for यत्तात्कं येपा read यत्ताद्वेपाः

VERSE CCXLIV

इत्येतत्—V. L. इत्येवं

पुण्यमुद्भवम्—V. L. पुण्यमुत्तमम्

P. 1464, l. 3—for भाग्य read भाग्यं

—— l. 4—for कृत्स्तस्य read कृत्स्नस्य

After (144) some MSS. have the following additional verse—

ब्रह्मचर्यं जपो होमः काले शुद्धाल्पभोजनम् ।
अरागद्वेषलोभाश्च तप उक्तं स्वयम्भुवा ॥

VERSE CCXLV

क्रियाक्षमा—V. L. क्रियाः क्षमाः

P. 1466, l. 3—for पातकान्यपि read पातकजान्यपि

—— l. 4—for स्तृतिः read स्तुतिः

VERSE CCXLVI

यथैधस्तेजसा—V. L. (*a*) यथैव तेजसा (*b*) यथैधांस्योजसा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

यथैधस्तेजसा वह्निः प्राप्तं निर्दहति क्षणात्—V. L. यथैधांसि समिद्धोऽग्निः प्राप्तानि दहति क्षणात्

प्राप्तं—V. L. प्राप्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

सर्वं—V. L. कृत्स्नं

ज्ञानाग्निना—V. L. ज्ञानकृतं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

P. 1466, l. 6—Before प्रायश्चित्त add न

—— l. 6—for गार्थेत्यात् read गार्थं तत्

—— l. 8-9—omit न लिप्ता

—— ll. 8-9—for इक—स्याद्विना read कः विना

VERSE CCXLVII

P. 1467, l. 1—for प्रकथा read प्रकरणा

VERSE CCXLVIII

सव्याहृतिप्रणवकाः—V. L. (*a*) सव्याहृतीः सप्रणवाः, (*b*) सव्याहृतिकाः सप्रणवाः (Aparārka, p. 1216).

मासात्—V. L. साधात्, (*b*) मासान् (Mitākaṣrā 3. 302).

P. 1467, l. 2—for भयपथा read भयथा

—— l. 3—for कारक्यं read काक्यं

—— l. 5—for कालेन read काले

—— l. 6—for तेन read न

VERSE CCXLIX

अपत्याप इत्येतत्—V. L. जपित्वाऽपैत्येनो (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 457).

च प्रतिस्पृचम्—V. L. (*a*) चापि च स्पृचम्, (*b*) प्रतिपत्स्पृचम्, (*c*) चस्पृचमति, (*d*) चेत्स्पृचं प्रति (Parāsharamādhava Prāyaschitta, p. 457).

माहित्रं—V. L. महेन्द्रं—noted by Medhātithi.

Jolly notes—'The glosses of these, N and Nd point to a reading स्पृचंप्रति or प्रतिस्पृचम्. But in Medhātithi we find no mention of any such reading.'

P. 1468, l. 1—for प्रतीकारार्थं read प्रतीकार्थं

—— „ —for माहेन्द्रं माहि read माहित्रं महि

—— l. 2—for विमुक्ता read वियुक्ता, as in S.

—— „ —omit चक्रतु मन्त्रो, not in S.

—— l. 3—for स्मरथैतो read स्मरथेतो

VERSE CCL

कल्पमेव च—V. L. कल्पमेव वा

अपहृत्य सुवर्णं तु—V. L. (*a*) अपहृत्य हिरण्यन्तु, (*b*) सुवर्णमहृत्यापि, (Mitākṣarā, p. 3.304), (*c*) सुवर्णमपि हृत्यादि

P. 1468, l. 6—for सने च read सनेचच

VERSE CCLI

अपित्वा—V. L. (*a*) अप्त्वा च, (*b*) अप्त्वा तु

हविष्यन्तीय—V. L. हविष्यान्तीय

P. 1469, l. 1—for इति इतिकरणः read इतिकरणः

VERSE CCLII

यत्किंचेदमितीति वा—V. L. (*a*) यत्किंचेदमितीति च; (*b*) यत्किंचिदिद-मितीति च, (Madanapārijāta, p. 993), (*c*) यत्किंचिदमितीति वा

P. 1469, l. 4—for दुहंचीच read दुहेचाच

VERSE CCLIII

वाम्यं—V. L. वाम्यं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 174.)

VERSE CCLIV

समामभ्यस्य—V. L. मासमभ्यस्य

च तृचम्—V. L. वा तृचम्

P. 1470, l. 3—for समा read समां

VERSE CCLV

P. 1470, l. 5—Before चण्मसान् add अब्दार्धम्

VERSE CCLVI

जप्त्वा वा—V. L. जप्त्वा च (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 457).

VERSE CCLVII

पावमानीर्भै—V. L. पावमानीं भै (Prāyashchittaviveka, p. 501).
गाः—V. L. गां

P. 1471, ll. 6-7—for पदं नाम गवामनुगमन read अन्तम्

VERSE CCLIX

त्रिर्जपित्वाऽघमर्षणम्—V. L. जप्त्वा त्रिरघमर्षणम्

P. 1472, l. 3—for अस्त read अत

VERSE CCLX

पापापनोदनम्—V. L. (*a*) पापप्रणोदनम् (Madanapārijāta, p. 746), (*b*) पापापनोदकम्

VERSE CCLXI

P. 1473, l. 2—for पातकि read पातक

VERSE CCLXIII

विप्रो—V. L. विप्रं

P. 1473, l. 5—for देवाकार्यं read देवकार्यं

VERSE CCLXIV

वाचानि—V. L. वाच्यानि

P. 1474, l. 1—after सीत्यर्थः and अभ्यानि

VERSE CCLXV

यस्तं वेद स वेदवित्—V. L. (*a*) यो वेदैनं स वेदवित्, (*b*) यो वेद तं स वेदवित्

P. 1474, l. 4—for न तु ज्ञानाचर read नत्वज्ञाताचर

After (265) some MSS. have the following additional lines—

पृथग् ब्राह्मणकल्पाभ्यां सहिवेदविहृत् स्मृतः ।
एष योऽभिहितः कृत्स्नः प्रायश्चित्तस्य निर्णयः

(V. L. प्रायश्चित्तविनिर्णयः)

निःश्रेयसं धर्मविधिं (V. L. नैःश्रेयसं कर्मविधिं) विप्रस्येमं (V. L. विप्रस्यैनं) निबोधत

Adhyaya XII

[The corrections are based mainly upon N, S & A].

VERSE I

P. 1477, l. 1—for सामान्यार्थं read सम्मानार्थं

—— l. 5—for तावन्ति read यावन्ति

—— l. 6—for तुल्यानि read नित्यानि

—— l. 10—for कृते read इत्यादिना

—— l. 11—for नच read ननु

—— l. 13—for शाक्याचो read शाक्यचो

—— „ —for तत्रनानुष्ठा read तत्रानुष्ठा

—— l. 15—for इत्यपेक्षा read इत्युपेक्षायां

—— l. 18—for प्रवर्त्तं read प्रतिवर्त्तं

—— l. 20—omit कर्तृकरण इति च श्रूयते

—— „ —for विधित्सा read विधेत्सा

—— l. 22—for युज्यते read नियुज्यते

P. 1478, l. 2—for वदन् read वेदेन

—— „ —for तत्र read नच

—— l. 3—for नथा read तथा

—— l. 8—for नैवं read एवं

VERSE III

देहसम्भवम्—V. L. कायसम्भवम्

P. 1478, l. 10—for कर्मशब्दो read कर्म । कर्मशब्दो

—— l. 11—for चेज्यामेव read चेज्यापामेव

—— „ —for शुभमशुभ—read शुभफलमशुभ—

P. 1479, l. 1—for साधानादित्वत्कर्मा read साधनाद्देव कर्मा

VERSE IV

देहिनः—V. L. देहिनाम्

P. 1479, l. 3—for तद्दाने read दाने

—— l. 6—for सर्वेव read सर्वेद

—— l. 7—for कारयाद् read कारयं

—— l. 9—for मेचवर्य read मचेवर्य

—— ll. 10-11—for विविधस्य read त्रिविधस्य

VERSE V

मानसं त्रिविधं स्मृतम्—V. L. त्रिविधं कर्म मानसम् (Madanapārijāta, p. 692).

P. 1480, l. 3—Omit अन्ये.........भिभवति

—— l. 5—for एतद्भवान्य read एतद्भवं सम्भवति

—— l. 6—for विद्यां read वेद्यं

VERSE VI

पैशुन्यं चापि—V. L. (*a*) पैशुन्यं चैव, (*b*) पैशुन्यमपि (Aparārka, p. 998).

सर्वशः—V. L. सर्वतः (Aparārka, p. 898).
असम्बद्धप्रलापश्च—V. L. (*a*) अनिबद्धप्रलापश्च (Aparārka, p. 998), (*b*) असम्बद्धःप्रलापश्च (Madnapārijāta, p. 692).

VERSE VII

शारीरं—V. L. कायिकं (Madanapārijāta, p. 692).

P. 1481, l. 2—for मांद्य read मांद्याद्य

VERSE VIII

मनसैवायं—V. L. मनसा चैवं (Madanapārijāta, p. 692).
उपभुङ्क्ते—V. L. उपयुङ्क्ते
च कायिकम्—V. L. तु कायिकम्

After (8) some Mss. have the following additional verse :—

त्रिविधं च शरीरेण वाचा चैव चतुर्विधम् ।
मनसा त्रिविधं कर्म दश धर्मपथांस्त्यजेत् ॥

VERSE IX

P. 1482, l. 3—for मार्थे प read मार्थेप

After IX some Mss. have the following additional verses :—

शुभैः प्रयोगैर्देवत्वं व्यामिश्रैर्मानुषो भवेत् ।
अशुभैः केवलैश्चैव तिर्यग्योनिषु जायते ॥
वाग्दण्डो हन्ति विज्ञानं मनोदण्डः परां गतिम् ।
कर्मदण्डस्तु लोकांस्त्रीन् हन्यादपरिरक्षितः ॥
वाग्दण्डोऽथ भवेन्मौनं मनोदण्डस्त्वनाशनम् ।
शारीरस्य हि दण्डस्य प्राणायामो विधीयते ॥
त्रिदण्डं धारयेद्योगी शारीरं न तु वैणवम् ।
वाचिकं कायिकं चैव मानसं च यथाविधि ॥

VERSE X

कायदण्डस्तथैव च—V. L. (*a*) कर्मदण्डस्तथैव च, (*b*) कर्मदण्डश्च ते त्रयः (Madnapārijāta, p. 374), (*c*) कायदण्डश्च ते त्रयः, (*d*) कर्मदण्डोऽथ ते त्रयः (Aparārka, p. 951).

यस्यैते निहिता बुद्धौ त्रिदण्डीति स उच्यते—

V. L. (*a*) यस्यैते नियता दण्डाः स त्रिदण्डी व्यवस्थितः

(*b*) यस्यैते नियता दण्डाः स त्रिदण्डीति कथ्यते (Aparārka, p. 951).

(*c*) यस्यैते नियता बुद्धौ त्रिदण्डीति स उच्यते (Prāsharamādhava Āchāra, p. 533).

VERSE XI

सुसंयम्य—V. L. तु संयम्य

निगच्छति—V. L. नियच्छति

P. 1483, l. 5—for वाग अत्र read वागुत्र

VERSE XII

P. 1484, l. 2—After शरीरे and वृत्तिः

—— „ —for पाषाणादि read पाणादि

VERSE XIII

सर्वं—V. L. कर्मं

P. 1485, l. 2—for महदाभिभूतं read महदादिभूत

—— „ —for नानारूपं भोग read निरूपभोगं

—— l. 5—for सहजन्मत्वा read सहजन्मवत्त्वा

—— l. 6—for तद्विषो read तद्विवो

VERSE XIV

तं व्याप्य—V. L. तौ व्याप्य

After (14) some Mss. have the following additional verse—

उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमात्मेत्युदाहृतः ।
यो लोकत्रयमाविश्य बिभर्त्यव्यय ईश्वरः ।

P. 1486, l. 1— सर्वकर्मकर्तृत्वं read सकर्मकत्वम्

—— l. 2—for महान्ति read महानिति

—— „ —for क्षेत्रज्ञस्यात्म read क्षेत्रज्ञः अस्या

—— l. 3—for स्थितौ read स्थितं

—— „ —for अव्ययं read अव्ययम्—

—— l. 5—for विश्वप्रपंच read चराचरप्रपञ्च

VERSE XV

P. 1487, l. 4—After प्रवृत्तित्वात्—add मात्रभूतानि

VERSE XVI

यातनार्थीयम्—V. L. यातनात्मीयम्
ध्रुवम्—V. L. स्वम्

P. 1487, l. 5—Omit मात्रभूतानि

—— l. 6—for दुष्कृतीनां read दुष्कृतिनां

—— l. 7—Before पचति add तदर्थीयं

—— l. 7—for पचति read पदति

—— „ —for हिंस्रः read सिंस्र

VERSE XVII

P. 1488, l. 1—for अनुभूयच्छ्वेन read अनुभूयतेन

—— l. 2—for सूषासु read सूक्ष्मासु

VERSE XVIII

ऽनुभूय—V. L. ऽनुभूता

P. 1488, l. 4—for महाक्षेत्रज्ञाच read महान्क्षेत्रज्ञश्च

P. 1489, l. 1—for संघात्म read संघातात्म

—— l. 2—for सुखो read असुखो

—— „ —for प्रतिरंभिषि read प्रतिपन्भिनि

VERSE XIX

सुखासुखम्—V. L. शुभाशुभम्

P. 1489, l. 7—for नरलोके read पुरेरलोके

—— „ —for सुक्कं read शुक्कं

—— l. 8—for ततः read सतः

P. 1490, l. 3—for तद्यंथ read तद्यंश

—— l. 4—for कारया read करया

—— l. 6—for प्रबधमाला read प्रबधता सा

VERSE XX

यथा—V. L. वथा

P. 1490, l. 7—for दधामि read दधाविमि

VERSE XXI

स परित्यक्तो—V. L. सम्परित्यक्तो

P. 1491, l. 2—for ताक्किमद्दु read तात्रिद्दु

—— l. 3—for स्वर्गंशरीराणि भक्ष्याणि read शरीराणि स्वर्गंभक्ष्याणि

VERSE XXII

यामीस्ता—V. L. यामीस्तु
पुनरप्येति—V. L. पुनरभ्येति

P. 1491, l. 4—for एतस्याप्यश्लोक read एतस्यास्य श्लोक

VERSE XXIII.

वृष्यात्—V. L. वृषात्

P. 1492, l. 2—for भवे read भवेत्

VERSE XXIV

तमश्चैव—V. L. तमश्चेति (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 487).

P. 1492, l. 4—for तर्हि read तर्हि

VERSE XXVI

भूताश्रितं—V. L. भूताश्रयं

P. 1493, l. 1—after मोहः add न यथा मदमूर्छावस्थास्वचैतन्यमेव (from next line).

—— l. 3—after स्वभावः add अनुच्छेदाद्दोजवासनाया आमहा-प्रातिस्विकत्वात् from p. 1494, l. 2

VERSE XXVII

प्रशान्तमिव—V. L. प्रभातमिव (Aparārka, p. 999).
P. 1494, l. 2—for चैवक read चैक

VERSE XXVIII

यत्तु दुःख—V. L. यत्तु दुःखे
ऽप्रतिपं—V. L. प्रतिघं
हर्तुं—V. L. (*a*) हारि, (*b*) भर्तुं

VERSE XXIX

अव्यक्तं—V. L. अव्यक्त

VERSE XXXI

P. 1495, l. 3—for तत्कल्पति सैव read तत्सम्य

—— l. 4—for यथापि read यथा अपि

—— l. 5—for सम्यक्त्वस्य read सत्त्वस्य

—— „ —for गुरुहरिरोप read गुरुरूप

VERSE XXXII

आरम्भरुचिता—V. L. आरम्भरतिता
ऽधैर्यं—V. L. दैन्य

VERSE XXXIII

क्रौर्यं—V. L. धैर्यं

P. 1496, l. 5—for गवर्ण read यमहर्षेण

—— l. 5—for हारेऽमा read हारेष्वना

VERSE XXXIV

भिदु—V. L. मृदु

VERSE XXXV

लभति—V. L. लभते

VERSE XXXVI

न च शोचति—V. L. स च शोचति
इच्छति—V. L. वाञ्छति

P. 1497, l. 5—for धनानामा read धर्माणामां

—— „ —for तच read यच

—— l. 6—for कार्ये read कार्के

—— „ —for पुष्कल read पुष्कला

—— l. 8—for चरन्ते read चिनोति

VERSE XXXVII

यत्—V. L. यः
सर्वंयोच्छति—V. L. सर्वं येनेच्छति
चात्मात्म—V. L. चात्मात्मा

VERSE XXXVIII

यथोत्तरम्—V. L. यथाक्रमम्

P. 1498, l. 3—for सत्वं read सत्त्वं

VERSE XXXIX

येन यस्तु गुणेन—V. L. (a) येन यांस्तु गुणेन, (b) येन येन तु गुणेन

VERSE XLI

जिजिवीषा—V. L. जिजीविषां

P. 1499, l. 4—for बुद्धिपूर्वप्रयोगाश्च read बुद्धिपूर्वां बुद्धिपूर्वप्रयोगाश्च

—— „ omit च after कर्मणां

VERSE XLII

सरीसृपाः—V. L. सकच्छपाः (Madanapārijāta, p. 693).
मृगाश्चैव—V. L. शृगालाश्च

VERSE XLIII

म्लेच्छाश्च गर्हिं—V. L. म्लेच्छा विगर्हिं (Aparārka, p. 1,000).
सिंहा व्याघ्रा वराहाश्च—V. L. सिंहव्याघ्रवराहाश्च (Madanapārijāta, p. 693).

VERSE XLIV

तामसीषु—V. L. तामसेषु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 487).

P. 1500, l. 2—for पिण read पि ग

VERSE XLV

झल्ला—V. L. कल्ला (Aparārka, p. 1,000).
पुरुषाः शस्त्रवृत्तयः—V. L. (*a*) पुरुषाश्च कुवृत्तयः (Aparārka, p. 1,000), (*b*) पुरुषाः शस्त्रपाणयः
प्रसक्ताश्च—V. L. प्रयुक्ताश्च
जघन्या—V. L. प्रथमा (Aparārka, p. 1,000) and Madanapārijāta, p. 693).

VERSE XLVI

राज्ञां चैव—V. L. राज्ञश्चैव

वादयुद्धप्रधानाश्च—V. L. वाग्युद्धप्रधानाश्च (Aparārka, p. 1,000) and Madanapārijāta p. 693).

P. 1501, l. 1—for स्वर च read स्वरः च

VERSE XLVII

For the first line the Aparārka (p. 1,000) reads गन्धर्वा गुह्यकाश्चैव विविधा भूचराश्च ये

विबुधासु—V. L. विविधासु

राजसीषु—V. L. राजसेषु (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 487).

VERSE XLVIII

दैत्याश्च—V. L. सिद्धाश्च

वैमानिका—V. L. वैनायका (Madanapārijāta, p. 694).

VERSE XLIX

द्वितीया—V. L. मध्यमा

P. 1502, l. 3—for पृथिं read पूर्वां

—— l. 4—for चेतनाविंत read चेतनत्वम् । त

VERSE L.

महानव्यक्तमेव च—V. L. (a) महानव्यक्त एव च, (b) महदव्यक्तमेव च (Parāsharamādhava Parāyashchitta, p. 488).

P. 1502, l. 8—for रूपार्थैः read रूपाद्यैः

—— l. 11—for ये ये प्रकाराः सन्ति read त्रयः प्रकाराः सम्भवन्ति

—— l. 12—वि read विधा

—— „ —for च्यो व्यक्ति read च्योऽव्यक्त

—— „ —for संख्ये read सांख्ये

—— l. 14—for गा था read गाथा

—— l. 15—for चेति read वेति

P. 1503 l. 1—after च्योपि add विकृततरं

—— l. 2—for श्रुतिवः read श्रुतिर्न

VERSE LI

एष सर्वः—V. L. एष धर्मः
त्रिः प्र—V. L. त्रि प्र (Madanapārijāta, p. 694)

VERSE LII

P. 1503, l. 7—for इन्द्रियसंगो read इन्द्रियप्रसङ्गः संगो

—— l. 8—for परमाद् संसाराम् read पापाद् संसाराद्

VERSE LIV

तत्क्षयात्—V. L. (a) ते क्षयात् , (b) तत्क्षयम् , (c) तत्क्षयात्

P. 1504, l. 1—for तत्क्षया read तत्क्षया

—— l. 2—for क्षयं read क्षयः

—— „ —for नरक read नरकं

VERSE LV

पुक्कसानां—V. L. (a) पुल्कसानां, (b) पुष्कसानां, (c) पुष्कशानां, (d) पुक्कशानां
चण्डाल—V. L. चाण्डाल (Madānapārijāta p. 700).

VERSE LVI

पतङ्गानां—V. L. भुजङ्गानां
चैव—V. L. चापि

VERSE LVII

लूताहि—V. L. लूतादि
च पिशा—V. L. सपिशा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

VERSE LVIII

P. 1505, l. 2—for कृताः read कृतः

VERSE LIX.

ऽमक्ष्य—V. L. ऽमोज्य

P. 1506, l. 2—for नैक read अनेक

—— „ —after विद्यो add ऽल्पाः

VERSE LX.

वोषितम्—V. L. वोषिताम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

च विप्रस्त्वं—V. L. (a) तु विप्रस्त्वं, (b) च ब्रह्मस्त्वं

भवति ब्रह्मराक्षसः—V. L. भवन्ति ब्रह्मराक्षसाः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

VERSE XLI.

मानवः......जायते—V. L. मानवाः......जायन्ते Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

प्रवालानि—V. L. प्रवाल च

हेमकर्तृषु—V. L. लोहकर्तृषु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

VERSE LXIII

वपां—V. L. (a) वसां Parāsharamādhava, p. 511), (b) रसान्—

तैलं तैलपकः खगः—V. L. (a) तैलं वा तैलपायिकः, (b) चेत्तैलपायः खगः; (c) तैलं तैलपकः खगः; (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511), (d) तैलं तैलपगः खगः, (e) तैलं तैलपयः खगः

चीरीवाकस्तु—V. L. (a) चक्रवाकस्तु; (b) चीचीवाचकः, (c) चीचीवाक् च, (d) चीरवासस्तु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

बलाका—V. L. बलाकः (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 511).

VERSE LXIV

कार्पासता—V. L. कार्पासं ता (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

गोधा गां वाग्गुदो गुडम्—V. L. (a) गोधामासाद्बल्गुलिः, (b) गोधामासाद्बल्गुभिः, (c) गोधागम्यं दधो गाहम्

VERSE LXV

छुच्छुन्दरिः—V. L. छुच्छुन्दरी (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

पत्रशा—V. L. पत्रांशा

VERSE LXVII

फलमूलन्तु—V. L. (*a*) फलपुष्पन्तु, (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511). (*b*) फलं पुष्पन्तु

VERSE LXIX

हृत्वा—V. L. कृत्वा Mitākṣarā 3. 216).
भार्यात्वम्—V. L. पत्नीत्वम्

VERSE LXXX

पापान्—V. L. पापाः
प्रेष्यतां—V. L. (*a*) भृत्यतां, (*b*) प्रेततां
दस्युषु—V. L. शत्रुषु

VERSE LXXI

विप्रो धर्मात्स्वकाच्च्युतः—V. L. विप्रो भवति विच्युतः (Mitākṣarā 3. 220).

कूटपूतनः—V. L. (*a*) कटपूतनः (noted by Medhātithi), (*b*) कठपूतनः

P. 1509, l. 4—for वास्यं read वास्य

VERSE LXXII

मैत्राक्षिज्योतिकः—V. L. (*a*) मैत्राक्षज्योतिकः
(*b*) मैत्राक्षद्योतनः

चैलाशकश्च—V. L. (*a*) चेलाशकश्च; (*b*) तैलाशकश्च

P. 1510, l. 3—for सिका read सिक

—— „ —for मैत्राण्मे read मैत्राणे

—— l. 4—for दिव्यलोकः read दिव्यावलोकः

—— l. 3—for मणं ज्यो read मणज्यो

—— „ —for त्याह्लोके read त्यालोके

VERSE LXXIII

विषयात्मकाः—V. L. विषयैर्विषः

P. 1511, l. 3—for स्य स्यात्त read स्य त

—— „ —for भावतयैव read भावतैव

—— „ —for स्तहि read स्तहि

—— l. 4—for तत्स्थ read न तत्स्थ

—— „ —for स्मत्वेच सं read स्मत्वेन सं

—— l. 5—for वृत्तिरपि read वृत्तिः पि

VERSE LXXIV

P. 1511, l. 7—for पानां read पापानां

—— „ —for स्यामाम् read स्यासात्

VERSE LXXV

विवर्तनम्—V. L. प्रवर्तनम्

VERSE LXXVI

करम्भवालुकातापान्—V. L. करम्भवालुकास्तद्वाः

दावज्वान्—V. L. दुस्सहान्

VERSE LXXVIII

काहानि—V. L. कहानि

VERSE LXXX

अराज्ञैवाप्रतीकारां—V. L. (*a*) राज्ञां चैव प्रतीकारं; (*b*) अराज्ञैवाप्रतीकाराः

VERSE LXXXI

तत्सत्फलमुपाश्नुते—V. L. स तत्सत्फलमश्नुते

P. 1513, l. 1—after राजसेन add तामसेन वा

—— ll. 1-2 for तात्त्वेनेत्यर्थः read तात्त्वेन

VERSE LXXXII

एष सर्वः—V. L (*a*) एष धर्मः, (*b*) एष सर्गः,
विप्रस्येदं—V. L. विप्रस्यैवं

P. 1513, l. 4—for वर्तितव्यम् read निवर्तितव्यम्

VERSE LXXXIII

संयमः—V. L. (*a*) सत्प्रहः, (*b*) निग्रहः

VERSE LXXXV

P. 1515, l. 1—for मात्मज्ञा read मात्मज्ञा

—— l. 2—for चेत्रपि read चेत्ज्ञपि

—— l. 6—for त्वज्ञान read त्वज्ञानं

—— „ —for सेना read सेवना

—— „ —for मर्थ्यं read मर्थ्यें

—— l. 8—for विधाया read विधायाः

—— „ —for त्वायक read त्वायनक

VERSE LXXXVI

सर्वेषां—V. L. पूर्वेषां
सर्वदा—V. L. सर्वं वा

P. 1515, l. 10—for करत्वं read करतरत्वं
—— „ —for मेघ read मेघाः
—— l. 11—omit स्तेषु.........पद्यते
—— l. 13—omit नहि भवति
—— l. 14—for कथमुद्वि read कथमनुद्वि
—— „ —for सामान्यता read सामान्यस्य सा
—— l. 15—for स्करमिति read स्करतरमिति
P. 1516, l. 1—for नामवै read नामपि वै
—— l. 2—for कादीनि read कानीति
—— „ —for वैदिकेषु read वैदिकानि। वैदिकेषु
—— „ —for त्वेन तद्भावः read त्वेनान्तर्भावः
—— l. 3—for भेवति read भेवन्ति
—— „ —After क्रमशः add तस्मिन्
—— „ —for श्पोगुरु read तपोगुरु
—— l. 4—for साक्षीनामप्य read साक्षीण्यप्य
—— „ —for स्कर read स्करतर
—— l. 5—for मावायस्क read मावायतः क
—— l. 6—for प्रेवस्ककरत्वे read प्रेक्स्करत्व
—— l. 7—for यथोक्तकत्वपवि read यथोक्तं तुल्यबलवि
—— „ —for मतुल्यावाः श्रुतेः स्मृत्या read मतुल्यबलावाः स्मृतेः श्रुत्या

P. 1516, l. 7—for स्मृति read श्रुतिस्मृति

—— l. 8—for थेंतुकं read थांतुकं

—— l. 9—for श्रद्धे read श्रुतिद्वेषे

—— l. 10—for माण्यते read माण्यते

—— l. 12—for ष्यये read ष्यते

—— „ —for विचित्तै क read विचिक

—— l. 13—omit अग्निहोत्राद्युपदेशः

—— „ —for त्मानं read त्मज्ञानं

—— „ —for तैव्यांख्यातमिति आत्मज्ञानं श्रुतिपरत्वेन read आत्मज्ञानं श्रुतिपरत्वेन तैर्व्याख्यातमिति

P. 1516, l. 15—for वैदिकमन read वैदिकमंत्र

—— „ —omit मर्येत्व

—— l. 16—for शाखा read शाखा

—— l. 19—for स्वये read ये—

—— l. 20—for मधुराः read माधुराः

—— l. 21—for सती read सतीयं

VERSE LXXXVII

तु—V. L. हि

तस्मिंस्तस्मिन्क्रियाविधौ—V. L. यस्मिन् कस्मिन् क्रियाविधौ

P. 1517, l. 1—for वैदिक read वैदिकः

—— l. 4—for पदेश read पसद्

—— l. 5—for पितुःखा read पितुषाम

—— „ —for प्रत्यहगामिनः read प्रतिषाणगामि न

—— „ —for विषमपे read विषमुपे

—— l. 9—for मजागानस्य read मन्यस्य

—— „ —for सातिशयान्येन read सातिशयेन

—— „ —for कृतिमि read कृतमि

—— l. 11—for वीप्सायां read क्रिया

VERSE LXXXVIII

चैव—V. L. चैत (Mitākṣarā, 3. 58).
कर्मवैदिकम्—V. L. कर्मणः फलम्

P. 1518, l. 1—for प्राधान्यं तत्र नि read प्राधान्येन तत्प्र

—— l. 2—for सुखादयः read सुखाभ्युदयः

—— l. 3—After प्रवृत्त add निवृत्त

VERSE LXXXIX

निष्कामं ज्ञानपूर्वं तु—V. L. ज्ञानपूर्वं तु विद्वद्भिः(Aparārka, p. 1033).
इह चामुत्र—V. L. इह चामुत्र (Aparārka, p. 1033).
निवृत्तम्—V. L. प्रवृत्तम्

P. 1518, l. 5—for त्वात्सा read त्वात्तत्सा

—— „ —for काम्यत एव read काम्यमेव

—— „ —for ज्ञानंपू read ज्ञानपू

P. 1518, l. 5—for घोनापि read घोऽनपि

—— „ —for अनयोरपि read अथापि

—— l. 6—for तदुभय read नोभय

After (89), some MSS. have the following additional verse:—

अकामोपहतं नित्यं निवृत्तं च विधीयते ।
कामतस्तु कृतं कर्म प्रवृत्तमुपदिश्यते ॥

VERSE XC

साम्यताम्—V. L. (*a*) सात्म्यताम् (Aparārka, p. 1033), (*b*) साहिताम्

भूतान्यत्येति—V. L. (*a*) भूतान्यभ्येति, noted by Medhātithi, (*b*) भूतान्यप्येति favoured by Medhātithi; (*c*) भूतान्यप्येति, (*d*) भूतान् पश्यति (Aparārka, p. 1033).

P. 1519, l. 1—for विदित्वा स्वर्गफलानि त read विदृष्टफलानि । न च

—— l. 3—omit स्वकस्य

—— ll. 4-5—for शांतग्रामकः read ग्रामकामः

—— l. 6—for सिद्धमार्क read सिद्ध

—— ll. 6-7—for हनि read हानिः

—— l. 7—for अथोचम्यं read अथावश्यं

—— „ —for परिकरः read परिहारः

—— „ —for तद्विकल्पकानां read तद्विकल्प्यमानं

—— l. 8—for प्रभूता read भूता

—— „ —for पंचयेति read पञ्च वै इति

—— „ —for तथाप्यप्येति read तत्राप्यप्येति

—— „ —Before विप्रः add न

P. 1519, l. 9—for पक्षिं वे पठन्ति read पक्षिः

—— „ —for न चा read स चा

—— „ —Before पांचभौ add न

—— l. 10—for चाप्येति read रेवाप्येति

—— „ —for अवत्पांचभौतिके च read अंचशु पांचभौतिके वा

—— „ —for संवरि read संचारि

—— l. 11—for मिल्याका read मिल्याणा

—— „ —for कामानां read काम्यानां

—— l. 12—for यागा read योगा

—— „ —for मवृत्तं read मवृत्तिः

—— „ —for किंचन read किंच कर्म

—— l. 13—for अयन read येन

—— „ —after माप्यत इति, add प्रशंसा सन्ति च काचिचित् देवत्व प्राप्तिफलानि कर्माणि यथा च माव्याप्त्या (?) प्रथम इति, as in S.

P. 1519, l. 13—for तपा read तथा

—— l. 14—for फलं क read फलसंक

—— „ —for कर्मणा read कर्मणां

—— „ —for तद्भावो read स्वभावो

—— l. 15—for कार्यकारण read कार्यकरण

—— „ —for व्यव्यतिक्ति read व्यप्यक्ति

—— „ —for मारंभत read मारभंत

—— l. 16—for चकरि read न करि

—— l. 17—for ज्ञानस्योपभोगः read ज्ञानस्य कोपयोगः

—— „ —for प्रवर्तते read प्रवर्तंत

—— „ —for काम्ययो read काम्यविधिद्वयो

—— „ —for स्युक्तगर्भ read स्युक्तंभग

—— l. 18—for विद्यमाने तस्यैव read नविद्यामनन्यस्या

—— „ —for नचानुष्ठितयोगविद्याया read न ज्ञानुष्ठिताया-मविद्यायां

—— l. 19—for येचापि read यच

VERSE XCI

सर्वं पश्यन्—V. L. सत्पश्यन्
अधिगच्छति—V. L. अभिगच्छति

P. 1520, l. 1—कथं...आह—This should preside the verse.

—— „ —for पुण्यभा read प्राण्यभा

P. 1520, l. 2—omit प्रतिषेधवद्भेदावभास

—— l. 3—for अपते वध्यस्य read सम्पद्यते बन्धः । स्व

—— „ —for न स्वाराज्यदेवतार्थः read एष एव स्वाराज्यपदार्थः

—— l. 5—for मास्त्यादि read नाग्निरादि

—— l. 6—for स्मापदेशेन read स्मोपदेशेन

—— „ —for चोप्यते read चोद्यते

—— „ —for स्वाराज्यात read स्वाराज्यम्

—— l. 7—before चंद्रादि add न

—— „ —for च्युतेन्द्रिया read च्युते नेन्द्रिया

—— l. 8—for आदितः read आदि । अतः

—— „ —for पश्यन्ती read पश्यति

—— „ —for मावे सदुच्यते read भावयेदित्युच्यते न

—— „ —for परस्मात् read परात्स्मृतः or परस्मात्

VERSE XCII

परिहाय—V. L. परिहाप्य
शमे च स्यात्—V. L. समावेश्य

P. 1521, l. 2—for स्वाद्धं read अस्वाद्धं

—— „ —for मम read मन्म

—— „ —for मुक्तो read भुक्त्वा

—— l. 3—for मेधादिषु read धर्मादिषु

VERSE XCIII

अभ्यासापेक्षं—V. L. अभ्यासामपूर्वं

P. 1521, l. 4—for द्विजन्मनां भवति read द्विजो भवतीति

—— „ —for चराचक read चारण्यक

—— l. 6—for परचेत्स read पश्येत्सम

P. 1522, l. 1—for भिक्षा read भिक्षो

—— l. 3—after स्तुवीत add अतआह

VERSE XCIV

अशक्यं—V. L. अतर्क्यं

P. 1522, l. 4—Before रूपप्रत्ययो add—

चक्षुरिवचक्षुः दर्शनहेतुत्वसामान्यात् ।

यथा चक्षुःपरिच्छिन्नेष्वनेहितः (?)

—— l. 4—for कृतत्वात् मह्य read कृतत्वमाह

—— l. 5—for प्रमाण read प्रामाण्य

—— „ —for दोषसद्भावाद्भ्रमा read दोषसद्भ्रमा

—— l. 8—for तथुतं read तदुक्तम्

—— l. 9—for भावान्महत्त्वेन read भावानामात्मत्वेन

—— l. 10—for गांगा read गांगाभ्यासे

—— l. 11—for पृष्टं read दृष्टं

—— l. 12—for स्वद्रूपा read तद्रूपा

—— l. 15—for मन्वरेण read मन्तरेण

—— „ —for यथवा प्रमाद् शक्य read यथ च प्रमादमशक्य

VERSE XCV

प्रेत्य—V. L. प्रेते (noted by Medhātithi).
श्रुतयो—स्मृतयो

P. 1523, l. 2—for दृतेषु read दृष्येषु

—— „ —for क्रांत read क्रान्ताः

—— „ —for कुदृष्ट्या read कुदृष्टयः

—— l. 3—for दृष्टान्तः read दृष्टान्ताः

—— l. 4—for वक्ता अप्ययुक्ता read वक्ताः । तत्र युक्ती

—— „ —for रात्रियति read रात्रीयन्ति

—— l. 5—for वेदोनाप्रामाण्ये read वेदो न प्रामाण्यं

—— „ —for शक्यमपिशकेश्चेशिकस्य read सत्यामपि शक्तौ शपदेशिकस्य

P. 1523, l. 7—for देवातासि read देवतात्वासि

—— „ —for मत्यास्य read मृतस्य

—— „ —for क्षामो read स्तमो

VERSE XCVI

विनश्यन्ति V. L. (*a*) व्ययन्ते च, (*b*) व्यवन्ते च

VERSE XCVII

चत्वारश्चाश्रमाः पृथक् V. L. स्मृतिश्चत्वार आश्रमाः
भवत्—V. L. भव्यं
भविष्यं—V. L. भविष्यत्

P. 1524, l. 5—for सर्वेष्वतु read सर्वेषु तु

P. 1525, l. 1—for नीता read नो च

—— „ —for वेदावेद—read वेदावेव

VERSE XCVIII

प्रसूयन्ते—V. L. प्रसिच्यन्ति

प्रसूतिर्गुणकर्मतः—V. L. (*a*) प्रसूतिगुणकर्मतः, (*b*) प्रसूतिगुणधर्मतः (*c*) प्रसूतेर्गुणधर्मतः (noted by Medhātithi), (*d*) प्रसूतगुणकर्मतः

P. 1525, l. 4—for कर्मेव read कटुश

—— „ —for वेदाः read वेदात्

—— l. 6—for गुणधर्म read गुणकर्म

—— l. 7—for प्रसूतिस्तस्या read प्रसूतिः साम्या

VERSE XCIX

P. 1526, l. 1—omit तस्मादेतत्परंमन्ये

—— l. 4—for गुप्तं read सुप्तं

VERSE C

P. 1526, l. 6—for दण्डेन तावद्दण्ड read दण्डनेतारः दण्ड

VERSE CI

After (101) some MSS. have the following additional verse:—

न वेदबलमाश्रित्य पापकर्मरुचिर्भवेत् ।
अज्ञानाच्च प्रमादाच्च दहते कर्म नेतरात् ॥

VERSE CII

वसन्—V. L. वसेद् (Smṛtichandrikā Saṃskāra, p. 132).
लोके तिष्ठन्—V. L. तिष्ठन् लोके (do.)

P. 1527, l. 2—Before वसेति add वन

—— l. 3—for ब्राह्मणादि read ब्राह्मणा

VERSE CIII

P. 1527, l. 4—for न पुनः read प्रभिमः

—— „ —for वृमत्या पत्तां read यत्नेन पठन्तः

—— l. 5—for श्रेष्ठ read श्रेष्ठत्व

—— l. 6—for श्रेष्ठतरा read श्रेष्ठतराः

—— l. 7—for अन्यवशानामनु read व्यवसायिनः अनु

—— „ —omit यानैतद्ध्यध्येतिशाब्यते

—— l. 8—for दर्शनैव read दर्शज्ञानम्

CIV

विद्या च—V. L. विद्यापि (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 144).

किल्बिषं—V. L. कल्मषं (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 144).

P. 1528, l. 2—for तुभावे read स्वभावे

—— „ —for वळा read केवळा

CV

धर्मशुद्धिं—V. L. (a) धर्मसिद्धिं, (b) कर्मशुद्धिं
अभीप्सता—V. L. अभीप्सताम्

P. 1529, l. 1—for वर read वरयं

—— „ —for पूर्वकाय read पूर्वपक्ष

—— „ —for योऽक read योग

—— l. 2—for पनसुते read पनम् । प्

—— l. 3—for स्वात्सिद्धिः read स्वाद्विति

—— „ —for सवम read तस्योम

—— „ —for यानुमानेनोपरि read च प्रत्यवेक्ष चयं

—— l. 4—for मित्य read ऽमित्य

—— l. 6—for चतु read येन न

—— l. 7—for सपक्षयो read सपक्षविपक्षयो

—— l. 8—for विषम read विषविषिम

—— ll. 9-10—for विचारेपः शुद्ध read विज्ञातिसः सुहृद्

P. 1529, l. 10—after पदिष्ट: add न च द्वयमपि प्रसैशव, wrongly printed at the end of Bhāṣya or verse 108.

P. 1529, l l. 10 to 16 should be transposed to the end of Bhāṣya or verse 108, on p. 1531, after संदेह:

P. 1529, l. 11—after हेतूच्छिष्ट read हेतुशिष्ट

—— „ —for प्रमाणं read प्रमाणी

—— l. 13—for सधर्म read सधर्मः

—— „ —for मं भूते दोष read मं भवतो दोषः

—— „ —for पिचिकि read विचिकि

—— l. 16—for घोत्र read गोत्र

—— „ —for उत्पद्यते read उपपद्यते

VERSE CVI

आर्षं धर्मोपदेशं च—V. L. आर्षधर्मोपदेशेन

P. 1530, l. 1—for धर्माप read धर्मोप

—— l. 3—for स्वार्थं read स्वार्था

—— l. 5—for यदुच्चारणेन मंत्राणामयं विधिः read यदुच्चारणं मन्त्राणां प्रयोजनवत्त्वमभ्युपगम्यते मतश्चाविकृत एव मन्त्रः प्रयोक्तव्य इति सोऽपि शास्त्राविरोधी तर्कः । न चायं विधिः

P. 1530, l. 7—for स्वरूपेण परा read विकल्पनपरा

—— l. 8—for तत्र read न तत्र

—— l. 9—before शब्दाः add न

—— „ —चक्षामामाम्ना read चक्षाद्याम्नाः

—— l. 10—for उपयुक्तः read विपश्चितः

—— l. 12—for प्रसिद्धं read प्रतिषिद्धं

—— „ —for किंचित् read केचित्

—— l. 13—omit वेदः

—— „ —for स्थापक—read स्थापकः

—— l. 14—for प्रामाणि read अप्रामाणि

—— l. 16—for यद्पि read यद्यपि

—— „ —for त्पठतं read त्पठितं

—— „ —for संतर्कभायाम्या read शास्त्रभाष्य

—— l. 17—for प्रयच्छत read प्रायच्छत्

—— „ —for च वक्ता read योत्तमा

—— „ —for कंच read कैचं

—— l. 18—for रेषां read रेषा

—— „ —for वादीनि read वादिनी

VERSE CVII

उपदिश्यते—V. L. उपदेक्ष्यते

P. 1531, l. 1—for दारा read दरा

VERSE CVIII

P. 1531, l. 5—for श्रुते read श्रुति

—— l. 6—after संवेदः add ll. 10—16 of p. 1529.

—— „ —omit न च दृष्टमपि प्रशंसैव, which should be transposed to the end of Bhāṣya or verse 105.

VERSE CIX

P. 1531, l. 7—for कानामेव read कामेव

P. 1532, l. 2—for परिबृंहणानि read स सपरिबृंहणः

—— l. 3—for षामपि read षामेव

—— l. 4—for न्याभिधानमुच्यंते read न्यानि प्रमाणान्युच्यंते

—— „ —for श्रुतः read श्रुतिः

—— „ —after तेषां add ते

—— l. 5—for प्रामाण्य read प्रमाण

—— l. 6—for सच read साच

VERSE CX

वृत्तस्था तं—V. L. वृत्तस्थास्तं (Nityāchārapradipa, p. 69).
विचालयेत्—V. L. विचारयेत्

P. 1532, l. 9—for स्येति read स्या इति

—— l. 10—तानी ... हेतुः read तानिदानीं परिषत्वहेतुगुणान् दर्शयति

After 110 some MSS. have the following additional verse :—

पुराणम्मानवो धर्मो साङ्गोपाङ्गचिकित्सकः ।
आज्ञासिद्धानि चत्वारि न हन्तव्यानि हेतुभिः ॥

VERSE CXI

परिषत्स्याद्दशावरा—V. L. पर्षदेषा भवेदिति (Madanapārijāta, p. 774).
नैरुक्तो—V. L. निरुक्तो (Smṛtittava II, p. 199).
हैतुक—V. L. हेतुक (Madnapārijāta, p. 774).

P. 1533, l. 1—omit गुणान् वर्णयति

—— ll. 1-2—omit पूर्वोक्ता.........क्षिप्तामिति

—— l. 3—for वेदन read वेदार्थे

—— l. 4—for वेदार्थं read वेदार्थे

—— „ —for निर्मुक्तो read नैरुक्तो

—— „ —for श्रुतिशाखा read शाखा

—— l. 5—for पराङ्ग read पराःङ्ग

—— „ —for कुशलतर read कुशलतरा

—— „ —for पूर्वो read पूर्वे

—— l. 6—for मानुषी read मानुपूर्वी

—— ll. 6-7—for धर्माश्रयात्र read धर्मविचारविकल्पमाश्रयेत्

VERSE CXII

त्र्यवरा परिषज्ज्ञेया—V. L. त्र्यवरा पर्षद् विज्ञेया (Mitākṣarā 3. 300).

P. 1533, ll. 8-9—for ज्ञापयतेऽस्य read ज्ञाप्यते मान्य

VERSE CXIV

द्विजोत्तमः—V. L. समाहिताः (Mitākṣarā 3. 300).

P. 1534, l. ——after विप्रः add चं

VERSE CXV

यं वदन्ति—V. L. यद्वदन्ति
तमोभूता—V. L. तमोमूढा
तद्वक्तॄननुगच्छति—V. L. वक्तारमनुगच्छति

VERSE CXVI

अस्मादप्रच्युतो—V. L. (*a*) तस्मादप्रच्युतो, (*b*) तस्मादविच्युतो

P. 1535, l. 5—for पदेशत read पदिश्यत

VERSE CXVII

ममेदं सर्वमुक्तवान्—V. L. ममेदमुक्तवान् स्वयम्

P. 1535, l. 7—for ममा read मया

—— „ —for विकार्यां read नकार्यां

—— „ —for कांच read कथका

VERSE CXVIII

मतिम्—V. L. मनः (Aparārka, p. 1027)
सर्वंह्यात्मनि—V. L. सर्वमात्मनि

P. 1536, l. 1—for वाच्यः read वा यः

—— l. 4—omit नेमदर्श

—— „ —for प्यात्म read यात्म

—— „ —for प्रत्ययान्तर read प्रत्ययानन्तर

—— l. 5—for कर्मेणि read कर्माणि

—— „ —for श्रुतोपभ्यास read श्रुतोऽप्यभ्यासः

—— l. 7—for विकरणः read देहाधिकरणः

—— l. 8—for तवत्त read ततवत्त

—— „ —for मूत्र्योरुत्प read मूत्र्योत्प

—— „ —for गैतस्य read एतस्य

—— l. 9—for ण्नोह प्र read वाहुम्प्र

P. 1536, l. 14—for न वक्तु read वक्तु

—— „ —for श्रोद read श्रौत

—— l. 14—for दर्शयन्मि read दस्यतह्

—— „ —for विकारस्य ग्रामस्य read विकारग्रामस्य

P. 1537, l. 2—for श्वेत read चेत

VERSE CXX

स्येतु—V. L. श्वेतु

P. 1538, l. 2—for पतो read वो

—— „ —for वाहुर read वाहुया

—— l. 3—for कुशवो read वयोः

—— „ —for सर्वतस्य read तेजःप

—— „ —for प्याभि read त्समादि

—— „ —for स्नेहो read स्नेहे

VERSE CXXI

हरम्—V. L. हरिम्

P. 1539, l. 2—for वतो read क्राम्ते

—— „ —for मति read मपि

P. 1539, l. 2—for कान्ते read क्रान्ति

— " —for चर्तेहर read चक्षेहरं

— l. 3—for यंयं read एवं

VERSE CXXII

P. 1539, l. 2—for मित्या read द्वित्या

— " —for द्वित्व read द्विषु

P. 1540, l. 1—for मतश्चात्मा read मनश्चित्या

VERSE CXXV

परंपदम्—V. L. सनातनम्

P. 1542, l. 1—for शाखान्तरात्तत्व read शाखात् शाखा

— l. 4—for त्वचका read त्यंका.

— l. 5—for प्रतिनियमेन च read नियमस्य प्राप्तिश्च

All the Bhāṣya, ll. 1-5—should go under verse (125).
After (125) some MSS. have the following additional verse.

> चतुर्वेदसमं पुण्यमस्य शास्त्रस्य धारणात् ।
> भूयो वाप्यतिरिच्येत पापनिर्यातनमहत् ॥

VERSE CXXVI

प्राप्नुयात्—V. L. चाप्नुयात्

After (126) some MSS. have the following additional verse.

> मनुः स्वायम्भुवो देवः सर्वशास्त्रार्थपारगः ।
> तस्यास्यनिर्गतं धर्मं विचार्यं बहुविस्तरम् ॥
> ये पठन्ति द्विजाः केचित् सर्वपापोपशान्तिदम् ।
> ते गच्छन्ति परं स्थानं ब्रह्मणः सद्म शाश्वतम् ॥